

‘श्रीपतिर्मानंदो नः’

SRI PANCHAMUKHINILAYA

ಶ್ರೀ ಹರಿ ದಾಸ ಭಾರ ತೀ

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

प्रथमो हनुमान्नाम द्वितीयो भीम एव च ।
पूर्णप्रज्ञस्तृतीयस्तु भगवत्कार्यसाधकः ॥

ಸಂಪುಟ	ಶ್ರೀ ವಿಜಯ—ಆಶ್ವಯುಜ	ಸಂಚಿಕೆ
೪	೧೯೫೩—ನೊನೆಂಬರ್	೧

ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ

“ಉತ್ತಮಜನುಮಕ್ಕೆ ಬಂದೆನೊ ಎಲೊ ದೇವ
ಕತ್ತಲೆಯೊಳು ದಬ್ಬಿ ಕಷ್ಟವ ಪಡಿಸದೆ
ಚಿತ್ತಶುದ್ಧನಮಾಡೊ ಚಿರಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ
ಭೃತ್ಯನೆಂದೆನಿಸಯ್ಯ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯ”

॥ 'श्रीपतिर्निदो नः' ॥

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ ಗ್ರಂಥರತ್ನಮಾಲೆ

ವಿಜಯಾಂಕವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಗ್ರಾಹಕರ ಕರಗತಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯು ನಮಗಿದ್ದುದು ಒಂದೇ ಸಂಪುಟ ವನ್ನು ಓದಿದವರಿಗೆ ತಿಳಿದ ವಿಷಯ. ಆ ಆಶಾಂಕುರವು ಹಾಗೆಯೇ ಕಂಡಿ ಹೋದುದೂ ಅವರು ಅರಿಯದುದೇನಲ್ಲ.

ಆದರೂ, ನಮ್ಮ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಂಡರೆಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಸತ್ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಿಸುವ ಶ್ರೀದಾಸವರ್ಯರನ್ನು ಬೇಡುವುದನ್ನು ನಾವು ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಫಲವೋ ಎಂಬಂತೆ ಈಗ ಒಂದು **ಗ್ರಂಥರತ್ನಮಾಲೆ** ಯನ್ನೇ ಹೊರತರಲು ಪ್ರೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮಾಲೆಯ ಹೆಸರು **ಶ್ರೀಹರಿದಾಸ-ಭಾರತೀ ಗ್ರಂಥರತ್ನಮಾಲೆ** ಎಂದು. ಈ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಧ್ವೀಪಯೋಗಿಗಳಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ.

ಒಂದೇ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲೂ ಅರ್ಹತೆಯಿಲ್ಲವೆಂದಿದ್ದವರಿಗೆ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಯೋಗವನ್ನೊದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ ಅವರ ಭಕ್ತವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವುದೊಂದೇ ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಉಪಾಯನ.

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಭಾರತೀ ಗ್ರಂಥರತ್ನಮಾಲೆಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿ ರತ್ನಕ್ಕೂ ವಿಜಯಾಂಕವೆಂದೇ ಹೆಸರು. **ವಿಜಯಾಂಕ** ಎಂದರೆ ವಿಜಯವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣ ಉಳ್ಳುದೆಂದರ್ಥ. ಹೀಗೆ ನಾನುಕರಣ ಮಾಡಿದುದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸ ರಾಯರ ಸ್ಮರಣೆಯು ತಪ್ಪದೆ ಇರಬೇಕೆಂಬುದೊಂದು ಆಶೆಯೂ ಅಡಕ ವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಕೃತ, ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವ ವಿಜಯಾಂಕವೆಂಬ ಪ್ರಥಮರತ್ನವು ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಈವರೆಗೆ ದೊರಕಿರುವವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳನ್ನಾಗಿ ಹೊರಚೆಲ್ಲುತ್ತ ಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ಒಂದನೆಯದಾದ ವಿಜಯಾಂಕರತ್ನವು ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಪುಕ್ಕಟೆಯಾಗಿ ದೊರೆಯಲೆಂಬ ಆಶೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾ ಬಂದು ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಸೇರಿದ ಭಾಗವನ್ನಾಗಿಯೇ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದರಿಂದ ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಭಾರತೀಗ್ರಂಥರತ್ನಮಾಲೆಯ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಸದಾ ಸಕಲಮಾಧ್ವರೂ ಪಡೆದು ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ನಾವು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇವೆ.

|| ಶ್ರೀಮದ್ವಿಜಯಗುರುವರ್ತನಃ ಸದಾ ಭೂಯಾತ್ ||

“ಕ್ಷೀರವಾರಿಧಿಸೇರಿ ನೀರುಮಜ್ಜೆಗೆಗಾಗಿ ಚೀರಿ ವದರುವುದುಚಿತವೆ |
 ದಾರಿಯಲಿ ಸುಧೆಯರಸ ಸೂರೆಯಾಗಲು ಜಲದ ಮಾರಹುಡು-
 ಕುವುದುಚಿತವೆ |
 ನೂರಾರು ವಸನದ ಹೇರು ಮನೆಯೊಳಗಿರಲು ಕೋರಿಯುಡುವುದು
 ಉಚಿತವೆ |
 ವಾರವಾರಕೆ ಹರಿಯ ತೋರುವವರನೆ ಬಿಟ್ಟು ಕ್ರೂರರನು
 ಸೇವಿಸುವುದಾರಿಗುಚಿತವೊ ಗುರುವೆ ||
 ನಿನ್ನ ಪಾದವ ನಂಬಿ ಅನ್ಯರಾಶ್ರಯವೇಕೊ ಚನ್ನಗುರುವಿಜಯರಾಯ |
 (ಶ್ರೀ ವೇಣುಗೋಪಾಲವಿಠಲದಾಸರು)

ಶ್ರೀಮತದ
ಮೊಹರು

॥ ಶ್ರೀಮದ್ವೀರರಾಮೋ ವಿಜಯತೇತರಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮತ್ಪರಮಹಂಸೇತ್ಯಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಬಿರುದಾಂಕಿತರಾದ ಶ್ರೀಮನ್ಮಾಧವತೀರ್ಥಸಂಸ್ಥಾನ, ಶ್ರೀಮಜ್ಜಿಗೇಹಳ್ಳಿ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳಾದ, ಶ್ರೀಮದ್ವೀರರಾಮಚಂದ್ರದೇವರ ದಿವ್ಯ ಶ್ರೀಪಾದಪದ್ಮಾರಾಧಕರಾದ, ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸಮಾಧವತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಕರಕಮಲಸಂಜಾತರಾದ

ಗಂಭ ಶ್ರೀ ನೀರಮಾಧವತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು

ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಹರಿದಾಸರತ್ನಂ “ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ” ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರಾದ, ಗೋಪಾಲದಾಸರವರ ಸಮಕ್ಷಮಕ್ಕೆ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಸ್ಮರಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬರೆಯಿಸಿ ಕಳಿಸಿದ ಶ್ರೀಮುಖಸಂದೇಶ.

ನಾನು ನಮ್ಮ ಗುರುದೇವತಾಮೋಘಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸ್ವಾಶ್ರಮೋಚಿತಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನನಿರತರಾಗಿ ನಿತ್ಯಶ್ರೀಮನ್ನಾಥಯಸುಧಾಪಾರಾಯಣ, ಪಾಠಪ್ರವಚನ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಲ್ಯಾಣಪುರಿ (ಬೆಂಗಳೂರು) ಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇಮೇಣ ಇಥೇವೆ. ನಿಮ್ಮ ನಿರಂತರ ಸುಕ್ಷೇಮಾತಿಶಯಂಗಳಿಗೆ ಪತ್ರಮುಖೇನ ಬರಿಸುತ್ತಾ ಮನಸ್ಸಂತೋಷಮಾಡಿಸಬೇಕು.

1. ಪ್ರಕೃತ ನಿಮ್ಮ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ, ನಡೆದುಬರುತ್ತಿರುವ “ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ” ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಅಧುನಿಕ ಪ್ರಚಂಡ ಅಧರ್ಮ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ ಬೇಕಾದ್ದಾಗಿರುತ್ತೆ.

2. ವ್ಯಾಸಸಾಹಿತ್ಯ, ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಚಾರವಾಗಬೇಕು. “ಕಲಿಯುಗದೊಳು ಹರಿ ನಾಮವ ನೆನದರೆ ಕುಲಕೋಟಿಗಳುದ್ಧರಿಸುವುದೋ” “ಕುಲಹೀನ ನಾದರು ಕೂಗಿ ಜಪಿಪ ಮಂತ್ರ ರಾಮ ಮಂತ್ರವ ಜಪಿಸೋ ಹೇ ಮನುಜ” ಎಂಬ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥದ ಸಾರವನ್ನಿಟ್ಟು ದಾಸವರ್ಯರುಗಳು ಬೋಧನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

3. “ಕಲಾ ತದ್ಧರಿಕೀರ್ತನಾತ್” ಧ್ಯಾನವು ಕೃತಯುಗದಿ | ಯಜನಯಜ್ಞವು ತ್ರೇತಾಯುಗದಿ | ದಾನವಾಂತಕನ ದೇವತಾ ಚರ್ಚನೆ ದ್ವಾಪರಯುಗದಿ | ಆ ಮಾನವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಫಲವೋ ಅಷ್ಟು ಫಲವು ಕಲಿಯುಗದಿ ಗಾನದಲಿ ಕೇಶವ ಎನಲು ಕೈ ಪಿಡಿವ ರಂಗ-ವಿಠಲ” ಎಂಬುದಾಗಿ ದಾಸಕೂಟ ಉದ್ಧಾರಕರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದ-ರಾಯರು ಪೂರ್ಣಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸೂಚನೆಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

4. ಹಿಂದಿನಿಂದ ಕೆಲವು ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರಮಾಡುತ್ತಾ ಇವೆಯಾದರೂ ಆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಅವಕಾಶಗಳು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

5. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಶ್ರೀಪಾದರಾಯರು, ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು, ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರು, ಶ್ರೀಕನಕದಾಸರು, ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರು, ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಅನೇಕ ಹರಿದಾಸರುಗಳು-ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಜ್ಞಾನಪ್ರಚಾರಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಈಚೆಗೆ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ಆವಿಧಜ್ಞಾನ ಪ್ರಬೋಧನ ಕಾರ್ಯಗಳು ಕಡಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಇರುವ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೀವು “ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ” ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಶ್ರೀಭಾರತೀಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸೇವಾಕ್ಕೆ ಮುಂದುಬಂದಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ಲಾಘನೀಯ.

6. ಪತ್ರಿಕಾ ಪ್ರಾರಂಭಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕೋಲಾರದ ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ನೀವು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಿದ್ದೀರಿ ಎಂದು ನಾವು ತಿಳಿದು ನಿಮಗೆ “ಹರಿದಾಸರತ್ನಂ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಬಿರುದನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗಳ ಪ್ರೇರಣಾನುಸಾರವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೇವೆ.

7. “ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ” ಪತ್ರಿಕೆಯು ಈಗ ನಾಲ್ಕನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚೆ ಯಿಡುತ್ತ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳು ಉದಾರಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಈ ಪತ್ರಿಕಾಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲ ವಿತ್ತು ನೆರವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವದಂತೂ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಕರವಾದ ಸಂಗತಿಯು.

ಆರ್ಥಿಕ, ನೈತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮತಃ ಆರ್ಥಿಕವು ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳಿಗೂ “ಅರ್ಥಾ ಬಹಿಶ್ವರಾಃ ಪ್ರಾಣಾಃ” ಎಂಬಂತೆ ಹೊರಪ್ರಾಣವಾದ್ದರಿಂದ ಆರ್ಥಿಕಸಂಪತ್ತು ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಆಗುತ್ತಾ ಈ ಪತ್ರಿಕಾ ಭಾಷಾವಸ್ಥೆಗೆ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಡಚಣೆ ಬರ ದಿರಲು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಆಸ್ತಿಕರೂ ದ್ರವ್ಯ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡ ಬೇಕಾದ್ದು ಪ್ರಥಮ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ಅಂಶ ವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

8. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಪ್ರಚಾರಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಹರಿಶರಣಜನಗಳ ಗುಂಪು ಈಗ ಬಹಳ ಕಡಮೆಯಾಗಿ ನಿಜವಾದ ತತ್ವಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಬೋಧನಮಾಡುವರ ಸಂಖ್ಯಾ ವಿರಳವಾಯಿತು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭ ದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದ ದಾಸವರ್ಯರುಗಳ ಪದ, ಪದ್ಯ, ಸುಳಾದಿ, ಉಗಾಭೋಗ ನೊದಲಾದ ಅಮೌಲ್ಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆದು “ಹರಿದಾಸ ಭಾರತೀ” ಮುಖಾಂತರ ಆಬಾಲವೃದ್ಧರಿಗೂ ಬೋಧವಾಗುವಂತೆ

ಬರೆದು ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನಿಮಗೆ ಶ್ರೀಮದ್ವೀರರಾಮಚಂದ್ರ
ದೇವರು ಆಯುರಾರೋಗ್ಯಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಜ್ಞಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿ
ಯನ್ನು ಕೊಡಲಿ ಎಂದು ದೇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.
ಸ್ವತಃವ ಅಭಿಜ್ಞರಾದವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಲೇಖ್ಯಂಶವೇನಿಧಿ.

ಇತ್ಯನಂತನಾರಾಯಣ ಸ್ಮರಣೆಗಳು.

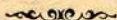
(ರುಜು) ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವೀರಮಾಧವತೀರ್ಥ-
ಶ್ರೀಪಾದಂಗಲವರು.

(ನೋಕ್ಕಾಂ) ಬೆಂಗಳೂರು

ಶ್ರೀ ವಿಜಯಸಂ |

ಭಾದ್ರಪದ ಬಹುಳ ಷಷ್ಠಿ

ತಾ|| 28-9-53.

॥ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣೋ ವಿಜಯತೇ ॥

ಹರಿದಾಸರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಚರಿತಾನುವರ್ಣನೆ

ಲೇಖಕರು :—ಶ್ರೀ ವರವಣಿ ರಾಮರಾವ್, ಬೆಂಗಳೂರು.
ಮೈಸೂರು ಗೌ|| ಕನ್ನಡ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಟರ್

ಯಾವ ಮಹಾಮಹಿಮನು ತನ್ನ ಚರಣಾರವಿಂದವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟವರನ್ನು ಭವಪಾಶದಿಂದ ಕಟ್ಟುವನೋ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಟೇಷ್ಟನೆಂದರಿತು ತನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಪಾಶದಿಂದ ಕಟ್ಟುವವರ ಭವಕಟ್ಟನ್ನು ಬಿಡಿಸುವನೋ ಅಂಥ ಬಂಧಕನೂ, ಮೋಚಕನೂ, ಸರ್ವತಂತ್ರಸ್ವತಂತ್ರನೂ ಆದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಯಶೋದೆಯು ಕಟ್ಟಲು ಉದ್ಯುಕ್ತಳಾದುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಅವಳ ಆ ದಾಮ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಒಳಗಾದುದು ಮತ್ತೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಈ ಅಚ್ಚರಿಯ ಭಾವವನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣೋಪಾಸಕರಾದ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರು ಎಷ್ಟು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸುಳಾದಿಯ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು :—

ನಿನ್ನಮೂರುತಿಯಂ ನೋಡಿದಡಂ ನಿನ್ನನಾಮವಂ ನುಡಿದಡಂ |
ನಿನ್ನನೊಮ್ಮೆನೆನೆದಡಂ ನಿನ್ನ ಕೀರುತಿಯಂ ಪಾಡಿದಡಂ |
ಘನ್ನಭವಬಂಧಪರಿವುದು ಇಂತೆನ್ನೆ ಕಟ್ಟಿದಳೆಂತು ನಿನ್ನ ಗೋಪಿ |
ಘನ್ನಭವಬಂಧ ಪರಿವುದು ಇಂತೆನ್ನೆ ಕಟ್ಟಿದಳೆಂತು ನಿನ್ನ ಗೋಪಿ |
ಚೆನ್ನಕೃಷ್ಣ ವಿನೋದಿಗಳರಸ ಘನ್ನಭವಬಂಧ ಪರಿವುದು
ಇಂತೆನ್ನೆ ಕಟ್ಟಿದಳೆಂತು ನಿನ್ನ ಗೋಪಿ ||

x

x

x

x

೮

ಏನಯ್ಯ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತ ವತ್ಸಲತನ | ಎಲೊ ಎಲೊ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ
ನೀನೆ ಕಾಡಿಬೇಡಿ ಯಶೋದೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ
ಉಗ್ಗ ವೇರಿಸಿಕೊಂಡು ನಲಿದಾಡಿದೆ ||

x

x

x

x

ಚಕ್ರವರ್ತಿ ತನ್ನ ಶಿಶುಗಳಿಗಿಂತಂತೆ

ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸುಲಭನೋ ನಮ್ಮ ಸಿರಿಕೃಷ್ಣ ||

ಭಕ್ತರ ಭಕ್ತಿ ಪಾಶಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದಂತೆ ಭಕ್ತಪರಾಧೀನನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯು
ತನ್ನ ದ್ವೇಷಿಗಳ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕೌರವನ
(ದುರ್ಯೋಧನನ) ದೃಷ್ಟಾಂತವೇ ಸಾಕು. ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹಗ್ಗದಿಂದ ಬಂಧಿಸಲು ದುರ್ಯೋಧನನು
ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟರೆ ತಾನೇ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೇ? ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರು
ಅಂದಂತೆ:

“ ಕಟ್ಟುವನೆ ಕೌರವನು ಅನಂತನು

ಮುಟ್ಟುವುವೆ ಗೂಗೆಗಳು ಭಾನುಮಂಡಲವನ್ನು

ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಹಾರಕಾರಣ ಮೂರುತಿಯನು

ಕಟ್ಟಿದಳೊಬ್ಬ ಗೋಪಿದೇವಿ ಪುರಂದರ-

ವಿಠಲ ಯಮಳಾರ್ಜುನಭಂಜನನ್ನು ”

ಪರಮಾತ್ಮನು ಭಕ್ತರ ಭಕ್ತಿ ಪಾಶಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವುದೂ ಸಹ ತನ್ನ
ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಹೊರತು ಭಕ್ತರ ಬಲಾತ್ಕಾರಕ್ಕಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು
ಯಶೋದೆಯು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಒರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದಲೇ ಕಾಣ
ಬಹುದು. ಯಶೋದೆಯು ಹಗ್ಗದ ಮೇಲೆ ಹಗ್ಗಗಳನ್ನು ತಂದುಕಟ್ಟಿ
ದರೂ ಎರಡೆರಡಂಗುಲದಷ್ಟು ಸಾಲದೆಯೇ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ
ಮಗ ಬಾಲಕ, ತನ್ನ ಅಧೀನ, ಅವನನ್ನು ತಾನು ಕಟ್ಟಲು ಸಮರ್ಥನು
ಎಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಜ್ಞಾನವು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅವಳಲ್ಲಿದ್ದಿತೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ
ಅವಳ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನು ಒಳಗಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾವಾಗ ಅವಳು

ದಣೆದು, ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವು ನಿಷ್ಫಲವಾದುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೆರಗಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಿಶುವಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವನ್ನು ತಳೆದಳೋ ಆಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವಳ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟನಂತೆ !

ಯಶೋದೆಯು ಕಂದನನ್ನು ಒರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿ ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಒರಳನ್ನೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದ ಎರಡು ಮತ್ತೀ ಮರಗಳ ನಡುವೆ ನುಗ್ಗಿದನು. ನಳಕೂಬರ ಮಣಿಗ್ರೀವರೇ ಶಾಪದಿಂದ ಆ ಅರ್ಜುನ ತರುಗಳಾಗಿ ಜನ್ಮತಾಳಿದ್ದರು. ಯಾವಾಗ ಇಂದಿರೇಶನ ಪಾದತಲವು ಅವುಗಳಿಗೆ ಸೋಂಕಿತೋ ಆಗ ಆ ಎರಡು ಮರಗಳೂ ಮುರಿದುಬೀಳಲು ಅವುಗಳಿಂದ ಈರ್ವ ಪುರುಷರು ಅತಿ ಸುಂದರಾಕಾರದಿಂ ಪೊರಮುಟ್ಟು ಬಂದು ಅಚ್ಯುತಂಗೆರಗಿ ಈ ರೀತಿ ನುತಿಗೈದರು :—

“ ಕಮಲೇಶ ಕಾಯ್ದೆಮ್ಮ ಕಿಲ್ಬಿಷವ ಕೀಳುತೀ
ಕುಮರಗಳ ಕೂಟ ಕೇವಲ ಕೆಡಿಸಿ ಕೈಪಿಡಿದೆ
ಸುಮನಕೊಡು, ಕಂಸಾರಿಕಂಜಾಕ್ಷನಿನಲಾಗ

ಕಂಬುಕಹಳಾರವದೊಳು |

ಅನುರರಾಕಾಶದಿಂದೀಕ್ಷಿಸುತ ಪೂಮಳೆಯ
ದ್ಯುಮಣಿತೇಜನ ಮೇಲೆಗರೆದು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾ
ಯಮಳರಂ ಕೊಂಡೊಯ್ದ ರತುಲ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ

ವರವಿಮಾನವನೇರಿಸಿ ” ||

ಇತ್ತ ಯಶೋದೆಯು ತಾನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಗನನ್ನು ಕಾಣದೆ,

“ ಮಗನೆಲ್ಲಿ ಪೋದನೋ ಒರಳಸಹಿತೆನ್ನುತಲಿ
ಮಿಗೆಬೆದಕುತ್ತೈತರಲು ಬೆದರಿಸುತ ಕೆಡಹಿದರ್
ಯುಗಳವೃಕ್ಷದನಡುವೆ ಸಿಗಬಿದ್ದು ನಗುತ್ತಾಡು

ತಿರ್ಪನಂ ಕಂಡು ಗೋಪೀ |

ಮಗುವಿಂದು ಜೀವಿಸುವದತಿ ವಿಚಿತ್ರೈನುತವನ
ಬಿಗಿದ ದಾಮವ ಬಿಚ್ಚಿ ತೆಗೆದಪ್ಪಿ ಮುದ್ದಾಡಿ

ಬರಯದುಸದನ ಪರಿಹಯಬದನ

|| ೩ ||

ಬುನೇ ಕರಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಯಪೋದಯು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಬುಟ್ಟನಾಲಿ
ಗಘನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿದಳಂತೆ.

ಗೋಕುಲದಲಿ ಪಿಂಡಾದಬೋಲೊಂದರಂತೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಗಂಡಾಂತರ
ಗಘೋದಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಋಷನಂದನ ಸ್ವಪ್ನನೆಯಂತೆ ನಂದ
ಗೋಪರು ಸಬಾಷ್ತ ಗೋಪಗೋಪಿಯರೊಡನೆ ಪಿಂಡಾದನಕ್ಕು ತಿರಳಿ
ಅಲಿಯೇ ನೆಲಸಿರಲು, ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಪೊತ್ತಿಯ ಬಾಲಕರೊಡನೆಯೂ
ಅಣಿ ನಂದ ಮಲರಾಜಾಬೋಡನೆಯೂ ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ಕರುಗಳನ್ನೂ
ಬೋಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಿಂಡಾದನದ ನನಪ್ರದೇಶಕ್ಕು ತಿರುದುಕೊಂಡು
ಹೋಗಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಬೋಯುವುದಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ತಾನು ಸಂಗಡಗ
ರೊಡನೆ ಮಗೊಗೆಯ ಅಟಗಳೊಡುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. ಸಾಯಂಕಾಲದವರೆಗೂ
ಹೀಗೆ ಅಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಅದೋಲಿ ಪುರುಕರುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು

ಶ್ರೀ ವಿಜಯ—ಅಶ್ವಯುಜ

೧೧

ಬಗೆಬಗೆಯೊಪ್ಪಾತ್ಮಜನಗುಹಿಮೆ ವಿಜ್ಞಾನಾತ್ಮಿ

ಕೊಂಡುಮಂದಳು ಭಜನಕ್ಕೆ ||

ಅಪುನ ಭಕ್ತಗಜನ್ನು ಕಡಹಿ ನಳಕೂವರ ಬಾಣಿಗ್ರೀವರ ವಾಜನನ್ನು
ಜಂಜಂಸಿದನಂತರ ಕೃಷ್ಣನು ಮಲರಾಗನೋಡನೆಯೂ ಇತರ ಸಂಬಾಲಾಕ
ರೋಡನೆಯೂ ಅಡುತ್ತಿದ್ದು ವಿಷ್ಣು ಹೊತ್ತಾಡರೂ ಬಾಣಿಗೆ ಮರದಿರಲು
ಯಾಪೋಡೆಯು ಅನಲರ್ದ ವಿಳಿಗೆ ಮಂದಾ ಬುದ್ಧಿವಿಂಶ ಅನನನ್ನು ಕು ರೀತಿ
ಬಾಣಿಗೆ ಪಾರಿಂರು ಕರದಪಂತಿ :—

ಪಾರೋ ಮುರಾರಿ-ಬಾಲಾಕ ಪಾರಿ

|| ೪ ||

ಪಾರವಿಚಾರಿ ಸಂತೋಷಕಾರಿ

|| ೫ ||

ಅಪನಾಕೇಷ್ಟೋ ಜೈರೈರ್ಮಧುಷ್ಠೋ

ವ್ಯೂಪಮಾಡೇಷ್ಟೋ ಕೃಷ್ಣಕೃಪಾಷ್ಟೋ

|| ೬ ||

ಬಾಣಿಗೆರು ಪಾರೋ ಕೊನಗೈಯ ತೋರೋ

ಪೊನುಗುಯಾಪಾರೋ ನಗನುಮಿತೋರೋ

|| ೭ ||

ಅರವಿಂದನಯನ ಅರವಿಂದನದನ

ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಊಟಮಾಡಿ ರಾತ್ರಿ ಪವಡಿಸಿದನಂತರ, ಮರುದಿನ
ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಗುತ್ತಲೇ ಯಶೋದೆಯು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಈ ರೀತಿ
ಎಬ್ಬಿಸುವಳಂತೆ :—

ಬೆಳಗಾಯಿತೇಳಯ್ಯ ನಳಿನಪತ್ರೇಕ್ಷಣ
ಗೆಳೆಯರೆಲ್ಲರು ಕೊಂಬುಕೊಳಲನಾಂತು
ಸೆಳೆಗೋಲುಕವಣೆ ಬಿಲ್ಲಳು ಚೆಂಡು ಬುಗುರಿ ಗ-
ಜ್ಜುಗ ಗೋಲಿಕಲ್ಲಿಬುತ್ತಿಗಳು ಕೈಯ
ಕರುಗಳೊಂದೆಸೆ ದೊಡ್ಡ ತುರುಗಳೊಂದೆಸೆ ಗೂಳಿ
ಗಳ ಮಂದೆಯೊಂದೆಸೆಗಳನು ಗೈದು

ಬಂದು ನಿನ್ನಯ ಮಾರ್ಗವಿಂದು ನೋಡುತಲಿಗೋ
ವಿಂದ ಮಾಧವನೇಳಿಸೆಂದುಮುದದಿ
ಮಂಗಳಾತ್ಮಕ ಹೈದರೆಮ್ಮಂಗಳದಲ್ಲಿ
ನಿಂದು ಕರೆಯುತ್ತಲೈದಾರೆ ಯೆಂದು ಗೋಪಿ
ಎಳಿಸಲು ಬೇಗ ಬಾಲಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ
ಮುಡ್ಡುಸುರಿಯುತ್ತ ಮೈಮುರಿದೆದ್ದನಾಗ ||

ಆಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಶೃಂಗಾರಯುಕ್ತನಾಗಿ ಯಾವ ರೀತಿ ಹೊರಟ
ನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಪ್ಪಣಾರ್ಯ ಕವಿಯು ಈ ರೀತಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ :—

ರಾಗ : ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಅಟತಾಳ

ಪೊರಟನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ತುರುಗಳಕಾಯೆ
ಗೋವ್ವಳ ಕಾಯೆ ಜಗಂಗಳ ಕಾಯೆ ತಾ
ಮೆಟ್ಟಿದು ಮೆಟ್ಟುಗಳುಟ್ಟಿದು ಚಲ್ಲಣ
ದಟ್ಟಿಯಲುಡಕಟ್ಟಿ ಜಗಜಟ್ಟಿ
ಬಗಲೊಳು ಕಲ್ಲಿಯ ಬುತ್ತಿಗಳೆಸೆಯೆ
ಹೆಗಲೊಳು ಕವಣೆಗಳು ಬಾಣಗಳು

|| ಪ ||

|| ೧ ||

|| ೨ ||

ಕರದಲ್ಲಿ ಮುರಳಿಯು ಶಿರದಲ್ಲಿ ನವಿಲು
ಗರಿಯ ತುರಾಯಿ ಚಂದದಿಂದ || ೩ ||
ಮುರಳಿಯನೊಡಲು ತುರುಗಳು ಬರಲು
ತುರುಸಹಿತ ದಯದಿಂದಾನಂದ || ೪ ||
ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಗಜ್ಜುಗ ಹಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಬುಗುರಿ
ಪಿಡಿದಿಹ ಸೆಳೆಗೋಲ ಲೋಲ || ೫ ||
ಕಾವೇರಿ ಗಂಗೆ ಗೋದಾವರಿಯೆಂದು
ಗೋವುಗಳ ಕರೆಯುತ್ತ ನಗುತ್ತ || ೬ ||
ನೋಡದಿ ಬೊಮ್ಮಾದಿಸುರರು ನೋಡಲು
ಖಾದಿರಿನರಹರಿಯ ಸಿರಿಯ || ೭ ||

ಇಂಥ ಅನುಪಮ ಸುಂದರಾಕೃತಿಯಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಬೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ
ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೃಷ್ಣನ ದಿವ್ಯ ಮೂರುತಿಯನ್ನು—

ನೋಡುವುದೇ ಕಣ್ಣು ಕೇಳುವುದೇ ಕಿವಿ
ಪಾಡುವುದೇ ವದನ || ೮ ||
ಗಾಡಿಕಾರ ಶ್ರೀವೇಣುಗೋಪಾಲನ
ಕೂಡಿಕೊಂಡಾಡುವ ಸುಖದ ಸೊಬಗನು || ೯ ||
ಪೊಂಗಳಲೂದುತ ವೃಗಪಕ್ಷಿಗಳನೆಲ್ಲ
ಸಂಗಳಿಸುತಲಿಪ್ಪನ
ಅಂಗಜಜನಕ ಗೋಪಾಂಗನೇರೊಡನೆ ಬೆಳ-
ದಿಂಗಳೊಳಗೆ ಸುಳಿದಾಡೋ ರಂಗಯ್ಯನ || ೧೦ ||
ನವಿಲಂತೆ ಕುಣೆವ ಹಂಸೆಯಂತೆ ನಲಿವ
ಮರಿಕೋಗಿಲೆಯಂತೆ ಕೂಗುವ
ಎರಳೆಯ ಮರಿಯಂತೆ ಚಿಗಿಚಿಗಿದಾಡುವ
ತುಂಬಿಝೇಂಕರಿಸುವಂದದಿ ಝೇಂಕರಪನ || ೧೧ ||

ನೋಡುವುದೇ ಕಣ್ಣು, ಹಾಗೆ ನೋಡದಿದ್ದ ಕಣ್ಣು ಕಣ್ಣಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರು ಹೇಳಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಉತ್ತೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣನ ಸಂಗಡಿಗರಾದ ಗೋಪಾಲಕರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಕೋಗಿಲೆಯಂತೆ, ಕೆಲವರು ನವಿಲಿನಂತೆ, ಕೆಲವರು ಹಂಸದಂತೆ ಸಾರಸದಂತೆ ಗಳರವದಿಂದ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಎಲ್ಲ ಋತುಗಳೂ ಏಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಳಿನಾಕ್ಷನ ಸೇವೆಗೆ ಕೂಡಿವೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿತಂತೆ!

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಎಳೆಯಗರಿಕೆ ಇರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕರುಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಮುರಳಿ ಗಾನಮಾಡುತ್ತ, ಮೇಯಿಸಲು ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಕರುಗಳು ಒಂದು ವರ್ಷದ ಕರುಗಳಂತೆ ಆನಂದದಿಂದ ಬೆಳೆದವಂತೆ! ಅಜಗಳಂತಿದ್ದ ಕರುಗಳು ಗಜಗಳಂತೆ ಆದುವಂತೆ! ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರು ಇದನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರುವ ವೈಖರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ:—

ರಾಗ :

ತಾಳ

ಕಾದನಾವತ್ಸವ ಹರಿ ಕಾದನಾ	ಪ
ವೇದವೇದ್ಯ ಸಾಧುವಿನುತ ರಾಧಿಕಾರಮಣಕೃಷ್ಣ	ಅ
ಎಳೆಯಗರಿಕೆ ಇರುವಸ್ಥಳದಿ ನೆರೆದುವತ್ಸಗಳನೆ ನಿಲಿಸಿ	
ಕೊಳಲು ತನ್ನ ಕೈಲಿ ಪಿಡಿದು ಮುರಳಿಗಾನಮಾಡುತ್ತ	೧
ತನ್ನ ಸೆರಗು ತೆಗೆದುಕೃಷ್ಣ ಕರುಗಳನ್ನೆ ಬೆನ್ನೊರಿಸಿ	
ತಿನ್ನುತಿನ್ನು ಪುಲ್ಲುಯೆನುತ ಘನ್ನ ಕರಗಳೊತ್ತುತ	೨
ಉಡುಗಳಂತೆ ಕರುಗಳು ನಡುವೆ ಚಂದ್ರ ಧರೆಯೊಳು	
ಪೊಡವಿಯೊಳಗೆ ಬೆಳಗಲು ಆ ಮೃಡನು ಕೊಂಡಾಡಲು	೩
ಒಂದುತಿಂಗಳ ಕರುಗಳು ಇಂದಿರೇಶನು ಮೇಯಿಸಲು	
ಒಂದುವರುಷ ಕರುಗಳಂತೆ ಆನಂದದಿಂದ ಬೆಳೆದುವು	೪
ಕನಕರಜತಸರಪಳಿ ದನಕರುಗಳ ಕೊರಳಲಿ	
ಮಿನುಗುತ್ತಿಪ್ಪ ಅರಳೆಲೆ ಅನೇಕನಾದದಿಂದಲಿ	೫
ಅಜಗಳಂಥ ಕರುಗಳು ಗಜಗಳಂತೆ ಆದುವು	
ತ್ರಿಜಗದೊಡೆಯ ವಿಜಯವಿಠಲ ವ್ರಜಕೆದೊರೆಯಾಳುವ	೬

[ಮುಂದುವರಿಯುವುದು]

ಹಿರಿಯಾಶೆ

ಬರೆದವರು:—ಶ್ರೀ ಬಿ. ಭೀಮರಾವ್, ಸ್ವೀಡರ್.

ದಾವಣಗೆರೆ

ಆಸ್ತಿಕ್ಕ ಮತ್ತು ದೈವಭಕ್ತಿಗಳು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೀವಾಳ; ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತ ಸುಜೀವಿಗಳ ಭಾಗ್ಯ. ಶ್ರೀಹರಿಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಪುಣ್ಯಭೂಮಿಯೆನಿಸಿದ ಭರತಖಂಡವು ಅಭ್ಯಾತ್ಮವಿದ್ಯೆಯ ನೆಲೆವೀಡು. ದೇವಾಂಶರಾದ ಅನೇಕ ಮಹಾಪುರುಷರಿಗೂ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಅವತಾರಗಳಿಗೂ ಎಡೆಯಿತ್ತು ಪವಿತ್ರ ದೇಶ. ಇಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿಯೂ ಸಂಸಾರ ಬಂಧದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಲು ಯತ್ನಿಸದ ಮಾನವನು ತನ್ನ ಹಿರಿಯರಿಂದ ದೊರೆತ ಅಪಾರ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ದುರ್ವಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ಭಿಕ್ಷೆಬೇಡಲು ಹೊರಟವನಂತೆ! ಜನ್ಮದಿಂದ ದೊರೆತ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅಲ್ಪಯತ್ನದಿಂದಲೇ ಸಾಧನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಹುದೂರ ಮುಂದರಿಯ ಬಹುದು. ಈ ಸುಯೋಗವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವನು ಮೂಢನು, ಹತಭಾಗ್ಯನು.

ನಿಖಿಲಜಗತ್ಕಾರಣನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ವೇದವೇದಾಂತ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನು, ಸರ್ವಶಕ್ತನು, ಸರ್ವಜ್ಞನು, ಸ್ವತಂತ್ರನು, ನಿತ್ಯನು, ನಿರ್ವಿಕಾರನು, ಗುಣಪೂರ್ಣನು, ದೋಷದೂರನು, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯು, ಸರ್ವೋತ್ತಮನು, ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿಯು, ಅದ್ವಿತೀಯನು, ಸುಜನಶರಣ್ಯನು, ಮುಕ್ತಾಶ್ರಯನು. ಆತನ ಅತ್ಯರ್ಥಪ್ರಸಾದಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಸಕಲ ಸುಜೀವಿಗಳ ಗುರಿ. ಅದರಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿ; ಅನ್ಯಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಭಕ್ತಿಯ ವಿಕಾಸವು. ಭಕ್ತನು ಸ್ವಾಮಿಯ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯೊಂದನ್ನೇ ಕೋರುವನು; ಅನ್ಯಫಲವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ತಾರನು. ಪ್ರಭು-ಪ್ರಸನ್ನತೆಯು ಆಜ್ಞಾಧಾರಕ ಭೃತ್ಯನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಲಭ್ಯ, ಅನ್ಯರಿಗಿಲ್ಲ. ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಗಳೇ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಆಜ್ಞೆ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಭಕ್ತನು

ಸರ್ವದಾ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಪರನು. ವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳನ್ನು ಮೀರನು. ಅವಿದ್ಯಾಕಾಮಕರ್ಮಾದಿಗಳ ಉಪದ್ರವದಿಂದ, ಮೀರಿದರೆ ಮಿಡುಕುವನು. ಮಿಡುಕಿ ಮತ್ತೆಂದಿಗೂ ಹಾಗಾಗದಂತೆ ರಕ್ಷಿಸೆಂದು ಮೊರೆಯಿಡುವನು. ವಿಷಯಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಧಾವಿಸುವ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಶಗೊಳಿಸೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವನು. ಚಂಚಲವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಿ, ಧ್ಯಾನಯೋಗ್ಯಗೊಳಿಸೆಂದು ಬೇಡುವನು. ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶನವನ್ನಿತ್ತು ಕರುಣಿಸೆಂದು ವಿಲಾಪಿಸುವನು.

ಶ್ರೀಹರಿದರ್ಶನವು ಲೋಕವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಅಮಿತಾನಂದವನ್ನೀವುದು. ದರ್ಶನಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದವನೇ ಧನ್ಯ. ಸರ್ವದುಃಖಗಳ ಉಪಶಮನವಾಗುವುದು. ಕರ್ಮರಾಶಿಗಳು ದಹಿಸಿಹೋಗುವುವು. ಉಪಮರ್ಧ ಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವನ್ನು ಭೋಗಿಸಿ ಮುಕ್ತನಾಗುವನು. ಮುಕ್ತ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ವಿಹರಿಸುವನು. ಸ್ವಸ್ವರೂಪಾನಂದವನ್ನು ನಿತ್ಯ ಸವಿಯುವನು. ದುಃಖಲೇಶವೂ ಮುಕ್ತನನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸದು. ಅಪ್ರಾಕೃತನಾಗುವನು, ಚಿದಾನಂದರೂಪಿಯಾಗುವನು. ಇದೀಗ ಸಕಲ ಸುಜೀವಿಗಳ ಹಿರಿಯ ಆಶೆ.

ಶ್ರೀ ಹರಿದರ್ಶನವು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸಾಧನವಾದ ಆತನ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯ ಕುರುಹು. ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವು ಪರೋಕ್ಷವೆಂದೂ ಅಪರೋಕ್ಷವೆಂದೂ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರವಾದುದು. ವೇದಾದಿ ಸಚ್ಚಾಸ್ತ್ರಗಳ ಶ್ರವಣಮನನಗಳಿಂದ ಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನವು ಲಭಿಸುವುದು. ಇದು ಸಾಧನದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಜನ್ಯವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡುವುದು. ಮನ ಮೊದಲಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೇ ಕೇವಲ ಜೀವಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೇ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವು ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಆ ಜ್ಞಾನವು ಅಪರೋಕ್ಷವೆಂದೂ ವಿಜ್ಞಾನವೆಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವುದು. ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಉಪಾಯರೂಪವಾದುದೇ ಯೋಗವು. ಯೋಗವೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನೋಪಾಯವು ಸಂನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಯೋಗವೆಂಬುವು ಯೋಗದ ಎರಡು ಅಂಗಗಳು. ಎರಡೂ ಮಿಳಿತವಾಗಿಯೇ ಅಪರೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. 'ನಾನು'

ಸ್ವತಂತ್ರಕರ್ತನೆಂಬ ಅಭಿಸಂಧಿಯನ್ನೂ, 'ನನ್ನದು' ಎಂಬ ಸ್ವಾಮಿತ್ವದುದ್ಧಾರವನ್ನೂ (ತನ್ನಲ್ಲಿ ತನ್ನಿಂದಲೇ ಆರೋಪಿತವಾದುದು), ಈ ಕರ್ಮದಿಂದ ಈ ಫಲವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವೆನೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪ ಮತ್ತು ಫಲಾಶೆಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವುದೇ ಸಂನ್ಯಾಸವು. ಭಗವದರ್ಪಣಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುವ ವಿಹಿತಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವೇ ಕರ್ಮಯೋಗವು. ಇವೆರಡನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಯೋಗದ ನಿಚ್ಚಣಿಕೆಯನ್ನೇರಿ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗುವನು. ಧ್ಯಾನವು ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅನ್ಯವಹಿತಪೂರ್ವ ಸಾಧನವು, ಮತ್ತು ಯೋಗದಲ್ಲಿಯೆ ಅಂತರ್ಭಾವವುಳ್ಳದ್ದು. ಧ್ಯಾನವು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾದರೇ ಶ್ರೀಹರಿದರ್ಶನವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲದು. ಭಕ್ತಿರಹಿತವಾದರೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ತೋರದು.

ಧ್ಯಾನಪ್ರಕಾರವನ್ನೂ ಅದರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು ಲಲಿತವಾದ ಭಾವಗರ್ಭಿತಪದಗಳಿಂದ ಹೀಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿರುವರು :—

ಅರೆಗಣ್ಣುಮಾಡಿ ಪಲ್ಲುಗಳ ಕೂಡಿಸದೆ |
 ಕೊರಳು ಬಾಗದೆ ಕದಲದಂತೆ ಕುಳಿತು |
 ಕರಗಳ ತೊಡೆಯಮೇಲಿಟ್ಟು ತೀವ್ರದಿಂದ |
 ಬೆರಳುಗಳ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರ ತಗ್ಗಿಸಿ |
 ನಿರುಪದ್ರವನಾಗಿದ್ದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೇರಿ |
 ಸರಿಸದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೂರ್ತಿ ಎದುರಲಿಟ್ಟು |
 ಮರಳಿ ನಾಸಿಕೆಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಇಟ್ಟು |
 ಪರಬೊಮ್ಮನಾದ ಶ್ರೀ ವಿಜಯವಿಠಲನ |
 ಚರಣಮೊದಲುಮಾಡಿ ಸ್ಮರಿಸು ನಿನ್ನೊಳಗೆ ||
 ಮಧ್ಯಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನ ಎದ್ದು ಪೋಗಲಾಗಿ |
 ಅಧ್ಯಯನವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದು ವಿನಯದಿಂದ |
 ತಿದ್ದಿ ಮನ ಮೆಲ್ಲನೆ ಪೊದ್ದಿ ಸಿಕೊಂಡು ದುರಾಶೆಯಗೆದ್ದು |
 ಸ್ವಧರ್ಮಬಿಡದೆ ಸಿದ್ಧನಾಗೋ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ |
 ಶುದ್ಧಮೂರುತಿ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯ ಪೊಳೆದು |
 ಉದ್ಧರಿಸುವ ತನ್ನ ಚಿದ್ವರೂಪವ ತೋರಿಕೊಳುತ ||

“ಕಾಷ್ಠಾಂ ಭಗವತೋ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಸನಾಸಾಗ್ರಾ ವಲೋಕನಃ”-
ಮೂಗಿನ ಅಗ್ರದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟು ಸರ್ವಗುಣಗಳಿಂದ (ಕಾಷ್ಠಾಂ)
ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಭಗವದ್ರೂಪವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂಬ ಭಾಗವತೋಕ್ತಿ
ಯನ್ನೂ, “ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ನಾಸಿಕಾಗ್ರಂ ಸ್ಥಂ ದಿಶಶ್ಚಾನವಲೋಕಯನ್”
ಎಂಬ ಗೀತೋಕ್ತಿಯನ್ನೂ, “ನಾಸಿಕ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿ ಇಟ್ಟು” ಎಂಬ
ದಾಸರಾಯರ ಶಬ್ದಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಿದೆ. “ತನ್ನ
ಮೂರ್ತಿ ಎದುರಿಲಿಟ್ಟು” ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು ಬಹು ಗಂಭೀರವಾದವು.
ಸ್ವಬಿಂಬಾಪರೋಕ್ಷದಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿಯು, ಬಿಂಬೇತರ ಭಗವದ್ರೂಪದ
ಅಪರೋಕ್ಷದಿಂದ ಮಹದಾದಿ ಉತ್ತಮ ಲೋಕಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮಾತ್ರವೆಂದು
“ಸಾಮಾನ್ಯ ದರ್ಶನಾಲೋಕಾಃ ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯಾತ್ಮದರ್ಶನಾತ್”
ಎಂಬ ನಾರಾಯಣ ತಂತ್ರ ವಾಕ್ಯವು ಸಾರುತ್ತದೆ. “ಓಂ ಸಾಮಾನ್ಯಾ-
ದುಪಲಭ್ಯೇ ಮೃತ್ಯುವನ್ನಹಿ ಲೋಕಾಪತ್ತಿಃ ಓಂ” ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ
ದಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತಿದಾತೃತ್ವಾದಿಗುಣಸಾಮ್ಯವಿದ್ದರೂ
ಸಾಮಾನ್ಯ ದರ್ಶನದಿಂದ ಮಹದಾದಿ ಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮಾತ್ರವೆಂದು
ನಿರ್ಣಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಚರಮದೇಹತ್ಯಾಗರೂಪಮರಣವಲ್ಲದ ಇತರಕಾಲೀನ
ಮಠಣದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯು ದೊರೆಯದಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ದರ್ಶನದಿಂದ (ಸ್ವ
ಬಿಂಬೇತರ ರೂಪದರ್ಶನದಿಂದ) ಮುಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.
ಮಹದಾದಿ ಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಬಿಂಬ
ದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿಯು. ಈ ಭಾವವನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟು “ತನ್ನ
ಮೂರ್ತಿ ಎದುರಿಲಿಟ್ಟು” ಎಂದರು ದಾಸರಾಯರು; ಕನ್ನಡಿಯೊಳಗಿನ
ತನ್ನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವನ್ನಲ್ಲವಷ್ಟೆ—ಎದುರಿಡಲು ಹೇಳಿದ್ದು !

ಚರಣದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಮುಖದವರೆಗಿನ ಭಗವದ್ರೂಪದ ಅವಯವ
ಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು, ಭಾಗವತವು
ಧ್ಯಾನಕ್ರಮವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ, “ಏಕೈಕತೋಂಗಾನ್ಯ ಧಿಯಾನುಭಾವ
ಯೇತ್ ಪಾದಾದಿ ಯಾವದ್ಧಸಿತಂ ಗದಾಭೃತಃ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳು
ತ್ತದೆ. ಈ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ದಾಸರಾಯರು, “ಚರಣ ಮೊದಲುಮಾಡಿ
ಸ್ಮರಿಸು ನಿನ್ನೊಳಗೆ” ಎಂದರು.

ಚಂಚಲವಾದ ಮನಸ್ಸು ಭಗವದ್ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲದೇ ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಅನ್ಯತ್ರ ಓಡಿಹೋಗುವುದೋ ಹಾಗೆ ಹಾಗೆ ಅದನ್ನು ಸೆಳೆತಂದು ಆ ರೂಪದ ವಶಗೊಳಿಸೆಂದು, ಯತೋ ಯತೋ ನಿಶ್ಚರತಿ ಮನಶ್ಚಂಚಲ-ಮಸ್ಥಿರಂ | ತತಸ್ತತೋ ನಿಯಮೈಶ್ಚ ತದಾತ್ಮನೈವ ವಶಂ ನಯೇತ್” ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ನಿಮಿತ್ತೀಕರಿಸಿ ಸಜ್ಜನಲೋಕಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ದಾಸರಾಯರು “ಮಧ್ಯಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನ ಎದ್ದು ಪೋಗಲಾಗಿ.... ತಿದ್ದಿಮನ ಮೆಲ್ಲನೆ ಪೊದ್ದಿಸಿಕೊಂಡು” ಎಂಬ ಮುದ್ದು ಮಾತುಗಳಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮನಸ್ಸು ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಚಲಿಸಿದರೆ ಭಯಗೊಳ್ಳಬೇಡ. ವಶಗೊಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸು, ವಶವಾಗುವುದು. ದುರ್ನಿಗ್ರಹವಾದರೂ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದಲೂ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದಲೂ ಮನಸ್ಸು ವಶವಾಗುವದೆಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು, “ಪ್ರಶಾಂತಾತ್ಮಾ ವಿಗತಭೀಃ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿವ್ರತೇ ಸ್ಥಿತಃ |” ಮತ್ತು “ಅಸಂಶಯಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ಮನೋ ದುರ್ನಿಗ್ರಹಂ ಚಲಂ | ಅಭ್ಯಾಸೇನ ತು ಕೌಂತೇಯ ವೈರಾಗ್ಯೇಣ ಚ ಗೃಹ್ಯತೇ |” ಎಂಬುದಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಉಪದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾದ ಅಭಯವನ್ನು ‘ಅಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದು’ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳಿಂದ ದಾಸರಾಯರು ನೀಡಿರುವರು. ಹಾಗೆಯೇ ‘ದುರಾಶೆಯ ಗೆದ್ದು’ ಎಂಬ ಅವರ ಮಾತು, ‘ಏಕಾಕೇ ಯತಚಿತ್ತಾತ್ಮಾ ನಿರಾಶೀರಸರಿಗ್ರಹಃ’ ಎಂಬರ್ಥಸೂಚಕವಲ್ಲವೇ !

‘ಸ್ವಧರ್ಮವ ಬಿಡದೆ ಸಿದ್ಧನಾಗೋ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ’ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು ಬಹುರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿವೆ. ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧನಾಗುವದೆಂದರೆ ಅಪರೋಕ್ಷ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು. ಸ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಡಲಾಗದೆಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. “ಜ್ಞಾನೀ ಚ ಕರ್ಮಾಣಿ ಸದೋದಿತಾನಿ ಕುರ್ವಾದ-ಕಾಮಃ ಸತತಂ ಭವೇತ್ |” ಎಂಬ ಕಮಲ ಶ್ರುತಿಯು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯೂ ವಿಧ್ಯುಕ್ತಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು (ಸ್ವಧರ್ಮವನ್ನು) ನಿಷ್ಕಾಮನಾಗಿ ಸದಾ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ‘ಕುರ್ವನ್ನೇವೇಹ ಕರ್ಮಾಣಿ....’ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಈಶಾವಾಸ್ಯೋಪನಿಷತ್ತು, ಜ್ಞಾನಿಗೂ ಸಹ ಕರ್ಮಪರಿ-

ತೃಗರೂಪವಾದ ದೋಷವು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ಸಾರುತ್ತದೆ. 'ಓಂ ತದ್ವತೋ ವಿಘಾನಾತ್ ಓಂ' ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಿಗೂ ಕರ್ಮವು ವಿಧಾಯಕವೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. 'ಓಂ ಅಧಿಕೋಪದೇಶಾತ್ ಬಾದರಾಯಣಸ್ಯೈವಂ ತದ್ವರ್ತನಾತ್ ಓಂ' ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ, ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಜನ್ಯವಾದ ಮುಕ್ತಿಯೆಂಬ ಫಲದಲ್ಲಿ, ಜ್ಞಾನಾನಂತರ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುವ ಕರ್ಮನಿಮಿತ್ತಕ ಅಧಿಕೃತವು (ಅತಿಶಯವು, ಆನಂದದ ಉನ್ನಾಹವು) ಇರುವುದೆಂಬುದು ಶ್ರೀಬಾದರಾಯಣರ ನಿರ್ಣಯವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. "ಜ್ಞಾನಾದೇವ ಸ್ವರ್ಗೋ ಜ್ಞಾನಾದೇವಾಪವರ್ಗೋ ಜ್ಞಾನಾದೇವ ಸರ್ವೇ ಕಾಮಾಃ ಸಂಪದ್ಯಂತೇ | ತಥಾಪಿ ಯಥಾ ಯಥಾ ಕರ್ಮ ಕರೋತಿ ತಥಾ ತಥಾಧಿಕೋ ಭವತಿ" ಎಂಬ ಕೌಂಠರವ್ಯ ಶ್ರುತಿಯು ಜ್ಞಾನದಿಂದ (ಜ್ಞಾನಿಗೆ) ಸ್ವರ್ಗ, ಅಪವರ್ಗ (ಮುಕ್ತಿ), ಮತ್ತು ಇಚ್ಛಿತ ಸರ್ವಸ್ವವೂ ದೊರಕುವುದೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ, ಹೀಗಿದ್ದರೂ, ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ನಂತರ ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವನೋ, ಹಾಗೆ ಹಾಗೆ ಅಂದರೆ ಅಷ್ಟಷ್ಟು ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆನಂದಾತಿಶಯ ಉಂಟಾಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳ ಸಾರವನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ದಾಸರಾಯರು ಸ್ವಧರ್ಮ ಬಿಡದೆ ಸಿದ್ಧನಾಗೆಂದಿರುವರು.

ಹೀಗೆ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ದಾಸರಾಯರ ಮಾತುಗಳು ಅರ್ಥ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಪಾಕ್ಷರಯುಕ್ತತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸೂತ್ರಪ್ರಾಯಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಮಹಾಮಹಿಮರ ಉಪದೇಶಗಳ ಭಾವಾತಿಶಯಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರೆ ಬಲ್ಲರು. ಬಲ್ಲವರೆಂಬುವರೆಲ್ಲರೂ ಇವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸವಿದು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲ ರಿಗೆಲ್ಲ ಉಣಬಡಿಸುವಂತೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಪ್ರೇರಿಸಲಿ.

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಮಹಿಮಾಮೃತ

ಲೇಖಕರು :—ಶ್ರೀ ಮಹಿಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಗೋಸಾಲಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು,
ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯ ಸಂದರ್ಶನವೂ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ

(ಶ್ರೀ ಸ. ವಿ. ಸ ೩ ಶ್ಲೋ ೬೫-೬೬)

ಸತ್ವದಾಂಗದಪಾದಮಂಶುಕಲಸತ್ಸತ್ವಿಂಕಣೀಯುಕ್ತಟಂ
ಹಾರಾಲಂಕೃತವಕ್ಷಸಂ ಗುರುತರಗ್ರೈವೇಯಕಗ್ರೀವಕಂ |
ಕೇಯೂರಾಂಕಿತಬಾಹುಕಂ ಕಟಕಭಾಜ್ಯಾಣಿಕೃಬಂಧಾಂಗಕಂ
ದಾಮಾಮಂಥನದಂಡಮಂಡಿತಮಹಾವಾಮಾನೃಪಾಣಿದ್ವಯಂ ||
ಚಾರುಸ್ತ್ರೀರಮುಖಂ ಸುಕುಂಡಲಲಸಚ್ಚೋತ್ರಂ ಸರೋಜೇಕ್ಷಣಂ
ನಾಸಾಲಂಕೃತಿಯುಕ್ತಗಂಧವಹಕಂ ಸತ್ಪತ್ರಪಾಶ್ಯಾಲಿಕಂ |
ಕೃಷ್ಣಂ ಕೃಷ್ಣಸಖಂ ಕಿರೀಟವಿಲಸಚ್ಛೀರ್ಷಂ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯಾಸಕ್ಯ-
ತ್ಸಾಸ್ವಮಿಸ್ತ್ವತ್ಪದಭಕ್ತಿಮುಕ್ತಿಸುದೃಶೌ ದೇಹೀತ್ಯನಾಥೀದಸೌ ||
(ಈ ಎರಡು ಶ್ಲೋಕಗಳ ಭಾವಾರ್ಥವು)

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪಾದದ್ವಂದ್ವದಲ್ಲಿ ಸರಪಳಿ ಪಾಡಗಗಳು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿವೆ. ಕರ್ಣಯುಗಳದಲ್ಲಿ ಮಕರಕುಂಡಲಗಳು, ಕಮಲದಂತಿರುವ ವಿಮಲ ನಯನಗಳು, ಮೂಗುತಿಯಿಂದ ಮೆರೆವ ಮೂಗು, ಮುಂದಲೆ ಹೂವಿನಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ ಹಣೆ, ನವರತ್ನಖಚಿತ ಕಿರೀಟದಿಂದೊಪ್ಪುವ ಶಿರಸ್ಸು, ಕಿರು ಗೆಜ್ಜೆಗಳಿಂದ ಪರಿಶೋಭಿಸುವ ಕಟಪ್ರದೇಶ, ಅನಘೃವಾದ ಮುತ್ತಿನ ಸರಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾದ ಹೃದಯವು, ಕಟ್ಟಾಣಿಯಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಕಂಠವು, ಬಾಹುಪುರಿಯಿಂದ ಅಂಕಿತವಾದ ಬಾಹುಯುಗಳವು, ದಂಡ ದಾಮಗಳಿಂದ ಮಂಡಿತವಾದ ಹಸ್ತದ್ವಯವು, ಇಂತಹ ಸುಕುಮಾರಾವ-
ಯವಗಳಿಂದ ಸುಂದರನಾದ ಇಂದಿರೇಶನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ

ಸಂದರ್ಶನಮಾಡುತ್ತಾ ಗುರುವರ್ಯರು ಪಾಂಡವಬಂಧೋ, ಕರುಣಾ ಸಿಂಧೋ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತೇ, ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿವೈರಾಗ್ಯಮೋಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸೋ ಸ್ವಾಮಿ ಎಂದು ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡರು.

ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ರಜತಪೀಠಪುರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳವರೆಗೆ ಆನಂದದಿಂದ ವಾಸಮಾಡಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪೂಜಾ-ಧುರಂಧರರಾದ, ಅಷ್ಟಮುಠಾಧಿಪತಿಗಳಾದ, ಯತೀಶ್ವರರನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಅವರಿಂದಲೂ ಸಮುಚಿತವಾದ ಸತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ತಾವು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿ ಪಂಡಿತಮಂಡಲಿಯಿಂದಲೂ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೃಂದದಿಂದಲೂ ಪರಿವೃತ ರಾಗಿ ಸವಣೂರು ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು.

ಸವಣೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರ ಬಹುದಿವಸ ವಾಸವು.

ಸವಣೂರಿಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರು ಉಡುಪಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ದರ್ಶನಾದಿಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ದರ್ಶನಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ನಾಗರಿಕ ಪ್ರಜಾವರ್ಗ ದಿಂದ ಅಭಿನಂದನ ವಂದನಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾ ದಿವ್ಯ ತತ್ವೋಪ-ದೇಶಾದಿಗಳಿಂದ ಸರ್ವ ಜನಗಳನ್ನೂ ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಾ ಸವಣೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಕಾಲ ವಾಸಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯ ತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯನದೀತೀರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶೋಭಿಸು ತ್ತಿರುವ ಪಾವನಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತವಾದ ಉತ್ತರದಿಕ್ಪದೇಶಕ್ಕೆ ದಿಗ್ವಿಜಯಮಾಡಿದರು.

**ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಗೆ ಮಧ್ಯಮಪಾಂಡವನಾದ
ಅರ್ಜುನತ್ವೇನ ನಿರೂಪಣವು.**

ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ದಿಗ್ವಿಜಯಾರ್ಥವಾಗಿ ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ ವಿಜಯನಾಮವಿಭೂಷಿತನಾದ ಅರ್ಜುನನಂತೆ ತರ್ಕ ಮೀಮಾಂಸಾದಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆಂಬ ಮಹಾರಥವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಪಾತಂಜಲ-

ಭಾಷ್ಯ (ವ್ಯಾಕರಣಮಹಾಭಾಷ್ಯ) ವೆಂಬ ದಿವ್ಯ ಗಾಂಡೀವಧನುಸ್ಸನ್ನು ಧರಿಸಿ ಶ್ರೀಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬ ಬತ್ತಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾದ ಪ್ರಬಲಯುಕ್ತಿಗಳೆಂಬ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿನಾದಿಭಯಂಕರರಾಗಿ ತಮ್ಮಿಂದ ಉಪಾಸ್ಯ ಮಾನನಾದ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸರೂಪೀ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ದಿಗ್ವಿಜಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ದಿವ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಬುದ್ಧಿ ಸದಾಚಾರಗಳಿಂದ ಸಂಶೋಭಿತರಾದ ಬಹುಜನ ಪಂಡಿತರು ವಿವಿಧ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಮಾನ್ಯವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪ್ರೌಢ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಹ ವಿದ್ಯಮಾನರಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ರಚಿತಗಳಾದ ಉಪನಿಷದ್ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳ ದಿವ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ವಿದ್ವದ್ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಶ್ರೋತೃವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪರಮಾನಂದಪ್ರದಾಯಕರಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಮಧ್ಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದಾ ನೊಂದು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರು ದಿಗ್ವಿಜಯಮಾಡಿದ ಶುಭವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಿ ಸಮೀಪವರ್ತಿಯಾದ ಸಾತಾರಾ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಶಾಹಮಹೀಪತಿಯೆಂಬ ಪ್ರಭುವರನು ರಾಜಪರಿವಾರ ದಿಂದಲೂ ನಾನಾವಿಧವಾದ ಬಿರುದುಬಾವಲಿಗಳಿಂದಲೂ ಸಮೇತನಾಗಿ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಪರಮಾದರದಿಂದ ವಿಭವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು.

ಸಾತಾರಾನುಹಾರಾಜನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ವಿದ್ವತ್ಸಭಾ ಸಮಾಚಾರವು

ಶಾಹಮಹೀಪತಿಯು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ವಿದ್ವತ್ಸಭೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದನು. ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಮತಪರಮತಗಳ ಮಹಾಪಂಡಿತರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮಹಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರೇಕ್ಷಕವರ್ಗದ ಜನರೂ ಅಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿ ಸಮ್ಮಿಳಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮಗೋಸ್ಕರ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದ ರಮಣೀಯವಾದ ಉನ್ನತಾಸನದಲ್ಲಿ

ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಶಾಹಮಹೀಪತಿಯು ಗುರುವರ್ಯರ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಉಪವಿಷ್ಣುನಾದನು. ರಾಜನ ಅಪೇಕ್ಷಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಮೋಘವಾದ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥವಿಚಾರವು ನಡೆಯಿತು. ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಜಿಜ್ಞಾಸಾಬುದ್ಧಿಯಿಂದ (ಪ್ರಮೇಯ ಪರಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬ ಸದುದ್ದೇಶ್ಯದಿಂದ) ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೋತೃಜನರಿಗೆ ಹೃದಯಂಗಮವಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಅವರ ಸಂಶಯಾದಿಗಳನ್ನು ಶಮನಮಾಡಿದರು.

ವಾದದಲ್ಲಿ ಜಯಶೀಲರಾಗಬೇಕೆಂಬ (ಜಿಗೀಷಾ) ಉದ್ದೇಶ್ಯದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಗಹನವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಿರಾಲೋಚನೆಯಿಂದ ಅತಿಸಮರ್ಪಕವಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಇತರ ಪಂಡಿತರ ಮಂಡಲವನ್ನು ಅತ್ಯಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸಿದರು. ಶಾಹಮಹೀಪತಿಯು ಶ್ರೀಗುರುರಾಜರ ವಿಸ್ಮಯನೀಯವಾದ ಮಹಾಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನೂ ಪ್ರತಿಭಾಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕೌಶಲವನ್ನೂ ಕಂಡು ಸಾಶ್ವರ್ಯಾನಂದಭರಿತನಾಗಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸನ್ಮಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

(ಶ್ರೀಸ. ವಿ. ಸರ್ಗ ೪ ಶ್ಲೋ. ೯)

ಸದಸಿ ತತ್ರ ನೃಪಸ್ಯ ಸದಕ್ಷಿಣಃ ಕ್ಷಮಿವರೋಪರಜಯ್ಯವಿಪಕ್ಷಿಣಃ |
ಅಥ ವಿಜಿತ್ಯ ಬಹೂ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರತಃ ಕ್ಷಿತಿಭೃತಾ ಸುತರಾಂ ಸಮಮಾನ್ಯತ
(ಈ ಶ್ಲೋಕದ ತಾತ್ಪರ್ಯವು ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷಾಮಯವಾದ ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಗರ್ಭಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ).

ಅನಂತರ ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಸಾತಾರಾ ನಗರದಿಂದ ಹೊರಟು ಗೋದಾನದೀ ಸಮೀಪವರ್ತಿಯಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ವಜ್ಞನರಿಂದ ವಿಭೂಷಿತವಾದ ಪಂಚವಟೇ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ದಿಗ್ವಿಜಯಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರ ಆಗಮನ ವೃತ್ತಾಂತವು ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸಾರವಾಯಿತು. ಬಹುಜನಗಳು ತತ್ವ ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳಾಗಿ ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಬಹುಜನ ಪಂಡಿತರು ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರನ್ನು ವಾದದಲ್ಲಿ

ಸೋಲಿಸಿ, ಕೀರ್ತಿಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ಮಾತ್ಸರ್ಯಗ್ರಸ್ತರಾಗಿ ಬಂದರು. ಗುರುಗಳ ದೇವತಾರ್ಚನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ತಪಃಪ್ರಭೃತಿ ವ್ಯಾಪಾರಾವಲೋಕನದಿಂದ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಲಾಲಸೆಯಿಂದ ಬಾಲಕರು, ತರುಣರು, ವೃದ್ಧರು ಮೊದಲಾಗಿ ಅಹಂಪೂರ್ವಮಹಂಪೂರ್ವಂ ಎಂದು ಉತ್ಸಾಹಶಾಲಿಗಳಾಗಿ **ಪಂಚವಟಿ** ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

ವಿದ್ವಜ್ಜನರು ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಬಲದಿಂದ ವಿವಿಧವಿಚಾರವನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಪಂಡಿತರುಗಳ ಆಕ್ಷೇಪಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಅದ್ವೈತ್ಯಶ್ರುತಪೂರ್ವವಾದ ಮಹೋಪನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವೂ ಗರ್ಭಿತವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಶ್ರೀಗಳವರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಗಹನವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮಿಳಿತರಾದ ಪಂಡಿತರು ಅವಗಾಹನಮಾಡುವದಕ್ಕೇ ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿ ಅತ ಏನ ಭಗ್ನಮನೋರಥರಾಗಿ ಮೌನವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದರು. (ಶ್ರೀ ಸ. ವಿ. ಸರ್ಗ ೪ ಶ್ಲೋಕ ೧೨).

“ ನಿಖಿಳತಂತ್ರವಿಚಾರವಿಚಕ್ಷಣಂ ಬುಧಜನಃ ಸಕಲಸ್ತಮನುಕ್ಷಣಂ |

ಸಮವಲೋಕ್ಯ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಙ್ಮುಖಂ ವೃಥಿತಮೌನಯುತಃ

ಸ್ವಮವಾಙ್ಮುಖಂ |

(ಈ ಶ್ಲೋಕದ ತಾತ್ಪರ್ಯವು ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ).

ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯರು ತಮ್ಮ ಅಮೋಘವಾದ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದುರ್ಮತಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದರು. ತಾರ್ಕಿಕರು ಮೀಮಾಂಸಕರುಗಳ ವಾದವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರ ಸಿದ್ಧಾಂತವೇ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮ್ಮತವಾದುದರಿಂದ **ಸತ್ತಿದ್ಧಾಂತವೆಂದು** ದೃಢಪಡಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಪ್ರಭೆಯು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡಿತು. ಈ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಆನಂದಪಡಬೇಕೆಂದು ಗುಣಗ್ರಹಣಪರಾಯಣರಾದ ಸಾಧುಜನರು ಪರಮೋತ್ಸಾಹಭರಿತರಾದರು. ಅಸೂಯಾಪರರಾದ ದುರ್ಜನರು, ಯೇನಕೇನಾಪ್ಯುಪಾಯೇನ ವಾದದಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಜಯಿಸ

ಬೇಕೆಂಬ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿದರು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ದಯಮಾಡಿಸಿದ ಊರಿನಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಉಭಯವಿಧವಾದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದಲೂ ಪಂಡಿತವರ್ಗದವರು ತಂಡತಂಡವಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಗಳೂ ಸಹ ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸಕಲ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರಾಜಸಭೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿದ್ವಜ್ಞನರು ತಾವು ತಾವು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಗುರುಗಳೊಡನೆ ವಿಚಾರ ನಡೆಸಿದರು. ಯತಿವರ್ಯರು ಅಶೇಷಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಶ್ವರ್ಯಜನಕವಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನಮಾಡಿ ವಿಜಯಶ್ರೀಲಾಭದಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನಾಂತಃಕರಣರಾದರು.

ಅನ್ಯಪಂಡಿತರಲ್ಲಿ ಅವಿದ್ಯಮಾನವಾದ ವಿಲಕ್ಷಣಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಮಸ್ಕರಿಂದ್ರರಾದ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ತಟಸ್ಥರಾದ ವಿದ್ವಜ್ಞನರು, ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ರಾಜರು ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರಿಗಳೇ ಮೊದಲಾದವರು ಮಹಾನಂದವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

ಗುರುವರ್ಯರಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನವಾದ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿವೈರಾಗ್ಯಾದಿಗಳು ದಯಾದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗ್ಮಿತ್ವಧೀರತ್ವಪ್ರಿಯಂವದತ್ವವದಾನ್ಯತ್ವಾದಿಗುಣಗಳು ಇವುಗಳ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಸಮುತ್ಪನ್ನವಾದ ಪರಮಪೂಜ್ಯಭಾವನಾಭರಿತರಾದ ಮಹಾರಾಜರು, ಶ್ರೀಮಂತರು, ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಜಹಗೀರುದಾರರು, ಕರ್ಣಾನಂದಕರವಾದ ಗಂಭೀರಶಬ್ದದಿಂದ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾದ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ನಗಾರಿಗಳನ್ನೂ ದಿವ್ಯಕಾಂತಿಯುಕ್ತಗಳಾದ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಆನೆಗಳನ್ನೂ ಒಂಟೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟರು.

ಸುವರ್ಣದಂಡಮಂಡಿತವಾದ ಬಿಳಿಯ ಚಾಮರಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಶ್ವೇತಭತ್ರಗಳನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಣಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರವಾದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಇತರ ವಿಧಗಳಾದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಭಂಗಾರ ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕೋಲುಗಳನ್ನೂ ಧನರಾಶಿಯನ್ನೂ ಗುರುಗಳ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ದಾನಮಾಡಿ ಧನ್ಯರಾದರು.

ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಪವಿತ್ರಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ದೇವರುಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿಭರಾವನತ-
ಗಾತ್ರರಾಗಿ ಅಶ್ವಮೇಧಾಧಿಕಫಲಪ್ರದಾನಮಾಡುವ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ
ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರು ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು
ದಿಕ್ಕುಗಳ ವಿಜಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ, ನಾಲ್ಕು ಆನೆಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಥಾನದ
ಜೊತೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಹಾವಿಭೂತಿಯಿಂದ ವಿಭ್ರಾಜಮಾನರಾಗಿ
ವಿವಿಧಭೂಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸ್ವಪಾದರೇಣುಗಳಿಂದ ಪಾವನಮಾಡುತ್ತಾ
ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚಾರಮಾಡಿದರು. ಉತ್ತರದೇಶದ ಸಂಚಾರವೆಲ್ಲ ಪೂರೈಸಿತು.

ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ದಕ್ಷಿಣದೇಶ ಸಂಚಾರವು.

ಶ್ರೀಪತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಉತ್ತರದೇಶದ ಯಾತ್ರೆ
ಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಗ್ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪದವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಿದರು. ದಕ್ಷಿಣ
ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸೋಮನಾಥಭೂಪತಿಯಿಂದ ಪರಿಪಾಲಿತವಾದ, ಗದ್ವಾಲ
ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದರಾದ ಬಹುಜನ
ಶಿಷ್ಯರುಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರವಚನಮಾಡುತ್ತಾ ಬಹುಕಾಲ
ವಾಸಮಾಡಿದರು. ತನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಗುರುಗಳು
ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿ ದೇವಪೂಜಾ, ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ
ಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ರಾಜನು ಧನ್ಯನಾದೆನೆಂದು ಆನಂದಸಾಗರ
ದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದನು.

ಆ ದಕ್ಷಿಣದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯನದೀನದಗಳು ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿ
ಪರಾಯಣರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಸತಿಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿವೆ. ಆ ಪ್ರದೇಶವು
ಮಹಾಮಹಿಮರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಅನುಷ್ಠಿತವಾದ ಗರಿಷ್ಠ
ವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವದು.

ಗುರುಸೀತದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಮಹನೀಯರು ಭಂಗಾರದ
ಸರಪಳಿಗಳಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ತೊಟ್ಟಿಲು ಮುಂತಾದ ಒಡವೆಗಳನ್ನೂ

ವಿಶೇಷ ಧನವನ್ನೂ ಉಪಾಯನರೂಪವಾಗಿ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಣ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀ ಗುರುವರ್ಯರು ನವರತ್ನಖಚಿತನಾದ ಸುವರ್ಣಾತ್ಮಕ ವಾದ ಸುಂದರಪೀಠದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಅನರ್ಘ್ಯ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಸೀತಾ ಕಾಂತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನೂ ಶ್ರೀಬಾದರಾಯಣದೇವರನ್ನೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೀಭಗವಂತನ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ವಾತ್ರರಾದರು.

ಶ್ರೀ ರಾಮ ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರ ಸಂದರ್ಶನತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದಲಾಭಾ ಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಬಹುಜನಭಕ್ತವರ್ಗದವರು ಶ್ರೀಮಠಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೂಜಾ ಮಹಾನುಂಗಲಾರತಿಗಳು ನಡೆದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಭುಜಂಗಿಸುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಭರಿತರಾದ ಸುಜನ ವೃಂದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರಾಮವೇದವ್ಯಾಸದೇವರನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಶಿಷ್ಯರುಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಅನುಗ್ರಹವಿಶೇಷದಿಂದ ಯೋಗ್ಯಜನರು ಜನ್ಮಸಾಫಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇದಲ್ಲವೆ; ದೀನಜನರಿಗೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದಾಗುವ ಮಹೋಪಕಾರವು. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಆರಣಿಸಂಸ್ಥಾನವು, ಅಲ್ಲಿ ಪರಮವೈಷ್ಣವನಾದ ವೇಂಕಟ ರಾಜನೆಂಬ ಪ್ರಭುವರನು ನೆಲೆಸಿದ್ದನು. ಆತನಿಗೆ ತನ್ನ ಜಹಗೀರು ಪ್ರದೇಶ ದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮವೇದವ್ಯಾಸದೇವರಪೂಜಾ, ಶ್ರೀಗಳವರ ಪಾಠಪ್ರವಚನಾ ದಿಗಳು ಜರುಗಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಟೇಚ್ಛೆಯು, ಅತ ಏನ ಈ ರಾಜನಿಂದ ಗುರುಗಳು ಪರಮಾದರಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆ ಆರಣಿ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಿಜಯಮಾಡಿದರು.

ಆರಣಿಸಂಸ್ಥಾನಾಧೀಶನಾದ ವೆಂಕಟಭೂಪತಿಯು ಶ್ರೀಗುರುಗಳನ್ನು ವಿವಿಧವಾದ್ಯ ವೈಭವಗಳಿಂದ ಇದಿಗೊಂಡು ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪಾದಪೂಜಾದಿಸತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಭಿಕ್ಷಾದಿ ವಿಶೇಷ ಸೇವಾಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದನು. “ನಾನು ಗುರುಗಳ ದಾಸಾನು-

ದಾಸ. ಈ ರಾಜ್ಯೈಶ್ವರ್ಯ ಯಾವತ್ತು ಗುರುಗಳ ಪರಮಾನುಗ್ರಹ ದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದುದು. ನನ್ನದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ಪರ್ಯಂತ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರು ಶ್ರೀದೇವರಪೂಜಾ ತಪಸ್ಸು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಈ ಬಡಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಬೇಕಾಗಿ” ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಬಹುವಿಧವಾಗಿ ಬೇಡಿ ಕೊಂಡನು.

ಆರಣಿಯ ಅರಸಾದ ವೇಂಕಟಭೂಪತಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಶಿಷ್ಯವತ್ಸಲರಾದ ಗುರುವರ್ಯರು ಆ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀರಾಮವೇದವ್ಯಾಸದೇವರಪೂಜಾ, ತಪಸ್ಸು, ಸರ್ವಜ್ಞ ಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರವಚನಾದಿಗಳಿಂದ ರಾಜನಿಗೂ ಶಿಷ್ಯಮಂಡಲಿಗೂ ಮಹಾನಂದವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿ ಬಹುಕಾಲ ವಾಸಮಾಡಿದರು.

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)

“ನಿನ್ನ ದಾಸರ ದ್ವಾರವನ್ನು ಕಾಯ್ದರ ಮನೆ-
ಕುನ್ನಿ ಎಂದೆನಿಸಯ್ಯ ಗೋಪಾಲವಿಠಲ”

(ಶ್ರೀ ಭಾಗಣ್ಣ ದಾಸರು)

ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ತತ್ತ್ವವೈಭವ

ಶ್ರೀ ಮು. ಶ್ರೀ. ಗುಂಡೂರಾವ್, ಬಿ.ಎ. (ಆನರ್ಸ್)
ಬೆಂಗಳೂರು

(ಮುಂದುವರಿದು)

ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಉಡಿಗೆಗಳಿಂದೊಪ್ಪುತಿರುವಳಂತೆ ಭಾರತೀದೇವಿ.

ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಉದಯರಾಗದಿಂದ ತುತಿಸುವಾಗ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವ ಅಲಂಕಾರಾದಿಗಳನ್ನೂ, ಭಕ್ತಿರಸ ಪ್ರವಾಹವನ್ನೂ ನೋಡಿ. ವಾರ್ಧಿಕ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಗಿದ ಈ ಕವನವು ಕಾವ್ಯಗಳ ಮುಕುಟಮಣಿಯಂತಿದೆ.

ಭಕ್ತಜನಸಂರಕ್ಷಣ || ಪ ||

ಭಕ್ತಜನಸಂರಕ್ಷ ಭವದುರಿತಸಂಹಾರಿ

ಭಕ್ತರಾ ಸುರಧೇನು ತರುವೆ ಚಿಂತಾಮಣಿಯೆ

ಭಕ್ತರಾಧೀನನೆಂಬುವ ಬಿರುದು ಅನುಗಾಲ ಪೊತ್ತ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಏಳೋ

|| ಅ ||

ಅಂಬರವು ತಾಮ್ರಮಯವಾಗೆ ಗರುಡಾಗ್ರಜನು

ಅಂಬಿನಲಿ ತಲೆದೋರೆ ಕಿರಣಗಳು ಹರಹಿದವು

ಅಂಬುಜವಿರೋಧಿ ಕಳೆಗುಂದಿ ತಾರಾನಿಕರವಂಬರದಿರೂಹುಮಾಸೆ |

ಕುಂಭಿಣಿಯ ಮುಸುಕಿದ ಕತ್ತಲೆ ಪರಿದು ಪೋಗೆ

ಅಂಬುಜದಳಕ್ಕೆ ಮರುದುಂಬಿಗಳು ಎರಗಿದವು

ತಾಂಬ್ರಚೂಡವು ಧ್ವನಿನಾಡಿ ಕೂಗಿತು ಸರಸಿಜಾಂಬಕ ಮಂಚದಿಂದ-

ಏಳೋ || ೧ ||

ಉದಯಪರ್ವತಕೆ ರಥನೂಕಿದನು ಮಾರ್ತಾಂಡ

ಉಧಧಿತೆರೆ ತಗ್ಗಿದವು ಉರಗ ಪೆಡೆಯೆತ್ತಿದನು

ಗದಗದನೆ ನಡುಗಿ ದಾನವರು ಭಯದಿಂದ ಅಡಗಿದರು ದಶದಿಕ್ಪಿನೊಳಗೆ |

ತ್ರಿದಶರಬ್ಬರಿಸಿ ಆನಕದುಂದುಭೀ ಶಂಖ
 ಧಂ ಧಂ ಧಣಾ ಸರಿಗಮಪದನೀ ಯೆಂದೆನುತ
 ವದರುತ್ತ ಸುಮವರ್ಷವನು ಸುರಿಸಿ ತುತಿಸಿದರು ಸದಮಲಾನಂದ-

ತಿಮ್ಮಾ || ೨ ||

ಇಲ್ಲಿನ ಅರುಣೋದಯ, ಸೂರ್ಯೋದಯಗಳ ವರ್ಣನೆಯು, ಕವಿ
 ಸಮಯಗಳ ಸೊಬಗಿಗೆ ಕಮ್ಮಿ ಏನು ?

ಲಲಿತ, ಸುಮಧುರಸುಂದರ ಶೈಲಿಗೆ ಜಯದೇವಕವಿಯ ಕೆಳಗಿನ
 ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುವುದು ವಾಡಿಕೆ.

“ಲಲಿತಲವಂಗಲತಾಪರಿಶೀಲನಕೋಮಲಮಲಯಸಮೀರೇ |

ಮಧುಕರನಿಕರಕರಂಚಿತಕೋಕಿಲಕೂಜಿತಕುಂಜಕುಟೀರೇ

ವಿರಹತಿ ಹರಿಹರ ಸರಸವಸಂತೇ ನೃತ್ಯತಿ ಯುವತೀಜನೇನ ಸಮಂ

ಸಖಿ ವಿರಹಿಜನಸ್ಯ ದುರಂತೇ”

ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ವಿಜಯದಾಸರ ವೃದ್ಧಮಧುರಶೈಲಿಯನ್ನೂ
 ನೋಡಿ. ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು—

ಸಕಲವಿದ್ಯಾರಂಭಿ ಕನಕಪುತ್ಥಳಿಬೊಂಬೆ

ವಿಕಸಿತಸುಲಲಿತಾಂಬೆ ಶುಭನಿತಂಬೆ

ನಿಕುರಂಬೆ ಸುರರಂಭಿ ದಂತದಾಳಿಂಬೆ

ಭಕುತಿಯಲಿ ನಾ ಕಾಂಬೆ ನಿನ್ನ ನಾಮವನುಂಬೆ

ಮತ್ತು—ಏಕಮೇವ, ವಿಮಲಶೀಲ, ಬಾಲಗೋಪಾಲ ಶ್ರೀ ಲೋಲ
 ಕೇಶವಮೂರುತಿಯನ್ನು

ಪದೆ ಪದೆಗೆ ಸಂಪದವಿಯ ಬಯಸುವ

ವೃದ್ಧ ಮನದೊಳು ನಿಲ್ಲು ಪದುಮಿನಿವಲ್ಲಭ

ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಹೇಳುವ
 ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಇವರ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಕಾಮಿನಿಯು—

ಹುಬ್ಬಿನಿಂದಲಿ ಹೊಡೆದು ಹೃದಯದ ಕಗ್ಗಂಟು

ಕಬ್ಬುಕಾರ್ಮುಗನಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ
ಉಬ್ಬಿಸ್ತಕ್ಕಿನ ತಂತಿಗಳಂತೆ ಮಾತುಗಳಾಡಿ
ಉಬ್ಬಿಸವ ಬಡಿಸುವಳೋ ನಾರಿ-ಪ್ರಾಣಿ

ನರಸಿಂಹ ಸುಳಾದಿಯಲ್ಲಿ ಇವರು ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವ ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರ
ಈ ತೆರನಾಗಿದೆ. ಕಂಭವನ್ನು ಸೀಳಿಮೂಡಿದ ರೀತಿ—

ಲಟಲಟಾಲಟಲಟಾ ಲಟಕರಿಸಿ ವನಜಜಾಂಡ
ಕಟಹ ಪಟಪಟಾ ಪಟತ್ಪುಟದಿ ಬಿಚ್ಚುತಿರಲು
ಪುಟಪುಟಾ ಪುಟನೆಗೆದು ಚೀರಿ ಹಾರುತ ಪಲ್
ಕಟಕಟಾ ಕಟಕಟ ಕಡಿದು ರೋಷದಿಂದ
ಮಿಟಮಿಟ ಮಿಟಮಿಟನೆ ರಕ್ತಾಕ್ಷಿಯಲಿ ನೋಡಿ
ತಟತ್ತೋಟಿ ಉದ್ಧಟನೆ ಆರ್ಭಟವಾಗಿ ತೋರಲು
ಕುಟಲರಹಿತ ವ್ಯಕ್ತ ವಿಜಯವಿಠಲ ಶಕ್ತ
ಧಿಟ ನಿಟಲನೇತ್ರ ಸುರಕಟಕಪರಿಪಾಲ ||

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಸಂಹಾರದ ರೀತಿ—
ಘುಡಿಘುಡಿಸುತ ಕೋಟಿ ಸಿಡಿಲುಗಿರಿಗೆ ಬಂದು
ಹೊಡೆದಂತೆ ಚೀರಿ ಬೊಬ್ಬಡುತಲೆ ಲಂಘಿಸಿ
ಪಿಡಿದು ರಕ್ತಸನ ಕೆಡಹಿ ಮುಡಿಯ ತುಡುಕಿ
ತೊಡೆಯಮೇಲೇರಿಸಿ ಹೇರೊಡಲ ಕೂರುಗುರಿಂದ
ಪಡವಲಗಡಿಯ ಕಡೆಯ ತರಣಿಯ ನೋಡಿ
ಕಡುಗೋಪದಲಿ ಸದೆಬಡಿದು ರಕ್ತಸನ್ನ
ನಿಡುಗರುಳನು ಕೊರಳಡಿಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ
ಸಡಗರದದೈವ ಕಡುಗಲಿ ಭೂರ್ಭುವ ವಿಜಯವಿಠಲ ಪಾ-
ಲ್ಗಡಲೊಡೆಯ ಶರಣರ ವಡವೆ ಒಡನೊಡನೆ ||

ಇವರ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಭಾವೋಕ್ತಿ, ದೃಷ್ಟಾಂತ, ವಿರೋಧಾಭಾಸ,
ವಕ್ರೋಕ್ತಿ, ಅರ್ಥಾಂತರನ್ಯಾಸ, ನಿಂದಾಸ್ತುತಿ, ಉಪಮಾದಿ ಅನೇಕ
ಅಲಂಕಾರಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಎರಡನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉದಾಹರಿಸಿದೆ.

ನಿಂದಾಸ್ತುತಿಗೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ—

ತಕ್ಕೋ ಗಂಟೆ ನಿನ್ನಾಟವ ತಿಳಿಸುವೆ

ಸಖಿಯರ ಕೂಡಿದಂತಲ್ಲೊ |

ಠಕ್ಕುಬಿಕ್ಕಿನ ಮಾತುಗಳಾಡಲು ಯುಕ್ತಿಯ ನಾ

ಕೇಳೆನೆಲವೋ ||

ಮದಗಜಗಮನೇರ ಹೆದರಿಸಿ ಬೆದರಿಸಿ

ಅಧರವ ಸವಿದಂತಲ್ಲೊ |

ಸುದತಿಯರೆಲ್ಲರ ಅಂಜಿಸಿ ವಂಚಿಸಿ

ದಧಿಘೃತ ಸವಿದಂತಲ್ಲೋ ||

ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ಉಪಮಾನಗಳಂತೂ ಔಚಿತ್ಯಪೂರ್ಣವಾದುವು ; ಅನುಪಮಗಳಾದುವು.

ದುರಳಜನರ ಸಂಗವೆಂಬುದು ಎಂದಿಗೂ ನೋಣಬೆರಸಿದ ಊಟ

ಅಲ್ಪವಕಾಶವು ಈ ಶರೀರವು ಗಾಳಿಗೊಡ್ಡಿದ ದೀಪ

ಹರಿಗರ್ವಿಸದ ಕರ್ಮ ಆವಾವುದಾದರು ಸೂಳೆಗಿಕ್ಕಿದ ವಿತ್ತ.

ನೋಣಬೆರಸಿದ ಊಟದ ಸಂಕಟ ಅನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ದುರಳ-
ಜನರ ಸಂಗವೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಹೋಲಿಕೆ ಅನುಪಮವಾಗಿದೆ.

ತಾನರೆ ಎಲೆಯ ಮೇಲಿನ ನೀರಿನಂತೆ ಜೀವನಲ್ಲಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನು
ನಿರ್ಲಿಪ್ತ, ನಿರ್ಲೋಪನಾಗಿ—

ಒಣಗಿದ ಗಜ್ಜುಗದ ಕಾಯೊಳಗದರ ಬೀಜ

ಅನುಸರಿಸಿ ಇದ್ದಂತನಾದಿಯಿಂದ

ಇರುವನಂತೆ.

ಕಾಮಿನಿಗೆ ಮರುಳಾದವನನ್ನು

ಬಣ್ಣದ ಬೀಸಣಿಗ್ಯಂತೆ ಹೆಣ್ಣು ತಿರುಗೋದ ಕಂಡು

ಕಣ್ಣು ಸನ್ನೆಯನಾಡಿ ಕೈಹೊನ್ನು ತೋರಿ

ತಣ್ಣೀರು ಹೊಯಿದ ಹೊಸ ಸುಣ್ಣದಂತೆ ಕುದಿದು ನಿನ್ನ

ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಚಲ್ಲಿಕೊಂಬರೆ ಮನವೆ.

ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಅನ್ಯದೇವತೆಗಳ ಉಪಾಸನೆ ಶಾಶ್ವತಫಲ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ; ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿ ಶೋಚನೀಯವಾಗಿದೆ; ಸಂತತವಿಷ್ಟುಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡು ಎಂದು ಬೇಡುವಾಗ ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವ ಉಪಮಾನಗಳು ಬಲು ರಮ್ಯವಾಗಿವೆ.

ಊರದೇವತೆಗಳನಾರಾಧಿಸಲು ನಿತ್ಯ
ನೀರೊಳು ಯೆಜ್ಜುವ ಮಾಡಿದ ತೆರನಂತೆ ||

ಆದ್ದರಿಂದ,

ತ್ವೈಲಧಾರೆಯಂತೆ ಮನಸುಕೊಡು ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಶಂಭೋ ||
ಎಂದು ಗೌರೀಶನನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಾರೆ.

ಗ್ರಂಥವಿಸ್ತಾರ ಭಯದಿಂದ ಇದನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರ ವಾಣಿ ಅಮೋಘವಾದುದು. ಅವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸರಿತೂಗಲು, ವಿಮರ್ಶೆಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಡಲು, ಶುಷ್ಕಮಾತುಗಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರ ಸಂದೇಶ ಅಪಾರವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ವನ್ನಾದರೂ ಜ್ಞಾಪಕವಿಟ್ಟು, ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿದರೆ ಸಾಕು.

ಹರಿಯ ನೆನೆಸಿದ ದಿವಸ ಶುಭಮಂಗಳ
ಹರಿಯ ನೆನೆಸದ ದಿವಸ ಅವಮಂಗಳ
ಹರಿಯ ನೆನೆಸಿದ ನಿಮಿಷ ಆವಾಗಲೂ ಹರುಷ
ಹರಿಯ ನೆನೆಸದ ನಿಮಿಷ ದುರ್ಮಾನಸ
ಹರಿಯ ನೆನೆಸಿದ ಘಳಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯ ಬಳಿಗೆ
ಹರಿಯ ನೆನೆಸದ ಘಳಿಗೆ ಯಮನ ಬಳಿಗೆ
ಪುರಂದರನ ಪ್ರಿಯ ಸಿರಿವಿಜಯವಿಠಲನಂಘ್ರಿ
ಮರಿಯದೆಲೆ ತಾ ನಿತ್ಯ ನೆನೆದವನೆ ಮುಕ್ತ ||

ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ಅಂತಃಕರಣಪೂರ್ವಕಆಶೀರ್ವಾದ ವಾತ್ಸಲ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಬುದ್ಧಿವಾದದಂತೆ ನಡೆದರೆ ಮುಕುಂದನ ಮಂದಿರದ ಸೋಪಾನ ಸಿಗುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ.

ಚಿರಂಜೀವಿಯಾಗಿರಲೊ ಚೆನ್ನ ನೀನು
 ಪರಮ ಭಾಗವತರ ಪದಧೂಳಿ ಧರಿಸುತಲಿ
 ಜರಿಯಬೇಡ ಹರಿಯ ಮರೆಯಬೇಡೆಂದೆಂದು
 ತಿರಿಯಬೇಡ ಖಳರ ಮನೆಗೆ ಪೋಗಿ
 ಒರೆಯಬೇಡನ್ಯರಿಗೆ ರಹಸ್ಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು
 ಬೆರೆಯಬೇಡ ಪರರ ಸತಿಯ ಸ್ವಸ್ನದಲೂ

|| ಪ ||

|| ೧ ||

ಲೋಕವಾರ್ತೆಯ ನಿನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಕೇಳಿಸಬೇಡ
 ಶ್ರೀಕಾಂತಚರಿತೆಯನು ಕೇಳದಿರಬೇಡ
 ಪಾಕವನು ಮಾಡಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗುಣಬೇಡ
 ಭೂಕಾಂತರನುಸರಿಸಿ ಬೆಸೆಗೊಳ್ಳಬೇಡ

|| ೨ ||

ಸಾಲಮಾಡಲಿಬೇಡ ಸಾಲದೆಂದೆನಬೇಡ
 ನಾಳೆಗೆ ಹ್ಯಾಂಗೆಂಬ ಚಿಂತೆ ಬೇಡ
 ಖೂಳಜನರೊಡಗೂಡಿ ಕಂಗೆಡಲಿಬೇಡ ನೀ
 ಬಾಳುವರ ಸಂಗದಲಿ ಬಾಳೆಲವೋ ಬಾಲ

|| ೩ ||

.....
 .....
 .....
 .....

|| ೪ ||

ಮಂದಮತಿಗಳ ಕೂಡೆ ಮಾತನಾಡಲಿಬೇಡ
 ನಿಂದಕರ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡಬೇಡ
 ಇಂದಿರೆಯರಸ ಶ್ರೀವಿಜಯವಿಠಲನ ಚರಣ-
 ದ್ವಂದ್ವದಲಿ ಮಸ್ತಕವ ನೀಡದಿರಬೇಡ

|| ೫ ||

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)

॥ 'श्रीपतिमनिदो नः' ॥

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಭಾರತೀಗ್ರಂಥರತ್ನಮಾಲೆ

ವಿಜಯಾಂಕರತ್ನ — ೧

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳು

ಧ್ಯಾನಶ್ಲೋಕಗಳು

ಯಸ್ಮಾದ್ಭಕ್ತೈಂದ್ರರುದ್ರಾದಿದೇವತಾನಾಂ ಶ್ರಿಯೋಽಪಿ ಚ |
ಜ್ಞಾನಸ್ಥೂರ್ತಿಸ್ತದಾ ತಸ್ಮೈ ಹರಯೇ ಗುರವೇ ನಮಃ ||
ಸರ್ವವಿಘ್ನಪ್ರಶಮನಂ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಕರಂ ಪರಂ |
ಸರ್ವಜೀವಪ್ರಣೇತಾರಂ ವಂದೇ ವಿಜಯದಂ ಹರಿಂ ||
ವೇದೇ ರಾಮಾಯಣೇ ಚೈವ ಪುರಾಣೇ ಭಾರತೇ ತಥಾ |
ಆದಾವಂತೇ ಚ ಮಧ್ಯೇ ಚ ವಿಷ್ಣುಸ್ಸರ್ವತ್ರ ಗೀಯತೇ ||
ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಂ ವಂದೇ ತದ್ಭಕ್ತಪ್ರವರೋ ಹಿ ಯಃ |
ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಾಖ್ಯೋ ಗುರುಸ್ತಂ ಚ ನಮಾಮ್ಯಹಂ ||
ಆಪಾದಮೌಳಿಪದ್ಯಂತಂ ಗುರುಣಾಮಾಕೃತಿಂ ಸ್ಮರೇತ್ |
ತೇನ ವಿಘ್ನಾಃ ಪ್ರಣಶ್ಯಂತಿ ಸಿದ್ಧ್ಯಂತಿ ಚ ಮನೋರಥಾಃ ||
ನಮಃ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜಾಯ ನಮಸ್ತೇ ವ್ಯಾಸಯೋಗಿನೇ |
ನಮಃ ಪುರಂದರಾರ್ಯಾಯ ವಿಜಯಾರ್ಯಾಯ ತೇ ನಮಃ ||
ಪೃಥ್ವೀಮಂಡಲಮಧ್ಯಸ್ಥಾಃ ಪೂರ್ಣಬೋಧಮತಾನುಗಾಃ |
ವೈಷ್ಣವಾ ವಿಷ್ಣುಹೃದಯಾಸ್ತಾನ್ಮಮಸ್ಯೇ ಗುರುನ್ಮಮ ||
ಪಾಕಶಾಸನ ಮುಖ್ಯ ಸಕಲದಿ-
ವೌಕಸರಿಗಭಿನಮಿವೇ ಋಷಿಗಳಿ-
ಗೇಕಚಿತ್ತದಿ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಗಂಧರ್ವ ಕ್ಷಿತಿಪರಿಗೆ |
ಆ ಕಮಲನಾಭಾದಿಯತಿಗಳ
ನೀಕಕಾನಮಿಸುವೆನು ಬಿಡದೆ ರ-
ಮಾಕಳತ್ರನ ದಾಸವರ್ಗಕೆ ನಮಿಸೆನನವರತ ||

ಉಗಾಭೋಗ

ಸತತ ಗಣನಾಥ ಸಿದ್ಧಿಯನೀವ ಕಾರ್ಯದಲಿ
 ಮತಿಪ್ರೇರಕಳು ಪಾರ್ವತೀದೇವೀ ಮು-
 ಕುತಿಸಥಕೀವ ಮನ ಮಹರುದ್ರದೇವರು ಭ-
 ಕುತಿದಾಯಕಳು ಭಾರತೀದೇವೀ ಯು-
 ಕುತಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವನಜಸಂಭವನರಸಿ
 ಸತ್ಕರ್ಮಗಳ ನಡೆಸಿ ಸುಜ್ಞಾನಮತಿಯಿತ್ತು
 ಗತಿ ಪಾಲಿಸುವ ನಮ್ಮ ಪವಮಾನನು |
 ಚಿತ್ತದಲಿ ಆನಂದಸುಖವನೀವಳು ರಮಾ ಭ-
 ಕುತಜನರೊಡೆಯ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರವಿಠಲನು
 ಸತತ ಇವರಲಿ ನಿಂತು ಕೃತಿಯ ನಡೆಸುವನು ||

ಶ್ರೀ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರನ ಸ್ತೋತ್ರಪದಗಳು

೧ ರಾಗ: ನಾಟ ರುಂಪಿತಾಳ

ವಂದಿಸುವುದಾದಿಯಲಿ ಗಣನಾಥನ || :
 ಸಂದೇಹ ಸಲ್ಲ ಶ್ರೀಹರಿಯಾಜ್ಞೆಯಿದಕುಂಟು || :
 ಹಿಂದೆ ರಾವಣ ತಾನು ವಂದಿಸದೆ ಗಜಮುಖನ
 ನಿಂದು ತಪವನು ಗೈದು ವರಪಡೆಯಲು |
 ಒಂದು ನಿಮಿಷದಿ ಬಂದು ವಿಘ್ನವನು ಆಚರಿಸಿ
 ತಂದ ವರಗಳನೆಲ್ಲ ಧರೆಗೆ ಇಳಿಸಿದನು ||
 ಅಂದಿನ ಬಗೆಯರಿತು ಬಂದು ಹರಿ ಧರ್ಮಜಗೆ
 ಮುಂದೆ ಗಣಪನ ಪೂಜಿಸೆಂದು ಪೇಳಿ |
 ಒಂದೆಮನದಲಿ ಬಂದು ಪೂಜಿಸಲು ಗಣನಾಥ
 ಪೊಂದಿಸಿದ ನಿರ್ವಿಘ್ನದಿಂದ ರಾಜ್ಯವನು ||

ಇಂದು ಜಗವೆಲ್ಲ ಉಮೆನಂದನನ ಪೂಜಿಸಲು
ಚಂದದಿಂದಲಿ ಸಕಲಸಿದ್ಧಿಗಳನಿತ್ತು |
ತಂದೆ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರವಿಠಲನ ಸೇವೆಯೊಳು
ಬಂದ ವಿಘ್ನನ ಕಳೆದು ಅನಂದವನು ಕೊಡುವ

|| ೩ ||

೨ ರಾಗ: ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿಪುಟತಾಳ

ಶರಣು ಶರಣು

|| ಪ ||

ಶರಣು ಶರಣು ಸುರೇಂದ್ರವಂದಿತ

ಶರಣು ಮುನಿಗಣಸೇವಿತ |

ಶರಣು ಪಾರ್ವತಿನಯಮೂರುತಿ

ಶರಣು ಸಿದ್ಧಿವಿನಾಯಕ

|| ಅ ||

ನಿಟಲನೇತ್ರನ ದೇವಿಸುತನೆ

ನಾಗಭೂಷಣ ಪ್ರಿಯನೆ |

ತಟತ್ತಟಾಂಕಿತ ಕೋಮಲಾಂಗನೆ

ಕರ್ಣಕುಂಡಲಧಾರನೆ

|| ೧ ||

ಬಟ್ಟಮುತ್ತಿನ ಹಾರಪದಕನೆ

ಬಾಹುಹಸ್ತಚತುಷ್ಟನೆ |

ಇಟ್ಟತೊಡಿಗೆಯು ಹೇಮಕಂಕಣ

ಪಾಶ ಅಂಕುಶ ಧಾರನೆ

|| ೨ ||

ಕುಕ್ಷಿಮಹಾಲಂಬೋದರನೆ

ಇಕ್ಷುಚಾಪನ ಗೆಲಿದನೆ |

ಪಕ್ಷಿವಾಹನನಾದ ಪುರಂದರ-

ವಿಠಲನ ನಿಜದಾಸನೆ

|| ೩ ||

೩ ರಾಗ: ಸೀಲು ಅದಿತಾಳ

ಗಜವದನ ಬೇಡುವೆ ಗೌರಿತನಯ

|| ಪ ||

ತ್ರಿಜಗವಂದಿತನೆ ಸುಜನರ ಪೊರೆವನೆ

|| ಅ ||

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಭಾರತೀಗ್ರಂಥರತ್ನಮಾಲೆ

ಪಾಶಾಂ ಕುಶಮುಸಲಾದ್ಯಾಯುಧಧರ
ಮೂಷಕವಾಹನ ಮುನಿಜನಪ್ರೇಮ || ೧ ||

ಮೋದದಿಂದಲಿ ನಿನ್ನ ಪಾದನ ನಂಬಿದೆ |
ಸಾಧುವಂದಿತನೆ ಅನಾದರಮಾಡದೆ || ೨ ||

ಸರಸಿಜನಾಭ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರವಿಠಲನ |
ನಿರತ ನೆನೆಯುವಂತೆ ವರ ದಯಮಾಡೊ || ೩ ||

೪ ರಾಗ : ದರ್ಬಾರ್ ಅಟತಾಳ

ನಮ್ಮಮ್ಮ ಶಾರದೆ ಉಮಾ ಮಹೇಶ್ವರಿ
ನಿಮ್ಮೊಳಗಿಹನ್ಯಾರಮ್ಮ || ೪ ||

ಕಮ್ಮಗೋಲನ ವೈರಿಸುತನಾದ ಸೊಂಡಿಲ
ಹೆಮ್ಮಯ್ಯಗಣನಾಥನೆ ಅಮ್ಮಯ್ಯ || ೫ ||

ಮೋರೆ ಕಪ್ಪಿನಭಾವ ಮೊರದಗಲ ಕಿವಿ
ಕೋರೆದಾಡೆಯನ್ಯಾರಮ್ಮ |
ಮೂರುಕಣ್ಣನ ಸುತ ಮುರಿಡಿಟ್ಟ ಚಂದ್ರನ
ಧೀರ ತಾ ಗಣನಾಥನೇ ಅಮ್ಮಯ್ಯ || ೧ ||

ಉಟ್ಟದಟ್ಟೆಯು ಬಿಗಿದುಟ್ಟ ಚಲ್ಲಣವು
ಧಿಟ್ಟ ತಾನಿನನ್ಯಾರಮ್ಮ |
ಪಟ್ಟದರಾಣಿಪಾರ್ವತಿಯ ಕುಮಾರ
ಹೊಟ್ಟೆಯಗಣನಾಥನೆ ಅಮ್ಮಯ್ಯ || ೨ ||

ರಾಶಿವಿದ್ಯೆಯ ಬಲ್ಲ ರಮಣಿಹಂಬಲನೊಲ್ಲ
ಭಾಷ್ಯಗನಿವನ್ಯಾರಮ್ಮ |
ಲೇಸಾಗಿ ಸುಜನರ ಸಲಹುವ ನೆಲೆಯಾದಿ-
ಕೇಶವನ ದಾಸ ಕಣೇ ಅಮ್ಮಯ್ಯ || ೩ ||

ಪಾಶಾಂ ಕುಶಮುಸಲಾದ್ಯಾಯುಧಧರ

ಮೂಷಕವಾಹನ ಮುನಿಜನಪ್ರೇಮ

|| ೧ ||

ಮೋದದಿಂದಲಿ ನಿನ ಪಾದನ ನಂಬಿದೆ |

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ	....	....	೧
ಸಂಪಾದಕೀಯ	....	....	೨
ವಿಜಯದಾಸರಂತೆ ಹರಿದಾಸರು ಹೇಗಿರಬೇಕು —ಶ್ರೀ ಎಫ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಆಚಾರ್ಯರು	....	....	೩
ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ತತ್ತ್ವಸ್ವೈಭವ —ಶ್ರೀ ಮು. ಶ್ರೀ. ಗುಂಡೂರಾವ್	....	....	೧೫
ವೈರಾಗ್ಯ —ಶ್ರೀ ತಿಮ್ಮಣ್ಣಾಚಾರ್ಯರು	....	....	೧೬
ಹರಿದಾಸರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಚರಿತಾನುವರ್ಣನೆ —ಶ್ರೀ ನರವಣಿ ರಾಮರಾವ್	....	....	೨೦
ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧಮಹಿಮಾಮೃತ —ಶ್ರೀ ಮಹಿಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು	....	....	೩೩
ವಿಜಯಾಂಕರತ್ನ-೧	....	....	೨೫-

“ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೋ ನಃ”

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸ ಭಾರತೀ

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಸಂಪುಟ ೪	ಶ್ರೀ ವಿಜಯ—ಕಾರ್ತಿಕ ೧೯೫೩—ಡಿಸೆಂಬರ್	ಸಂಚಿಕೆ ೨
------------	------------------------------------	-------------

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ಮೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು

ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಸಾಲದಾಸರು

‘ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮನದೊ ನ:’

ಶ್ರೀ ಹ ರಿ ದಾ ಸ ಭಾ ರ ತೀ

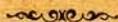
ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಪ್ರಥಮೋ ಹನುಮಾನ್ನಾಮ ದ್ವಿತೀಯೋ ಭೀಮ ಏವ ಚ ।
ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಸ್ತೃತೀಯಸ್ತು ಭಗವತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕಃ ॥

ಸಂಪುಟ	ಶ್ರೀ ವಿಜಯ—ಕಾರ್ತಿಕ	ಸಂಚಿಕೆ
೪	೧೯೫೩—ಡಿಸೆಂಬರ್	೨

ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ

“ನಿನ್ನವ ನಿನ್ನವನೊ ಇನ್ನೇನಿನ್ನೇನೊ
ಎನ್ನನು ಎನ್ನನು ಮನ್ನಿಸು ಮನ್ನಿಸು
ಘನ್ನ ಪನ್ನಂಗನ್ನ ಕೆನ್ನೆಯ ತುಳಿದ ಪಾ-
ವನ್ನ ವಿಜಯವಿಠಲನ್ನಂತಗುಣಪೂರ್ಣ ಚನ್ನಪ್ರಸನ್ನ”

॥ 'श्रीपतिर्मानदो नः' ॥

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜೀಯಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶನ ಸಮಿತಿ

ಉಡುಪಿ, ದ.ಕ.

ಮತ್ತು

ಶ್ರೀ ವರದೇಂದ್ರ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮಂಡಲ

ಲಿಂಗಸೂಗೂರು, ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲಾ.

“.....ಗಜವೈರಿಭಂಜನ್ನ ನಿಜಯವಿಠಲನ್ನ
ಭಜನೆಯ ಗೈಯುತ್ತ ಬಹುಕಾಲದಿ
ಋಜುಪಜ್ಞೆಯೊಳು ಕುಳಿತ
ನಿಜನಿರ್ಮಲಸುಜ್ಞಾನ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಜ್ಞಾನಪಕುವದ-
ಮನವುಳ್ಳ

ಸುಜನ ಶಿರೋಮಣಿ ವಾದಿರಾಜನು ತಾ
ನಿಜದಿ ಬೊಮ್ಮಂಡಪುರಾಣಸಾಧಕದಿಂದ
ಅಜಪದಸಲ್ಲದು ಲೇಶ ಸಂಶಯ ಬ್ಯಾಡಿ
ನಿಜ ನಿಜ ನಿಜವೆಂದು ನಿತ್ಯಕೊಂಡಾಡಿ ||”

ಎಂದು ಶ್ರೀಮದ್ವಿಜಯದಾಸರಾಯರು ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಮುನಿಗಳ
ಹಿರಿತನವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ ನಲಿದಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತರಗತಿಯ ಜೀವರಾದ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರ ವಾಕ್ಯಗಳ
ಅರ್ಥಾನುಸಂಧಾನಪೂರ್ವಕಪಠನೆಯು ಭವಸಾಗರಸಂತಾರಣೋಪಾಯ

ವೆಂಬುದು ಮನವೊಪ್ಪುವ ವಿಷಯ. ಇದರಿಂದಲೇ “ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜೀಯ ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶನಸಮಿತಿ”ಯು ನಮ್ಮಗಳ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬೇಕು.

ಈ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಮಹನೀಯರುಗಳು ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಜರ ಗ್ರಂಥಜಾತಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಸಂಶೋಧಿಸಿ ನಮ್ಮ ಕರಗತಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜಮುನಿವರ್ಯರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಲು ನಮಗೆ ಹವಣಿಸಿಕೊಟ್ಟ ನಿರ್ವಾಹಜಬಂಧುಗಳೇ ಸರಿ.

ಈ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿರುವ ಧೈಯವೇದಾಂತವಿದ್ವಾನ್, ಧೈಯವೇದಾಂತಶಿರೋಮಣಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎ. ನಾರಾಯಣತಂತ್ರಿಗಳು ಇಲ್ಲಿಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುವುದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಯ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಮುನಿಸೇವಾಸಂಘದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಭಾಷಾಂತರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿನ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದಂತೂ ನಿರ್ಮತ್ತರರಾದವರಿಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಮಹನೀಯರಿಗೆ ಚಿರಕಾಲ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ಸಮೀರ-ಹೃದಯವನಜವರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ದಯಪಾಲಿಸಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದಂತೂ ನಮ್ಮಗಳ ಕರ್ತವ್ಯ. ಶ್ರೀ ತಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವರೊಡನೆ ಬೆರತು, ಕೆಲದಿನಗಳಾದರೂ ಕಳೆದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಆಯುಸ್ಸಿನ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಪದಾರ್ಥದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವರೆಂದು ಅರಿವಾಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಇಂತಹ ಸುಶಕ್ತಿಯುತರಿಂದಲೇ ಕೂಡಿದ ಈ ಸಮಿತಿಯಿಂದ ಈಗಾಗಲೇ

- (೧) ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಭಾರತತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯಃ ರೂ. 6 -0-0
(ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜೀಯ ಭಾವಪ್ರಕಾಶಿಕಾ ಟೀಕಾಸಹಿತಃ)
- (೨) ಗುರ್ವರ್ಥದೀಪಿಕಾ (ಶ್ರೀಮನ್ಮಾಧವಸುಧಾ ಟಿಪ್ಪಣಿ) 1-12-0

ಮೇಲಿನ ಈ ಗ್ರಂಥವು ರೂ. 3-8-0 ಬೆಲೆಯುಳ್ಳುದಾದರೂ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀರೂರುಮಠಾಧೀಶರಾದ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂದ್ರತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಈ ಗ್ರಂಥಮುದ್ರಣದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಖರ್ಚನ್ನು ವಹಿಸಿ ಅರ್ಥ ಬೆಲೆಗೆ ನಮಗೆ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯವೇ ಸರಿ.

(೩) ಸ್ತೋತ್ರರತ್ನಮಾಲಾ.

ರೂ. 1-2-0

[ಇದರಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣವಾಗಿರುವ “ಶ್ರೀ ಹಯಗ್ರೀವದಂಡಕಮ್” ಎಂಬುದು ಶ್ರೀಮುಷ್ಣ ಆರ್ಯಾಚಾರ್ಯರವರ ಭತ್ತರಾದ ಶ್ರೀ ಚೆಟ್ಟಿಕೋನೇರಿ ಭಟ್ಟರಿಂದ ರಚಿತವಾದುದೆಂದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಶ್ರೀಗುರುರಾಜರ ಗ್ರಂಥ ಸಂಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಈ ದಂಡಕವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಯಾರೋ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ೨ ಮತ್ತು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ೨ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀಗುರುರಾಜರು ಮಾಡಿದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ದಂಡಕದಲ್ಲಿ ಅವರ ಅಂಕಿತವಿಲ್ಲದುದೂ ನಮ್ಮ ಮಾತಿಗೆ ಸಾಧಕ. ಈಗಾಗಲೇ 1932ನೇ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀಮತ್ ಸ್ತೋತ್ರರತ್ನವಳೀ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಮುಷ್ಣ, ವ್ಯಾಕರಣ ಸುಬ್ಬರಾಯಾಚಾರ್ಯರ ಮಕ್ಕಳಾದ, ಅಧ್ಯಾಪಿ ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿರುವ ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಶ್ರೀ ಸೇತುಮಾಧವಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಸಂಕಲಿತವಾಗಿ ಈ ದಂಡಕವು ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಹೇಗಾದರೂ; ಶ್ರೀಗುರುರಾಜರ ಭತ್ತರಾದ ಶ್ರೀ ಕೋನೇರಿಭಟ್ಟರ ಕೃತಿಯೊಂದು ಈ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದು ಶ್ರೀಗುರುರಾಜರಿಗೆ ಸಮ್ಮತವೇ ಸರಿ. ಈ ದಂಡಕದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿನ ಎರಡು ಶ್ಲೋಕಗಳು ಹೀಗಿವೆ

ಸುಮೇಧಸಂ ಕರೋತಿ ಯೋ ದಿನೇ ದಿನೇ ಸುಪೂಜಿತಃ

ಚತುರ್ಮುಖಾದಿವಂದಿತಃ ಕೃಪಾನಿಧಿರ್ಹಯಾನನಃ ||೧||

ಹಯಾಸ್ಯಂ ತಂ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಹಯಗ್ರೀವಮತಿಪ್ರದಂ

ಹಯಾಸ್ಯದಂಡಕಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಹಯಗ್ರೀವಪ್ರಿಯಂ ಮುದಾ ||೨||

ದಂಡಕವು ಮುಗಿದ ನಂತರ ಇರುವ ಶ್ಲೋಕಗಳು—

ಹಯಮುಖದಂಡಕಮೇತನ್ನಿಯತೋ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪತೇತ್ತಿ ಕಾಲಂ ಯಃ
ಯಶ್ಚಾರಾಧನಸಮಯೇ ಹಯವದನೋ ಮೋದವಾನ್ ಭವೇತ್ಸತ್ತ್ವಿ ೧
ಚಟ್ಟಿಕೋನೇರಿಭಟ್ಟೀನ ವಿದುಷಾ ಭಗವನ್ಮದೇ
ರಚಿತಂ ಹಯತುಣ್ಣಸ್ಯ ದಂಡಕಂ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿದಂ ||೨||

ಈಗಲೂ ಹೊಳವನಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಶಿಷ್ಯಪರಂ-
ಪರೆಯವರು ಹೀಗೆಯೇ ಪಠಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.]

ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ೫೭ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿರುವುವಲ್ಲದೆ ಅಧಿಕರಣನಾಮಾವಳಿ,
ಏಕಾದಶೀನಿರ್ಣಯ, ಭೂಗೋಳವರ್ಣನೆ, ಈ ಮೂರು ಕೃತಿಗಳೂ ಸೇರಿವೆ.
ಇಷ್ಟಲ್ಲದೇ ತತ್ವಪ್ರಕಾಶಿಕಾಕ್ಕೆ ಗುರ್ವರ್ಥದೀಪಿಕೆಯು ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ
ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಆನಂದವೆನಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಮೇಲಿನ ಗ್ರಂಥಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಲಿಪಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವುಗಳಾಗಿವೆ.

ಇಂತಹ ಅಪೂರ್ವ ಗ್ರಂಥಗಳು ನಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು
ಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಬೇಗ ಬೇಗ ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಿತಿಗೆ ಪ್ರೇರಿಸುವ ನೀಡುವ
ದರೊಂದಿಗೆ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರವನ್ನೂ ಪಡೆಯಲು ನಮ್ಮ ಮಾಧ್ವಬಂಧುಗಳಿಗೆ
ಸಫೆಯಿಂದ ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಶ್ರೀ ವರದೇಂದ್ರ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯಮಂಡಲದ ಬಗ್ಗೆ
ನಾಲ್ವಾರು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದು, ಎಲ್ಲ ಸುಜನರು ಈ ಮಂಡಲಕ್ಕೂ
ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಮಂಡಲವು ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದುದು ಶಾ. ಶ. ೧೮೬೬ರಲ್ಲಿ. ಉದ್ದೇಶವು
ಅಪರೋಕ್ಷಿಗಳಾದ ಹರಿದಾಸರ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಹೊರತರಬೇಕೆಂದು.

ಮಂಡಲದ ಪರವಾಗಿ ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು ಶ್ರೀ
ಗೋರಾಬಾಳ ಹನುಮಂತರಾಯರು, ವಕೀಲರು, ಲಿಂಗಸೊಗೂರು,
ಅವರು. ಈ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವುದೆಂದರೆ ಈ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ

ಶಕ್ತಿಯೇ. ಬಾಕಿಯವರ ಶಕ್ತಿಯು ಅಂತರ್ಗಾಮಿನಿಯೋ ಹ್ಯಾಗೋ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದ ವಿಷಯ.

‘ಮುನಿಮಧ್ವಪ್ರದಯವೇ ಪ್ರಾಕೃತಗ್ರಂಥವಿದು’, ಎಂದು ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸವರ್ಯರು ನುಡಿದುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಈ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಥಮತಃ ಜಿನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಿ ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು “ವರಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಓದುವುದೆ ಮಾಂಗಲ್ಯ” ಎಂದರಿದು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಗ್ರಂಥಗಳ ವ್ಯಾಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜನರು ನಿರತರಾಗಿ ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟಜ್ಞಾನದ ದೃಢತೆ ಹೊಂದಿ ಗತಿಕಾಣಲೆಂದು ನಿರ್ಮಿತಗಳಾದ ಗ್ರಂಥಗಳೇ ಹರಿದಾಸರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲವೆನಿಸುವುದು ನಿಜ. ಪ್ರಥಮತಃ ಈ ಮಂಡಲವು ಇದನ್ನು ಮನಗಂಡುಉದ್ದೇಶಮಾಡಿದಷ್ಟು ವೇಗದಿಂದ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರವಾಗದಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ದುರ್ದೈವ.

ಶ್ರೀ ಹನುಮಂತರಾಯರೊಬ್ಬರಿಂದಲೇ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಇದುವರೆವಿಗೆ ಮಂಡಲದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಹುಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಇಷ್ಟು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲನೇ ಎಂಬ ಆಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಲೌಕಿಕಕಾರ್ಯಗಳನೇಕವನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಹರಿದಾಸರ ಸಾಹಿತ್ಯಗ್ರಂಥಗಳಿವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದೋ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕೂತು ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅಸಾಧಾರಣ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀದಾಸರಾಯರು ಇವರಿಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಿ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಉಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆನಿಸದಿರದು.

ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ಸುಳಾದಿಗಳು ಇವರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪ್ರಕಟನೆಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇದುವರೆವಿಗೆ ಯಾರೂ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ದುಡಿದವರಿಲ್ಲವೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಲೇ ಬೇಕು.

ಒಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಇವರಿಂದ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಇರದಿದ್ದರೆ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರಾಯರ ಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳು ನಮಗೆ ಸಿಗುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಿಷ್ಕಪಟಸ್ವಭಾವದ ಜೀವರು ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆಂದು ನಮಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ.

ಇನ್ನೂ ಇವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ ಬರೆದಿಟ್ಟಿರುವ ವಿಷಯಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆಕಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸುವುದೆಂದರೆ ಸುಮಾರು ೧೦,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಖರ್ಚಿಗೇನೂ ಕಮ್ಮಿಯಾಗದಷ್ಟಾಗಬಹುದು. ಅನೇಕ ಕನ್ನಡ ಸಂಘಗಳವರು, ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಅಪೂರ್ವ ಸಾಹಿತ್ಯ; ಸರಸ ಸಾಹಿತ್ಯ; ಸರಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂಬ ಉಪನ್ಯಾಸದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಕೃತಕೃತ್ಯರಾದಂತಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ತಮ್ಮ ಧನ ದಾನರೂಪಸಹಾಯ ನೀಡಿ ಸಂಪಾದಕರನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆ ನೆರವಾದರೆ ಸಂಘಗಳು ಆಡುವ ಮಾತುಗಳು ಮನ ಮುಟ್ಟಿ ಬರುವವುಗಳೆಂದು ಒಪ್ಪಬಹುದು. ಹಿರಿಯರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬದಿಗೆ ಇಟ್ಟು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಚಾರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ದುಡಿಯುವುದು “ದಾರಿಯಲಿ ಸುಧೆಯರಸ ಸೂರಿಯಾಗಲು ಜಲದ ಮಾರ ಹುಡುಕುವುದುಚಿತವೆ?” ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎಡೆಗೊಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕರ ಕೃತಿಗಳೆಲ್ಲ ಹೇಯವೆಂದು ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಲ್ಲ; ಹಿರಿಯ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು ಕಳೆಗುಂದದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹೊಣೆ ನಮ್ಮದೆಂಬುದು ಸ್ಮೃತಿಪಥದಿಂದ ದೂರಾಗಬಾರದೆಂಬುದುಮಾತ್ರ.

ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ಮಂಡಲದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಭಾಗವನ್ನಾದರೂ ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮ ಕರಗತಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ರಸಾಸ್ವಾದನೆಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ಗೋರಾಬಾಳರವರು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಾಶರಾಗದೇ ಇರುವಂತೆಯಾದರೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲೆಂದು ಆದರದಿಂದ ಕೇಳುತ್ತೇವೆ.

ಇನ್ನು ಗ್ರಂಥಗಳು ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟವುಗಳಾದ್ದರಿಂದ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಅಧಿಕಾರ ನಮಗಿಲ್ಲ. ಮುದ್ರಣದ ತಪ್ಪು ಒಪ್ಪುಗಳಿದ್ದರೆ ಓದಿದವರಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತವಾದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ.

ಒತ್ತಿ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಮಾತೆಂದರೆ—ಇಂತಹ ಅಪೂರ್ವ ಸದ್ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡದಿರುವುದು ಸುಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಧರ್ಮವಲ್ಲವೆಂಬುದು ಮಾತ್ರ.

|| ಶ್ರೀಃ ||

ವಿಜಯದಾಸರಂತೆ ಹರಿದಾಸರು ಹೇಗಿರಬೇಕು

ಬರೆದವರು : ನ್ಯಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ವ್ಯಾಕರಣ ವಿದ್ವಾನ್

ಶ್ರೀ ಎಫ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಆಚಾರ್ಯರು, ಎಂ. ಎ.

ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಪ್ರೊಫೆಸರ್, ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜು
ಬೆಂಗಳೂರು.

“ದಾಸನಾಗೋ ಭವಪಾಶನೀಗೋ” ಎಂಬ ಹಿರಿಯರುಕ್ತಿಯಂತೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಬಂಧಕ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸತ್ಯವಾದ ಬಂಧಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಜೀವನು ಈ ಬಂಧದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪಾನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಬೇಕಾದರೆ ಹರಿದಾಸನಾಗದೆ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಹೇಗೆ ಈಶನಾಗಿರುವನೋ ಹಾಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸಕಲ ಜೀವರೂ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ದಾಸರಾಗಿರುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ದಾಸತ್ವವು ಜೀವರ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದುದು. ಅದನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ. ಮುಕ್ತಿಯೋ ಗೃಹದ ಎಲ್ಲ ಜೀವರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದಾಸಗುಣಗಳನ್ನು ಸಾಧನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ಮೂಲಕ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಭಗವಂತನಿಂದ ತಮ್ಮ ಬಂಧದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಸಾಧನೆಗೆ ದೇಹಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಬರುತ್ತಿರುವ ಜೀವರನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ದಾಸಗುಣಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರೆಂದು ಎಚ್ಚರಿಸುವುದೇ ‘ದಾಸನಾಗೋ’ ಎಂಬ ಸೂಕ್ತಿಯ ತಾತ್ಪರ್ಯವಾಗಿದೆ. ದಾಸಗುಣಗಳಾವುವೆಂದು ತಿಳಿಯದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಆರ್ಜನೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ ತೊಡಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರು ತಮ್ಮ ಒಂದು ಸುಳಾದಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವ ಹರಿದಾಸಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದೆ.

೮

ಸೋಹಂ ಉಪಾಸನೆಯು ಅಂಧಂತಮಸ್ಸಿಗೆ ಕಾರಣವಾದರೆ ದಾಸೋಹಂ ಉಪಾಸನೆಯು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಸೋಹಂ ಎಂದು ಉಪಾಸಿಸುವುದು ಅವನ ಆಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದೇ ಹೊರತು ಪ್ರಸಾದಕ್ಕಲ್ಲ. ನಾನೇ ರಾಜನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ತಿರುಗಾಡುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಶಿಕ್ಷಿಸುವರೇ ಹೊರತು ಮನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅನಂತಾನಂತಗುಣ-ಪರಿಪೂರ್ಣ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ವಿಶ್ವಭಿನ್ನನೆಂದೂ, ವಿಶ್ವನಿಯಾಮಕನೆಂದೂ ವಿಶ್ವವೂ ಅವನಿಂದ ನಿಯಮ್ಯವೆಂದೂ ಉಪಾಸಿಸುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ.

ಇದ್ದುದನ್ನು ಇದ್ದಂತೆ ಉಪಾಸಿಸುವುದು ಸದುಪಾಸನೆ. ಹರಿ ನಿಯಾಮಕ ನಾಗಿಯೂ ಜಗತ್ತು ನಿಯಮ್ಯವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಯಥಾರ್ಥವಿಷಯ ವನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಉಪಾಸಿಸಬೇಕು. ಇದೇ ದಾಸೋಹಂ ಉಪಾಸನೆ. ಈ ಉಪಾಸನೆಯು ಸುಲಭವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಮಾಡದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? “ಅಹಂ ಕರ್ತಾ, ಅಹಂ ಭೋಕ್ತಾ” ಇತ್ಯಾದಿ ನಾನೇ ಮಾಡುವವನು ಎಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯು ಈ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಸೋಹಂ ಉಪಾಸನೆಗೆ ಎಡೆಗೊಟ್ಟಿದೆ. ನಾನು ಕರ್ತೃವು, ಭೋಕ್ತೃವು, ನನ್ನದು ಇದು, ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ವತಂತ್ರಕರ್ತೃತ್ವ, ಸ್ವತಂತ್ರಭೋಕ್ತೃತ್ವ, ಸ್ವತಂತ್ರಸ್ವಾಮಿತ್ವ ಮುಂತಾದ ಅಭಿಮಾನಗಳು ಗರ್ವವೆನಿಸುವುವು. ಈ ಗರ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೊರತು ದಾಸನೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅರ್ಥಾತ್ ಸ್ವತಂತ್ರ ನೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದೇ ಗರ್ವವೆಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಗುವುದು. ಹರಿದಾಸನಲ್ಲಿ ಕನಸಿನಲ್ಲಾದರೂ ಈ ಬಗೆಯ ಗರ್ವಕ್ಕೆ ಎಡೆಯಿಲ್ಲ. ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾಭಿ-ಮಾನವು ಕ್ರೋಧ, ಮದ ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳಿಗೆ ತೊರುಮನೆಯೆಂದು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದ ವಿಷಯವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಕಾಮ, ಲೋಭ, ಮೋಹಗಳೂ ಇದರ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿಯೇ ಜನ್ಮವೆತ್ತುವುವು. ಹೀಗೆ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ನಿದಾನ ವಾದುದು ಗರ್ವ-ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾಭಿಮಾನ. ಇದನ್ನು ಮೊದಲು ಬಿಡಬೇಕು. ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾಭಿಮಾನವು ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ನಾವು ಅಸ್ವತಂತ್ರರು ನಮ್ಮ ಭಿನ್ನನಾದ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿ ಸ್ವತಂತ್ರನು ಎಂಬ

ತತ್ವವನ್ನು ಸಾರುವ ಆಚಾರ್ಯರ ಮತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಬುದ್ಧಿಯಿರಬೇಕು. “ಹನುಮನ ಮತವೇ ಹರಿಯ ಮತವು” ಎಂಬ ದೀಕ್ಷೆಯಿದ್ದು ಈ ಮತಕ್ಕೆ ಸರಿಹೋಲುವ ಮತವು-ಮುಕ್ತಿಸಾಧನವಾದುದು ಬೇರೆಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ ವೆಂಬ ದಾಡ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದರಂತೆ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ ವಾಗುವುದು. ಇದನ್ನೇ ದಾಸಾರ್ಯರು

“ಹರಿದಾಸ ಲಕ್ಷಣ ಇರಬೇಕು ಈ ಪರಿ
ಗರುವ ಕೋಪ ಮದ ಮತ್ಸರ ಬಿಡಬೇಕು.
ಮರುತ ಮತಕೆ ಎಲ್ಲಿ ಸರಿಗಾಣೆನೆನುತಲಿ
ಧರೆಯೊಳು ಕೂಗಿ ಡಂಗುರ ಹೊಯಲಿ ಬೇಕು”

ಎಂದು ಹರಿದಾಸರಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಂದು ಹೇಳಿರುವರು.

ದೀಕ್ಷೆಯು ಅಂತರ ಬಾಹ್ಯವೆಂದು ಎರಡು ಬಗೆ. ಅಂತರದೀಕ್ಷೆ ಯಂತೆಯೇ ಬಾಹ್ಯದೀಕ್ಷೆಯೂ ಆವಶ್ಯಕ. ಬಾಹ್ಯದೀಕ್ಷೆಯೆಂದರೆ ವೈಷ್ಣವ ಚಿಹ್ನೆಗಳು. ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ದಾಸನು ನಾನು ಎಂದು ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಬಾಹ್ಯವೇಷದಿಂದಲೇ ತನ್ನ ದಾಸತ್ವವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಬಾಹ್ಯದೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಯೋಜನವೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಜೀವನ ಅವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ದೇಹವು ಪವಿತ್ರವಾಗುವುದೂ ಬಾಹ್ಯದೀಕ್ಷೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಯೋಜನ. ಅದ್ದರಿಂದಲೇ ದಾಸಾರ್ಯರು

“ಎರಡಾರು ಪುಂಡ್ರವ ವಿರಚಿಸಿ ಪಂಚಮುದ್ರಾ-
ಧರರಾಗಿ ತಪ್ಪಾಂಕಿತ ಧರಿಸಬೇಕು ಭುಜದಲ್ಲಿ”

ಎಂದು ಹರಿದಾಸರ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳಿರುವರು.

“ಅಪ್ಯಚ್ಯುತೋ ಗುರುದ್ವಾರಾ ಪ್ರಸಾದಕೃತ್” ಎಂಬಂತೆ ಗುರುಗಳ ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲದೆ ಅಚ್ಯುತನ ಪ್ರಸಾದವು ದೊರೆಯಲಾರದು. ಅದುದರಿಂದ ಗುರುಭಕ್ತಿಯೂ ಹರಿದಾಸರಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದ ಒಂದು ಗುಣ. ಗುರುಗಳಿಂದರೆ ಈ ಜನ್ಮದ ಗುರುಗಳಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮಾಂತ ಜೀವರು-

ಸ್ವೋತ್ತಮರೆಲ್ಲರೂ-ಗುರುಗಳೇ. ಅವರಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯನುಗುಣವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಮಾಡಿ ಹರಿಭಕ್ತಿಯನ್ನಿತ್ತು ಕಾಪಾಡುವಂತೆ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತ ಲಿರಬೇಕು. ಇದನ್ನೇ ದಾಸವರ್ಯರು

“ಶಿರಿಬೊಮ್ಮ ಹರಾಡ್ಯರಿಗೆ ತರತಮ ಭಾವದಿಂದ
ಎರಗಿ ಎನ್ನೊಳಗಿದ್ದು ಪೊರಿ ಯೆಂದಾಡಲಿಬೇಕು”

ಎಂದು ನುಡಿದಿರುವರು.

ಹೀಗೆ ಗುರ್ವನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯ ಜೀವನು ತನ್ನ ಏಕಾದಶೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಅವನೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವುವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವನ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಮೀಸಲಾಗಿರಿಸಿ ಸಾಧನ ದೇಹವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ

“ಕರಣ ನಯನ ಶ್ರವಣ ಚರಣ ನಾಸ ವದನ
ಪರಿಪರಿ ಅಂಗಗಳು ಹರಿಯಿತ್ತವೆನಬೇಕು” ಹರಿದಾಸರು.

ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಗುರುಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ, ನೆರೆಹೊರೆಯವರಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹ ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳು ಹರಿಯ ತೊಂಡರೆಂಬ ಉಪಾಸನೆ, ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯಗಳು ಹುಟ್ಟಲವಕಾಶವಾಗುವಂತೆ ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿರುವುದು, ಇವೂ ಸಹ ಹರಿದಾಸರಿಗಿರಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು. ಅಲ್ಲದೆ

“ಹರಿವಾಸರ ಹರಿಚರಿತಶ್ರವಣ ಹರಿ ಪೂಜೆ
ಹರಿ ಸ್ಮರಣೆ ಅಂತರಶುಚಿ ಇರಲಿಬೇಕು
ಹರಿ ಪರದೇವತೆ ವಿಜಯವಿಠಲ ಗತಿ
ಸುರಾಡ್ಯರಿಗೆಂದು ಉರವಣಿಸಿ ನುಡಿಬೇಕು.”

ಹೀಗೆ ಹರಿಪ್ರೀತಿಕರನಾದ ಕಾಡ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ತೊಡಗಿದ ಹರಿದಾಸರು ದುಷ್ಟರ ಸಂಘದಿಂದ ದೂರವಾಗಿರಬೇಕು. “ಸುಖದುಃಖೇ ಸಮೇ ಕೃತ್ವಾ” ಎಂಬಂತೆ ತೆಗಳಿಕೆಗೆ ಕುಗ್ಗದೆ “ನರರು ಬೈದರೆ ಆದರವೆಂದು ತಿಳಿದು ಹರುಷ ಪಡಲಿಬೇಕು” ಇದರಿಂದ ದುರ್ಜನನು ನಮ್ಮ

ಪಾಪಗಳನ್ನು ತಾನು ಹೊತ್ತು ಹರಿದಾಸರನ್ನು ಉಳಿಸುವವನಾದ್ದರಿಂದ ಕಲ್ಪ ವೃಕ್ಷವೇ ದೊರೆತಂತೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆದರ ಮಾಡುವರು ಪುಣ್ಯಗ್ರಾಹಿಗಳಾದ್ದರಿಂದ “ಇರಳು ಹೆಗಲು ಪಾಲುಗರೆನ ಸುರಭೇನು ಬರಡಾಗಿನಿಂದ ಪರಿಯೆಂದೆನಬೇಕು.” “ತಮೇವೈಕಂ ಜಾನಥ ಅನ್ಯಾವಾಚೋ ವಿಮುಂಚಥ” ಎಂಬಂತೆ ಹರಟೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತೆ ಇರಬೇಕು. “ಅಸುರಾ ಬಹುಳಾ ಯಸ್ಮಾತ್ತಸ್ಮಾನ್ನ ಜನತಾಮಿಯಾತ್” ಎಂಬಂತೆ “ನೆರದ ಸಂದಣಿಯಲ್ಲಿ ಚರಿಸಬಾರದು ಪೋಗಿ” “ಅಸೂಯವೇ ಅನ್ಯಜಕಾಯ ನ ಮಾ ಬ್ರೂಯಾಃ” ಎಂಬ ವೇದೋಕ್ತಿಯಂತೆ “ದುರಳಿಗೆ ಅರುಹದೆಲೆ ಪರತತ್ವವ ತಿಳಿದು ಸುರಿಯಬೇಕು ಸುಖವ, ಮರಳಿ ಮರಳಿ ನೆನೆದು ಪರಮಗುಪ್ತನಾದ (ಅವ್ಯಕ್ತ) ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯನ ನೆರೆ ನಂಬಲಿಬೇಕು.”

ಅಭ್ಯುದಯವು ಹರಿಯ ಕಾರುಣ್ಯವೆಂದೂ, ಕ್ಲೇಶಪರಂಪರೆಯು ತನ್ನ ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಪಾಪಫಲವೆಂದೂ ತಿಳಿದು “ಲೇಶವಾದರು ದುಃಖ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳದೆ ಮಹಾತೋಷದಲ್ಲಿರಬೇಕು ನೋಯದಲೆ” “ಶ್ರೀಶನೆ ಗತಿಯೆಂದು ಬಂದಕ್ಷೇಶಗಳುಣಬೇಕು ಬೇಸರದಲೆ.” ಯಾವದೇಶದಿಂದಲೂ ಯಾವಕಾಲದಲ್ಲೂ ಹರಿದಾಸರಿಗೆ ಅಪಜಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲವಾಗಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ “ದೇಶಕಾಲಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣ ಹರಿ ಇರೆ ಘಾಸಿ ಯಲ್ಲಿಯದು ಎಂದು ನಲಿಯಬೇಕು.” ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲೂ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಭಿನ್ನನಾಗಿಯೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಭೇದ ಸತ್ಯವೂ ನಿತ್ಯವೂ ಎಂದು ಉಪಾಶಿಸಬೇಕು. ಈ ಬಗೆಯ ಪ್ರಮೇಯಗಳು ದೃಢವಾಗಿ ನಿಂತು ಉಪಾಸನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬೇಕಾದರೆ “ವ್ಯಾಸವಚನ (ಬಹ್ಮಸೂತ್ರ, ಭಾರತ, ಭಾಗವತಾದಿಗಳನ್ನು) ಮಧ್ವರಾಯರು ಮಾಡಿದ ಭಾಷ್ಯ ಸಮ್ಮತದಿಂದ ನೋಡಬೇಕು” ತಾನು ತಂದ ಪದಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕಿಂಚಿತ್ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ನಾಚಿಕೆ ಬಿಟ್ಟು “ವಿಠಲನ್ನ ಸ್ಮರಣೆ ಮನ ಮುಟ್ಟಿನಮಿಸಲಿಬೇಕು.....ಅಟ್ಟಿ ಹಾಸದಲಿ ಚೀರಿ ಚಿಟ್ಟಿಕ್ಕಿ ಕೂಗಿ ತೂಗುತ ಇಷ್ಟಸುಖಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲು ಹೀಗೆ “ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಇರಲು ಅವರಿಗಿಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತ ಅರಿಷ್ಟ (ಅನಿಷ್ಟ) ಪರಿಹಾರ ಹುಟ್ಟುಸಾವಿಲ್ಲದ ವಿಜಯವಿಠಲ ತಾನು ಕೊಟ್ಟು ಸಾಕುವ.” ಅವನ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯ ಫಲವೇ ಇದು “ಸಾಕುವ ದಯವಿಟ್ಟು ದಾಸನ ಮಾಡಿ.” ಹೀಗೆ ವಿಜಯವಿಠಲನ ದಾಸಾನುದಾಸರ ದಾಸನಾಗಲಿಬೇಕು.” ಹರಿದಾಸನು.

ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ತತ್ತ್ವವೈಭವ

ಶ್ರೀ ಮು. ಶ್ರೀ. ಗುಂಡೂರಾವ್, ಬಿ.ಎ. (ಆನ್ಸ್)

ಬೆಂಗಳೂರು

(ಮುಂದುವರಿದು)

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಅವಲೋಕನ ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರ ತತ್ತ್ವಬೋಧೆಯ ನಂದನವನದ ಒಂದು ವಿಹಂಗಮನೋಟ; ಕೇವಲ ಏಕದೇಶಮಾತ್ರ. ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿಯಬಯಸುವವರು ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಸಚ್ಚಾಸ್ತ್ರಸಾಗರಕ್ಕೆ ಕಿರುದೊರೆಯಾದ ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸಸಚ್ಚಾಸ್ತ್ರನದೀಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಮನಸಾರೆ ಮೀಯಬೇಕು.

ಮಹಾಮಹಿಮರ—ಪ್ರಭಾವಯುಕ್ತವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮಹಿಮೆ, ಅವರ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ, ಅವರ ಕೃತಿಗಳಿಂದ, ಅವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇತರರು ಆಡಿರುವ ಮಾತುಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ಜೀವನವು ಅದ್ಭುತವಾದುದು; ಮಹಿಮಾಸ್ಪದವಾದುದು. ಅವರ ಕೃತಿಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಇದುವರೆಗೆ ನೋಡಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಅವರ ಶಿಷ್ಯ ಪ್ರಶಿಷ್ಯರು ನುಡಿದಿರುವ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಪರಿಚಯವನ್ನೂ, ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಕಿಂಚಿತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಶಿಷ್ಯ ಪ್ರಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಅವರ ವಾಣಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಕ್ಷರವೂ ಸತ್ಯವಾದುದು. ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸರ ಗುರುಭಕ್ತಿಯ ಬಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿ—

ಸ್ತುತಿಸುವೆ ನಾನಿಮ್ಮ ಚರಣಕಮಲ ಗುರು | ವಿಜಯರಾಯ || ಪ ||

ಶರಣಜನರಪ್ರಿಯ ಪರಮ ಕರುಣಾನಿಧಿ ವಿಜಯರಾಯ || ಅ ಪ ||

ಶುದ್ಧ ತತ್ತ್ವಸಾರ ಸುಳಾದಿ ಪದಮಾಡಿ | ವಿಜಯರಾಯ ||

ಹೃದ್ಯದಿ ಧಿಮಿಕೆಂದು ಹರಿಯ ಕುಣಿಸಿದ್ದೊ | ವಿಜಯರಾಯ || ೧ ||

ಎನ್ನಿಂದಾಗೋ ಸಾಧನವೆಲ್ಲ ನಿನ್ನದೋ ವಿಜಯರಾಯ |
 ಎನ್ನ ಪೊಂದಿಹರೆಲ್ಲ ನಿನ್ನದಾಸರೋ ಗುರು ವಿಜಯರಾಯ || ೨ ||
 ಗುರು ನಿಮ್ಮ ಕರುಣಕವಚ ತೊಟ್ಟ ಭಕುತರ್ಗೆ ವಿಜಯರಾಯ |
 ಸಿರಿವರ ಗೋಪಾಲವಿಠಲ ಕೈಸಿಡಿವನೋ | ವಿಜಯರಾಯ || ೩ ||

ಹೀಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜಯರಾಯರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ.

ವೇಣುಗೋಪಾಲದಾಸರು “ನಿನ್ನ ನಂಬಿದ ನರಗೆ ಅನ್ಯರಾಶ್ರಯ ವೇಕೋ, ಚನ್ನಗುರು ವಿಜಯರಾಯಾ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ—

ಕ್ಷೀರವಾರಿಧಿ ಸೇರಿ ನೀರುಮಜ್ಜೆಗೆಗಾಗಿ ಚೀರಿ ಒದರುವುದುಚಿತವೇ |
 ದಾರಿಯಲಿ ಸುಧೆಯರಸ ಸೂರೆಯಾಗಲು ಜಲದ ಮಾರ ಹುಡುಕು-
 ವುದುಚಿತವೇ |

ನೂರಾರು ವಸನದ ಹೇರು ಮನೆಯೊಳಗಿರಲು ಕೋರಿ
 ಯುಡುವದು ಉಚಿತವೇ |

ವಾರವಾರಕೆ ಹರಿಯ ತೋರುವನರನು ಬಿಟ್ಟು
 ಕ್ರೂರನು ಸೇವಿಸುದಾರಿಗುಚಿತವೋ ಗುರುವೇ ||

ಎಂದು ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಂತೂ, ವಿಜಯರಾಯರೆಂಬ ರತುನ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಲ್ಲದೆ ದೊರಕಿತೆಂದು ಆನಂದಪಡುತ್ತಾ,

ಜ್ಞಾನವೆಂಬೋ ಪುತ್ಥಳಿ-ಕಂಬಿಯಲ್ಲಿ
 ಆಣಿಮುತ್ತಿನ ಭಕ್ತಿಲಿ-ಸುಕೃತಮಾಲಾ
 ನಾನಾವಿಧದ ವಳದಲಿ-ಸೇರಿಸುತೀರೆ

ಪ್ರಾಣಪದಕವೆಂಬ ಮಾಲನು-
 ಮಾನವಿಲ್ಲದೆ ಕೊರಳಿಗ್ಧಾಕುತ
 ಗಾನದಿಂ ಕುಣಿಯುತಲಿ ಪಾಡುತ
 ದೀನ ಜನರುದ್ಧಾರಗೈಯುವ
 .....ಮಾಧವ ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲನ
 ಪಾದಕಮಲಕೆ ಮಧುಪನಂದದಿ

ಸಾದರದಿ ತೋರಿಸುತ ಮೆರೆಯುವ
ದಿವ್ಯರತುನವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರ ತನ್ಮಂದಿರಾದ ಹಯವದನದಾಸರು “ದಾಸರ
ನೋಡಿರೋ ವಿಜಯದಾಸರ ಪಾಡಿರೋ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ—

ಕಾಮಕ್ರೋಧಗಳು ಲವನಾತ್ರಾದರು ಧರಿಸಾ ಕುಜನರ ಬೆರಸಾ |
ಹೇಮ ಮೊದಲಾದ ಕಾಂಕ್ಷೆಯನೆಲ್ಲವ ತೊರೆದಾ ಪರರಿಗೆ ವರದಾ ||
ಸೋಮನಂದದಿ ಬಳಿವಿಡಿದವರ ಮನಸಿಗೆ ತೋರಿ ಸರ್ವರ ಮೀರಿ |
ಮಾಮನೋಹರನ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅನುಭವವೆಲ್ಲ ಈತನೆ ಬಲ್ಲ ||

ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದಾಸರ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವ
ಮತ್ತೊಂದು ಪದದಲ್ಲಿ—

ನೆನೆಸಿದವರಘನಾಶನಾ | ದಾಸರ
ನೆನೆಸಿದವರಘನಾಶ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲದಕೆ |
ವನಜನಾಭನು ಒಲಿದು ಘನವಾಗಿ ಪಾಲಿಸುವ |
ದಿನದಿನದಿ ವಿಜಯರಾಯರ ದಿವ್ಯತರವಾದ |
ಗುಣಕರ್ಮಗಳ ಬಿಡದೆ ನೆನೆದು ಕೊಂಡಾಡಿರೋ ||

ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಮೋಹನದಾಸರಂತೂ ವಿಜಯದಾಸರ ಅವರ ಪವಿತ್ರನಾಮದ
ಒಂದೊಂದು ಅಕ್ಷರದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕಂಡು
ಹಿಗ್ಗಿದ್ದನ್ನು ನಮಗೂ ಅರುಹುತ್ತಾರೆ. “ವಿಜಯರಾಯರಪಾದ ಭಜಿಸಿದ-
ವಗನವರತ | ವಿಜಯವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವೇ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ—

ವಿಯೆನಲು ವಿಮಲತೆಯು |
ಜಯೆನಲು ಜಯವೂ |
ಯಯೆನಲು ಯಾಗಫಲವು |
ರಾಯೆನಲು ರಾಜ್ಯಪದ |
ಯಯೆನಲು ಯಮಭಟರು |

ನೋಯಿಸರು ಅವನ ಕುಲವಾ |
 ಈ ಯಾವದಕ್ಷರವ ಓಂಕಾರಸಹ ಜಪಿಸೆ |
 ಕಾಯಜನ ಪಿತನ ಬಲವೂ |
 ಜಾಯಾಸಮೇತ ಮೋಹನ್ನವಿಠಲನಂಘ್ರಿ |
 ತೋಯಜ ಭ್ರಮರರಿವರೂ | ಇವರೂ ||

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಷ್ಟರಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತಿಪಡದೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ —
 ವಿಯೆಂದು ನುಡಿದರೆ ವಿಷ್ಣು ದಾಸನಾಗುವನು |
 ಜಯೆನಲು ಜನನಹಾನಿ |
 ಯೆಯೆಂದು ನುಡಿದರೆ ಯಮಭಟರು ಓಡುವರು |
 ದಾಸರೆಂದನಲು ದೇವ ಕಾವಾ |

ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ—

ಇವರ ಸ್ಮರಣೆಯೇ ಸ್ನಾನ ಇವರ ಸ್ಮರಣೆಯೇ ಧ್ಯಾನ |
 ಇವರ ಸ್ಮರಣೆಯೇ ಅಮೃತಪಾನಾ |
 ಇವರ ಸ್ಮರಣೆಯಮಾಡೆ ಯುವತಿಗಕ್ಷಯವಿತ್ತ |
 ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನು ಬಂದು ನಿಲುವಾ ನಲಿವಾ |
 ದಾನಧರ್ಮವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಔದಾರ್ಯ |
 ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕುಮಾರಾ |
 ಮಾನವಿಸೀಮೆ ಚೀಕಲಪೆಯ ವಾಸ ಮೋ
 ಹನ್ನವಿಠಲನ ನಿಜದಾಸೋಲ್ಲಾಸ || ೨ ||

ಎಂದು ಹೊಗಳಿ, ಇವರ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯೇ ಜನ್ಮಪಾವನ ಮಾಡುತ್ತ
 ದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

“ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಯ ಕೊಡು, ಧ್ಯಾನಶೀಲನ ಮಾಡು” ಎಂದು ಕೇಳಿ
 ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ರಘುಪತಿವಿಠಲದಾಸರು “ವಿಜಯರಾಜ ಗುರು ರಾಜಾಧಿ
 ರಾಜ | ಮಹಾರಾಜ ಶಿರೋರತುನಾ ||” ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ.
 ಶ್ರೀವೆಂಕಟವಿಠಲದಾಸರು—

ತಾಯಿ ಎಳೆತಿರುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದುಂಟೆ | ವಿಜಯರಾಯಾ |

ಬಾಯಬಿಡುವೆ ನಾ ಭವದಲ್ಲಿ ಸಿಗಿಬಿದ್ದು | ವಿಜಯರಾಯಾ |
 ನೋಯಲಾರೆನೋ ಯೆನ್ನ ಕಾಯೋ ಕರುಣದಿಂದ |
 ವಿಜಯರಾಯಾ |
 ಕಾಯಮನವು ನಿನ್ನ ಚರಣಕೊಪ್ಪಿಸಿದನೋ |
 ವಿಜಯರಾಯಾ |

ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವ್ಯಾಸವಿಠಲದಾಸರು ತಮ್ಮ ಅನೋಘ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ—
 ಸ್ಮರಿಸಿ ಬದುಕಿರೋ ದಿವ್ಯಚರಣಕೆರಗಿರೋ |
 ದುರಿತ ತರಿದು ಪೊರೆವ ವಿಜಯಗುರುಗಳೆಂಬರಾ ||

ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ—

ಪಾಪಕೋಟಿಯ ರಾಶಿ ಲೇಪವಾಗದು |
 ತಾಪತಡೆವನು ಬಲು ದಯಾಪಯೋನಿಧಿ
 ಚಿಂತೆ ಬೃಷ್ಟಿರೋ ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿರೋ |
 ಶಾಂತಗುರುಗಳ ಪಾದಯಿಂತು ನಂಬಿರೋ
 ಖೇದವಾಗದು ನಿಮಗೆ ಮೋದವಾಹುದು |
 ಸಾಧುಗುರುಗಳ ದಿವ್ಯಪಾದ ನಂಬಿರೋ
 ತಾಪ ತಡೆವನೂ ಬಂದ ಪಾಪ ಕಡೆವನೂ |
 ಶ್ರೀಪತಿಯ ಪಾದ ಸಮೀಪವಿಡುವನೋ
 ವೇದ ವೋದಲು ಬಹುವಿನಾದವಾಡಲು |
 ಹಾದಿಯಾಗದು ಬುಧರ ಪಾದ ನಂಬದೆ
 ಉದಯಕಾಲದಿ ಈ ಪದವ ಪರಿಸಲು |
 ಮದಡನಾದರೂ ಜ್ಞಾನ ಉದಯವಾಹುದು
 ಇಂದಿರಾಪತಿ ಇವರ ಮುಂದೆ ಕುಣೆವನೂ |
 ಅಂದ ವಚನವ ನಿಜಕೆ ತಂದು ಕೊಡುವನು
 ಸಟೆಯಿದಲ್ಲವೋ ವ್ಯಾಸವಿಠಲ ಬಲ್ಲನೋ |
 ಪರಿಸಬಹುದಿದು ಕೇಳಿ ಕುಟಿಲರಹಿತರೂ

ಎಂದು ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜಯರಾಯರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹಾಡಿ
 ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಾಣೇಶದಾಸರು—

ವಿಜಯರಾಯರಂಘ್ರಿಜಲಜವ-ಭಜಿಸಿ ಜನರು ತಡೆಯದೆಲೆ ||
ಜವಾ ಗುರು || ಪ ||

ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ—

ಈಶಗೊಲಿದ ತುರು-ಗಾಸ್ಯನಾಳುಗಳೊಳು ಈ ಸುಗುಣಿಗೆ |

ಕಾಣೆನಾ ಸರಿಯಾ, ಗುರು || ವಿಜಯರಾಯ || ೧ ||

ಪ್ರಾಣೇಶವಿಠಲನು ತಾನುಡಿಸದೆ ತುಟಿಯನು |

ಹೊಂದಿಸರಜಸ್ಥಾನುವೆನುವ ಗುರು || ವಿಜಯರಾಯ || ೨ ||

ಎಂದು ದಾಸಾರ್ಯರ ದಾಸತ್ವದ ಕುರುಹನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಅಂತೂ ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರ ಮಹಿಮೆ ಅಪಾರ. ಇಂತಹ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮಿಂದಾಗಬೇಕಾದುದೇನೂ ಇಲ್ಲ; ಅವರಿಂದ ನಮ್ಮ ಜನ್ಮೋದ್ಧಾರವಾಗಬೇಕು. ಅವರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ 'ಅಳಿಲು ಭಕ್ತಿ, ಮಳಿಲು ಸೇವೆ' ಎಂದರೆ ಆ ಮಹಾನುಭಾವರು ರಚಿಸಿರುವ ಸಹಸ್ರಾರು ಪದ, ಸುಳಾದಿ, ಉಗಾಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನಾದರೂ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ನೋಡಿ, ಹಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿರುವ 'ನಹರೇಃ ಪರಮಃ, ನ ಹರೇಃ ಸದೃಶಃ' ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಹೃದ್ಯತಮಾಡಿಕೊಂಡು, "ಶ್ರೀಹರಿಃ ಸರ್ವೋತ್ತಮಃ, ವಾಯುಃ ಜೀವೋತ್ತಮಃ, ತತ್ಪತೋ ಭೇದಃ" ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು; ಉಪಾಸಿಸುವುದು.

ಅಜ್ಞಾನತಿಮಿರಾದಿತ್ಯಂ

ಅತ್ಯಾನಂದಫಲಪ್ರದಂ |

ವಿಜ್ಞಾನವಿಮಲಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ

ವಿಜಯಾರ್ಯಗುರುಂ ಭಜೇ ||

ಕಾರ್ಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ |

ಬುಧ್ಯಾತ್ಮನಾ ವಾನುಸ್ಮತಸ್ವಭಾವಂ |

ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್ಸಕಲಂ ಪರಸ್ತೈಃ |

ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ||

|| ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು; ಶ್ರೀಹರಿಃ ಪ್ರೀತಿರಸ್ತು ||

ವೈ ರಾ ಗ್ಯ

ಲೇಖಕರು : ಶ್ರೀ ತಿಮ್ಮಣ್ಣಾಚಾರ್ಯರು, ಬಿ. ಎಸ್‌ಸಿ., ಬಿ. ಟಿ.

ದಾವಣಗೆರೆ

ಮಾನವನು ಸುಖಾಪೇಕ್ಷಿಯು. ಸುಖಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹಗಲಿರಳೂ ದುಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಹೆಣ್ಣು, ಹೊನ್ನು, ಮಣ್ಣುಗಳೇ ಸುಖಸಾಮಗ್ರಿಗಳೆಂದು ಭ್ರಮೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ತನ್ನ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಇವು ಸುಖಸಾಮಗ್ರಿಗಳಲ್ಲವೇ? ಸಂಸಾರವು ಸುಖಪ್ರದವಲ್ಲವೇ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಚಾರವಂತನಾದವನಿಗೂ ಐಹಿಕಸುಖವು ಕೇವಲ ಕ್ಷಣಿಕವೆಂದೂ ನಿಸ್ಸಾರವೆಂದೂ ದುಃಖಪ್ರಚುರವಾದುದೆಂದೂ ತಿಳಿಯದಿರದು. ಹರಿತವಾದ ಖಡ್ಗದ ಅಲಗನ್ನು ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ನೆಕ್ಕಿದರೆ ದೊರೆಯುವ ಸುಖಕ್ಕೆ ಸದೃಶವಾದುದು ಈ ಸಂಸಾರ ಸುಖವು. ನೀರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾರುವ ಈ ದೇಹಕ್ಕಾಗಿ ಅದೆಷ್ಟು ಹಿಗ್ಗು! ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ದಗ್ಧವಾಗುವ ದೇಹದಲ್ಲದೆಷ್ಟು ಮಮತೆ! ಜನಿವೃತ್ತಿನಿರಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಂಸಾರದ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸುವ ಮಡದಿಯಲ್ಲದೆಷ್ಟು ಪ್ರೇಮ! ಕಳ್ಳರಂತೆ ತನ್ನನ್ನು ದೋಚುವ ಸ್ವಜನರಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನ? “ಎರವಿನ ಸಿರಿಗೆ ಬಿಮ್ಮನೆ ಬೆರತರೆ ನೀರ | ಕಡೆದರುಂಟೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಜೀವನೆ || ಉರಗನ ಹೆಡೆಯ ನೆಳಲ ಸೇರಿದ ಕಪ್ಪೆ | ಸ್ಥಿರಕಾಲ ಬಾಳ್ವದೆ ಜೀವನೆ ||” ಎಂಬ ದಾಸರಾಯರ ಉಕ್ತಿಯು ಈ ಸಂಸಾರ ಸುಖದ ಅಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅಸ್ತಪ್ರಾಯಾನಂದವಾದ ಈ ಸಂಸಾರವನ್ನು ನೆಚ್ಚದೆ ವಿಚಾರವಂತಮಾನವನು ನಿತ್ಯಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುವುದು ಯುಕ್ತವು.

ನಿತ್ಯಸುಖವೆಂದರಾವುದು? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು? ದೇವಮಾಯೆಯಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿಬದ್ಧನಾದ ಮಾನವನು ದೇವಕೃಪೆಯಿಂದ

ಈ ಶೃಂಖಲೆಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಸ್ವಸ್ವರೂಪಾನಂದಾನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಇದೇ ನಿತ್ಯ ಸುಖವು—ದುಃಖಮಿಶ್ರವಲ್ಲದುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮಾನವನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲು ಮೊದಲು ಕ್ಷಣಿಕವೂ ಅಭಿಮಾನಕಾರಣವೂ ಆದ ವಿಷಯಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಹಾಸೆ ಹುಟ್ಟಬೇಕು. ಮಾಲ್ಯಗುಂಧವನಿಂತಾಸಕ್ತರಿಗೆ ಪರತತ್ವದ ಚಿಂತೆ ಏಕೆ? ಪುತ್ರಮಿತ್ರಕಳತ್ರಾದಿಗಳು ಈ ದೇಹದ ಸಂಬಂಧಿಗಳೇ ಹೊರತು ಜೀವನ ಸಂಬಂಧಿಗಳಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನರಿಯಬೇಕು. ಪ್ರಕೃತಿನಿರ್ಮಿತವಾದ ದೇಹವನ್ನು ತಳೆದ ಜೀವನು ಪ್ರಕೃತಿಜನ್ಯವಾದ ವಿಷಯಸುಖಗಳ ಕಡೆಗೆ ಧಾವಿಸುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯಸುಖಗಳಾದರೋ ಅನಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ದುಃಖದಾಯಕಗಳಾಗಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇವುಗಳೆಡೆಗೆ ಧಾವಿಸುವ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆದು ಸರ್ವಭೂತಾಂತರಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಕಾಮಿನೀಕಾಂಚನಗಳಲ್ಲಿಯ ಮೋಹವನ್ನು ತೊರೆದು ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ನಿರ್ವ್ಯಾಜವೂ ನಿಶ್ಚಲವೂ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವೂ ಆದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿಡಬೇಕು. ಅಂಬುಜಾಕ್ಷಿಯರ ಒಲುಮೆಗಾಗಿ ಅಂಬುಜನಾಭನ ಗುಣಗಾನವನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗದು. ವಿಷಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹರಿಯುವ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವುದೇ ವೈರಾಗ್ಯವೆನಿಸುವುದು. ಆದರೆ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಸಾಲದು.

ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಸಂಯಮ್ಯ ಯ ಆಶ್ತೇ ಮನಸಾ ಸ್ಮರನ್ |

ಇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥಾನ್ವಿನಿಮೂಢಾತ್ಮಾ ಮಿಥ್ಯಾಚಾರಸ್ಸ ಉಚ್ಯತೇ ||

ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಷಯಸುಖವನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿದರೆ ವೈರಾಗ್ಯವೆನಿಸಲಾರದು. ಅದು ಮಿಥ್ಯಾಚಾರವೆನಿಸುವುದು. ಇದು ಕೇವಲ ಉದರವೈರಾಗ್ಯ. ಪದುಮನಾಭನಲ್ಲಿ ಲೇಶವೂ ಭಕುತಿ ಇಡದೆ ಉದಯಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದೆನೆಂದು ಹಿಗ್ಗಿದರೇನು ಫಲ! ಕಂಚು ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಬಹು ಮಿಂಚುವಂತೆ ಜ್ಯೋತಿಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ವಂಚನೆಯಿಂದ ಪೂಜೆಗೈದರೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಮೆಚ್ಚನು. ಕರದಲ್ಲಿ ಜಪ-

ಮಣಿ ಹಿಡಿದು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರ ಜಪಿಸುತ್ತಾ ಮೋರೆಗೆ ಮುಸುಕುಹಾಕಿ ಪರಸತಿಯರ ಗುಣವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸುವುದು ಎಂದಿಗಾದರೂ ವೈರಾಗ್ಯವೆನಿಸಿತೆ? ಈ ವೃತ್ತಿಗೂ ವೈರಾಗ್ಯಕ್ಕೂ ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣ ಧ್ರುವಗಳಾಗಿರುವಷ್ಟು ಅಂತರ. ನಿಜವಾದ ವೈರಾಗ್ಯದಲ್ಲಿ ಡಾಂಭಿಕತನ ವಿರಲಾಗದು. ಬೂಟಾಟಿಕೆ ಸಲ್ಲದು. ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸಂಯಮನ ಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ವಿಷಯದತ್ತ ಧಾವಿಸದಂತೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

ಚಂಚಲಂ ಹಿ ಮನಃ ಕೃಷ್ಣ ಪ್ರಮಾಥಿಬಲವದ್ವೃಥಂ |

ತಸ್ಯಾಹಂ ನಿಗ್ರಹಂ ಮನ್ಯೇ ವಾಯೋರಿವ ಸುದುಷ್ಕರಂ ||

ಹೇ ಕೃಷ್ಣ, ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಮಥನಶೀಲವಾದ ಈ ಮನಸ್ಸು ಹರಿಯುವ ಹಾವಿನಂತೆ ಬಹು ಚಂಚಲವಾದುದು. ಇದರ ನಿಗ್ರಹವೆಂದರೆ ಬೀಸುವ ಬಿರುಗಾಳಿಯನ್ನು ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯುವ ಯತ್ನದಂತೆ ಬಹು ದುಷ್ಕರವು. ಇದನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂತು? ಎಂದು ಉತ್ತಮಾಧಿಕಾರಿಯಾದ ಸನ್ಯಾಸಾಚಿಯು ಸರ್ವಜ್ಞ ಮೂರ್ತಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಸಂದೇಶವಾದರೂ ಏನು?

ಅಸಂಶಯಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ಮನೋ ದುರ್ನಿಗ್ರಹಂ ಚಲಂ |

ಅಭ್ಯಾಸೇನ ತು ಕಾಂತೇಯ ವೈರಾಗ್ಯೇಣ ಚ ಗೃಹ್ಯತೇ ||

ಅಸಂಯತಾತ್ಮನಾ ಯೋಗೋ ದುಷ್ಪ್ರಾಪ ಇತಿ ಮೇ ಮತಿಃ |

ವಶ್ಯಾತ್ಮನಾ ತು ಯತತಾ ಶಕ್ಯೋಽವಾಪ್ತು ಮುಪಾಯತಃ ||

ಮನೋನಿಗ್ರಹವು ಕಷ್ಟವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದಲೂ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದಲೂ ಮನೋನಿಗ್ರಹರೂಪವಾದ ಜಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಈ ಮನಸ್ಸು ಹಾಲನೆರದರೆ ಕುಡಿಯಲೊಲ್ಲದ ಬಾಲಕನ ತೆರನಂತೆ ಹಿತವನರಿಯದ ಮೂರ್ಖನಂತೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವುದು. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಂಯಮವಿಲ್ಲದವನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೊಂದುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರನು. ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯಜಯಗಳಿಸಿದವನೇ ಯೋಗಿಯು. ಇಂದ್ರಿಯಜಯವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಮೌನ,

ವ್ರತ, ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸ, ತಪಸ್ಸು, ಸ್ವಧರ್ಮಾಚರಣೆ, ಶಾಸ್ತ್ರವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಜಪ, ಧ್ಯಾನ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸದ್ವರ್ತನೆಗಳು ಮುಕ್ತಿಸಾಧನವಾಗಲಾರವು. ಅದುದರಿಂದ “ವಿಷಯದ ವಿಚಾರ ಬಿಡು, ವಿಹಿತ ಕರ್ಮವ ಮಾಡು, ವೈರಾಗ್ಯಭಾಗ್ಯ ಬೇಡು” ಎಂಬ ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರ ಪಲ್ಲವಿಯೇ ವೈರಾಗ್ಯಮಾರ್ಗದ ಕೈದೀವಿಗೆ. ಅನುದಿನವೂ ಹರಿಕಥೆಯಲ್ಲಿ ರತಿ ಇರಬೇಕು. ನೇದಶಾಸ್ತ್ರತತ್ವವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಹರಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಬೇಕು. ಹಣ, ಹೊನ್ನು, ಪರಹೆಣ್ಣು ಕಾದ ಹೆಂಚೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ದೇಹಗೇಹದಾರಾಪುತ್ರಾದಿಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಜೀವನ ಕರ್ಮ-ಫಲಾನುಸಾರ ದತ್ತವಾದವುಗಳು. ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿದು ಇವುಗಳ ಪೋಷಣೆಯು ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸೇವೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಮತಾಬುದ್ಧಿಯನ್ನಿಡದೆ ಈ ಸಂಸಾರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಜೀವನನೌಕೆಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವುದೇ ನಿಜವಾದ ವೈರಾಗ್ಯ. ಸಾಮಾನ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಇದನ್ನು ಮೊದಲು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ ವಿಷಯಗಳಿಗೂ ಸಂಯೋಗವಾದರಷ್ಟೇ ಆ ಕಡೆ ಮನಸ್ಸು ಹರಿಯುವುದು. ಹೀಗೆ ಇಂದ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥಗಳ ಸಂಯೋಗವೇ ಎಂದಿಗೂ ಆಗದಂತೆ ಸದಾ ಜಾಗರೂಕನಾಗಿದ್ದು ವೈರಾಗ್ಯಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸಬೇಕು. ಇದು ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯ ವೈರಾಗ್ಯ. ಆದರೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವೈರಾಗ್ಯವೆಂದರೆ “ಮನೋವಿಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ವಿಷಯಸುಖಗಳ ನಡುವೆ ಇದ್ದರೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಮಲ ಪತ್ರದಂತೆ ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾಗಿರಬೇಕು. ಅಂತಹವನೇ ನಿಜವಾದ ಧೀರ; ವಿರಕ್ತನು. ಸಮಾರಕುಮಾರನಾದ ಶ್ರೀ ಹನುಮಂತನು ರಾಮದೇವನಿಗೆ ಪ್ರಿಯತಮನಷ್ಟೆ; ಇವನಿಗೆ ರಾಮರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸುಖಕ್ಕೂ ಕೊರತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಈ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನು ರಾಮಪಾದಸೇವಾರ್ಥತೆಯೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರಾವುದನ್ನೂ ಇಚ್ಛಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲವೇ ನಿಜವಾದ ವಿರಕ್ತಿಯು! ಅದುದರಿಂದ ಆ ಮಹನೀಯನ ಉಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಮೊರೆಹೊಕ್ಕು ನಮ್ಮ ಸದ್ಗತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕಲ್ಲವೇ?

॥ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣೋ ವಿಜಯತೇ ॥

ಹರಿದಾಸರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಚರಿತಾ ನುವರ್ಣನೆ

ಲೇಖಕರು :—ಶ್ರೀ ವರವಣಿ ರಾಮರಾವ್, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಮೈಸೂರು ಗೌ|| ಕನ್ನಡ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಟರ್

(ಮುಂದುವರಿದು)

ವನಸಿರಿಯನೈಭವದಿಂದ ವಿಶೇಷವಿರಾಜಮಾನವಾಗಿದ್ದ ಸುಂದರ
ಬೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ನಂದನಂದನನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸರಿಬಾಲಕರೊಡನೆ
ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಾ ಕಲ್ಲಿಬುತ್ತಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾ, ಬಗೆಬಗೆಯ
ಕ್ರೀಡೆಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾ ಸುರನರೋರಗಖಗಮೃಗಾದಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಆನಂದ-
ವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳಿಂದ ಬಂದ ವತ್ಸಾಸುರ,
ಅಘಾಸುರ, ಬಕಾಸುರ, ಖರಾಸುರ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ನಿಗ್ರಹಿಸಿದನು. “ಪರಮೇಷ್ಟಿಗಾಗಿ ಗೋಪರರೂಪು, ಗೋರೂಪು ಧರಿಸಿ
ದನು.” “ಧೇನುವಂದದಿಬಂದ ಧೇನುಕಾಸುರನೆಂಬ ದಾನವನನ್ನು ಕಾಲನಿಗೆ
ದಾನವನ್ನೆರೆದ.”

ಈರೀತಿ ಬೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೋಪಾಲಕರೊಡಗೂಡಿ
ಪಶುಗಳನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿರಲು, ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯ ಮುದದಿ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ
ಗೋವುಗಳು, ಇಷ್ಟವಹ ತೃಣದಿಂದ ಪುಷ್ಟಿಯನೆಪಡೆದು, ಹಸಿವು ಪರಿಹಾರ
ವಾಗಿ ಬಹಳ ತೃಪ್ತಗೊಂಡು ಬೇಸಗೆಯ ಬಿಸಿಲಿಂದ ಬಳಲಿ, ಗೊಲ್ಲರು
ನೀರಡಿಸಿ ಜಲವ ಹುಡುಕುತ್ತಲಿ ಗೋವುಗಳೊಡನೆ ಕಾಳಿಂಗನಿಹ ಮಡುವ
ಸಾರಿದರು. ಆ ಮಡುವು ಹೇಗಿತ್ತೆಂದರೆ—

“ಕುಟಿಲಚಿತ್ತನ ವಚನದಂದದಿ ಕುಶಲಮಾಗಿ ವಿವುಲಸ್ಥುಟದಿ
ಕಂಗೊಳಿಸಿತ್ತು ನೋಟಕೆ ಸುಂದರದಲಿ.”

“ಬಣ್ಣದ ಗಾಜಿನ ಮಣಿಯ ರತ್ನವು ಹೊಳೆಯುವಂತೆ ಆ ಮಡುವಿನ ಉದಕವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅತಿನಿರ್ಮಲದಿ ಶೀತಳಕರವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತಂತೆ.”

“ಭಾಮೆಯರ ಹೃದಯವನು ತಿಳಿಯದ ಭಾವದಂತೆ ಆ ಮಡುವಿನ ರಮಣೀಯತೆಯನ್ನು ಗೊಲ್ಲರು ತಿಳಿಯದಾದರು. ಕವಿಗಳು ನೀರಿಗೆ ವಿಷವೆಂತಲೂ, ಅಮೃತವೆಂತಲೂ ಪೆಸರಿಟ್ಟಿರಂತೆ. ಆದರೆ ಕಾಳಿಂಗ ಮಡುವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಮೃತಶಬ್ದ ಸತ್ಯವಾಯಿತಂತೆ.”

ಇಂತಹ ಗಭೀರಮಡುವಿನ ಉದಕದ ನಿಜಸ್ವಭಾವವನ್ನರಿಯದೆ ತೃಷಾರ್ತರಾದ ಗೋವುಗಳು ಮತ್ತು ಗೋಪಾಲಕರು ಆ ವಿಷೋದಕವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಲು ಗತಪ್ರಾಣರಾಗಿ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟರು. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತಕ್ಷಣ ಸರೋವರದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಮೂರ್ಛಾ-ಕ್ರಾಂತರಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ಗೋಪಾಲಕರನ್ನೂ ಕರುಣಾಕಟಾಕ್ಷ ದಿಂದ ಈ ಕ್ಷಿಸಲಾಗಿ ಆ ಗೋವುಗಳು ಮತ್ತು ಗೋಪಾಲಕರು ನಿದ್ರೆಯಿಂದೆದ್ದ ವರಂತೆ ಪುನಃ ಜೈತನ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

ಆಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಾಳಿಂಗ ಸರ್ಪವನ್ನು ಮಡುವಿನಿಂದ ಹೊರಡಿಸಿ ಆ ಜಲವನ್ನು ಅಮೃತಕ್ಕೆ ಸರಿ ಎಂದೆನಿಸಿದ ಹೊರತು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಸೌಖ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಲೋಕೋಪಕಾರ-ಧೂರೀಣನಾಗಿ ಆ ಮಡುವಿನ ದಡದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಒಂದು ಕಡಹದ ಮರ ವನ್ನೇರಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಆ ಮಡುವಿಗೆ ಧುಮುಕಿದನು.

ಅವನು ಹಾಗೆ ಧುಮುಕಿದ ಭರದಲ್ಲಿ ಆ ಮಡುವಿನ ದುರ್ವಿಷೋದಕವು ಕ್ರಮಗೆಟ್ಟು “ನೂರು ಬಿಲ್ಲಂತರದಲಕ್ಕಿ ಘೋರನಿಘೋಷದಿಂ ಕುದುಕುದಿದು ಜಡಿದು ಭೋರೆಂದು ಮೊರೆಯೆ, ನಭಶ್ಚರರು ಬೆದರಿ, ಕಾರಿ ದನು ಉರಗೇಂದ್ರ ಕನಲಿ ಕಾಲಾಗ್ನಿಸಾರವಹ ವಿಷವ, ದುರ್ವಾರ ಭೀಕರದಿ, ಭುವನ ಸಂಹರದಂತೆ ವಿಷಾಗ್ನಿಧೂಮ ಭುವನಜನಂಗಳಂ ಬೆದರಿಸಲ್ ಬಹಳ ಭಯಮಾದ ಮಡುವಿನೋಳ್ ಭದ್ರೇಭದಂತೆ ಭಯ ನಿವಾರಕನು ಉಭಯಬಾಹುಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಹೊಡೆವುತ್ತ, ಅಡಿಗಡಿಗೆ, ತುಡುಕಿ

ಕುಲಕುತ್ಸ, ಜಡಿದು ಮಂದರದಂತೆ ಹೊಡೆದು ಕಾಲ್ಗಲಿ ಮುಳುಗು
ತ್ತಲೇಳುತ್ತ, ಮೊರೆದು ಹಾರುತ್ತ, ಘನಿಯೆತ್ತ ವಿಷವೆತ್ತಲೆನುತ ಚರಿಸುತ್ತ,
ಚಂಡಂತೆ ಪುಟನೆಗೆದು, ದಿಂಡುರುಳಿ ಹಾಯ್ದು, ಚೆಂಡಂತೆ ತೇಲುತ್ತ,
ಅಂಡಲೆವುತ್ತ, ಅಂಡಜದಂತೆ ದೋರ್ದಂಡದೋಳ್ ಬಿಗಿದು, ಮಂಡಲಾ
ಕೃತಿಯ ಮುಂಕೊಂಡು ಈಜುತ್ತ, ಸುತ್ತಿ ಸುಳಿಯುತ್ತಿರಲು, ಇದೆತ್ತಣ
ರಭಸ ನೊತ್ತವಾಯಿತೆನುತ್ತ, ಮತ್ತಾಫಣೀಂದ್ರ ಕಂಡು ಮಹಾದ್ಭುತವ
ತಾಳಿದನಾಗ.

ಹೀಗೆ ಆ ಉಗ್ರ ಕಾಳೀಯನು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಾಟೋಪದಿಂದ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತೇನೆಂಬುದಾಗಿ ಭೋರ್ಗೂಡಿಸಿ ಮೊರೆದು
ನೂರೊಂದುಮುಖಗಳಿಂದ ವಿಷಗಳನ್ನು ಕಾರುತ್ತಾ ಅತಿತ್ವರದಿಂದ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರಲು ಆ ಫಣೀಂದ್ರನನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು

“ಕರಿಯಮಸ್ತಕಕೆ ಕೇಸರಿಯೆರಗುವಂದದಲಿ
ಹರಿಯಕ್ಷನಂ ಪಿಡಿದ ವರಶರಭನಂತೆ ||
ಲಂಡ ಶರಭನನು ಭೇರುಂಡವ ಹಿಸುಕುವ ತೆರದಿ
ಪುಂಡರೀಕನು ಹರಿಣನಂಡಲೆವಪರಿಯ ||
ಘನ ಕಪೋತನ ಶೈಲನ ಕನಲಿ ತೊಡರುವರೀತಿ
ಫಣಿಯನಟ್ಟುವ ಸುಪರ್ಣನ ಚಿಂದಮಾಗಿ
ಭೀಮಬಲಕಾಳೀಯನಾಮಸರ್ಪನ ನೋಡಿ
ವ್ರೋಮಕ್ಕೆ ಚಿಗಿದ ನಿಸ್ಸೀಮ ಲಾಘವದಿ ||
ಧುಮುಕಿ ಭುಜಗನ ಶಿರವನಮುಕಿ ಚರಣಗಳಿಂದ
ಗಮಕಿಸುತಲಡರಿದನು ಕಮಲಲೋಚನನು ||

ಕಾಳಿಂಗನ ಹೆಡೆಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಮೆಟ್ಟಿ ತುಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆ ದುಷ್ಟ
ಫಣಿಪನ ಹೆಡೆಯ ಮಣಿಗಳು ದಿಕ್ಕಿಗೊಂದೊಂದಾಗಿ ಹರಿದುವಂತೆ; ಕೇವಲ
ಧಾರುಣಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೊತ್ತಿರುವ ಶೇಷನಿಗೆ ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನು
ಕುಕ್ಷಿಯೊಳಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಕೃಷ್ಣನ ಭಾರವೆಷ್ಟೆಂಬುದನ್ನು ಎಣಿಸಲು
ಸಾಧ್ಯವೇ! ತನ್ನ ಹೆಡೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ತುಳಿಯುತ್ತಿರುವ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನನ್ನು

ಸುತ್ತಿ ಕೆಡಹುವೆನೆಂಬುದಾಗಿ ಮತ್ತನಾದ ಕಾಳಿಂಗನು ತನ್ನ ಬಾಲವನ್ನೆತ್ತಿ ಬೀಸಲು ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ವಾಮಹಸ್ತದಿಂದ ಆ ಬಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ತನ್ನ ಬಲಗೈಯನ್ನು ಕಾಂಚೀದಾಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮನೋಹರ ವಾಗಿ ನಟಿಸಿದನು.

ಆ ನಾಟ್ಯದ ಭಾವಭಂಗಿಗಳ ಹೃದಯಂಗಮವಾದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕವಿ-ಸಾರ್ವಭೌಮರಾದ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರವರ ಒಂದು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆ ಕೃತಿಯನ್ನು ಭಾವುಕವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆ ನಾಟ್ಯದ ಕೂಗು ಒಯ್ಯಾರದ ಅನುಕರಣವು ತಾನಾಗಿ ನಮಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಅದನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ—

ರಾಗ ಆರಭಿ ಅಟಿತಾಳ

ಕಾಳಿಂಗನ ಮೆಟ್ಟಿ ಆಡಿದಭರದಲ್ಲಿ ಕಂಜನಾಭ ಕೃಷ್ಣನು || ಪ ||

ಕಾಳಿಂಗನ ಮೆಟ್ಟಿ ಆಡಿದಭರದಲ್ಲಿ

ಶ್ರೀವತ್ಸ ಉರದಲ್ಲಿ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ವನಮಾಲೆ

ತರಳತನದಲ್ಲಿ ಯಮುನೆಯ ಮಡುವಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತ ಪಾಡುತ್ತ

|| ಅ. ಸ. ||

ಕಾಲಲಿ ಗೆಜ್ಜೆ ಘಲು ಘಲು ಘಲುಕೆನ್ನೆ

ಫಾಲದಿ ತಿಲಕವು ಹೊಳೆ ಹೊಳೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತ

ಜ್ವಲಿತಮಣಿಮಯ ಲಲಿತ ಪದಕ ಹಾರ-

ಜ್ವಲಿತಕಾಂತಿ ಬೆಳಗುತ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ || ೧ ||

ಸುರರು ದುಂದುಭಿಯ ಡಣಡಣಾರೆಂದು

ಮೊರೆಯೆ ತಾಳಗಳು ಝಣಝಣರೆಂದು

ಹರಬ್ರಹ್ಮ ಸುರರು ತಥೈ ತಥೈ ಯೆನ್ನಲು

ನಾರದ ತುಂಬುರ ಸಿದ್ಧರು ವಿದ್ಯಾ-

ಧರರು ಅಂಬರದಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತ ಪಾಡಲು || ೨ ||

ಯೋಗಿಗಳೆಲ್ಲ ಜಯ ಜಯವೆನ್ನೆ
ಭೋಗಿಗಳೆಲ್ಲ ಭಯ ಭಯವೆನ್ನೆ
ನಾಗಕನ್ಯೆಯರು ಅಭಯ ಅಭಯವೆನ್ನೆ
ನಾಗಶಯನ ಸಿರಿಕೃಷ್ಣ ಜನನಿಯ ಕಂಡು
ಬೇಗನೆ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಮುದ್ದನು ತೋರಿದ || ೩ ||

ನಾಟ್ಯಲೋಲನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕಾಳಿಂಗನ ಘನೆಯಮೇಲೆ ನರ್ತನ
ಮಾಡಿದ ಭವ್ಯದೃಶ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಪುರಂದರ-
ದಾಸರು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಎಂತೆಂದರೆ—

ರಾಗ ಆರಭಿ ಆದಿತಾಳ

ಆಡಿದನೋ ರಂಗ ಅದ್ಭುತದಿಂದಲಿ
ಕಾಳಿಂಗನ ಘನೆಯಲಿ || ಪ ||
ಪಾಡಿದವರಿಗೆ ಬೇಡಿದ ವರಗಳ
ನೀಡುತಲಿ ದಯಮಾಡುತಲಿ ನಲಿ—
ದಾಡುತಲಿ ಬೆಣ್ಣೆ ಬೇಡುತಲಿ ಕೃಷ್ಣ || ಅ. ಪ. ||
ಅಂಬುರುಹೋದ್ಭವ ಅಖಿಳ ಸುರರು ಕೂಡಿ
ಅಂಬರದಲಿ ನಿಂತು ಅವರ್ ಸ್ತುತಿಸೆ
ರಂಭೆ ಉರ್ವಶಿ ರಮಣಿಯರೆಲ್ಲರು
ಚಂದದಿಂ ಭರತನಾಟ್ಯವ ನಟಿಸೆ
ಝಂ ತಟ ತತಧಿಮಿ ತಧಿಗಿಣಿತೋಂ ಎಂದು
ಝಂವೆತಾಳದಿ ತುಂಬುರನೊಪ್ಪಿಸೆ
ಧಾ ಮ ಪ ಪಾ ಧ ಸ ರೀ ಎಂದು ಧ್ವನಿಯಿಂದ
ನಾರದ ತುಂಬುರಗಾರ್ಗನನ ಮಾಡಲು
ನಂದಿಯು ಮದ್ದಲೆ ಚಂದದಿ ಹಾಕಲು || ೧ ||

ಫಣವ ಮೆಟ್ಟಿ ಬಾಲವ ಕೈಯಲಿ ಪಿಡಿದು
 ಫಳಫಳಿಸುತ್ತ ನಾಟ್ಯವನಾಡೆ
 ಚಂದ್ರ ಮಂಡಲದಂತೆ ಪೊಳೆಯುವ ಮುಖದೊಳು
 ಚಲಿಸುವ ನೀಲಿಕೇಶಗಳಾಡೆ
 ಕಾಲಲಂದಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆ ಫಲುಫಲುಫಲಿರೆನುತ
 ಉಡುಗೆಜ್ಜೆ ಘಂಟೆಗಳಾಡೆ
 ದುಷ್ಟ ಕಾಳಿಂಗನ ಮೆಟ್ಟಿ ಭರದಿಂದ
 ಪುಟ್ಟ ಪಾದವ ಇಟ್ಟು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
 ಮೆಟ್ಟಿದನು ತಕಧಿಮಿ ತಧಿಕೆನುತ || ೨ ||

ಸುರರು ಪುಷ್ಪದ ವೃಷ್ಟಿಯ ಕರೆಯಲು
 ಸುದತಿಯರೆಲ್ಲರು ಪಾಡಲು
 ನಾಗಕನ್ನಿಕೆಯರು ನಾಥನ ಬೇಡಲು
 ನಾನಾವಿಧದಿ ಸ್ತುತಿಮಾಡಲು
 ರಕ್ಕಸರೆಲ್ಲರು ಕಕ್ಕಸವನೆ ಕಂಡು
 ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಓಡಲು
 ಚಿಕ್ಕವನಿವನಲ್ಲ ಪುರಂದರವಿತಲ
 ವೆಂಕಟರಮಣನ ಬೇಗ ಯಶೋದೆ
 ಬಿಂಕದೊಳಿತ್ತಿ ಮುದ್ದಾಡೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ || ೩ ||

ಧ್ವಜ ವಜ್ರಾಂಕುಶ ಮುಂತಾದ ರೇಖೆಗಳಿಂದ ಚಿಹ್ನೆತವಾದ ತನ್ನ
 ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಅಪ್ರಾಕೃತಮಹಿಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕಾಳೀಯನ
 ಶಿರಸ್ಸಿನಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ನಾಟ್ಯವಾಡಲು ಆ ಫಣಿರಾಜನ ಪುಣ್ಯವೆಂತಹುದಿರ
 ಬೇಕು! ಕಾಳಿಂಗನಾದರೋ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನರಿಯದೆ ತುಡುಕಿ
 ದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಕಾಳೀಯನ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪಾದವನ್ನು ಬಲವಾಗಿಟ್ಟು
 ತುಳಿದು ನರ್ತಿಸಿದನು.

ತಮ್ಮ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೃದುವಾದ ಪಾದವನ್ನು ಇಟ್ಟಲ್ಲಿ ತಾವು ಆ
 ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುಣಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗುವೆಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ—

“ತನ್ನ ತಾನರಿಯದೆ ತಗುಲಿದ ಕಾಳಿಯನ
ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮತೋರಿ ಕಾಯಿದೆ ಶ್ರೀಹರಿಯೆ
ಮುನ್ನ ನಾ ನಿನ್ನ ಡಿಂಗರಿಗನಾದೆನಯ್ಯ
ಪನ್ನ ಗಾಶನತುರಗ ಪಾಲಿಸು

ಉದಯಾದ್ರಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ||

ನಿನ್ನ ಮೃದುಪಾದವ ನೋಯದಂತೆ
ಎನ್ನ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಡೊ

ರನ್ನ ಕಾಲಂದಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆಯ ನಾದದಿಂ-

ದಿನ್ನು ಧಿಂ ಧಿಮಿಕೆಂದು ಕುಣಿಸುವೆ

ಉದಯಾದ್ರಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ||

[ಮುಂದುವರಿಯುವುದು]

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಮಹಿಮಾಮೃತ

ಲೇಖಕರು :—ಶ್ರೀ ಮಹಿಷಿ ನಾಲ್ಮೀಕಿ ಗೋಸಾಲಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು,
ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾದ ಮಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಅಣುಸಂಸ್ಥಾನಾಧಿಪತಿ(ಚಿಕ್ಕ ಸಂಸ್ಥಾನ)ಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಇವರ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಮದುತ್ತರಾದಿಮಠಾಧೀಶರಾದ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯವಿಜಯತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಆರಣಿ ಸಂಸ್ಥಾನದ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಆರಣಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ದಿಗ್ವಿಜಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಬೃಹತ್ಸಂಸ್ಥಾನಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯವಿಜಯತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಆರಣಿ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆರಣಿಯ ಆದರಣೀಯ ವೈಭವವನ್ನು ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧವಿಜಯ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ವರ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸ. ವಿ. ಸರ್ಗ ೪ ಶ್ಲೋ. ೩೦

ಜನಕರಾಡ್ಡು ಹಿತುರ್ಜನನೀಗೃಹಂ ರಘುಪತೇರ್ಜನನಾವನಿರಾಸ ಸಾ |
ಶ್ರುತಿಸತೇಸ್ತು ತಪಃಸುತಮಂದಿರಂ ಯತಿಸತೇರ್ಬಹುಭೂಪಪುರಂ ಯಥಾ ||
ತಾತ್ಪರ್ಯ :—

ಆರಣಿ ನಗರವು ಜನಕರಾಜನ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ತಾರು ಮನೆಯಂತೆಯೂ ರಘುಕುಲಲಲಾಮನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯಂತೆಯೂ ನಿರಾಜಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀ ಸತ್ಯವಿಜಯತೀರ್ಥ ಯತಿವರ್ಯರಿಗೆ ಅನೇಕರಾಜಧಾನಿಗಳಂತೆ ಸುಖದಾಯಕವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

(ಶ್ರೀ ಸತ್ಯವಿಜಯತೀರ್ಥಯತಿವರ್ಯರು ರಾಜನ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀರಾಮ ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರ ಪೂಜಾ ತಪೋವ್ಯಾಖ್ಯಾನಧುರಂಧರರಾಗಿ

ಅತಿಶಯಾನಂದದಿಂದ ಆರಣಿ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದರೆಂದು ಭಾವ.)

ಒಂದಾನೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯವಿಜಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಉತ್ತರಾಯಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಸಂಭವಿಸುವ ಉತ್ತಮವಾದ ವೃಂದಾವನಪ್ರವೇಶದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಭಗವತ್ತೀರಣೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೇಂಕಟಮಹೀಪತಿಯೆಂಬ ಭೂಪತಿಯು ಆರಣಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರಾಜಕಾರ್ಯಭಾರವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯವಿಜಯತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಆರಣಿಯ ಅರಸನಾದ ವೇಂಕಟಮಹೀಪತಿಯನ್ನು ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಮಾಡಿ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಆಪ್ತತಮರಾದ ವಿದ್ವಜ್ಞನರ ಸಮಕ್ಷಮ ತಮ್ಮ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು.

ನಾವು ಜೈತ್ರ ಕೃಷ್ಣ ಏಕಾದಶೀ ದಿವಸ ಶ್ರೀ ಹರಿ ಚರಣಾರವಿಂದ ಸನ್ನಿಧಿಯನ್ನು ಸೇರುವೆವು. ಈ ದಿವಸದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಜೈತ್ರ ಕೃಷ್ಣ ಏಕಾದಶೀ ಪರ್ಯಂತ ನಿರಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಸೀತಾಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮ-ಚಂದ್ರದೇವರ ವಿಶೇಷಪೂಜೆಯು ಪರಮವೈಭವದಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ನಿಖಿಳದೇಶನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಅಖಿಳಪಂಡಿತರುಗಳಿಗೂ ಅತಿ ತ್ವರೆಯಿಂದ ಬರುವಂತೆ ಆಹ್ವಾನ ಕೊಡಬೇಕು. ಆಗತರಾದ ವಿವ್ರೋತ್ತಮರಿಗೆ ಭಗವನ್ನು ವೇದಿತವಾದ ರುಚಿಕರವಾದ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಭೋಜನ, ದಕ್ಷಿಣಾ, ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಾದಿಪ್ರದಾನದಿಂದ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕು.

ತದರ್ಥವಾಗಿ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಸಕಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಅನರ್ಘ್ಯವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಸುವರ್ಣಾಭರಣಗಳನ್ನೂ ರಾಜತಭಾಜನಗಳನ್ನೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು. ವಿನಯಾದಿ ಸದ್ಗುಣರಾಶಿಭಾಸುರನಾದ ಭೋ ಭೂಪಾಲವರ್ಯ, ಬಹುಭಕ್ತಿಭರಿತರಾದ ಪಂಡಿತವರ್ಯರೇ ನಾವು ಆಜ್ಞಾಮಾಡಿದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಔದಾಸೀನ್ಯ ಮಾಡದೆ ಶ್ರದ್ಧಾಬದ್ಧರಾಗಿ ಕಾರ್ಯತತ್ಪರರಾಗಬೇಕು. ಮತ್ತು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಆಜ್ಞಾಪಿ

ಸಲ್ಪಡುವ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಮೇಯವನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿ ಅಕ್ಷರಶಃ ಆಜ್ಞಾನಚನವನ್ನು ಪರಿಪಾಲನಮಾಡಬೇಕು. ನೀವುಗಳು ನಮ್ಮ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನೋವೃಥೆಯು ನಿರ್ಮೂಲವಾಗಿ ಅಪಾರವಾದ ಆನಂದಲಾಭವಾಗುವುದು.

ಚಿಕ್ಕಪಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರನ್ನು ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಅತಿಶೀಘ್ರ ಆಹ್ವಾನಿಸಬೇಕಾಗಿ ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞೆಯು

ಅಣುಪದಾಲಂಕೃತರಾದ (ಚಿಕ್ಕ ಸಂಸ್ಥಾನಾಧಿಪತಿಗಳಾದ) ನಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಶ್ರೀಹರಿಗುರುಭಕ್ತಿ-ಭಾಗ್ಯವಿಭೂಷಿತರಾಗಿಯೂ ನಿರವಧಿಕವಿದ್ಯಾವಿನಯಾದಿಸದ್ಗುಣಸಂಪನ್ನರಾಗಿಯೂ, ಯತ್ಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಭೂಷಣಭೂತವಾದ ಮಹಾವೈರಾಗ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತರಾಗಿಯೂ ಆತ ಏನ ಜಗನ್ಮಾನ್ಯರಾಗಿಯೂ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿರುವುದು. ಈ ವಿಷಮಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಮನೋರಥವು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಇರುವುದು.—ಶೀಘ್ರಗಮನದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷರಾದ ಕೆಲವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರುಗಳನ್ನು ಅವರನ್ನು ನಮ್ಮ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಅವರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕು.

ಆ ಸತ್ಯಪ್ರಿಯರು ಈ ಪದವೀಪರಿಪಾಲನದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ದಕ್ಷರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ವಿ ದ್ವ ಚೈ ರೋ ಮ ಣಿ ಗ ಳು . ಅಪಸಿದ್ಧಾಂತನಿಗ್ರಹಪೂರ್ವಕ-ಸತ್ಸಿದ್ಧಾಂತಸಮರ್ಥನವಿಷಯದಲ್ಲಿ “ನ ಭೂತೋ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ” ಯೆಂದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಎಲೈ ಭೂಪತಿಯೇ ಪಂಡಿತರುಗಳೇ, ಈ ನಮ್ಮ ವಾಕ್ಯವು ಸತ್ಯವಾದುದು. ಇವರಿಗೆ ಅಶ್ರಮಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಪದವಿಯನ್ನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆಯಾವ ಪಂಡಿತರುಗಳಿಗೂ ಪ್ರದಾನಮಾಡಲಾರೆವು, ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕಪ್ರತಿಜ್ಞಾಮಾಡಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತೇನೆ.

[ಆ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಮುಂದಿನ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವುದು.

(ಸ. ವಿ. ಸ. ೪ ಶ್ಲೋ. ೩೯)

ನ ವಿತರಾಮ, ವಯಂ ಭವತೋ ವಿನಾ ಮಹದಿದಂ
ಪದಮನ್ಯವಿಸ್ತೃತೇ |

ಇತಿ ಋತಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಕೃತೇ ಪುರಾ, ವಿಹಿತಸಂವಿದ ಆಸ್ತು
ನಿಶ್ಚಯಂ]

ಪ್ರಕೃತ ಅವರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಪಶ್ಚಿಮದೇಶದಲ್ಲಿ ದಿಗ್ವಿಜಯ
ವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಎಷ್ಟುವೇಗದಿಂದ
ಅವರು ನಮ್ಮ ದರ್ಶನಕುತೂಹಲಿಗಳಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ನಮ್ಮ
ಪರಲೋಕಯಾತ್ರಿಯಾಗುವದರೊಳಗೆ ನಮ್ಮ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ನಮ್ಮ
ಮನುಷ್ಯದೃಷ್ಟಿಗೆ ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ
ಸಂಕಲ್ಪದಂತೆ ನಡೆಯಲಿ, ನಾವು ಅಸ್ತಂತ್ರರೆಂದು ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು
ಖೇದದಿಂದ ನುಡಿದರು.

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯವಿಜಯತೀರ್ಥಯತೀಶ್ವರರು ಆರಣಿಯ ಅರಸರ ಮುಂದೆ
ಕಥನಮಾಡಿದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಮೇಯವು

ಎಲೈ ರಾಜವರ್ಯನೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ
ಅತ್ಯಮೌಲ್ಯವಾದ, ರತ್ನ ವಜ್ರ ಮುಕ್ತಾಮಣಿ, ಸುವರ್ಣಾದ್ಯಾಭರಣಗಳು
ವಿದ್ಯಮಾನವಾಗಿವೆ. ಸಂಸ್ಥಾನದ ಆ ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತುಗಳೂ, ಸಂಸ್ಥಾನದ
ಪರಮ ಮುಖ್ಯಧನವಾದ ಶ್ರೀರಾಮವೇದವ್ಯಾಸವಿಠಲಪ್ರಭೃತಿಭಗವ
ನ್ಮೂರ್ತಿಗಳು ನಿಮ್ಮ ವಶದಲ್ಲಿ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರಬೇಕು.
ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಾಂತೇವಾಸಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಕೂಡಲೆ
ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸಕಲ ಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಪಣಮಾಡಬೇಕು.

ಈ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಅಮೋಘವಾದ
ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ನೀವು ಪಾತ್ರರಾಗಿ ದೀರ್ಘಾಯುರಾರೋಗ್ಯಾದಿ ಸಕಲಭಾಗ್ಯ
ಗಳನ್ನೂ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿವೈರಾಗ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಿ ಮಹಾಸೌಖ್ಯಭಾಗಿ
ಗಳಾಗುವಿರಿ, ಎಂದು ಶ್ರೀ ಸತ್ಯವಿಜಯತೀರ್ಥಮುನಿವರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹ-
ಪುರೇಸರವಾದ ಆಜ್ಞಾವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯವಿಜಯತೀರ್ಥಯತಿನರ್ಯರ ಭಾವಿ ದೇಹವಿಯೋಗ-
ಸಮಾಚಾರಶ್ರವಣದಿಂದ ರಾಜನಿಗೂ ಪಂಡಿತರಿಗೂ ಸಂಭವಿಸಿದ
ನಿಷಾದಾತಿಶಯವು.

ಗುರುಗಳು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಗೋಪ್ಯವಾದ ಪ್ರಮೇಯವನ್ನು
ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಭೂಪತಿಯೂ ಪಂಡಿತಪ್ರಮುಖರೂ
ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ತದೇಕಮನಸ್ಕರಾಗಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಅವರ ಆಜ್ಞಾ-
ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ಸತ್ಯ ವಿ ಜ ಯ ತೀ ರ್ಥ -
ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ರಾಜನ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಪ್ರಕಾರ ಆರಣಿರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ
ಬಹುಕಾಲದಿಂದಲೂ ವಾಸಮಾಡಿ ಶ್ರೀರಾಮಾರ್ಚನವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಿವ್ಯ-
ತತ್ವೋಪದೇಶಾದಿಗಳಿಂದ ಸಕಲ ಶಿಷ್ಯಮಂಡಲಿಗೂ ಮಹಾನುಗ್ರಹವನ್ನು
ಮಾಡಿದ್ದರು. ಗುರುಗಳ ನಿರಂತರಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ರಾಜನಿಗೂ ಶಿಷ್ಯ-
ಸಂದೋಹಕ್ಕೂ ಪ್ರಜಾಸಾಮಾನ್ಯಕ್ಕೂ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕ ಪೋಷಣ
ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳಲ್ಲಿ ಪುತ್ರರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯುದಿಸಿದಂತೆ
ಅಪಾರವಾದ ಭಕ್ತಿಶ್ರದ್ಧಾಪ್ರೀತಿಗಳ ಗುರುಗಳ ಚರಣಸರಸೀರುಹಯುಗಳ
ದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದವು. ಹೀಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರ
ವಾದರೂ ಗುರುಗಳ ವಿಯೋಗವನ್ನು ಸಹಿಸುವದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು.
ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಗುರುವರ್ಯರು ಈ ಲೋಕವನ್ನೇ ತ್ಯಾಗ
ಮಾಡುವ ಶೋಚನೀಯಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಿದಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಅಸಹನೀಯವಾದ ಎಂತಹ ದುಃಖವುಂಟಾಗಿರಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಮೃದು-
ಹೃದಯವಾದ ವಾಚಕಮಹಾಶಯರು ಪರ್ಯಾಲೋಚನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಯತೀಶ್ವರರು ರಹಸ್ಯಪ್ರಮೇಯವನ್ನು ನಿವೇದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ರಾಜನೂ ಪಂಡಿತವರ್ಯರೂ ವಿನಯಾನತಕಂಠರಾಗಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿ
ಕೊಂಡು ಆದರದಿಂದ ಶ್ರವಣಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪರಲೋಕಯಾತ್ರಾ-
ವಿಚಾರವು ಗುರುಗಳ ಮುಖದಿಂದ ನಿರ್ಗತವಾದ ಕ್ಷಣವೇ ರಾಜನ ನೇತ್ರ
ಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರೀತ್ಯತಿಶಯದಿಂದ ಪೋಷಿತರಾದ ಅಶೇಷ ಪಂಡಿತರುಗಳ ನೇತ್ರ
ಗಳಿಂದಲೂ ದುಃಖಾಶ್ರುಧಾರೆಗಳು ಉದುರಿದವು. ರಾಜನೂ ಆಶ್ರಿತಪಂಡಿತ

ವರ್ಗದವರೂ ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞಾನಾಕೃತವನ್ನು ಅಕ್ಷರಶಃ ಪರಿಪಾಲಿಸುವ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪರಮಾದರಪೂರ್ವಕವಾದ ದೀಕ್ಷಾವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿದರು.

**ಶ್ರೀ ರಾಮವೇದವ್ಯಾಸದೇವರ ಸೇವಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಮಾಡಿದ
ವಸ್ತುರಾಶಿಗಳೂ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮರುಗಳ ಸಾದರಾಹ್ವಾನವೂ**

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯವಿಜಯತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ
ವೆಂಕಟಮಹಿಮತಿರಾಜನೂ ಆಪ್ತತಮರಾದ ಪಂಡಿತರಗಳೂ ಶ್ರೀರಾಮವೇದ
ವ್ಯಾಸದೇವರ ಮಹಾಪ್ರಜಾಸೇವಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಧನಧಾನ್ಯಾದಿ
ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಮಾಡಿದರು. ಸಕಲ ಪ್ರದೇಶವರ್ತಿಗಳಾದ
ಪಂಡಿತವರೇಣ್ಯರನ್ನು ಪರಮಾದರದಿಂದ ಆಹ್ವಾನಮಾಡಿದರು. ಸಮಸ್ತ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತೋಮವನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ನಾನಾ ದಿಗ್ವಿಲಾಸಗಳಿಂದ ದ್ವಿಜವರ್ಯರ ಸಮಾಗಮವು.

ಪ್ರಪಂಚ ಗುರುವಾದ ವಿರಿಂಚಿದೇವ(ಬ್ರಹ್ಮದೇವ)ನಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ
ಅಧ್ವರಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿದ ವರದರಾಜಮೂರ್ತಿಯಿಂದ
ವಿರಚಿತವಾದ ರಮಣೀಯವಾದ ಕಾಂಚೀನಗರದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಕಂಚೀ, ಶಿವ
ಕಂಚೀ ಎಂದು ಎರಡು ಭಾಗಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ದ್ವಿವಿಧವಿಭಾಗವಾಸಿಗಳಾದ
ಮಹಾಪಂಡಿತರುಗಳೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರುಗಳೂ ಆರಣಿಗೆ ದಯಮಾಡಿ
ಸಿದರು. ಪಿನಾಕಿನೀತೀರದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನವಾದ ತಿನ್ನವೆಲ್ಲಿ ನಗರ
ದಿಂದಲೂ ಆರ್ಕಾಟು ನಗರದಿಂದಲೂ ವೇಣೂರಿನಿಂದಲೂ ಇನ್ನೂ
ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಅನೇಕ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಂದಲೂ ಅಹಂ ಪೂರ್ವಮಹಂಪೂರ್ವಂ
ಎಂದು ಪರಮೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಪಂಡಿತಮಂಡಲಿಯೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೃಂದವೂ
ಬಂದು ಸೇರಿದವು.

**ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುನಾಸಿನೀಸಂತರ್ಪಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಕಲ
ಸಾಮಗ್ರೀ ಸಂಗ್ರಹವು**

ಶ್ರೀರಾಮವೇದವ್ಯಾಸದೇವರ ಪೂಜಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಕುಳಚಂಪಕಾ-
ನಾಗ ಚಂಪಕಾಸೇವಂತಿಕಾಕೇತಕೀಮಲ್ಲಿಕಾಮಾಲತೀಮಂದಾರಾದಿ

ಸುಗಂಧಬಂಧುರಸುಂದರಸುಮಸಮೂಹವು ರಾಶಿರಾಶಿಯಾಗಿ ಶೇಖರ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವು. ಕುಂಕುಮಕೇಸರಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರಕೇಸರಾಶ್ರದಿ ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯಗಳು ವಿಶೇಷಾಕಾರವಾಗಿ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು.

ಶುಭ್ರವಾದ ಶರ್ಕರಾ, ಕದಳೀಫಲ, ದ್ರಾಕ್ಷಾ, ಪನಸ (ಹಲಸು) ಚೂತಫಲ (ಮಾವಿನಹಣ್ಣು) ದಾಡಿಂಬ, ಬೀಜಪೂರ (ಮಾದಳ) ಮೊದಲಾದ ಫಲರಾಶಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಮಾಡಿದ್ದರು. ದಧಿಕ್ಷೇರಘೃತತಕ್ರಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಕಾರಣವಾದ ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಸಂಪಾದನಮಾಡಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ರಾಮನೇದವ್ಯಾಸದೇವರ ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು

ಜಲಸಂಬಂಧರಹಿತವಾದ ಶುದ್ಧದುಗ್ಧ(ಕ್ಷೀರ)ದಿಂದ ಪಕ್ಷವಾದ ಶರ್ಕರಾಯುಕ್ತವಾದ ದಿವ್ಯಪರಮಾನ್ನ, ಮಂಡಿಗೆ, ಚಿರೋಟಿ, ಶಾವಗಿ-ಫೇಣಿ, ಗುಳೋರಿಗೆ, ಹೋಳಿಗೆ ಮುಂತಾದ ಭಕ್ಷ್ಯರಾಶಿಗಳು, ಕೋಮಲ ನವಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಕುಸುಮದಂತೆ ಶುಭ್ರವಾದ ದಿವ್ಯಾನ್ನವು, ವಿವಿಧವಾದ ಅತಿ ರುಚಿಕರವಾದ ವ್ಯಂಜನಪದಾರ್ಥಸಾರ್ಥವು ಸಹ ಪಾಕಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವೀಣರಾದ ಪಾಚಕರುಗಳಿಂದ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು.

ಸಮಾಗತರಾದ ಪಾತ್ರಶಿರೋಮಣಿಗಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರ ಸ್ತೋಮವನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯವಿಜಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದವರೇಣ್ಯರು ಪ್ರಮೋದಪಾರಾವಾರದಲ್ಲಿ ನಿಮಗ್ನರಾದರು.

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು.)

೫. ರಾಗ : ನಾಟ ತ್ರಿಪುಟತಾಳ

ಶರಣು ಶರಣು || ಪ ||

ಶರಣು ಗಜಮುಖ ಆಖುವಾಹನ

ಶರಣು ಸುರಗಣಸೇವಿತ

ಶರಣು ಸಕಲಾಭೀಷ್ಟದಾಯಕ

ಶರಣು ವಿಘ್ನವಿನಾಯಕ || ೧ ||

ಹೇಮಖಚಿತಕಿರೀಟಕುಂಡಲ

ಕಾಮಿತಾರ್ಥಪ್ರದಾಯಕ |

ಅಮಿತಸೌಲಭ್ಯಪ್ರಬಲಶಾಸ್ತ್ರೀ-

ದ್ವಾ ಮವಿದ್ಯಾಶರನಿಧೇ || ೨ ||

ಪಾಶಮೋದಕಪರಶುಧರ ಘಣಿ-

ಭೂಷ ಪಾರ್ವತಿನಂದನ |

ವಾಸವಾರ್ಚಿತವಿಜಯವಿಠಲನ

ದಾಸ ಭೋ ಗಣನಾಯಕ || ೩ ||

೬. ರಾಗ : ಮಧ್ಯಮಾವತಿ ಅಟತಾಳ

ಲಂಬೋದರ ರಕ್ತಾಂಬರಧರ || ಪ ||

ಅಂಬರಾಧೀಶ್ವರ ಗೌರೀಕುಮಾರ || ಅ ||

ಸಿಂಧುರವದನಾರವಿಂದ ಸುಂದರ ವಿಘ್ನಾ-

ಘಾಂಧಕಾರಶರಚ್ಚಂದಿರ ಧೀರ || ೧ ||

ವರಪಾಶಾಂಕುಶದಂತಧರ ಸುಮೋಹಕ ಶೂರ್ಪ-

ಕರಣ ತ್ವಚ್ಚರಣಪಂಕಜಕಾನಮಿವೆ || ೨ ||

ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲನ ಮಗನಾಗಿ ದ್ವಾಪರ-

ಯುಗದಲಿ ಜನಿಸಿದ ಸುಗುಣ ನೀ ಸಲಹೋ || ೩ ||

೭. ರಾಗ : ಕಮಾಚ್ ತಾಳ : ಅದಿ

ಅಂಬಾತನಯ

|| ಪ ||

ಅಂಬಾತನಯ ಹೇರಂಬ ಪೂರ್ಣಕರು-

ಣಾಂಬುಧೇ ತವ ಚರಣಾಂಬುಜಕೆರಗುವೆ

|| ಅ ||

ದಶನನೋದಕಪಾಶಾಂಕುಶಪಾಣೇ

ಅಸಮಸಹ ಚಾರುದೇಷ್ಟ ವಂದಿಸೆ

|| ೧ ||

ವೃಂದಾರಕವೃಂದವಂದಿತಚರಣಾರ-

ವಿಂದಯುಗಲ ದಯದಿಂದ ನೋಡೋ ಎನ್ನ

|| ೨ ||

ಯೂಥಪವದನ ಪ್ರದ್ಯೋತಸ್ಸನ್ನಿಭಜಗ

ನ್ನಾಥವಿಲನ ಸಂಪ್ರೀತಿವಿಷಯ ಜಯ

|| ೩ ||

೮. ರಾಗ : ನಾಟ ರುಂಪೆತಾಳ

ಗಜಮುಖನೆ ಸಿದ್ಧಿ ದಾಯಕನೆ ವಂದಿಸೆ ಶರಣು

|| ಪ ||

ತ್ರಿಜಗವಂದಿತನಾದ ದೇವದೇವನೆ ಶರಣು

ಸುಜನರಿಗೆ ವಿಘ್ನವನು ಪರಿಹರಿಸೆ ಶರಣು

|| ಅ ||

ಮಂದಮತಿಯನು ಬಿಡಿಸಿ ಚಂದಜ್ಞಾನವನಿತ್ತು

ಇಂದಿರೇಶನಪಾದ ಪೊಂದಿಪ್ಪತೆರದಿ |

ಸುಂದರಾಂಗನೆ ನಿನ್ನ ಪದಪ್ಪಂಧ್ಯಕೆರಗುವೆನು

ಸಂದೇಹಮಾಡದಲೆ ಇಂದು ಕರುಣೆಪುದು

|| ೧ ||

ಹರನ ತನಯನೆ ಕರುಣಕರನೆ ಸುರನರವರದ

ಮೊರೆಯಲಾಲಿಸಿ ಎನ್ನ ಕರಗಳನೆ ಪಿಡಿದು |

ಪೊರೆಯದಿದ್ದರೆ ಬಿಡೆನು ನೆರೆ ನಿನ್ನ ಅಡಿಗಳನು

ತ್ವರಿಯದಿಂದಲಿ ನೋಡು ಶರಣೆಂಬೆ ನಿನಗೆ

|| ೨ ||

ಸಿದ್ಧಿ ದಾಯಕ ನಿನ್ನ ಪೊದ್ದಿ ಮೆರೆವೆನೊ ನಾನು

ಅಬ್ಧಿಶಯನನ ಮಹಿಮೆ ಬದ್ಧದಲಿ ಪೇಳ್ವ |

ಶುದ್ಧಮತಿಯನು ಕೊಟ್ಟು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕೆನ್ನ
ಮಧ್ವವಲ್ಲಭ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗತಿಪ್ರಿಯ

|| ೩ ||

ಗೌರೀದೇವಿಯ ಸ್ತೋತ್ರ ಪದಗಳು

೯. ರಾಗ : ತೋಡಿ ಅದಿತಾಳ

ಉಮಾ ಕಾತ್ಯಾಯನಿ ಗೌರಿ, ದಾಕ್ಷಾಯಣಿ
ಹಿಮವಂತಗಿರಿಯ ಕುಮಾರಿ

|| ಪ ||

ರಮೆಯರಸನ ಪದಕಮಲಮಧುವೆ ನಿತ್ಯ
ಅಮರವಂದಿತೆ ಗಜಗಮನೆ ಭವಾನಿ

|| ಅ ||

ಪನ್ನಗಧರನ ರಾಣಿ, ಪರಮಪಾವನಿ
ಪುಣ್ಯಫಲಪ್ರದಾಯಿನಿ

ಪನ್ನಗವೇಣಿ ಶರ್ವಾಣಿ ಕೋಕಿಲವಾಣಿ
ಉನ್ನಂತಗುಣಗಣಶ್ರೇಣಿ

ಎನ್ನಮನದ ಅಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಯೆ
ಸ್ವರ್ಣಗಿರಿಸಂಪನ್ನ ಭಾಗ್ಯನಿಧಿ

ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನು ಬಿನ್ನಾಣದಲಿ ನಾ
ಬಣ್ಣಿಸಲಳವೆ ಪ್ರಸನ್ನವದನಳೆ

|| ೧ ||

ಮುತ್ತಿನಪದಕ ಹಾರ ಮೋಹನ್ನಸರ
ಉತ್ತಮಾಂಗದಲಂಕಾರ

ಜೊತ್ಯಾಗಿಯಿಟ್ಟ ಪಂಜರ-ದೋಲೆ ವೈಯ್ಯಾರ
ರತ್ನಕಂಕಣದುಂಗುರ

ತೆತ್ತೀಸಕೋಟಿ ದೇವತೆಗಳು ಪೊಗಳುತ
ಸತ್ತಿಗೆ ಚಾಮರವೆತ್ತಿ ಪಿಡಿಯುತ್ತಿರೆ

ಸುತ್ತಲು ಆಡುವ ನರ್ತನ ಸಂದಣಿ
ಎತ್ತ ನೋಡಿದರತ್ತ ತತ್ಥೈವಾದ್ಯ

|| ೨ ||

ಪೊಳೆವ ವಸನ ಕಂಚುಕ ಕಸ್ತೂರಿ ತಿಲಕ
 ಧಳಿಪ ಮೂಗುತಿನಾಸಿಕ
 ತಳಿತಮಲ್ಲಿಗೆ ಗಂಧಿಕ ಮುಡಿದಸೂಸುಕ
 ಸಲೆ ಭುಜಕೀರ್ತಿ ಪಾರಿಕ
 ಇಳೆಯೊಳು ಮಧುರಾಪೊಳಲೊಳು ವಾಸಳೆ
 ಅಳಿಗಿರಿ ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲನ ಕೊಂಡಾಡುವ
 ಸುಲಭ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ವಲಿದು ಮತಿಯನೀವ
 ಗಿಳಿಕರಶೋಭಿತೆ ಪರಮಮಂಗಳೆ ಹೇ

|| ೩ ||

೧೦. ರಾಗ: ಪೂರ್ವಕಲ್ಯಾಣಿ ತಾಳ ಆದಿ

ಪಾರ್ವತಿ ಪಾಲಿಸೆನ್ನ-ಮಾನಿನಿರನ್ನೆ

|| ಪ ||

ಪಾರ್ವತಿ ಭಕ್ತುತರ ಸಾರಥಿ ವಂದಿಪೆ

ಸುರಪತಿ ಗಜಮುಖಮೂರುತಿಮಾತೆ

|| ಅ ||

ಮನಕಭಿಮಾನಿಯೆ ನೆನೆವೆನೆ ನಿನ್ನನು

ಅನುಗ್ರಹಿಸೆನ್ನನು ಅಂಬುಜಪಾಣಿ

|| ೧ ||

ಮಂಗಳೆ ಮೃಡನಂತರಂಗಳೆ ಹರಿಪದ-

ಭೃಂಗಳೆ ತುಂಗಳೆ ಪನ್ನಗವೇಣಿ

|| ೨ ||

ಗುಣಪೂರ್ಣವೇಣುಗೋಪಾಲವಿಠ್ಠಲನ

ಕಾಣಿಸಿಕೊಡುವಂಥ ಶೂಲಿಯರಾಣಿ

|| ೩ ||

೧೧. ರಾಗ: ಬಿಲಹರಿ ತಾಳ ಝಂಪೆ

ಅಗಜೆ ನಿನ್ನೊಗತನಕೆ ಜಗ ನಗುವುದೇ

|| ಪ ||

ನಗರಾಜ ಈ ಮನೆಯ ಹೊಗಸಿದನೆ ಅಕಟಕಟ

|| ಅ ||

ಹೊಟ್ಟಿಗಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿ ಹಾಲಾಹಲವನುಂಡ

ತೊಟ್ಟ ತೊಗಲುಡಿಗೆ ತಲೆಯೋಡುಕೈಯ್ಯ |

“श्रीपतिर्मानंदो नः”

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಭಾರತೀ

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಸಂಪುಟ ೪	ಶ್ರೀ ವಿಜಯ—ಮಾರ್ಗಶಿರ ರಣಜಿಳು—ಜನವರಿ	ಸಂಚಿ ೩
------------	------------------------------------	-----------

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ಮೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು

ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಪಾಲದಾಸರು

ಪೊಳೆವ ವಸನ ಕಂಚುಕ ಕಸೂರಿ ತಿಲಕ

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

			ಪುಟ
ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ	....	....	೧
ಸಂಪಾದಕೀಯ	....	....	೨
ಆತ್ಮಸುಖಬೋಧಿನೀ ಪತ್ರಿಕಾ	....	....	೪
ಶ್ರೀಯಾದವಾರ್ಯಚರಿತಾನ್ಮತ	....	....	೧-೩೨
— ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯ			

ತೊಟ್ಟ ತೊಗಲುಡಿಗೆ ತಲೆಯೋಡುಕ್ಕೈಯ್ಯ |

‘ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮನದೊ ನ:’

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

प्रथमो हनुमान्नाम द्वितीयो भीम एव च ।
पूर्णप्रज्ञस्तृतीयस्तु भगवत्कार्यसाधकः ॥

ಸಂಪುಟ	ಶ್ರೀ ವಿಜಯ—ನಾಗರ್ಗಿರ	ಸಂಚಿಕೆ
೪	೧೯೫೪—ಜನವರಿ	೩

ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ

ಗುರುಮಧ್ವರಾಯರೇ ಆತ್ಮರಕ್ಷಕರೆಂದು
ಅನಲವನು ನಾ ಪಿಡಿಯಲಾ
ಸಿರಿಹಯವದನನೇ ಅಮಿತಗುಣಪೂರ್ಣನೆಂ-
ದಶರೀರವನು ನುಡಿಸಲಾ

(ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರು)

॥ 'श्रीपतिर्मानदो नः' ॥

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಚಾರ್ಯರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಒಮ್ಮೆ ಮುದ್ರಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಹಕರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಒಂದೇ ಪುಸ್ತಕವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮುದ್ರಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಪತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದಿನ (೩ನೇ ಸಂಪುಟದ ಕೊನೆಯ) ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿದ ಚರಿತ್ರೆ ಇದಾದರೂ ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಈ ತೆರನಾದ ಭಕ್ತಿಶ್ರದ್ಧೆಗಳು ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಯಾದವಾರ್ಯರ ಬಗ್ಗೆ ಸುಜನರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯು ಹುಟ್ಟಿಸಿತೆಂದು ನಮ್ಮ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಪಾರವಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಚಿರಕಾಲ ನಡೆದು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹರಿಗುರುಭಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧಕವಾಗುವುದೆಂಬ ಧೈರ್ಯವೂ ನಮಗೆ ಬಂತು. ಗ್ರಾಹಕರು ತಾವು ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯಿಂದ ಉಪಯೋಗಪಡೆದವೆಂದು ತೃಪ್ತರಾಗದೆ, ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಸಜ್ಜನರು ಓದಲು ಅನುಕೂಲವಾಗ ಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಮನ ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಆದರ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿ ಗ್ರಾಹಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರೆ ಇನ್ನೂ ಇಂತಹ ಮಹಾ ಮಹಿಮರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬೇಗ ಬೇಗ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಲು ನೆರವಾದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಕೃತ, ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಯಾದವಾರ್ಯರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪುಸ್ತಕವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅನುಕೂಲಮಾಡಲು ಉದ್ಯುಕ್ತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ಅದನ್ನು ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯ

ಗ್ರಾಹಕರು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪದೇಪದೇ ಓದಿ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಯರ
ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರ ವಿಶೇಷಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಲೆಂದು
ಆಶಿಸುತ್ತೇವೆ.

ನಮ್ಮ ಹರಿದಾಸಭಾರತೀಗೆ ಶ್ರೀಯಾದವಾರ್ಯರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು
ಬರೆದು ಉಪಕಾರಮಾಡಿದ ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯ,
ಹರಪನಹಳ್ಳಿ, ಇವರ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ
ನೆನಿಸದಿರಲಾರೆವು.

ಆತ್ಮಸುಖಬೋಧಿನೀ ಪತ್ರಿಕಾ

[ಇದನ್ನು ಬರೆದವರು ಶ್ರೀ ಅಡವೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು. ಇವರಿಗೆ ವಿಷ್ಣುತೀರ್ಥರೆಂದು ಆಶ್ರಮದ ಹೆಸರು. ಇವರ ವಿಶೇಷ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಯಸುವವರು ನಮ್ಮ “ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಭಾರತಿ”ಯ ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟದ ೧೧-೧೨ನೇ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕು. ಮಹಾತ್ಮರಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.]

ಸಂ.

x

x

x

x

ಈ ಜೀವರು ಭಗವದಿಚ್ಛಾ ಮೂಲಕ ಅನಾದಿಕರ್ಮದಿಂದ ಲಿಂಗಬದ್ಧರಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರ ಹೊಂದಿ, ಅನೇಕ ಕರ್ಮ ಮಾಡುತ್ತ, ಅದ್ವಾಪಿ ನಾನಾ ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಿಸುತ್ತ, ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಈ ಪುಣ್ಯಭೂಮಿ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಅತಿದುರ್ಲಭ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮ ಪಡೆದು, ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಸಾಧನಗಳು:—

ತೃಣಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ಪರ್ಯಂತ, ವಿಷಯ ಅಸಾರ ಅನಿತ್ಯ ಎಂತ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಮಾನಗಳಿಂದ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಶರೀರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಹಂಮಮತಾದಿ ದುರಾಗ್ರಹ ಬಿಟ್ಟು ಈ ಕಲತ್ರವುತ್ರಾದಿಸಂಗಮ ಪಥಿಕಸಂಗಮದಂತೆ ಕ್ಷಣಿಕ ತಿಳಿ ಕೊಂಡು, ಈ ಪಂಚಭೂತಶರೀರನಿಮಿತ್ತ, ಅದೃಷ್ಟ-ನಿಯಾಮಕ ಶ್ರೀಹರಿಕ್ಷಪ್ತವಾದ ದುಃಖದಂತೆ, ಸುಖವೂ, ಅಯತ್ನ-ಫಲಲಭ್ಯ ಅಂತ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತ, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು, ಉದರ ನಿರ್ವಾಹಕವಾಗಿ ದಾವ ಲೌಕಿಕ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದಾಗ್ಗೂ ಹರಿಸ್ಮರಣ ತತ್ಸ್ಮಿತಂತ್ರಕಪ್ರಮೋಕ್ಷ ಬರೆದೆ ಪದ್ಮಪತ್ರದಂತೆಯಿದ್ದು ಶ್ವಾನ ಸೂಕರಾದಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಸ್ವಶರೀರರಕ್ಷಣ ಬುದ್ಧಿಯಿದ್ದು, ಇದರಂತೆ

೪

॥ 'श्रीपतिर्मानदो नः' ॥

ಶ್ರೀಯಾದವಾರ್ಯಚರಿತಾನ್ಮೃತ

ಬರೆವವರು

ಶ್ರೀ ಪಂ. ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯರು
ಹರಪನಹಳ್ಳಿ

ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಪಾಲದಾಸರು

ರಾಘವೇಂದ್ರ ಕಾಲೋನಿ

ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-೨

ಶ್ರೀಯಾದವಾರ್ಯಚರಿತಾಮೃತ

[ವಿವಿಧಸಾಂಸಾರಿಕಕ್ಷೇಶರೂಪಕುಸಿತಫಣಿದಂಶನದಿಂದ ಮುಕ್ತ ರಾಗಲು ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳ ವಿವೇಕಿಗಳು ಭಗವದ್ಭಾಗವತಸಚ್ಚರಿತಾಮೃತ ವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪರಮಾಪ್ತತಮರಾದ ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕಾರರು ವಿಧಾನಮಾಡಿರುವರು. ಭಾರತಭೂಮಾತೆಯ ಗರ್ಭಶಕ್ತಿಮುಕ್ತಾ ಫಲರಾದ ಮಹನೀಯರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರೂ ಒಬ್ಬರು. ಈ ಮಹನೀ ಯರ ಚರಿತ್ರೆಯು ಅಗಾಧ ಮಹಿಮಾಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶ್ರವಣ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಪವಿತ್ರೀಕರಿಸುವುದೆಂಬ ದೃಢನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಯಥಾಮತಿ ಯಥಾಶ್ರುತಂ ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇವರ ಶಿಷ್ಯಶಿರೋಮಣಿ ಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥವಾರ್ಯರಿಂದಲೇ ರಚಿತವಾದವುಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಗುರುಸ್ತೋತ್ರಪರಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದಲೇ ಮಂಗಳಾಚರಣಮಾಡಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

—ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯಃ]

ಶ್ರೀಮನ್ಮಾಧವಮಧ್ವಭಕ್ತಿಮಹಿಷೀಯುಕ್ತಂ, ವಿರಕ್ತಿಪ್ರಿಯಂ
ದುಃಸಿದ್ಧಾಂತಪುರೀವಿದಾಹಚತುರಂ, ಸಚ್ಚಾಸ್ತ್ರರಾಷ್ಟ್ರಾಧಿಪಂ
ಶ್ರೀಮನ್ಮಾಧವಸುಧಾಭಿಧಾತಿವಿಲಸತ್ಪದ್ರಾಙ್ಮಧಾನೀಸ್ಥಿತಂ
ಶ್ರೀವೇದೇಶಕರಾಭಿಷಿಕ್ತಯದಸತ್ಯಾಚಾರ್ಯರಾಜಂ ಭಜೇ

೧

ವೇದೇಶಾಂಬುಧಿಸಂಜಾತಃ | ಶಿಷ್ಯಶಾಖಾಸಮನ್ವಿತಃ

ಯಾದವಾಚಾರ್ಯಸಂಜ್ಞೋಽಯಂ | ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷೋಽಸ್ತೌಭೀಷ್ವದಃ ೨

ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಶುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕದೇಶವಾದ ವಿಜಾಪುರಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿದ ಖೇಡಮಣೂರು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವರು. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇವರ ಪೂರ್ವಜರು ಚಿನಿವಾರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸದಾಚಾರಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ರಘುಪ್ಪನಾಯಕರೆಂಬವರು ಬಹುವುಣ್ಯವಂತರಿಂದ ಸ್ತುತೃರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ ಈಶಾನುಗ್ರಹದಿಂದ

ವಿ ಜ್ಞಾಪನೆ

ಶ್ರೀಮದ್ವ್ಯಾಧವಾರ್ಯರ ಚರಿತ್ರೆಯು ಮಧ್ಯಮತದ ದೀಕ್ಷೆಯುಳ್ಳ ಹಳಗನ್ನಡ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಕರ್ಣಾಮೃತ. ಈ ಮಹನೀಯರು ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ವೇದವ್ಯಾಸದೇವನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿದ ಅಚ್ಚಭಾಗವತರು. ಪಂಚಲೋಹದ ವೇದವ್ಯಾಸಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಸ್ವತಃ ನಿರ್ಮಿಸಿ ದೇವರನ್ನು ಆವಾಹನಮಾಡಿ ಅರ್ಚಿಸಿ “ಸ್ವಾಮಿ, ನನ್ನ ಪೂಜೆಯು ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿತೆ?” ಎಂದಾಗ ಪ್ರತಿಮೆ ಸಹ ತಲೆದೂಗುತ್ತಿತ್ತಂತೆ! “ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಕೈಸಿಡಿದು ರಕ್ಷಿಸುವೆಯಾ ದೇವ” ಎಂದರೆ ಕೈಯನ್ನು ಚಾಚಿ ಹಸ್ತಲಾಘವವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತಂತೆ! ಅಂದಮೇಲೆ ಇಂತಹ ಭಾಗವತಶಿರೋಮಣಿಗೂ ಚರಿತ್ರೆಯ ಮನನವು, ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹಸಿದ್ಧಿಗೆ ಸಾಧನಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯದವರಾರು?

ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಪೂಜ್ಯವರರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಸಜ್ಜನರಿಗಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಒಂದಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವು ಸಾರ್ಥಕವಾದಂತಾಯಿತು.

ವಿಜಯ ಸಂವತ್ಸರ
ಮಾರ್ಗಶಿರಮಾಸ

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸರಕೃಪಾಭಿಲಾಷಿ
ಗೋಪಾಲದಾಸ.

ಮೂರು ಜನ ಪುತ್ರರು ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು. ಅವರ ಲಘುವಂಶವೃಕ್ಷವು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ :

ಶ್ರೀ ರಘುಪ್ಪನಾಯಕರು		
(೧)	(೨)	(೩)
ಶ್ರೀನೃಪನಾಯಕರು	ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನಾಯಕರು	ಯಾದವಪ್ಪನಾಯಕರು
ಅಥವಾ	ಅಥವಾ	ಅಥವಾ
ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾಯಕರು	ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು	ಯಾದವಾಧ್ಯರು

ಮೊದಲನೆಯ ಪುತ್ರರು ಪೆನುಗೊಂಡೆಯಲ್ಲಿ ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಲ್ಲಿ ಚತುಃಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ವೈರಾಗ್ಯನಿಧಿಗಳಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಅವರಿಂದಲೇ ಬಿಡಿಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಶ್ರೀ ವೇದೇಶತೀರ್ಥರೆಂದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಅನೇಕ ಟೀಕಾಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ದ್ವಿತೀಯರಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನಾಯಕರು ತಾವು ಜಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮಂತ್ರಫಲವಾಗಿ ಲೋಕಮಾನ್ಯ ಟಿಪ್ಪಣೀಕರ್ತೃಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಬಿದರಹಳ್ಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರನ್ನು ಪುತ್ರತ್ವೇನ ಪಡೆದರು. ತೃತೀಯ ಕುಮಾರರಾದವರೇ ನಮ್ಮ ಚರಿತ್ರನಾಯಕರಾದ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಧ್ಯರು. ಇವರು ಸಕಲಕಲಾವಿದರು. ಅನರ್ಘ್ಯಟಿಪ್ಪಣೀಕರ್ತೃಗಳು. ಇವರ ದಿವ್ಯನಾಮಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡಿದೊಡನೆಯೇ ತಲೆಬಾಗದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲ.

ಇವರು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀ ವೇದೇಶತೀರ್ಥರಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ವಂಶಪರಂಪರಾಗತ ಚಿನಿವಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಲೌಕಿಕ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಸದ್ಗುರೂಪದೇಶಮಹಿಮಾ ಲೌಕಿಕವು ರುಚಿಸದೆ ವೈರಾಗ್ಯವೇ ರುಚಿಕರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಆಗಲಿ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರನಿಮಿತ್ತವಾಗಿಯಾಗಲೀ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಕಾಲಿಡುವುದಾದರೆ ಶ್ರೀ ಗುರುಗಳು ಉಪದೇಶಿಸಿದ:—

“ಅಗ್ರತೋ ನಾರಸಿಂಹಶ್ಚ
ಪೃಷ್ಠತೋ ಗೋಪಿನಂದನಃ
ಉಭಯೋಃಪಾರ್ಶ್ವಯೋರಾಸ್ತಾಂ
ಸಶರಾ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ”

ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಪಠಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದ್ದಿತು. ಇದರಂತೆಯೇ ಒಂದು ದಿನ ಸಂತೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಚೋರರು ಯಾದವಾರ್ಯರನ್ನು ಸುಲಿಗೆಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಮುತ್ತಿದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಬರಲು ಅಂಜಿ ದೂರದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಹೃತರಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗಿ “ಮಿತ್ರರೇ! ಇದೇನು, ದೂರದೂರ ಸರಿಯುತ್ತಿರುವುದೇಕೆ” ಎಂದು ಕೇಳಲು, “ಸ್ವಾಮಿ! ನಿಮಗೆ ಕಾವಲಿರುವ ಈ ನಾಲ್ಕು ಜನರಿಗೆ ತಾವು ಎಷ್ಟು ವೇತನ ಕೊಡುತ್ತಿರುವಿರೋ ತಿಳಿಯದು. ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹದ ಮುಖದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಂಜಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಚಕ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿರುವನು. ಉಭಯಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ಜಾಗರೂಕರಾದ ಇಬ್ಬರು ಧನುರ್ಧಾರಿಗಳಾದ ಸುಕುಮಾರರು ಇರುವರು” ಎಂದು ಅಭಿವರ್ಣಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರಿಗೆ ಹರ್ಷೋನ್ಮಾದವೇ ಉಂಟಾದಂತಾಗಿ “ಮಹಾತ್ಮರೇ! ನೀವೇ ಪರಮಧನ್ಯರು. ದೇವರು ವಿವಿಧರೂಪಗಳಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಯಾವ ಜನ್ಮದ ಪುಣ್ಯವೋ ಕಾಣೆವು. ನಮಗೆ ಈ ಭಾಗ್ಯವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತೆ” ಎಂದು ನುಡಿದು ಚೌರ್ಯವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗವರ್ತಿಗಳಾಗುವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿ ಸುಖವಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದು “ದೇವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಇಷ್ಟು ಜಾಗರೂಕನಾಗಿ ಬಗೆಬಗೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ನಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದ ಬಂದ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿರುವನೆಂದಮೇಲೆ ನಾವು ವೃಥಾ ಲೌಕಿಕನಿರತರಾಗದಂತೆ ಶ್ರೀ ಸರ್ವಜ್ಞರ ಶಾಸ್ತ್ರಾನ್ಯತಪ್ರಾಶನಮಾಡಿ ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗಬೇಕೆಂದು ಮನಸಾ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಉದ್ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆಂದು ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾಶಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು. ನವದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಮೀಮಾಂಸಾಶಾಸ್ತ್ರ

ಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿ ನಿಷ್ಣಾತರಾಗಿ ಊರಿಗೆ ಬಂದು “ರುದ್ಧಾ ಗುಹೀಂ ಕಿಮವಧೂತಸುಹೃನ್ನ ಕೃಷ್ಣಃ? ಎಂಬ ಏರುಮಟ್ಟದ ನಿಶ್ಚಯವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀ ವೇದೇಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಚತುಃಶಾಸ್ತ್ರಪಾರಂಗತರಾದ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಧ್ಯರಂತಹ ಮಹಾನುಭಾವರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳುವ ಗುರುಗಳ ಪ್ರಾಥಮ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಕತಿಸಮವತ್ಸರಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉದ್ಧಾಮ ಪಂಡಿತವರೇಣ್ಯರಾದ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಕಂಡು ಅನೇಕಾನೇಕ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ಸರ್ವಜ್ಞಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಸುಖವಾಗಿ ವಾಸಮಾಡುವುದೆಂದು ಶ್ರೀ ವೇದೇಶತೀರ್ಥರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಬಿಟ್ಟೊಟ್ಟರು. ಈ ಸದುಪದೇಶವನ್ನೇ ಪರಿಪಾಲನೆಮಾಡುತ್ತಾ ಸದ್ವಿದ್ಯಾಫಲರೂಪವಿನಯಗುಣಭೂಷಿತರಾಗಿ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಧ್ಯರು ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೇ ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮವಲಂಬಿಗಳಾಗಿ ಸುಖದಿಂದ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀಮದ್ವಾದವಾಚಾರ್ಯರು, ಶ್ರೀ ಸರ್ವಜ್ಞಶಾಸ್ತ್ರಪಾಠವನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಸ್ವಯಂ ಏಕಾಂತದೇಶಸೇವಿಗಳಾದುದರಿಂದ ಮಲಪ್ರಭಾನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹದೇವಸ್ಥಾನವಿರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಅನುಕೂಲವೆಂದು ಬೆಳಗಾಂ ಜಿಲ್ಲಾ ಬೈಲುಮಂಗಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ “ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಕಟ್ಟೆ” ಅಥವಾ ‘ಶ್ರೀ ಅಚ್ಯುತದೇವರಾಯನ ಕಟ್ಟೆ’ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯರು ಮಧುಕರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ತಂದ ಆಹಾರವನ್ನೇ ಭಗವನ್ನಿವೇದನ ಮಾಡಿ ಸಕುಟುಂಬವಾಸ ಮಾಡಿ ಜಪತಪಾನ್ಯಾಸಶೀಲರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಿತು. ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಇಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಲು ಬಂದನಂತರ ಒಂದು ದಿನ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ “ಆದ್ಯರೇ!! ನಾನು ನಿಮ್ಮ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿರುವೆನು. ನೀವು

ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವ ಶಿಲೆಯಮೇಲೆ ನನ್ನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಶ್ರೀಗಂಧದಿಂದ ಲೇಖನಮಾಡಿ ಅಶ್ವತ್ಥಮೂಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಮಾಡಿರಿ” ಎಂದು ದೇವರು ಸೂಚಿಸಿದನು. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ನಿತ್ಯಂಪ್ರತಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿಲಾದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಂಧದಿಂದ ಶ್ರೀ ಸೃಸಿಂಹದೇವರ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮತ್ತು ಕಾಮಧೇನುವಿನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ವಿವಿಧಾಲಂಕಾರ-ಸಹಿತವಾಗಿ ಲೇಖನ ಮಾಡಿದರು. ಅದು ಹಾಗೆಯೇ ವಡಮೂಡಿದೆ. ಆಗಿನಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಸೃಸಿಂಹಕ್ಷೇತ್ರವೆಂತಲೂ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀಮನ್ನಾಥಯಸುಧಾಟಿಪ್ಪಣಿ ಮೊದಲಾದ ಸದ್ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾಯಿರುವಾಗ್ಗೆ ಒಂದು ದಿನ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲೊಬ್ಬರಿಗೆ ಶ್ರೀ ರಾಮಟಂಕಿ ವರಹಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾದ ಒಂದು ಕೊಡವೇ ದೊರಕಿತು. ಅದನ್ನು ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಯ್‌ರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಲು ಅವರು ಅದನ್ನು ತೃಣಪ್ರಾಯವಾಗಿ ನೋಡಿ ಮೊದಲಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಹೂಳಿಡುವಂತೆ ಹೇಳಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ತಪೋಭಂಗಕರವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ದೇವರು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ನಾವಿರಬಾರದೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ ಬೇರೊಂದು ಏಕಾಂತಸ್ಥಳವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರು. ಚೈವನಾಶ್ರಮವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಈ ಅಚ್ಯುತರಾಯನ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೃಜಿಸಿ ಶ್ರೀ ಪಂಥರಪುರಕ್ಕೆ ದಯ ಮಾಡಿಸಿದರು.

ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ತಮ್ಮಂದಿರೂ, ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತ ಪಂಡಿತರೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಪಾಂಡುರಂಗ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರೆಂಬವರೂ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ಉದ್ಧಾಮ ಪಂಡಿತ ರಾದುದರಿಂದ ಆ ದೇಶದ ರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥಾನಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದ ರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ನೂರಾರು ಜನ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಚತುಃಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾಠ ಹೇಳುವ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ಅವರು ತೊಡಗಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಯ್‌ರ ಅಗಾಧ ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿಷಯಕಜ್ಞಾನವು ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಇದ್ದಿತು. ಬಹು ಪೂಜ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರವರ

ಮಾತೃಶ್ರೀಯವರು ಪ್ರತಿ ನಿತ್ಯವೂ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಪುರಾಣವನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿಯೇ ಭೋಜನ ಮಾಡುವ ದೃಢವ್ರತಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರು ತಾವು ಸ್ವಂತ ಪುರಾಣಪ್ರವಚನ ಮಾಡಿದರೆ ಪಾಠಕರಿಗೆ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಶಿಷ್ಯರಿಂದ ಹೇಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನರಿತು ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅವಲೋಕನ ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ, “ಆಚಾರ್ಯರೇ! ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಬೇಕೆಂದು” ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು. ಅವರು ಆ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಅಷ್ಟು ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಚಾರ್ಯರೇನೋ ದಿನಂ ಪ್ರತಿಉಪದೇಶಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರಿಗೂ ಬೇಸರ ಬಂದು “ಸ್ವಾಮಿನ್! ಯಾದವಾಚಾರ್ಯರೇ! ಭಾಗವತವನ್ನೊಂದು ಮಹದ್ಗ್ರಂಥವೆಂದು ಭಾವಿಸುವಂತೆ ನಮ್ಮಂಥಾ ಜಗತ್ಪಂಡಿತರಿಗೆ ತಾವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿದೆ. ಅದು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಮುಂದೆ ತತ್ರಾಪಿ ಮಡಿಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ನೆರವಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡಬೇಕಾದ ಪುರಾಣವೆಂದು ನುಡಿದರು. ಹಾಗಲ್ಲ; ದಯಮಾಡಿನೋಡಿರಿ ಎಂದು ಪುನಃಪುನಃ ಉಪದೇಶಿಸತೊಡಗಿದರು. ಒಂದು ದಿನ ಎಲ್ಲ ಶಿಷ್ಯರೂ ಕಾರ್ಯಾಂತರನಿಯುಕ್ತರಾಗಲು ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರ ಮಾತೃಶ್ರೀಯವರೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಪುರಾಣ ಪ್ರವಚನವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಆಚಾರ್ಯರೇ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಗ್ರಂಥಾವಲೋಕನ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯಕೃತ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಭಾವಬೋಧಕ ಶ್ರೀಮದ್ವಿಜಯಧ್ವಜಟೀಕಾಸಹಕೃತವಾದ ಈ ಅವಲೋಕನವು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ನಡೆದು ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರು ಆ ಸತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಿಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ದಿನ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಮನಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರು ಧಿಗ್ಗನೆ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರಿಗೆ ದಂಡ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದರು. ಉಭಯರೂ ಆಲಿಂಗನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಲಿದಾಡಿದರು. ಅನ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯ ನಸಂಜಾತಹೃದಯಕಾರ್ಕಶ್ಯವು

ಅಡಗಬೇಕಾದರೆ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವೇ ಗತಿ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ವರಕ್ಕರಾದರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರ ಭಾಗವತಾವಲೋಕನವಂತೂ ಅತ್ಯಂತ ಚುಂಬಿತವಾದುದು. ಆರ್ಯರು ಪಾರ್ಥಿವದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದಾಗ್ಗೆ ಅವರ ಅಸ್ತಿ ಸಂಚಯನ ಮಾಡಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಡುವಾಗ್ಗೆ ಆ ಅಸ್ತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಣವನಾದ ಹೊರಟಂತೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಶ್ರೀ ಪಾಂಡುರಂಗ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರು ಸರ್ವರಿಗೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜ್ವರಾದಿಗಳು ಅಸ್ತಿಗತವಾಗುವವೆಂದು ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೆವು; ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರಿಗೆ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಕೃತಶಾಸ್ತ್ರವು ಅಸ್ತಿಗತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆದರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪಂಡರಾಪುರದಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಭಾಗವತ ಪ್ರವಚನೋಪದೇಶಾನಂತರ ಆರ್ಯರು 'ಎಕ್ಕುಂಡೆ' ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ೧೨ ಗಿಜಯ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನೇ ತಮ್ಮ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೌಭರಿ ಋಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮವೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಇದು ಮಲಪ್ರಭಾನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ಯಾಯಸುಧಾಪಾಠವನ್ನು ಅನೇಕಾವರ್ತಿ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿದನಂತರ ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಸ್ವಯಂ ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪವು ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಉದಯಿಸಿತು. ಪಂಚಲೋಹಗಳನ್ನು ಕಾಸಿ ಎರಕ ಹೊಯ್ದು ಸರ್ವಸಲ್ಲಕ್ಷಣಭರಿತವಾದ ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಬಹು ಸುಂದರವಾದ ಈ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ೧೦೮ ಸಲ ಶ್ರೀಮನ್ಯಾಯಸುಧಾ ಪ್ರವಚನಮಾಡುತ್ತಾ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ಕರಾವಲಂಬನ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪಠಿಸಿದೊಡನೆಯೇ ಆ ಪಂಚಲೋಹದ ಪ್ರತಿಮೆಯು ತಾನಾಗಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕೈಚಾಚಿ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಹಸ್ತಲಾಘವವನ್ನಿತ್ತಂತೆಯೂ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರ ಮುಖದಿಂದ ಶ್ರೀ ಸರ್ವಜ್ಞಶಾಸ್ತ್ರವು ಹರಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಶಿರಃಕಂಪನ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಪ್ರಬಲವಾದ ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ. ಈ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಅದ್ವೈತ

“ಎಕ್ಕುಂಡೆ”ಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಶ್ರೀಮತ್ಸರ್ವಜ್ಞಪೀಠಸ್ಥರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಮಾಡಿದಾಗ್ಗೆ ಆ ಬಾದರಾಯಣ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಾನ ಮೂರ್ತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಪೂಜಿಸುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಅವ್ಯಾಹತ ವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿತವಾದ ಪ್ರತಿಮೆ ಗಳನ್ನು ಪರಮಹಂಸಶಿರೋರತ್ನರು ಪೂಜಿಸುವರೆಂದಮೇಲೆ ಈ ಮಹ ದ್ವಾಗ್ಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಯಾರು ಸಮರ್ಥರಾದಾರು! ಬಹುಕಾಲ ಇಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸವಾಗಿದ್ದು, ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳುವ ಪರಮೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಶ್ರೀ ಯಾದವನಾರ್ಯರು ವೇಣುಪಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಎಂದರೆ ಬಿದರಹಳ್ಳಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀ ಹಯಗ್ರೀವಮಂತ್ರ ಮಹಿಮಾ

ಶ್ರೀ ಯಾದವನಾರ್ಯರು ಬಿದರಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಕಾಲ ವಾಸಮಾಡಿದರು. ಇಲ್ಲಿರುವಾಗ್ಗೆ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರಿಗೆ ಬಹು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಪಾಠ ಹೇಳುವ ಸ್ಥಳವೋ ತೀರ್ಥಪ್ರಬಂಧಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಅಶ್ವತ್ಥಸಮೀಪಸ್ಥವಾದ ಶ್ರೀಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ ದೇವಾಲಯವು. ಪಾಠವು ಮುಗಿದೊಡನೆಯೇ ಶ್ರೀಆಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀಮದ್ಬಾಗವತವಲೋಕನ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ವೈಷ್ಣವಮಂತ್ರ ಜಪಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದುದರಿಂದ ಶಿಷ್ಯರು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಮೊದಲಾದ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸ-ತೀರ್ಥರು ಪರಮ ಆಪ್ತರಾದುದರಿಂದ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರ ಕುಟುಂಬದವರು ವಾಸಮಾಡಲು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ತೃಣಗೃಹದಲ್ಲಿ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮುರುಕು ಚಪ್ಪರವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ಯಾದವನಾರ್ಯರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಔರಸಕುಮಾರರಿದ್ದರೆಂದು ಪ್ರತೀತಿಯಿದೆ. ಅವರಿಗೆಂದು ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯಾಹ್ನಿಕವಾದೊಡನೆಯೇ ಉದಕದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಕುಡಿಯಲು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಬಾಲಕನು

ತಂದೆಗಳು ಕೊಟ್ಟ ಜಲವು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯ ಶೇಷೋದಕವೆಂದು ತಿಳಿದು
ಹಿತ್ತಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಚಪ್ಪರಪುಂಜಕ್ಕೆ ಎಸೆದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಮೂರು ದಿನಗಳು
ಆದಮೇಲೆ ಆ ಮುರುಕು ಹಳೆಯ ಚಪ್ಪರದ ಕಂಬವು ಹಸುರುಮೂಡಿದ್ದನ್ನು
ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ಕಂಡು ಈ ಜಲದಲ್ಲಿ ಏನೋ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವಿದೆ ಎಂದು
ಭಾವಿಸಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳವರೆಗೂ ಆ ಉದಕವನ್ನು
ತಾವೇ ಕೇಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಾಶನಮಾಡಿದರು. ಏಳು ದಿನಗಳಾದೊಡನೆ
ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರು ಜಲವನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿಕೊಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು.
ಬಾಲಕನೇನೋ ಯಥಾರೀತಿಯಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು
ಎಂದಿನಂತೆ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕೂಡಲು ಅವರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯ
ತೇಜಸ್ಸು ಶ್ರೀಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಚಾರಿಸಿ
ತಿಳಿದುಕೊಂಡು “ಸರಿ, ಆ ಭಾಗ್ಯವು ನಿಮಗೇ ಇದೆ. ನೀವೇ ನಮಗೆ
ಪುತ್ರರು. ಜೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಿ ನಿಖಿಳವಿದ್ವನ್ಮಾನ್ಯತೆಪ್ರಣಾಕರ್ತೃ
ಗಳಾಗಿರಿ” ಎಂದು ಪರಮಾನುಗ್ರಹಮಾಡಿದರು. ಮುರುಕು ಚಪ್ಪರದ
(ಗೂಟ) ಪುಂಜವಾಗಿದ್ದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯು ಹುಣಿಸೇಮರದ ಸಂಬಂಧಿಯಾದುದು.
ಅದು ಹಾಗೆಯೇ ಅಂಕುರಿಸಿ ಈಗಲೂ ದೊಡ್ಡಮರವಾಗಿ ಇದೆ. ಅದೇ
ವೃಕ್ಷವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರ ಸ್ಮಾರಕವೆಂದು ಒಂದು
ಆವರಣವು ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಅದ್ವಾಪಿ ಬಿದರಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ
ನೋಡಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಸ್ಮಾರಕವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮಹನೀಯರ ಸುಕೃತವೇ
ಸುಕೃತವು.

ಈ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಕಂಡು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯನಿಯಮದಿಂದ ಶ್ರೀ ಸರ್ವಜ್ಞ-
ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನವು ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕೆಂದು
ಅವರನ್ನು ಸಕುಟುಂಬವಾಗಿ ಬಿದರಹಳ್ಳಿಗೆ ನದಿಯಾಚೆಗೆ ಇರುವ
ಶ್ರೀರಂಗಾಪುರವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನದೀಗಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ
ಉಗ್ರನಾರಸಿಂಹದೇವರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು
ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಅವರಾದರೂ ಬಹು
ಶಾಸ್ತ್ರಸಂಪ್ರದಾಯಾಭಿಜ್ಞ ಶಿರೋಮಣಿಗಳಾದುದರಿಂದ ಚಿರಕಾಲ ಅಲ್ಲಿಯೇ

ನಿಯಮದಿಂದ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗುರುಶುಶ್ರೂಷಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಖದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ಯಾದವನಾರ್ಯರು ನುಚ್ಚಿನ ಆಚಾರ್ಯರಾದುದು.

“ಸಂತೋಷೋಽಸಿ ನ ಕೇನಚಿತ್” ಎಂಬ ಭಾಗವತಧರ್ಮಾಪಲಂಬಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಚಾರ್ಯರು ಎಂತಹ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೂ ಅನ್ಯರನ್ನು ಯಾಚಿಸುವ ಸ್ವಭಾವದವರಲ್ಲ. “ಬೇಡಿದರೆ ಯನ್ನೊಡೆಯನ ಬೇಡುವೆ ಯನ್ನೊಡೆಯಗೆ ಒಡಲ ತೋರುವೆ” ಎಂಬ ದಾಸರಾಯರ ಮಾತಿನಂತೆ ದೃಢಸಂಕಲ್ಪವುಳ್ಳವರು. ಇವರ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೋರಬೇಕಾಗಿ, ಶ್ರೀಹರಿಯು ಶಿಷ್ಯರು ತರುತ್ತಿದ್ದ ಮಾಧುಕರೀ ಅನ್ನವು ಕೂಡ ದಿನೇ ದಿನೇ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು. ಅನ್ನವನ್ನು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರ ವಶಕ್ಕೆ ಅರ್ಧ, ಶಿಷ್ಯವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಧವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟು ತಾವು ಕೇವಲ ವಾತಾಂಬುಷಣಾಶನರಾಗಿ ಗ್ರಂಥಾವಲೋಕನ, ಪಾಠ ಪ್ರವಚನ, ಟಿಪ್ಪಣೀಲೇಖನಾದಿ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಪರ್ಯಂತರ ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಬರಬರುತ್ತಾ ದೇಹದ ಬಲವು ತಗ್ಗುತ್ತಾ ಗ್ರಂಥಾವಲೋಕನಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯೂ ತಗ್ಗಿತು. ಯಾವ ಹಿಂಸೆಗೂ ಲಕ್ಷ್ಯಕೊಡದ ಆಚಾರ್ಯರು, “ಗ್ರಂಥಾವಲೋಕನ ಮಾಡುವ ಭಾಗ್ಯವೂ ತಪ್ಪಿತೆ, ಶ್ರೀ ಸರ್ವಜ್ಞರಿಗೆ ಏನು ಇಚ್ಛೆ ಇದೆಯೋ ಹಾಗೆ ಆಗಲಿ” ಎಂದು ಪರಿತಪಿಸಿದರು. ಇದೇ ಸಮಯವೆಂದು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ, ಅಪ್ಪಣೆಯಾದರೆ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು ನುಡಿದು “ಸರ್ವಥಾ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಕೂಡದು” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆಯಾದುದು ಸರಿಯೆ; ಆದರೆ ವಿಭೂತಿರೂಪವಿವಕ್ಷಾದಿಂದ ಯೋಗ್ಯರಾದ ಭೂಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ಅನ್ಯರು ಯಾಚನೆ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಈ ಬಾಲಕನ ಬಿನ್ನಹ. ಈ ಆಚಾರ್ಯರ ಮನೋದಾರ್ಢ್ಯವು ಪರಿವಾರದವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು,

ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಪರಿವಾರದ ಕುಶಲಕ್ಕೂ ಶ್ರೀ ಸರ್ದಜ್ಜರ ಗ್ರಂಥಪಾಠರೂಪ ಯಜ್ಞಕ್ಕೂ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವಷ್ಟು, ಸಾಂಗಲೀ ರಾಜನಾಗಿರುವ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಲ್ಲಿ ಯಾಚಿಸುವಷ್ಟು ಅವಕಾಶವನ್ನಿತ್ತರು. “ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ‘ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತಂ ವಚೋ ಗ್ರಾಹ್ಯಂ ಬಾಲಾದಪಿ ಶುಕಾದಪಿ’ ಎಂದಿದೆ. ಆಗಲಿ ನಾವು ಹೇಳುವಂತೆ ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಬರೆದು ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ರಾಜನಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡು” ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಏಕದೇಶವು ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿದೆ.—ಈ ಕೆಳಗೆ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ:—

1. ರೇ ರೇ ಕೃಷ್ಣಪದಪ್ರಭೋ ಶೃಣು ಮರುಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ ಪುಣ್ಯೋದಯಂ | ಗಂಗಾನುಗಲಸತ್ತರಂಗಲಸಿತೇ ತೀರೇ ವರಂ ಮಂದಿರಂ | ಕೃತ್ವಾ ತತ್ರ ಮುಕುಂದಕಸ್ಥಿತಿಕರಃ ಯತ್ಪುಣ್ಯಭಾಗೀ ಭವೇತ್ | ತತ್ಪುಣ್ಯಂ ಲಭತೇ ಹಿ ಲೇಖನಕರಃ ಯತ್ಸಂಗತ್ಪ್ರಿಕಾಕ್ಷರಂ ||

2. ನಾಖ್ಯಾನೇ ಶ್ರವಣೇಽಥವಾಸ್ಯ ಪಠನೇ ಯದ್ಭಾಗಧೇಯಂ ಭವೇತ್ | ತನ್ನೋಶಕೃಮುದೀರಿತುಂ ವಿಧಿಭವೈಃ ಕಿಂ ನಾ ಪರೈರ್ಮಾನುಷೈಃ | ಯಶ್ಚೈತಸ್ಯ ಸದಾನುಕೂಲನಕರಃ ತಸ್ಯಾಪಿ ಪೂರ್ಣಂ ಫಲಂ | ಸ್ಯಾದ್ಭೀಮಸ್ಯ ಯಥಾ ಕ್ರತೂತ್ಥಮಖಿಲಂ ಪುಣ್ಯಂ ನ ವೈ ಧರ್ಮಜೇ ||

ಭೋ! ಕೃಷ್ಣರಾಜನೇ! ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳು. ಶ್ರೀ ಮದಾಚಾರ್ಯರ ಭಾಷ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಒಂದಕ್ಷರವನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬರೆದರೆ ಗಂಗಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದವರಿಗೆ ಬಂದಷ್ಟು ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು. ಆ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪಾಠ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವರ ಪುಣ್ಯದ ಅಳತೆಯನ್ನು ಸನಕಾದಿಗಳೂ ಸಾಂಗವಾಗಿ ಹೇಳಲಾರರು. ಎಂದಮೇಲೆ, ಮನುಷ್ಯರು ಎಷ್ಟು ವರ್ದಿಸಿಯಾರು? ಅಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುವವರಿಗೆ ಬಹು ಪುಣ್ಯವೇ ಲಭಿಸುವುದು. ರಾಜಸೂಯಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದುದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮಹಾರಾಜನಾದರೂ ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀ ಭೀಮಸೇನದೇವರಿಗೆ ಸರ್ದಯಜ್ಞಫಲವೂ ಹೇಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತೋ

ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೋ. (ಇಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕರಿಗೆ ಸಹ ಫಲ ಬರುವುದೆಂದಿಷ್ಟೇ ಈ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದ ನಾವು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.)

ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಲಾಗಿ ಆತನು ರಾಜ ಮರ್ಯಾದೆಗಳೊಡನೆ ಬಿದರಹಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದನು. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ರಾಜರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿಸಲಾಗಿ ಆಹಾರವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಕುಂತಿತಗಾತ್ರ ರಾಗಿ ಶಯನ ಮಾಡಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರನ್ನು ಕಂಡು, ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ !! ತಮ್ಮ ಸೇವಕನಾದ ನನಗೆ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸದೇ ಹೀಗೆ ಉಪೋಷಣ ಮಾಡುವುದುಚಿತವೆ? ಈಗಲಾದರೂ ಈ ಶಿಷ್ಯನಿಂದ ಏನು ಸೇವೆಯಾಗ ಬೇಕೆಂದು ಬಹು ವಿನಯದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು, 'ರಾಜ, ನಮಗೆ ಪಾಠ ಪ್ರವಚನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾಗಬಾರದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿತ್ಯವೂ ಒಂದು ಸೇರು ಜೋಳದ ನುಚ್ಚು ನಮಗೆ ತಪ್ಪದೇ ಮುಟ್ಟಿಸುವ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದರೆ ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗಳು ಪ್ರೀತರಾಗುವರು' ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಆಚಾರ್ಯರ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜನು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತ ನಾಗಿ ಏನು ಪ್ರಚಂಡ ವೈರಾಗ್ಯವಿದು" ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಾ ನನ್ನಂತಹ ಪೃಥ್ವೀಪತಿಯೇ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿರುವಾಗ ಜೋಳದ ನುಚ್ಚು ಬಯಸುವುದೆಂದರೆ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯವೆಂದನು. ಆ ಗ್ರಾಮದ ಕುಲಕರ್ಣಿಯನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಲಂ ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯ ಉಂಬಳಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟು ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರ ವಂಶಪರಂಪರಾ ಜೋಳದ ನುಚ್ಚು ನಡೆಸುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಹೋದನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿದೆ. ಅಂದಿನಿಂದಲೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಆಚಾರ್ಯರು ಕೃಷ್ಣರಾಜನನ್ನು ನುಚ್ಚು ಯಾಚಿಸಿದುದರಿಂದ ನುಚ್ಚಿನ ಆಚಾರ್ಯರೆಂದು ಕರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಯಾದವಾರ್ಯರ ತಿರುಪತಿ ಯಾತ್ರೆ

“ಅರಾಯಿಕಾಣೇ ವಿಕಟೇ | ಗಿರಿಂ ಗಚ್ಛ ಸದಾನ್ವಯೇ” ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ಮಹಾನುಹಿನೋವೇತನಾದ ಶ್ರೀ ತಿರುಪತಿಯ

ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಯಾತ್ರಿಗಾಗಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೊರಡುವುದು ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರಿಗೆ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಸಾರಿ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆಂದು ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಆಚಾರ್ಯರು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಶ್ರೀಮನ್ಯಾಯಸುಧಾ ಪಾಠವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಯಾದವಾರ್ಯರು ತಾವೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಶಿಷ್ಯರ ಹಿಂದುಗಡೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಪಾಠ ಹೇಳುವ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಯಾರು ಬಂದರು ಯಾರು ಹೋದರೆಂಬ ವಿವೇಕವೇ ಇರದಷ್ಟು ನಿಸ್ಸೀಮಗರ್ವವು ತುಂಬಿಹೋಗಿತ್ತು.

ಅಂದಿನ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ವಿಷಯವು ಅತ್ಯಂತ ಗಹನವಾದುದರಿಂದ ಪೂರ್ವಾಪರಪಜ್ಞಾ ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅನ್ವಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳ ಸಹಾಯವು ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ತಿಳಿದು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಅವಲೋಕಿಸಲು ಆಜ್ಞೆಯಿತ್ತರು. ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯರು ಶ್ರೀಮತ್ಪರಿಮಳಾ ಬರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು. ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಶ್ರೀಮುಷ್ಣದಿಂದ ಶ್ರೀ ಯಾದುವತ್ಯವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು. ಆಗ ಶ್ರೀ ಪರಿಮಳವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪಠಿಸಲು ಗುರುಗಳು ಕೇಳಿ ಬಹಳವಾಗಿ ನಗುತ್ತಾ “ಸರ್ವರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವೇ ನ್ಯಾಯಸುಧಾ? ಈ ಟಿಪ್ಪಣಿಯು ಸುಸಂಗತವಾಗಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಶ್ರೀ ಯಾದುವತ್ಯಕ್ಕೂ ಅದೇ ಗತಿಯಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೂ ಸುಮ್ಮನೇ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಶ್ರೀ ಪರಿಮಳಾಗ್ರಂಥದ ನಿಂದೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೇ “ಆಚಾರ್ಯರೇ !! ನೀವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಶ್ರೀಮನ್ಯಾಯಸುಧಾ ಪಾಠ. ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ” ಎಂದು ನುಡಿದೊಡನೆಯೇ ಆ ಗಂಭೀರವಾದ ವಾಣಿ !! ಆ ಮುಖದಲ್ಲಿನ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸು ಇವನ್ನು ಕಂಡು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದರೆ ನೀವೇ ಹೇಳಿರಿ ನೋಡೋಣ! ಎಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೊಡಲು ಬಂದರು. ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನೀವೇ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಗಂಗಾ-ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿಯೂ, ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿಯೂ, ಶ್ರೀಮತ್ಪರಿ-

ಮಳೋಕ್ತ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾನುವಾದ ಮಾಡಿದರು. ತರುವಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾಂತರದಿಂದ ನಿರೂಪಿತವಾದ ಶ್ರೀ ಯಾದುವಾಸವನ್ನೂ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿ, ನಮನಕ್ಕೆ "ಆಚಾರ್ಯರೆ, ಎಲ್ಲಿಯದೋ 'ನನು' ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯದೋ 'ನ ಚ'. ಹೇಗೆ ಗ್ರಂಥವು ಸುಗಮವಾದೀತು" ಎಂದರು. ತಕ್ಷಣವೇ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಆಚಾರ್ಯರೂ ದಿಗ್ಗನೆ ಸೀತದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು, ಸ್ವಾಮಿ!! ತಾವು ಯಾರೆಂದು ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಿರೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. 'ನಾವು ಬಿದರಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಯಾತ್ರಿಗಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ನುಚ್ಚು ತಿನ್ನುವ ಆಚಾರ್ಯರೆಂದು ಜನರು ಹೇಳುವುದುಂಟು ಎಂದರು. "ಏನು! ತಾವೇನೆ ಶ್ರೀಯಾದವಾರ್ಯರು?" ಎಂದು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಿಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎಬ್ಬಿಸಿ, ನೋಡಿ! ನಮ್ಮ ಟಿಪ್ಪಣಿಯು ಅಸಂಗತವೆಂದರೆ ಸಹನ ಮಾಡಬಹುದು. ನೇದಾಂತಾನಭೃತಪ್ಪು ತರಾದ ಶ್ರೀ ಮಂತ್ರಾ ಲಯ ಪ್ರಭುಗಳವರ ಟಿಪ್ಪಣಿಯು ಅಸಂಗತವೆಂದರೆ ಸಹಿಸಬಹುದೇ? ಇದು ಅಕ್ಷಮ್ಯ ಅಪರಾಧ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆಯಾದರೂ ನೀವು ಶ್ರೀ ಪರಿಮಳಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಅವಲೋಕನೆ ಮಾಡಿಯೇ ಪಾಠ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದು ಗರಿಷ್ಠಿಸಿದರು. ಆಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರಿಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ ಜರುಗಿಹೋದ ಸ್ನೋತ್ತಮಾಪರಾಧಕ್ಕೆ ನಿವೃತ್ಯಪಾಯವೇನೆಂದು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಬೇಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆಗ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಪರಮ ಕರುಣಾಶಾಲಿಗಳಾದುದರಿಂದ ಹಾಗಾದರೆ ಶ್ರೀ ಹರಿವಾಯುಸ್ತುತಿಯ ಪುನಶ್ಚರಣೆಯಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ, ಶ್ರೀಮತ್ಪರಿಮಳಪಾಠ ಇವೇ ನಿಮಗೆ ತಾರಕವೆಂದು ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ಆಚಾರ್ಯರಿಂದ ಆತಿಥ್ಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀಮುಷ್ಣಯಾತ್ರಿಗಾಗಿ ಪ್ರಸ್ಥಾನ ಮಾಡಿದರು.

“ಜನಸ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾದ್ವಿಮುಖಸ್ಯ ದೈವಾ-
ದಧರ್ಮಶೀಲಸ್ಯ ಸುದುಃಖಿತಸ್ಯ
ಅನುಗ್ರಹಾಯೇಹ ಚರಂತಿ ನೂನಂ
ಭೂತಾನಿ ಭವ್ಯಾನಿ ಜನಾರ್ದನಸ್ಯ”

ಎಂಬ ಭಾಗವತಾಚಾರ್ಯರ ವಾಕ್ಯವು ಎಷ್ಟು ಸತ್ಯವೋ ನೋಡಿದಿರಾ!!

ಶ್ರೀಮುಷ್ಣ ಪೇತ್ರ ಯಾತ್ರೆ

ಶ್ರೀಮತ್ಪೂಜ್ಯ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಶ್ರೀತಿರುಪತಿಯ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಮುಷ್ಣಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಘಟನೆ ಯೊಂದು ಜರುಗಿತ್ತು. ಅದೇನೆಂದರೆ:—

ಒಂದುದಿನ ಶ್ರೀಮುಷ್ಣದ ಆಚಾರ್ಯರು ಜಪಾಸಕ್ತರಾಗಿರುವಾಗ ರಾಜಭಟರು ಆಹ್ವಾನಮಾಡಲು ಬಂದರು. ಶ್ರೀಆಚಾರ್ಯರ ಮೌನಭಂಗ ವಾದೀತೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರು ರಾಜಭೃತ್ಯರಿಗೆ ಶ್ರೀಆಚಾರ್ಯ ರೊಂದಿಗೆ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಲು ಅವಕಾಶವನ್ನೀಯದೆ ಜಪಾನಂತರ ತಿಳಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ರಾಜರಿಗಾದರೂ ಆಚಾರ್ಯರ ಭೇಟಿ ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಭೃತ್ಯರು ಬಂದು ನಿರೂಪಿಸಿದ ನಿರಾಶಾಜನಕವಾದ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಕಾಲಕರ್ಮವಶಾತ್ ಶಿಷ್ಯರು ಈ ರಾಜಾಹ್ವಾನ ವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಮರತೇಬಿಟ್ಟರು. ಆಚಾರ್ಯರು ರಾಜಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಭೂಪತಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣೇಶ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಆಕ್ರೋಶ ಬಂದು ಶ್ರೀಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ರಾಜಾಲಯದಿಂದ ಜರುಗುವ ಎಲ್ಲಾ ಮಾನಮರ್ಯಾದೆಗಳು, ಉಂಬಳಿಗಳು, ನಿತ್ಯನೈವೇದ್ಯ ಕ್ಕೆಂದು ಪ್ರೇಷಣಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸರಬರಾಯಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆಯಿತ್ತನು. ಪಾಪ! ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಸರ್ವಸಾಮಗ್ರಿಗಳೂ ಬಾರದೇಯಿರಲು ಶಿಷ್ಯವೃಂದಕ್ಕೂ ದೇವರ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೂ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾಯಿತು. ಶಿಷ್ಯರದ್ವಾರಾ ಜರುಗಿದ ಎಲ್ಲಾ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ತಿಳಿದು, ಪರಿತಪಿಸಿ ರಾಜರಿಗೆ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಪ್ರಮಾದ ವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ರಾಜಾಲಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ದೈವೇಚ್ಛೆ! ಎಂದು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಧುಕರೀ ವೃತ್ತಿಯಿಂದಿರುವು ರಾಗಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಅತಿಕಷ್ಟದಿಂದ ಸಂಸಾರನಿರ್ವಹಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ವರುಷಕಾಲ ನಡೆದುಹೋಗಿತ್ತು. ಈ ಮಧ್ಯೆ

ದೈವಾಧೀನವಾಗಿ ರಾಜನಿಗೆ ಬೆನ್ನಿಗೆ 'ಫಣಿವ್ರಣ' ಅಂದರೆ ಅರಸು ಹುಣ್ಣು ಎಂದು ಹೇಳುವ ವ್ರಣವಾಗಿ ವಿಸರ್ಜಿತ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಕಳವಳ ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದ್ದು ಮೂರು ತಿಂಗಳಾಗಿತ್ತು. ಅನೇಕ ಚಿಕಿತ್ಸಕರು ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ಕೆಂಚಿದಸಿ ಗುಣಮುಖವಾಗದೇ ಪರ್ಮತಪ್ರಾಯ ಭಾರದಿಂದಲೂ ವಿಚಿತ್ರ ವೇದನೆಯಿಂದಲೂ ಹಿಂಸೆಯಾಗಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಮಹಾರಾಣಿಯವರಿಗೆ ಆಸ್ತಿ ಕೃಪು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಮುಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಾವು ಛೇದನಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಉಪದ್ರವವು ಅದರ ಪರಿಣಾಮವೋ ಎಂಬ ಶಂಕೆಯು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅರಸರ ಅಪ್ರೀತಿಯೆಲ್ಲಾಗುವುದೋ ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ಸನ್ನಿವೇಶವಿರುವಾಗ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದನಾರ್ಯರು ಶ್ರೀಮುಷ್ಣಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ ಅವರ ಸಾತ್ವಿಕ ವೃತ್ತಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಗುಪ್ತರಾಗಿಯೇ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಿದ್ದವರ ಸಂಗಡ, ತಾವೂ ಒಂದುಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಮುಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿವೈರಾಗ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೂ ಶ್ರೀಮತ್ಸುಧಾಪಾಠದಲ್ಲಿನ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ತೃಪ್ತರಾಗಿ "ಇದು ಪಾಠ, ಪಾಠ ಹೇಳುವವರಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಭಯಭಕ್ತಿಯಿರಬೇಕು" ಎಂದು ಯಾದನಾರ್ಯರು ನುಡಿದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಪರಿಚಿತರಾದ, ನೂತನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಬಹು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಸಂಬೋಧಿಸಿ "ಆಚಾರ್ಯರ ಪರಿಚಯ ನಮಗೆ ಆಗಬಹುದೋ" ಎಂದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಯಾದನಾರ್ಯರು ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಕೊಡದೆ ಈ ದಿನ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಾಯ ಸುಧಾ ಮಂಗಳವೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಬಿದರಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಇಷ್ಟುದೂರ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದುದು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು" ಎಂದರು. ಬಿದರಹಳ್ಳಿ ಎಂದೊಡನೇ ಶ್ರೀಮುಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅಂಜನಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದಂತಾಗಿ ಶ್ರೀಯಾದನಾರ್ಯರ ಮುಖತೇಜಸ್ಸು, ಗಂಭೀರವಾಣಿ ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಶ್ರುತವಾದಂತೆ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬಂದು ಆಚಾರ್ಯರಿ!! ಬಿದರಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿನವಶುಕಾಚಾರ್ಯರೆಂಬುವ ಹೊಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರ

ರಾದ ಜ್ಞಾನಿನಿರೇಣ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಯಾದವಾಧ್ಯರನ್ನು ತಾವು ಬಲ್ಲಿರಾ, ಅವರಿಗೆ ಸುಕ್ಷೇಮವೇ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. “ನನ್ನನ್ನೇ ಯಾದವನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ” ಎಂದು ತಿಳಿಸಲು ಶ್ರೀಮುಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು ಗುರುಭಕ್ತಿ ಭಾರಾವಭುಗ್ನಗ್ರೀವರಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿ!! ಇಷ್ಟು ಅಚ್ಚನ್ನರಾಗಿ ತಾವು ದಯಮಾಡಿಸಬಹುದೇ? ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತೆಂದು ನುಡಿದು ಆ ದಿನವೇ ಶ್ರೀಮನ್ಯಾಯಸುಧಾಮಂಗಳ ನಿಮಿತ್ತ ಭೋಜನಾದಿಗಳನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿ ಶ್ರೀವರಾಹದೇವನಿಗೆ ಶ್ರೀಯಾದವಾಧ್ಯರ ಸ್ವಹಸ್ತದಿಂದ ನೈವೇದ್ಯವಾದ ನಂತರ ಭೋಜನಾದ್ಯಖಿಕ ಸಮಾರಂಭ ವಾಯಿತು. ಆ ದಿನ ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡಿದರು.

ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಕೊನೆಯ ಯಾಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಜರಿಗೆ ಮೂರೈ ಬರುವಷ್ಟು ತೀವ್ರ ವೇದನೆಯಾಗಿ ಆಗ ತಂಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿದ್ರೆಯು ಬರಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕಪ್ಪಾಗಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕೃಷ್ಣ ವಾದ ಶ್ರೀಶ್ವೇತವರಾಹನನ್ನು ಕೊರಳಿಗೆ ಸರಪಣಿಯಿಂದ ಬಂಧಿಸಿ ಕರೆತಂದು ಅರಸಿನ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಹಾರಿಸುವ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡಿ ದಂತೆಯೂ, ಅರಸು ಭಯಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ತಲೆಬಾಗಿ ನಮಿಸಿದಂತೆಯೂ, ವರಾಹವು ಎರಡೂ ಭುಜಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಊರಿ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಹುಣ್ಣನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿ ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ಸವರಿದಂತೆ ಸ್ವಪ್ನ ವಾಯಿತು. ನಿದ್ರೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ನರಳುತ್ತಿದ್ದ ಅರಸು ಉದಯ ಘಂಟೆ ಎಂಟಾದರೂ ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಎಲ್ಲಾ ವೈದ್ಯರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದರು. ಎಂಟು ಘಂಟೆಗೆ ಶ್ರೀ ಮಹಾರಾಣಿಯವರು ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಲಾಗಿ ರಾಜರಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಿತ್ತು. ಮೇಲೆ ಹೊರಸಿದ್ದ ಪರ್ಮತವನ್ನು ಇಳಿಸಿದಂತಾಗಿದೆ; ವೇದನೆಯೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ವ್ರಣವನ್ನು ತೊರಿಸಿದರು. ಸರ್ವರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡಲು ಮಹಾರಾಣಿಯವರು ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ನನ್ನಮೇಲೆ ಕೃಪೆಯಿಟ್ಟು ಕೇಳುವುದಾದರೆ ಈ ಕಷ್ಟಪರಿಹಾರವು ಶ್ರೀಮುಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರ ಪರಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಆಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಲ್ಲೆ.

ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ ನಿನ್ನೆ ದಿನ ಶ್ರೀಮನ್ಮಾಯಸುಧಾ ಮಂಗಳವೆಂಬ ವಾರ್ತೆ ಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಭೋಜನೋಪಯುಕ್ತ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಇಷ್ಟು ನಿಶ್ಚಿತಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಮಹಾರಾಜರು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರು ಮಹಾತಪಸ್ವಿಗಳೆಂದು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಕರ್ಮವಶಾತ್ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿ ದ್ರೋಹವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಆಗಲಿ, ಈಗೇನಾಯಿತು; ತಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ತಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ರಾಜಭೃತ್ಯರು ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಈ ಸಾರಿ ತಕ್ಷಣವೇ ಹೊಟುಬರುತ್ತಾ ಶ್ರೀಯಾದವಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಸಹ ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಬರಲು ಯಾಚಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಮುಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರ ಭಕ್ತಿಗೆ ವಶರಾದ ಯಾದವಾಚಾರ್ಯರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಉಭಯರೂ ರಾಜಾಲಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಈ ಉಭಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಹೋಗಿ ನಿಂತೊಡನೆಯೇ ಮಹಾರಾಜರು ಥಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಮುಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ನಿನ್ನೆಯ ದಿನ ನನ್ನ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಸೂಕರನನ್ನು ಕರೆತಂದು ನನ್ನಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟುದು. ಇವರ ಪರಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ನನ್ನ ವ್ರಣವು ಗುಣ ವಾಯಿತು ಎಂದು ಉದ್ಗಾರ ಮಾಡಿದನು. ಪ್ರೀತನಾಗಿ ನಸುನಗುತ್ತಿರುವ ಯಾದವಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕಂಡು ಸ್ವಾಮಿ, ತಾವು ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಬಯಸು ತ್ತೇನೆನಲು ಶ್ರೀಮುಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು ಎದ್ದು ನಿಂತು ಮಹಾರಾಜರಲ್ಲಿ ಬಿನ್ನಹ! ಈ ಆಚಾರ್ಯರು ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲ. ದಿವ್ಯ ದೇವತೆಗಳು. ಇಷ್ಟು ದಿನ ಇವರ ಕೀರ್ತಿಯು ಇವರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಸುಧಾದಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಗಳಿಂದಲೇ ಜ್ಞಾಪಕವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯೋದಯದಿಂದ ಅವರೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ದಯಮಾಡಿಸಿ ನಮಗೂ ಮಹಾರಾಜರಿಗೂ ದರ್ಶನ ವಿತ್ತಿರುವರು. ಇವರು ನಮಗೂ ಗುರುಪ್ರಾಯರೆಂದು ಸ್ತುತಿಸಲು ಅರಸು, ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಚಾರ್ಯ ಮಹಾಶಯರೆ!! ತಮ್ಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ಯಾವ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನಾಗಲಿ? ಎಂದು ಕೇಳಿ

ಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ವಾಮಿ! ನೀನು ಸಂತುಷ್ಟನಾದುದಾದರೆ ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀಮುಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರ ವೃತ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಸರ್ವವಿಧ ರಾಜ ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪುನಃ ನಡೆಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಈ ನಿಮ್ಮ ಕಾಣಿಕೆಯಿಂದ ನಿಶ್ಚಿತರಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀ ಸರ್ವಜ್ಞಮುನೀಂದ್ರಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪಾಠಪ್ರವಚನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದೇ ನಮಗೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಪಾರಿತೋಷಕವೆಂದು ಕೇಳಲು, ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರ ವೈರಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಚಕಿತನಾಗಿ ಅವರ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಸರ್ವ ಮರ್ಯಾದೆ, ಮಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ನಡೆಯುವಂತೆ ಶಾಸನ ಮಾಡಿದರು. ಜೀರ್ಣೋದ್ಧೃತವಾದ ಶ್ರೀಮುಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರ ವೃತ್ತಿಸಂಚಾರ ಸಾಮಗ್ರೀ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ, ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಿದರಹಳ್ಳಿಗೆ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀಮನ್ಯಾಯಸುಧಾ ಮಂಗಳ ಮಹೋತ್ಸವ

ಒಂದುಸಲ ಶ್ರೀಮದ್ಯಾದವಾಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀ ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಯ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವಾಗ್ಗೆ ಪಿಂಗಳಕ್ಕೋಟಿ ಎಂಬ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಸಮೀಪವರ್ತಿಯಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೋಪಕಂಠವರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣದೇವರ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮಂತ್ರಾಲಯ ರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಗಳವರು ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣದೇವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀಮನ್ಯಾಯಸುಧಾ ಮಂಗಳ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಈ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಿವರ್ಯರೂ, ವೃದ್ಧರೂ, ಟಿಪ್ಪಣಿಕರ್ತೃಗಳೂ ಆದ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಗಳವರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಮಾಡಿದ್ದರು. ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಚಂದ್ರಿಕಾಕಾರರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶ ಶ್ರೀಪಾದಗಳವರು ಪರಮಾದರದಿಂದ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ದಿಗ್ವಿಜಯಮಾಡಿದರು. ಸಂಸ್ಥಾನ ಮರ್ಯಾದಾಪ್ರಕಾರ ಪರಸ್ಪರ

ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆಗಳು ಜರುಗಿದವು. ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅರುಣೋದಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಂದ ಶ್ರೀ ನ್ಯಾಯಸುಧಾ ಅನುವಾದ ನೆರವೇರುವುದಾಗಿ ಉದ್ಘೋಷಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಉದ್ದಾಮಪಂಡಿತರು, ಚತುಃಶಾಸ್ತ್ರಪಂಡಿತರಾದವರು, ಸರ್ವರೂ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯರು, ಯಾವಚ್ಛಿಷ್ಯರೂ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರವಚನಾರ್ಯರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಈ ಯಾವತ್ತು ವಿದ್ವನ್ಮಂಡಲಿಯೂ ಮಿಳಿತವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಶಾಲುಗಳನ್ನು ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು, ಶಾಲುಗಳನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಬಂದವರು ಸಭಾಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದೊಡನೆಯೇ ಶಿರೋವೇಷ್ಟನವನ್ನು ತೆಗೆದು ಸರ್ವರೂ ಯಥಾ ಯೋಗ್ಯಂ ಆಸನಾಸೀನರಾದರು. ಉತ್ತಮವಾದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಉಭಯ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರೂ ಮಂದಸ್ಥಿತಮುಖಾಂಬುಜರಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ದಿವ್ಯ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಅರುಣೋದಯವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಅನುವಾದಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ವಾಚಕ ಮಹಾಶಯರೇ!! ಹೇಳುವುದೇನು? ಸಹಸ್ರವದನನಾದ ಶೇಷದೇವರು ಇಂದ್ರಾಂಶರಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಎರಡು ಸಹಸ್ರ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ, ಅವಲೋಕಿಸಿ ಎರಡು ಸಹಸ್ರ ನಾಲಿಗೆಗಳಿಂದ ನುಡಿದ ಮಹಾದ್ಭುತವಾದ ದಿವ್ಯ ಗ್ರಂಥ, ಶ್ರೀಮದಂಜನಾನಂದನವದನಕಂಜಸಂಜಾತಮಂಜುಳವಾಕ್ರಸೂನ-ಸಂಭೂತಮಕರಂದನಿಧಿಶ್ರೀಮದ್ಭಾರತೀಸನ್ನಿಧಾನ, ಶ್ರೀಮದ್ವಿದ್ಯಾಧೀಶ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಆಗಮನ, ಅನುವಾದಮಾಡುವವರು ಶ್ರೀಮತ್ಪರಿಮಳಾ ಚಾರ್ಯವರ್ಯರು. ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರೇ ಅಲ್ಲವೇ ಪರಮಧನ್ಯರು!!

ಶ್ರೀ ಗುರುವರ್ಯರು ಗಂಗಾಪ್ರವಾಹದಂತೆ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಪರ್ಯಂತರ ಅನುವಾದಮಾಡಲು ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಆ ಯಾವತ್ಕಾಲವೂ ನಿಮಿಷಾರ್ಧದಂತೆ ತೋಚಿದುದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು? ಅನುವಾದವು ಭರದಿಂದ ನಡೆದಿದೆ—ವಿದ್ವನ್ಮಣಿಗಳಾದ ಸಭ್ಯರು ವಿಷಯಾಂತರಸಂಚಾರರಹಿತಮನಸ್ಕರಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೋ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಸಹ ಸಭೆಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ

ಅನುವಾದಸೌಭಾಗ್ಯವಿಚ್ಛೇದಭೀತಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ
ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಕೂತುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅನುವಾದ ಸೌಷ್ಟವದಿಂದ
ಪರಮಸಂತುಷ್ಟರಾದ ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಧೀಶಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಆನಂದಬಾಷ್ಪ
ವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಥವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ
“ನಿಮ್ಮನ್ನು ಚಿರಂಜೀವಿಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಲೋಕಮಾನ್ಯರನ್ನಾಗಿಯೂ,
ಅದ್ವಿತೀಯಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ, ನಮ್ಮ ಶ್ರೀರಾಮವೇದವ್ಯಾಸರು
ಮಾಡಲೆಂದು ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆಂದರು.”

ಸ್ವಾಮಿ !! ತಾವು ಪ್ರೀತರಾದರೆ ಶ್ರೀ ಹರಿವಾಯುಗಳು ಪ್ರಸನ್ನ
ರಾದಂತೆಯೇ ಎಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ
ನಮ್ಮ ಯಾದವಾರ್ಯರೊಬ್ಬರು ಇದ್ದರೆ ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು ಎಂದು
ಮೃದುವಾಗಿ ನುಡಿದರು. ತಕ್ಷಣವೇ ಹಿಂದೆಲ್ಲಿಯೋ ಕುಳಿತಿಿದ್ದ ಶ್ರೀ
ಯಾದವಾರ್ಯರು ಥಟ್ಟನೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದು “ಇಗೋ! ಇಲ್ಲಿಯೇ
ಇದ್ದೇನೆ. ಸನ್ನಿಧಾನದ ಮಹದಾಜ್ಞಾವನ್ನು ಶಿರಸಾ ಮಾನ್ಯಮಾಡುತ್ತೇನೆ”
ಎಂದು ನುಡಿದೊಡನೆಯೇ ಸಭೆಯೆಲ್ಲವೂ ದಿಗ್ಗನೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ಥಾನ ಮಾಡಿತು.
ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಂದು ಉಭಯ ಶ್ರೀಗಳವರ ಇಚ್ಛಾನು
ಸಾರವಾಗಿ ಎರಡು ತಾಸು “ಅನ್ಯಥಾಖ್ಯಾತಿವಾದ”ವನ್ನು ಅಮರ
ತರಂಗಿಣೀ ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಅನುವಾದಿಸಿ, ಶ್ರೀ ರಾಯರು ಅನುವಾದ
ಮಾಡಿದ ಯಾವತ್ಸಧಾನುವಾದವೂ ಸರ್ವಾಂಗ ಸುಂದರವೂ ಸಮಸ್ತ
ದೇವಾದರಣೀಯವಾಗಿ ಅಖಿಳ ವಿದ್ವಜ್ಞನ ಮನೋರಂಜಿತವಾಗಿದೆ.
ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು ಎಂದೂ ಆನಂದಬಾಷ್ಪಪೂರಿತಲೋಚನರಾಗಿ
ಸ್ತುತಿಸಿದರು. ಈ ಮೂರು ಮಂದಿ ದೇವಾಂಶರು ಪಡುತ್ತಿರುವ ಈ
ಸಂತೋಷವನ್ನು ಕಂಡು ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸತ್ಕುಲಪ್ರಸೂತರಾದ ಪ್ರವಚನಾ
ಚಾರ್ಯರುಗಳೆಲ್ಲರೂ “ಇದು ಜ್ಞಾನ + ಭಕ್ತಿ + ವೈರಾಗ್ಯಗಳೆಂಬ ಗುಣ
ಗಳು ಮೂರ್ತಿಮಂತವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಸುಯೋಗ”ವೆಂದು
ಸಂತೋಷಾಂತರಂಗರಾದರು. ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು,
ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು, ಶ್ರೀಮತ್ಪೂಜ್ಯಯಾದವಾ

ಚಾರ್ಯರು ಈ ಮೂರು ಜನ ದೇವತೆಗಳೂ ಈ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಥಮತಃ ಭೇಟಿಯಾದುದು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ, ಅನ್ಯೋನ್ಯವಿಧ್ಯಾ ತಪೋಮಹಿಮಾಶ್ರವಣಸಂಜಾತಪ್ರೀತರಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಇಂತಹ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರ ಭಾಗ್ಯವೇ ಭಾಗ್ಯವು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುವಾಸಿನ್ಯಾದಿ ಭೋಜನ ಸಮಾರಂಭವಾಗಿ ಮಂಗಳ ಮಹೋತ್ಸವವು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಯಿತು.

ಶ್ರೀ ಸಾಂಡುರಂಗನ ಒಲಿಮೆ

ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಶ್ರೀ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಪ್ರವಚನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಸಂತತವಾಗಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಪರ್ಯಂತರ ಪಾಠ ಹೇಳುವುದು, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ, ಸಂಧ್ಯಾ, ದೇವತಾರ್ಚನೆ, ಜಪ, ತಪೋಽನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿ ಭೋಜನ ಮಾಡುವುದು ಹೀಗೆ ನಿತ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಸಂಪ್ರದಾಯ ವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಭೋಜನಕ್ಕೆಂದು ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದಾಗ್ಗೆ ಆರ್ಯರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯವರು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಏನು ಬಡಿಸುತ್ತಾರೋ ಅದು ಭಗವನ್ನವೇದನೆಗೆ ಇಟ್ಟುದೇ ಆಗಿರಬೇಕೇ ಆಗಲಿ ಬೇರೆಪದಾರ್ಥವಾಗಿರಕೂಡದು. ಇಷ್ಟೇ ನಿರ್ಬಂಧ. ಹೀಗೆಯೇ ನಿತ್ಯಂಪ್ರತಿ ಯಾರೋ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಂದ ಹಸಿ ಪದಾರ್ಥವನ್ನೆ ಪಾಕಮಾಡಿ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ ಪಾಠವು ಮುಗಿಯುವ ಸಮಯವಾಯಿತು. ಪದಾರ್ಥವೇನೂ ಒದಗಲಿಲ್ಲ. ಅಮ್ಮಾವರು ಭಯಗ್ರಸ್ತರಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಕರೆದು, ಎಲಾ! ನೀನು ಧಟ್ಟನೆ ನದಿಗೆ ಹೋಗಿ ನುಣುಪಾದ ಶಾವಿಗೆ ಸಜ್ಜಿಗೆಯಂತಹ ಉಸುಗನ್ನು ಈ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಅದನ್ನೇ ಆ ಶಿಷ್ಯನು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ ನೀರಿನಿಂದ ನೆನೆಸಿದಂತೆ ಮಾಡಿ ಆ ನೀರನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬಸಿದು ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ತಂದಿರಿಸಿದರು. ಅಧ್ಯರಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀತುಲಸಿ ಪತ್ರವನ್ನೆಸೆದು, ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿದರು. ಉಸುಗು

ತಂದ ಶಿಷ್ಯನಂತೂ ಬೆಚ್ಚಿ ಬೆರಗಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಏನೂ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನೈವೇದ್ಯವಾಯಿತು. ನೈವೇದ್ಯ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಅಮ್ಮಾವರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಶಿಷ್ಯನು ಹಿಂದೆಯೇ ಇದ್ದು ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅದು ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಪ್ರಸಾದದಂತೆ ಆಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿನ ಜಲಭಾಗವೆಲ್ಲಾ ಘೃತವಾಗಿ, ಉಸುಗೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಮಧ್ಯೆ ಮಿಶ್ರವಾಗಿದ್ದ ಹರಳುಕಲ್ಲುಗಳು ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ ಬಾದಾಮಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳಾಗಿದ್ದವು. ತಾಯಿಯವರೂ ಭಯದಿಂದ ತತ್ತರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆಚಾರ್ಯರ ಆಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೇ ಉಸುಗು ತಂದಿಟ್ಟುದು ತಪ್ಪೆಂದು ಅವರ ಭಯವಾಗಿತ್ತು. ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೇನೂ ಅರಿಯದ ಶಿಷ್ಯನುಂಡಲಿಯು ಪರಮಾನಂದದಿಂದ ಭೋಜನ ತೀರಿಸಿತು. ಆಪ್ತಶಿಷ್ಯನು ಅಮ್ಮಾವರ ಆಜ್ಞೆ ಮೇರೆಗೆ ಜರುಗಿದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಗೋಷ್ಠವಾಗಿಯೇ ಇರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಮರುದಿನದಿಂದ ಯಾರೋ ಸದ್ಗೃಹಸ್ಥರು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಪಾಕವಾಯಿತು. ಪಾಠವು ಭರದಿಂದ ಸಾಗಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಒಂದು ಸಪ್ತಾಹವಾದೊಡನೆಯೇ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅದೇ ಸ್ಥಿತಿಯೊದಗಿತು. ಈ ಸಾರಿ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯವರು ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಭೀತರಾಗಿ ಯಾವ ಉಪಾಯವನ್ನೂ ಮಾಡದೇಲೇ ಸುಮ್ಮನಾದರು. ಅಡಿಗೆಯ ಒಲೆಗಳನ್ನು ಸಾರಿಸಿ ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ತಾವು ಶ್ರೀತುಲಸೀ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಾಠಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಪಾಠವು ಮುಗಿಯಿತು. ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ದೇವತಾರ್ಚನೆ ಮುಗಿಸಿ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ತರಹೇಳಲು ಇದ್ದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಿವೇದನಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಮೊದಲು ಜರುಗಿದ ಉಸುಗು ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಪ್ರಸಾದದಂತಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರು ಏನೂ ಮಾತೇ ಆಡದೆ ಮೌನವನ್ನು ಧರಿಸಿ ದೇವರ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಏನೋ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅಮ್ಮಾವರು ಜಲಭಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ ಕಾರ್ಯಾಂತರ ನಿರತರಾದರು. ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರು ಹೊರಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ ದೇಸಾಯಿಗಳ

ಮನೆಕಡೆ ಹೊರಟರು. ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರಲು ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಆಚಾರ್ಯರು ಬಂದ ವಿಷಯವೇನೆಂಬುದನ್ನು ದೇಸಾಯಿಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ತಂಡುಲಾದಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರು ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ತಂದಿರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹಾಗೆ ಈ ಕಡೆಯವರಿರಲು, ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯವರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಆಳು ಮನುಷ್ಯನಾದ 'ರಂಗ'ನೆಂಬವನು ಒಂದು ಘನವಾದ ಮೂಟೆಯನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಅಮ್ಮಾವರೇ! ಎಂದು ಕೂಗಿದನು. ಅಮ್ಮಾವರು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು ನೋಡಿದರು. ಒಂದು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಯಾವತ್ತೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾದ ಮೂಟೆಯನ್ನು ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ, ತಾಯಿಯವರೇ, ಬೇರೆ ಕಾರ್ಯ ಭರದಿಂದ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನೊದಗಿಸುವುದು ತಡವಾಯಿತು. ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು, ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಬಾಯಿಂದ ರಕ್ತವು ಸೋರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, "ರಂಗಾ! ಇದೇನು ಮುಖದಲ್ಲಿ ರಕ್ತವು ಯಾಕೋ ಸುರಿಯುತ್ತಿದೆ? ಏನಿದು" ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ತಾಯಿ, ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ತರಲು ಆಲಸ್ಯ ವಾದುದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಕುಪಿತರಾಗಿ ತಾಡನ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಏಟು ನಾಲಿಗೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ತಾಕಿದ್ದರಿಂದ ಹಾಗಾಗಿದೆ, ನೋಡಿರಿ, ಎಂದು ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಚಾಚಿ ತೋರಿಸಿದನು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಬಾರುಗಳು, ನೆತ್ತರು ಕಾಣಿಸಿ ಅಮ್ಮಾವರು ಕಡುನೊಂದು ಕರಗಿಹೋದರು. ಪುತ್ರ, ನೀನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಬೇಡ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರು. ಆಚಾರ್ಯರು ಮನೆಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದೊಡನೆಯೇ ನಾನು ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಇಷ್ಟು ಅನ್ಯಾಯವೇ? ಎಳೆಯ ಬಾಲಕ; ಸಾಮಗ್ರಿ ತರುವುದು ಹೊತ್ತಾದರಾಯಿತು. ಬಾಧಕವೇನು? ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಕೋಪವೇ? ಪರಮಾರ್ಥವಾಗುವುದಲ್ಲ! ಎಂದು ಚಕಿತರಾಗಿ ತದೇಕಧ್ಯಾನದಿಂದ ಅಮ್ಮಾವರು ಪಾಕವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಕಾದಿದ್ದರು. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಯಕ್ಕೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಪುನಃ ಸ್ನಾನ ಅಭೀಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಆಹೂತರಾದರು. ಭೋಜನ

ವಾಯಿತು. ತಾಯಿಯವರೂ ಭೋಜನ ತೀರಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನವದನರಾಗಿ “ಸ್ವಾಮಿ, ಇಷ್ಟು ಕೋಪಕ್ಕೆ ತಾವು ಆಸ್ಪದ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ರಕ್ತದರ್ಶನವಾಗುವಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ತಾಡನ ಮಾಡುವುದುಂಟೇ?” ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿದರು. ಆರ್ಯರು ಚಕಿತರಾಗಿ “ಇದೇನು? ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿರುವುದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ ನಮಗಾಗುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ?” ಎಂದರು. ಆಗ ರಂಗನ ನಾಲಿಗೆಯು ಸೀಳಿ ರಕ್ತ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ, ಆ ರಂಗನು ವಿಳಂಬವಾದುದಕ್ಕೆ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಅನುಪೂರ್ವಿಯಾಗಿ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡರು. ವಿಷಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗ್ರಹಿಸಿ ಪೂರ್ವಾಪರ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಆರ್ಯರು ದೇವರ ಮನೆಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತಂದು ತೋರಿಸಿದರು—

ಅನನ್ಯಾಶ್ಚಿಂತಯಂತೋ ಮಾಂ |

ಯೇ ಜನಾಃ ಪರ್ಮಪಾಸತೇ ||

ತೇಷಾಂ ನಿತ್ಯಾಭಿಯುಕ್ತಾನಾಂ |

ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ ವಹಾಮ್ಯಹಂ ||

ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಮಸಿಯಿಂದ ಎರಡು ಬಾರುಗಳು ಬೀಳುವಂತೆ ಗೀಚಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. “ಸಾಧ್ವಿ, ಸರ್ವಪ್ರಕಾರೇಣ ತನ್ನನ್ನೇ ನಂಬಿದ ಭಕ್ತರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ತಾನು ನೋಡುತ್ತೇನೆಂದು ನಮಗೆ ಶಾಸನವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಹರಿಯು ನಮ್ಮನ್ನು ಉದಾಶೀನಮಾಡಿದನೆಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಆಕ್ರೋಶ ಬಂದು ಈ ಶ್ಲೋಕದ ಮೇಲೆ ನಾವು ಗೆರೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದುದು ಮಹಾಪರಾಧವಾಯಿತು” ಎಂದು ತಪ್ಪಿಸಿದರು.

ಕೂಡಲೇ ಅಮ್ಮಾವರು, ಆ ಶ್ಲೋಕದ ಮೇಲೆ ಅರಿತಿನ, ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಹಾಕಿ ತಮ್ಮ ಪರಮಪವಿತ್ರವಾದ ಶರಗಿನಿಂದ ಉಪಚರಿಸಿದರು. ಬೆಳಗಾಯಿತು. ಶ್ರೀ ಆರ್ಯರು ಪಾಠನಿರತರಾಗಿರುವಾಗ ಮೊದಲು ಬಂದಿದ್ದ ರಂಗನೇ ಪುನಃ ಅಮ್ಮಾವರೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತು, “ತಾಯಿ, ನನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯ ಮೇಲಿನ ಘಾಯವು ನಿಮ್ಮ ಉಪಚಾರದಿಂದ ಮಾದಿದೆ.

ಇಗೋ ನೋಡಿ” ಎಂದು ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಶಂಖ-
ಚಕ್ರಗದಾಪದ್ಮಭೂಷಿತ ಚತುರ್ಭುಜನಾದ ಪಾಂಡುರಂಗನು ತನ್ನ
ದಿವ್ಯರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅದೃಶ್ಯನಾದನು. ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಉಚ್ಚ
ಸ್ವರದಿಂದ ಕೂಗಿದ ಬಾಯಿಯವರ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಆಕೃಷ್ಟರಾದ
ಯಾದವಾರ್ಯರು ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯವರನ್ನು ಸಂತೈಸಿ ಅದೃಶ್ಯನಾದ ರಂಗನನ್ನು
ಹುಡುಕುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗದೇ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಪಠನಪಾಠನಾದಿ
ಗಳಿಂದ ಪರಮ ಸಂತುಷ್ಟಾಂತರಂಗರಾಗಿ ಪುಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ ಭಂಗಾರದಂತೆ
ಮಹಾ ತೇಜೋವಂತರಾಗಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರ ಮಾನಸಪೂಜಾ ಮಹಿಮೆ

ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಅಕ್ಕಂದಿರು ವೆಂಕೂಬಾಯಿಯವರೆಂಬ
ಹೆಸರಿನವರಿದ್ದರು. ಅವರು ಮಡಿ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳಾದುದರಿಂದ ಕೇವಲ
ಸ್ವಧರ್ಮದಿಂದಲೇ ನಿಷ್ಠಾವಂತರಾಗಿ ವ್ರತನೇಮಉಪವಾಸಪರಾಯಣ
ರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರಿಗೆ ಅರುಣೋದಯಕ್ಕೆ ಏಳುವ
ಅಭ್ಯಾಸವಿರಲಿಲ್ಲ. ಶರೀರಾಲಸ್ಯ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ
ಕೊಂಚ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಎಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಸಹಿಸದೆ
ಅಕ್ಕಂದಿರು ದಿನಂಪ್ರತಿ ಗೊಣಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ
ಸಾಧನಿದ್ವಾದಶಿ ಬರಲು ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕಾವರು
ಇದ್ದೆಡೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಕ್ಕಾ!! ನಾಳೆ ಸಾಧನಿದ್ವಾದಶಿ. ನಿಮ್ಮ ವ್ಯಾಳ್ಯಕ್ಕೆ
ದೇವತಾರ್ಚನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತೀರ್ಥಪಾರಣೆಗೆ ಅನುಕೂಲಮಾಡು
ವಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಮಗಿಲ್ಲದಿರುವುದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತೇಯಿದೆ.
ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀ ತುಳಸೀದಾಸರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ತೀರ್ಥಪಾರಣೆಮಾಡಿ
ಬಂದರೆ ಒಳಿತು, ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಹಾಗೆ ಆಗಲಿ ಎಂದು
ಅಕ್ಕಾವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು.

ಈ ತುಳಸೀದಾಸರೆಂಬವರು ವಸ್ತುತಃ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಇವರು ನವದ್ವೀಪಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ತರ್ಕವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರ ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದು ಶ್ರೀವೇದೇಶತೀರ್ಥರಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಉದ್ಬಾಹುಪಂಡಿತರಾದ ಈ ದಾಸರು ೮-೧೦ ವರ್ಷ ಕಾಲ ಎಲ್ಲಾ ವೇದಾಂತಗಳನ್ನೂ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಮತವೇ ಪ್ರಮಾಣಿಕ ವಾದುದೆಂದು ದೃಢನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ಶ್ರೀವೇದೇಶತೀರ್ಥರಿಂದಲೇ ತಪ್ಪು ಮುದ್ರಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ತರುವಾಯ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಕಾಲ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವನ್ನು ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿ ವಿರಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಜನ್ಮಗಳು ಮೈಂಘಜನ್ಮ ಬರುವ ಪ್ರಾರಬ್ಧವಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿದುಬಂದದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀಯಾದವಾರ್ಯರನ್ನು ಬಹುಪ್ರಕಾರೇಣ ಸೇವಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಒಂದಾನೊಂದುದಿನ ಸೇವೆ ಮಾಡಲು ನಿಮಿತ್ತವೇನೆಂದು ಗುರುಗಳೇ ವಿಚಾರಿಸಲು ತಮ್ಮ ಮೈಂಘ ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿದರು. ಆಗ ಉಪಮರ್ದಯುಕ್ತಿಯನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ “ಹಾಗಾದರೆ ನೀವು ನಮ್ಮ ಆಜ್ಞಾಪ್ರಕಾರ ನಡೆದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಿತ್ಯಂಪ್ರತಿ ದೇವತಾರ್ಚನೆ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ತರ್ಪಣಿ ಬೆರಳಿಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಉಂಗುರವನ್ನಿಟ್ಟು ಪಗಡಿಮನಿಯ ಲುಂಗಿಯನ್ನು ಕಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಹುಡಕೆಯನ್ನು ಪಿಡಿದುಕೊಂಡು ನರಸಿಂಹತೀರ್ಥವೆಂದು ಹೆಸರುಳ್ಳ ಸಮೀಪವರ್ತಿಯಾದ ಹೊಂಡದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಘಂಟೆ ಕಾಲ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತರುವಾಯ ಸ್ನಾನಾಹ್ನಿಕ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಭೋಜನ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಹೀಗೆ ೧೨ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು” ಎಂದು ಆಜ್ಞೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಾವಧಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೂಕಿ ಕೊನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಧನಿದ್ವಾದಶಿ ಬಂದಿತ್ತು. ತೀರ್ಥನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ವೆಂಕೂಬಾಯಿಯವರು ಈ ತುಳಸೀದಾಸರಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವತಾರ್ಚನೆ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಲುಂಗಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ದಾಸರು, ಅಕ್ಕಾವರು ಬಂದುದನ್ನು ತಿಳಿದು ತಕ್ಷಣವೇ ಅಂಗವಸ್ತ್ರವನ್ನು

ಪರಿಧಾನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರ ಇಚ್ಛಾಪ್ರಕಾರ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಲುಂಗಿಯನ್ನು ವೇಷ್ಠನಮಾಡಿಕೊಂಡ ದೃಶ್ಯವು ಅಕ್ಕಾವರಿಗೆ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿ ಮೈಗೆ ಮುಳ್ಳು ಮುಟ್ಟಿದಂತಾಯಿತು. ಭಿಡಿಯಕ್ಕೆ ತೀರ್ಥನಿಮಿತ್ತಕ್ಕೆ ಕೈ ಒಡ್ಡಿ ಆ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರಾಶನಮಾಡಲಾರದೆ, ಮೊಳಕ್ಕೆ (ಕಪೋಣಿ) ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಆ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಜಾರಿಬಿಟ್ಟು ಪ್ರಾಶನಮಾಡಿದಂತೆ ನಟಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟರು.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನಾಬ್ಧೀಕ ವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೀರಿಸಿ ಅಕ್ಕಂದಿರನ್ನು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು— ದಯಮಾಡಿಸಿದ ಅಕ್ಕಂದಿರನ್ನು ದುರುದುರನೆ ನೋಡಿ “ನೀವು ಮೈಲಿಗೆ ಯಾಗಿರುತ್ತೀರಿ, ಸ್ನಾನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಳಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿ” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂಬ ಅರಿವು ಅವರಿಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯಾಡದೆ ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಯಾದವಾರ್ಯರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳಿ ಅಕ್ಕಾ !! ನೀವು ತೀರ್ಥ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರಿ. ತುಳಸೀದಾಸರು ನಿಮ್ಮ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲರಾಗಿದ್ದರೋ? ಎಂದು ಕೇಳಲು ತಾವು ತೀರ್ಥವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಮೊಣಕ್ಕೆಗುಂಟಾ ಹರಿಬಿಟ್ಟುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಆ ಕೈಯಿಗೆ ಅಕ್ಕಾವರ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದು ತೀರ್ಥವೇನಾದರೂ ಕೈಗೆ ಹತ್ತಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ನಕ್ಕರು. ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ—ಮಹಾ ಅನರ್ಥ ! ತೀರ್ಥದ ಧಾರೆ ಹೇಗೆ ಹೋಗಿದೆಯೋ ಅದರಂತೆ ಬಿಳುವು ಹತ್ತಿತ್ತು. ಅಯ್ಯೋ, ಎಂದು ರೋದನ ಮಾಡುತ್ತಾ ತಾವು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದಾಗಿ ಆಕ್ರಂದನ ಮಾಡಿದರು. ಬಾಯಿ !! ನೀವು ನದಿ ಹಾರಿದರೂ ಈ ತೊನ್ನು ಹೋಗಬಲ್ಲದೆ? ಎಂದರು, ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು.

ಅಕ್ಕಾವರು ಗದ್ಗದಾಯಮಾನರಾಗಿ ನಡುಗುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಗತಿ ಏನೆಂದು ಅಂಗಲಾಚಿದರು. ಆಗ್ಗೆ ಪರಮ ಕರುಣಾಶಾಲಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು—ತಾಯಿ, ಕೇಳು, ನೀನು ಶ್ರೀ ತುಳಸೀದಾಸರ ದ್ರೋಹ ಮಾಡಿರುವೆ. ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಲ್ಲಿಯೆ ಹುಡುಕುವುದು

ನಿಯಮ. ನೀವು ಪುನಃ ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅವರು ತೀರ್ಥದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟವತ್ತಕ್ಕೆ ಲಿಪ್ತನಾದ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಈ ಶ್ವೇತಕುಷ್ಟಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಲೇಪನ ಮಾಡುವುದಾಗಿಯೂ, ಆ ನರಸಿಂಹತೀರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆನಮಸ್ಕಾರದಿಂದ ಸೇವಿಸುವುದಾಗಿಯೂ ತಿಳಿಸಿದರು. ತಕ್ಷಣವೇ ಈ ಸೇವೆಗೆ ವೆಂಕೂಬಾಯಿಯವರು ಶ್ರೀ ತುಳಸೀದಾಸರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಶ್ರೀ ಯಾದನಾರ್ಯರ ಅಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಒಂದು ಸಪ್ತಕ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದನಂತರ ಆ ಶ್ವೇತಕುಷ್ಟವು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ನೊದಲಿನಂತಾದರು. ಸೇವಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ತುಳಸೀದಾಸರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಪರಾಧವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿ ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡಿದರು.

ಅದಕ್ಕೆ ದಾಸರು ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ನಕ್ಕು: ಅಕ್ಕಾವರೆ!!! ನಿಮಗೆ ಈ ಗತಿಯಾದುದು ನಮ್ಮ ತೀರ್ಥತ್ಯಾಗದಿಂದಲ್ಲ. ನೀವು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾವಾರ್ಯರನ್ನು ಮನುಷ್ಯರೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವರು ಅರುಣೋದಯಕ್ಕೆ ಏಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂತಲೂ ಬಹಳ ಕೋಪಿಗಳೆಂತಲೂ ನಿತ್ಯಂಪ್ರತಿ ಗೊಣಗುಟ್ಟಿದುದರ ಪ್ರತಿಫಲವಿದು. ಅರುಣೋದಯದಾರಭ್ಯ ಶ್ರೀಗುರುಗಳು ಮಾನಸ ಪೂಜಾನಿರತರಾಗಿದ್ದು ಅರುಣವಾದ ತರಣಿಕಿರಣಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಿ ಪೂಜಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಲೋಕದೃಷ್ಟಾನ್ವಿತೈಕ್ಯಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಈ ಮರ್ಮವನ್ನರಿಯದೆ ನಿಂದಿಸಿದುದರ ಫಲವಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಈ ಅನರ್ಥವಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ನಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪೋದ್ಧಾರಕ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾವಾರ್ಯರ ವರನ್ನು ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡಿ. ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ದೇವಾಂಶರೆಂತಲೂ ಶ್ರೀ ಹರಿವಾಯುಗಳ ಸನ್ನಿಧಾನ ಪಾತ್ರರೆಂತಲೂ ತಿಳಿದು ಪೂಜ್ಯಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಇರುವುದಾಗಿ ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಯೋಗ್ಯರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಕ್ಕಾವರಿಗೂ ಸದ್ಗತಿಯಾಗುವಂತೆ ಅನವರತ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಪ್ರವಚನಾವೃತ್ತಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾ ಸುಖವಾಗಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವೂ-ಯಾದವಾಚಾರ್ಯರೂ

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವೆಂದರೆ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಚಾರ್ಯರ ಮನೆಯ ಸ್ವತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀಮನ್ಯಾಯಸುಧಾ, ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವೆಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನಿರಂತರ ಆವರ್ತನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ ಶ್ರೀ ಪಂಡರೀ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು.

ಅಲ್ಲಿ ಅನವರತ ಕರ್ಕಶತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವಚನೈಕ ಧುರಂಧರರಾದ ಶ್ರೀ ಪಾಂಡುರಂಗಿ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರೆಂಬವರು ಶತಸಂಖ್ಯಾರಾದ ಶಿಷ್ಯಜನ-ಪರಿವೃತರಾಗಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಈ ದಿಗ್ಗಂತಿ ಪಂಡಿತರು ಚತುಃಶಾಸ್ತ್ರ-ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದರೂ ವಿಶೇಷತಃ ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೇ ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ ಯಾವ ಸಂಪತ್ತಿಗೂ ಕೊರತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮಂತರು, ಮನತನಸ್ಥ ಆಚಾರ್ಯರು, ಅತ್ಯದ್ಭುತಪಂಡಿತರು, ರಾಜಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಪಾತ್ರರು, ರೂಪಲಾವಣ್ಯಯೌವನಭರಿತರು, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೇಲಾಗಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ (೧೦೮) ಶ್ರೀಮಜ್ಜಗದ್ಗುರು ಪೀಠವೆಂದೆನಿಸುವ ಉತ್ತರಾದಿಮಠದ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಮದ್ವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥ ಶ್ರೀ ಪಾದಂಗಳವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಅನುಜರು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥಾನದ ದಿವಾನರು. ಈ ಬಗೆಯ ಸೊಬಗಿನಿಂದ ನಿಭೃತರಾಗಿ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಯಾರನ್ನೂ ಲಕ್ಷಿಸದೇ ಇದ್ದುದು ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ? ಈ ಆಚಾರ್ಯರು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಜ್ಜನಮಾನವುಂಡನಚಕಿತರಾದ ಅವರ ವೃದ್ಧರಾದ ತಾಯಿಯವರು ಸಹ ಅವರಿಗೆ ವಿರಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಜರು (ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರು) ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥರನ್ನು ಸಹ ಸಮಾನಸ್ತಂಧ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವ ಹವ್ಯಾಸದ ಮನೋವೃತ್ತಿಯಾದುದರಿಂದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶ ಶ್ರೀ ಪಾದಂಗಳವರು ಸಹ ಸ್ನೇಹಭಂಗಭೀತಿಯಿಂದ ಈ ಪ್ರಸಕ್ತಿಗೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಆಚಾರ್ಯರ ದರ್ಶನವಾಗುವುದೇ ದುರ್ಲಭ. ಒಂದು ಮನೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗಲೂ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ, ಶಾಲು,

ಹಗಲು ದೀವಟೆಗೆ ಇದ್ದೇ ಇರಬೇಕು. ಹೀಗಿರಲು ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ವರಪಕ್ಷ ಕಾಲವು ಒದಗಿತೆಂದು ಸೂಚಿಸಲೋಸುಗವೋ ಎಂಬಂತೆ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಯಾದನಾರ್ಯರು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಂದ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿದಂದೇ ಶ್ರೀ ಯಾದನಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಭಾವಿ ಶುಭ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವ ಪೀಠಿಕೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅದೇನೆಂದರೆ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರ ಮಾತೃಶ್ರೀಯವರೇ ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ತಾಯಿಯವರಷ್ಟೆ. ಆದರೆ ಉಭಯ ಕು ಮಾರೂ ಶ್ರೀ ಮಾತೃವಾಕ್ಯಪರಿಪಾಲನಧುರಂಧರರು. ಇವರಿಗಿರುವ ಮಾತೃಪ್ರೇಮದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಯಾದನಾರ್ಯರು ಗುರುರಾಜರ ತಾಯಿಯವರಿಗೆ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಾವ್ಯತ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿಸಿ ದಿನಂಪ್ರತಿ ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವಾದರೂ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಪುರಾಣವನ್ನು ಕೇಳದೆ ಭೋಜನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇದರಂತೆಯೇ ನಿರಂತರ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪಂಥರಿಗೆ ಬಂದ ಯಾದನಾರ್ಯರು ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದರು. ಚಂದ್ರಭಾಗಾಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಶ್ರೀ ಯಾದನಾರ್ಯರು ತಾವಾಗಿಯೇ ಹೋಗಿ ಕಾಣುವ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರ ಮಾತೃಶ್ರೀಯವರ ದರ್ಶನವ್ಯಾಜದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕೆಳಗಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯಾದನಾರ್ಯರು ಶ್ರೀಮಾತೃಶ್ರೀಯವರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿದರೂ ಮೇಲುಸ್ಥರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರ ಪಾಠವು ಭರದಿಂದಲೇ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪಾಠಶಾಲೆಗೆನೇ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಲು ಶಿಷ್ಯರಿಂದ ಒಂದು ಆಸನವನ್ನು ಹಾಕಿಸಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಯಾದನಾರ್ಯರೊಡನೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಭಾಷಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ನಾಲ್ಕೈಂಟು ದಿನ ನಿಂತು ಪುನಃ ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭೇಟಿಯಾಯಿತು. ಯಾದನಾರ್ಯರು ಎದ್ದು ಬರುವಾಗ, “ಆಚಾರ್ಯರೇ! ತಾವು ದಯವಿಟ್ಟು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವನ ಲೋಕನ ಮಾಡಬೇಕು” ಎಂದರು. “ಅದು ಸ್ತ್ರೀಬಾಲಮನೋಜ್ಞವಾದ

ಪುರಾಣವು. ಅದು ಅವರಿಗೇ ಸಲ್ಲುವುದಾಗಲಿ ನಮ್ಮಂತಹ ಉದ್ವಾಮ ಪಂಡಿತರಿಗಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಅದ್ವಿತೀಯ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪ್ರಾಧಿಮಿಯನ್ನು, ಲೋಕಮಾನ್ಯಪಂಡಿತಾಗ್ರಗಣ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರೇ ವರ್ಣಿಸಿದುದನ್ನು ನಾವು ಅನೇಕಾವರ್ತಿ ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಈಗ ತಾವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯವಾಗುವುದಲ್ಲ” ಎಂದು ನಕ್ಕರು. ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಕೂಡಾ ನಸು ನಕ್ಕು ಹಿಂದಿರುಗಿದರೂ ಸಹ ಕಂಡ ಕಂಡ ಸಮಯದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಾವಲೋಕನೋಪದೇಶವನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಯೇ ಕೆಲವುಕಾಲ ನಡೆಯಿತು. ತಾಯಿಯವರೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವನ್ನು ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಮೊಟಕಕಾಲವು ಸಮೀಪಿಸಿದಂತೆಲ್ಲಾ ಅವರ ಶಿಷ್ಯವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಧ್ಯಾದ್ಯಪದ್ರವಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರ ತಾಯಿಯವರ ಬಳಿ ಪುರಾಣ ಹೇಳುವವರೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಲು ಆದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲಸಮಯಸಂಧ್ಯಂತರ ಅವರು ಉಪವಾಸ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟರು. ಕಾರ್ಯಾಂತರ ನಿಮಿತ್ತ ರಾಜಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಆಚಾರ್ಯರು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಬರುವಾಗ ಯಾದವಾರ್ಯರು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರೇ! ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವನ್ನು ಅವಲೋಕನ ಮಾಡೋಣಾಗಿದೆಯೇ? ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದರು. ತರ್ಕಜಟಿಲವಾದ ವಿವಿಧ ನ್ಯಾಯವೇದಾಂತಮೀಮಾಂಸಾ-ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರಗತವಿಷಯವಾಕ್ಯಾರ್ಥಸೌಭಾಗ್ಯನಿರೂಪಣಧುರಂಧರರಾದ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದವಾರ್ಯರಂತಹ ಮಹಾನುಭಾವರು ಹೀಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ಉಪದೇಶಮಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುವುದಲ್ಲ ಎಂದು ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾರೆ—ಉಂ ವರುಷ ವಯಸ್ಸಿನವರಾದ ತಮ್ಮ ಮಾತೃಶ್ರೀಯವರು ಭೋಜನವಿಲ್ಲದೆ ತತ್ತಳಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಷ್ಯರಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರ ಕುಟುಂಬಾವರು

“ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೊ ನಃ”

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಭಾರತೀ

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಸಂಪುಟ ೪	ಶ್ರೀ ವಿಜಯ—ಪುಷ್ಯ ರೇಷು—ಫೆಬ್ರವರಿ	ಸಂಚಿಕೆ ೪
------------	----------------------------------	-------------

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ಮೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು

ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಪಾಲದಾಸರು

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಪುಟ

ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ	....	....	೧
ಸಂಪಾದಕೀಯ	....	....	೨
ಶ್ರೀಮದ್ವಿಷ್ಣು ತೀರ್ಥರ ಆಜ್ಞಾಪತ್ರವು	....	....	೫
ಶ್ರೀಯಾದನಾರ್ಯಚರಿತಾವೃತ್ತ	....	....	೩೩-೬೪
— ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯ			

‘ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮನದೊ ನ:’

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸ ಭಾರತೀ

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಪ್ರಥಮೋ ಹನುಮಾನ್ನಾಮ ದ್ವಿತೀಯೋ ಭೀಮ ಏವ ಚ ।

ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಸ್ತೃತೀಯಸ್ತು ಭಗವತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕಃ ॥

ಸಂಪುಟ	}	ಶ್ರೀ ವಿಜಯ—ಪುಷ್ಯ	}	ಸಂಚಿಕೆ
೪		೧೯೫೪—ಫೆಬ್ರವರಿ		೪

ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ

ಸಂತಾಪ ಕಳೆವಲ್ಲಿ ನೀನಿಲ್ಲದಿನ್ನಿಲ್ಲ

ಶಾಂತಮೂರುತಿ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠಲ ಕೃಷ್ಣ !

॥ 'श्रीपतिर्मानदो नः' ॥

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಪ ರೀ ಕ್ಷಾ ಕಾ ಲ

ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರಾಯರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು “ಪುರಂದರೋಪನಿಷತ್” ಎಂದು ಕರೆದುದು ಎಲ್ಲರಿಗೆ ತಿಳಿದ ವಿಷಯ. ಈ ಉಪನಿಷತ್ತಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರು ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರೆಂಬುದೂ ತಿಳಿಯದುದೇನಲ್ಲ. ಈ ಉಪನಿಷತ್ತು, ಅದರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳೆಲ್ಲ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಹಿರಿತನದ ಅರಿವಿಗಾಗಿ ಉಪಾದೇಯಗಳು. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಿಂದ ಮೋಕ್ಷದಾರ್ಥಗಳಾದುದರಿಂದ ಅವರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ನಾವು ಸಾಧಕರು. ಹೆಚ್ಚಿನರೀತಿಯಿಂದ ಅವರ ಒಲುಮೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ನಮ್ಮ ವಿಜಯದಾಸರನ್ನು ನೆನಿಸಿದರೆ ಭಗವತ್ಪಾದರ ಕರುಣೆ ನಮಗಾದೀತು. ಆದುದರಿಂದ ಇವರನ್ನು ನೆನೆಸಿದವನು ಪರಮ ಧನ್ಯನು.

ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಾರ್ಯರ ಅನುಗ್ರಹ ಇವರನ್ನು ಎಡಬಿಡದೆ ಕಾಪಾಡುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು ಕಾಣುವಂತಿದೆ. ಶ್ರೀ ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞರು “ತಾರತಮ್ಯಪರಿಜ್ಞಾನೇ ಮಹಾತಾತ್ಪರ್ಯಮಿಷ್ಯತೇ” ಎಂದು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದ್ದರಿಂದ ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲೇ ವಿಧಿ ವಿಷ್ಣು ಶಿವರ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿಬಂದು ತಾರತಮ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ಋಷಿ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ಬೀರಿದಂಗಳೂರ ಹೊಯಿದ ಭೃಗುಋಷಿಗಳ ರೂಪ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರ ಮೂಲರೂಪ. ಅಂಶರೂಪವೆನಿಸುವ ಈ ದೇಹದಲ್ಲೂ ಆ ಆನಂದತೀರ್ಥರ ಅವ್ಯತನಾಣೀವಿಲಾಸವನ್ನು ಸಾರಿದುದರಿಂದಲೇ—

“ಮಧ್ವಮತದ ಸಾರ ಮುದ್ದಿಯ ಮಾಡಿದ್ದೋ ವಿಜಯರಾಯ ಅಯ್ಯ |
ತದ್ಧಿಮಿಧಿಮಿಕೆಂದು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕುಣಿಸಿದ್ದೋ ವಿಜಯರಾಯ ||

ಎಂದು ಶ್ರೀ ಗಣಾಧಿಪಾಂಶರಾದ ಶ್ರೀ ಭಾಗಣ್ಣ (ಗೋಪಾಲ) ದಾಸರಿಂದ ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಸುಖದಾತೃಗಳಾದುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿದಮೇಲೆ ಇವರು ಶ್ರೀ ಮದಾನಂದ ತೀರ್ಥ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಮೀಪಭಕ್ತರೆಂದು ತಿಳಿಯದಿದ್ದಿತೇ! ಇವರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದನೆಂದರೆ 'ಧ್ವಸ್ತುರಾಗಮ'ರಾದ 'ವ್ಯಾಸ-ಶಿಷ್ಯರಾದ' ಮಧ್ವಮುನೀಂದ್ರರ ಕೃಪಾವೀಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನೇ ಸರಿ— ಇವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವೇ ಗುರಿ.

ಇಂತಹ ಪೂಜ್ಯಮಹನುರಾದ ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ೧೯೯ ವರ್ಷಗಳಾಗಿಹೋದವು. ಅವರ ಸ್ಮಾರಕಕಟ್ಟೆಯೊಂದು ಹರಿದಾಸರ ಭಾಗ್ಯವೆನಿಸುವಂತೆ ಚಿಪ್ಪಗಿರಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗುಂತಕಲ್ಲಿಗೆ ಸುಮಾರು ೫ ಮೈಲಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈಗ ಅದೂ ನಮ್ಮ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿದ್ದು ನಮ್ಮ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯ. ಹೀಗಿರುವಾಗ "ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರ ಸೇವಾಸಂಘ" ಎಂಬುದೊಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯು ಜನ್ಮತಾಳಿರುವುದು ಆ ಕಟ್ಟೆಯ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ. ಇದು ಹರಿ ಭಕ್ತರ ಶುಭೋದಯಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದು ಆನಂದಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಕೃತ, ಕಟ್ಟೆಯ ಭದ್ರತೆ, ಕಟ್ಟಡದ ಪೂರೈಕೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ೨೫೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಅಂದಾಜಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಸಂಘದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುಬೇಗ ಅಂದರೆ ಮುಂದಿನ ಮಳೆಗಾಲ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಕಟ್ಟಡವು ಮುಗಿಯದಿದ್ದರೆ ಮುಂದಿನ ಜನರಿಗೆ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ಸ್ಮಾರಕಸ್ಥಳದ ಕುರುಹು ಸಹ ಕಾಣಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿಜ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಹರಿಭಕ್ತರು ತಮ್ಮ ಕೈಲಾಗುವ ಧನವನ್ನು ಜೊತೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಈ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಕರಿಸದಿದ್ದರೆ ಮುಂದೆ ಯಾರಾದರೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅವತರಿಸಿ ಇಂದಿನ ನಮ್ಮನ್ನು ಶಪಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಕೊಟ್ಟಂತಾಗುವದೆಂಬುದು ನಮ್ಮನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತದೆ ಯಲ್ಲವೆ? ದಾಸರಾಯರುಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಕಟ್ಟೆಯಾಗಿರುವುದೆಂದರೆ ಇದೊಂದೇ. ಬಾಕಿ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಾಚೀನಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಹರಿದಾಸರಿಗೆ

ಕಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅವರುಗಳು ಕೂತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಪುರಸ್ಕಾರಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ ಅಷ್ಟೇ. ಮಹನೀಯರಾದ ಮಂಗಳಾತ್ಮ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳ ಬೃಂದಾವನಗಳು ಅನೇಕವಿರುವುದರಿಂದ ಅದೆಷ್ಟೋ ಬೃಂದಾವನಗಳು ಏನಾಯಿತೆಂದು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅನೇಕರು ಗಮನಿಸದಿದ್ದರೂ—ಇರುವವುಗಳನ್ನಾದರೂ ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಅನೇಕರು ಹಂಬಲಿಸದಿದ್ದರೂ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷಗಳು ಬೃಂದಾವನವೆಂದರೇನು ಎನ್ನುವ ಹುಡುಗರಿಗೆ ತೋರಿಸಲು ಕೆಲವು ಬೃಂದಾವನಗಳು ಉಳಿದೀತು; ಆದರೆ ಹೊನ್ನು ಹಣ ಹಾಗೆ ವೀಸ ಏನೂ ಇಲ್ಲದ ಕಡುಬಡವರ ಗುರುಗಳಾದ ನಮ್ಮ ದಾಸರಾಯರುಗಳ ಪೈಕಿ, ಕಟ್ಟಿ ಎಂದರೆ ಇದೊಂದೇ ಇರುವಾಗ ಇದೊಂದನ್ನು ಕಾಪಾಡದಿದ್ದರೆ ಏನುಗತಿ ಎನಿಸದಿರದೆ?

ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಹೇಳುವಂತೆ ನಡೆಯುವ ವೈರಾಗ್ಯ ಇವರಲ್ಲಿ ದೆಯೋ ಎಂಬ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಹರಿಭಕ್ತರಾದ ತಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ; ನಾನೂ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕೂತಿದ್ದೇವೆ; ಪರೀಕ್ಷಕರು ನಮ್ಮ ಶ್ರೀದಾಸವರ್ಮರೇ. ಇದೇ ಪರೀಕ್ಷಾಕಾಲ. ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ, “ಕೋನ್ವರ್ಧತೃಷ್ಣಾಂ ವಿಸೃಜೇತ್ ಪ್ರಾಣೇಭ್ಯೋಽಪಿ ಗರೀಯಸೀಂ” ಎಂದು ಶ್ರೀ ಭಾಗವತಾಚಾರ್ಯರೆಂದಂತೆ ಕೈಯಿಂದ ಹಣವನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ; ಆದರೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾಗಲೇಬೇಕೆಂಬುವವರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ದಾಸರಾಯರ ಭಕ್ತರೇ ಇಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾದ್ದರಿಂದ “ಹರಿಯ ಕರುಣ ದೊಳಾದ ಭಾಗ್ಯವ ಹರಿಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಬದುಕಿರೋ” ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರಾಯರ ಮಾತನ್ನು ಈ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಓದಿ ಅದರಂತೆ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತಂದು ಉತ್ತೀರ್ಣರಾಗುವವರು ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಪಕ್ಷಮನಸ್ಕರೇ ಸಿಕ್ಕಿಯಾರು ಎಂದು ನಿಜವಾಗಿ ನಂಬುತ್ತೇವೆ. ಅಂತೂ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರವರ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀವಿಜಯವಿಠಲನ ಅನುಗ್ರಹ ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕೋ ಅವರು ಮಾತ್ರ “ಇದ್ದದ್ದು ಸಂಪತ್ತು ತಪ್ಪದೆ ಒಪ್ಪಿಪದೀಗ ಭಕುತಿ” ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯದೆ ನಡೆಯಿರೆಂದು ವಿನಯದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ.

[ಶ್ರೀಮದ್ವಿಷ್ಣುತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಶಿಷ್ಯರುಗಳಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಆಜ್ಞಾಪತ್ರದಂತೆ ನಡೆದು ಬಾಳ್ವೆಯನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶ ನಮಗೆಲ್ಲ ಯೋಗ್ಯವೆಂದು, ಸುಜನರ ಅವಗಾಹನೆಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಆಜ್ಞಾಪತ್ರದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀಗಳವರು “ನಾನಾರೂಪವಾದ.....
.....ಒಂದು ಮಾತ್ರಿ, ಒಂದು ರಸಾಯನಗಳನ್ನು ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸದಾಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇವೆ.” ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಎರಡು ಯಾವುವೆಂದರೆ ಅವರಿಂದಲೇ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಜೋಡಶೀ, ಚತುರ್ದಶೀ, ಎಂಬ ಗ್ರಂಥರತ್ನಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ವಾಚಕರಿಗೆ ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇವೆ.

ಆ ಎರಡು ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಮುದ್ರಿತಗಳಾಗಿವೆ.]

—ಸಂ.

ಶ್ರೀಮದ್ವಿಷ್ಣುತೀರ್ಥರ ಆಜ್ಞಾಪತ್ರವು

ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಾರ್ಯಮೋದಶಾಸ್ತ್ರನಿಷೇವಕಾಃ |

ಸದಾ ಭವಂತು ಗುರುರಾಡ್ವಿದ್ಯಾಸಂತತಿಧಾರಕಾಃ ||

ಚಿರಂಜೀವಕಾಸ್ತದ್ವಿದ್ಯಾಕುಮಾರಕರಾದ ಶಿಷ್ಯರುಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿದ ಉಪದೇಶ ಪತ್ರವು.

ಎಂದು ದಿವಸಕ್ಕೆ ೬೦ ಘಳಿಗೆ. ಅದರೊಳಗೆ ಪಶ್ಚಿಮ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ೬ ಘ. ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಎದ್ದು, ೪ ಘ. ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಚಾರ. ೨ ಘ. ಉಪದಿಷ್ಟ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿವಿಚಾರ. ಹಗಲು ೩೦ ಘ. ವಳಗೆ ೨ ಘ. ಸ್ನಾನ. ೨ ಘ. ಜಪ. ೨ ಘ. ದೇವತಾರ್ಚನ. ೨ ಘಳಿಗೆ ಭೋಜನ. ೨ ಘ. ಆಲಸ್ಯ ಪರಿಹಾರ. ೨೦ ಘ. ಪ್ರವಚನ. ಪೂರ್ವ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ೨ ಘ. ಸಂಧ್ಯಾ ವಂದನ ದೇವರ ಪೂಜಾದಿಗಳು. ೮ ಘ. ಪುಸ್ತಕಾವಲೋಕನಾದಿಗಳು. ೧೪ ಘ. ನಿದ್ರಾ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರವರ್ತಿಸಬೇಕು.

ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಶಕ್ತ್ಯನುಸಾರ ಯೋಗ್ಯತಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಕಾಲಾನುಸಾರ ಅಧಿಕವಾಗಿ ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ದಾರಿಗೆ ದಾವದುಮಾಡೋ ಅಧಿಕಾರಕೊಟ್ಟು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾನೋ, ಅವರು ಅದನ್ನಮಾಡದೆ ಉಳಿದ ಸಹಸ್ರಸಾಧನ ಮಾಡಿದರೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಆಜ್ಞಾಮೀರಿದವರೇ ಸರಿ. ಮುಂದೆ ಬಹಳ ಶ್ರಮಪಡುವವರೇ ಸರಿ. ನಿಮಗೆ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರ ಸಾಧನಸಾಮಗ್ರಿ ಕೊಟ್ಟಿರಲಿಕ್ಕೆ, ಮುಕ್ತಿ ಸಾಧನ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಶ್ರಮವಾಗದೇ ಹೋದೀತು ?

ಪ್ರಾಪ್ತಾ ನೃಜಾತಿನ್ವಿತ ಹ ಯೇ ಚ ಜನ್ಮವೋ

ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಾದ್ರವ್ಯಕಲಾಪಸಂಭೃತಾಃ ||

ನ ಚೇದ್ಯತೇರನ್ನ ಪುನರ್ಭವಾಯ

ಭೂಯೋ ವನೌಕಾ ಇವ ಯಾಂತಿ ಬಂಧನಮ್ ||೧||೫||೧೬||೨೫||

ಇದೇ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವದಾ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಲೌಕಿಕವು ತನ್ನಿಂದತಾನೇ ಬಂದೀತು.

ತಸ್ಯೈವ ಹೇತೋಃಪ್ರಯತೇತ ಕೋವಿದೋ

ನ ಲಭ್ಯತೇ ಯದ್ವ್ರಮತಾಮುಪರ್ಯಧಃ ||

ತಲ್ಲಭ್ಯತೇ ದುಃಖವದನ್ಯತಃಸುಖಂ

ಕಾಲೇನ ಸರ್ವತ್ರ ಗಭೀರರಂಹಸಾ ||೨||೧||೫||೧೮||

ಯದೃಚ್ಛಾಲಾಭಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿರುವದೇ ಮುಖ್ಯವು. ಯಾಚನ ಮಾಡಿದರೂ ಪ್ರಾಣಪರಿಪಾಲನಮಾತ್ರೋಪಯುಕ್ತವೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೆಚ್ಚುಮಾಡಿದಾತನು ಶ್ರಮಬಟ್ಟಾನು.

ಯಃ ಪ್ರಾಣವೃತ್ಯಾ ಪರಿತುಷ್ಟ ಆತ್ಮನಾನ್ಸಿದ್ಧ್ಯತ್ಯದೂರಾನ್ನ-

ತಥೇಂದ್ರಿಯಪ್ರಿಯಃ ||೩||೫||೧೮||೧೦||

ಈ ಭರತಖಂಡಸದೃಶ ಸಾಧನಭೂಮಿಯು, ಉಪದೇಶದಿಂದ ಬಂದ ಕಂಚಿತ್ಪರತತ್ವಜ್ಞಾನವು, ಇವು ಎರಡೂ ಸರ್ವಥಾ ದೊರಿಯದಂಥಾವು. ಬಂದಾಗ್ಗೆ ಸ್ವಕಾರ್ಯಸಾಧಿಸಿಕೊಂಬೋದು ಬಿಟ್ಟು, ನಿಮ್ಮ ಅನರ್ಥ ನೀವೇ ಮಾಡಿಕೊಂಬೋದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಪಾಮರಜನರಿಂದ ಕಿಂಚಿನ್ನಾನ,

ಕಿಂಚಿದ್ಧನ, ಅವರ ಮನಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕುದಿವಸ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಭೋಜನ, ವಸನಲಾಭವೇ ದೊಡ್ಡ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಎಂತ ತಿಳಿದು, ಬಾಯಿ ಒಳಗೆ ಮೂರು ಭೋಗಸಿ ಮಣ್ಣು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗೋ ವ್ಯಾಪಾರಮಾಡುತ್ತ ಪ್ರೇಕ್ಷಾವಚ್ಛಿಖಾಮಣಿಗಳು ನಾನೇ, ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಬಲ್ಲವರು, ಎಂತ ಬೋಗಳುತ್ತ, ಅವಾಗ್ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳೋವ್ಯಾಪಾರವು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಅನಾವೃತಮಾಡಿ, ಜನರ ಮುಂದೆ ಕೇವಲ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗನಿರತರು ಎಂತ ತೋರಿಸಿದಾಗ್ಯೂ, ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವಂಚಕತನವು ಹ್ಯಾಗೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ? ತೋರಿದಾಗ್ಯೂ ಪ್ರಾಜ್ಞಶಿರೋಮಣಿಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ ಲಜ್ಜಾ ಹ್ಯಾಗೆ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ?

ಈ ಅಸಾರಸಂಸಾರಸಾಗರದಿಂದ ಕಡಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಬಹಳ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳು. ಅವುಗಳ ವಿವರ:—ಈ ಯುಗಾಧಿಪತಿಕಲಿಯು, ಯೋಗ್ಯಜನರಲ್ಲಿ ನಿವಿಷ್ಟನಾಗಿ ನೀವು ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕನಾದಾನು, ಆ ಕಲಿಯಿಂದ ಬಂದ ದುರುಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳು ಅವರುಗಳಿಗೆ ಸಾಧನಾರ್ಥ. ಅವನು ದಾವ ಅಧಿಷ್ಟಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಉಪದ್ರವ ಮಾಡತಾನೋ ಆ ಅಧಿಷ್ಟಾನರಾದ ಯೋಗ್ಯರಿಗೆ ಜನ್ಮಾಂತರಾರ್ಜಿತ ಪುಣ್ಯನಾಶಾರ್ಥ ಎಂತ ಅನುಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ತಂದು ಸ್ವನಿಂದಾ, ಸ್ವೋತ್ತಮನಿಂದಾಗಳ, ಗಣನಮಾಡದೇ, ತಾನು ಅವರಿಗೆ ಸಮಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಚನ್ನಾಗಿ ನಡಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಪಕ್ವತಾ ಸಾಲದೇ ಹೋದರೆ ದೂರನಾಗಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಪರೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಆದೀತು. ತನ್ನ ಪ್ರಯೋಜನ ತಾ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಅವನು ಪ್ರಾಣಿಸ್ತ್ರಿಯಳಲ್ಲಿ ಆವಿಷ್ಟನಾಗಿ ರಹಸ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀವು ಈ ಪ್ರಕಾರಮಾಡೋಣವು ಉಚಿತವಲ್ಲ, ಕೇವಲ ಯಃಕಶ್ಚಿತ್ತರೆಂಬುವರು ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳಿಂದ ನೆಟ್ಟಗಿದ್ದಾರೆ; ನಿಮ್ಮಂಥಾ ಮಹಾತ್ಮರ ಕೈಹಿಡಿದು, ನಾನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮಾನಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ; ನಮ್ಮ ಮೈದುನ ಮೊದಲಾದ ಬಹುಮಂದಿಗಳು ಅಪಹಾಸ ಮಾಡ್ತಾರೆ;

ಯಾಕೆಮಾಡವಲ್ಲರು? ಎಂತ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟರೆ, ನನ್ನಿಂದ ಕಷ್ಟ ಬಡೋಣವು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಮಗೆ ಏನಂದರೂ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲ; ನಮ್ಮ ನಾದಿನೀ ನಿಘೆಣ್ಣೀ ಅಕ್ಕಾ, ತಂಗೀ, ಮೊದಲಾದವರುಗಳ ಅಪಹಾಸ ಕೇಳೋಣವು ನನ್ನಿಂದ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ; ನಾನು ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗವೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ; ಇಂಥಾ ಬಾಳುವೆ ಮಾಡುವುದು ನನ್ನಿಂದಾಗದು. ಎಂತ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟೋಪರ್ಯಂತಪೀಡಾ; ಆಮೇಲೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಭಲೋ ಅನ್ನ, ಅರಿವಿ, ವಸ್ತ್ರನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ತಾಡನ, ಭರ್ತ್ಸನ, ದುಷ್ಟಭಾಷಣದಿಂದ ಪೀಡಾ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಉಪದ್ರವಪರಂಪರಾದಿಂದ ಗ್ರಸ್ತನನ್ನಾಗಿ, ಮರಣಪರ್ಯಂತ ಚಿಂತಾಸಂತಾಪಯುಕ್ತನನ್ನಾಗಿ, ಪುನಃ ಪುನಃ ಜನನಮರಣಪಾತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುವನು.

ಇನ್ನು ಗುರು-ಮಾತೃ ಪಿತೃ-ಭ್ರಾತೃ ಶ್ವಶುರಬಂಧುಮಿತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಪರಮಾಪ್ತನಾಗಿ ಬಾಧಬಡಿತಾನು. ತನ್ನ ಮನೋಗ್ರಂಥಿಯನ್ನು ಬಿಡದೆ, ಇಷ್ಟು ಉಪದ್ರವಕ್ಕೆ ಶಿಲಾಸದೃಶನಾಗಿ ನಿಂತು, ತನ್ನ ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿಕೊಂಡವನೇ ಜಾಣನು. ತನ್ನ ದೋಷ, ತನ್ನವರ ದೋಷಗಳನ್ನು ತಾನೇ ತಿಳಿಕೊಂಡವನಂತೂ ಬಲು ಜಾಣನು.

ಗುರೂಕ್ತಮಪಿ ನ ಗ್ರಾಹ್ಯಂ ಯದನರ್ಥೇಽರ್ಥಕಲ್ಪನಂ ||

ಯದುಕ್ತ್ವಾ ನ ಪ್ರಬುದ್ಧೇತ ಸುಪ್ತಸ್ತ್ವಜ್ಞಾನನಿದ್ರಯಾ |

ನ ಶ್ರದ್ಧಧ್ಯಾನ್ಮತಂ ತಸ್ಯ ಯಥಾಂಧೋಹ್ಯಂಧನಾಯಕಃ ||

೪||೭||೬||೩||

ಕೌಮಾರ ಆಚರೇತ್ಪ್ರಜ್ಞೋ ಧರ್ಮಾನ್ ಭಾಗವತಾನಿಹ |

ದುರ್ಲಭಂ ಮಾನುಷಂ ಜನ್ಮ ತದಪ್ಯಧ್ರುವಮರ್ಥದಂ ||೫||೭||೬||

ಯಥಾ ಹಿ ಪುರುಷಸ್ಯೇಹ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪಾದೋಪಸರ್ಪಣಂ ||

ಯದೈಷ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಪ್ರಿಯ ಆತ್ಮೇಶ್ವರಸ್ಸಹೃತ್ ||

೬||೭||೬||೭||

ಪುಂಸೋ ವರ್ಷಶತಂ ಹ್ಯಾಯುಸ್ತದರ್ಥಂ ಚಾಜಿತಾತ್ಮನಃ ||

ನಿಷ್ಫಲಂ ಯದಸೌ ರಾತ್ರಾಂ ಶೇತೇಂಧಂ ಪ್ರಾಪಿತಸ್ತಮಃ ||

೭||೭||೬||೧||

ಮುಗ್ಧಸ್ಯ ಬಾಲ್ಯ ಕೌಮಾರ್ಯಃ ಕ್ರೀಡತೋ ಯಾತಿ ವಿಂಶತಿಃ ||

ಜರಯಾ ಗ್ರಸ್ತದೇಹಸ್ಯ ಯಾತ್ಯಕಲ್ಪಸ್ಯ ವಿಂಶತಿಃ ||೮||೭||

ದುರಾಪೂರೇಣ ಕಾಮೇನ ಮೋಹೇನ ಚ ಬಲೀಯಸಾ ||೬||೧೨||

ಶೇಷಂ ಗೃಹೇಷು ಸಕ್ತಸ್ಯ ಪ್ರಮತ್ತಸ್ಯಾಪಯಾತಿ ಹಿ ||೬||೭||೯||೧೩||

ಕೋ ಗೃಹೇಷು ಪುರ್ಮಾ ಸಕ್ತಃ ಆತ್ಮಾನಮಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ||

ಸ್ನೇಹಪಾಶೈರ್ಧೈರ್ಬದ್ಧ ಮುತ್ಸಹೇತ ವಿಮೋಚಿತುಂ ||

೧೦||೭||೬||೧೪||

ಕೋಸ್ವರ್ಧತೃಷ್ಣಾಂ ವಿಸೃಜೇತ್ಪ್ರಾಣೇಭ್ಯೋಽಪಿ ಗರೀಯಸೀಂ ||

ಯಂ ಕ್ರೀಣಾತ್ಯಸುಭಿಃ ಪ್ರೇಷ್ಟೈಸ್ತಸ್ಯರಸ್ಸೇವಕೋ ವಣಿಕ್ ||

೧೧||೭||೬||೧೫||

ಕಥಂ ಪ್ರಿಯಾಯಾ ಅನುಕಂಪಿತಾಯಾಃ ಸಂಗಂ ರಹಸ್ಯಂ ರುಚಿ-

ರಾಂಶ್ಚ ಮಂತ್ರಾಃ ||

ಸುಹೃತ್ಸುತಸ್ನೇಹವಶಃಶಿಶೂನಾಂ ಕಲಾಕ್ಷರಾಣಾಮನುರಕ್ತಚಿತ್ತಃ ||

೧೨||೭||೬||೧೬||

ಪ್ರತ್ತಾಃ ಸ್ಮರಂಸ್ತಾದುಹಿತ್ರೋದಯ್ಯಾ ಭ್ರಾತೃಶ್ಚ ಶ್ವಶೂರ್ವಾ

ಪಿತರಾ ಚ ದೀನಾ ||

ಗೃಹಾನ್ಮನೋಜ್ಞಾನ್ ರುಚಿರಚ್ಛದಾಂಶ್ಚ ವೃತ್ತೀಶ್ಚ ಕುಲಾಃ

ಪಶುಭೃತ್ಯವರ್ಗಾನ್ ||೧೩||೭||೬||೧೭||

ತೃಜೇತ ಕೋಶಸ್ಥ ಇವೇಹ ಮಾನಃ ಕರ್ಮಾಣಿ ಲೋಭಾದವಿ-

ತ್ವಪ್ತಕಾಮಃ ||

ಔಷಸ್ಥ್ಯಜೈಹೃದ್ಯಂ ಬಹುಮನ್ಯಮಾನಃ ಕಥಂ ವಿರಜ್ಯೇತ ದುರಂತ-

ಮೋಹಃ || ೧೪||೭||೬||೧೮||

ಕುಟುಂಬಪೋಷಾಯ ಚ ಯನ್ನಿಜಾಯುರ್ನಬುಧ್ಯತೇರ್ಥಂ

ವಿಹತಂ ಪ್ರಮತ್ತಃ ||

ಸರ್ವತ್ರ ತಾಪತ್ರಯದುಃಖಿತಾತ್ಮಾನಿರ್ವಿದ್ಯತೇ ನ ಸ್ವಕುಟುಂಬ

ರಾಮಃ ||೧೫||೭||೬||೧೯||

ವಿತ್ತೇಷು ನಿತ್ಯಾಭಿನಿವಿಷ್ಟಜೇತಾ ವಿದ್ವಾಂಶ್ಚ ದೋಷಂ ಪರಿವಿತ್ತ
ಹರ್ತುಃ ||

ಪ್ರೇತ್ಯೇಹ ಚಾಥಾಪ್ಯಜಿತೇಂದ್ರಿಯಸ್ತದಶಾಂತಕಾಮೋ ಹರತೇ
ಕುಟುಂಬೀ ||೧೬||೭||೬||೨೧

ವಿದ್ವಾನಸೀತ್ಥಂ ದನುಜಾಃ ಕುಟುಂಬಂ ಪುಷ್ಣಃ ಸ್ವಲೋಕಾಯ
ನ ಕಲ್ಪತೇ ನೈ ||

ಯತ್ಪ್ರಿಯಪಾರಕೃವಿಭಿನ್ನಭಾವಸ್ತಮಃ ಪ್ರಸದ್ಯೇತ ಯಥಾ
ವಿಮೂಢಃ ||೧೭||೭||೬||೨೨||

ನೈಷಾ ಮತಿಸ್ತಾವದುರುಕ್ರಮಾಂಘ್ರಿಂ ಸ್ಮೃಶತ್ಯನರ್ಥಾಪ-
ಗಮೋ ಯದುತ್ಥಃ ||

ಮಹೀಯಸಾಂ ಪಾದರಜೋಽಭಿಷೇಕಂ ನಿಷ್ಕ್ರಿಂಚನಾನಾಂ |
ನ ವೃಣೀತ ಯಾವತ್ ||೧೮||೭||೫||೨೩||

ಸರ್ವ ಪ್ರಕಾರದಿಂದೂ ಶ್ರೀ ಹರಿಗುರುಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಭಗವತ್ಪಾ
ದೀಯಾಗಮನಿರತರಾಗಬೇಕು. ಅದರಿಂದಲೇ ಅಶೇಷಾನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತೀಷ್ಟ
ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ನಾನಾ ರೂಪವಾದ ಕಲಿಬಾಧಾಯಂಬೋ
ರೋಗದಿಂದ ಬಂದ ಅರುಚಿ ಪರಿಹರಿಸಿ, ಸರ್ವಜ್ಞಗ್ರಂಥವೆಂಬೋ
ವೃಷ್ಟಾನ್ನ ಭೋಜನದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯೈದಿಸೋದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಾತ್ರಿ,
ಒಂದು ರಸಾಯನಗಳನ್ನು ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸದಾಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡು
ತ್ತೇವೆ. ಅದನ್ನು ಆದರದಿಂದ ನಿರಂತರ ಸೇವಿಸುವುದು.

ಇತಿ ಸ್ವಸ್ತುಸ್ತು. ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು.

ಈ ದಿನ ತಾವೇ ನಾಲವಾರು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪುರಾಣ ಹೇಳಿ ಕಾರ್ಯ
ನೆರವೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು
ತರಿಸಿ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರು ಪುರಾಣಶ್ರವಣ ಮಾಡಿಸಿದರು. “ಕುಮಾರಾ!
ಈ ಪುರಾಣವನ್ನು ಇಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಗಿ ಈವರೆಗೂ ಹೇಳಿದವರಾರೂ
ಇಲ್ಲ. ನೀನೇ ಈ ವಾರವೆಲ್ಲಾ ಹೇಳು—ನಮಗೂ ಅಂತ್ಯಕಾಲ ಸಮೀಪಿಸಿದೆ.
ನಿಮ್ಮಿಂದಲೇ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಯಾತ್ರಾ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ”
ಎಂದು ಪ್ರೇರಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಾವಲೋಕನವು ಪ್ರಾರಂಭ
ವಾಯಿತು. ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರಮೇಯ ಸಂದೇಹಗಳು ಬಂದೊದಗಿ
ದೊಡನೆಯೇ ಶ್ರೀ ವಿಜಯಧ್ವಜ ತೀರ್ಥವರ್ಯಕೃತ ಟೀಕಾ,
ಶ್ರೀ ತಾತ್ಪರ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯವ್ಯಂಜಕ ಶ್ರೀ ಯಾದುವತ್ಯಟಪ್ಪಣ್ಯವಲೋಕನ,
ಇದರಿಂದ ಅಂತಃಕರಣಪರಿಸಾಕ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.
ಒಂದೆರಡು ಸಪ್ತಾಹ ನಂತರ, ಮನೆಗೆ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು
ದಯಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು—ದೂರದಿಂದಲೇ ಈ ನೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿದು
ಆಚಾರ್ಯರು ಮೇಲಕ್ಕಿದ್ದು ನಿಂತು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಆಸೀನರಾದ
ನಂತರ ನಮ್ರರಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನದಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಯೋಗಕ್ಷೇಮ
ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ವಾಚಕರೆ! ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿದ್ದ ತಮ್ಮ
ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಉನ್ನತಸೀತಾಲಂಕೃತಿ, ಕಲಾಬತ್ತಿನ ಶಾಲು
ಹೊದ್ದಿಕೆ, ಇವು ಅಡಗಿದವು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು
ಬರುತ್ತಿರಲು ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಹಸ್ತಲಾಘವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಶ್ರೀ
ಯಾದವಾರ್ಯರನ್ನು ತಮ್ಮ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ತಾವು ಕೆಳಗೆ ಕೂತು
ಉಪಚರಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸಾಧನಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾದ
ದಂಭರೂಪಸಿತ್ತಭ್ರಮನಿವಾರಕವಾದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತನಾಮಕ
ಸೂತಶೇಖರಮಾತ್ರೆಯು ಹಿಡಿದಿದೆ ಎಂದು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷ
ಸುತ್ತಾ ಯಾದವಾರ್ಯರು “ದಯವಿಟ್ಟು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವಚನ
ವನ್ನು ಬಿಡಬೇಡಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಒಂದು ದಿನ ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಕೋಕಿಲಕಂಠದಿಂದ
ನೆರೆದ ವಿಧ್ವಂಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮಾತೃಶ್ರೀಯವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ

ದೇವಹೂತಿದೇವಿಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಕಪಿಲನಾಮಕಫರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಕರ್ದಮಪ್ರಜಾಪತಿಗಳು ವನಕ್ಕೆ ತೆರಳುವ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಪುರಾಣವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ತಮ್ಮ ಶ್ರೀಮತ್ಪ್ರಜ್ಞ ತಂದೆಯವರೂ ತಮ್ಮ ಮಾತೃಶ್ರೀ ಯವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತೆರಳುವಾಗಿನ ವಿಷಯವು ಜ್ಞಾಪಕವಾಗಿದೆ. ವೈರಾಗ್ಯ ವಿಜೃಂಭಿತವಾದ ಜ್ಞಾನಸಹಕೃತಭಕ್ತಿಯು ಉದ್ಬುಧವಾಗಿ ನೇತ್ರಗಳ-ದ್ವಾರಾ ಆನಂದಬಾಷ್ಪವು ಧಾರೆ ಧಾರೆಯಾಗಿ ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿದೆ. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಥಟ್ಟನೆ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಒಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರು ಧಿಗ್ಗನೆ ಎದ್ದು ವಿದ್ವತ್ಪ್ರಭಾದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಷ್ಟಾಂಗದಂಡಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು. ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಆಚಾರ್ಯರನ್ನೇ ಅಲಿಂಗನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಚಾರ್ಯರೇ! ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಾಮೃತಪ್ರಾಶನದಿಂದ ನೀವು ಸಂಹೃತಿರೂಪ ಆಲೋಹ-ನಿಗಡಬಂಧನಿರ್ಮುಕ್ತರಾದುದಲ್ಲದೇ ಸಂಸಾರ ವಿಷಕಲುಷಿತಶೇಮುಷೀ-ಮಂತರಾದ ಅಶೇಷಸುಜನರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಕೃತಕೃತ್ಯರಾದಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಮಾತೃಶ್ರೀಯವರೇ ಧನ್ಯರೆಂದು ಹೊಗಳಿ ತೆರಳಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರು ವಿವಿಧರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮನ್ಮಥ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುತ್ತಾ, ಪಾಠಪ್ರವಚನಮಾಡುತ್ತಾ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರವಚನೋಪದೇಶರೂಪಜನ್ಮತಾರಕಮಂತ್ರೋಪದೇಷ್ಟುಗಳಾದ ಶ್ರೀಮ-ದ್ಭಾದವಾರ್ಯರ ಪಾದಪಂಕೇಜಯುಗಳಧ್ಯಾನದಿಂದಲೂ, ಸುಖವಾಗಿ ಕಾಲಯಾಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ, ರತ್ನಸಿಂಹಾಸನ, ಶಾಲುಶಕಲಾತಿಗಳು, ಹಗಲು ದೀವಟಿಗೆ, ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಬಿಮ್ಮನೆ ಬಿಗಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮಾಯವಾದುವು.

ಗುರುಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಪರಮಭಕ್ತಿ ವಿಶ್ವಾಸವು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವಬುದ್ಧಿ ಇತರ ಸದ್ವಂಶೀಯರಾದ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಶ್ರೀಯಸ್ಸನ್ನು ಸಹಿಸುವಿಕೆ ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಸದ್ಗುಣಭರಿತರಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಸುಖದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಈ ವಿಧವಾದ

ಸೌಭಾಗ್ಯವು ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದವಾರ್ಯರ ಉಪದೇಶದಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲವೇ ಉಪಲಬ್ಧವಾಯಿತು? ಸಾರವಂತನಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಾಕಮಾಡಿ ಹದ ನೋಡಿ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತುವ ಕುಶಲ ಕೃಷಿಕನಂತೆ ಕೇವಲ ದಯಾಪರ-ತಂತ್ರರಾಗಿ ಅನ್ಯರಿಂದ ತಮಗೆ ಒದಗಬಹುದಾದ ತಿರಸ್ಕಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ಈರಿತಿಯಾಗಿ ಉದ್ಧರಿಸಿದರು. ಇದಲ್ಲವೇ ಜ್ಞಾನಿವರೇಣ್ಯರ ಸ್ವಭಾವವು!

ಲಕ್ಷ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭೋಜನವು

ಶ್ರೀಮತ್ಸದ್ಗುಣಕಲ್ಪಾಂ-

ಫಿಪಸಂತ್ರಿಚ್ಚಿತ್ತಸಚ್ಚುಕಾಧೀಶಃ |

ತಲ್ಲಾವಣ್ಯಮಹಾಬೌದ್ಧ

ವಿದ್ಯಾಧೀಶಃ ಪ್ರಪಾತು ಗೋಗೋಜಃ ||

ಪಾಂಡುರಂಗೀ ಮನೆತನದ ಮೂಲವುರುಷರಾದ ಶ್ರೀ ಆನಂದ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ನರಸಿಹ್ಮಾಚಾರ್ಯರು ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರು ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಕುಮಾರರು ಉದಯಿಸಿದರು. ಈ ಸಂತತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ದಂಪತಿಗಳು ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜತೀರ್ಥರ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆಯ ಬೇಕಾಯಿತು. ಶ್ರೀರಾಜರನ್ನು ಬೇಡುವಾಗ್ಗೆ “ನಮಗೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಸಾದ ದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಮಕ್ಕಳ ಪೈಕಿ ನಿಮ್ಮಂತಹ ಮಗನೊಬ್ಬನು ಆಗ ಬೇಕೆಂದೂ ಹಾಗಾದರೆ ಲಕ್ಷ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭೋಜನಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆಂದೂ” ಶ್ರೀ ಆನಂದಭಟ್ಟರ ಕುಟುಂಬಾವರು ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಗುರ್ಮನುಗ್ರಹ ದಿಂದ ನರಸಿಹ್ಮಾಚಾರ್ಯರು, ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರು ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು.

ಶ್ರೀ ನರಸಿಹ್ಮಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಹಿರಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಶ್ರೀಮದ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಸಂಸ್ಥಾನವಾದ ಶ್ರೀಮದುತ್ತರಾದಿಮಠದ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳಾಗಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥರೆಂಬ ನಾಮದಿಂದ ವಿರಾಜಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀ ಆನಂದಭಟ್ಟರು ದಿವಂಗತರಾದನಂತರ ಅವರ ಕುಟುಂಬ ಅಂದರೆ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶ ತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಮಾತೃಶ್ರೀಯವರು ತಮಗೆ ಲಂ ವರುಷಗಳು ವಯಸ್ಸಾದನಂತರ ಒಂದು ದಿನ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶರ ಮುಂದೆ ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು—“ಸ್ವಾಮಿಗಳೇ, ತಮ್ಮಂತಹ ಮಹಾಪುರುಷರು ನಮ್ಮ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸುವ ಭಾಗ್ಯವು ನಮಗಿದ್ದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದ ದೇವರು ಒಂದು ಅಮೋಘವಾದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮಗೆ ಸತ್ಸಂತಾನವಾದೊಡನೆಯೇ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಜನ ವಿಪ್ರಸಂತರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತೀವೆಂದು ನಾವು ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆವು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನರ ಮುಂದೆ ನಾವು ತಿಳಿಸಿದರೆ “ಈ ಅದ್ಭುತವಾದ ಮನೋಬಯಕೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಅದ್ಭುತ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದ ಮಗನೇ ಪೂರೈಸಬೇಕೇ ಆಗಲಿ, ಅಸ್ಮದಾದಿಗಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ನಿಮ್ಮ ಮಗನನ್ನೇ ನೀವು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ” ಎಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಯಾತ್ರಾಮಾಡಿದರು. ದೈವಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ನೀವಾದರೂ ಶ್ರೀಮಜ್ಜಗದ್ಗುರುಗಳ ಮೂಲಪೀಠಸ್ಥರಾಗಿರುವಿರಿ ಮತ್ತು ಲೋಕೋತ್ತರ ಪಂಡಿತರೂ ಆಗಿರುವಿರಿ. ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನಡಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಆಗ ಶ್ರೀಗಳವರು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿ ಒಂದು ದಿನ ಹೀಗೆ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದರು—

ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜರ ತಾಯಿಯವರು ಸಹ ಹೀಗೆಯೇ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾಗ ಶ್ರೀರಾಜರು ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಪದಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿ ಅವರ ಮಾತೃಶ್ರೀಯವರ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿದರು. ನಾವಾದರೂ ಅದೇ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಶ್ರೀಮನ್ಯಾಯಸುಧಾಕ್ಕೆ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಚಂದ್ರಿಕಾಖ್ಯಾತೆಪ್ರಣಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತಾಯಿಯವರ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಪೂರೈಗೊಳಿಸುತ್ತೀವೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಶ್ರೀಗುರುರಾಜರು “ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಅನುಕರಣವು ಸಂಕಲ್ಪಸಿದ್ಧಿಂ ಪ್ರತಿ ಕಾರಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು” ಸ್ಪಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದರು. ಮುಂದೇನು ಗತಿ ಎಂದೂ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶ

ತೀರ್ಥರು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿರಲು ಸ್ವಸ್ಥದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರೇ ಮೂರ್ಮಂತರಾಗಿ ದಯಮಾಡಿಸಿ ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಧೀಶರ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀಮದ್ವಾದವಾರ್ಯರ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಶ್ರೀಯಾದವಾರ್ಯರು ಆಕಳಿಸುವ ವ್ಯಾಜದಿಂದ ಬಾಯಿ ತೆಗೆಯಲು ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಧೀಶರೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಅವರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದರು. ಉದರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ ಶ್ರೀಮದಮರತರಂಗಿಣೀತೀರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಮೈದಾನ; ಅಲ್ಲಿರುವ ಪೀಠಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ರತ್ನಮಯ ಮಂಟಪಸ್ಥ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ; ಪೂಜಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥವಿನಿಯೋಗಾನಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪಂಚ್ಚು ಪಂಚ್ಚುಯಾಗಿ ಭೋಜನಪಾತ್ರಿಗಳ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಹಸ್ರ ಜನರು ಸಾಲಾಗಿ ಕೂತಿರುವ ಶತ ಪಂಚ್ಚುಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ಅಡಿಗೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಡಿಸುವುದಾದ ತಕ್ಷಣವೇ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಧೀಶರನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ “ಕರೆಯಿರಿ, ನಿಮ್ಮ ಮಾತೃಶ್ರೀಯವರನ್ನು; ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣೆ ಹೇಳಿಸಿರಿ” ಎಂದು ಆಜ್ಞೆಯಿತ್ತರು.

ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶರು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದರು. “ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ-ಗೋವಿಂದಾ” ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಭೋರ್ಗರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಅವರಿಗೆ ಆದ ಆನಂದಪರಿಮಿತಿಯನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾರು? ಶ್ರೀಯಾದವಾರ್ಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ಪೂರ್ಣಗೌರವ. ಈಗಂತೂ ಅವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರುಗಳ ವರ್ತನೆಯ ಪ್ರಕಾರವೇ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳೆಯಿತು.

ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲಾನಂತರ ಒಂದು ಸಾಧನೀ ದ್ವಾದಶೀತಿಥಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಶ್ರೀಯಾದವಾರ್ಯರಿಗೆ ಆಮಂತ್ರಣವು ಸಂಸ್ಥಾನದಿಂದ ಹೋಯಿತು. ಸರ್ವರಂತೆ ನಮಗೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆಂದು ಒಪ್ಪಿದರು. ದ್ವಾದಶೀದಿನ ಉದಯಕ್ಕೆ ಸುಮಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಎಲೆ ಹಾಕಲಾಗಿತ್ತು. ಆ ಹೆಚ್ಚಿದೆಯ ಮುಂದೆ

ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದರು. ಅವರು ಕುಳಿತೊಡನೆಯೇ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರೊಂದು ಪೀಠವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸಮಾಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಗುರುಗಳ ತಾಯಿಯವರೂ ಸ್ವಯಂ ತಾವೇ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಬಡಿಸಿ ಎದ್ದುನಿಂತು ಶ್ರೀಗಳವರ ಇಚ್ಛೆಯಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಯಾದವಾರ್ಯರು ಆಪೋಶನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ತಕ್ಷಣವೇ ಲಕ್ಷ ಜನರು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ “ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣಗೋವಿಂದಾ” ಎಂಬ ನಾಮಗರ್ಜನೆಮಾಡಿದ ಮಂಜುಳ ಧ್ವನಿಯು ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೂ, ಅವರ ತಾಯಿಯವರಿಗೂ ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಕೇಳಿಸಿತು. ಆಯಿತು ಲಕ್ಷವಿಪ್ರರ ಭೋಜನ! ಬಾಯಿಯವರೇ!! ನೀವೇ ಧನ್ಯರು. ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ವೈರಾಗ್ಯಗಳು ಏಕತ್ರ ಮಿಳಿತವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರನಿಧಿಗೆ ಹೀ ರ ಕ ರ ಂ ಡ ದಂತಿರುವ ಶ್ರೀಯಾದವಾರ್ಯರ ಭೋಜನದಿಂದ ಒಂದುಲಕ್ಷ ವಿಪ್ರರ ಭೋಜನವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಸಾನಂದಬಾಷ್ಪಾಂಬುಜಲೋಚನರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಸ್ಥವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾತೃ ಶ್ರೀಯವರ ಮುಂದೆ ನಿವೇದಿಸಿದರು. ಅವ್ವಾ! ಪಿತೃವಾಕ್ಯಪರಿಪಾಲನಧುರಂಧರನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು ನಮಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯು. ತಚ್ಚರಣಪಂಕಜೋಪಾಸಕರಾದ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡದಿರುವನೆ! ಎಂದು ಪರಮಾನಂದ ಭರಿತರಾದರು.

ವಾಚಕರೇ! ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಪರಾದ ನಾವು ಎಷ್ಟು ಹೊಗಳಬಲ್ಲೆವು? ಆಗಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದಿಗಂತವಿಶ್ರಾಂತ-ಕೀರ್ತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಮದ್ವಿದ್ಯಾಧೀಶರು ಮತ್ತು ಅವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಅನುಜರಾದ ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರಂತಹ ವಿದ್ವನ್ಮುಕುಟಮಣಿಗಳು, ಅಂದು ಶ್ರೀಮಚ್ಚಂದ್ರಿಕಾಚಾರ್ಯರು ದಾಸಶಿರೋರತ್ನರಾದ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸ ರಾಯರನ್ನು ಭೋಜನಮಾಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ಮಾತೃಖುಣದಿಂದ ಮುಕ್ತ ರಾದಂತೆ ಇಂದು ನಾವೂ ಸಹ ಶ್ರೀ ವಿರಕ್ತ ಶಿಖಾಮಣಿಯಾದ ಯಾದವಾರ್ಯರ ಭೋಜನಮಾಡಿಸಿ ಮಾತೃವಾಕ್ಯ ಪಾಲನೆಮಾಡಿದೆವೆಂದು ಹೊಗಳಿ ನಲಿದಾಡಿದುದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ?

ಯಾದವಾರ್ಯ ಹೃದಂಭೋಜ-

ಭಾತಶ್ರೀಮಧ್ವಹೃದ್ಗತಃ |

ವಾಸವೀಸೂನುರಮಲಃ

ಪ್ರೀಯತಾಂ ಬಾದರಾಯಣಃ ||

ಶ್ರೀ ಯಾದನಾರ್ಯರ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾದಿ ಮಹಿಮೆಗಳು

ಶ್ರೀ ಯಾದನಾರ್ಯರು ನಿಖಿಳ ತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂಚಾರಮಾಡಿ ಒಂದು ಸಲ ಕಾಶೀ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಕಾಶೀಯಾತ್ರಿ ಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆಗಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಉಡುಪಿಯ ಶ್ರೀ ಪೇಜಾವರಮಠದ ಶ್ರೀಗಳವರು ಕಾಶೀಸಮೀಪವರ್ತಿಯಾದ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಭೇಟಿಯಾದರು. ಉಭಯರಿಗೂ ಕುಶಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಾದನಂತರ “ಯಾದನಾರ್ಯರೇ! ಭಾಗೀರಥೀ ದೇವಿಯು ತಾವಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರಲು ತಾವು ಭಾಗೀರಥೀ ಸ್ನಾನಕ್ಕೊಂದು ಬಂದುದು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ” ಎಂದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಯಾದನಾರ್ಯರು, ಋಷಿಪತ್ನಿಯಂತೆ ಧಳಧಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯವರೊಡಗೂಡಿ ದಂಡಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ, “ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ! ಶ್ರೀ ಭಾಗೀರಥೀ ದರ್ಶನವ್ಯಾಜದಿಂದ ನಾವಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುದು ನಿಜ. ತೀರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಪವಿತ್ರೀಕರಿಸುವ ಹರಿವಾಯುಗಳ ಭಕ್ತವರ್ಯರಾದ ತಮ್ಮಂತಹ ಮಹಾನುಭಾವರ ಸಂದರ್ಶನ ಲಾಭವಾಯಿತು. ಇದೇ ಭಾಗೀರಥೀ ಸ್ನಾನದ ಮಹಾಫಲ” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ಬಹು ತೃಪ್ತರಾಗಿ “ಇದು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿಯೂ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿದೆ. ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಿಸುವುದೇ ನಮ್ಮ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಿಗೆ ಫಲ” ಎಂದು ಸಂತೋಷಿಸಿದರು.

ತರುವಾಯದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು “ಎಕ್ಕುಂಡಿ” ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದರು. ಒಂದು ಅಶ್ವತ್ಥ ವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗಿನ ನದೀತೀರದ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ದಿನಂ ಪ್ರತಿ ಶ್ರೀ ಯಾದ-

ವಾಡ್ಯರು ಕುಳಿತು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಕಾಲವೆಲ್ಲ ಭಾಗ್ಯ ಶಾಲಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಧೂಪದಹಾಳು ದೇಸಾಯಿಗಳು, ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಧ್ಯರ ನಿತ್ಯ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆಂದು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಧ್ಯರು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆಂದರೆ ಆ ದೇಸಾಯಿಯರು ದೇವಾಂಶ ರೆಂದೇ ಭಾವಿಸಬೇಕಲ್ಲವೆ! ಕೆಲವು ಕಾಲ ಹೀಗೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು ದೇಸಾಯಿಯವರಿಗೆ ಪುಣ್ಯಾರ್ಜನೆಯಲ್ಲಿ ಲೋಭವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ, ಮೆಲ್ಲಗೆ ವಿಚ್ಛಾಪಿಸಿಕೊಂಡರು; “ಗುರುವರ್ಧರೇ!! ನನ್ನ ಸೇವೆಯು ತಮ್ಮ ವಂಶಪರಂಪರಾ ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯು ನನಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕಲಿ ಕಾಲವು ಉಗ್ರವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನನ್ನ ವಂಶೀಯರೂ ನನ್ನಂತೆಯೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂಬ ಭರವಸೆಯಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಶಾಶ್ವತಸೇವೆಯನ್ನಿರುವ ಭೂದಾನಸೇವೆಯನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೃತಾರ್ಥನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು. ಅವೃತವ್ಯಾಳ್ಯ ದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಆಚಾರ್ಯರು ಒಪ್ಪಿ ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿ ಎಷ್ಟು ದೂರ ಬೀಳುವುದೋ ಆ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಜಹಗೀರಿಕೊಡುವುದಾಗಿ ಕೇಳಿಬಿಟ್ಟರು. ಈ ದೇಸಾಯರೇ ಧನ್ಯರು! ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳನ್ನಾದರೂ ಲಕ್ಷಿಸದೇಯಿದ್ದ ವಿರಕ್ತಶಿಖಾಮಣಿಗಳು ಈತನನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೇಳಿಬಿಟ್ಟರು!! ಅದರಂತೆ ದೇಸಾಯರು ಕೊಟ್ಟೇಬಿಟ್ಟರು! ಈ ಯಾವತ್ತೂ ಆಸ್ತಿಯನ್ನೂ, ತಮ್ಮ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದರಾಯಣ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನೂ ತಮ್ಮ ದೌಹಿತ್ರವಂಶಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀಯಾದವಾಧ್ಯರ ಆಜ್ಞೆ ಆಯಿತು. ಇಂದಿಗೂ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಜರುಗುತ್ತಲಿದೆ.

ನದಿಗೆ ಸ್ನಾನಕ್ಕೇಂದು ಶಿಷ್ಯಪರಿವೃತರಾಗಿ ಶ್ರೀಯಾದವಾಧ್ಯರು ಒಂದು ದಿನ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ್ಗೆ ನದಿಗೆ (ಒಳದಾರಿಯಲ್ಲಿ) ಶಿಷ್ಯರು ತೋರಿಸಿದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬಂದರು. ಕೊನೆಗೆ ಅಭಕ್ಷ್ಯಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾರುತ್ತಿದ್ದ ಅಂಗಡಿಯ ಮುಂದೆ ಹಾಯಿದು ಹೋಗುತ್ತಾ ಥಟ್ಟನೆ ನಿಂತು ಕಟುಕರ ಅಂಗಡಿಯ ಕಡೆಗೆ ಕೈಮುಗಿದರು. ಶಿಷ್ಯರು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತರಾದರು. ಆ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕರೆತಂದ ಶಿಷ್ಯನಂತೂ ನಡುಗಲಾರಂಭಿಸಿ

ದನು. ಅಚಾರ್ಯರು ಅನಂದಬಾಷ್ಪವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಅಂಗಡಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ತೂಕಮಾಡುವನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕರೇಕಲ್ಲನ್ನು ನೋಡಿ, “ಅಪ್ಪಾ!! ಈ ಶಿಲೆಯನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡುವಿಯಾ” ಎಂದರು. ಸ್ವಾಮಿ! ಅದು ನನ್ನ ತೂಕದ ಕಲ್ಲು. ಅದರ ಬದಲಾಗಿ ಅಷ್ಟು ತೂಕ ದ್ರವ್ಯ ಅಂದರೆ ಸುವರ್ಣರಜತಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಕೊಡುವೆನೆಂದನು. ದೇಸಾಯರು ಸಿದ್ಧರಾಗಿಯೇ ಯಿದ್ದರು. ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಶ್ರೀಯಾದವಾರ್ಯರು ಆ ಶಿಲೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನದಿಗೆ ತೆರಳಿ ಚನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಮಾಡಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ ದಿವ್ಯವಾದ ಶೇಷಶಾಯಿಸಾಲಿಗ್ರಾಮವೇ ಅದು. ಶೇಷಮಂಚಕಶಾಯಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನು ಶೇಷಫಣಾತಪತ್ರಪರಿಶೋಭಿತನಾಗಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಲಾಲಿತಪಾದಪಲ್ಲವನಾಗಿ ದರ್ಶನವಿತ್ತನು. ಈ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮವೂ ಅದ್ವೈತ ಶ್ರೀಯಾದವಾರ್ಯರ ದೌಹಿತ್ರವಂಶಜರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರೂ ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣ ಪ್ರತಿಮೆಯೂ

ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣೋಪಾಸಕರು. ತಮಗೆ ಅಭಿಮತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಕ್ತಲಕ್ಷಣಫಲಿತವಾದ ಪ್ರತಿಮೆಯೊಂದನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಬಂದಿತು. ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಶುದ್ಧವಾದ ಪಂಚಲೋಹಗಳನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಎರಕಹೊಯ್ದು ತಮಗಾಗಿ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನೂ, ಶಿಷ್ಯರಿಗಾಗಿ ಇತರ ಎಂಟು ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀ ಸರ್ವಜ್ಞಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಕಳಾಕೌಶಲ್ಯದಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಬಾದರಾಯಣ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಸುಪ್ರಸನ್ನ ಮುಖಾಂಬುಜದಿಂದಲೂ, ತಿರಶ್ಚಕ್ರಜಟಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ರಾಜಿಸುತ್ತಿದೆ. ಬಲಗಡೆ ಕೈಯಿಂದ ಜ್ಞಾನಮುದ್ರಾ, ಅಭಯಮುದ್ರಾಲಂಕೃತವಾಮುಖಸೌಭಗ, ಕೂರ್ಮಾಸನಾಸೀನವಾದ ವ್ಯಾಸಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಮೆರೆಯುವ ಸುಂದರ

ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಅದ್ಯಾಪಿ “ಎಕ್ಕುಂಡಿ” ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಉತ್ತರಾದಿಮಠಾಧಿಪತಿಗಳು ಆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗೆಲ್ಲಾ ಈ ಬಾದರಾಯಣ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಮನೆಯವರಿಗೆ ವಾಪಸುಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ವಜ್ಞಪೀಠಸ್ಥರಾದ ಯತಿಗಳು ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು ಸಹ ಯಾದವಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದಮೇಲೆ— ಅವರು ಪೂಜಿಸಿದ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ತಾವು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆಂದಮೇಲೆ— ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಎಂತಹ ದೇವತೆಗಳೋ ವಾಚಕರೇ ಊಹಿಸಬೇಕು.

ಒಂದು ದಿನ ನದಿಯಿಂದ ಅಗ್ರೋದಕವನ್ನು ತಾವೇ ತರಲು ಹೋಗಿ ಬರುವಾಗ್ಗೆ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ತೀರ್ಥದ ಗಿಂಡಿಯು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಲು ದೇಹದ ಬಲವು ಸಂಕೋಚವಾಗಲಾರಂಭಿಸಿತೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾ ಮನೆಗೆ ದಯ ಮಾಡಿಸಿ ಆಲೋಚಿಸಿದರು. ನಮಗೆ ಪ್ರಕೃತ ಅತ್ಯಂತ ಜಾಗರೂಕತೆ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಬಲದಿಂದ ಮಾರ್ಗತಪ್ಪದಲೆ ಹರಿಗುರು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಅಭಿಮಾನವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಸರ್ವಜ್ಞಶಾಸ್ತ್ರದೀಕ್ಷೆಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾದರೆ ಲೇಸು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲೇ ವಿಸ್ಮೃತಿಜನಕವಾದ ಔಷಧವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರು. ಆಗ್ಗೆ “ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸಗದ್ಯ”ವು ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಟಿತು. ತರುವಾಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರೇ ಮುಂತಾದ ಶಿಷ್ಯರಿಂದ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವು ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಸಂತುಷ್ಟರಾದರು. ಸ್ವಹಸ್ತದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ “ಕರಾವಲಂಬನ ಸ್ತೋತ್ರ”ವೆಂಬ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪಠಿಸಿ “ಸ್ವಾಮಿ! ಶ್ರೀಮನ್ ಮಧ್ವಮುನೀಂದ್ರರಿಂದಲೂ ಶ್ರೀಮತ್ಸುಧಾಚಾರ್ಯರಿಂದಲೂ ಸದಾ ಪೂಜೆ ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ಪೂಜೆಯೂ ಸಮ್ಮತವಾಯಿತೆ” ಎಂದು ಭಕ್ತಿಪರವಶರಾಗಿ ಕೇಳಲು ಸರ್ವರೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣ ವಿಗ್ರಹವು ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸದಂತೆ!! ಆಗ “ಬಿಗಿದ ಕಂಠದಿಂದ ದೃಗ್ವಾಪ್ತಗಳಿಂದ ನಗೆಮೊಗದಿಂದ ರೋಮಗಳುಗಿದು | ಮಿಗೆ ಸಂತೋಷದಿ ನೆಗೆದಾಡುತ ನಾಲೊಗನಯ್ಯನ ಗುಣ ಪೊಗಳಿ” ಹಿಗ್ಗಿದರು. ಆಗ್ಗೆ

ಶ್ರೀ ಯಾದನಾರ್ಯರಿಗೆ ಭಕ್ತ್ಯುನ್ಮಾದವು ಬಂದಿರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕು. ಹರಿದಾಸಾಗ್ರಣಿಗಳಂತೆ ಆನಂದಪರವಶರಾಗಿ ನರ್ತನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದರೆಂದು ಊಹಿಸಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಮಾತಿರಿಕ್ತ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ಯಾದನಾರ್ಯರು ಶಿಷ್ಯವರ್ಗಕ್ಕೆ ದಯಪಾಲಿಸಿದರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಬಿದರಹಳ್ಳಿ, ಕಲ್ಲಾಪುರ, ಲಿಂಗೇರಿ, ಗೂರ್ಜರಿ, ಉಮರ್ಜಿ ಮುಂತಾದ ಎಂಟು ಮನೆತನದವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಈ ಶಿಷ್ಯರೆಂದರೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ದಿಗ್ಗಜದಂತೆ ಇದ್ದವರು. ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ವೈರಾಗ್ಯ ಪೂರ್ಣರು. ಎಲ್ಲರೂ ವಾಖ್ಯಾತ್ಯಗಳೇ. ಎಲ್ಲರೂ ಮಹಾನುಭಾವರೆ ಇದ್ದವರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಶಿಷ್ಯರ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಶ್ರೀ ಯಾದನಾರ್ಯರ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಯೇ ತಿಳಿದಂತಾಗುವುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಈ ಚರಿತ್ರೆಯು ಮುಗಿದೊಡನೆ ಮುಂದೆ ಕೊಡಲಾಗುವುದು.

ಶ್ರೀ ಯಾದನಾರ್ಯರ ವಾರ್ಧಿಕೆ

ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಯಾದನಾರ್ಯರು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಒಂದುಸಲ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರನ್ನು ಕಂಡುಹೋಗುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಹೊನ್ನಾಳಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಘಟನೆಯು ನಡೆದಿತ್ತು. ಅದೇನೆಂದರೆ:—ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರಿಗೆ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಕೂಸು ಇದ್ದಿತು. ಆ ಸ್ತ್ರೀ ಶಿಶುವು ೪-೫ ವರ್ಷದ ವಯಸ್ಸಿನ ಅವಸ್ಥಾಸಹಜವಾದ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಅದು ಜನಮುದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ಒಂದು ದಿನ ಭೋಜನೋತ್ತರ ವಾಮಕುಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ “ಮಗೂ!! ಅಗೋ ಆ ಮಾಡದಲ್ಲಿ ‘ಶ್ರೀ ಸುಮಧ್ವವಿಜಯ’ ಪುಸ್ತಕವಿದೆ. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ತಕ್ಷಣವೇ ಅಂಗಿಯನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ಅಂಗವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿ ನದಿಗೆ ಹೋಗಿ

ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಬಂದು ಆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಟೊಂಕದಮೇಲೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ತೀರ್ಥರಮುಂದೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಜಾರಿಸಿ ಸಣ್ಣ ಶಿಶುವನ್ನು ಇಳಿಸಿದಂತೆ ಇಳಿಸಿತು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಶ್ಚರ್ಯಭರಿತರಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ತೀರ್ಥರು ಅಮ್ಮ!!! ಇದೇನು, ಸ್ನಾನವೇಕೆ ಮಾಡಿದೆ? ಎಂದು ಕೇಳಲು “ಅಪ್ಪಾ!! ಆ ಮಾಡದಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತರಲು ಹೋದೆ. ಅದರಮೇಲೆ ಕೈಯಿಡಲು ಹೋದರೆ ಒಂದು ಗಂಡು ಕೂಸು ಕೂತುಕೊಂಡಿತ್ತು. ನನ್ನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೋ ಎಂದು ಕರೆಯಿತು. ಮಡಿಯಿಂದ ಇದ್ದ ಆ ಶಿಶುವನ್ನು ಮೈಲಿಗೆಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಬಾರದೆಂದು ಶುದ್ಧಳಾಗಿ ಕರತಂದು ನಿಮ್ಮ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿದೆ. ಕೋಮಲವಾದ ಆ ಕೂಸಿಗೆ ಪೆಟ್ಟುಗ ಬಾರದೆಂದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಇಳಿಸಿದೆ. ಈಗಲೂ ಅದು ನನ್ನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೋ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದೆ” ಎಂದು ನುಡಿದಳು ಆ ಬಾಲೆ.

ಮಗಳಮೇಲೆ ಮೊದಲೇ ಬಹು ಪ್ರೇಮ—ಈ ಘಟನೆಯಾದೊಡನೆ ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವದಿಂದ ಹಗಲಿರಳು ಆ ಮಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡೇ ಇರುವುದು ಆಚಾರ್ಯರ ಕಾರ್ಯ. ಅಂತಹ ಈ ಕೂಸಿಗೆ ಜ್ವರಬಂದು ಹಾಸಿಗೆಹಿಡಿದು ಒಂದು ತಿಂಗಳಾಗಿ ಕ್ರಮ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆ ಬಾಲೆಗೆ ಅವಸಾನಕಾಲವೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ತಮ್ಮ ತೊಡೆಯಮೇಲೆಯೇ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮೂರು ದಿನ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಈ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ಗ್ರಾಮಮುಖದಲ್ಲಿಯೇ ಯಾದವಾರ್ಯರಿಗೆ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವು ತಿಳಿಯಿತು. ಗ್ರಾಮದ ಜನರಾರೂ ಎದ್ದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅರುಣೋದಯ ಕಾಲ, ಗ್ರಾಮೋಪಕಂಠದಲ್ಲಿ ಯಮದೂತರು ದೂರದಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಯಾದವಾರ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ “ನಮಗೆ ಅನ್ಯರಿಂದ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವೇನಾದರೂ ಬಂದರೆ ನಾವು ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಮುಂದೆ ದೂರಿ ಅವರಿಂದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೆ ನಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವ. ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೇ ಕೂತು ನಮಗೆ ಕಾರ್ಯಭಂಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದರೆ ನಾವು ದೂರವುದಾರಲ್ಲಿ”? ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ಹಾಗಾದರೆ ನಾವು ಏಕಾವಕಿ

ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರಿದ್ದ ಖೋಲಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡ ತಕ್ಷಣವೇ ಎದ್ದು ನಮಸ್ಕರಿಸಲು ಅವರು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆಗ್ಗೆ ಶಿಶುವನ್ನು ಕೆಳಗಿರಿಸಿಯೇ ಬರಬೇಕಷ್ಟೆ? ನಿಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೀವು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ, ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ ಅದರಂತೆಯೇ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು. ಮಗಳನ್ನು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿ ಯಾದವಾಯ್‌ರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ಈರ್ವರೂ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋದ ತಕ್ಷಣವೇ ಶಿಶುವು ಅಸ್ತಂಗತವಾಯಿತು.

ಜರಿಗಿದ ಎಲ್ಲಾ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡರು ಆ ಮಗಳ ವಿಯೋಗವನ್ನು. ಆಗ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಯ್‌ರು ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರನ್ನು ಸಂತೈಸಿ “ನೀವು ನ್ಯಾಯಾಮೃತಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಬರೆಯಿರಿ; ಅದನ್ನು ತಂದು ನಮಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಯಿತ್ತು ಕೆಲವು ಕಾಲ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಯಕ್ಕುಂಡಿಗೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರು. ಈ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಯಾದವಾಯ್‌ರಿಗೆ ಸುಮಾರು ೯೫ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು. ದೃಢಕಾಯರಾಗಿಯೂ ತೇಜಸ್ಸಂಪನ್ನರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರು. ವರ್ಷದೊಳಗೇ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಯಕ್ಕುಂಡಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ರಚಿಸಿದ್ದ ನ್ಯಾಯಾಮೃತ ಟಿಪ್ಪಣಿಯು ಅಸದೃಶವಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಪ್ರಮಾದವಶಾತ್ ಕಣ್ಮರೆಯಾಯಿತು. ಈಗಿರುವುದು ದ್ವಿತೀಯಾವರ್ತಿ ರಚಿಸಿದುದು. ಈ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಯ್‌ರಿಗೆ ಅತಿವಾರ್ಧಕ್ಯ ನಿಮಿತ್ತ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವೇ ಓದಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿರೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದರಂತೆಯೇ ಮಾಡಲು ಶ್ರೀನಿವಾಸ!! ಹೋದ ವರ್ಷ ತೀರಿಕೊಂಡ ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಮತ್ತು ಈಗ ಈ ಟಿಪ್ಪಣಿ ರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿರುವಳು. ಈ ಬಾಲೆಯು ನ್ಯಾಯಾಮೃತವನ್ನೇ ಸೇವಿಸಿರುವುದ ರಿಂದ ಚಿರಂಜೀವಿಯಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಾಳೆಂದು ಪರಮಾನುಗ್ರಹಮಾಡಿದರು.

ಒಟ್ಟಾಗಿ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಯ್‌ರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ೧೦೫ ವರ್ಷಗಳಿದ್ದ ರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಇದೆ. ಕೊನೆಯವರಿಗೂ ದೇವತಾರ್ಚನೆ, ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವ-

ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರವಚನೇ, ವಿವಿಧಮಂತ್ರಜಪಾನುಷ್ಠಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದು ಯಾರನ್ನಾದರೂ ನೋಡಬೇಕಾದರೆ ಜೋಲು ಬಿದ್ದ ಕಣ್ಣು ರೆಪ್ಪೆಗಳನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರ ನೈಕುಂಠ ಯಾತ್ರೆ

ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವಚನೈಕನಿರತರಾದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾದವಾಚಾರ್ಯರವರು ಒಂದನೂರವನು ವರುಷಗಳು ಪಾರ್ಥಿವಶರೀರದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಇರುತ್ತಿರಲು ದೇವದೂತರು ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರ ಯಾತ್ರಾ-ಸಮಯವನ್ನು ಕಾಲನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಸುಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ಭಕ್ತವೃಂದಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿ ಸರ್ವಸಜ್ಜನರಿಂದಲೂ ಝಗಝಗಾಯಮಾನರಾಗುತ್ತ ಮಾಮೂಲಿನಂತೆ ತಮ್ಮ ತಪಸ್ಸಿನ ವೇದಿಕೆಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು.

“ಕಾಲೋಯಮೀರಸುತಶಾಸ್ತ್ರವಿಚಾರಹೀನಃ |

ಹೀನೋಚ್ಛ್ರಯಗ್ರಸಿತಸಾಧುಗುಣೋದಯಶ್ಚ ||

ತಸ್ಮಾತ್ಸಮತ್ರಮರುದಾತ್ಮಕದಿವ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ-

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮೇವ ಸತತಂ ಕುರುಮಾತ್ಯಜೈತತ್ ||”

ಇತ್ಯಾದಿ ಸದುಪದೇಶಗೈದು ಯಾತ್ರಾ ಮಾಡಿದರು.

ಶೂರ್ಪಾಲಯದಲ್ಲಿ ನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮಾತೃಶ್ರೀಯವರಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಪಾಂಡುರಂಗೀ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರು ಎಂತಹ ಧನ್ಯರೋ ನೋಡಿದಿರಾ! ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಘಂಟೆಯ ಶಬ್ದವಾಯಿತು; ಮೇಲೆ ನೋಡುತ್ತಾರೆ; ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೂತು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ ಉಚ್ಚ ಸ್ವರದಿಂದ ರೋದಿಸಿದರು. ಮಾತೃಶ್ರೀಯವರಿಗೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಲು “ಕುಮಾರ! ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರ ವಿಯೋಗವು ದುಃಸಹ ತೀವ್ರವೇದನೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೆಂದಮೇಲೆ

ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥಾದಿ ತದನುಬಂಧಿಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆಯೋ ನಾನರಿಯೆ. ತಕ್ಷಣವೇ ನೀನು ಎಕ್ಕುಂಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಯ್‌ರ ಕೊನೆಯ ದರ್ಶನ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ಆಜ್ಞೆಯಿತ್ತರು. ಆಗಿಂದಾಗಲೇ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳಸಿ ಮೂರನೆಯ ದಿನಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತಮಗೆ ಶ್ರೀಯಾದವಾಯ್‌ರ ಅಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡಲು ಅವಕಾಶಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಯಾಚಿಸಿದರು. ಅಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಗುರುರಾಜರ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಡಲು ಅವರು ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ರಜತಪಾತ್ರೆ ಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಕ್ಷೇರಾಭಿಷೇಕಮಾಡಿ ಸರ್ವ ಶುಭೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ ಅವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡರೆ ತಮ್ಮ ದೇಹವು ಪವಿತ್ರವಾಗುವದೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಕರ್ಣಸೀಮಾದಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿಸಲು ಅಸ್ತಿಗಳು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಶ್ಲೋಕ ಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಗೈಯುತ್ತಿದ್ದುದು ಕೇಳಿಸಿತು. ಕಿವಿಯಾರೆ ಕೊನೆಯ ಸಾರಿ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ “ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವು ಅಸ್ತಿಗತವಾಗಿದೆ” ಎಂದು ನುಡಿದು ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಂಗವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ತೊಯ್ಯಿ ಮೇಲಿರಿಸಿ ಕೊನೆಯ ಸ್ಪರ್ಶ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಆ ಅಸ್ತಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಚಕ್ರಾಂಕಿತಗಳಾಗಿದ್ದವು. ತರುವಾಯ ಎಲ್ಲರೂ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಒಂದು ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ “ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಯ್‌ರ ಕಟ್ಟಿ” ಎಂದು ಏರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಸಂತತ ಜಗತ್ಪ್ರಾಣಪ್ರಣೀತಶಾಸ್ತ್ರವಾಖ್ಯಾನಸಂಜಾತ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವಾಯ್‌ರು ಪ್ರಾಕೃತದೃಷ್ಟಾಂತದೃಷ್ಟೇದಿಕಾಂತರ್ದರಿಗಳಾಗಿಯೂ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಾಂತ ಭಕ್ತದೃಷ್ಟೇದಿಕಾಧಿಷ್ಟಿತರಾಗಿಯೂ ವಿರಾಜಮಾನರಾಗುತ್ತಿರುವರು.

“ವೇದೇಶಮುನಿಸತ್ವಾದಸೇವಾಸಂಪ್ರಾಪ್ತವೈಭವಾಃ |

ಯಾದವಾಯ್‌ರಸುಧಾಟೀಕಾಕಾರಾನ್ವಯಂ ನುಮಃ ||

ಶ್ರೀಮದ್ದೇವಗುರೌ ಕುಳೀರಕಗತೇ ಹೃದ್ವೈಷ್ಣಯಾಖ್ಯೇ ರಮೌ |

ಕನ್ಯಾಸ್ಥೇ ಚ ನಭಸ್ಯಮಾಸಿ ನಿಕರಾನ್ಮುಕ್ತೇ ರಮೌ ಸಂಸ್ಥಿತೇ ||

ರೇವತ್ಯಾಂ ಶಶಿನಿ ಸ್ಥಿತೇ ಹರಿಸರಾಃ ಸತ್ಪ್ರೀರ್ಣಮಾಸ್ರಾಂ ಯಯುಃ |
ಮಧ್ಯಾನ್ಹೇ ಶಶಿವಾಸರೇ ಯದುವರಾಚಾರ್ಯಾ ಹರೇರ್ಮಂದಿರಂ ||”

ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯಸಂಪತ್ತು

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು:—ಇವರಿಗೆ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಅಖಿಳ ಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವನ್ನೇ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಮತ್ತಂತ್ರ ಸಾರ-ಪ್ರೋಕ್ತ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಒಂದುದಿನ ಇಚ್ಛೆಯಾಯಿತು. ಒಂದೊಂದು ಮಂತ್ರವನ್ನೇ ಉಪದೇಶಮಾಡುವುದು, ಅದು ಸಿದ್ಧಿಯಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದನಂತರ ಮತ್ತೊಂದು ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪದೇಶಿಸುವುದು ಹೀಗೆ ನಡೆಯಿತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಮಮಂತ್ರ ಸಿದ್ಧಿಯ ಪರೀಕ್ಷಾ ಕಾಲವು ಒಂದು ವೇಳೆ ಬಂದೊದಗಿತು.

ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಗುರುಕುಲವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಾಗ ಗುರುಗಳ ಆಕಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುವುದಕ್ಕೆಂದು ಅಡವಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಅವನು ತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಆಕಳು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎಳಲು ಅಸಮರ್ಥವಾದ ಪಶುವಿನಂತೆ ಊರ ಮುಂದೆ ಮಲಗಿತು. ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಶ್ರೀ ಗುರುಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಬಂದು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡುವುದರೊಳಗೆ ಆಕಳು ಅಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನೋಡಲು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತಿತ್ತು. ಇದು ಬಹಳ ಕಳ್ಳಆಕಳೆಂದು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಒಂದಾವರ್ತಿ ಪ್ರಹರಿಸಿದೊಡನೆ ‘ಅಂಬಾ’ರವರಿಂದ ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿ ಅಸ್ತಂಗತವಾಯಿತು. ಆ ಮುಹೂರ್ತದಿಂದ ಆ ಶಿಷ್ಯನಿಗೂ ಹತ್ಯಾಪಾತಕವು ತಗಲಿ ಎಡಬಿಡದೆ ಕಿವಿಗೆ ಅದೇ ಆಕಳ ಆರ್ತನಾದವು ಕೇಳಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಶಬ್ದವು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ವಿಪರೀತ ಭಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಿಂದ ಈ ಪಾತಕನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಗುರ್ವಾಙ್ಗೆ ಮೇರೆಗೆ ರಾಮೇಶ್ವರಾದ್ಯಖಿಳತೀರ್ಥಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಬಂದರೂ ಭಯನಿವೃತ್ತಿಯಾಗದೆ ಕೃಶನಾಗಿ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಓಡುತ್ತಾ ಬಂದನು. ದೈವಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಶ್ರೀ ತುಂಗ-

ಭದ್ರಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಗ್ರಹಕವನ್ನು ತರಲು ಬಂದಿದ್ದ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರ ದರ್ಶನವಾಯಿತು. ತನ್ನ ಆಸತ್ತನ್ನು ಆತನು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕರುಣಾ ಪರಿಪುಷ್ಕತವ್ಯದಯರಾಗಿ ಅವನ ಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಮಮಂತ್ರವನ್ನು ನುಡಿದರು. ಅಷ್ಟು ಅಭಿಮಂತ್ರಣಮಾತ್ರದಿಂದ ಆಕಳ ಅಂಬಾರವವು ಬಹು ದೂರದಲ್ಲಾದಂತೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ಮತ್ತೊಂದಾವರ್ತಿ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಲು ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಭಯನಿವೃತ್ತಿಯಾಯಿತು. ಆಗ್ಗೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಾಲವಿಳಂಬವಾಗಲು ಕಾರಣ ವೇನೆಂದು ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಯ್‌ರು ಗರ್ಜಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗುತ್ತಾ ಯಾವದ್ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದರು. ಭವಭಯನಿವರ್ತಕ ವಾದ ಶ್ರೀರಾಮ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಗೋಹತ್ಯಾನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಲಾರದೇ ಹೋದಿರಿ ; ಅದನ್ನು ಎರಡಾವರ್ತಿ ಪರಿಸಬೇಕಾಯಿತೇ ? ಹಾಗಾದರೆ ನಿಮಗೆ ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಗಿಲ್ಲ. ಪುನಃ ಆಕಂಠ ಜಲನಿಮಗ್ನಗಾತ್ರರಾಗಿ ಜಪಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಪರಮಪವಿತ್ರತಮವಾದ ಶ್ರೀರಾಮಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದರು. ಇನ್ನು ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಯ್‌ರ ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿಯ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನಿರೂಪಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ತುಂಗಭದ್ರಾನದೀ ದಂಡೆಯಮೇಲೆಯೇ ವಿರಾಜಿಸುವ ಹೊನ್ನಾಳಿ ಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಹೊನ್ನ + ಹಳ್ಳಿ = ಹೊನ್ನಳ್ಳಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಅದು ಸ್ವರ್ಣಪಲ್ಲೀ ಎಂಬುದರ ವಿಕೃತ ರೂಪವೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಜನರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಹೊನ್ನಾಳಿಯಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರ ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿ ವೈರಾಗ್ಯಗಳ ಅಳತೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲವರು ಮತ್ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಹರಿಮರುಚ್ಛಾಸ್ತ್ರದೀಕ್ಷಾಜನ್ಮಭೂಮಿಯೋ ಎಂಬಂತಿರುವ ಈ ಆಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀ ಮೈಸೂರು ಅರಸರು ಹೊನ್ನಾಳಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರ ಭೇಟಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದರು. ನದೀತೀರದಲ್ಲಿಯೇ ತವೋನಿರತರಾಗಿದ್ದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರು

ಆಲಿಗೆ ತಿರಳಿದರು. ಸದ್ವಕ್ತಿಯಂತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿದವರಿಗೆ ದುರಭಿವ್ಯಕ್ತ ಸಿಶಾಚಿಯು ಸೊಂಕುವುದೇ? ನಾನು ಪೃಥ್ವೀಪತಿ ಎಂಬ ಆವೇಶವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರ ದರ್ಶನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಯಥಾಯೋಗ್ಯಂ ಅವರಿಂದ ಸತ್ಕೃತರಾಗಿ “ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ! ತಮಗೆ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ, ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಸೇವೆಯನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ದ್ದೇನೆ, ತಿಳಿಸಬೇಕೆ”ಂದು ಕೇಳಿದ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ “ದೊರೆಗಳೇ! ದೇವತಾರ್ಚನೆಗೆಂದು ಶ್ರೀ ತುಳಸಿಯನ್ನು ತರಲು ನಾವು ಬಹುದೂರ ಹೋಗಿಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟು ಕಾಲವು ನಮಗೆ ಉಳಿದರೆ ತಿಷ್ಠರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಸರ್ವಜ್ಞಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ವಾಠ ಹೇಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದು. ದಯವಿಟ್ಟು ಸದೀತೀರದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೀತುಳಸೀಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿಸಿದರೆ ನಮಗೆ ಉಪಕಾರವಾಗುವುದೆಂದು” ನುಡಿದರು. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರ ವಿರುಕ್ತಿಗೆ ಚಕಿತರಾಗಿ, ಅವರ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪೂರ್ಣಮಾಡಿ ತಿರಳಿದರು.

ಈ ವೃತ್ತಾಂತವು ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಧ್ಯರಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. “ತಿಷ್ಠರೆದುರಿ ನಲ್ಲಿ ಪಾಠಪ್ರವಚನಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೂ ಜಪವೆಂದೆನಿಸುವುದು. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಸಕ್ತೃದಾವರ್ತನಮಾಡುವುದು ತಪವೆಂದೆನಿಸುವುದು. ನಮ್ಮ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ಸ್ವಲ್ಪ ವಂಚಿತರಾದರು. ದೇವತಾರ್ಚನೆಗೆಂದು ತುಳಸಿಯನ್ನು ತರಲು ಶ್ರೀಮತ್ತುಂಗಭದ್ರಾತೀರ್ಥರ ದಂಡಯುದ್ಧಕ್ಕೂ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುವಾಗ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಮಾರಕುಮಾರಸಚ್ಚಪ್ಪಚಿಂತನರೂಪ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುವ ಲಾಭವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರಂತೆ. ನೋಡಿದಿರಾ! ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಧ್ಯರ ಅದೃಷ್ಟವೃತ್ತಿಯನ್ನು! ಶ್ರೀ ತುಲಸೀ ಬೀಜವನ್ನು ಚಿಕ್ಕಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುವಷ್ಟು ಸಹ ಧೈರ್ಯವಿರಕೂಡದೆಂದು ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಮತವೆಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ಶ್ರೀ ತುಂಗಾಂಬುಜ-ತರಂಗಸಂಸ್ತೃಷ್ಟವಾತಪೂರ್ವಧೀತಶ್ರೀಮತ್ತುಲಸೀಮಂಜರೀವನನಿಹಾರಿ-ಶ್ರೀಮದಂಜನಾನಂದನಹೃತ್ಪಂಜಭಾನುವಾದ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಸಿಷ್ಟ ಕೃಷ್ಣ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಸುಖವಾಗಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಮದ್ವಾದವಾರ್ಯರ ವೈರಾಗ್ಯಭಾಗ್ಯವನ್ನು, ಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆಯೇ?

ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀಮನ್ಮಂತ್ರಾಲಯಪ್ರಭುಗಳು ಸಂಚಾರಕ್ರಮದಿಂದ, ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಯ್‌ರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರ ವಾಸಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಬರಲು ಶ್ರೀಗಳವರಲ್ಲಿದ್ದ ಗ್ರಂಥಲೇಖನೋಪಯುಕ್ತವಾದ ಮಸಿಯು ತೀರಿ ಹೋಯಿತು. ಅದು ಅರಗಿನ ಮಸಿಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ದಿವ್ಯಮುಷಿಕಾ. ಇಲ್ಲಿ ಯಾರಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವುದೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಲು ಈ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಹಾಗಾದರೆ ನಮಗೆ ಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಸ್ವಲ್ಪ ತರುವುದಾಗಿ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಯ್‌ರಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಾಂತ ವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಲು ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಬಹಳ ಗೌರವದಿಂದ ಆದರಿಸಿ ಮಸಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರಿಗೆ ಆಜ್ಞೆಮಾಡಿದರು. ಅವರಾದರೂ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಠಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಧಾವಳಿಯನ್ನು ಪರಿಧಾನಮಾಡಿಕೊಂಡು ದೇವರ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ತೂಗುಹಾಕಿರುವ ಪಾತ್ರೆಯಿಂದ ಮಸಿಯನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಪಾತ್ರೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟರು. ಶಿಷ್ಯರು ಇದೆಲ್ಲಾ ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಯ್‌ರು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನಂತರ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರನ್ನು ಕುರಿತು “ಆಚಾರ್ಯರೇ, ಮಸಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ನಾನವೇಕೆ ಮಾಡಿದಿರಿ” ಎಂದು ಕೇಳಲು ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ತೀರ್ಥರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಸ್ವಾಮಿ, ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದಾವರ್ತಿ ಶ್ರೀ ತುಂಗಭದ್ರೆಗೆ ಭಾಗೀರಥೀಸನ್ನಿಧಾನಯುಕ್ತ ನದಿಯ ಉದಕವನ್ನು ತಂದು ಬಲಮುರಿ ಶಂಖದಿಂದ ಅಳತೆ ಮಾಡಿ ಮುಷಿಕೋಪಯುಕ್ತಸಾಧನಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿಸಿ ಯಮಕಭಾರತ ಪಾರಾಯಣಮಾಡುತ್ತಾ ತಯಾರಿಸಿದ ಮಸಿಯಿದು. ಈ ಮೀಸಲು ಪಾತ್ರೆಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೇರೆ ತೆಗೆದು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಡಬೇಕಾಯಿತೆಂದರು.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ರಾಯರ ಶಿಷ್ಯರು ಗುರುಗಳಲ್ಲಿಗೆ ಮಸಿಯನ್ನು ತಂದು ಜರುಗಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಸರ್ವಜ್ಞಶಾಸ್ತ್ರ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಬದ್ಧಾದರ! ಲಿಖಿತ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಸನ್ನಿಧಾನ ತುಂಬಿಡಲು ಎಷ್ಟು ದೀಕ್ಷೆ! ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಅವರು ಟಿಪ್ಪಣೀಕರ್ತೃಗಳೆಂದು

ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ನಾಳೆ ಹೋಗಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಅವಲೋಕನಕ್ಕೆ ತನ್ನಿ” ಎಂದು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಮರುದಿನ ಶಿಷ್ಯರು ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರನ್ನು ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ರಾಯರ ಅವಲೋಕನಾರ್ಥ ಕೊಡಲು ಬಿನ್ನವಿಸಲು ಸಂತೋಷಿಸಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯ! (ಇವರೇ ಮುಂದೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥ ರಾಗುವರು) ನೀನು ರಚಿಸಿರುವ ಕೆಲವು ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯಿದೆ. ನೀನೇ ಖುದ್ದಾಗಿ ಹೋಗಿ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿಬರಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ-ತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಅವಲೋಕಿಸಿ “ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರೇ, ನಿಮ್ಮ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಲೇಖನಕ್ರಮದಿಂದ ನಾವು ಪರಮ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ಸರ್ವಜ್ಞಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ದೇವಾಲಯದಿಂದ ನಡುಮನೆಯವರೆಗೆ ಕರೆತಂದಿದ್ದೆವು. ನೀವು ಪ್ರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ನಿಮ್ಮ ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯವು ಸನ್ಯಾಸಪ್ರಾಯವೆ. ನಿಮ್ಮ ಗ್ರಂಥರಚನಾಕೌಶಲ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ನಾವು ಕೊಡುವ ಪಾರಿತೋಷಕವೆಂದರೆ, ಇಗೋ ಇದೇ ನೋಡಿ! ಎಂದು ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರೆಂದು ಸ್ವಯಂ ಶ್ರೀ ರಾಯರೇ ಲೇಖನ ಮಾಡಿ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀವು “ತೀರ್ಥ”ರೆಂಬ ಸನ್ಯಾಸಿಯೋಗ್ಯ ಬಿರುದಿನಿಂದ ಮೆರೆಯಿರೆಂದು ನುಡಿದು, ಸರ್ವಲೋಕಮಾನ್ಯರಾಗಿರಿ; ನಿಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರೇ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳು; ನಿಮ್ಮಂತಹ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾದರೆ ಯಾದವಾರ್ಯರೇನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪುಣ್ಯ ಶಾಲಿಗಳೇ ಎಂದು ಬಹು ಭೂಷಣಮಾಡಿದರು.

ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಹೊರಡಬಹುದೆಂದು ಗುರುಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಯಿತು. ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗ್ಗೆ ವ್ರತವಿದ್ದುದರಿಂದ ಸಾಸುವೆ ಹಾಕಿದ ಸಾರು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂತ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ರಾಯರು ತಮ್ಮ ವದ್ಧತಿಯ ಮೇರೆಗೆ ಭೋಜನ

ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ತೀರ್ಥರು, ಕಂಡು ಕಂಡು ಹೀಗೆ ನುಡಿದದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಯರು, “ಎಲಾ, ಅಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಬೇರೆ ಸಾರು ಬಡಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಅವರ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ನೀವು ವಿರೋಧಮಾಡಬಾರದಿತ್ತೆಂದು ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದರು. ಸಾಯಂಕಾಲ ಹೊರಡುವಾಗ್ಗೆ ಮೊದಲು “ಇದು ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಯ್‌ರಿಗೆ” “ಇದು ನಿಮಗೆ” ಎಂದು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಕೊಡಲು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರ ಮುಖಾವಲೋಕನಮಾಡಿದೊಡನೆಯೇ ಏನೋ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಘಟನೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಭಾಗದ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ತೀರ್ಥರಿಗೆಂದು ಕೊಟ್ಟ ಅಕ್ಷತೆಯು ವಿವರ್ಣವಾಗಿರಲು ಎಲ್ಲಾ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಾ ಸಾಸುವೆ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಿ, ತೀರ್ಥರೆ, ನೀವು ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಧರ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿದಿರಿ. ನಮ್ಮ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಪ್ರಕಾರ ಈ ವ್ರತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಸುವೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಕೂಡದು. ಆದರೂ ದೊಡ್ಡವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನೇಮನಿಮಿತ್ಯಗಳ ಗೊಂದಲ ಎಬ್ಬಿಸಬಾರದು. ಪುನಃ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ನಿಯಮಪ್ರಕಾರ ಅಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸಿ, ಅನುಗ್ರಹ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಲು ಅದೇರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥರು ನಡೆದುಕೊಂಡರು. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ರಾಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಸರ್ವಲೋಕಪೂಜ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಂದಲೂ “ಗುರು ಶಿಷ್ಯರಿಬ್ಬರೂ ದಿವ್ಯದೇವಾಂಶ”ರೆಂದು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಂಡು ಮೆರೆದವರು ನಮ್ಮ ಯಾದವಾಯ್‌ರು ಮತ್ತು ಅವರ ಶಿಷ್ಯರು ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ಇವರೀವನ್ನರಿಯದ ಪಂಡಿತರೇ ಮಾಧ್ವಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ಶ್ರೀಮದ್ಭಾವನಾಯೋಪದಿಷ್ಟಮಂತ್ರಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ತಮ್ಮ ಮನುಷ್ಯಶರೀರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕೆಂದು ದೇವದೂತರಿಂದ ಸೂಚಿತವಾದೊಡನೆಯೇ ಆ ದಿನ ಪರಮೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಹರಿಮಾರುತತುಷ್ಠಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡಿ ಗುರುಚರಣಾರವಿಂದ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಪರಲೋಕಯಾತ್ರಿ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಮುಹೂರ್ತಾದಿ

ಸೂಚಕವಾದ ಒಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಮತ್ತು ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರ
ಸ್ತೋತ್ರರೂಪಕತಿಸಯ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೇವೆ.

ಸ್ತೋತ್ರ

- (೧) ಉದಯೋದ್ಧೃತದುರ್ವಾದಧ್ವಾಂತೋದಸಿತಸತ್ಪಥಃ |
ಪಾಯಾದ್ವಿಷ್ಣುಪದಸ್ಥಶ್ರೀಶ್ರೀನಿವಾಸಪ್ರಭಾಕರಃ ||
- (೨) ರಮಾರಮಮನೋರಾಮರಮಣೇತಿ ಮನೋರಮೇ |
ಮನೋಽಭಿರಮತೇ ಯಸ್ಯ ಗುರುಂ ತಂ ನೌಮಿ ಸಂವಿದೇ ||
- (೩) ವಾಗೀಶಾದಿಸಮಸ್ತದೇವವಿನುತಶ್ರೀಶಾಂಘ್ರಿಸೇವಾರತ-
ಪ್ರಾಣೇಶಸ್ಯ ವಚೋವಿಲಂಬಿ ವಿಮಲಂ ಟೇಕಾನಿಬಂಧಂ ಶುಭಂ |
ವ್ಯಾಚಕ್ರೇ ಮತಿಯುಕ್ತಶಿಷ್ಯವಿನಯವ್ಯಾಖ್ಯಾನಶಕ್ತಿಂ ಕರಣ |
ಶ್ರೀವ್ಯಾಸೋದಿತಗೌತಮೋಕ್ತಪಥಭುಕ್ಯಾಸ್ತಜ್ಞ
ಅಜ್ಞಾತಿಹ ||
- (೪) ಕವಿಕುಲತಿಲಕಾಖ್ಯಾ ಸರ್ವದುರ್ವಾದಿವೀರಾಃ |
ಭುವಿ ನಿಗಮಪದಾನ್ಯಾಯಾದಿಶಾಸ್ತ್ರೈರ್ವಿಜಿತೈಃ ||
ಪ್ರವಿತತಗುರುವರ್ಯಪ್ರೇಮಪಾತ್ರಾಯಿತೋ ಯಃ |
ಸುವಿಮಲಚರಿತೋಽಭೂರ್ತಿರ್ಥಸೇವೀ ದ್ವಿಜೇಂದ್ರಃ ||
- (೫) ಶ್ರೀಮದ್ವಾದವಭೂಸುರೇಂದ್ರಸುತರಾಂಭೋಜೇನ
ಜಾತಃಸುಧೀಃ |
ಮಾಯಾವಾದಿಕುನಾದಿಹಸ್ತಿದಳನಪ್ರಖ್ಯಾತಪಂಚಾನನಃ ||
ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಕೃತಾಗಮೋಕ್ತಿನಿಪುಣಃ ಶ್ರೀಶಾಂಘ್ರಿ-
ಭಕ್ತಿಸ್ತೃಹಃ |
ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಂದಘ್ರಿಸೇವಕಗುರುರ್ದದ್ಯಾಚ್ಛುಭಂ
ನಃ ಸದಾ ||

ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ಗತಿಸಿಹೋದ ತಿಥಿ—ಮುಹೂರ್ತಾದಿ.

*ಅನಂದಾಬ್ಬೇ ಸ್ವರ್ಣನಾವನ್ನಾಂ ಸುಪಲಾಂ
ಕೃಷ್ಣೇಪಕ್ಷೇ ಭಾದ್ರಪದೇ ಮಾಸಿ ದ್ವಿತೀಯಾಯಾಂ
ಭಾನುವಾರೇ ಸುಲೋಕಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಪ್ರಾಪುಃ
ಶ್ರೀನಿವಾಸಾರ್ಯವರ್ಯಾಃ ||

ಗೌರ್ಜರಿ ಆಚಾರ್ಯರು

ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಚಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀಮಟ್ಟೀಕಾಚಾರ್ಯರ ಒಲಿಮೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದವರೇ. ಈ ಗೌರ್ಜರಿಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ೬೦೦ ಪತ್ರ ಶ್ರೀಮನ್ಮಾಯಸುಧಾ ಕಂಠಪಾಠ ಬರುತ್ತಿತ್ತಂತೆ. ಒಮ್ಮೆ ತಂಜಾವೂರು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಾಯಸುಧೆಯನ್ನು ಖಂಡನ ಮಾಡಿದುದಾಗಿಯೂ ತಮ್ಮ ಖಂಡನವನ್ನು ತಾವು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲರೆಂತಲೂ ರಾಜಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಉದ್ವೋಷಿಸಿದುದಾಗಿ ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಆ ದಿನ ದಿಂದಲೇ ಗೌರ್ಜರಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಬೆಳಸಿ ಶ್ರೀ ಪರ್ವತ ಪುರ (ಮಳಖೇಡ)ಕ್ಕೆ ಬಂದು ಒಂದು ಸಪ್ತಕ ಪರ್ಯಂತರ ಶ್ರೀಮತ್ಸುಧಾ ಪಾರಾಯಣದಿಂದ ಶ್ರೀ ಟೀಕಾರಾಯರಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕಾದ್ಯನೇಕ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಕೊನೆಯದಿನ ಪರ್ಯಂತರವಾಗಿಯೂ ಸ್ವಪ್ನಾದಿಗಳೇನೂ ಆಗದೆ ಇರಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಖಿನ್ನರಾಗಿ ಹೀಗೆ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದರು.

“ನಮ್ಮ ಗುರುವರ್ಯರ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವು ನಮ್ಮಮೇಲೆ ಇದೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಟೀಕಾಚಾರ್ಯರ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

* ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಂದಸ್ಸು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದ್ದರೂ ನಾವು ಅದನ್ನು ತಿದ್ದುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂಲ ಮಾತೃಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆ ಬರೆದಿರುತ್ತೇವೆ.

ನಮಗೇನೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾವು ಕೈಗೊಂಡಿರುವುದು ಅದ್ಭುತ ಕಾರ್ಯವು. ಪ್ರತಿನಾದಿಯು ಪ್ರಬಲನಿರುವನೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ದಿಗ್ವಿಜಯಾರ್ಥ ಹೊರಡುವುದು ನಿಶ್ಚಯ. ಪ್ರಯಾಣಕಾಲಿನದರ್ಶನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ನಂತರ ವಾದಿವಿಷಯಕ ಚಿಂತೆ” ಎಂದವರೆ ಶ್ರೀ ಟೀಕಾಚಾರ್ಯರ ವೃಂದಾವನದ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ತಲೆ ಬಾಗಿ ನಿಂತು ಶ್ರೀಮತ್ಸುಧಾಮಂಡನಕ್ಕೆ ನಾನು ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗ ಬೇಕೆಂದು ನುಡಿದೊಡನೆಯೇ ವೃಂದಾವನದೊಳಗಿನಿಂದ ಒಂದು ಬೊಗಸೆ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯು ಭಲ್ ಎಂದು ಸೂರೆಯಾಯಿತು. ಈ ಘೂರ್ಜರಿ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಮೈಯುಬ್ಬಿ ಆನಂದಬಾಷ್ಪ, ಕಂಠಗಾದ್ಗದ್ಯ, ರೋಮಾಂ ಚಾದ್ಯಶೇಷ ಸದ್ಭಕ್ತಲಕ್ಷಣಗಳು ತೋರಿದವು. ಈವಿಧ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವು ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ನಮಗೆ ಲಭಿಸಿತು. ನಾವೇ ಧನ್ಯರೆಂದು ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಆ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶೇಖರಿಸಿಕೊಂಡು ಶಿರಸಾ ಧರಿಸಿ ಅತಿವೇಗವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ ರಾಜಾಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಶ್ರೀ ಸುಧಾಮಂಡನಕ್ಕೆ ರಾಜಸಭೆ ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು.

ಸರ್ವವೂ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ವಾದವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಏಳೆಂಟು ದಿನಗಳಾದರೂ ವಾದವು ಸಮ ಸಮವಾಗಿಯೇ ಜರುಗಿತು. ಆಚಾರ್ಯರು ಸ್ವಲ್ಪ ಆಲೋಚನಾಪರರಾಗಿ ಮಲಗಿರಲು ತಕ್ಷಣವೇ ಸ್ವಪ್ನಪಲ್ಲಿ ಟೀಕಾ ಕೃತ್ವಾದರು ದರ್ಶನವಿತ್ತು “ಆಚಾರ್ಯರೆ! ನೀವು ಅನುವಾದ ಮಾಡುತ್ತ ಇರುವುದು ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೇ—ಅದು ಸಮಂಜಸವೇ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ವಿಷಯ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪರಕೀಯರ ಶಂಕಾಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಉತ್ಥಾಪಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಅನಂಕ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ” ಎಂದು ತೋರಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಆಗ್ಗೆ ಆಚಾರ್ಯರು ಎದ್ದು ಪರಮೋತ್ಸವದಿಂದ ಸಭೆಗೆ ಹೋಗಿ “ಚಕ್ರಕಾಪತ್ತಿ” ಎಂಬ ದೋಷವನ್ನು ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಯಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಲು ನಿರುತ್ತರನಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರ ಪ್ರೌಢಿಮೆ ಯನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿದನು. ರಾಜಮನ್ನಣೆಯೂ ಆಯಿತು. ದಿಗ್ವಿಜಯ

ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವುದರೊಳಗೆ ಪೂನಾ ರಾಜಾಸ್ಥಾನದ ವಿದ್ವಾಂಸ ರೆಲ್ಲರೂ ಮಿಳಿತರಾಗಿ ಮಧ್ವಮತದ ಮೇಲೆಯೇ ಕೆಲವು ದೂಷಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಮಧ್ವಮತಖಂಡನ ಎಂಬ ಗೊಂದಲವನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದರು. ಗೂರ್ಜರೀ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡಿಸಲೋಸುಗವೋ ಎಂಬಂತೆ ಶ್ರೀಯಾದವಾಚಾರ್ಯರು ಕಾಶಿಗೆ ತೆರಳಿದವರು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಜನ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಗೂರ್ಜರೀ ಆಚಾರ್ಯರೇ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಜರುಗಿತು ಸಭೆ; ಆಚಾರ್ಯರೊಂದಿಗೆ ವಾದ ಮಾಡುವವರು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಮತಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಕಿರೀಟ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ನಿರ್ಣೀತವಾಯಿತು.

ಈ ಉಭಯಗಜಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಾಪಜಯ ನಿರ್ಣಯಮಾಡಲು ಬಂಗಾಲಾದೇಶದ ಭವದೀಯಮಿಶ್ರರೆಂಬುವರನ್ನು ಕರೆಸಲಾಯಿತು. ಉದಯಕ್ಕೆ ಸಭೆಯಾಗಿ ಭೋಜನ ವೇಳೆಯವರೆಗೂ ವಾದ ವಿನಾದವು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಜಯಾಶಾಕಿರಣವೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ೩೦ ದಿನಗಳು ಹೀಗೆಯೇ. ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ “ಆಚಾರ್ಯ! ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಾದಿಯು ಸೂರ್ಯೋಪಾಸಕನಿದ್ದಾನೆಂದು” ಸೂಚನೆಯಾಯಿತು. ಥಟ್ಟನೆ ಆಚಾರ್ಯರು ರಾಜಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಈ ದಿನ ನಮ್ಮ ಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರಾದ ಟೀಕಾಚಾರ್ಯರ ನೈವೇದ್ಯ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಉದಯಕಾಲದ ಸಭೆಯನ್ನು ಭೋಜನೋತ್ತರ ಇಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರೇರಿಸಿದರು. ಅದರಂತೆ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಯಿತು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ವಾದವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಸೂರ್ಯತೇಜಸ್ಸು ಇಳಿಮುಖವಾದಂತೆಲ್ಲಾ ಪ್ರತಿನಾದಿಯ ಶಕ್ತಿಯು ಕುಂಠಿತವಾಗಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಹೀಗೆ ಅನಿಷಿದ್ಧವಾದ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಸರ್ವತೋಮುಖವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ ಪ್ರೌಢಿಯಿಂದಲೂ ಶ್ರೀ ಗೂರ್ಜರೀಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ವಿಜಯವಾಯಿತು. “ಮಾಧ್ವಾನಾಂ ಜಯಃ” ಎಂದು ಶ್ರೀಮಂತರಿಂದಲೂ, ಪ್ರತಿನಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಉದ್ಘೋಷಿಸಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಾಯಸುಧಾ

ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಈ ಮೆರವಣಿಗೆಯೂ ಜಯಘೋಷವೂ ನಮಗೆ ಪಾರಿತೋಷಿಕವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ದಾನಶೌಂಡರಾದ ವೇ ಸ್ವೈ ಯ ವ ರು ಧನಕನಕವಸ್ತ್ರವಾಹನಾದಿಗಳಿಂದ ಗೌರವಿಸಿದರು. ಮೈಸೂರಿನ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನವರು ಹೈದರಾಬಾದಿನ ಮಂತ್ರಿಗಳಂತಿದ್ದ ರಾಜಾರಘೂತ್ತಮರಾಯರು ಇವರು ಸಹ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಶಿಷ್ಯ ರಾಗಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀಯಾದವಾಧ್ಯರು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ ಈ ಯಾವ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಶಿಷ್ಯರದ್ವಾರಾ ಕೇಳಿ ಆನಂದಬಾಷ್ಪ ಸುರಿಸಿದರು. ಕೆಲವು ವೇಳೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಗೂರ್ಜರೀ ಆಚಾರ್ಯರು ಎಕ್ಕುಂಡಿಗೆ ಬಂದು ಸಭೆ ಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದ ಯಾವತ್ತು ಬಹುಮಾನವನ್ನೂ, ಶ್ರೀಟೀಕಾಚಾರ್ಯರ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನೂ ಗುರುಗಳ ಮುಂದಿಟ್ಟು ವಂದಿಸಿದರು. ಪರಮಾನಂದ ಭರಿತರಾಗಿ, ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಯಾವದ್ವಹುಮಾನವನ್ನೂ ತಿರುಗಿ ಗೂರ್ಜರಿ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಾದ-ವಿಷಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿದರು. ಆ ಪೈಕಿ “ಶ್ರೀ ಮದಾಚಾರ್ಯರು ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದಹರಿಸಿದ ಪುರಾಣಾದಿ ವಾಕ್ಯಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲವೆಂದು ಬಂದ ಪೂರ್ವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಆಚಾರ್ಯರು ಕೊಟ್ಟ ಸಮಾಧಾನವನ್ನೂ, “ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳು ಹರಿದು ಹಂಚಿದ ಕೌದಿಯಂತೆ ಇವೆ. ಈ ಕಂಠಾಯಿತ ಗ್ರಂಥವು ಪ್ರಮಾಣವಲ್ಲ” ಎಂಬ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಲೇಖನೆ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಈ ಪೈಕಿ ಮೊದಲಿನ ಗ್ರಂಥವು ನಮಗೆ ದೊರಕಿಲ್ಲ. ದ್ವಿತೀಯ ಗ್ರಂಥವು “ಶ್ರೀಮದ್ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಾಣಾಂ-ಕಂಠಾಯಿತತ್ವನಿರಸನಂ” ಎಂಬ ನಾಮದಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿ 4" x 12" ಪ್ರಮಾಣದ ಪತ್ರಗಳಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಪತ್ರ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಪ್ರಕೃತ ಶ್ರೀಮತ್ಪರಮಹಂಸ ಪರಿವ್ರಾಜಕಾಚಾರ್ಯತ್ವಾದ್ಯನೇಕ (108) ಬಿರುದಾಲಂಕೃತ ಶ್ರೀಮದುತ್ತರಾದಿ ಮಠಾಧೀಶ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪ್ರಮೋದ ತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಶ್ರೀ ಗೂರ್ಜರೀ ಆಚಾರ್ಯರು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕು. ಯಾವಜ್ಜೀವಿತ

ಕಾಲವೂ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದವಾರ್ಯಪದಪಂಕೇಜಮಧುಪರಾಗಿ ವಾಸ ಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀಮತ್ಪರಮಹಂಸಪರಿವ್ರಾಜಕಾಚಾರ್ಯತ್ವಾದ್ಯನೇಕ ಬಿರುದಾಂಕಿತ ರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಸಂಚಾರ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾದ್ಯರ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಲೋಸುಗ ಎಕ್ಕುಂಡಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ದಿಗ್ವಿಜಯಮಾಡಿದರು. ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ದೇಹಾರೋಗ್ಯವು ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮುಖ್ಯ ಸೇವಕರಿಗೆ ಇಲ್ಲದಿರಲು ಕೆಲವು ಕಾಲ ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತರು. ನಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ಶ್ರೀಮನ್ಮಾಯಸುಧಾಪಾಠವಾಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಿತು. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧ್ಯಾನಮುನಿವರ್ಯರಿಗೆ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮ, ಅವರೇ ಆಚಾರ್ಯರವರು, ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥವರ್ಯರಿಗೆ ಪಾಠವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ್ಗೆ “ಅನ್ಯಥಾ ಖ್ಯಾತವಾದ”ದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಾಕ್ಯವು ದುರ್ಬೋಧವಾಗಿ ಉಳಿಯಲು, ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರೂ ಮತ್ತು ಆಚಾರ್ಯರವರೂ ಉಭಯರೂ ಕಲಿತು ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಅಲೋಚನೆಮಾಡಿಯೂ ಬಗೆಹರಿಯದೇ ಹಾಗೆಯೇ ನಿದ್ರೆಗೈದು ಅರುಣೋದಯಕ್ಕೆ ಉಭಯರೂ ಎದ್ದು ಮಲಾಪಹಾರೀ ನದೀತೀರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾತರ್ವಿಧಿನಿಮಿತ್ತ ಹೊರಟರು. ನದಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಯುವ ತೊಂದರೆ ನಿಮಗೆಕೆ? ನೀವು ಮೇಲೆದಂಡಿಯಮೇಲೆಯಿರ ಬಹುದು. ನಾವು ನದಿಯಲ್ಲಿಳಿದು ಮುಖಪ್ರಕ್ಷಾಳನೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇವೆಂದು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರು ಆಚಾರ್ಯರವರನ್ನು ಮೇಲೆಯೇ ಇರಲು ತಿಳಿಸಿ ತಾವು ಇಳಿದರು. ಶುದ್ಧರಾಗಿ ಇನ್ನು ದಡವನ್ನು ಎರಲು ಹಿಂತಿರುಗು ವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನೀರಿನೊಳಗಿನಿಂದಲೇ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರಕಾಶಮಯವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಶ್ರೀಗಳವರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿತು. ನೀವು ಯಾರು? ಎಂದು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರೆ ನಮಗೆ ಯಾದಾವಾದ್ಯರೆಂದು ಕರೆಯುವರು- ಇರಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾಪರೋಕ್ಷಿಗಳೆಂದು ಹೇಳುವಷ್ಟು ನಿಷ್ಣಾತರಾದ ಗುರುಗಳು ನಿಮಗಿದ್ದೂ ಅವರಿಗೂ ಈ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥವು ಕಠಿಣವಾಯಿತೆ? ನಾವು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಕಠಿಣವಾಗಿ ತೋರುವ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ವಿವರಣ ಬರೆದಿರುತ್ತೇನೆ, ನೋಡಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದೃಶ್ಯರಾಗಲು ಶ್ರೀಶ್ರೀಗಳವರು

ಭಯೋದ್ವಿಗ್ನರಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರವರು ಇದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮಾತಾಡಲು ಬಾರದಷ್ಟು ಆ ನಂದಾಶ್ರುಕಂಠರಾಗಿ ಸ್ತಂಭಿತರಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರವರು ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಉಪಚರಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಬರಲು ಶ್ರೀಗಳವರು ಶ್ರೀಮದ್ವಾದವಾರ್ಯರ ಸಂದರ್ಶನವನ್ನೂ ಅವರ ಮುಖದಿಂದ ನಿಸ್ಸೃತವಾದ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರವರ ವಿದ್ಯಾಪ್ರಾಧಿಮೆಯ ಶ್ಲಾಘನೆಯನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸಿ ಉಭಯರೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಷ್ಟು ನಗುವುದು, ದುಃಖಿಸಿ ಅಳುವುದೇ ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ಭಕ್ತ್ಯುನ್ಮಾದಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿಸಿದರು. ಸಂಸ್ಥಾನ ಪೂಜಾದಿ ಯಾವದ್ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನೂ ಮುಗಿಸಿ ರಾತ್ರಿ ಪುನಃ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಶ್ರೀಮದ್ವಾದವಾರ್ಯರು ಸೂಚಿಸಿದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದೊಡನೆಯೇ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥವಾಗಲು ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಆಚಾರ್ಯರವರೂ ಪರಮಾನಂದಭರಿತರಾಗಿ ನಲಿದಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀ ಭಗವದ್ಗೀತಾ ಮಂಗಳ ಮಹೋತ್ಸವ

ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಪಾರ್ಥಿವಶರೀರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ವೈಕುಂಠ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆಂಬುದು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆಯಷ್ಟೆ. ಈ ಸಾಂಶದೇವತೆಗಳು ದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸ್ಮಾರಕವಾಗಿ ಒಂದು ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಗಳು ಈ ವೇದಿಕಾಪ್ರತೀಕದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿದ್ದು ತೋರಿದ ಅನೇಕ ಮಹಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು.

ಒಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬ ಚಿಕ್ಕ ಬಾಲಕನು ಸಾಯಂ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋದವನು ಯಾದವಾರ್ಯರ ವೇದಿಕೆಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಆಡುತ್ತ ಹೊರಟನು. ಈ ಬಾಲಕನೊಂದಿಗೆ ವಿನೋದ ಮಾಡುವ ನಿಮಿತ್ತವೋ ಎಂಬಂತೆ ಸೂರ್ಯನು ಅಪರಾಂಭುಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಲು ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯು ಕವಿದು ಅತ್ಯಂತಾಭೀಲ (ಭಯಂಕರ) ಸನ್ನಿವೇಶವು ಕಲ್ಪಿತವಾಯಿತು. ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬಾಲಬಾಲಕಿಯರನ್ನು

ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ನಿಮಿತ್ತ ಹುಡುಕಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಸರ್ವರೂ ಅವರವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಂಡು ತೃಪ್ತರಾಗಿರಲು, ಪಾಪ!! ನಮ್ಮ ಹಾದಿ ತಪ್ಪಿದ ಬಾಲಕನ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳು ಮಾತ್ರ ಉದ್ವಿಗ್ನಚಿತ್ತರಾಗಿ ತತ್ತಳಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಮಾಡುವುದೇನು? ಬಾಲಕನನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಂತಾಗಲು “ನಮ್ಮ ಕುಲಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಚಾರ್ಯರೇ ಗತಿ” ಎಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುತ್ತಾ ಮನೆಯಲ್ಲಿರ ಬೇಕಾಯಿತು.

ಇತ್ತ ಈ ಬಾಲಕನೂ ಮಳೆಗಾಳಿಗಳ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ತಡೆಯಲಾರದೇ ಕತ್ತಲಾದುದರಿಂದ ಮುಂದಿನ ಮಾರ್ಗವನ್ನರಿಯದೆ ಕಂಪಿತಹೃದಯ ನಾಗಿರಲು ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಆ ಬಾಲಕನಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಬಂದು ಬಾಲಕನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಚಾರ್ಯರ ವೇದಿಕೆಯ ಬುಡದಲ್ಲಿರುವ ವಿಶಾಲವಾದ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಜನ ಋಷಿ ಪತ್ನಿಯರು ದಿಗ್ಗನೆ ಎದ್ದು ಬಂದು ಈ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಉಪಚರಿಸಿದರು. ನಂತರ ತನ್ನನ್ನು ಈ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದ ಮಹನೀಯ ವೃದ್ಧರು “ಕುಮಾರ! ಈ ದಿನ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಭಾಷ್ಯ ಮಂಗಳಮಹೋತ್ಸವವಿದೆ. ಆ ಮಂಗಳಕ್ಕಾಗಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಜನ ದೇವರ್ಷಿಗಳು, ರಾಜರ್ಷಿಗಳು, ಋಷಿಪತ್ನಿಯರು, ದಿಕ್ಪಾಲಕರು ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಆಗಮಿಸಿರುವರು. ಭೋಜನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗು. ಭಯಪಡಬೇಡ” ಎಂದು ನುಡಿದು ವ್ಯಾಸ-ಪೀಠದ ಬಳಿಗೆ ತೆರಳಿ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ, ಟೀಕಾಚಾರ್ಯಾದ್ಯಾಚಾರ್ಯರುಗಳಿಗೆ ಅಭಿನಮಿಸಿ ಅಮರತರಂಗಿಣೀ (ಗಂಗಾ) ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಗೀತಾ ಭಾಷ್ಯಾನುವಾದಮಾಡಿದರು. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಜಯಘೋಷಮಾಡುತ್ತಾ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸುರಿಸಿ ಅನುವಾದವನ್ನು ಶ್ಲಾಘನೆಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ವೈಭವದಿಂದ ನಡೆದರು. ದೇವತೆಗಳ ಶ್ಲಾಘನೆಯು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾದುದೇ ಯಾತಕ್ಕೊಂದರೆ :—

ಗುಣವಾನಪಿ ನೋಪಯಾತಿ ಪೂಜಾಂ

ಪುರುಷಃ ಸತ್ಪುರುಷೈರಕಥ್ಯಮಾನಃ

ನ ಹಿ ಸಾರಮಣಿಃ ಸ್ವಭಾವಕಾಂತಿಂ

ರವಿಪಾದೈರನಧಿಷ್ಟಿತಃ ಕರೋತಿ ||

ಎಂಬ ಆರೋಪಕ್ಕಿಯಂತೆ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಧ್ಯಕ್ಷತಗೀತಾಭಾಷ್ಯಾನುವಾದವನ್ನು ನಿಖರ ನಿರ್ಜರರ ವೃಂದವೂ ಕೇಳಿ ಜಯಜಯಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿತೆಂದರೆ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಾವೀಣ್ಯವಿರಬೇಕು! ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಯಥಾಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಧ್ಯಕ್ಷಿ ವೇದ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಶ್ರೀ ಸದಾಶಿವವಾಸವಾದಿದೇವತೆಗಳು ಶ್ಲಾಘಿಸಿ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಧ್ಯಕ್ಷರ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿದಂತಾಯಿತಲ್ಲವೇ!

ಉತ್ಸವಾನಂತರ ಭೋಜನ ಸಮಾರಂಭವಾಯಿತು. ಶ್ರೀಯಾದವಾಧ್ಯಕ್ಷರ ಹತ್ತಿರವೇ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕುಳಿತ ನಮ್ಮ ಬಾಲಕನು ಸುಖಭೋಜನಮಾಡಿ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ದಕ್ಷಿಣೆ ತಾಂಬೂಲ ಸಹಿತವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ಶ್ರೀಯಾದವಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ಪುನಃ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಊರು ಮುಂದಿರುವ ಅಗಸಿಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿ “ಮನೆಗೆ ನಡಿ—ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯೂ ತಿರುಗಾಡಬ್ಯಾಡ” ಎಂದು ನುಡಿದು ಅದೃಶ್ಯರಾದರು.

ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲವೂ ಚಿಂತಾಕುಲಿತಮನಸ್ಸರಾದ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಆಪ್ತರುಗಳು ಅರುಣೋದಯಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಘಳಿ ಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಬಾಲಕನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಧಾವಿಸಿ ಬರುತ್ತಿರಲು ಈ ಬಾಲಕನು ದ್ವಾದಶೋರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಕೇಶರಗಂಧ ಅಂಗಾರ ಅಕ್ಷತೆಗಳಿಂದಲೂ, ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ ಸದಕ್ಷಿಣಾಕತಾಂಬೂಲಪಾಣಿಯಾಗಿ, ಯಮುನಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಚಿಕಿತನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅಕ್ರೂರನಂತೆ ಮನೆಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಮಗನನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ಕಂಡ ಶ್ರೀ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯಂತೆ ಪರಮಾನಂದ ಭರಿತಳಾದ ತಾಯಿಯು “ಮಗನೆ!! ನೀನು ಜೀವಂತನಾಗಿದ್ದರೆ ಸಾಕೆಂದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ ಸುಖ ಸಮೃದ್ಧನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಬಹು ಆನಂದವಾಯಿತು. ಕುಮಾರಾ!!! ಇದೆಲ್ಲಾ ಏನು? ರಾತ್ರಿ

ಮೇಳೆ ಗಾಳಿ ಬಂದಾಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲಿದ್ದೆ? ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಲು ಆ ಬಾಲಕನೂ ಮುಗುಳುನಗೆ ನಗುತ್ತಾ ಜರುಗಿದ ಯಾವದ್ವೈತಾಂತವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲಿ, ತೋರಿಸು; ಯಾವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನೀನು ಕಂಡುದು? ಎಂದು ಕೇಳಲು ಆ ಬಾಲಕನು ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದವಾದ್ಯರ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ “ಅಮ್ಮ!! ಆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ತೋರಣ ಕಟ್ಟಿತ್ತು; ಎಲ್ಲಮ್ಮ! ಆ ಬಾಗಿಲು?” ಎಂದು ಬೆಪ್ಪಾಗಿ ನಿಂತನು. ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು ಮಗು; ನಿನ್ನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ರಕ್ಷಿಸಿದವರು ಯಾರು ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು “ನನ್ನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದುದು ನಮ್ಮ ತಾತ (ಸ್ವಲ್ಪ ಎಣ್ಣೆಗಪ್ಪಾಗಿರುವವರನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ) ಈ ಬಣ್ಣ ಇದ್ದಾರೆ. ಬಿಳಿಗಡ್ಡೆ ಮಿಶ್ರ; ದಪ್ಪಕ್ಕೆ ಇದ್ದರು. ಕಣ್ಣು ತುಂಬ ಚಂದಾಗಿತ್ತು ಅಮ್ಮ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು, ಆಗ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಹಲ್ಲುಗಳು ಮಿಂಚುತ್ತಿತ್ತು. ಗೀತಾ ಭಾಷ್ಯ ಮಂಗಳ ಎಂತ ಹೇಳಿದ ತಾತ. ಇನ್ನೂ ಯಾರ್ಯಾರೋ ಬಹಳ ಜನ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡವರೆಲ್ಲ ತಾತ ಪುರಾಣ ಹೇಳುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತಾ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕುತ್ತಾ ಕೂತಿದ್ದರಮ್ಮ. ಆ ತಾತನೇ ನನಗೆ ನಿನ್ನೆ ಕುಚ್ಚಿದ ಕಡುವು ತಿನ್ನಿಸಿ ದಕ್ಷಿಣೇ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕರತಂದು ಇಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟ” ನೆಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಆನಂದೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆ ಬಾಲಕನ ಮುಖದಿಂದ ಅಮೃತವನ್ನೇ ಪ್ರಾಶನಮಾಡಿದಂತಾಗಿ ಸರ್ವರೂ ಆನಂದಾಬ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಾ ಬಾಲಕನೊಂದಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಈ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀ ಉತ್ತರಾದಿ ಮಠಾಧೀಶರಾದ ಶ್ರೀ|| ಶ್ರೀ|| ಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಆ ದಕ್ಷಿಣೆಯ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇತರ ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಣ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಶೇರಿಸಿ ಕೊಂಡರೆಂದು ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ.

ಈ ಬಾಲಕನ ಹೆಸರು ಅಶ್ವತ್ಥನರಸಿಂಹನೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಅವರ ಪುತ್ರರ ಹೆಸರು ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು. ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ದಿಗ್ದಂತಿ ಪಂಡಿತರಾಗಿ ಈ ಯಾದವಾದ್ಯರ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯನ್ನು ದಿನಂಪ್ರತಿ ಪಾರಾಯಣ

ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಇವರ ಸ್ವಸ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಗೀತಾ ಭಾಷ್ಯ ಅಥವಾ ಗೀತಾತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿದರೆಂತಲೂ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಅದರಂತೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕೃತಾರ್ಥರಾದರೆಂತಲೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದವಾರ್ಯರು ಪಾರ್ಥಿವದೇಹದಿಂದ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ, ವೈಕುಂಠಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ವೇದಿಕಾಪ್ರತೀಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿರುವಾಗಲೂ, ತೋರಿದ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಯಥಾಮತಿ ವರ್ಣಿಸಿದೆವು. ಇದರಿಂದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಲೇಖನಮಾಡಿದ ನನಗೂ, ಪ್ರಕಟಿಸಿ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಓದಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರತ್ನರಿಗೂ, ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ಓದಿದ ನಿಮಗೂ, ಶ್ರೀಮದ್ವಾದವಾರ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯ-ವ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀವೇದವ್ಯಾಸದೇವರು ಐ ಹಿ ಕಾ ಮು ಸ್ಮಿ ಕ ಫ ಲ ವ ನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉದ್ಧರಿಸಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿ ಉಪಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ವಿರಕ್ತಶಿರೋಮಣಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದವಾರ್ಯರ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನೂ ಭಕ್ತಾಭಿಮಾನಿತ್ವವನ್ನೂ ಬಣ್ಣಿಸುವುದು ನಮ್ಮಂತಹ ಮಂದ-ಪ್ರಜ್ಞರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಅಪರೋಕ್ಷಪ್ರಿಯರಾದ ದೇವತೆಗಳೇ ವರ್ಣಿಸಲಿ!!

|| ಹರಿಃ ಓಂ ||

“श्रीपतिमनिदो नः”

chapter5

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ದಂಭಕರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಸಂಪುಟ	ಶ್ರೀ ವಿಜಯ—ಮಾಘ	ಸಂಚಿಕೆ
೪	೧೯೫೪—ಮಾರ್ಚ್	೫

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ಮೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು

ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಪಾಲದಾಸರು

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಪುಟ

ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ	....	....	೧
ಸಂಪಾದಕೀಯ	....	....	೨
ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧಮಹಿಮಾಮೃತ	....	....	೭
—ಶ್ರೀ ಮಹಿಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯ			
ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣೇಶದಾಸಾರ್ಯರ ಮತ್ತು ಅವರ			
ಶಿಷ್ಯರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಚರಿತ್ರೆ	....	....	೯
—ಶ್ರೀ ಹನುಮಂತರಾವ್ ಗೋರಾಬಾಳ			
ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥವಿಜಯ	....	....	೨೦
—ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯ			
ಶ್ರೀ ವಿಜಯಾಂಕರತ್ನ-೧.	....	....	೯-೧೨
ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಸಂವಾದ	....	....	i-೮
—ಶ್ರೀ ಭೀಮರಾವ್, ದಾವಣಗೆರೆ			

ತಕ್ಷಣ ತಿಳಿಸಲು ಕೋರುತ್ತೇನೆ.

ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಇಷ್ಟತ್ತು ರೂಪಾಯಿನ ಒಂದು ಮಹಿ-
ಯಾರ್ಡರು ಬಂದು ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಆ ಕೂಪನ್ನು ಕಳೆದಿದೆ. ಕಳಿಸಿರುವವರು
ಯಾರು? ಯಾತಕ್ಕಾಗಿ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಲು
ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸಂ.

‘ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೋ ನಃ’

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸ ಭಾರತೀ

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಪ್ರಥಮೋ ಹನುಮಾನ್ನಾಮ ದ್ವಿತೀಯೋ ಭೀಮ ಏವ ಚ ।
ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಸ್ತೃತೀಯಸ್ತು ಭಗವತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕಃ ॥

ಸಂಪುಟ	ಶ್ರೀ ವಿಜಯ—ಮಾಘ	ಸಂಚಿಕೆ
೪	೧೯೫೪—ಮಾರ್ಚ್	೫

ಪ್ರಾಸಾದಿಕನಾಣೀ

ವೃಕೋದರನೊಡೆಯ ಉಣಿಸು ಸುಧಾರಸದೆಡೆಯ |
ಕಾಕೋದರಶಯನ ಶ್ರೀ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯ ॥

श्रीपतिर्मानदो नः संवादकೀय मो स ध म

“ಎಂಥ ಕರುಣಾಳೋ ಸರ್ವಜ್ಞರಾಯರು
ಚಿಂತಾಮಣಿಯೇ ಕಾಣೋ ಚಿರಕಾಲ ನಮಗೆಲ್ಲ”

ಎಂದು ಮನದಣಿಯ ಪಾಡಿ ಪೊಗಳಿ ಕೊಂಡಾಡಿ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ
ನಲಿದಾಡಿದ ನಮ್ಮ ವಿಜಯರಾಯರು, ಆ ಉಡುಪಿಯ ಯಾತ್ರೆ
ಮಾಡದವನು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸಮತನಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿಬಿಡುವಷ್ಟು
ಆಗ್ರಹತೊಟ್ಟಿರುವರೆಂದು ಅವರ ಉಡುಪಿಕ್ಷೇತ್ರ ಮಹಿಮಾವರ್ಣನೆಯ
ಸುಳಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮುಕುತಿಪಡೆಯಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಹರಿಯ
ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಜ್ಞಾನ, ವಾಯುದೇವನ ಜೀವೋತ್ತಮತ್ವಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳ
ಜೊತೆಗೆ ಕ್ರಮಯುಕ್ತ ತಾರತಮ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಷ್ಟೆ? ಈ
ಈ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಈ ಮಧ್ಯಮತವೇ ಗತಿಯೆಂದು ಡಂಗುರ
ಹೊಡೆದು ಹಿಗ್ಗಿದ ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರು :—

“ಅಬ್ಬಿಮೇಖಲದೊಳು ಅಜ್ಞಾನವ್ಯಾಪಿಸಿ ಬದ್ಧಭವದೊಳು
ನೆಲೆಗಾಣದೆ ಬಿದ್ದುಹೊರಳುತಿರೆ ಜೀವೇಶರೊಂದೆಂದು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಲ್ಲದೆ
ಸುಜನ ಬಳಲುತಿರಲು ಉದ್ಧರಿಸುವೆನೆಂದು ಅತಿ ತೀವ್ರದಲಿ ಅನಿದ್ಯಾ
ಕಾಮಕರ್ಮತತಿಗಳನು ಒದ್ದು ಕಡೆಗೆ ನೂಕಿ ಭೇದಾರ್ಥಮಾರ್ಗ
ತೋರಿ ಸದ್ವೈಷ್ಣವರಾಗಮಾಡಿ ನಗುತ ತಪ್ಪಮುದ್ರೆಯನಿತ್ತು
ಮೋಹದಿಂದಲಿ ಪರಮಮುಖ್ಯವಿದ್ಯರಚಿಸಿ ವಿಶೇಷಮಾರ್ಗದ ಪದ್ಧತಿಯನು
ತೋರಿ ಪರಿಪರಿಮತವೆಂಬೊ ದಿಗ್ದಂತಿಗಳಿಗೆ ಅಂಕುಶವೆನಿಸಿ ಮಧ್ಯ
ರಾಯರಮತದ ಸೌಭಾಗ್ಯವೆ ಭಾಗ್ಯ” ಎಂದು ಸಂದೇಶಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಅಂದಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಮಧ್ವಮತದ ದೀಕ್ಷೆ ಸಕಲ ಶ್ರುತಿಸಮ್ಮತವೆಂದು ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಹೇಳಬೇಕು! ಇಂತಹ ಮತಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಚಾರ್ಯವಧ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಮುನಿವರನ ಹಿರಿಮೆ ದೇವತಾತತಿಗಳಿಗೆ ವರ್ಣಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಪರಮಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಸುಮಧ್ವ ವಿಜಯಕಾರರು ಶರ್ವ, ಇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ಹೇಳುವಂತಹ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಗೆ ಉಳ್ಳ, ಮಂತ್ರವರ್ಣಗಳಿಂದ ಅನುವರ್ಣನೀಯವಾದವು ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಮಧ್ವರ ಮಹಿಮೆಗಳು ಎಂದುದು. ಇದನ್ನು ಅರಿತು, ಪೂರ್ಣ-ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಪೂರ್ಣಬೋಧರ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಉಡುಪಿ ಪುಣ್ಯಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರವರು:—

“ಬೀಜಯಾತ್ರೀ ಇದು ಕರ್ಮದ ಘಸಣಕ್ಕೆ

ತೇಜೋಮಯ ಕೃಷ್ಣ ವಿಜಯವಿಠಲ ಮನವೆ”

ಎಂದು ಸಾತ್ವಿಕಮಾನವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೇಗ ಶ್ರೀ ಉಡುಪಿಯಾತ್ರಿಗೆ ಸಾಗುವಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.

ವೈಷ್ಣವನಾಗಿ ಬಂದಮೇಲೆ ಉಡುಪಿಗೆ ಹೋಗಲೇಬೇಕು, ಶ್ರೀಮಧ್ವ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಮೀಯಲೇಬೇಕು, ಶ್ರೀಮಧ್ವಮುನಿಯು ಅದೃಶ್ಯರಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನೋಡಲೇಬೇಕು, ಅಲ್ಲಿ ಸುಗಂಧಯುಕ್ತ ಪುಷ್ಪರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದು ಅಡಗಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರನ್ನು ನೋಡುವ ಭಾಗ್ಯ ನಮಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಲೇಬೇಕು, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನಮ್ಮ ಮಧ್ವ ಗುರುವರನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ನಿಂದು ಎಮಗೆ ದರ್ಶನನೀಡೆಂದು ಯಾಚಿಸಲೇಬೇಕು. ಇದೀಗ ಮಾಧ್ವನ ಕರ್ತವ್ಯ. ಇದು ಮಾಘ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾಸಧರ್ಮ—ಇದು ಮರ್ಮ. ಅಷ್ಟಲ್ಲದೆ “ಉಡುಪಿಯ ಯಾತ್ರೆಯ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಪುಣ್ಯ ಕೆಡುವುದು ಮುದ್ರೆಯಿಲ್ಲದ ದ್ರವ್ಯದಂತೆ” ಎಂದರೇ?

ಯಾರು ಉಡುಪಿಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಈವರೆಗೆ ಹೋಗಿಲ್ಲವೋ ಅವರು ಬೇಗ ತೆರಳಿ ಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ, ಹೋಗಿ ಬಂದವರು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ

ಅಲ್ಲಿನ ಮಹಿಮೆಗಳ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಲೆಂದು ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರ ಉಡುಪಿಯ ಸುಳಾದಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಒಂದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟ ಮಾತುಗಳನ್ನಾದರೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಓದಿ ಉಡುಪಿಯ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಅನುಕೂಲಕೊಡೆಂದು ನಮ್ಮ ಆನಂದತೀರ್ಥರ ಮಹಾಮಹೋತ್ಸವ ದಿನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಸುಳಾದಿ

ಧ್ರುವತಾಳ

ಆವ ಸುಕೃತವೊ ಮತ್ತಾವ ಗುರುಗಳ ದಯವೊ |
 ಆವಾವ ಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಫಲವೊ |
 ಆವ ಪುತ್ರನು ಸತ್ಕರ್ಮಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವೊ |
 ಆವ ನಿಜರಾಣಿ ನಡಕೊಂಡ ಬಗೆಯೊ |
 ಆವ ಸುಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹರಸಿದ ಹರಕಿಯೊ |
 ಆವ ಬಾಂಧವನು ಪೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಮಾರ್ಗವೊ |
 ಆವ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸಾಧನವೊ |
 ಆವ ತಾತ್ಪ್ರಿಕರು ಪ್ರೇರಿಸಿದ (ಹರಿಸಿದ) ಭಾಗ್ಯವೊ |
 ಆವಾವದು ಎನಗೆ ಒಂದಾದರು ತಿಳಿಯದು |
 ಭಾವಜ್ಞರು ಬಲ್ಲರು ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ |
 ಈ ಉಡಪಿನ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುವ ಗೋಸುಗ |
 ಪಾವಮಾನಿಯ ಮತದಲ್ಲಿ ಪೊಂದಿ ನಿತ್ಯ |
 ಪಾವನನಾಗಿ ನಡೆತಂದವರ ಸೌಭಾಗ್ಯ |
 ದೇವತಿಗಳು ಕೊಂಡಾಡುವರು |
 ಜೀವನ್ಮುಕ್ತ ನಾವಾಕುಲಗೋತ್ರರೊಡಗೂಡಿ |
 ಕೈವಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಸುಖಿಸುವರು |
 ಜೀವೇತಮಧ್ವಮುನಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಯಗೊಂಡ |
 ಶ್ರೀವಾಸಾ ನಮ್ಮ ಸಿರಿ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯಾ |
 ಕಾವನು ಕೃಪೆಯಿಂದ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವು ತೋರಿ || ೧ ||

ಮಟ್ಟಿತಾಳ

ಸಕಲ ಸಂರಕ್ಷಕರು ಮಾತೆಯ ತರುವಾಯ |
 ಸಕಲ ಬೋಧಕರೆಲ್ಲ ತಂದೆಯ ತರುವಾಯ |
 ಸಕಲ ಸುಖಗಳೆಲ್ಲ ಭುಕ್ತಿಯ ತರುವಾಯ |
 ಸಕಲ ಭೋಗಗಳು ಸೌಖ್ಯದ ತರುವಾಯ |
 ಸಕಲ ವ್ರತಗಳು ಹರಿದಿನದ ತರುವಾಯ |
ಸಕಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಉಡುಪಿನ ತರುವಾಯ |
 ಸಕಲ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಕೃಷ್ಣನ ತರುವಾಯ |
 ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಸುಧಾದ ತರುವಾಯ |
 ಸಕಲ ವರ್ಚಸವೆಲ್ಲಾ ವೈಷ್ಣವ ತರುವಾಯ |
 ಸಕಲೇಶ ಉಡುಪಿನ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ವಿಜಯವಿಠಲ |
 ಅಖಿಲ ವೈಭವದಿಂ ಮೆರೆದ ತರುವಾಯ || ೨ ||

ತ್ರಿವಿಡಿತಾಳ

ಎಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಸದನ ಎಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಸ್ಥಾನ |
 ಎಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಮೂರ್ತಿ ಎಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಕೀರ್ತಿ |
 ಎಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಗಾಯನ ಎಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಧ್ಯಾನ |
 ಎಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಸ್ತೋತ್ರ ಎಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಯಾತ್ರ |
 ಎಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಣಮ ಎಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ನಾಮ |
 ಎಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರಾಧನೆ ಎಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಶ್ರವಣ |
 ಎಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಾರ್ಪಣ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಸಾದ |
 ಎಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾದರು ಇಲ್ಲವೋ ಈ ಸೊಬಗು |
 ಎಲ್ಲಿ ಈ ವೈಷ್ಣವರಾಗಮ ಕಾಣೆನೋ |
 ಸಲ್ಲುವದೂ ಕೀರ್ತಿ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಿ-
 ಗಲ್ಲಾದೆ ಮತ್ತೊಂದು ದೈವವಿಲ್ಲ |
 ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಶಿರೋರತ್ನವಾಗಿದೇ |
 ಬಲ್ಲವಗೆ ಫಲ ದೂರವಿಲ್ಲ |

ಬಲ್ಲಿದ ಉಡುಪೀನ ಕೃಷ್ಣ ವಿಜಯ ವಿ-
 ತ್ಥಲನ್ನ ಮಹಿಮೆಗೆ ನಮೋ ನಮೋ || ೩ ||

ಅಟ್ಟತಾಳ

ಉಡುಪಿನ ಯಾತ್ರೆಯ ಮಾಡಿದನ ನಿತ್ಯ |
 ಪೊಡವಿಯೊಳಗುಳ್ಳ ಯಾತ್ರೆಯ ಚರಿಸಿದನ |
 ಉಡುಪಿನ ಯಾತ್ರೆಯ ಮಾಡಿರೋ ಮಾಡಿರೋ |
 ಕೊಡಬೇಡ ಕೊಡಬೇಡ ಕೊಟ್ಟಿರೊಂದೆ ಕಾಸು |
 ಅಡಿಗಡಿಗೆ ನೂರುಮಡಿ ಫಲವಾಹದು |
 ಉಡುಪಿನ ಯಾತ್ರೆಯ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಪುಣ್ಯ |
 ಕೆಡುವದು ಮುದ್ರೆ ಇಲ್ಲದ ದ್ರವ್ಯದಂತೆ |
 ಜಡಮತಿ ಕಳೆವ ವಿಜಯ ವಿಠಲ ಕೃಷ್ಣ |
 ಬಿಡನೋ ಬಿಡನೋ ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದವನ || ೪ ||

ಅದಿತಾಳ

ಇದೆ ಇದೆ ಭಾಗ್ಯವಿದೆ ಇದೆ ಇದೆ ಭಾಗ್ಯವೆಂದು |
 ಯದುಕುಲೋತ್ತಮನ ಪದಗಳ ನೋಡುವದು ಭಾಗ್ಯ |
 ಇದೆ ಇದೆ ಇದೆ ಲಾಭ ಇದೆ ಎನಗೆ ಪರಮಲಾಭ
 ಸುಧಾ ಗ್ರಂಥ ಓದಿದವರ ಪದದರುಶನವಾಗೆ |
 ಪದ ಹಸ್ತ ನಯನ ನಾಸ ವದನ ಕರ್ಣ ನಾಲಿಗೆ |
 ಸದಾ ಇದ್ದದಕೆ ಸಿದ್ಧ ಇದೆ ಸಾರ್ಥಕ ದಿವಸ |
 ಮುದದಿಂದ ಎನ್ನಯ ಹೃದಯಾನಂದವಾಯಿತು |
 ಮಧುಸೂದನ ಕೃಷ್ಣ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯನ |
 ನಿದರುಶನ ಯಾತ್ರಿ ಇಹದಲ್ಲಿ ಫಲವ್ಯಾಕೆ || ೫ ||

ಜತೆ

ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಒಲಿದ ಉಡುಪಿನ ಕೃಷ್ಣ |
 ಶ್ರೀಮನೋಹರ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯ || ೬ ||

|| ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧಗುರು ರಾಜೋ ವಿಜಯತೇ ||

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಮಹಿಮಾಮೃತ

ಲೇಖಕರು:—ಶ್ರೀಮಹಿಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು,
ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

(೧೯೫೩ ಡಿಸೆಂಬರ್ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರಿದುದು)

ಕರ್ಮಂದೀಪ್ತರರಾದ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯವಿಜಯತೀರ್ಥರು ಅನವರತದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಧವಿಧವಾದ ಪೂಜಾಸಾಧನಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಶ್ರೀ ರಾಮವೇದವ್ಯಾಸ ವಿಠಲಪ್ರಭೃತಿ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕಭಗವನ್ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ತಂತ್ರಸಾರೋಕ್ತಕ್ರಮದಿಂದ ಪೂಜಾಮಾಡುತ್ತಾ ವಿವಿಧವೃಷ್ಟಾನ್ನಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣಮಾಡುತ್ತಾ ಮಹಾಮಂಗಳಾರತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಿಳಿತರಾದ ಅಶೇಷಬ್ರಾಹ್ಮಣರುಗಳ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಾನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದರು. ಸಮಾಗತರಾದ ಪರಸ್ಪರಸೃಷ್ಟಾಕರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುವಾಸಿನಿಯರಿಗೆ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ತೀರ್ಥ ವಿನಿಯೋಗಮಾಡಿದರು. ತಾರತಮ್ಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ತಮತಮಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಉಪವಿಷ್ಟರಾಗಿ ಭಗವನ್ನಿವೇದಿತವಾದ ಸುರಸೋವೇತವಾದ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡುತ್ತಾ ಬಹುದಿವಸ ನಡೆದ ಈ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರ ರಾಜಸೂಯಾಧ್ವರದಲ್ಲಿ ಅನವರತ ಅಮೃತಕಲ್ಪವಾದ ವೃಷ್ಟಾನ್ನಭೋಜನದಿಂದ ಆನಂದಿತರಾದ ನಂದನಂದನನಭಕ್ತರಾದ ದೇವಮುನೀಂದ್ರರಂತೆ ಅಮಂಗಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಶ್ರೀ ಸತ್ಯವಿಜಯತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಮಹಾವಿದ್ವತ್ಸಭಾಸಮ್ಮೇಳನ ಮಾಡಿ ಸ್ವಯಂ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಪಂಡಿತರಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಬೋಧವಾಗುವಂತೆ ಭಗವನ್ಮಹಿಮಾನುವರ್ಣನತತ್ವೋಪದೇಶಾದಿಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾ ಸಕಲ ಕಾಲವನ್ನೂ ಸಫಲಗೊಳಿಸಿದರು.

ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತ್ಸರ್ವಜ್ಞ ಶಾಸ್ತ್ರಪಾರಾಯಣವು

ಮಹನೀಯಪಾದರಾದ ಮಧ್ವಮುನಿಗಳು ರಚಿಸಿದ ಶ್ರೀಮದ್ಬ್ರಹ್ಮ-
ಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯಾದಿಸಚ್ಚಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಏಕೈಕಾಕ್ಷರಲೇಖನವು
ವಿಷ್ಣು ಪಾದಾಬ್ಜ ಸಂಜಾತಳಾದ ವಿಮಲಜಾಹ್ನವಿಯತೀರದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು-
ದೇವಾಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿದ ವೈಷ್ಣವಾ ಗ್ರೇಸರನಿಗೆ
ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಫಲವನ್ನು ಪ್ರದಾನಮಾಡುವದೆಂದೇ ಶ್ರೀಸುಮಧ್ವವಿಜಯ
ದಲ್ಲಿ ಸಂವರ್ಣಿತವಾಗಿರುವ ವಿಷಯವು ಹರಿಮಾರುತಮತಾನುವ್ರಿಗಳಾದ
ಸಾಧುಜನಗಳ ಸಮುದಯಕ್ಕೆ ಸುವಿದಿತವಾಗಿರುವದು. ಸರ್ವಜ್ಞ ಶಾಸ್ತ್ರ
ಲೇಖನದ ಫಲವೇ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅರ್ಥಾನುಸಂಧಾನ, ಭಕ್ತಿಪುರಸ್ಕರವಾದ
ಪಾರಾಯಣವು ವರ್ಣನಾತೀತವಾದ ಮಹಾಫಲಸಂಪಾದಕವಾಗುವದೆಂಬ
ಪ್ರಮೇಯವು ಕೈಮುತ್ಯನ್ಯಾಯಸಿದ್ಧವಾಗುವದು.

ಶ್ರೀ ಜಯತೀರ್ಥವಿಜಯಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕವಿಕುಲತಿಲಕರಾದ ಶ್ರೀ
ಸಂಕರ್ಷಣಾಚಾರ್ಯರು, “ಜಯ ಜಯ ಜಯತೀರ್ಥ ತೀರ್ಥರಾಜಾ-
ಯತಮತಿವಾಕ್ಸುರನಿಮ್ಮ ಗಾಪ್ರವಾಹೇ ತ್ವದಮಲವಚನೇನ ಜಾಸಮೇತೇ
ಪ್ರದಿಶ ಮಮಾಪ್ಲವನಂ ಸದಾತಿಪುಣ್ಯಂ” ಎಂದು ಮೂಲಟೀಕಾಗ್ರಂಥ-
ರತ್ನಗಳ ಪ್ರವಚನವು ಗಂಗಾಯಮುನಾಸಂಗಮಸ್ನಾನಜನ್ಯವಾದ ಮಹಾ
ಫಲವನ್ನು ಪ್ರದಾನಮಾಡುವದೆಂದೇ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿರುವರು.

ಪೂಜ್ಯಗುರುವರ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯವಿಜಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಶ್ರೀಗಳ
ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಶ್ರೀಮತ್ಸರ್ವಜ್ಞ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವಚನಚತುರರಾದ ಶಮ-
ದಮಾದಿಸದ್ಗುಣಸಂಪನ್ನರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರು ಏತಾದೃಶಮಹಾ-
ಫಲಪ್ರದಾನಪಟುತರವಾದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಷ್ಯಾನುಷ್ಠಾನನ್ಯಾಯಸುಧಾದಿ
ಸದ್ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಗುರು ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರಪಾರಾಯಣ-
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

[ಮುಂದುವರಿಯುವುದು]

ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣೇಶ ದಾಸಾರ್ಯರ ಮತ್ತು ಅವರ ಶಿಷ್ಯರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಚರಿತ್ರೆ

ಬರೆದವರು

ಶ್ರೀ ಹನುಮಂತರಾವ್ ಗೋರಾಬಾಳ

ವಕೀಲರು

ಲಿಂಗಸೂಗೂರು

ಪರಮಭಾಗವತಶಿರೋಮಣಿಗಳೆನಿಸಿ, ದಾಸವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಶ್ರೀಪ್ರಾಣೇಶದಾಸರಾಯರು, ನೈಜಾಂ ಇಲಾಖೆ, ಜಿಲ್ಲಾ ರಾಯಚೂರು, ತಾಲ್ಲೂಕು ಲಿಂಗಸೂಗೂರಿನಲ್ಲಿ, ಕಾತ್ಯಪ ಗೋತ್ರದ, ಶ್ರೀಪತಿಅಯ್ಯನವರೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸದ್ವೈಷ್ಣವವಂಶದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಭೋಗ ತಿರುಕಪ್ಪನವರ ಸುತರಾಗಿ ಜನಿಸಿ, ಯೋಗೀಂದ್ರರಾಯರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಸಿಕೊಂಡರು. ಜನನಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀದಾಸಾರ್ಯರ ಶರೀರವೆಲ್ಲವೂ ಶ್ವೇತವರ್ಣವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ, ಅತಿತೇಜಃಪುಂಜವಾಗಿತ್ತು. ದಾಸಾರ್ಯರ ಜನನಿ ಜನಕರು ಇದೊಂದು ಕೆಟ್ಟ ರೋಗವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀಮನ್ಮಂತ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲಕಾಲ ಸೇವಾಮಾಡಿಸಲು, ಸಕಲಶ್ವೇತವು ನಿವಾರಣವಾಗಿ ಅಂಗಾಲಿನಲ್ಲಿಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪ ಉಳಿಯಿತು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು, ಪೂರ್ವದಂತೆ ಪುನಃ ಸೇವಾನಡೆಸಲು, ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಜರಿಂದ—“ಮೂಲಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದಕಾರಣ ಇದು ಹೋಗಲಾರದೆ”ಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಲಾಗಿ, ಶ್ರೀ ದಾಸಾರ್ಯರ ಜನಕರಾದ ತಿರುಕಪ್ಪನವರು ಬಹು ಆನಂದದಿಂದ ಗುರುರಾಜರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು, ಮರಳಿ ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ದಾಸಾರ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಬರುವವರಾದರು. ಶ್ರೀಮತ್ಪೂಜ್ಯ ದಾಸಾರ್ಯರು ಏಕೋನಪಂಚಾಶನ್ಮರುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ

ಒಬ್ಬ ಮರುದಂಶರಾದ ಪಾಂಡುರಾಜರ ಅವತಾರವೆಂದು ಹಿರಿಯರ ಹೇಳಿಕೆಯ ಮೇಲಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ದಾಸಾರ್ಯರು ಕೆಲಕಾಲ ಲೌಕಿಕದಲ್ಲಿದ್ದು, ಆ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಕಥಾವೃತ್ತಸಾರವೆಂಬ ಸಕಲವೇದಾರ್ಥಪ್ರತಿಪಾದಕವಾದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ವಿರಚಿಸಿದ ಕವಿಕುಲತಿಲಕರಾದ ಶ್ರೀ ಮಾನ್ವಿಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಥಶ್ರೀಮಜ್ಜಗನ್ನಾಥ ದಾಸಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಪರತತ್ವೋಪದೇಶವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು, ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ದಾಸಾರ್ಯರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, “ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣೇಶ ವಿಠಲ” ಎಂಬ ಅಂಕಿತವನ್ನು ಪಡೆದು, ಅವರ ಪರಮ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಶಿಷ್ಯಶಿರೋರತ್ನರೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ಭಗವದಪರೋಕ್ಷಿಗಳಾದರು.

ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣೇಶದಾಸಾರ್ಯರು ಅನೇಕಪದಪದ್ಯಹರಿಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವರಲ್ಲದೇ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಮೇಯ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಂಥರೂಪದಿಂದ ನಿರ್ಣಯಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

೧. ಗಾಲವಚರಿತ್ರೆ, ೨. ಕಾಲಿಯಮರ್ದನ ಕಥೆ, ೩. ಬುಡ್ಡಿಬ್ರಹ್ಮನ ಕಥೆ, ೪. ಗೋಪಿಕಾವಿಲಾಸ, ೫. ಭ್ರಮರಗೀತಾ, ೬. ಮುಯ್ಯದಪದ, ೭. ಶ್ರೀ ಹರಿವಾಯುಸ್ತುತಿ, ೮. ಸೀತಾಸ್ವಯಂವರ, ೯. ಕಾಳೀ ಸ್ವಯಂವರ, ೧೦. ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸ (ಗರುಡಗರ್ವಹರಣ), ೧೧. ಭೀಮಸೇನವಿಲಾಸ (ಕೇಚಕವಧ), ೧೨. ವೀರಭದ್ರವಿಲಾಸ, ೧೩. ಪಾರ್ಥವಿಲಾಸ (ಸುಭದ್ರಾಹರಣ), ೧೪. ಅನಿರುದ್ಧವಿಲಾಸ (ಉಷಾಹರಣ), ೧೫. ವಶಿಷ್ಠ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾಖ್ಯಾನ, ೧೬. ಉರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ, ೧೭. ತಿಥಿತ್ರಯನಿರ್ಣಯ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬಹು ರಸಭರಿತವಾಗಿಯೂ, ಭಕ್ತ್ಯುದ್ರೇಕವಾಗುವಂತೆಯೂ ರಚಿಸಿರುವರು. ದಾಸಾರ್ಯರ ಕೆಲವು ಕವಿತೆಗಳು ಶುದ್ಧ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ, ಕೆಲವು ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ, ಕೆಲವು ಶುದ್ಧ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವವು. ಕವಿತೆಗಳು ಅನೇಕ ಪ್ರಮೇಯಗಳಿಂದಲೂ, ಅನೇಕ ಮಹಾಪುರಾಣ ಉಪಪುರಾಣೋಕ್ತ ಕಥೆಗಳಿಂದಲೂ, ದಾಸರ ಗೌಪ್ಯವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ

ಕೂಡಿರುವದರಿಂದ ಅರ್ಥವಾಗುವದೇ ಪರಮ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೆಲ್ಲ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ನೋಡುವದರಿಂದ, ಇವರು ಹಳೆಗನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವರೂ, ಭಗವದಪರೋಕ್ಷಿಗಳೂ ಇದ್ದರೆಂಬುದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಮಹನೀಯರು ಲೌಕಿಕ ಅತಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯವನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸಿ ದಾಗ್ಯೂ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆದ್ವೈಕವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು, ಸ್ವಗುರುಗಳಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಶ್ರೀ ಸೀತಾ, ರಾಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ವೇದವ್ಯಾಸ, ಪಟ್ಟಾಭಿರಾಮ, ತಾಂಡವಕೃಷ್ಣ, ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀವೆಂಕಟೇಶ ಮುಂತಾದ ೧೪ *ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ, ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ದೇವರ ಸೇವೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ “ಗೃಹಕರ್ಮವ ಬ್ಯಾಸರದಲಿ ಪರಮೋತ್ಸಹ ದಲಿ ಮಾಡತ, ಮೂಜಗದ—ಮಹಿತನ ಸೇವೆ ಇದೆನ್ನುತ, ಮನದ ಅಹರಹ ಬಿಡದೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತಿವ್ವುದೆ ಫಲವಿದು ಬಾಳ್ವುದಕ್ಕೆ” ಎಂಬ ವಚನಾನುಸಾರ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಾಯುವದಕ್ಕೆ ಅಡವಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಗೋಪಾಲಕರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುವದ ಕ್ಕಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಸಿ, ತಾವು ಒಂದು ಗಿಡದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕುಳಿತು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವರು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದಶಮಸ್ಕಂಧಭಾಗವತಕಥಾಯುಕ್ತವಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ದೇವರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸುವರು; ಮರಳಿ ತಮ್ಮ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಗೋವುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವರು. ಇದಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯಾಡ್ವೈಕವನ್ನು ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ತಾಸಿನ ಮೇಲೆ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು, ಲಿಂಗಸೂಗೂರ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಹದಿನಾರು ಹರಿದಾರಿಯ ಮೇಲಿದ್ದ “ಮಾನ್ವಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ” ೬-೭ ತಾಸಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥ ದಾಸರಾಯರು ತಮ್ಮ ಪಿತೃಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವರೊಬ್ಬ ರಲ್ಲಿಯೇ “ಏಕಂ ಸಂತಂ ಬಹುಧಾ ಕಲ್ಪಯಂತಿ” ಎಂಬೋರೀತ್ಯಾ

* ಈ ೧೪ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಶ್ರೀ ದಾಸಾರ್ಯರ ವಂಶಜರಲ್ಲಿ ಇರುವವು.

ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ಈ ದಾಸಾರ್ಯರಿಗೆ ಸಾಂಶರೂ ದೇವತೆಗಳೂ ಅನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ದಾಸಾರ್ಯರಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಬಂಧುಗಳಿದ್ದರು; ಇವರಲ್ಲಿ ಇವರ ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ ರಾಘವನವರು ಒಳ್ಳೇ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೂ, ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಜರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಇವರು ಲೌಕಿಕ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಸರಕಾರದ ದ್ರವ್ಯದ ಅಪವ್ಯಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆಂಬ ಆರೋಪದಿಂದ ಇವರನ್ನು ಗ್ರಾಮಾಂತರಕ್ಕೆ ವೈದು ಬಂಧನದಲ್ಲಿದ್ದಲು, ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಜರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಸರ್ಪಕ್ಕೆ ತಮಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಲನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ತಾವು ಉಪೋಷಣದಿಂದ ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಕಾಲ ಕಳೆದು ಸ್ವಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಬಿಡುಗಡೆಯಾದರಂತೆ. ದಾಸಾರ್ಯರು ರಚಿಸಿದ (೨೫೨) ಕೀರ್ತನಗಳು ರಾಘವನವರಿಂದಲೇ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟವೆ.

ದಾಸಾರ್ಯರತಮ್ಮಂದಿರಾದ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನವರು ೨೫-೩೦ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಅತಿ ಮುಗ್ಧಭಾವದಿಂದಿದ್ದು ಭೂಮಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದುದಿನ ಒಬ್ಬ ವಿಜಾತಿಯ ಪುರುಷನು ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತದ ಕೆಲವು ಪದಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಪ್ಪು ಹೇಳಲಾಗಿ, ಸುಬ್ಬಣ್ಣನವರು ಅವನನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತರಲೋಸುಗ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಇವರ ಸಂತತ ಮುಗ್ಧಭಾವವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದ ಅವನು: “ಇದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕೋಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಮೊಟ್ಟೆಯ ನೀರನ್ನು ಹೊಡೆದಂತೆ ಅಲ್ಲವೆಂದು” ಡೊಂಕು ಮಾತನ್ನಾಡಲು, ಇವರಿಗೆ ವೈರಾಗ್ಯ ಪುಟ್ಟಿ, ಶ್ರೀಪ್ರಾಣೇಶ ದಾಸಾರ್ಯರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೆನಿಸಿಕೊಂಡರು.

ದಾಸಾರ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹಿಮೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವೆಂದು ಶಿಷ್ಯವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಹಿರಿಯರ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲೊಂದು ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿ ಏನೆಂದರೆ:—ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘ-

ವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರಿಂದ ಏಳನೇ ಪೀಠಸ್ಥರಾದ ಶ್ರೀಮದ್ವರದೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಲೋಕೋದ್ಧಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು, ಲಿಂಗಸೂಗೂರಲ್ಲಿ ದಾಸಾರ್ಯರ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ಬಿಜಯಂಗೈಸಿ ದಾಗ್ಗೆ ದಾಸಾರ್ಯರ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಅವರ ಉತ್ತಮ ಗುಣಗಳಿಗೂ ಭಕ್ತಿಭಾವಗಳಿಗೂ ಉಬ್ಬರಾಗಿ, ದಾಸಾರ್ಯರ ಮೇಲೂ, ಅವರ ವಂಶಸ್ಥರ ಮೇಲೂ ಪರಮಾನುಗ್ರಹ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ, ದಾಸಾರ್ಯರ ಕಡೆಯಿಂದ ಒಂದು ಬಣವಿಯ ದೊಡ್ಡಿಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣವೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ನಾನು ಕೇಳಿದಾಗ್ಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದಾಜ್ಞಾಪಿಸಿ, ಮುಂದೆ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಮಾಡುತ್ತ ಮಾಡುತ್ತ ಪುಣೆ ಶಹರದಲ್ಲಿ ಶಾಲಿವಾಹನಶಕೆ ೧೭೦೭ನೇ ವಿಶ್ವಾವಸು ಸಂವತ್ಸರದ ಆಷಾಢ ಶುದ್ಧ ೬ ಮಂಗಳವಾರ ಉತ್ತರಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಹಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ತೆರಳುವರಾದರು. ಆಮೇಲೆ ಕೆಲಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಳವರು ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣೇಶದಾಸಾರ್ಯರ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದ್ದೇನೆಂದರೆ:—“ನಾನು ವೈಷ್ಣವಾಗ್ರಹಾರವಾದ ಲಿಂಗಸೂಗೂರಲ್ಲಿ ಇರಲಪೇಕ್ಷಿಸಿ ನೀವು ದಾನಕೊಟ್ಟಿರುವ ದೊಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಣವಿಯ ಸೊಪ್ಪೆಯ ಕೆಳಗೆ ತುಲಸಿವೃಕ್ಷರೂಪದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ; ಅಲ್ಲಿ ವೃಂದಾವನವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರಿ; ಪುಣೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹುವುದಾಗಿ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ್ದೇವೆ; ಅವನ್ನು ವೃಂದಾವನದಡಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿರಿ.

ಶ್ರೀಗಳವರ ಆಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾರ ನೋಡಲು ಬಣವಿಯ ಸೊಪ್ಪೆಯ ಕೆಳಗೆ ಒಂದು ಪುರುಷಪ್ರಮಾಣದ ಪ್ರಪುಲ್ಲಿತತುಳಸೀವೃಕ್ಷವಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಸರ್ವರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗಿ, ಗುರುಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ, ಕೆಲಕಾಲ ಆ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ವೃಂದಾವನವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಅತ್ತ ಪುಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅರ್ಚಕರಿಗೆ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಸಮೇತ ಲಿಂಗಸೂಗೂರಿಗೆ ಕಳುಹುವದೆಂದು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ವತಃ ಅರ್ಚಕರೇ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಸೂಗೂರಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಬಂದು, ಶ್ರೀ ದಾಸಾರ್ಯರಿಗೆ ಕೊಡಲು, ಬಹು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ವೃಂದಾವನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿದರು. ಇಂದಿಗೂ ಅದೇ

ಪಾದುಕೆಗಳು ಇರುವುವು. ಅಂದಿನಿಂದ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಆಷಾಢ ಶುದ್ಧ ೬ಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗುರುಗಳ ಆರಾಧನಾರಥೋತ್ಸವ, ಪ್ರತಿ ಗುರುವಾರ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಸೇವೆ, ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ವೃಂದಾವನ ಪಾದುಕೆಗಳ ಪೂಜಾ ಮುಂತಾದ ಸೇವೆಗಳು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಜರುಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಆರ್ವಾಚೀನ ಜನರಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಸೇವಾ ಸಂಘಟಿಸುವುದು ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣೇಶದಾಸರಾಯರ ಪುಣ್ಯಫಲವೇ ಸರಿ.

ಶ್ರೀ ವರದೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಲಿಂಗಸೂಗೂರಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ, ಶ್ರೀಪ್ರಾಣೇಶದಾಸಾರ್ಯರು ಸರ್ವದಾ ಹರಿಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಗುರುಗಳಸೇವಾ ಮತ್ತು ಸದ್ಗ್ರಂಥಪಾಠ, ಸತ್ಕಥಾಲಾಪ ವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತ, ಅನೇಕ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿ ಉದ್ಧಾರಮಾಡುತ್ತಾ, ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸತ್ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ದೇಹ ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಶಾಲೀವಾಹನಶಕೆ ೧೮೩೩ನೇ ಚಿತ್ರಭಾನು ಸಂವತ್ಸರದ ಆಶ್ವಿಜ ಶು| ೭ ದಿವಸ ಈ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶ್ರೀಹರಿನಾಮೋಚ್ಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಲೋಕ ವನ್ನೈದಿದರು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪ್ರಾಣೇಶದಾಸಾರ್ಯರ ಮಕ್ಕಳೂ ಶಿಷ್ಯರೂ ಆದ ಶ್ರೀಗುರು ಪ್ರಾಣೇಶವಿಠಲರ “ತೆರಳಿದರು ಪರಮ ತೋಷದಲಿ ಹರಿಪುರಕೆ” ಎಂಬುವ ಪದವು ಜಾಗರೂಕವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣೇಶದಾಸಾರ್ಯರಿಗೆ ಗುರುಪ್ರಾಣೇಶದಾಸರೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರೆಂದು ಮೇಲೆ ಬರೆದಿರುವಷ್ಟೇ. ಇವರ ಮೂಲ ಹೆಸರು **ವೆಂಕಟದಾಸರು**. ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣೇಶದಾಸಾರ್ಯರು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಸೇವಾವೃತ್ತಿ ಗಾಗಿಡಲು, ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟದಾಸರು ಸಂತತ ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷ ತಮ್ಮ ಪರಮ ಗುರುಗಳ ಸೇವಾಮಾಡಿ, ಅವರ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ, ಸಕಲವಿದ್ಯಾಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು, ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸಾರ್ಯರ ಆಜ್ಞಾ ಪ್ರಕಾರ ತಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳಿಂದ “**ಗುರು ಪ್ರಾಣೇಶವಿಠಲ**” ಎಂಬ ಅಂಕಿತ ವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಭಗವದಪರೋಕ್ಷಿಗಳಾದರು. ಈ ಮಹನೀಯರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸಾರ್ಯರು ಪರಮಾನುಗ್ರಹಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ತಂಬೂರಿಯು

ಈಗೂ ದಾಸಾರ್ಯರ ವಂಶಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಇರುವದು. ಇವರೂ ಕೆಲವು ಪದಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವರು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಅನೇಕ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಪ್ರಾಣೇಶದಾಸಾರ್ಯರು “ಹರಿಯರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಲದೇ” ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದಕಾರಣ ತಿರುಗಿ ಪದಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಗುರು ಪ್ರಾಣೇಶದಾಸಾರ್ಯರು ಕೆಲಕಾಲ ಲೌಕಿಕಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಯಾವದೋ ಒಂದು ಕೆಲಸದ ಸಲುವಾಗಿ, ಅಶ್ವಾರೂಢರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕುಲಕರ್ಣಿಕೆಯ ಗ್ರಾಮವಾದ ರಾಮ ಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು, ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿಬಿಡವಾದ ಈಚಲವೊದೆಯೊಳಗಿಂದ ಒಂದು ವ್ಯಾಘ್ರವು ಬಂದು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿ, ಇವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವದರೂ ತ್ರಾಸಕೊಡದೆ ತಿರುಗಿ ಹೋಯಿತು. ಆಗ್ಗೆ ಇವರ ತಲೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ರುಮಾಲವು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿತಂತೆ; ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ಇವರು ಲೌಕಿಕ ವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಿ, ಅನೇಕ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಗೃಹಸ್ಥರುಗಳಿಂದಲೂ ಮರ್ಯಾದಿತರಾಗಿ ಸದಾ ಭಗವತ್ಪರರಾಗಿ ಇದ್ದರು.

ಈ ಮಹನೀಯರು ತಮ್ಮ ಅವತಾರಕಾಲವು ಸಮಾಪಿಸಲು, ನಿರಾಣಕ್ಕೆ ಆರು ತಿಂಗಳು ಮೊದಲಿಗೇಯೆ, ತಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ:—“ನಾವು ಇಂದಿನಿಂದ ಆರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಘ ಬ| ೩೦ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ದಿನಸ ನಿರ್ಯಾಣವಾಡುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಭೌತಿಕದೇಹ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಯಾಗಸ್ಥಳವನ್ನು ಶುಚಿಭೂತವನ್ನಾಗಿಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿನ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಶ್ರೀತುಲಸಿ, ಚಂದನಕಾಷ್ಠ ಮೊದಲಾದ ತಕ್ಕ ಯಜ್ಞ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಅದರಂತೆ ಯಾವ ಯೋಚನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಮೊದಲಿ-
ಗೆಯೇ ಸಕಲಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು, ಶ್ರೀ ಗುರುಪ್ರಾಣೇಶ ದಾಸಾರ್ಯರು ಶಕೆ ೧೭೮೨ ಗತಾಬ್ದ ರೌದ್ರಿ ಸಂವತ್ಸರದ ಮಾಘ ಬ| ೩೦ ಸೋಮವಾರ ದಿನಸ, ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಿಂದ ಲಿಂಗಸೂಗೂರ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ೪

ಹರಿದಾರಿಯ ಮೇಲಿರುವ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾ ಭಾಗೀರಥಿಯ ಜಲವನ್ನು ತರಿಸಿ, ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಉರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಗಳನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿ, ತಮಗೆ ಪರಮಪ್ರಿಯ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪ್ರಾಣೇಶವಿಠಲಾಂಕಿತರಾಮದಾಸರಿಂದ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮತೀರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿ, ರಾಮದಾಸರ ಶಿರದಲ್ಲಿ “ಈ ಕರಗಳು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಶ್ರೀ ಪರಮ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸಾರ್ಯರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವುವು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತಮ್ಮ ನರದ ಹಸ್ತವನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂರ್ಣ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ, ಸರ್ವರಿಂದಲೂ ಅಷ್ಟೇ ಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಯಾವ ತರದ ರೋಗೋಪದ್ರವಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಸ್ಥಿರಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಲಯ-ಚಿಂತನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಹಗಲು ದ್ವಿತೀಯ ಯಾಮವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ನೇತ್ರಗಳೆರಡನ್ನೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ಶಿರೋರ್ಧ್ವದ್ವಾರದಿಂದ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ತೆರಳುವರಾದರು. ಇವರಾದರೂ ಅನೇಕ ಮಾಹಾತ್ಮಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಿರುವರು. ಇವರ ಹೆಸರನ್ನು ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಕ ಮಾಡಲೋಸುಗ, ಇವರ ಪರಮ ಮಿತ್ರರೂ ಮಹನೀಯರೂ ಆದ, ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಸಂಪನ್ನ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯ ಗಾರಲಪಾಡ, ಇವರು ಶ್ರೀ ದಾಸಾರ್ಯರು ಯಾತ್ರಾಮಾಡಿದ ನಾಲ್ಕಾರು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಕೂಡುವ ಸ್ತಂಭದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣದಾದ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ತಾವು ಸ್ವತಃ ಕಟ್ಟಿ, ಅನೇಕ ವಿಧದಿಂದ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ದಾಸಾರ್ಯರ ವಂಶಸ್ಥರಿಗೆ ನಿರಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಪೂಜಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಅದರಂತೆ ಅದ್ವೈತ, ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರ ಸ್ತಂಭ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಪೂಜಾ ಆಗುತ್ತಲಿದೆ. ಪ್ರತಿ ವರುಷ ಮಾಘ ಬ| ೨೦ಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಜನರು ಕೂಡಿ, ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ದಾಸಾರ್ಯರ ಪುಣ್ಯ ತಿಥಿಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ, ಅನ್ನಸಂತರ್ಪಣೆ ಭಜನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಇಂತಹ ಭಗವದಪರೋಕ್ಷಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಗುರುಪ್ರಾಣೇಶ ದಾಸಾರ್ಯರಿಗೆ ಅನೇಕ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ಹೋಗಿರುವರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಅವರ ಶಿಷ್ಯಾಗ್ರೇಸರರಾದ ರಾಮದಾಸರು ಗುರ್ವನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಪಾತ್ರರಾದರು.

ಇವರು ಶ್ರೀ ಗುರುಪ್ರಾಣೇಶದಾಸಾರ್ಯರ ಸೋದರಳಿಯಂದಿರು. ಅಂದರೆ ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣೇಶದಾಸಾರ್ಯರ ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ ರಾಘವನವರ

ದೊಹಿತ್ರರು. ಶ್ರೀಪ್ರಾಣೇಶ ದಾಸಾಧ್ಯರು, ತಮ್ಮ ಅಣ್ಣಂದಿರ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಹಿರೇ ವೆಂಕಮ್ಮನವರಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥ ದಾಸಾರ್ಯರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ; ಹೆಚ್ಚಿಗೇಕೆ ಪರಮ ಪೂಜ್ಯಜಗನ್ನಾಥರಾಯರೂ ಸಾ ಯಂ ಕಾಲದ ಭಜನಾಸೇವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ, ಹಿರೇ ವೆಂಕಮ್ಮನವರಿಂದಲೇ ಪದಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಂತೆ; ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪತಿಪತ್ನಿಯರು ಸೇವಾಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಅವರ ಪ್ರಸಾದದಿಂದಲೇ ಹಿರೇ ವೆಂಕಮ್ಮನವರು ರಾಮದಾಸರೆಂಬುವ ಓರ್ವ ಪುತ್ರರತ್ನವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಈ ರಾಮದಾಸರ ಮೈ ಬಣ್ಣವು ಕಪ್ಪಾದದ್ದು; ತೇಜೋವಂತರಾಗಿ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ ಶಿಲೆಯಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ಪೂರ್ವವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅತಿ ಹುಡುಗಾಟಕೆಯಿಂದ ಕತ್ತಿ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಟಗಳನ್ನಾಡುವರು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಸುಮಾರು ೨೦-೨೫ ವರ್ಷಗಳ ವರಿಗೆ ಇರಲು, ಒಂದು ದಿನ ಇವರ ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರಾದ ಶ್ರೀ ಗುರು ಪ್ರಾಣೇಶ ವಿಠಲಾಂಕಿತರು ದೇವತಾರ್ಚನೆಯ ಉದ್ದಿಷ್ಟ ಗಂಧ ತೆಗೆಯುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ: “ಇದೇನು ನಿನ್ನ ಆಟವೆಂದು” ರಾಮದಾಸರಿಗೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಗಂಧದ ಕೊರಡಿನಿಂದ ಭರದಿಂದ ಒಗೆಯಲು, ಅದರ ಪೆಟ್ಟು ತಲೆಗೆ ತಗಲಿ, ರಕ್ತಸ್ರವಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿತು; ಆಗ್ಗೆ ಶ್ರೀ ಗುರು ಪ್ರಾಣೇಶ ವಿಠಲಾಂಕಿತ (ವೆಂಕಟದಾಸರ) ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯರಾದ ವರದೇಂದ್ರಮ್ಮನವರು ರಾಮ ದಾಸರನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿ, ರಕ್ತ ಸ್ರವಿಸುವ ಸ್ಥೋಟದ್ವಾರವನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಬೇಕೆಂದರು: ಆಗ್ಗೆ ಶ್ರೀ ಗುರು ಪ್ರಾಣೇಶ ದಾಸಾರ್ಯರು ಬೇಡೆಂದು ಹೇಳಲು, ಕೆಲವು ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಸ್ರಾವವು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ, ರಾಮದಾಸರಿಗೆ ಪೂರ್ವಜನ್ಮಸುಕೃತದಿಂದ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಯಿತು. ಇಷ್ಟಾದಬಳಿಕ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟದಾಸರು (ಗುರು ಪ್ರಾಣೇಶ ವಿಠಲಾಂಕಿತರು) ಇವರಿಗೆ ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ— “ಶ್ರೀಶ ಪ್ರಾಣೇಶ ವಿಠಲ” ಎಂಬುವ ಅಂಕಿತವನ್ನು ಪ್ರದಾನಮಾಡಿದರು ಅಂದಿನಿಂದ ಇವರು ದಿನೇದಿನೇ ಗುರುಗಳ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ತತ್ಪರರಾಗಿ

ಅತಿ ದೃಢವಾದ ಗುರುಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಗುರ್ವನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದರು. ಮತ್ತು ದೇಶದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ, ಅನೇಕ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಿಂದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವಾಗಿ ಅನೇಕ ಶಿಷ್ಯವರ್ಗಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಹರಿ ನಾಮಾಮೃತವನ್ನಿತ್ತು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿದರು. ಈಗಲೂ ಇವರ ಶಿಷ್ಯರುಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಕಡೆಯಲ್ಲಿರುವರು.

ಇವರು ಶ್ರೀರಾಯರ ದರ್ಶನಕ್ಕೇಂದು ಪ್ರತಿವರುಷ ಶ್ರೀಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಆಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇವರು ಗುರ್ವನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅನೇಕ ಮಹಾತ್ಮ್ಯಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವರು. ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ವಿಶದೀಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇವರು ಅನೇಕ ಜನರ ರೋಗೋಪದ್ರವಾದಿಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ದೂರಮಾಡಿರುವರು. ಮತ್ತು ಯಾವಾಗಲೂ ಮೂಕುಲಧರರಂತೆ ಇದ್ದು ಗೌಪ್ಯವಾಗಿ ಭಗವನ್ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಯಾರಾದರೂ ಇವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ದ್ರವ್ಯಾನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡಲು, ಅಂದಿನದಿನದ ದೇವರನ್ನೆವೆದ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಾದ್ದನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕೊಡುವರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸತ್ಕಾಲಕ್ಷೇಪ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಒಂದು ವರುಷ ಶ್ರೀಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಗುರುರಾಜರ ಆಜ್ಞೆಯಾಗದಿದ್ದರೂ, ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯವರ ಆಗ್ರಹದಿಂದ ಸ್ವಗ್ರಾಮವಾದ ಲಿಂಗಸೂಗೂರಿಂದ ತೆರಳಿದರು. ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಯು ಬೆದರಲು ಅದರ ಮೇಲಿಂದ ಬಿದ್ದುದಕ್ಕಾಗಿ, ಇವರ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೆಟ್ಟು ತಗಲಿ ವಿಸ್ಮೃತಿಯಾಯಿತು, ಅದೇ ವಿಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಗುರುರಾಜರು ಮರಳಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಲು, ಹಾಗೇ ತಿರುಗಿ ಬರುವವರಾದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವರ ಎರಡೂ ಕಾಲುಗಳು ಹೋಗಿ ನಡೆಯಲು ಬಾರದಂತಾಯಿತು. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳ ವರಿಗೆ, ಪುನಃ ಮಂತ್ರಾಲಯಯಾತ್ರಿ ಮಾಡುವಾಗ್ಗೆ ಮಹನೀಯರಾದ ಕೆಲವು ದಾಸವರ್ಯರುಗಳು ಪ್ರತಿಮೆಯಂತೆ ಇರುವ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಮತ್ತು ದಾಸವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಮಹನೀಯರುಗಳೆನಿಸಿದ ಭಕ್ತರುಗಳು ಇವರನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು

ತಿರುಗಾಡುವರು. ಹೀಗೆ ರಾಮದಾಸರು ಸನ್ಮಾನಿತರಾದರು. ಕಾಲು ಇಲ್ಲದಾಗಲೆ ಇವರು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮಠವನ್ನು ತಾವೇ ಸ್ವಂತ ಉಡುಗುವರು. ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳು ಕುಳಿತು ಭಜನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ಕೂಡರು. ಹೀಗೆ ಒಂದಲ್ಲ, ಅನೇಕ ಭಾಗವತ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿ, ಅತಿ ವಿಮಲವಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಶಕೆ ೧೮೧೪ ನಂದನನಾಮ ಸಂವತ್ಸರದ ಭಾದ್ರಪದ ಶು|೮ ದಿವಸ ಪರಲೋಕಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು.

ಈ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾದ ಚರಿತ್ರೆಗಳು, ಶ್ರೀ ಗುರು ಪ್ರಾಣೇಶ ದಾಸಾರ್ಯರ ದೌಹಿತ್ರರಾದ ಮ|ರಾ|ಹನುಮಂತರಾವ್ ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಕೆಲೂರ, ಇವರಿಂದ ತಿಳಿದಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಪರಮ ಪಾವನವಾದ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಓದಿ, ಮತ್ತು ಕೇಳಿ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಆನಂದಿಸಲೆಂದು ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಶ್ರೀ ದಾಸಾರ್ಯರುಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಅವತಾರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಮದ್ಗು-ರ್ವಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀ ವರದೇಂದ್ರ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಗುರ್ವಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವೇಶನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವೆನು.

|| ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

॥ ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋನಮಃ ॥

॥ ಹರಿಃ ಓಂ ॥

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥವಿಜಯ

ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯಃ,

ಹರಪನಹಳ್ಳಿ.

“ ಮಾನವಜನ್ಮ ದೊಡ್ಡದು | ಇದ
ಹಾನಿ ಮಾಡಲುಬೇಡಿ ಹುಚ್ಚಪ್ಪಗಳಿರ ||
ಮಾನವಜನ್ಮ ದೊಡ್ಡದು ||

ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ದಾಸವರ್ಯರು ಕಶಾದಿಂದ ತಾಡನಮಾಡಿದಂತೆ ಅತಿನಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ನುಡಿದು ಭಗವದ್ಭಕ್ತರನ್ನು ಎಚ್ಚರ ಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಸಂಸಾರಕ್ಷೇಶಲಕ್ಷಣಸರ್ವವಿಷದೂಷಿತರಾಗಿ ವಿಸ್ಮೃತಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಜನರಿಗೆ ಅವ್ಯತಕಲ್ಪವಾದ ಉಪದೇಶವಿದು. ಭಗವತ್ಪಾದಾಂಬುಜಭಕ್ತಿರೂಪಫನಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾವಲು ಇದ್ದು ಭಕ್ತವರ್ಗವು ಗಾಢನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಐಶ್ವರ್ಯ ಹಾನಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಹಾಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚರಿಸುವ ಯಾಮಿಕನಂತೆ ವರ್ತಿಸುವ ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯು ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಮತ್ಸ್ಯಕೂರ್ಮಸರೀಸೃಪಾದಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಉಪಯುಕ್ತ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ್ಯೂ ಜೀವರಿಗೆ, ಆತ್ಮೋದ್ಧರಣಾನುಕೂಲಭಗವತ್ಪ್ರಸಾದಸಂಪಾದನೋಪಯುಕ್ತಸಾಮಗ್ರೀ ಘಟಿತವಾದ ಶರೀರಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗದಿರುವುದನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ಈ ಮನುಷ್ಯ ಶರೀರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಿಲ್ಲದ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತ ವಿವೇಕಚಿಂತನ ಮಾಡುವ ವೈಚಿತ್ರ್ಯ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು, ಭಗವದ್ಭಾಗವತಸಪರ್ಯಾಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಮಾನಸಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಮಾಡಿ ಬಾಯಿಂದ ನುಡಿಯುವುದೂ, ಕೈಯಿಂದ ಲೇಖನ ಮಾಡುವುದೇ ಮುಂತಾದ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿರುವನು.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಉಪಕಾರಮಾಡಿದ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ನಾವು ಮಾಡುವ ಪ್ರತ್ಯುಪಚಾರವೆಂದರೆ, ಆ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನೂ ಆತನ ಭಕ್ತಾಗ್ರಣಿಗಳನ್ನೂ ತತ್ತದ್ವ್ಯೋಗ್ಯಗುಣೋಪಸಂಹಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸ್ತುತಿಸಿ ನುಡಿಯುವುದು ಮತ್ತು ತನ್ಮಹಿಮಾವಬೋಧಕ ಶಬ್ದಾನುವಾದಕಲಿಸಿ ರಚನಾ ಮಾಡುವುದೇ ಆಗಿದೆ.

ಯಾವ ಮಹಾನುಭಾವರ ಸಚ್ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದರೆ ತಾರಕವಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಚರಿತ್ರೆಯು ಅಭೀಕ್ಷಣೀಯ ಪರಿಪರಿತವಾಗುವುದೋ ಅಂತಹ ಸಜ್ಜನಶಿಖಾಮಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಸಚ್ಚರಿತ್ರೆಯ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಉಪಕ್ರಮ ಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ವೇದಾಂತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟಸೀರಸ್ಥರಾದ ಮಹಾಮಹಿಮಪೂರ್ಣಯತಿ-ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬರೂ, ಮತ್ತು ಪ್ರಾತಸ್ಕರಣೀಯಸಚ್ಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಈ ಶ್ರೀಗಳವರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಈಗ ಲೇಖನ ಮಾಡುವುದೂ ನ್ಯಾಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಈ ಮಹಾನುಭಾವರ ಸಾಕ್ಷಾಚ್ಛಿಷ್ಯರೂ, ಬಂಧುಗಳೂ, ಅನುಜರೂ, ಸ್ವಯಂ ಶ್ರೀಪಾದಪುತ್ರರೂ ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಯಾಥಾಸ್ಥಿತವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಮಾಡಿ ಬರೆದರೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಚರಿತ್ರೆ ಲೇಖನಮಾಡಿದ ಮಹತ್ಪುಣ್ಯವು ನಮಗೆ ಒದಗುವುದೆಂಬ ಪ್ರಬಲವಾದ ಆಶೆಯಿಂದ ಪ್ರವೃತ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ವಿಷಯಗಳು ಹಿಂದುಮುಂದಾದರೆ ಅದನ್ನು ಅನುಪೂರ್ವ ತಪ್ಪಿದುದೆಂದು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ ಆಗಲಿ ಸುಳ್ಳೆಂದು ಮಾತ್ರ ಊಹಿಸಬಾರದು ಪ್ರಿಯವಾಚಕ ಮಹಾಶಯರೇ !

ನನ್ನ ವಾಕ್ಯರಚನಾಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಧುರ್ಯವಿರದಿದ್ದರೂ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರ ಅದ್ಭುತಸಾಹಿತ್ಯಮಂಜರಿಸೌರಭಲುಬ್ಧರಾದ ರಸಿಕರಾದ ವಾಚಕರು ಇದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸಂತೋಷಿಸುವರೆಂದು ನನ್ನ ದೃಢ ನಂಬಿಕೆ.

ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯಃ,
ಹರಪನಹಳ್ಳಿ.

ವಂಶಚರಿತ್ರೆ

ಬೊಂಬಾಯಿ ಇಲಾಖಾ, ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೇರಿದ “ಗಂಗೂರು” ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಚತುಃಶಾಸ್ತ್ರ ಪಂಡಿತರಾದ ಶ್ರೀ ಭೀಮಾಚಾರ್ಯರೆಂಬುವ ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ದಿನಂಪ್ರತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸೂಕ್ತ ವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ ದೇವರಿಗೆ ಗಂಧವನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಹುಕಾಲ ಹಾಗೆಯೇ ಇರಲು ಒಂದು ದಿನ ಶ್ರೀ ಕೊಲ್ಹಾಪುರ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಆ ಸಾಣಿಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತಿಮಾರೂಪದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದಳು. ಅದರಿಂದ ಆಧ್ಯರಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ ಮೂರು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠರು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು. ಕನಿಷ್ಠ ಪುತ್ರರು ಒಂದು ದಿನ ಆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಅವರನ್ನು ಅನ್ವೇಷಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅದೇ ವ್ಯಾಜ ದಿಂದ ಅನೇಕ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಕೊನೆಗೆ ಶ್ರೀ ಪಂಪಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಾರ್ಗಕ್ರಮೇಣ ತತ್ಸಮೀಪ ವರ್ತಿ “ಕಿನ್ನಾಳು” ಅಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ “ಕಿನ್ನರಪುರ” ವೆಂದು ಕರೆಯು ತ್ತಾರೆ; ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಈ ಗ್ರಾಮವು ಶ್ರೀಮನ್ನರಹರಿತೀರ್ಥವಧ್ಯರ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ವೇದಾಧ್ಯಯನಸಂಪನ್ನರೂ, ವೇದವೇದಾಂತಪಂಡಿತರೂ, ಆಗಮೋಕ್ತಕ್ರಿಯಾಕುಶಲರೂ ಆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ನೆಲವೀಡಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾದ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ, ಶ್ರೀ ವಿಜಯವಿಠಲ, ಶ್ರೀ ಆಂಜನೇಯ ಮುಂತಾದ ದೇವ ಪ್ರತಿಮಾಗಳು, ದಿವ್ಯ ಸರೋವರ, ಮತ್ತು ಆ ದೇವತೆ ಗಳಿಗೆ ಪೂಜಾ ರಥೋತ್ಸವಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಈ ಆಚಾರ್ಯರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆಹ್ಲಾದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದವು. ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಉತ್ಸವಗಳೂ, ನಿರತಾನ್ವ ದಾನ ಮೊದಲಾದವು ಜರಗುವಂತೆ ಶ್ರೀ ಹರಪನಹಳ್ಳಿ ನಾಯಕರು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಈ ದೇವಾಲಯಗಳ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಶ್ರೀಮನ್ನರಹರಿತೀರ್ಥಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿತ ಶ್ರೀ ನಾ ರಾ ಯ ಣ ದೇ ವ ರಿ ರು ವ ನಾರಾಯಣದೇವರಕ್ಕೇರಿಗೆ ರಥೋತ್ಸವಾದಿಗಳು ಜರುಗಬೇಕಾದರೆ ಕಿನ್ನಾಳದವರೇ ಆಗಮೋಕ್ತ ಯಾಜ್ಞಕಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹ

ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನೂ ಪಡೆದು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು ಕಿನ್ನಾಳದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು. ಈ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ನಿವಾಸ ಸ್ಥಾನವು ದೊರತೊಡನೇ ತಮ್ಮ ಸಂಸಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದು ಸುಖವಾಸಿಗಳಾದರು. ಇವರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯವರಾದ ಹ||ಕು||ಶೋ||ರಾದ ಜೀವೂಬಾಯಿ ಎಂಬುವರ ಗರ್ಭಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಐದನೆಯವರಾಗಿ (೧೭೯೯) ಈಶ್ವರ ಸಂವತ್ಸರ ಆಷಾಢ ವದ್ಯ ಪಂಚಮೀ ತಿಥಿ ಶುಭ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕರು ಉದಯಿಸಿ ಶ್ರೀ ಜಯಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಅಭಿದಾನ ಪಡೆದರು.

ಬಾಲ್ಯ

ಜಯಾಚಾರ್ಯನೆಂಬ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಪಾರ್ಥಿವ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಉಪನಯನವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಶರೀರವು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿರದೆ ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣದ್ದಾಗಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿರದಿದ್ದರೂ ರೋಗಾದ್ಯುಪದ್ರವರಹಿತವಾಗಿ ಉಕ್ಕಿನ ಶರೀರವಾಗಿತ್ತು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾದ ಈ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಕ್ರಮ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಸಲಾಯಿತು. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಾಹಿತ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ಮುಂತಾದ ಉಪಯುಕ್ತ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವಾದನಂತರ ಇವರ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀಮದುತ್ತರಾದಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾಗಿ ಆಹ್ವಾನವು ಬಂದಿತು. ಶ್ರೀ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಪುರಾಣ ಹೇಳಲು ಯೋಗ್ಯವಿದ್ದವರಾದ ಬೇಕಾದುದರಿಂದ ಶ್ರೀ|| ಮ|| ಶಾ|| ಪ್ರ|| ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ವಟು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ತಂದೆಗಳನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅಸ್ಥಲಿತ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ದಿವ್ಯಸಾಹಿತ್ಯ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಶ್ರೀಜಯಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯಗುರುಗಳೂ ಅಂದರೆ ಶ್ರೀಪೂಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಶ್ರೀಪಾದಪುತ್ರರಾದ ಶ್ರೀಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವಚನಾಚಾರ್ಯ, ಆಚಾರ್ಯವರ್ಯ ಸೇತೂರಾಮಾಚಾರ್ಯರೇ ದೊರಕಿದರು. ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರವರ ಮಾತೃಶ್ರೀಯವರು, ಶ್ರೀ ಜಯಾಚಾರ್ಯರ ಮಾತೃಶ್ರೀಯವರೂ ಏಕೋದರರರು.

ಇದರಿಂದ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿರುಪದ್ರವವಾಗಿಯೂ, ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿ ವಾಸ ಮಾಡಲು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು.

ನ್ಯಾಯವ್ಯಾಕರಣವೇದಾಂತವಿದ್ಯಾವ್ಯಾಸಂಗವು ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿತು. ಶ್ರೀ ಜಯಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಯು ಬಂದಂತೆಲ್ಲಾ ವಿನಯವೂ ಬೆಳೆದು ವಿರಕ್ತಿಸಹ ಅಂಕುರಿಸಿತು. ಅನವರತ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರವರ ಸೇವಾ, ಶ್ರೀಗಳ ವರ ಸೇವಾ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಇವುಗಳಿಂದ ಶ್ರೀ ಜಯಾಚಾರ್ಯರೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಜ್ಞವಿದ್ವಾಂಸರಾದರು. ಮೊದಲೇ ಸದ್ವಂಶ; ಸದ್ಗುರೂಪದೇಶವೂ ಆಯಿತು. ನಿರಾಡಂಬರ ವೃತ್ತಿಯವರಾದ ಶ್ರೀ ಜಯಾಚಾರ್ಯರು ಸ್ವಯಂ ಮೂರ್ತಿಯಪ್ರಾಥವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕೃತವಿದ್ಯರಾದ ಈ ಯುವಕರಿಗೆ ಮುಂದೆ ನಂದನ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ವಿನಾಹ ಮಹೋತ್ಸವವೂ ನಡೆಯಿತು. ಅನುಕೂಲ ದಾಂಪತ್ಯದಿಂದ ಯುಕ್ತರಾಗಿ ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯಧರ್ಮಾಲಂಬಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾಥಯ ಸುಧಾಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯ ಸೇತೂರಾಮಾಚಾರ್ಯರವರಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ ಆತಕೂರುಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ|| ಶ್ರೀ|| ಸತ್ಯಧೀರತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಘನವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿ ಮಂಗಳ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಶಾ||ಶ|| ೧೮೨೩ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೯೦೧ರಲ್ಲಿ ಈ ಮಹೋತ್ಸವವಾಯಿತು. ಶಾ||ಶ|| ೧೮೨೪(ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೯೦೨)ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಜಯಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಪುತ್ರೋತ್ಸವವಾಯಿತು. ತರುವಾಯ ಅದೇ ಶುಭಕೃತು ಸಂವತ್ಸರ ಆಷಾಢ ಶುದ್ಧ ಪೌರ್ಣಿಮಾ ದಿನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಜಯಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮಾತೃಶ್ರೀಯವರ ಸಂದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಇಚ್ಛೆಯಾಯಿತು. ಶ್ರೀಗಳವರ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನೂ ಗುರುಗಳವರ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನೂ ಪಡೆದು ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು.

ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯೆ 'ಹುಲಿಗಿಯಲ್ಲಿ' ಸ್ನಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಶ್ರೀ ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಲು ಪ್ರವಾಹದ ವೇಗಕ್ಕೆ ಕಾಲುಜಾರಿ ನಡುಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಪ್ರವಾಹದೊಡನೆಯೇ ೨-೩ ಮೈಲಿಗಳ ಪರ್ಯಂತ ತೇಲಿ ಹೋಗಿ ನಿರ್ಜನಾರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ನಡುಗಡ್ಡೆಯನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಬಹು

ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಆ ದ್ವೀಪವನ್ನು ಏರಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀ ತುಲಸೀ ಮೂಲವೃತ್ತಿಕೆಯಿಂದಲೇ ನಾಮಧಾರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಹುಭಾಗ ಮುಖೋದ್ಗತವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀಮನ್ಯಾಯಸುಧಾ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ಶ್ರೀಗುರುಚರಣಾರವಿಂದವನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಎರಡು ದಿನಗಳವರೆಗೂ ನಿರಾಹಾರವಾಗಿ ವಾಸಮಾಡಿದರು. ವ್ಯಾಘ್ರಾದಿಗಳು ಗರ್ಜನಮಾಡುವುದು ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ಶ್ರೀಗುರುಂತ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀಪ್ರಹ್ಲಾದವರದನರಸಿಂಹದೇವರ ಧ್ಯಾನನಿರತರಾದ ಶ್ರೀಜಯಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ, ರಾತ್ರಿಯಾಗಲಿ, ನಿರಾಹಾರಸ್ಥಿತಿಯಾಗಲಿ, ಶಾರ್ದೂಲಾದಿಗರ್ಜನೆಗಳಾಗಲಿ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಭಯಜನಕವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು “ಕಿಮವಧೂತಸುಹೃನ್ನಕೃಷ್ಣಃ” ಎಂಬ ಜ್ಞಾನಧಾರ್ಥ್ಯವು ವಜ್ರಪಂಜರವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ದೈವಾತ್ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ವಿನಾಸ ಹಿಡಿಯಲು ಬಂದ ಬೆಸ್ತರ ತಂಡವು ದ್ವೀಪಸ್ಥವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಸಮೀಪವರ್ತಿ ಗ್ರಾಮಾಧಿಕಾರಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಆತನೂ ಇವರ ಸಹಾಯದಿಂದ “ತೆಪ್ಪ”ವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಜಯಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ದಂಡೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಭೋಜನಾದ್ಯುಪಚಾರಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಮೊದಲೇ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ವಿರಕ್ತಿದೀಪಕ್ಕೆ ಈ ಅಪ್ರಾರ್ಥಿತನದೀತರಣವು ದೀಪಪ್ರಕಾಶಕತ್ವವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯವರನ್ನು ಕಂಡು ತಮಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸುಖಿಗಳಾಗಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದಪುತ್ರಚಾರ್ಯ ಸೇತೂರಾಮಾಚಾರ್ಯ ವಾಗ್ವಜ್ರವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅಜ್ಞಾನಪಟಲರಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಾತಚತುಷ್ಯಾಸ್ತ್ರಮೂರ್ತರಾಗಿರುವುದಾಗಿಯೂ ನಿವೇದನ ಮಾಡಿ ಅಮ್ಮಾವರ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಪುನಃ ಪ್ರಸ್ಥಾನ ಮಾಡಿದರು.

ಯತ್ಯಾಶ್ರಮ

ಶ್ರೀ ಜಯಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಮಾತೃಶ್ರೀಯವರ ದರ್ಶನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪುನಃ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಎಂದಿನಂತೆ ಶಾಸ್ತ್ರವ್ಯಾಸಂಗವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಒಂದು ದಿನ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧೀರತೀರ್ಥ

ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಾಂಗಗೊಳಿಸಿ ಹರಿನಿರ್ಮಾಲ್ಯ-
 ಗಂಧತುಲಸ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಮಾಡುವ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ
 ಶ್ರೀಸಂಸ್ಥಾನದ ಕೂರ್ಮಮೂರ್ತಿ, ಬಾದರಾಯಣಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಸಹ
 ತುಲಸೀ ಪುಷ್ಪದೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀ ಜಯಾಚಾರ್ಯರ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟರು.
 ಶ್ರೀ ಜಯಾಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀ ಗುರುಗಳು ಕೊಟ್ಟ ಫಲಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ
 ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ತಮ್ಮ ಉತ್ತರೀಯವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡು
 ಮಠದಲ್ಲಿದೇ ಕಾರ್ಯಾಂತರದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಇತ್ತ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು
 ಕೂರ್ಮಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಬೇಸತ್ತು ಶ್ರೀ ಜಯಾಚಾರ್ಯಾದಿ-
 ಗಳಿಂದ ಕರೆಯಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಸಾದಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕೆಂದು
 ತಿಳಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಜಯಾಚಾರ್ಯರ ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ
 ಕೂರ್ಮಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ತಾವೇ ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಾ-
 ನಂತರ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಇರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಕಠೋರದೈತ್ಯ-
 ವನಕುಲಾರನಾದ ಶ್ರೀಮರೀಯಕಮಠನು ಮಾಣಿಕ್ಯಪೇಟಿಕಾವಾಸಿ-
 ಯಾದ ನಂತರ ಶ್ರೀ ಜಯಾಚಾರ್ಯರೂ ಭಯಚಕಿತರಾಗಿ ಶ್ರೀನರಸಿಂಹ
 ದೇವರನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

[ಮುಂದುವರಿಯುವುದು]

ಸುಟ್ಟುಸುಡುಗಾಡು ಮನೆ ಅಖಿಲಭೂತೇಶ ಬಲು-
ಸಿಟ್ಟಿನವನಂಗಸಂಗವ ಬಯಸಬಹುದೇ

|| ೧ ||

ಆರುಮೊಗದವನೊಬ್ಬ ಆತ್ಮಜನು ಮೊಲೆಪಾಲು-
ಕಾರಿ ಕಡುಮುನಿದು ಕಂಡರೆ ಸೇರನು |
ಊರಿಗುಪಕಾರಿ ಒಡಲ್ವರಕ ಗಜಮುಖದವನು
ನಾರಿ ಮೇನಕೆಮಗಳು ಕಂಡುಹಿಗ್ಗು ವಳಯ್ಯ

|| ೨ ||

ಶಿವಶಕ್ತಿ ನಿನ್ನಂಥ ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯಿಲ್ಲ
ಭುವನದೊಳಗಾವಲ್ಲಿ ಕಾಣೆನಿನ್ನು |
ಕವಿಜನಗಳೇನೆಂತು ಬಣ್ಣಿಸಿದರೋ ತಿಳಿಯೆ
ಭವದೂರಶ್ರೀದವಿಠಲರಾಯ ಬಲ್ಲ

|| ೩ ||

ಶ್ರೀ ಮಹದೇವರ ಸ್ತೋತ್ರಪದಗಳು

೧೨. ರಾಗ: ಶಂಕರಾಭರಣ ಆದಿತಾಳ

ನಮಃಪಾರ್ವತೀಪತಿ ನುತಜನಪರ ನಮೋ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ || ಪ ||

ರಮಾರಮಣನಲ್ಲಮಲಭಕುತಿಕೊಡು ನಮೋ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷ || ಅ ||

ನೀಲಕಂಠ ತ್ರಿ-ಶೂಲಡಮರುಹಸ್ತಾಲಂಕೃತ ರಕ್ಷ
ಘಾಲನೇತ್ರ ಕ-ಪಾಲರುಂಡಮಣಿಮಾಲಾಧೃತವಕ್ಷ |

ಶೀಲರವ್ಯ ವಿ-ಶಾಲಸುಗುಣ ಸಲ್ಲಿಲ ಸುರಾಧ್ಯಕ್ಷ

ಶ್ರೀ ಲಕುಮೀಶನ ಓಲೈಸುವ ಭಕ್ತಾವಳಿಗಳ ಪಕ್ಷ

|| ೧ ||

ವಾಸವನುತ ಹರಿದಾಸ ಈಶ ಕೈಲಾಸನಾಸ ದೇವ

ದಾಶರಥಿಯ ಔಪಾಸಕ ಸುಜನರ ಪೋಷಿಪ ಪ್ರಭಾವ |

ಭಾಸಿಸುತಿಹುದು ಅಶೇಷಜೀವರಿಗೆ ಈಶನೆಂಬ ಭಾವ

ಶ್ರೀಶನಲ್ಲಿ ಕೀಲಿಸುಮನವ ಗಿರಿಜೇಶ ಮಹಾದೇವ

|| ೨ ||

ವೃತ್ಯುಂಜಯ ನಿನ್ನುತ್ತಮಪದಯುಗಭೃತ್ಯನೊ ಸರ್ವತ್ರ
ಹತ್ತಿರ ಕರೆದು ಅಪತ್ಯನಂತೆ ಪೊರೆಯುತ್ತಿರೋ ತ್ರಿನೇತ್ರ |
ತೆತ್ತಿಗನಂತೆ ಕಾಯುತ್ತಿಹೆ ಬಾಣನ ಸತ್ಯದಿ ಸುಚರಿತ್ರ
ಕರ್ತೃ ಉಡುಪಿಸರ್ವೋತ್ತಮಕೃಷ್ಣನಪಾತ್ರ ಕೃಪಾಪಾತ್ರ || ೩ ||

೧೩. ರಾಗ: ಕಾಂಬೋದಿ ಝಂಪತಾಳ

ಕೈಲಾಸವಾಸ ಗೌರೀಶ ಈಶ || ಪ ||
ತೈಲ ಧಾರೆಯಂತೆ ಮನಸುಕೊಡು ಹರಿಯಲ್ಲಿ || ಅ ||
ಅಹೋರಾತ್ರಿಯಲಿ ನಾನು ಅನುಚರಾಗ್ರಣಿಯಾಗಿ
ಮಹಿಯೆಲ್ಲ ಚರಿಸಿದೆನೊ ಮಹದೇವನೆ |
ಅಹಿಭೂಷಣನೆ ಎನ್ನ ಅವಗುಣಗಳೆಣಿಸದಲೆ
ವಿಹಿತಧರ್ಮದಲಿಡು ವಿಷ್ಣು-ಭಕ್ತಿಯ ಕೊಡು || ೧ ||
ಮನಸು ಕಾರಣವಲ್ಲ ಪಾಪಪುಣ್ಯಕ್ಕೆಲ್ಲ
ಅನಲಾಕ್ಷ ನಿನ್ನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಲ್ಲದೆ |
ದನುಜಮದಗಜಹರಿಯೆ ದಂಡಪ್ರಣಮವ ಮಾಳ್ವೆ
ಮಣಿಸು ಈ ಮನಸು ಸಜ್ಜನರ ಸಿರಿಚರಣದಲಿ || ೨ ||
ಭಾಗೀರಥೀಧರನೆ ಭವಭಯವ ಪರಿಹರಿಸಿ
ಲೇಸಾಗಿ ಒಲಿದೆನಗೆ ಶರ್ವದೇವ
ಭಾಗವತಜನಪ್ರಿಯ ವಿಜಯವಿಠಲನಂಘ್ರಿ
ಜಾಗುಮಾಡದೆ ಭಜಿಸ ಭಾಗ್ಯವನೆಕೊಡು ಶಂಭೋ || ೩ ||

೧೪. ರಾಗ: ಮಧ್ಯಮಾವತಿ ಅಟ್ಟತಾಳ

ಪಂಪಾಪುರದ ಲಿಂಗ ಭವಭಸಿತಾಂಗ
ಸಂಪುಲ್ಲೇಕ್ಷನ ತೋರೋ ಭಕ್ತಕೃಪಾಂಗ || ಅ.ಪ ||
ನೀನೇ ಗತಿಯೆಂದು ನಿಧಾನದಿಂದ
ಧ್ಯಾನವ ಮಾಡಲು ನಾ ದೈನ್ಯದಿಂದ |

ಹೀನಪಾಪಂಗಳ ಕಳೆದು ಮುದದಿಂದ
ಮಾನಾಭಿಮಾನದೊಡೆಯ ಆನಂದ || ೧ ||
ಗಜಚರ್ಮಾಂಬರ ಗಂಗಾಧರ ಪುರವೈರಿ
ಭಜಿಸುವೆನೋ ನಿನ್ನ ಭಕುತಿಲಿ ಸಾರಿ
ಕುಜನರಲ್ಲಿದದೆ ಉತ್ತಮವಾದ ದಾರಿ
ನಿಜವಾಗಿ ತೋರೈಯ ದೀನೋಪಕಾರಿ || ೨ ||
ಹೇಮಗಿರಿಯ ವಾಸ ಈಶ ಗಿರಿಜೇಶ
ಸೋಮಶೇಖರ ಪಾರ್ವತಿಯ ವಿಲಾಸ
ರಾಮ ಶ್ರೀ ವಿಜಯವಿಠಲ ನಿರ್ದೋಷ
ಸ್ವಾಮಿಯ ನೆನೆವಂತೆ ಕೊಡು ಎನಗೆ ಮನಸ || ೩ ||

೧೫. ರಾಗ: ನಾಟ ರುಂಪಿತಾಳ

ರುದ್ರ ವೀರಭದ್ರ ಅದ್ರಿನಂದನೆರಮಣ || ಪ ||
ರೌದ್ರಮೂರುತಿ ದಯಾಸಮುದ್ರ ಎನ್ನನು ಕಾಯೊ || ಅ.ಪ ||
ಮುಪ್ಪುರವ ಗೆದ್ದ ಮುಕ್ಕಣ್ಣ ಮನ್ಮಥವೈರಿ
ಸರ್ಪಭೂಷಣ ಮೃತ್ಯುನಿವಾರಣ |
ಕಪ್ಪುಗೊರಳ ಕೃತ್ತಿವಾಸ ವೈದ್ಯಮಕೇಶ
ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಬೇಕು ಒಲಿದು ಈ ವಾಕು || ೧ ||
ಸದ್ಯೋಜಾತನೆ ಭೂತನಾಥ ಭಕುತರ ದಾತ
ಖದ್ಯೋತಲಾವಣ್ಯ ಸುರಜ್ಯೇಷ್ಠನ |
ಮಧ್ಯದಾನನಭೇದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾದ-
ಹೃದ್ಯದೊಳಗಿಟ್ಟ ಜಟಾಜೂಟ ಬಲುಧಿಟ್ಟ || ೨ ||
ಮನೋನಿಯಾಮಕ ಗುರುವೆ ದೈನ್ಯದಿಂದಲಿ ಕರೆವೆ
ಜನಿಸಿ ಕಾಡುವ ರೋಗ ಕಳೆಯೊ ಬೇಗ |
ಅನುಪಮವಿಜಯವಿಠಲನ ನಾಮಾಮೃತವ
ಎನಗುಣಿಸುವುದೊ ಸಾಂಬ ಮರುತಪ್ರತಿಬಿಂಬ || ೩ ||

೧೬. ರಾಗ: ಧನಾಸರಿ ಛಾಪುತಾಳ

ಲಿಂಗ ಎನ್ನತರಂಗ

|| ಪ ||

ಮಂಗಳಾಂಗ ಸರ್ವೋ-

ತ್ತುಂಗನೆ ರಾಮ

|| ಅ.ಪ ||

ಮಂದಾಕಿನೀಧರಗೆ ಗಂಗಾಂಬುಮಜ್ಜನವೆ
ಚಂದ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಗಂಧಕುಸುಮದರ್ಪಣೆಯೇ |

ಇಂದುರವಿನೇತ್ರಗೆ ಕರ್ಪೂರದಾರತಿಯೆ

ಕಂದರ್ಪಜಿತಗೆ ಮಿಗಿಲಾಪೇಕ್ಷೆಯೆ, ರಾಮ

|| ೧ ||

ಘನವಿದ್ಯಾತುರನಿಗೆ ಮಂತ್ರಕಲಾಪವೆ

ಧನಪತಿಯ ಸಖಗೆ ಕೈಕಾಣಿಕೆಯೆ |

ಮನೆರಜತಪರ್ವತಗೆ ಫಣಿಯ ಆಭರಣವೆ

ಮನೋನಿಯಾಮಕಗೆ ಎನ್ನ ಬಿನ್ನಪವೇ

|| ೨ ||

ವೈರಾಗ್ಯನಿಧಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ಪದಾರ್ಥವೆ |

ಗೌರಿಯ ರಮಣಗೆ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವೇ

ವೀರರಾಘವವಿಜಯವಿಠಲನ ನಿಜಹಸ್ತ-

ವಾರಿಜದಳದಿಂದ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಶಿವ ಮಹಾ

|| ೩ ||

೧೭. ರಾಗ: ಸಾವೇರಿ ತ್ರಿಪುಟತಾಳ

ಪಂಪಾಪುರಾಧಿಪ ಶ್ರೀ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ

ನೀ ಪಾಲಿಪುದೆಮ್ಮನು

|| ಪ. ||

ಕಾಪಾಡುವುದು ಶ್ವೇತದ್ವೀಪಾವಾಸನ ತೋರಿ

ಸರ್ಪಭೂಷಣದೇವ ತ್ರಿಪುರ ಸಂಹಾರ

ಭಾಪುರೆ ಸುರಕುಲದೀಪ ಸದಾಶಿವ

ಶ್ರೀಪತಿಪಾದಸಮೀಪದ ಸೇವಕ

|| ಅ ||

ಹರಿಯ ಪಾದೋದಕ ಶಿರದಲಿ ಧರಿಸಿಹೆ

ಹರಿಯ ಕಥಾಮೃತ ಮಳೆಗರೆವೆ

೬೦

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ನ ಮಾಧವಸಮೋ ದೇವಃ ನ ಚ ಮಧ್ವಸಮೋ ಗುರುಃ |

ನ ತದ್ವಾಕ್ಯಸಮಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ನ ಚ ತಸ್ಯ ಸಮಃ ಪುಮಾನಾ ||

ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತೆಯು ಉಪನಿಷತ್ತೃತಿಪಾದ್ಯತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸುಲಭ ಸಂಸ್ಕೃತಶ್ಲೋಕರೂಪದಿಂದ ಬೋಧಿಸುವ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಗ್ರಂಥವು. ತತ್ವಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅತ್ಯಾದರಣೀಯವಾದದು; ಪರಮ ಪ್ರಮಾಣವಾದುದು. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ಸಕಲ ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಪರಿವರ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಇಡೀ ಮಾನವವರ್ಗದ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ತತ್ವವಿಚಾರಪರರ ದೊಡ್ಡ ನಿಧಿಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ಥಾನತ್ರಯಗಳಲ್ಲೊಂದಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದೆ. ಉಪನಿಷತ್ಪ್ರಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಸೂತ್ರಪ್ರಸ್ಥಾನಗಳಂತೆ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಿಷಯವನ್ನು ನುಸರಿಸಲು ಹೆಚ್ಚು ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಬಲವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಶಾಸ್ತ್ರನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಸಯುಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಬುದ್ಧಾರೂಢಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಮತತ್ರಯಗಳ ಆಚಾರ್ಯರೂ ಭಾಷ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇತರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳೂ ಟೀಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳೂ ಹೇರಳವಾಗಿವೆ. ಆಧುನಿಕ ಪಂಡಿತರನ್ನೇಕರು ಸಹ ಇದರ ರಸಾಸ್ವಾದನೆಗಾಗಿ ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚೇನು, ಗೀತೆಯಮೇಲೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ರಚಿಸದ ಯಾವನೂ ಗಣ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಯೆನಿಸಲಾರನೆಂಬ ಪ್ರವಾದಕ್ಕೆ ಎಡೆಗೊಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾನು ಪ್ರವರ್ತಿಸಿಲ್ಲ. ಗೀತೆಯನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯೂ ನನಗಿಲ್ಲ; ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಆ ಉದ್ಯಮವನ್ನೂ ಕೈಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮಂತ್ರಾಲಯಪ್ರಭುಗಳವರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಗೀತಾವಿವೃತ್ತಿಯ ಭಾವವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶೋತ್ತರ ರೂಪದಿಂದ ಭಕ್ತಜನರ ಮುಂದಿಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಜ್ಞಾನ ನಿಮಿತ್ತಕವಾದ ಅನೇಕ ಲೋಪದೋಷಗಳು ಕಂಡುಬರುವುದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಪ್ರಾಜ್ಞರು ಹಂಸಸ್ವೇರನೃಪಯಾದಿಂದ ಗುಣಸ್ವೀಕಾರ

ಮಾಡುವರೆಂಬ ನಂಬುಗೆಯಿಂದ ಧೈರ್ಯಗೊಂಡು ಈ ಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಕ್ತ ನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಗೀತಾವಿವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೂ ಅವತಾರಿಕೆ ಯನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಯಾವ ಸಂಶಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಶ್ಲೋಕವು ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಸೂಚಿಸಿ, ನಂತರ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸೂಚಿಸಲ್ಪಡುವ ಸಂಶಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನರೂಪದಿಂದಿಟ್ಟು ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವನ್ನು ಉತ್ತರ ರೂಪ ವಾಗಿ ಉದಹರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ಶ್ಲೋಕದ ಅರ್ಥವು ಮುಗಿದೊಡನೇ ಶ್ಲೋಕ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗುರುತು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಗೀತೆಯ ಮೂಲ ದೊಂದಿಗೆ ವಿಷಯವನ್ನನುಸರಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆ ಯನ್ನರಿಯದವರು ಗೀತೆಯ ಭಾವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಇದರಿಂದ ಅನುಕೂಲ ವಾಗುವುದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥಾವಲೋಕನದಿಂದ ಕೆಲವರಿ ಗಾದರೂ ತತ್ವವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವು ಅಂಕುರಿಸಿದರೆ ನನ್ನ ಈ ಪರಿಶ್ರಮವು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವುದು.

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಭಾರತೀ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಪೂಜ್ಯ ಗೋಪಾಲದಾಸರು ತಮ್ಮ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪುಟಗಳಂತೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಲು ದಯಮಾಡಿ ಒಪ್ಪಿ ನನ್ನನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು. ಬಿಡಿಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬೈಂಡು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ಇತರರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಗ್ರಂಥ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಯ ನಂತರ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪುಸ್ತಕರೂಪದಿಂದ ದೊರಕಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಸಂಪಾದಕರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಹರಿಭಕ್ತರೆಲ್ಲ ಗ್ರಂಥದ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಯ ಮಂಗಳದಿನವನ್ನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಲೆಂದು ಕೋರುತ್ತೇನೆ.

ದಾವಣಗೆರೆ, }
೧೩-೧೨-೫೩ }

ಬಿ. ಭೀಮರಾವ್, ವಕೀಲ್,
ಸೆಕ್ರೆಟರಿ.
ಶ್ರೀ ಸರ್ವಜ್ಞಾಚಾರ್ಯಸೇವಾ ಸಂಘ.

ಹಿಂ

ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಸಂವಾದ

ಅಧ್ಯಾಯ ೧

ಶುಕ್ಲಾಂಬರಧರಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಶಶಿವರ್ಣಂ ಚತುರ್ಭುಜಂ |
ಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ಸರ್ವವಿಘ್ನೋಪಶಾಂತಯೇ ||
ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಂ ವಂದೇ ತದ್ಭಕ್ತಪ್ರವರೋ ಹಿ ಯಃ |
ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಾಖ್ಯೋ ಗುರುಸ್ತಂ ಚ ನಮಾಮ್ಯಹಂ ||
ವೇದೇ ರಾಮಾಯಣೇ ಚೈವ ಪುರಾಣೇ ಭಾರತೇ ತಥಾ |
ಆದಾವಂತೇ ಚ ಮಧ್ಯೇ ಚ ವಿಷ್ಣುಸ್ತರ್ವತ್ರ ಗೀಯತೇ ||

ವೇದಾನಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಶೂದ್ರಬ್ರಹ್ಮಬಂಧುಗಳ ಮುಖ್ಯ
ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ, ಭಗವಾನ್ ವೇದವ್ಯಾಸರು, ಕೃಪೆಯಿಂದ
ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಧರ್ಮಜ್ಞಾನದ್ವಾರಾ ಮೋಕ್ಷ
ವನ್ನು ಪಡೆಯಲೆಂಬ ಅನುಕಂಪವೇ ಈ ಗ್ರಂಥರಚನೆಗೆ ಮುಖ್ಯ
ಕಾರಣವು. ಮಹಾಭಾರತವು, ಸಂಭವ, ಸಭಾ, ಅರಣ್ಯ, ವಿರಾಟ,
ಉದ್ಯೋಗ, ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಕರ್ಣ, ಶಲ್ಯ, ಗದಾ, ಸೌಪ್ತಿಕ,
ಶಾಂತಿ, ಅನುಶಾಸನಿಕ, ಆಶ್ವಮೇಧಿಕ, ಮೌಸಲ, ಮಹಾಪ್ರಸ್ಥಾನ,
ಸ್ವರ್ಗಾರೋಹಣ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯತ್ ಎಂಬ ೧೮ ಪರ್ವಗಳುಳ್ಳದ್ದು.
ಭಾರತಪಾರಿಜಾತಮಧುಭೂತವಾದ, ಸರ್ವಭಾರತಾರ್ಥಸಂಗ್ರಹ ರೂಪ
ವಾದ, ಭಗವದ್ಗೀತೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಸಂವಾದರೂಪದಿಂದ, ಶ್ರೀ
ವೇದವ್ಯಾಸರು ಭೀಷ್ಮಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಡಕಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ
೧೮ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ೬ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿಂದ

ಬ್ರಹ್ಮ ಜ್ಞಾನೋಪಾಯವೂ, ಎರಡನೆಯ ಓ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ಆ ಜ್ಞಾನದ ಮಹಿಮೆಯೂ, ಮೂರನೆಯ ಓ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ಪೂರೈಕೃತವಿಷಯಗಳ ವಿಸ್ತಾರವೂ, ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ ಕೆಲವು ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ, ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಮಾಡುವ ಉಪದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ವೈಶಂಪಾಯನರು ಜನಮೇಜಯಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳಿದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮತ್ತು ಸಂಜಯನ ಉತ್ತರವನ್ನು, ಉಪೋದ್ಘಾತ ರೂಪದಿಂದ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ—ಧರ್ಮಸಾಧನ ಭೂಮಿಯಾದ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಾಪೇಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ಮಿಳಿತರಾದ ನನ್ನವರೂ (ಕೌರವರೂ) ಮತ್ತು ಪಾಂಡವರೂ, ಮುಂದೇನು ಮಾಡಿದರೆಂಬುದನ್ನು, ಹೇ ಸಂಜಯ, ಮೊದಲಿನಿಂದ ಸವಿಸ್ತರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸು.

ಸಂಜಯ—ಎಲೈ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ಪಾಂಡವರು ಭಗವತ್ತಿಯರೆಂಬುದು ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿಕವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಜಯವು ಸಿದ್ಧವೇ. ಸ್ವಪುತ್ರರ ಜಯವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂಬ ನಿನ್ನ ಹಂಬಲವು ಪುತ್ರವ್ಯಾಮೋಹ ಜನ್ಯವಾದುದು. ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಾಜಯವು ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟದ್ದೇ. ಆದರೂ ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲವೇ ಭಗವಾನ್ ವೇದವ್ಯಾಸರು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಯುದ್ಧದ ವಿವರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅರಿಯುವ ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವರು? (೧)

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ—ಹೇಳು, ಸಂಜಯ, ಕೇಳಲು ಮನಸ್ಸು ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಸಂಜಯ—ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಉಭಯಸೈನ್ಯಗಳು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದವು. ವ್ಯೂಹಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮ್ಮುಖರಾಗಿ ನಿಂತರು.

ಇನ್ನೇನು ಯುದ್ಧವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಬೇಕು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಪಾಂಡವಸೈನ್ಯದ ವ್ಯೂಹರಚನೆಯನ್ನು ಕಂಡು ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರ ಬಳಿಗೈದು ಮಾತನಾಡಲುಪಕ್ರಮಿಸಿದನು. (೨)

ದುರ್ಯೋಧನ—ಹೇ ಆಚಾರ್ಯ, ನಿಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಧೀಮಂತ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನಿಂದ ರಚಿತವಾದ ವ್ಯೂಹವನ್ನು ನೋಡಿರಿ, ಎಷ್ಟು ಬಲಾಢ್ಯವಿದೆ! (೩) ಭೀಮಾರ್ಜುನ ಸಮರಾದ ಅನೇಕ ಧನುರ್ಧಾರಿಗಳು ಅಲ್ಲಿರುವರು.

ದ್ರೋಣರು—ಅವರಾರು, ರಾಜನೇ?

ದುರ್ಯೋಧನ—ಯುಯುಧಾನ, ವಿರಾಟ, ದ್ರುಪದ, ಇವರೇನು ಸಾಮಾನ್ಯರೇ? ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಧನುರ್ಧಾರಿಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ಎದುರಿಸಿ ಸಂಹರಿಸಲು ಶಕ್ತರಾದ ಧನುರ್ವಿದ್ಯಾಪ್ರವೀಣರು; ಮಹಾರಥಿಕರು. (೪) ಇವರಂತೆಯೇ, ಧೃಷ್ಟಕೇತು, ಚೇಕಿತಾನ, ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಕಾಶೀರಾಜ, ಪುರಜಿತ, ಕುಂತಿಭೋಜ, ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಶೈಬ್ಯ (೫) ಶೂರನಾದ ಯುಧಾಮನ್ಯು, ವೀರ್ಯಶಾಲಿ ಉತ್ತಮೌಜ, ಅಭಿಮನ್ಯು, ದ್ರೌಪದೀಪುತ್ರರು, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಮಹಾರಥಿಕರು. (೬) ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ಸೇನಾನಾಯಕರಿರುವರು. ಹೇ ಆಚಾರ್ಯ, ಅವರ ನಾಮಧೇಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ತರಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. (೭) ತಾವು, ಭೀಷ್ಮರು, ಕರ್ಣ, ಕೃಪ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ವಿಕರ್ಣ, (ಸೋಮದತ್ತನ ಮಗ) ಭೂರಿಶ್ರವಸ್ಸು (೮) ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಶೂರರು, ನನಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವರು, ಮತ್ತು ಬಹುವಿಧ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಸಜ್ಜಿತರಾದ ಯುದ್ಧವಿಶಾರದರು. (೯) ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಸೇನಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಪರಿರಕ್ಷಿತವಾದ ನಮ್ಮ ಈ ಸೈನ್ಯವು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಜಯಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಭೀಮಸೇನನಿಂದ ರಕ್ಷಿತವಾದ ಪಾಂಡವ ಸೈನ್ಯವು ನಮ್ಮನ್ನು ಜಯಿಸಲು ಶಕ್ತವಾದುದೆಂದು ನನಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ.

(೧೦) ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ, ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಕ ಪ್ರವೇಶಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ದೃಢವಾಗಿ ನಿಂತು, ಯುದ್ಧಮಾಡುವ ಭೀಷ್ಮರಿಗೆ ಹಿಂಬದಿಯಿಂದ, ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಘಾತವಾಗದಂತೆ ರಕ್ಷಿಸಿರೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೀನೆ. (೧೧)

ಸಂಜಯ—ಹೇ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೀಗೆ ನುಡಿದು ವಿಷಣ್ಣವದನನಾಗಿ ಸುಮ್ಮನಾದನು. ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ, ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಯಾದ ಕುರುವೃದ್ಧಸಿತಾಮಹನು (ಭೀಷ್ಮನು), ಉಚ್ಚಧ್ವನಿಯಿಂದ ಸಿಂಹನಾದವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಶಂಖವನ್ನೂ ದಿದನು. (೧೨). ನಂತರ ಪಣವ, ಆನಕ, ಶಂಖ, ಭೇರಿ ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಗಳು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೋರ್ಗರೆಯಲು, ಆ ಶಬ್ದವು ಸರ್ವತ್ರ ತುಂಬಿತು. (೧೩) ಅತ್ತ ಶ್ವೇತಾಶ್ವಯುಕ್ತವಾದ ದಿವ್ಯ ರಥದಲ್ಲಿ ಆರೂಢರಾದ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರು ತಮ್ಮ ಶಂಖಗಳನ್ನು ಧ್ವನಿಗೈದರು. (೧೪) (ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯ ನಿಯಾಮಕನಾದ್ದರಿಂದ ಹೃಷೀಕೇಶನಾಮಕನಾದ) ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಪಾಂಚಜನ್ಯವೆಂಬ ಶಂಖವನ್ನೂ, ಅರ್ಜುನನು ದೇವದತ್ತವೆಂಬ ತನ್ನ ಶಂಖವನ್ನೂ ಧ್ವನಿಗೊಳಿಸಿದರು. (ಬಹು ದಾಹಕಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ, ಅತೀಕ್ಷಣವಾದ 'ವೃಕ'ವೆಂಬ ಜರಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಉದರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ವೃಕೋದರನಾಮಕನಾದ) ಅದ್ಭುತ ಬಲಶಾಲಿಯೂ ಭಯಂಕರ ಯುದ್ಧವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಭೀಮಸೇನನು, ಪಾಂಡ್ರವೆಂಬ ತನ್ನ ಶಂಖವನ್ನು ನಾದಗೈದನು. (೧೫) ಕುಂತೀಪುತ್ರಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಅನಂತವಿಜಯವೆಂಬ ಶಂಖವನ್ನೂ, ನಕುಲಸಹದೇವರು ಸುಘೋಷ ಮತ್ತು ಮಣಿಪುಷ್ಪಕವೆಂಬ ತಮ್ಮ ಶಂಖಗಳನ್ನೂ ಧ್ವನಿಮಾಡಿದರು. (೧೬) ಮಹಾಧನುರ್ಧಾರಿಯಾದ ಕಾಶ್ಯಪ, ಮಹಾರಥಿಕನಾದ ಶಿಖಂಡೀ, ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ, ವಿರಾಟ, ಪರಾಜಯವನ್ನರಿಯದ ಸಾತ್ಯಕಿ, (೧೭) ಮಹಾಬಾಹು ಅಭಿಮನ್ಯು, ದ್ರೌಪದೀ ಪುತ್ರರು, ಇವರೆಲ್ಲರೂ, ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಶಂಖಗಳನ್ನು ಧ್ವನಿಗೊಳಿಸಿದರು. (೧೮) ಈ ಮಹಾಶಂಖಗಳ ಧ್ವನಿಯು, ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿತವಾಯಿತು. ಈ

ಮಹಾಶಬ್ದವು, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರ ಹೃದಯಗಳನ್ನೇ ಸೀಳಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಕುಲವೇ ನಾಶವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದರು. (೧೯) ಅದರೂ, ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರು ಸಾಮಾನ್ಯರೇ? ಭಯವನ್ನು ಕಳೆದು, ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಹನುಮತ್ಸಮೇತವಾದ ಜಯ ಪತಾಕೆಯಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುವ ದಿವ್ಯರಥದಲ್ಲಿದ್ದ ಅರ್ಜುನನು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು, ಸನ್ನದ್ಧರಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದನು. (೨೦) ಶಸ್ತ್ರಪ್ರಹಾರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೀರಿದ ಈ ನೋಟ, ಅದೇನು ವಿಲಕ್ಷಣ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು! ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ಅಂತಃಪ್ರೇರಕನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅಚಿಂತ್ಯವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ತಿಳಿಯುವರಾರು? ಹೀಗೆ ನೋಡಿದವನೇ ಅರ್ಜುನನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದನು.

ಅರ್ಜುನ—ಹೇ ಅಚ್ಯುತ, ನಾಶರಹಿತನಾದ ನೀನು ಸಾರಥಿಯಾಗಿರಲು ಭೀತಿಗೆಡೆಯಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ. ನನ್ನ ರಥವನ್ನು ಉಭಯಸೈನ್ಯಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸು. (೨೧) ಈ ರಣೋದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಾರೊಡನೆ ಹೋರಾಡಬೇಕು? ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಾದ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು, ನಮ್ಮೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಬಂದು ನಿಂತಿರುವ, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೋಡುವೆನು. ಆ ವರೆಗೆ ರಥವು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಲಿ. (೨೨-೨೩)

ಸಂಜಯ—ಹೇ, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, (ಜಿತನಿದ್ರನಾದ್ದರಿಂದ ಗುಡಾಕೇಶನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ) ಪಾರ್ಥನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೃಷೀಕೇಶನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ತನ್ನ ರಥವನ್ನು ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣಾದಿಗಳ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ರಾಜರ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ, ಉಭಯಸೈನ್ಯಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, “ಹೇ ಪಾರ್ಥ, ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಮಿಳಿತರಾಗಿರುವ ಕೌರವರನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡು” ಎಂದನು. (೨೪-೨೫) ಅರ್ಜುನನು ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನೋಡಿದನು. ಏನು ಚಮತ್ಕಾರವೋ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ!

ಅವರನ್ನು ವಧಾರ್ಹರಾದ ಕೌರವರನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಉಭಯ ಸೈನ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಭೂರಿಶ್ರವಾದಿಪಿತೃಸ್ಥಾನೀಯರನ್ನೂ, ಭೀಷ್ಮಾದಿಪಿತಾಮಹರನ್ನೂ, ದ್ರೋಣಾದಿ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನೂ, ಶಲ್ಯಾದಿ ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರನ್ನೂ, ದುರ್ಮೇಧನಾದಿ ಭ್ರಾತೃಗಳನ್ನೂ, ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನೂ, ಮಾವಂದಿರನ್ನೂ, ಸುಹೃಜ್ಜನರನ್ನೂ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಬಂಧುವರ್ಗದವರನ್ನೂ ಕಂಡನು. (೨೬-೨೭) ನೋಡಿದೆಯಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ನೋಡೆಂದಾಜ್ಞಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅರ್ಜುನನ ನೋಟದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು? ಅರ್ಜುನನ ಮನದಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾದ ಕೃಪೆಯು ತಲೆದೋರಿತು; ವಿಷಾದಪಟ್ಟನು. ಬಂಧುಸ್ನೇಹನಿಮಿತ್ತವಾದ ಶೋಕವು ಆತನನ್ನಾವರಿಸಿತು. ಮನೋದೌರ್ಬಲ್ಯದಿಂದ ಏನುಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಅಸಮರ್ಥನಾದನು.

ಅರ್ಜುನ—ಹೇ ಕೃಷ್ಣ, ಸಕಲಲೋಕಕರ್ಷಕ! ಯುದ್ಧೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಈ ಬಂಧುಜನರನ್ನು ನೋಡಿ, ನನ್ನ ಕೈಕಾಲುಗಳು ಚಲಿಸದಾದವು; ಮುಖವು ಒಣಗುತ್ತಿದೆ; ದೇಹದಲ್ಲಿ ಕಂಪವೂ ರೋಮಾಂಚವೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿದೆ. (೨೮-೨೯) ಗಾಂಡೀವಧನುಸ್ಸು ಕೈಯಿಂದ ಜಾರುತ್ತಿದೆ. ದೇಹದ ಚರ್ಮವು ಸುಡುತ್ತಲಿದೆ. ಮನಸ್ಸು ಚಂಚಲಿಸುತ್ತಿದೆ. ನಿಲ್ಲಲು ಸಹ ಅಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವೆನು (೩೦). ಹೇ ಕೇಶವ! ದುಶ್ಯಕುನಗಳನ್ನು ಸಹ ನೋಡುತ್ತಿರುವೆನು; ಸ್ವಜನರನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನೂ ಕಾಣೆನು (೩೧). ಹೇ ಗೋವಿಂದ, ನನಗೆ ವಿಜಯಬೇಡ, ರಾಜ್ಯಬೇಡ, ಸುಖಬೇಡ; ರಾಜ್ಯದಿಂದೇನು; ಭೋಗಗಳಿಂದೇನು, ಜೀವಿಸುವುದರಿಂದ ತಾನೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? (೩೨). ಯಾರಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ, ರಾಜ್ಯ, ಭೋಗ, ಮತ್ತು ಸುಖಗಳು ನಮ್ಮಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವುವೋ, ಆ ನಮ್ಮ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರೇ ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೂ ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ನಮ್ಮೆದುರು ನಿಂತಿರುವರು (೩೩). ಆಚಾರ್ಯರು, ತಂದೆಗಳು, ಮಕ್ಕಳು, ಪಿತಾಮಹರು, ಸೋದರಮಾವಂದಿರು, ಮಾವಂದಿರು,

ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು, ಮೈದುನರು ಮತ್ತಿತರ ಸಂಬಂಧಿಗಳೇ ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ನೆರೆದಿರುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಜಯಭೋಗಾದಿಗಳನ್ನು ನಾನು ಸರ್ವಥಾ ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ (೩೪). ಯುದ್ಧದಿಂದ ನಿವೃತ್ತನಾದ ನನ್ನನ್ನು, ಇವರು ಕೊಂದರೂ ಸರಿ; ನಾನು ಮಾತ್ರ ಇವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಿಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೇ ಮಧುವೈರಿ! ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ಅಧಿಪತ್ಯವೇ ದೊರೆಯಬಹುದಾದರೂ ನಾನವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿನು. ಈ ಭೂರಾಜ್ಯಮಾತ್ರಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಲ್ಲಿನೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕೇ? (೩೫). ಹೇ ಜನಾರ್ದನ! ಈ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಪುತ್ರರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದರಿಂದ ನಮಗೆ ದೊರೆಯುವ ಐಹಿಕಸುಖವಾದರೂ ಏನು? ಪಾರತ್ರಿಕಸುಖವೂ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರತ್ಯುತ, ದುಃಖಕಾರಣವಾದ ಪಾಪವೇ ನಮ್ಮ ಬೆನ್ನಿಕ್ಕುವುದು. ಬೆಂಕಿಯಿಂದ, ವಿಷಪ್ರಯೋಗದಿಂದ, ಆಯುಧಗಳಿಂದ, ಸ್ತ್ರೀ, ಭೂ, ಧನಗಳ ಅಪಹಾರದಿಂದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದುರ್ರೋಧನಾದಿಗಳು ನಮ್ಮ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಯತ್ನಿಸಿ, 'ಆತತಾಯಿ'ಗಳಾಗಿ ವಧಾರ್ಹರಾಗಿರುವರೆಂಬುದು ನಿಜ. ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳು ಆತತಾಯಿಗಳೇ? ಆದರೂ ಈ ಎಲ್ಲ ಸ್ವಜನರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿಯೇ ರಾಜೈಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳು. ಇವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದರಿಂದ ಬಂಧುಜನರ ದರ್ಶನ, ಸ್ಪರ್ಶನ, ಸಂಭಾಷಣ, ಸಹವಾಸಾದಿಗಳ ಅಭಾವವೇ ಲಭಿಸುವುದಲ್ಲವೇ? ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ದುರ್ರೋಧನಾದಿ ಸ್ವಜನರನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಹೇ ಮಾಧವ! ಸ್ವಜನರನ್ನು ಕೊಂದು ಹೇಗೆ ಸುಖಿಗಳಾದೇವು? ಜನನಾದಿದೋಷದೂರನಾಗಿ ಭಕ್ತರ ಸಂಸಾರಬಂಧವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದರಿಂದ ಜನಾರ್ದನನೆಂದೂ, ಸಕಲ ರಾಜೈಶ್ವರ್ಯಾಧಿಪತಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಮಾಧವನೆಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನಿರಲು, ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಇವರನ್ನು ನಾನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೇ? (೩೬-೩೭). ಇವರೇಕೆ ನನ್ನಂತೆ ತಿಳಿದು ಯುದ್ಧದಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾಗಲೊಲ್ಲರೆಂದು ಕೇಳುವೆಯಾ? ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು. ಈ ದುರ್ರೋಧನಾದಿಗಳು ರಾಜ್ಯಲೋಭದಿಂದ ನಷ್ಟವಾದ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಿತ್ರದ್ರೋಹದಿಂದಲೂ ಕುಲನಾಶದಿಂದಲೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಪಾತಕವನ್ನು ತಿಳಿಯರು. (೩೮) ಈ ಕುಲನಾಶಕರವಾದ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ

ದೋಷವನ್ನು ತಿಳಿದವರಾದ ನಾನಾದರೂ ಈ ಪಾಪಕರ್ಮದಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾಗಬೇಕೆಂದು ಮನಗಾಣಬೇಡವೇ (೩೯). ಕುಲಕ್ಷಯದಿಂದ ಪರಂಪರಾಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾದಿಕುಲಧರ್ಮಗಳು ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಧರ್ಮಕರ್ತೃಗಳಾದ ಕುಲಪ್ರಮುಖರು ಇಲ್ಲಿ ಮಿಳಿತರಾಗಿರುವರು. ಇವರ ನಾಶದಿಂದ ಕರ್ತೃಗಳಿಲ್ಲದೇ ಧರ್ಮವು ನಷ್ಟ ಹೊಂದುವುದು. ಧರ್ಮನಾಶದಿಂದ ಉಳಿದ ಸರ್ವಕುಲವೂ ಅಧರ್ಮದಿಂದ ಆಕ್ರಾಂತವಾಗುತ್ತದೆ. (೪೦). ಇದರಿಂದ ಕುಲಸ್ತ್ರೀಯರು ಕೆಡುವರು. ಹೇ ವೃಷ್ಟಿ ಕುಲೋದ್ಭವ ಕೃಷ್ಣ! ಸ್ತ್ರೀಯರು ದುಷ್ಟರಾದರೆ ವರ್ಣಸಂಕರವು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ (೪೧). ವರ್ಣಸಾಂಕರ್ಯದಿಂದ ಕುಲನಾಶಕರಿಗೂ, ಅವರ ಸಂತಾನರೂಪವಾದ ಕುಲಕ್ಕೂ ನರಕಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಸರಿ. ಹಾಗೂ ಕುಲನಾಶಕರ ಪಿತೃಗಳೂ ಸಹ ಪಿಂಡೋದಕಗಳಿಂದ ರಹಿತರಾಗಿ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವರು (೪೨). ಈ ವಿಧವಾದ ಈ ಕುಲನಾಶಕರ ವರ್ಣಸಾಂಕರ್ಯಪ್ರಾಪಕದೋಷಗಳಿಂದ, ವರ್ಣಧರ್ಮಗಳೂ ಸನಾತನವಾದ ಕುಲಧರ್ಮಗಳೂ ನಾಶಹೊಂದುತ್ತವೆ (೪೩). ಹೇ ಜನಾರ್ದನ! ಹೀಗೆ ನಷ್ಟವಾದ ಕುಲಧರ್ಮಗಳುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ನಿರಂತರ ನರಕವಾಸವೆಂಬ ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧರ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಕೇಳಿರುವೆವು (೪೪). ಅಹೋ! ಮಹಾ ಕಷ್ಟವು. ರಾಜ್ಯಸುಖಲೋಭದಿಂದ ಸ್ವಜನರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಮಹಾಪಾಪವನ್ನಾಚರಿಸಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡೆವಲ್ಲಾ! (೪೫) ಆದ್ದರಿಂದ, ಪ್ರತಿಭಟಿಸದಿರುವ ನಿರಾಯುಧನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಶಸ್ತ್ರವಾಣಿಗಳಾದ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗಳು ರಣದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಲಿ. ಈ ಮರಣವು ನನ್ನ ಸದ್ಗತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದುದರಿಂದ ನನಗೆ ಹಿತಕರವೇ ಆಗುವುದು (೪೬).

ಸಂಜಯ—ಹೇ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ಅರ್ಜುನನು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿ, ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ, ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಶೋಕಸಂತಪ್ತವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ, ರಥಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

“ श्रीपतिर्मानंदो नः ”

ಶ್ರೀ ಹರಿ ದಾಸ ಭಾ ರ ತೀ

ಶ್ರೀ ಹರಿ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಸಂಪುಟ ೪	ಶ್ರೀ ವಿಜಯ—ಫಾಲ್ಗುಣ ೧೯೫೪—ಏಪ್ರಿಲ್	ಸಂಚಿಕೆ ೬
------------	-----------------------------------	-------------

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ಮೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು

ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು
ಹರಿ ದಾಸ ರತ್ನಂ ಗೋಪಾಲ ದಾಸರು

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಪುಟ

ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ	....	....	೧
ಸಂಪಾದಕೀಯ	....	....	೨
ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಚರಿತಾನುವರ್ಣನೆ —ಶ್ರೀ ವರವಣಿ ರಾಮರಾವ್	....	....	೫
ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧಮಹಿಮಾನೃತ —ಶ್ರೀ ಮಹಿಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಚಾರ್ಯ	....	....	೧೨
ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥವಿಜಯ —ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯ	....	....	೨೦
ಶ್ರೀ ವಿಜಯಾಂಕರತ್ನ-೧.	....	....	೧೩-೧೬
ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಸಂವಾದ —ಶ್ರೀ ಭೀಮರಾವ್, ದಾವಣಗೆರೆ	....	....	೯-೨೦

ನಮ್ಮ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ವಿಫಲವಾಯ್ತು

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ೬ ತಿಂಗಳು ಕಳೆದುವು. ಈವರೆಗೂ ಅನೇಕರ ಹಣ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಚಂದಾದಾರರು ಚಂದಾಹಣವನ್ನು ಕಳಿಸಿ ದಾಸವರ್ಯ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಲು ಕೋರುತ್ತೇವೆ. ಸಂ.

‘ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮನದೋ ನಃ’

ಶ್ರೀ ಹರಿ ದಾ ಸ ಭಾ ರ ತೀ

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಪ್ರಥಮೋ ಹನುಮಾನ್ನಾಮ ದ್ವಿತೀಯೋ ಭೀಮ ಏವ ಚ ।
ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಸ್ತೃತೀಯಸ್ತು ಭಗವತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕಃ ॥

ಸಂಪುಟ	ಶ್ರೀ ವಿಜಯ—ಫಾಲ್ಗುಣ	ಸಂಚಿಕೆ
೪	೧೯೫೪—ಏಪ್ರಿಲ್	೬

ಪ್ರಾಸಾದಿಕನಾಣೀ

ಹ್ಯಾಗಾದರೇನಯ್ಯ ನಿನ್ನಂಘ್ರಿಕಮಲಕ್ಕೆ
ಬಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯ ॥

✓
॥ 'श्रीपतिर्मानदो नः' ॥

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಜ್ಞಾನಸತ್ರ

“ ಆ ಸರಸ್ವತೀತೀರದಲ್ಲಿ ಬಿನ್ನೈಸಲಾಮುನಿಗಳ ನುಡಿಗೆ ಜಡ-
ಜಾಸನಮಹೇಶಾಚ್ಯುತರ ಲೋಕಂಗಳಿಗೆ ಪೋಗಿ
ತಾ ಸಕಲಗುಣಗಳ ವಿಚಾರಿಸಿ ಕೇಶವನೆ ಪರದೈವವೆಂದುಪ-
ದೇಶಿಸಿದ ಭೃಗುಮುನಿಪ ಕೊಡಲೆಮಗಖಿಳ ಪುರುಷಾರ್ಥ ”

ಈ ಪದ್ಯದಿಂದ ನಮ್ಮಭೃಗುಮುನಿಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥಸಾಧ್ಯರು
ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಂದಮೇಲೆ ಮನುಷ್ಯನು ಬೇಕಾದ
ಸುಖಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಭೃಗುಮುನಿವರನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಪಡೆಯಬಹು
ದೆಂದು ಅಭಯಪ್ರದಾನಮಾಡಿದಂತಾಯ್ತು. ಭೃಗುಮುನಿಗಳು ಅನುಗ್ರ
ಹಿಸಿದರೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯನಾದ ಸೌಖ್ಯಗಳನ್ನು (ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು)
ನೀಡಿ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥರೂಪನಾದ ರಮೇಶನನ್ನೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಡ
ಬಲ್ಲರೆಂದು ಮೇಲಿನ ಪದ್ಯವು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಸರಸ್ವತೀನದಿಯದಡದಲ್ಲಿ
(ಪ್ರ ಯಾಗ ಕ್ಷೇ ತ್ರ ದಲ್ಲಿ) ಕಶ್ಯಪಾದಿ ಮುನಿಪುಂಗವರು ಹರಿಯೊಲುಮೆ
ಗಾಗಿ ಜ್ಞಾನಸತ್ರವನ್ನು ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಶ್ರಿಹರಿ-
ಜ್ಞಾನದಾತೃಗಳಾದ ಶ್ರೀ ನಾರದರು, ಹರಿಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನು ಜಗತ್ತಿ
ನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಾಪಿಸುವ ವ್ಯಾಜದಿಂದ 'ಯಾರಿಗಾಗಿ ಈ ಸತ್ರಯಾಗದ ಫಲವು
ನಿಮ್ಮಗಳಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಕೇಳಿದರಂತೆ. ಆ ಮುನಿಗಳೆಲ್ಲ
ಭೃಗುಮುನಿಗಳನ್ನು “ವಿಧಿ ವಿಷ್ಣು ಶಿವರೊಳಗೆ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವು
ಯಾರಿಗೆ ಮೀಸಲಾದುದೆಂದು” ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡುಬರಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು,
ಮುದ್ದಾಂ (ಖುದ್ಧ) ಹೋಗಿ ಬಂದು “ವಿಷ್ಣು ಸ್ವರ್ವೋತ್ತಮಃ” ಎಂದು
ಡಂಗುರು ಹೊಡೆದುದು ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿಷಯ. ಆ ಭೃಗುಮುನಿವರ್ಮರ
ಅಂಶಸಂಜಾತರೇ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರವರು.

ಮೇಲಿನ ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಮೋಹನದಾಸರವರು :—

“ಮೊದಲು ಋಷಿಗಳು ಕೂಡಿ ಸತ್ರಯಾಗವ ¹ನಾಕನದಿಯ ತೀರದಿ ರಚಿಸಲು, ²ಪದುಮಸಂಭವನಂಕಭವ ಬಂದು ಮುನಿಬೃಂದಹೃದಯ ಸಂಶಯವಿಡಿಸಲು, ವಿಧಿ ವಿಷ್ಣು ಶಿವರೊಳಗೆ ಉತ್ತಮರ ತಿಳಿಯದೆ ಮದಡ ಭಾವವನ್ನೆಹಿಸಲು, ಒದಗಿ ಭೃಗು ಮುನಿ ಬಂದು ಸರ್ವೇಶ ³ವೈಕುಂಠ ಸದನನೆಂದರುಹಿದವರೇ ಇವರು || ವಿಜಯರಾಯರು” ಎಂಬ ಒಂದು ನುಡಿಯುಲ್ಲಡಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಸಕಲ ಪುರುಷಾರ್ಥಪ್ರಾಪ್ತಿ ; ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥ (ಶ್ರೀ ಹರಿ) ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಆದುದರಿಂದಲೇ “ನ ಹಿ ಜ್ಞಾನೇನ ಸದೃಶಂ” “ಜ್ಞಾನೇನೈವ ಪರಂ ಪದಂ” ಎಂದು ಹರಿ, ಗುರು, ಉಪ ದೇಶವು ಜಾಗರೂಕವಾಗಿರುವುದು.] ಮೇಲಿನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರ ಪರಮ ಪ್ರೀತಿ ವಿಷಯರಾಗುವವರೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಒಂದು ಜ್ಞಾನಸತ್ರ ಹೂಡಿ ನಲಿಯಬೇಕೆನ್ನಿಸಿದೆ; ಹರಿಯಲ್ಲಿ ದೃಢಭಕ್ತಿ ನೀಡಿರೆಂದು ಶ್ರೀ ಗುರುಗಳನ್ನು ಬೇಡಬೇಕೆಂದೆನ್ನಿಸಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ವರ್ಷ ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸವೆಂದರೆ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ಆರಾಧನೆಯ ಮಾಸ. ಅದರಲ್ಲೂ ಅವರ ಜನ್ಮಸ್ಥಳವಾದ ಚೀಕಲಪರಿಯಲ್ಲೇ ಪ್ರಥಮತಃ ನಮ್ಮ ಈ ಆಶೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸೆಂದು ಶ್ರೀವಿಠಲನಲ್ಲಿ ಬೇಡುತ್ತೇವೆ; ಗುರುಗಳಂತರಾಮಿ ಯಾದ ಆ ಮಹಾ ಪ್ರಭುವನ್ನು ಪೂಜೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೆಂದು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಅದಕ್ಕಾಗಿ, ನೋಡಲು ಬರುವರನ್ನೂ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ನೀಡಲು ಬರುವವರನ್ನೂ ಈಗಲೇ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿಳಾಸ (ಪತ್ರಿ) ಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿರೆಂದು ಕೇಳುತ್ತೇವೆ. ಇದೇ ಆಹ್ವಾನ ಪತ್ರ. ಇಷ್ಟು

೧. ನಾಕನದಿ = ಗಂಗೆ (ಸತ್ರಯಾಗವು ಪ್ರಯಾಗಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಾದುದರಿಂದ ಸರಸ್ವತೀ ದಡ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೂ ಸರಿಯೇ).

೨. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ತೊಡೆಯಿಂದ ಬಂದವರು ನಾರದರು.

೩. ವಿಷ್ಣು.

ಮುಂಚೆಯೇ ತಿಳಿಸುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕೂಡುವವರು ಅಪೇಕ್ಷಾಪತ್ರವನ್ನು ಬೇಗನೆ ಕಳಿಸಿರೆಂದು ತಿಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ.

ಪರೀಕ್ಷಾಗ್ರಂಥಗಳು (ಪ್ರಥಮ ವರ್ಷವಾದ್ದರಿಂದ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಹೇರಳವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟೆಲ್ಲ).

೧. ನಮ್ಮ ಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯ ಮೊದಲ ಸಂಪುಟದ ೪ನೆಯ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ದೇವರನಾಮಗಳನ್ನು ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿನ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಉಪನ್ಯಾಸಮಾಡುವುದು. ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪುಕ್ಕಟೆ ಕಳಿಸುತ್ತೇವೆ.

೨. ಶ್ರೀ ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ ಮೊದಲನೇ ಸಂಧಿಯಿಂದ ೪ ಸಂಧಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಕಂಠಪಾಠ ಒಪ್ಪಿಸುವುದು.

೩. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹರಿದಾಸ ಪರಂಪರೆಯ ತಿಳುವಳಿಕೆ.

ವಿಶೇಷಾಂಶ

ಮೇಲಿನಂತೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಕೊಡುವವರಿಗೆ ೧೦ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಸಂಭಾವನೆ ಇಡಲಾಗಿದೆ.

ಅರ್ಧ ಸಹಿತ ಪರೀಕ್ಷೆ ಕೊಡುವವರಿಗೆ ೧೫ ರೂ. ನಂತೆ ಸಂಭಾವನೆಯುಂಟು.

ಅಲ್ಲದೆ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಉಪನ್ಯಾಸ ಕೊಡುವವರಿಗೆ ೫ ರೂ.ಗಳಂತೆ ಸಂಭಾವನೆ.

ವಿ. ಸೂ.—(ಮೇಲಿನ ದ್ರವ್ಯದಾನವು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಜನಕವೇಹೊರತು ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಬೆಲೆ ಎಂದಲ್ಲ.)

ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ ೩೨ ಸಂಧಿಗಳನ್ನೂ ಮುಖಪಾಠ ಒಪ್ಪಿಸುವವರಿಗೆ ೩೦ ರೂ.ಗಳು (ಮೂವತ್ತು ರೂ.) ಬಹುಮಾನ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಆರ್ಥಾನುವಾದದೊಡನೆಯಾದರೆ ೫೦ ರೂ.ಗಳು.

ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ವಯಸ್ಸಿನ ನಿಯಮವೇನಿಲ್ಲ. ಸಕಲ ಮಾಧ್ವರೂ ಈ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಅರ್ಹರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾಹಿತಿಗೆ ನಮಗೆ ಬರೆದು ಕೇಳಿರಿ.

॥ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ॥

ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಚರಿತಾನುವರ್ಣನೆ

ಲೇಖಕರು :— ಶ್ರೀ ವರವಣಿ ರಾಮರಾವ್, ಬೆಂಗಳೂರು
ಮೈಸೂರು ಗೌ|| ಕನ್ನಡ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಟರ್

[೪ನೇ ಸಂಪುಟದ ೨ನೇ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರಿದು]

ದುರ್ಜನವನದಾವಾನಲಸ್ವರೂಪನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದುರಂತಶಕ್ತಿ
ಯನ್ನರಿಯದೆ ದುಡುಕಿ ದರ್ಶಿತನಾಗಿ ಬಂದ ದುಷ್ಟ ಕಾಳೀಯನು, ಕೃಷ್ಣನ
ಚರಣಕಮಲತಾಡನದಿಂದ ಕಡುನೊಂದು ಹೆಡೆಬಾಗಿ ಉಬ್ಬಿಸಪಡುತ್ತ,
ಮೂಗುಬಾಯಿಗಳಿಂದ ರಕ್ತವನ್ನು ಕಾರುತ್ತ ಮೂರ್ಛಿತಾಳಲು, ಆಗ
ನಾಗಪತ್ನಿಯರು ಕಂಗೆಟ್ಟು ಕೃಷ್ಣನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರ
ವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಪತಿಯನ್ನು ಬದುಕಿಸುವಂತೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡರು.
ಕಾಳಿಂಗನೂ ಸಹ ಮದವಳಿದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬಹು ವಿಧವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರ
ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಕರುಣಾಳುವಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕಾಳಿಂಗನಿಗೆ ಈ ರೀತಿ
ಅಭಯವನ್ನಿತ್ತನು :—

ಅಂಜದಿರು ಘಣಿರಾಜ ಮತ್ಪದ-

ಕಂಜದರುಶನವಾದ ಜೀವರ-

ಪುಂಜಕಿತರದ ಭಯಗಳೆಲ್ಲಿಹುದಂಜೆ ಇವರು || — ||

ಮನ್ನಿಸಿದೆ ನಿನ್ನನುವ ಮನದಲಿ

ಇನ್ನು ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ಎನಗೆಲೊ

ಪನ್ನಗೇಂದ್ರನೆ ಸಕಲಗುಣ ಸಂಪನ್ನನಾಗೈ || — ||

ಈ ವಿಸಿನದೊಳಗಿಪ್ಪ ಜೀವಜಾಲಂಗಳಿಗೆ

ಭಾವಿಸಲು ಬೇರಿಲ್ಲ ಜೀವನವು ಬಯಸಿ |

ನೀನಿರಲು ಈ ಜಲವು ಪ್ರಾಣಧಾರಕರಿಗೆ
 ಪಾನ ಭಾಜನಮಾಗದಾನಿಮಿತ್ತದಲಿ |
 ನಿನ್ನ ಕುಲಕೋಟಿ ಸಹ ಇನ್ನು ನೀನಿಲ್ಲಿರದೆ |
 ಪನ್ನ ಗೇಂದ್ರನೆ ಗಮಿಸು ಸನ್ನ ತಾರ್ಣವಕೆ |
 ರಮಣಕದ್ವೀಪಾಖ್ಯ ವಿಮಲ ನೆಲೆಯೊಂದಿಹುದು
 ರಮಣೀಯದಿಂ ಪ್ರೋಗಿರಮಿತಮುದದಿಂದ |
 ಪನ್ನ ಗಾರಿಯ ಭಯಕೆ ಬಿನ್ನ ನಾಗದೆ ಮನದಿ
 ನಿನ್ನ ಶಿರದೊಳಗಿರುವೆನ್ನ ಚರಣಗಳ |
 ಚಿಹ್ನೆಯನು ನೋಡಿ ಮನ್ನಿಸುವ ವಿಹಗೇಂದ್ರ
 ಎನ್ನ ಕಿಂಕರನಾಗೆ ಇನ್ನು ಭಯವುಂಟೆ || — ||

ಹೀಗೆ ಕಾಳೀಯನಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನಿತ್ತು, ಅವನನ್ನು ಅವನ ಪತ್ನಿಯ
 ರೊಡನೆ ರಮಣಕದ್ವೀಪಕ್ಕಟ್ಟೆ, ಕಾಳಿಂಗಮಡುವಿನ ಜಲವನ್ನು ಶುದ್ಧಿ
 ಮಾಡಿ ಗೋವುಗಳಿಗೂ ಗೋಪಾಲಕರಿಗೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಆಪತ್ತನ್ನು
 ನಿವಾರಣೆಮಾಡಿದ ಅಗಮ್ಯಮಹಿಮನಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಇತರ ಅಪರಿಮಿತ
 ಲೀಲೆಗಳನ್ನೂ ದಾಸರಾಯರುಗಳು ಬಹುಭಾವುಕತನದಿಂದ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.
 ಕೃಷ್ಣನು ಕಾಳಿಚ್ಛನ್ನು ನುಂಗಿದುದು, ಗೋಪಿಯರ ವಸ್ತ್ರಾಪಹಾರ ಮಾಡಿ
 ದುದು, ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಯನ್ನೆತ್ತಿ ಗೋಕುಲದವರನ್ನು ಸಲಹಿದುದಲ್ಲದೆ,
 ದೇವೇಂದ್ರನ ಗರ್ವವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಅವನಿಂದ ಸ್ತುತನಾಗಿ ಗೋವಿಂದ
 ನೆಂಬ ಅಭಿಧಾನದಿಂದ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾದುದು, ಒಂದಾನೊಂದು ದ್ವಾದಶೀ
 ದಿನ ನಂದಗೋಪನು ಯಮುನಾನದಿಗೆ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಅವನನ್ನು
 ವರುಣದೂತರು ಕಾಲ್ಪಡಿದು ಎಳೆದೊಯ್ಯಲು, ಕೃಷ್ಣನು ವರುಣಲೋಕಕ್ಕೆ
 ಹೋಗಿ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರಲ್ಲೊಬ್ಬನಾದ ವರುಣನಿಂದ ಪೂಜೆಯನ್ನು
 ಕೈಕೊಂಡು ತಂದೆಯನ್ನು ಕ್ಷೇಮವಾಗಿ ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಪುನಃ ಕರೆದು
 ಕೊಂಡು ಬಂದುದು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪತ್ನಿಯರಿಂದ ಯಜ್ಞಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು
 ಸ್ವೀಕರಿಸಿದುದು, ಮುಂತಾದ ಲೀಲಾಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ

ದಾಸರಾಯರುಗಳು ನಿರೂಪಿಸಿ, ಅವುಗಳಿಂದ ನಾವು ಅರಿಯಬೇಕಾದ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಅಲ್ಲದೆ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಗಾನಲೋಲನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಮಾಡಿದ ವೇಣುನಾದದ ವೈಭವವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದರಲ್ಲಿ, ಭಾವುಕಶಿಖಾಮಣಿಗಳಾದ ಹರಿದಾಸರುಗಳ ಭಾವಪರವಶತೆಯು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾದ ಹರಿದಾಸವರ್ಯರುಗಳು, ವೃಂದಾವನದ ಸುಂದರ ಸನ್ನಿವೇಶ, ಬೆಳದಿಂಗಳ ಮನೋಹರ ಕಾಂತಿ, ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮಥಮನ್ಮಥನಾದ ಕೃಷ್ಣನ ಕಮನೀಯಮೂರ್ತಿ, ಅವನ ಶೃಂಗಾರಭಾವಭಂಗಿಗಳು, ಅವನು ಕೊಳಲನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಬೆರಳನ್ನಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಿಸ್ತು, ವೇಣುನಾದದ ಸವಿಯಿಂದ ಮುಗ್ಧರಾದ ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಾದ ಪರಿಣಾಮ, ಅಷ್ಟೇಕೆ, ಆ ವನದ ಸಕಲ ತರುಗಿರಿಖಗಮೃಗಜಲಚರಗಳಮೇಲೆ ಸಹ ಆ ಅಲೌಕಿಕಗಾನಪ್ರಭಾವ ದಿಂದಾದ ಅಪ್ರತಿವಕ್ರಿಯೆ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡು ಆನಂದಪರವಶರಾಗಿ ವಾಗ್ರೂಪವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅನುಭವದ ಅವ್ಯುತ ವಾಹಿನಿಯನ್ನು ಹೊರಸೂಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅನುಭವಾವ್ಯುತದ ರುಚಿಯು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಅವರಂಥ ಮಂದಭಾಗ್ಯರೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗದು. ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರು, ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು, ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರು, ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು, ಶ್ರೀಗೋಪಾಲದಾಸರು ಮುಂತಾದ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಮಗುಂಟಾದ ವೇಣುಗಾನಲೋಲಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಲೀಲಾನುಭವವನ್ನು ಸುಲಲಿತವಾದ ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ, ರಾಗರಸಪುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೀರ್ತನಗಳಲ್ಲಿ ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ವರ್ಣಿಸಿ ನಮ್ಮ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯು ಆ ದಿವ್ಯತರ ವೃಂದಾವನದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿದ್ದು ನಲಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. “ಶಿಸ್ತಿನಿಂ ಕೊಳಲ ನೂದುವ ಓರೆನೋಟ”ದ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯು ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರ ಕಣ್ಣುಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದಂತಿದೆಯಂತೆ! “ಕೂಡಿಹ ಸೋಗೆಗಿರಿಯಕಡುಸೊಂಪು, ಸೊಗಸುವಡೆದ ಸುಳಿಗುರುಳಿನಗುಂಪು, ಆಡುವ ಮುರುಹುಮಾಗಾಯ್ತುಳ

ವೆಂಪು, ಕೂಡಿಕುಣಿನ ಕುಡಿಹುಬ್ಬಿನಲಂಪು, ಕೊಳಲೆಡೆಗೆಡೆಗೆ ತೋರುವ
 ಕೆಂಬೆರಳು, ಕೊನಬುವಡೆದ ಕೊಂಕಿದಗೆರೆಗೊರಳು, ಧಳಧಳಿಸುವ ತೇಲುವ
 ಕಣ್ಣರಳು, ತನುಗಂಪನು ಸೂಸುವ ಸುಯ್ಯಲರು, ಸಿರಿಯೆದೆಯಲಿ
 ತೊಳಲುವ ಪುಲಿಯುಗುರು, ಸಿಂಗರಿಸಿದ ಸಿರಿಗಂಧದ ತಿಗುರು, ಕೊರಳ
 ದಂಡೆಯ ತುಳಸಿಯ ಹೊಸಚಿಗುರು, ಕೊನೆಮುಸುಕಲು ಮೊನ್ನುಗುರಿನ
 ಮೊದರು, ಮುಳಿದು ಯಶೋದೆ ಕಟ್ಟಿದ ಮೊಡೆದಾರ, ಮುಡ್ಡುಮೊಳೆಯೆ
 ನೇವಳದುಡಿಧಾರ, ಬಳಸಿದ್ದ ವಳಸರದಶೃಂಗಾರ, ಬಣ್ಣದುಡಿಯಬಿಗಿದುಟ್ಟ
 ಒಯ್ಯಾರ, ಒಂದಡಿನೆಲದೊಳುನಿಂದಿನನಿಲುವು, ಮತ್ತೊಂದಡಿ ಸಾರ್ಚಿಪ
 ಬಲುಗೆಲುವು, ಮುಂದೆಪಶುಗಳಮನ್ನಿಪ ನಿಲುವು, ತಂದೆಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಂದಿಗೆ
 ಪಾದದೊಲವು” ಇವುಗಳು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರ “ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಿದೆ”
 ಯಂತೆ! ‘ವೃಷ್ಟಿ ವಂಶಾಗ್ರಗಣ್ಯ, ಪುಂಶಿರೋರತ್ನ, ಸರ್ವಸಹಾರಮಣ’
 ನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ‘ನವರಂಧ್ರಯುತದಿಂದ ನವ್ಯತರಮಾದ ವಂಶನಾಳ’
 ವನ್ನು ‘ಜಲಜದಂದದೊಳಿರುವ, ತಳಿರಸೋಲಿಸುವ, ಜಲಜಶಂಖಗದಾದಿ
 ಬಲುರೇಖೆ ಮೊಳೆವ ಕರದಿಂದ ಪಿಡಿದು ಸುಷಿರಗಳನಾರೈದು, ಮಂಜುಳಾ
 ತ್ಮಕವಾದ ಮಧುರತರಮಾದ, ಹೊಂಚಿಗುರು ನಗುವ ಬಿಂಬವಜೈಸು
 ತಿರುವ, ಸಾರತರ ರುಚಿಗಳಿಗೆ ತೌರುಮನೆಯಾದ ಸಾರಚೆಂದುಟಿವೀಂಟಿ
 ಸವಿಯಲು ಧರಿಸಿ,

ಸಪ್ತಸ್ವರಗಳಿಂದ ಸರಿಗಮಪದನಿ
 ಸಪ್ತತಾಳಗಳಿಂದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕದಿ |
 ಲಯದಲಕ್ಷಣವು ತಾಳಗಳಲಕ್ಷಣವು
 ಲಯನಾಗದಂತೆ ಪಾಲಯನಾಗಿ ಮುದದಿ |
 ನಾಟಿ ಗೌಳ ವರಾಳಿ ನವರೋಜು ಸುರಟಿ
 ನಾಟಿಕುರಂಜಿ ಕಾನಡ ದ್ವಿಜಾವಂತಿ |
 ಕನ್ನಡ ಕಾಂಭೋಜಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ತೋಡಿ
 ಘನ್ನ ಭೈರವಿ ಆನಂದಭೈರವಿ ವಸಂತ |
 ಭೈರವಿ ಬಿಲಹರಿ ಪಾಡಿ ಸಾರಂಗ

ಮಾರವಿ ಗುರ್ಜರಿ ಮಲಹರಿ ಫರಜು |
 ಆರಭಿ ನಾಗ ಗಾಂಧಾರಿ ನಾಯಕಿಯು
 ಧೀರಶಂಕರಾಭರಣ ನಿರುಸಮ ಮುಖಾರಿ |
 ಸಾವೇರಿ ಅಹೇರಿ ಅಸಾವೇರಿ ಮಧ್ಯ-
 ಮಾವತಿ ದೇಶಿ ಶ್ರೀ ಮಾಳವಿ ಮೇಘ-
 ರಂಜನಿ ಕುರಂಜಿ ಗೌರೀ ರಾಗಘಂಟಾ
 ಮಂಜುಳ ಕೇದಾರ ಮಹಿತಕಾಂಬೋದಿ |
 ಯದುಕುಲಕಾಂಬೋದಿ ಚಂಚುಕಾಂಬೋದಿ
 ಮುದದಿ ಭೂಪಾಲಿ ಕೋಕಿಲನರಾಳಿ |
 ನೀಲಾಂಬರೀ ಕಾಪಿ ನಿಪುಣವಸಂತ
 ಲಲಿತ ಗುಂಡಕ್ರಿಯ ನಾದನಾಮಕ್ರಿಯ |
 ಬ್ಯಾಗಡೆ ದರಬಾರು ಕೇತಾರಗೌಳ-
 ರಾಗ ಪುನ್ನಾಗವರಾಳಿಯು ಶಹನ |

ಮುಂತಾದ ರಾಗಗಳನ್ನು ಕೊಳಲಿನಲ್ಲಿ ಬಾರಿಸುತ್ತ ವೇಣುಗಾನದ ಮಧುರ
 ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಭೂವ್ಯಾಕಾಶಗಳು ತುಂಬುವಂತೆ ಮಾಡಲು, ಅಂಬರದಿ
 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಸುರರು, ನಾರದರು, ತುಂಬುರರು, ಗಂಧರ್ವವರರು, ಕಿನ್ನರರು
 ಕಿಂಪುರುಷರಾದಿಯಾಗಿ ತಲೆದೂಗಿ ಗೋವುಗಳ ಸಲೆ ಪುಣ್ಯ ಫಲವ ಪಲವು
 ವಿಧದಲ್ಲಿ ಪೊಗಳಿ ಪಾಡಿದರಂತೆ; ಸುರರು ಅಂಬರದಿ ಪುಷ್ಪ ವರ್ಷಗಳನ್ನೂ
 ಸುರಿಸಿದರಂತೆ!

ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ಗೋಪಾಲಮೂರುತಿ, ಸ್ವಾಮಿ ಪುರಂದರವಿಠಲ
 ರಾಯನು, ಹೇಮಾಂಬರವುಟ್ಟು, ದಾಮ ವನಮಾಲೆ ಬರ್ಹಿಭೂಷಿತ
 ನಾಗಿ ಗೀರ್ಗಂಧ ಕಸ್ತೂರಿನಾಮ ಮಕುಟದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಆ ಮಧು ಕುಂಜ
 ವನದಿ, ನಾಮಕ್ರಿಯ ಮೇಘರಂಜನಿ ಮುಂತಾದ ರಾಗಗಳನ್ನು ಪಾಡಲು
 ಸಾಮನೇದ ಶರಣು ಹೊಡೆದು ನಮೋ ನಮೋ ಎಂದಿತಂತೆ!

ರಂಗ ಕೊಳಲನೂದಲಾಗಿ ಧರೆಯು ಮಂಗಳಮಯವಾಯಿತಂತೆ!
 ಜಗಂಗಳು ಜೈತನ್ಯ ಮರೆದು ಅಂಗಪರವಶವಾದುವಂತೆ! ತೀಡಿದ

ಮಾರುತ ಮಂದಗತಿಯನ್ನೈದಿತಂತೆ, ಬಾಡಿದ ಬರಲು ಫಲಗೊಂಚಲು ಬಿಟ್ಟಿತಂತೆ! ಅಳಿಕುಲಗಳು ಪಾಡಲೊಲ್ಲವಂತೆ, ಜಾಣ್ಣುಕ್ಕಿ ಗಿಳಿಗಳು ಹೇಡಿಗೊಂಡವಂತೆ, ಕೋಗಿಲೆಗಳು ಮಾತಾಡದೆ ಕಳೆಗುಂದಿದವಂತೆ. ಓಡ್ವಾಟ ವೈರಾಟ ಬಿಟ್ಟು ಖಗವೃಗ ಗಾಢ ನಿದ್ರಾವಶವಾದುವಂತೆ! ಸಿದ್ಧ ಮುನಿಜನರು ಇದ್ದ ಸಮಾಧಿಯೊಳಿದ್ದು ಕುಣಿಕುಣಿದು ಭವಸಮುದ್ರವ ಗೆದ್ದುಕೊಂಡರಂತೆ! ಕೆಚ್ಚಲು ಬಿಗಿದು ತೊರೆಯಲು ಮೊಲೆಯು ವತ್ಸ ಗಳೊಡಲಾಸೆಯ ತೊರೆದು ಎಳೆ ಹುಲ್ಲ ಕಚ್ಚಿರಲಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗೋವ್ವಳು ಪುಚ್ಚವ ನೆಗಹಿನೀಂಟಿಸುತ್ತ ನಿಂದುವಂತೆ! ಅಚ್ಯುತನಾಕೃತಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಸುರರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿ ಮುಕುಂದನ ಲೀಲಾ ವಿನೋದಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕುಸುಮವನ್ನು ಸುರಿಸಿದರಂತೆ!—(ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ “ರಂಗ ಕೊಳಲ ನೂದಲಾಗಿ” ಎಂಬ ಕೀರ್ತನೆಯಿಂದ ಉದ್ಧೃತವಾದುದು.)

ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು ವೇಣುಗೋಪಾಲನ ಒಂದು ಸರಳವಾದ ಚಿತ್ರ ವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಕಂಡ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ:—

ರಾಗ: ಮಧ್ಯಮಾವತಿ ಆದಿತಾಳ

ಶ್ರೀಶ ಕೊಳಲನೂದಿದನಂದು—

ಶ್ರೀಧರನಿಂದು || ಪ ||

ವಾಸವವಂದಿತ ವಾತಜಸೇವಿತ

ವಾಸುಕಿಶಯನನು ಓರೆಸುನೋಟದಿ || ಅ ಪ ||

ಬೆರಳ ಸಂದಿಲಿ ಮುರುಳಿ ಪಿಡಿದು—ಮುರಾರಿ ತಾನು

ಹರುಷದಿಂದಲಿ ಸ್ವರವ ನುಡಿದು—ವಾರಿಜನೇತ್ರ

ಅರಳು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಸರಗಳ ಮುಡಿದು |

ಕೊರಳ ಪದಕ ಹಾರ ಕಾಸ್ತುಭಶೋಭಿತ

ಮರುಳು ಮಾಡುತ ಮಡದಿಯರೆಲ್ಲರ || ೧ ||

ಗೌರೀ ಗಾಂಧಾರಿ ಗೌಳಪಂತು—ಗೌರೀಶಭೂಷಣ

ಶೌರೀ ಸಾರಂಗ ಮೋಹನವಿಂತು—ಸಾವೇರಿ ಸುರಟಿ

ಭೈರವಿ ಬ್ಯಾಗಡೆ ಉದುತ ನಿಂತು |
 ಮಾರಜನಕತಾನಾನಂದದಿಂದಲಿ
 ವೀರ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ವಿಧವಿಧರಾಗದಿ || ೨ ||
 ನಾರದ ತುಂಬುರ ನಾಟ್ಯವನಾಡೆ—ನಳಿನನಾಭನ
 ಗಿರಿಜಾಪತಿಯು ವಂದಿಸಿ ಬೇಡೆ—ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣನ
 ಭಾರತಿಪತಿಯು ಕೊಂಡಾಡೆ ||
 ವರಗುರುವಂದಿತ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯ |
 ಹರುಷವ ಪಡಿಸುತ ವನಿತೆಯರೆಲ್ಲರ || ೩ ||

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)

|| ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧಗುರು ರಾಜೋ ವಿಜಯತೇ ||

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಮಹಿಮಾವೃತ್ತ

ಲೇಖಕರು:—ಶ್ರೀ ಮಹಿಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು,
ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

(ಮುಂದುವರಿದು)

ಶ್ರೀಸತ್ಯವಿಜಯತೀರ್ಥಯತಿವರ್ಯರ ವೃಂದಾವನಪ್ರವೇಶವು

ಶ್ರೀಸತ್ಯವಿಜಯತೀರ್ಥರ ವೃಂದಾವನಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಹದಿನೈದು ದಿವಸಗಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಶ್ರೀರಾಮವೇದವ್ಯಾಸದೇವರವಿಶೇಷಪೂಜಾ, ಪರಸ್ಪರಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುವಾಸಿನಿಯರ ವೃಷ್ಟಾನ್ನ ಸಂತರ್ಪಣಾದಿಮಹೋತ್ಸವಗಳನ್ನು ಮಹಾವೈಭವದಿಂದ ಆರಣಿಯ ಅರಸರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರು ಶುಶ್ರೂಷಾಬಲದಿಂದ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದರು. “ನಾನ್ಯತಂ ಋಷಿಭಾಷಿತಂ” ಎಂಬ ಸುಭಾಷಿತದಂತೆ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರು ಪೂರ್ವದ್ವಯೇ ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ ಚೈತ್ರಕೃಷ್ಣವಿಕಾದತೀಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಶ್ರೀಹರಿಸ್ಮರಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪರಲೋಕಯಾತ್ರಾ ಮಾಡಿದರು.

ಗುರುಭಕ್ತಿಭರಿತನಾದ ವೇಂಕಟಭೂಪತಿಯು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸಕಲಾಭರಣಾದಿಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ದೇವರುಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿ ಸುದೃಢವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪನಮಾಡಿ ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಅಣುಸಂಸ್ಥಾನದ ಮುಕ್ತಾಮಿಗೆ ಗುರುವಿಯೋಗವಾರ್ತಾವಿಜ್ಞಾಪನಾರ್ಥವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರುಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

ರಾಜಾಜ್ಞಾಧುರಂಧರರಾದ ಭೂಸುರಪ್ರವರರು ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ದಿವ್ಯಸನ್ನಿಧಿಯನ್ನು ಸೇರಿ, ವೇಂಕಟಭೂಮಿಪಾಲಪ್ರದತ್ತವಾದ ಗುರುವಿಯೋಗಸೂಚಕವಾದ ಪತ್ರವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಯತಿವರ್ಯರು ವೇಂಕಟಮಹೀಪಾಲನು-
ವಿಪ್ರೋತ್ತಮರದ್ವಾರಾ ಕಳುಹಿಸಿದ ಪತ್ರವನ್ನು ಅವಲೋಕನಮಾಡಿ ನಿಜ
ಗುರುವಿಯೋಗವೃತ್ತಾಂತಶ್ರವಣದಿಂದ ಚಿನ್ನರಾಗಿ ಮೊದಲು ನೇತ್ರೋದಕ
ಧಾರೆಯಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಅನಂತರ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾದ ನದೀಸ್ನಾನಮಾಡಿ
ಪರಿಶುದ್ಧರಾದರು. (ಗುರುಗಳು ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದ ವೃತ್ತಾಂತಶ್ರವಣ
ದಿಂದ ದುಃಖಿತರಾಗಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆಂಬ ಭಾವ.) ಶ್ರೀಸತ್ಯ
ಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಈ ವೃತ್ತಾಂತಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದಕೂಡಲೆ
ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ವಿಳಂಬಮಾಡದೆ ಪರಿವಾರಪರಿವೃತರಾಗಿ ಸ್ವಕೀಯವಾಸಸ್ಥಾನ
ದಿಂದ ಹೊರಟು ಪ್ರತಿದಿನದಲ್ಲಿಯೂ ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಬಹುದೂರಪ್ರದೇಶ
ವನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸುತ್ತಾ ಅತಿಶೀಘ್ರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆರಣಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದರು.
ಬಯಾದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಧೈರ್ಯಸೌಶೀಲ್ಯ ನಯವಿನಯಾದಿಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿದ ಹರಿಗುರುಪ್ರಿಯಭಕ್ತನಾದ ವೇಂಕಟಭೂಪತಿಯು ಆಸ್ಥಾನ
ಪಂಡಿತಮಂಡಲಿಯಿಂದಲೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರುಗಳಿಂದಲೂ ಸಮೇತ
ನಾಗಿ ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರನ್ನು ಇದಿರುಗೊಂಡು
ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಸತ್ಯವಿಜಯತೀರ್ಥ
ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ದಿವ್ಯಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಬಂದನು. ಶ್ರೀಸತ್ಯ
ಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಗುರುಗಳ ವೃಂದಾವನಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ
ದಂಡಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನಾಚರಿಸಿ ಉಪವಿಷ್ಟರಾದರು.

ವೇಂಕಟಭೂಪತಿಯು ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥ
ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರನ್ನು ಪರಮಾದರದಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಪಾದ-
ಪೂಜಾದಿವಿವಿಧಸೇವಾಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದನು. ವೇಂಕಟ
ಭೂಪತಿಯು ತನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸಕಲವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ
ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಣಮಾಡಿ
ಗುರ್ವನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದನು. ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳ
ವರು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಸತ್ಯವಿಜಯತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ
ವೃಂದಾವನದ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮವೇದವ್ಯಾಸ ದೇವರಪೂಜಾವನ್ನು

ವೈಭವದಿಂದ ನಡೆಸಿ ತದನಂತರ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತರಾದ ನಿಜ ಗುರುಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಶ್ರದ್ಧಾಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಪೂಜಾಮಾಡಿ ಪರಮಧನ್ಯರಾದರು.

ವಿಧವಿಧವಾದ ಪಕ್ಷಾನ್ನಗಳನ್ನು ರಚನಮಾಡಿಸಿ ಶ್ರೀರಾಮವೇದ ವ್ಯಾಸದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣಮಾಡಿ ಶ್ರೀಗುರುಗಳಿಗೆ ಹಸ್ತೋದಕವನ್ನು ನಡೆಸಿ ನಾನಾದೇಶಗಳಿಂದ ಸಮಾಗತರಾದ ಸಮೀರಸಮಯಸಮುದಯ ಪ್ರವಚನನಿರತರಾದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾದ ಪರಸ್ಪರಪ್ರವಿಪ್ರೇತ್ತಮರುಗಳ ಭೋಜನದಕ್ಷಿಣಾಪ್ರದಾನನೂತನಾಂಬರರಾಜತಭಾಜನಾದಿವಿತರಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮಕಲ್ಪದಿಂದ ಸ್ವಗುರುಗಳ ಆರಾಧನಾಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಸರ್ವರಿಗೂ ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದಾದಿವಿನಿಯೋಗದಿಂದ ಪರಮಾನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಪಶ್ಚಿಮದಿಗ್ವಿಜಯವು

ಕೆಲವುದಿನಸಗಳಾದಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರು ಆರಣನಗರದಿಂದ ಪರಿವಾರಪರಿವೃತರಾಗಿ ದಿಗ್ವಿಜಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಮಾನರಾದ ವಿಜಯಾಭಿಲಾಷಿಗಳಾದ ಪ್ರಬಲ ವಿದ್ವಜ್ಜನರುಗಳನ್ನು ವಾದದಲ್ಲಿ ಪರಾಜಿತರನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರವಾವುದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ

ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧವಿಚಾರಪೂರಿತವಾದಪಂಚಗ್ರಂಥೀಯಂಬ ಪ್ರಾಥವಾದಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚನಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಾಹ ಮಹೀಪತಿಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ರಘೋಜಿ ಭೋಸಲನೆಂಬ ಭೂಪನಿಂದವಡಗೂಡಿ ಪತ್ತೇಶಿಂಗನೆಂಬ ಸೇನಾಪತಿಯು ಅಪಾರವಾದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಮಾರ್ಗ ತ್ವೇನ ರಾಯಚೂರು ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪ್ರಿಯ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಇದ್ದುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವರ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದನು.

ಆತನು ತನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ವಿನಯವಿಭೂಷಿತನಾಗಿ ಗುರುಗಳ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ, ನಾನು ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ತಿರುಚನಾಪಲ್ಲಿ ನಗರವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶ್ಯದಿಂದ ಸೈನ್ಯದ ಸಮ್ಮೇತನಾಗಿ ಹೊರಟಿರುತ್ತೇನೆ. ಆ ಮನೋರಥವು ಸಿದ್ಧಿಸುವಂತೆ ತಾವು ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರೀ ಪಾದಂಗಳವರ ಕೃಪಾವಿಶೇಷದಿಂದ ಅಭೀಷ್ಟ ಲಾಭವಾದರೆ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸವಾರಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಆ ನಗರದಲ್ಲಿ ವೈಭವದಿಂದ ನನ್ನ ಸೇವಾವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಧಾನ್ಯವಾಗುವ ಭೂಮಿಗಳನ್ನೂ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಎರಡು ಆನೆಗಳನ್ನೂ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವು ಅಧಿಕವಾಗಿರುವುದು. ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲಾ ನೆರವೇರಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದನು.

ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ನಿಮ್ಮ ಮನೋಗತವಾದ ಸಕಲ ಕಾರ್ಯವೂ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನೆರವೇರುವದೆಂದು ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಜಯಲಾಭವಾಗುವದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಅವನ ಸಂದೇಹವನ್ನು ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಅಮೋಘವಾದ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಉದ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ರಾಜನು ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದನು. ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಕೆಲವು ಕಾಲ ರಾಯಚೂರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ರಾಮವೇದವ್ಯಾಸದೇವರ ಪೂಜಾ ತಪೋವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾದಿ ವ್ಯಾಪಾರ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಸಾಧುವರ್ಗವನ್ನು ಸಂತೋಷಸಾಗರನಿಮಗ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಸವಣೂರು ದೇಶದ ಪ್ರಭುವಿನಿಂದ ಸಾದರಾಹ್ವಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂಸ್ಥಾನ ಪರಿವಾರದಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಸಡಗರದಿಂದ ಸವಣೂರು ನಗರಕ್ಕೆ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಮಾಡಿದರು.

ಸವಣೂರು ರಾಜನು ಬಹು ವೈಭವದಿಂದ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರನ್ನು ಇದಿರುಗೊಂಡು ಮಹೋತ್ಸವದಿಂದ ಪುರಸ್ಕರಣಮಾಡಿಸಿದನು.

ಸವಣೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರು ಮೂಲರಾಮ ವೇದವ್ಯಾಸ ದೇವರ ಪೂಜಾ, ಮಹನೀಯಪಾದಸಮಯಪ್ರವಚನವಾಖ್ಯಾನಾದಿ

ಗಳಿಂದ ಸುಜನರಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧಾದಿಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ ಕೆಲವು ಕಾಲ ನಿವಾಸಮಾಡಿದರು.

ಪರಮಾದರದಿಂದ ಗುರುವರರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಮಾಡಿದ ಪ್ರಭುವರನು ವಿಶೇಷ ದ್ರವ್ಯವನ್ನೂ ಅಮೌಲ್ಯವಾದ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನೂ ಗುರುಚರಣ ಸರೋಜಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಣಮಾಡಿ ತದೀಯಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರ ನಾದನು.

ಭಿಕ್ಷುವರ್ಯರ ದಕ್ಷಿಣದೇಶಯಾತ್ರೆಯು

ಯತಿವರ್ಯರು ಅತಿಶಯೋತ್ಸವದಿಂದ ಸವಣೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ತ್ರಿಶಿರಃಪುರ (ತಿರುಚನಾಪಲ್ಲಿ) ದಿಂದ ರಾಜಾಜ್ಞಾನು ಸಾರವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಭೂಸುರೋತ್ತಮನು ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಆಹ್ವಾನಾರ್ಥ ವಾಗಿ ಸವಣೂರಿಗೆ ಬಂದನು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದಂತೆ ತಿರುಚನಾಪಲ್ಲಿನಗರವು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದೇಶದ ಪ್ರಭುಗಳಾದ ರಘೋಜಿ, ಪತ್ತೇಶಿಂಗರುಗಳಿಗೆ ವಶವಾಗಿ ಜಯಲಾಭವಾದ ವಾರ್ತಾ ಶ್ರವಣಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದ್ವಾರಾಕೃತವಾದ ಉಭಯರಾಜರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ನಿಜಪಾದಾಂಬುಜಭಜನದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸುಕರಾದ ಜನರಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾದ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀಶ್ರೀಗಳವರ ಸಂಚಾರಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರಮಣೀಯವಾದ ನಾನಾಪ್ರದೇಶಗಳು ಸಿಕ್ಕಿದವು. ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತರಹಗಳಾದ, ವಟಾಶ್ವತ್ಥಪನಸರಸಾಳತಾಳತಮಾಲಹಿಂತಾಳನಾಗ ಪುನ್ನಾಗ-ಚಂಪಕ-ಚಾಂಪೇಯ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ನಿಚುಳ ಜಂಬೂಜಂಬೀರ ದೇವದಾರು ಧಾತ್ರೀ ಪ್ರಭೃತಿದ್ರುಮಸಮೂಹಗಳು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ತೆರತೆರನಾಗಿರುವ ತರುನಿಕರದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನವಾದ ಮರುಗ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಜಾಜಿ ಸಂಪಿಗೆ ನಾಗಸಂಪಿಗೆ ಮುಂತಾದ ರಜತಕನಕಾದಿಕಾಂತ್ಯತಿ ಶಾಯಿಕಾಂತಿಯುತವಾದ ಸುಂದರಪುಷ್ಪವೃಂದಗಳೂ ಸುಧಾಸೋದರರಸ ಭರಿತವಾದ ಫಲಸ್ತೋಮಗಳೂ ರಸಾಭಿಜ್ಞರಾದ ಪಾಂಥಜನರ ಶಿರೀಷ

ಕುಸುಮಕೋಮಲವಾದ ವಿಮಲಸ್ವಾಂತವನ್ನು ನಿತಾಂತವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಪರಮಸನ್ನಿಧಾನೋಪೇತವಾದ ವಿಮಲಜಲವಿಲಸಿತನದೀಸಮುದಯದಿಂದ ಸಂಶೋಭಿತವಾಗಿದ್ದವು. ದಿವ್ಯನದೀತೀರವಿರಾಜಮಾನಗಳಾದ ಪವಿತ್ರಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಮತಾಲಂಬಿಗಳಾದ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರಾದ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮರು ವಾಸವಾಡಿದ್ದರು.

ಇವರುಗಳು “ಆಚಾರಃ ಪ್ರಥಮೋಧರ್ಮಃ” ಇತ್ಯಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಶಂಕಿತಸದಾಚಾರಸಂಪನ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಕವಿನಿಕರವರ್ಣಿತಸುವಿಮಲಜಲಾಲಂಕೃತಕಾವೇರೀತೀರದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನವಾದ ಬಹುಪ್ರದೇಶಗಳು ಶ್ರೀವಾದಂಗಳವರ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರವಾದವು ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾವೇರೀಜಲಾಶ್ರಯದಿಂದ ಪ್ರೀತ್ಯಾದಿಬಹುಧಾನ್ಯರಾಶಿಗಳು ಪ್ರತಿನಿವರ್ಷ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ತದ್ದೇಶವಾಸಿಗಳಾದ ಜನರು “ಧಾನ್ಯೇನ ಧನವಾನ್” ಯಂಬ ನ್ಯಾಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ಮಹಾಶ್ರೀಮಂತರಾಗಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀವಾದಂಗಳವರು ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೋತಮಾನವಾದ ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ವಿದ್ವತ್ಸಭೆಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಗೀರ್ವಾಣಗುರುಭಾರತೀ ಸಂಕಾಶವಾದ ಸುರಭಾರತೀಮಯವಾದ ಸ್ವಕೀಯವಾದ ಉಪನ್ಯಾಸಭಾರತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಮನ್ಮಾಧ್ವರಾದ್ಧಾಂತಸಮರ್ಥನವನ್ನು ಮಾಡಿ ತತ್ವದ ಸಾರವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯಜನರೂ ಗ್ರಹಿಸುವಂತೆ ಲಲಿತವಾದ ಶೈಲಿಯಿಂದ ಭಾಷಣಮಾಡಿ “ವಿದುಷೋಽವಿದುಷೋತ್ರಶೃಣ್ವತೋಽಲಂ ವ್ಯಧಿತಾನಂದರಸಾಂಬುಧೌ ನಿಮಗ್ನಾ” ಯಂದು ಸುಮಧ್ವವಿಜಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದಂತೆ ಸಭಾಸದರಾದ ಸಕಲಜನಗಳಿಗೂ ಮಹಾನಂದವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀಶ್ರೀಸಾದಂಗಳವರ ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಷೇತ್ರಪ್ರಯಾಣವು

“ಇಹ ಖಲು ಸು ಖ ಮೇ ವ ಮೇ ಸ್ಯಾತ್ ದುಃಖಂ ಮನಾಗಪಿ ಮಾಭೂದಿತಿ ನಿಖಿಳಾಪೇಕ್ಷಿತಮೋಕ್ಷಾ”ಖ್ಯಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಪರಂಪರಯಾ ಪ್ರದಾನಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷವಾದ ನದಿಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಲೋಚನ-

ಗೋಚರಗಳಾಗುತ್ತಿರುವವು. ಆದರೆ “ ಕಾವೇರೀ ಚೊಳಭೂಮಾತಾಭುಕ್ತಿ ಮುಕ್ತಿ ಕರೀ ಸರಿತ್ ” ಯಂದು ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯ ಚರಣರಿಂದ ಸಂ-
ವರ್ಣಿತವಾದ ಸುವಿಮಲಸಲಿಲಸಂಕುಲವಾದ ಕಾವೇರೀನದಿಯು ಐಹಿಕಾ-
ಮುಷ್ಠಿಕುಲಭಯಪುರುಷಾರ್ಥವಿತರಣದಲ್ಲಿ ಪಟುತರವಾಗಿದೆ.

ನಿರುಪಮಮಹಿಮಸ್ತೋಮಮಹಿತವಾದ ಈ ಕಾವೇರೀನದಿಯತೀರ
ದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯವಾದ ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಷೇತ್ರವು ರಾರಾಜಮಾಸವಾಗಿರುವದು. ಪರಮ
ಪಾವನಗಳಾದ ಸ್ವಯಂವ್ಯಕ್ತಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈಕ್ಷೇತ್ರವು “ ಅದ್ಯಂ ಸ್ವಯಂ
ವ್ಯಕ್ತಂ ವಿಮಾನಂರಂಗಸಂಜ್ಞಕಂ ” ಯಂದು ಇದಂ ಪ್ರಥಮತಯಾ ಪರಿ
ಗಣಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕಾವೇರೀವೃದುಮಾನಸಮಂದಿರನಾದ ಹಂಸವಾಹನಸಿತನಾದ
ಶ್ರೀಭೂಕರಸರೋಜಯುಗಳಸಂವಾಹಿತಚರಣನಳಿನಾದ ಮಂಗಳಾಂಗ-
ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನು ಸಂಶ್ರಿತಸುಜನಸ್ತೋಮರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಈಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ
ಅನರ್ಘ್ಯಮಣಿಗಣಸಂಶೋಭಿತ ಸಹಸ್ರಫಣಾಮಂಡಲಮಂಡಿತನಾದ ಶೇಷ-
ದೇವನ ಪಯಃಫೇನನಿಭವೃದುಳಾಂಗದಲ್ಲಿ ಶಯನಮಾಡಿರುವನು.

ಪ್ರಳಯಾರ್ಣವದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಚಿರಕಾಲ ವಟಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಯನ
ಮಾಡಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ತನೂದರದಲ್ಲಿ ಅಚಿಂತ್ಯಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಧಾರಣಮಾಡಿದ
ಚತುರ್ದಶಭುವನಭರದಿಂದಲೋ ಎಂಬಂತೆ ನಿದ್ರೆಯಂ ಪೊಂದದೆ ಪ್ರಕೃತ
ಕುಸುಮಸಂಕಾಶಸ್ವಕೀಯಪದಸರೋಜಸಂಸೇವನದಲ್ಲಿ ಸಿರಿದೇವಿಯನ್ನು
ನಿಯಮಿಸಿ ನಿದ್ರೆಯಂಗೈಯುತ್ತಿರುವನೋ ಎಂಬಂತೆ ಬಾಭಾಸಮಾನ
ನಾಗಿರುವನು.

ಅಂಗಜಾತಿಶಾಯಿಸೌಂದರ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ಮಂಗಳಮೂರ್ತಿಯಾದ
ರಂಗನಾಥಸ್ವಾಮಿಯಿಂದ ಸಂಶೋಭಿತವಾದ ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ
ತದ್ವೇಶಾಧೀಶನಾದ ಮುರಾರಿರಾಜನು ವಿದ್ಯತ್ಕುಲತಿಲಕರಾದ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮ
ರಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಚತುರಂಗಬಲಾನ್ವಿತನಾಗಿ ವಿವಿಧವಾದ್ಯವಿಭವ
ಗಳೊಡನೆ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರನ್ನು ಇದಿರುಗೊಂಡು
ಪುರಪ್ರವೇಶಮಾಡಿಸಿದನು.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರ ಪುರಸ್ಕರಣಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದೇಶಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ರಘೋಜಿ ಪತ್ತೇಶಿಂಗನೆಂಬ ಅಭಿಧಾನಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಇಬ್ಬರು ಪುರುಷರು ಸೈನ್ಯಪರಿವಾರಪರಿವೃತರಾಗಿ ಶ್ರೀಪಾದಗಳವರ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಗುರುವರ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ತಮ್ಮ ಪರಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಶತ್ರುಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಅಪಾರಸಂಪತ್ಸಮೇತರಾಗಿ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವೆವು ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಶ್ರೀಪಾದಗಳವರ ಶ್ರೀಮದುತ್ತರಾದಿಮಠ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಎರಡು ಆನೆಗಳನ್ನು ಬಹುದ್ರವ್ಯವನ್ನೂ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕಸಮರ್ಪಣೆಮಾಡಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾದರು. ಈ ವೀರಪುರುಷರಿಬ್ಬರೂ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪರಮಭಕ್ತರು. ಇಂತಹ ಶಿವಕೈಂಕರ್ಯಧುರೀಣರಾದ ಈ ಪುರುಷರು ವೈಷ್ಣವ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಪಾದಗಳವರ ಪದಪಂಕೇರುಹದಲ್ಲಿ ಅಪಾರಭಕ್ತಿಯುಕ್ತರಾದುದು ವಿಸ್ಮಯನೀಯವಿಷಯವಲ್ಲವೇ?

ಏತಾದೃಶವಾದ ಮಹಾಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪರಮಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ರಘೋಜಿಪತ್ತೇಶಿಂಗರು ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ಶ್ರೀರಂಗಪ್ರದೇಶದ ರಾಜನಾದ ಮುರಾರಿರಾಜನು ಶ್ರೀಪಾದವರೇಣ್ಯರಲ್ಲಿ ಅಪಾರಭಕ್ತಿಭರಾವನತಕಂಧರನಾಗಿ “ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ ತಮ್ಮ ನಿರುಪಮಕರುಣಾಬಲದಿಂದಲೇ ನನ್ನ ರಾಜ್ಯಕೋಶಾದಿಗಳು ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವೆಂದು ಧೃಢವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳವನಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸೇವಕನಾದ ನನ್ನ ಅಲ್ಪಸೇವೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ವಾಸಮಾಡಿದರೆ ರಾಜ್ಯಕೋಶಾದಿ ಸಕಲಸಂಪತ್ತುಗಳೂ ದಿನೇ ದಿನೇ ಅಧಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವವೆಂದು ದೃಢನಿಶ್ಚಯವುಂಟಾಗಿರುವುದು. ಶ್ರೀಪಾದಗಳವರು ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಮಾಡಿ ಸಚ್ಚಾಸ್ತ್ರಪ್ರವಚನ ಶ್ರೀರಾಮಾರ್ಚನ, ತಪಃಪ್ರಭೃತಿಸತ್ಕರ್ಮಕಲಾಪಾನುಷ್ಠಾನಪರರಾಗಿ ಈ ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡಿ ಆಶ್ರಿತಸೇವಕವರ್ಗವನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು” ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ವಿನಯಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಾರ್ಥನ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. [ಮುಂದುವರಿಯುವುದು.]

|| ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋನಮಃ ||

|| ಹರಿಃ ಓಂ ||

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥವಿಜಯ

ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯಃ,

ಹರಪನಹಳ್ಳಿ.

(ಮುಂದುವರಿದು)

ಈ ಸನ್ನಿವೇಶವು “ನಿಮಗೆ ಶುಭಶಕುನ” ವೆಂದು ಕೆಲವರು, ಈ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯರು ಸ್ವರ್ಶಮಾಡಕೂಡದಾದ್ದರಿಂದ ನಿಮಗೆ “ಅನಿಷ್ಟಕರ” ವೆಂದು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು, ವಿವಿಧ ವಿವಿಧವಾಗಿ ಮಾತಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಜಯಾಚಾರ್ಯರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅತೀವ ಖೇದವಾಯಿತು. ಮುಂದೇನು ಗತಿ, ಯಾರನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಚಿಂತೆಯಾಗಿ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಪೂಜ್ಯ ಆಚಾರ್ಯ ಸೇತೂರಾಮಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯಮಾಡಿದರು. ಇದು ಲೌಕಿಕದೃಷ್ಟ್ಯ ಅನಿಷ್ಟಕಾರಿ ಎಂದು ತೋರಿದರೂ ಜಯಾಚಾರ್ಯರಂತಹ ವಿರಕ್ತರಿಗೆ ಹಾನಿಕರವಲ್ಲವೆಂದು ಸೂಚಿಸಿ “ಸ್ವಪ್ನಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಶಕುನಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಕುರಿತು ಅಪಕ್ವ ಬುದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಬಾರದು. ಶ್ರೀಮನ್ಮರಿಯಮೂಲಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಯತ್ಯಾಶ್ರಮಿಗಳಲ್ಲದವರು ಮುಟ್ಟಿಕೂಡದು. ಇವರು ಮುಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಈ ಆಶ್ರಮವು ಅಂದರೆ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವು ಬದಲಾಯಿಸಬಹುದು” ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟರು.

ಈ ವಿಷಯಸಂಘಟನೆಯಾದಂದಿನಿಂದಂತೂ ಶ್ರೀ ಜಯಾಚಾರ್ಯರೂ “ವಿವಿಕ್ತದೇಶಸೇವನ” ಎಂಬ ಭಾಗವತಧರ್ಮಾಲಂಬನಪರರಾದರು.

“ವ್ಯಸನಾನಿ ಸಂತಿ ಬಹುಶೋ

ವ್ಯಸನದ್ವಯಮೇವ ಕೇವಲಂ ವ್ಯಸನಂ

ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸನಂ ವ್ಯಸನಂ

ಹೃಥವಾ ಹರಿಪದಸೇವನಂ ವ್ಯಸನಂ” ಎಂದಂತೆ

ಶ್ರೀಮನ್ಯಾಯಸುಧಾದಿ ಶ್ರೀಸರ್ವಜ್ಞ ಶಾಸ್ತ್ರವ್ಯಾಸಂಗವನ್ನು ಭರದಿಂದ ನಡೆಯಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೂ, ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದಪುತ್ರರಿಗೂ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯ ಸೇತೂರಾಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತ್ಯಾಪ್ತದರಾಗಿ ಕೇವಲ ವಿರಕ್ತಿಯಿಂದ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

“ಕೋಟಿಂ ತೃಕ್ತ್ವಾ ಹರಿಂ ಭಜೇತ್” ಎಂಬ ಧೃಢಸಂಕಲ್ಪದ ಶ್ರೀ ಜಯಾಚಾರ್ಯರು ಸಮೀಪವರ್ತಿಸ್ತೀತ್ರಗಳಿಗೂ ಹೋಗಿಬಂದು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿರಲು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧೀರತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಗೆ ದೇಹಾಲಸ್ಯವಾಯಿತು. ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಧಿಯು ಪ್ರಬಲಿಸುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಶಾ|| ಶ|| ೧೮೨೬ (೧೯೦೪ A. D.) ಕ್ರೋಧಿ ಸಂವತ್ಸರ ಆಶ್ವಯುಜ ಶುದ್ಧ ಚತುರ್ಥಿ ದಿನ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಜಯಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಶ್ರೀಗಳವರು ಕರೆಯಿಸಿ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಕಾರ ಸನ್ಯಾಸದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಣವೋಪದೇಶಮಾಡಿ ಆಶ್ರಮವನ್ನಿತ್ತು “ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥ”ರೆಂದು ನಾಮಕರಣಮಾಡಿ ನಗಾರಿಯನ್ನು ಹೊಡಿಸಿದರು.

ಶಿಷ್ಯರಿಂದ ಯೋಗ್ಯಉಪಚಾರಗಳು ನಡೆಯಲು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧೀರತೀರ್ಥರಿಗೆ ವ್ಯಾಧಿವೇಗವು ತಗ್ಗಿ ಗುಣಮುಖವಾಯಿತು. ತರುವಾಯದಲ್ಲಿಯೂ ನಿರಂತರ ಗುರುಚರಣಾರವಿಂದಸೇವಾ ಮತ್ತು ಅವಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಥಾನದೇವತಾರ್ಚನೆಯವರೆಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಲೌಕಿಕಕಾರ್ಯಕಲಾಪದಕ್ಷರೂ ವಿದ್ವದ್ವರೇಣ್ಯರೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯ ಸೇತೂರಾಮಾಚಾರ್ಯರೂ ಇದ್ದೇಇದ್ದರು. ಆಗ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯರವರೂ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ದೊರೆತರು. ಹೀಗೆಯೇ ಇರುತ್ತಿರಲು ಮುಂದೆ ಪರಾಭವಸಂವತ್ಸರ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಬಹುಳ

ನವಮೀತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧೀರತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ದೇಹ-
ಯಾತ್ರಾಮಾಡಿ ಭೂವಿವರಪ್ರವೇಶಮಾಡಲು ವೃಂದಾವನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಿ-
ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ನೆರವೇರಿಸಿ ಶ್ರೀ ಭೂವೈಂಕುಂಠವೆನಿಸುವ
ಶ್ರೀ ತಿರುಪತಿ ಯಾತ್ರಿಗೆ ದಿಗ್ವಿಜಯಮಾಡುವುದಾಗಿ ಶ್ರೀಗಳವರು
ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದರು.

[ಶ್ರೀ ಜಯಾಚಾರ್ಯರು ಈ ನಾಮದಿಂದ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರೆಂದೇ ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು.]

ಈಗ ಶ್ರೀಗಳವರು ಗಜಾಂತಐಶ್ವರ್ಯಾಧಿಪತಿಗಳು. ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರರು. ಆದರೆ ಕೇವಲ ಲೋಕೋದ್ಧರಣಶೀಲರೂ ಪರೋಪಕಾರ ಪರಾಯಣರೂ ಆದವರು ಈ ಲೌಕಿಕಐಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಗಣನೆ ಮಾಡುವರೆ?

“ರತ್ನಾಕರಃ ಕಿಂ ಕುರುತೇ ಸ್ವರತ್ನೈಃ
ವಿಂಧ್ಯಾಚಲಃ ಕಿಂ ಕರಿಭಿಃ ಕರೋತಿ
ಶ್ರೀಖಂಡಖಂಡೈರ್ಮಲಯಾಚಲಃ ಕಿಂ
ಪರೋಪಕಾರಾಯ ಸತಾಂ ವಿಭೂತಯಃ”

ಶ್ರೀತಿರುಪತಿಯಾತ್ರೆ

ಅಮೋಘಸಂಕಲ್ಪರಾದ ಗುರುಗಳು ಯಾತ್ರಿಗಾಗಿ ಹೊರಡಲು, ಅಪಾರವಾದ ಮಳೆ ಸುರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಸೌಕರ್ಯವು ಎಷ್ಟುಮಾತ್ರವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕುಂಭದ್ರೋಣಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಒಂದುದಿನ “ಇಂದು ಇಂದಿರಾಧವನ ಚರಣಾರವಿಂದದ್ವಂದ್ವಸಂದರ್ಶನ ಮಾಡಿಯೇತೀರಬೇಕೆಂಬ” ಉತ್ಕಟೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಹೊರಟರು. ಶುಕ್ರವಾರ ಪುನುಗಭಿಷೇಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ದರ್ಶನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೀಗೆ ಆಲೋಚಿಸಿದರು. “ಈ ಸಂಸ್ಥಾನದ ರಭಸವನ್ನು ನಾನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ಭಗವದ್ದರ್ಶನವು, ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದಂತೆ ಆಗಲಾರದು. ಮೇಲಾಗಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯಸೇತೂರಾಮಾಚಾರ್ಯರೇ ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿರುವಾಗ ಈ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಚಿಂತೆ ನಮಗೇಕೆ? ಅದರ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು

ಅವರೇ ಮಾಡುವರಾದ್ದರಿಂದ “ನಾವು—ನಮ್ಮ ರಾಮದೇವರು” ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಕ್ಷೇತ್ರರಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು” ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಅರುಣೋದಯಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಗುರುಗಳು ರಾಮದೇವರನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಸಾರೋದ್ಧಾರವೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲೇನೆ “ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಾಚಲ” ಎಂಬ ಪರ್ವತವನ್ನು ಆರೋಹಣಮಾಡಿದರು. ಅತ್ಯಂತರಭಸದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಶುಕ್ರವಾರದ ದರ್ಶನಕಾಲವು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಪಾರ್ಷ್ವದಿಂದ ನಿವಾರಿತರಾಗಿ ದ್ವಾರದಲ್ಲೇ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಶ್ರೀ ವಾಯುದೇವರೂ ಭಗವದ್ದರ್ಶನಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಬಂದಾಗ್ಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಮಾಡಿದ ಸುಮುಖದ್ವಾರಪಾಲಕನಲ್ಲಿ ದೇವರು ತನ್ನ ಅಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಮಾಡಿದಂತೆ ಆಯಿತು. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು. ಒಳಗೆ ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಗೆ ಹಲವುಬಗೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಅರಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ಶ್ರೀ ಕರ್ಪೂರತಿಲಕವೇ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ದ್ವಿತೀಯಾವಾರ್ತಿ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ವಿಫಲವಾದೊಡನೆ ಭೀತನಾಗಿ ಅರ್ಚಕನು ಮಹಾದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿಬಂದು ಮಹಂತರಿಗೆ ನಿವೇದನ ಮಾಡುವ ರಭಸದಲ್ಲಿದ್ದವನು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಭಯ-ಭ್ರಾಂತಚಿತ್ತನಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಬಹುಮನ್ನಣೆಪೂರ್ವಕ ಒಳಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುತೆರಳಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ತಿರುಪತೀಶನ ಪಾದಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಶ್ರೀ ಕರ್ಪೂರತಿಲಕವನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಹಚ್ಚಲು ಎಂದಿನಂತೆ ಸಮರ್ಪಿತವಾಯಿತು. ಅತ್ಯಂತಾನಂದನಿರ್ಭರನಾದ ಆ ಅರ್ಚಕ ವರ್ಯನು ಸಾನಂದಬಾಷ್ಪಗದ್ದದಿತಕಂಠನಾಗಿ ಜರುಗಿದ ಎಲ್ಲಾ ವೃತ್ತಾಂತ ವನ್ನು ನಿವೇದನಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೂ ಹಿಡಿಯಲಾರದಷ್ಟು ಆನಂದವಾಗಿ “ಭಕ್ತಾಭಿಮಾನಿ! ಭಕ್ತಭಕ್ತಿಪಾಶಸಂವೇಷ್ಟಿತಚರಣಾಂಬು ರುಹ!! ಪಾಹಿ!!!” ಎಂದು ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ನೆನೆ-ನೆನದು ಹಿಗ್ಗಿದರು.

ಇತ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನವು ಅತ್ಯಂತತೀವ್ರವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರ ಮಾರ್ಗ ವನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಬಿಟ್ಟದಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಲೆತು. ಕತಿಪಯದಿನಗಳ

ವರೆಗೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸುಖವಾಗಿ ಶ್ರೀಮೂಲರಾಮಾರ್ಚನೆ, ಶ್ರೀ ಸರ್ವಜ್ಞ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾಠಪ್ರವಚನೆ, ಅನ್ನ ಸಂತರ್ಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ವಾಸಮಾಡಿದರು. ಮಹಂತರು ಶ್ರೀಗಳವರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆಂದು ಪಾದಚಾರಿಗಳಾಗಿ ಬಂದು ಶ್ರೀ ಪೂಜ್ಯಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನೋಚಿತಮಾನಮರ್ಯಾದೆಗಳಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಯ ಗುಡಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಮಾಡಿ ತೆರಳಿದರು. ಸರ್ವ ಸಂಸ್ಥಾನಗೌರವಗಳಿಂದ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಆತನದೇ ಪೂರ್ವಯುಗೀಯರೂಪನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರದೇವರ ದರ್ಶನ ವನ್ನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾ ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವದೊಡನೆ ವಿರಾಜಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು.

[ಮುಂದುವರಿಯುವುದು]

ಅಧ್ಯಾಯ ೨

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ—ಸಂಜಯ ! ಅರ್ಜುನನು ಯುದ್ಧಮಾಡದೇ ಕುಳಿತೇ ಬಿಟ್ಟನೇ ? ಮುಂದೇನಾಯಿತು ?

ಸಂಜಯ—ಅರ್ಜುನನು ಹಾಗೆ ಕುಳಿತರೆ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸುಮ್ಮನಿರುವನೇ ? ಕೃಪಾಯುಕ್ತನಾಗಿ ದುಃಖದಿಂದ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ವಾತನಾಡಿದನು. (೧)

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಹೇ ಅರ್ಜುನ ! ಈ ಸಂಕಟ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿನಗೇಕೆ ಈಪರಿ ಮೋಹವುಂಟಾಯಿತು ? ನಿನ್ನ ಈ ವರ್ತನೆಯು ಅಪಕೀರ್ತಿ ಕರವು ; ಸ್ವರ್ಗಸಾಧಕವೂ ಅಲ್ಲ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಲ್ಲ. (೨) ಆದ್ದರಿಂದ, ಹೇ ಪಾರ್ಥ, ದೈನ್ಯವನ್ನು ಬಿಡು, ಇದು ನಿನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಈ ಮನೋದೋರ್ಬಲ್ಯವು ನಿನಗೆ ಲಾಘವಕರವು. ಹೇ ಶತ್ರುಸಂತಾಪಕ ! ಎದ್ದುನಿಲ್ಲು, ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗು. (೩)

ಅರ್ಜುನ—ಹೇ ಮಧುಸೂದನ ! ಯುದ್ಧದಿಂದ ನನಗೆ ಹಿತವಾಗುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಮನಗಾಣೆನು. ಪೂಜ್ಯರಾದ ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣರನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೇಗೆ ಹೊಡೆಯಲಿ ? (೪)

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಇವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸದಿದ್ದರೆ ನಿಮಗೆ ರಾಜ್ಯ ಹೇಗೆ ದೊರೆಯಬೇಕು ? ರಾಜ್ಯ ದೊರೆಯದಿದ್ದರೆ ನೀವು ಜೀವಿಸುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ ?

ಅರ್ಜುನ—ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಸದ್ಗುಣಸಂಪನ್ನರಾದ ದ್ರೋಣಾದಿಗುರುಗಳನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡದೇ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷುನ್ನು ವನ್ನುಣ್ಣುವುದೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವು ; ಪರಲೋಕದ ದುಃಖವಾದರೂ ತಪ್ಪುವುದು. ಅಲ್ಲದೇ ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದರಿಂದ ಈ ಲೋಕದ ದುಃಖವೂ ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಸುಖಸಾಧನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೋರುವವರಾದ ಈ ಗುರುಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಅವರಿಂದ ಅನುಭವಿಸಲ್ಪಡುವ, ಅವರ ರಕ್ತ

ದಿಂದ ಲಿಪ್ತವಾದ ಭೋಗಗಳನ್ನು, ಅವರ ಆಸನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹೇಗೆ ಅನುಭವಿಸಲಿ? ಪರಲೋಕದ ದುಃಖಕ್ಕಿಂತ ಇದು ಹೆಚ್ಚಿನ ದುಃಖವಲ್ಲವೇ? (೫) ಇರಲಿ, ಕೃಷ್ಣ! ಯುದ್ಧದಿಂದ ಪಾಪ ಬಂದರೂ ಬರಲಿ. ನಮಗೇ ಜಯವೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯವಾದರೂ ಇದೆಯೇ? ನಾವು ಅವರನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವೆವೋ ಅವರೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವರೋ ತಿಳಿಯುವು. ಒಂದುವೇಳೆ ನಮಗೇ ಜಯವಾದರೂ, ಅದನ್ನು ಪರಾಜಯಸಮವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುವೆನು. ಯಾರನ್ನು ಕೊಂದು ನಾವು ಜೀವಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸಲಾರೆವೋ, ಅಂಥ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಪುತ್ರರೇ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗಿರುವರು. ಅವರನ್ನು ಕೊಂದು ಜೀವಿಸುವುದೆಂತು? (೬) ಹೇ ಕೃಷ್ಣ! ಕೃಪಣತ್ವದೋಷವು ನನ್ನ ಸಹಜ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ಉಡುಗಿಸಿದೆ. ಮನಸ್ಸು ಧರ್ಮನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಕಾಣದಾಗಿದೆ. ಭಿಕ್ಷುಟಿನ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವೆಂದು ತಿಳಿಯೆನು. ನಾನು ನಿನ್ನ ಶಿಷ್ಯನು; ನಿನ್ನ ಶಾಸನಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನು. ಶರಣು ಬಂದಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಿ ಮಾರ್ಗತೋರು. (೭)

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅರ್ಜುನ! ನೀನೇ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಯುಕ್ತವೆಂದು ತೋರಿದುದನ್ನು ಮಾಡು.

ಅರ್ಜುನ—ಹೀಗೆ ಕೈ ಬಿಡುವುದೇ, ದೇವ! ನನ್ನ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಶೋಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ನನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಯಾವ ಕರ್ಮವು ಪರಿಹರಿಸುವುದೋ ಕಾಣೆ. ಏನು ಮಾಡಿದರೆ ಈ ದುಃಖ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು ಹೇಳು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ರಾಜ್ಯಲಾಭಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಯುದ್ಧಕರ್ಮವೇ ನಿನ್ನ ಈ ದುಃಖವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬಲ್ಲದು.

ಅರ್ಜುನ—ನಿಷ್ಕಂಟಕವಾದ ಇಹರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ದೇವಲೋಕದ ಆಧಿಪತ್ಯವನ್ನೂ ಪಡೆದರೂ ಸಹ, ಬಂಧುನಾಶದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ದುಃಖವನ್ನು ನೀಗಲಾರೆನು. ಇದು ಅಪರಿಹಾರ್ಯವೆಂದೇ ತೋರುವುದು. (೮)

ಸಂಜಯ—ಹೇ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ! ಜಿತನಿದ್ರನಾದ ಅರ್ಜುನನು, ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯಪ್ರೇರಕನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಯುದ್ಧಮಾಡಿನೆಂದು ಮತ್ತೆ ನುಡಿದು ಸುಮ್ಮನಾದನು. ಮಹಾಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯೂ, ಶತ್ರು ಸಂತಾಪಕನೂ ಆದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಈ ಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾದುದು ಮಹದಾಶ್ಚರ್ಯವು! (೯) ಉಭಯಸೈನ್ಯಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕುರಿತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪರಿಹಾಸದಿಂದ ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

[ಸೂಚನೆ—ಜಗಜ್ಜನ್ಮಾದಿಕಾರಣನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸ್ವತಂತ್ರನು, ಸರ್ವಜ್ಞನು, ಸಕಲಸದ್ಗುಣಪೂರ್ಣನು, ದೋಷದೂರನು, ದಯಾಸಾಗರನು ಎಂಬೀ ಮೊದಲಾದ ಆತನ ಮಹಾಮಹಿಮೆಗಳ ನಿಶ್ಚಯಜ್ಞಾನದಿಂದ ಆತನಲ್ಲಿ, ಮುಕ್ತಿಸಾಧನವಾದ ಆತನ ಪರಮಪ್ರಸಾದವನ್ನು ದೊರಕಿಸುವ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಕ್ತಿಯು ಉದಯಿಸುತ್ತದೆ. ಸರ್ವರೂ ಸ್ವವಿಹಿತಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸಿ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ, ಆತನಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಇದೇ ಪರಮಧರ್ಮವು. ಕ್ಷತ್ರಿಯನಿಗೆ ಪ್ರಜಾಪಾಲನೆಯೂ, ದುಷ್ಟಜನನಿಗ್ರಹವೂ ವಿಹಿತಕರ್ಮಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು ಭಗವದಾರಾಧನೆಯೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸುವುದೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯನಿಗೆ ಪರಮಧರ್ಮವು. ಇದರ ವಿರುದ್ಧವಾದುದೆಲ್ಲ ಅಧರ್ಮವು. ಬಂಧು ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಮೋಹಗೊಂಡು ಪರಮಧರ್ಮರೂಪವಾದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಅಧರ್ಮವೆಂದು ಶಂಕಿಸಿ, ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹ ರೂಪವಾದ ಯುದ್ಧವೇ ಪರಮಧರ್ಮವೆಂದೂ, ಯುದ್ಧಮಾಡದಿರುವುದೇ ಅಧರ್ಮವೆಂದೂ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ, ಸಂವಾದರೂಪದ ಇಡೀ ಗೀತಾಗ್ರಂಥದಿಂದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ನಿಮಿತ್ತೀಕರಿಸಿ ಸಜ್ಜನಲೋಕಕ್ಕೆ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಧರ್ಮವನ್ನೂ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ.]

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅರ್ಜುನ! ನೀನು ಯಾರನ್ನು ಕುರಿತು ಶೋಕಿಸುತ್ತಿರುವೆಯೋ ಅವರು ಶೋಕಾರ್ಹರಲ್ಲ. ನೀನಾಡುವ ಮಾತುಗಳು ಕೇವಲ ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಪರಿಕಲ್ಪಿತವಾದವುಗಳು; ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಲ್ಲ.

ಅರ್ಜುನ—ಸನ್ನಿಹಿತ ಮೃತ್ಯುವುಳ್ಳವರಾದರೂ ಇವರು ಶೋಕಾರ್ಹ ರಲ್ಲವೇ? ಅದು ಹೇಗೆ, ಕೃಷ್ಣ! ಬಂಧುಜನರು ಸಾಯುವುದನ್ನು ಕಂಡು ದುಃಖಿಸದವರಾರು?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅರ್ಜುನ! ಜ್ಞಾನಿಗಳು ದುಃಖಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದೃಢವಾದ ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನರನ್ನು ಕಂಡು ಯಾರೂ ಅಳುವುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮೃತ್ಯುಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವವರನ್ನು ಕಂಡೂ ಅಳದವರು ಜ್ಞಾನಿಗಳು. (೧೧)

ಅರ್ಜುನ—ಮರಣ ದೆಶೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬಂಧುಜನರಿಗಾಗಿ ಅದೇಕೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಶೋಕಪಡುವುದಿಲ್ಲ? ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳು ಅವರಿಗೇಕೆ ಸಮ್ಮತವಲ್ಲ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅರ್ಜುನ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಾರಮಾಡು. ಬಂಧುಜನರಿಗಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲವೇ? ನಿನ್ನ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಜೀವ ಸ್ವರೂಪವೇ ನಾಶವಾಗುವದೆಂದೋ; ದೇಹನಾಶವಾಗುವದೆಂದೋ ಅಥವಾ ದೇಹಭಿನ್ನವಾದ ಜೀವನೇ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ದೇಹನಾಶವೇ ಜೀವ (ಆತ್ಮ) ನಾಶವೆಂದೋ? ಜೀವಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಎಂದಿಗೂ ನಾಶವಿಲ್ಲ. ಎಲೈ, ಅರ್ಜುನ! ನಾನು, ನೀನು ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಇತರರೆಲ್ಲರೂ ಹಿಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರದೇ ಇದ್ದವರಲ್ಲ; ಇದ್ದೇ ಇದ್ದೆವು. ಮುಂದೆ ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಇರದೇ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ, ಇದ್ದೇ ಇರುವೆವು. ಈಗಂತೂ ಇದ್ದೇ ಇದ್ದೇವೆ, ಇದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸಿದ್ಧವು. ನಮಗಾರಿಗೂ ಮೊದಲಿಲ್ಲ, ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕಾಲತ್ರಯಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ಅನಾದಿನಿತ್ಯರಾದ ಚೇತನರು.

ಅರ್ಜುನ—ಕೃಷ್ಣ! ಹಾಗಾದರೆ ಜನನಮರಣಗಳೆಂಬುದೇನು? ಇವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉಂಟಲ್ಲವೇ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ನಿತ್ಯನಾದ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಈ ಸ್ಥೂಲದೇಹಸಂಬಂಧವೇ ಜನನವು; ಅದರ ವಿಯೋಗವೇ ಮರಣವು. ನನಗೆ ಈ ದೇಹವೋಗ-ವಿಯೋಗಗಳಿಲ್ಲ. ನಾನು, ನೀನೇ ಮೊದಲಾದ ಇತರ ಆತ್ಮರಿಂದ ವಿಲಕ್ಷಣನು, ನಿತ್ಯಮುಕ್ತನು. ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವೆನು.

ಕರುಣಿಸಿ ಸಂಕರುಷಣನ ಚರಣಾಬ್ಜ ಧೂಳಿ ಶ-
ರೀರಲೇಪನದಿಂದ ವರತೇಜಯುತನೆ

ಮುರಹರಗೆರಗದ ನರನಿಗೆ ನರಕವು
ಸ್ಥಿರವೆಂದು ಸುರವರಭೇರಿ ಭೋರಿಡುತಿರೆ
ನಿರುತ ಅವನ ಪದಮರೆಯದೆ ಮನಗೊಂಡೆ
ಶರಣು ಅಮರನುತ ಗುರುಶಿರೋಮಣಿಯೆ

|| ೧ ||

ದೇಶಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣಕಾಶಿಯೆನಿಸುವ ವಿ-
ಶೇಷಸ್ಥಳದೊಳು ವಾಸವಾಗಿ ಅ-
ಶೇಷಜನರನ್ನು ಲೇಸಾಗಿ ಸಲಹುವಿ
ವಾಸವಾದಿ ಅನಿಮೇಷವಂದಿತನೆ

ದೋಷನಾಶನ ಸಂತೋಷದಿ ಗಿರಿಜೆಗೆ
ಶ್ರೀಶನ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವ ಮಾಡಿದೆ
ದಾಶರಥಿಯ ನಿಜದಾಸರೆನಿಸುವರ
ಪೋಷಿಸೆ ಶಿವ ಪರಮೇಶ ಕೃಪಾಳೊ

|| ೨ ||

ಕಂದುಗೊರಳ ಜೀಯ್ಯ ಸಿಂಧೂರಮೊಗನಯ್ಯ
ಕಂದರ್ಪಹರ ಭಕ್ತಬಾಂಧವ ಕಾಯೊ
ಇಂದಿರೇರಮಣಗೋವಿಂದನ ಪಾದಾರ-
ವಿಂದಭೃಂಗನೆ ಭವದಿಂದ ಕಡೆಗೆ ಮಾಡೊ

ನಂದಿನಾಹನ ಎನ್ನ ಹಿಂದಣ ಕಲುಷಿತ-
ವೃಂದಗಳೋಡಿಸು ಇಂದುಧರ ಅರ-
ವಿಂದನಯನಸಿರಿವಿಜಯವಿತ್ಥಲನ
ಕುಂದದೆ ಭಜಿಸ ಆನಂದವ ಕರುಣಿಸು

|| ೩ ||

೧೮. ರಾಗ: ಆರಭಿ ಆದಿತಾಳ

ನೀಲಲೋಹಿತ-ಪಾಲಯ ಮಾಂ || ಪ ||

ಫಾಲನಯನ ಶುಂಡಾಲಚರ್ಮ ಸುದು-
ಕೂಲ ಮೃಡ ಸತತ ಪಾಲಿಸು ಕರುಣದಿ || ಅ ||

ನಂದಿವಾಹನ-ನಮಿಪೆ ಖಳ-
ಬೃಂದಮೋಹನ
ಅಂಧಕರಿವು ಶಿಖಿಸ್ಯಂದನಜನಕ ಸ-
ನಂದನಾದಿ ಮುನಿವಂದಿತಪದಯುಗ || ೧ ||

ಸೋಮಶೇಖರ—ಗಿರಿಜಾಸು-
ತ್ರಾಮಲೇಖರ-
ಸ್ತೋಮವಿನುತ ಭವಭೀಮಭಯಾಂತಕ
ಕಾಮಾಹಿತ ಗುಣಧಾಮ ದಯಾನಿಧಿ || ೨ ||

ನಾಗಭೂಷಣ—ವಿಮಲ ಸ-
ದ್ರಾಗವೋಷಣ |
ಭೋಗಿಶಯನ ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲನ
ಯೋಗದಿ ವಲಿಸುವ ಭಾಗವತರೋಳಿಡು || ೩ ||

೧೯. ರಾಗ: ಮೋಹನ ಝಂಪತಾಳ

ಸೋಮಶಿವ ಶರ್ವ ಭವ ಶಿತಿಕಂಠ ನಿನ್ನ ಪದ
ತಾಮರಸಯುಗ್ಮಗಳಿಗಾನಮಿಸುವೆ || ಪ ||

ಕಾಮಹರ ಕೈಲಾಸಹೇಮಗಿರಿಯಾವಾಸ
ರಾಮನಾಮವ ಭಜಿಸ | ಉಮೆಯರಸ ಶಂಭೋ || ಅ ||

ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಮೃಗಾಂಕ ಕೃತ್ತಿವಾಸ ಕೃಪಾಳೋ
ವಿತ್ತಪತಿಸಖ ವಿನಾಯಕನ ಜನಕ |

ಭೃತ್ಯವರ್ಗಕೆ ಬಹ ಅಪಮೃತ್ಯು ಪರಿಹರಿಸಿ
ಸಂಪತ್ತು ಪಾಲಿಸ ನಿವೃತ್ತಿಸಂಗಮವಾಸ || ೧ ||

ಗೋಪತಿಧ್ವಜ ಘೋರಪಾಪಸಂಹರಣ ಹರಿ-
ತೋಪಲೋಪಮಕಂಠ ಚಾಪಪಾಣೇ |

ಶ್ರೀಪತಿಯ ಶ್ರೀನಾಭಿಕೂಪಸಂಭವತನಯ
ನೀ ಪಾಲಿಪುದು ಸಂತತ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಸಲಹೆಮ್ಮು

|| ೨ ||

ಭಸಿತಭೂಷಿತಹರನೆ ತಿಸುಳಗೈಯ್ಯನೆ ಶಂಭೋ
ಕಿಸಲಯೋಪಮ ರವಿಶಶಿಲೋಚನ |

ಅಸುರರಿಪು ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲನ ಪದ-
ಬಿಸಜಧ್ಯಾನವನೀಯೋ ಹಸನಾಗಿ ಕಾಯೋ

|| ೩ ||

೨೦. ರಾಗ: ಅಸಾವೇರಿ ಆದಿತಾಳ

ಈಶನ ನೋಡಿದ್ದೆ ಕಾಶಿನಿವಾಸನ ಪಾಡಿದ್ದೆ

|| ಪ ||

ದೋಷದೂರ ಸುರೇಶ್ವರ ಭಕ್ತರ ಪೊರೆವ

ಅಭಯವ ಕರೆವ ಹೋ ಹೋ

|| ಅ ||

ರಜತಗಿರಿಯಲಿ ನಿಕೇತನಮಾಡಿದ—ದೀನಮಂದಾರ

ಗಜಅಜಿನಾಂಬರ ಮನದಭಿಲಾಷೆಯ ಸಲಿಸುವ ಶಕ್ತ—
ಪರಮವಿರಕ್ತ ||

ಅಜಸುತನಧ್ವರ ಕೆಡಿಸಿದ ಬಲು ಭಲದಿಂದ—

ಸುಜನಾನಂದ ಹೋ ಹೋ

|| ೧ ||

ನಂದಿವಾಹನ ಅಮರೇಂದ್ರವಂದಿತ ಪದಯುಗನು—

ಅತಿನಗೆಮೊಗನು

ಸುಂದರಕರದಲಿ ಧೃತಡಮರುಗತ್ರಿಶೂಲ—ವಕ್ಷವಿಶಾಲ

ಕಂಧರದಲಿ ರುಂಡಮಾಲೆಯ ಧರಿಸಿದ ಬಿಂಕ—

ಬಹುಬಿರುದಾಂಕ

ಮಂದಭಾಗ್ಯರಿಗೆ ದೊರೆಯದೀತನ ದಯವು—

ಪರಮಾಭಯವು ಹೋ ಹೋ

|| ೨ ||

ಭೂತಭಾವನ ಭೂತೇಶ್ವರ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿ—ಭೂಷವಿಭೂತಿ

ವೀತಭಯನು ವಿಗತಾಘಸಂಘ ಸುರನಾಥ—ಸೌಖ್ಯಪ್ರದಾತ

ಈತನು ಜ್ಞಾನಭಕುತಿ ವೈರಾಗ್ಯವ ನೀವ—ನಮ್ಮನು ಕಾವ
ಪ್ರೀತ ಶ್ರೀಪತಿವಿಠಲನಿಗೆ ಇವ ಕಾಪಾಲಿ—

ಶಿವ ಚಂದ್ರಮೌಳಿ ಹೋ ಹೋ

|| ೩ ||

೨೧. ರಾಗ: ಅರಭಿ ಆದಿತಾಳ

ಶಿವನೇ ನಾ ನಿನ್ನ ಸೇವಕನಯ್ಯ—ದುಮ್ಮನಬಿಡಿಸಯ್ಯ
ಕವಿಸೇವ್ಯ ಕಪರ್ದಿ ಸುಜನಸಹಾಯ—ಸಿರಿಧರನರಮಯ್ಯ

|| ಪ ||

ಭವಮೋಚಕ ಭಾಗವತಶಾಸ್ತ್ರವ

ಅವನೀಶಗೆ ಪೇಳ್ವವ ನೀನಲ್ಲವೆ

|| ಅ ||

ವೈಕಾರಿಕ ತ್ರೈಜಸ ತಾಮಸವೆಂಬ—ತ್ರೈತತ್ತ್ವಗಳಿಂದ

ಸಾಕಾರವಾಗಿಹ ಶರ್ವಾಣೀಧವ ಸಾಂಬ—ಸುರಪಾದ್ಯರ ಬಿಂಬ

ವೈಕಲ್ಯಾಸ್ಪದವನು ಕಳೆದೊಮ್ಮೆಗೆ

ವೈಕುಂಠಕೆ ಕರೆದೊಯ್ ಕರಿಗೊರಳನೆ

|| ೧ ||

ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಮುಪ್ಪುರಹರ ಮಹದೇವ—ದೇವರ್ಕಳ ಕಾವ

ಸ್ತುತ್ಯಾದ್ರಿಜಾಪತಿ ದಿತಿಕುಲವನದಾವ—ದುರಿತಾಂಬುಧಿನಾವ ||

ಕೃತ್ತಿವಾಸ ಎನ್ನ ತ್ಯಪರಾಧಗ—

ಳೆತ್ತಿಣಿಸದೆ ಕೃತಕೃತ್ಯನ ಮಾಡೈ

|| ೨ ||

ಗಂಗಾಧರ ಷಣ್ಮುಖಗಣಪರತಾತ—ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಖ್ಯಾತ

ಲಿಂಗಾಹ್ವಯ ಹರ ಲಾವಕ ನಿರ್ಭೀತ—ಭುವನಾಧಿನಾಥ ||

ತುಂಗಮಹಿಮ ನಿಸ್ಸಂಗ ಹರಿಯ ದ್ವಿತಿ—

ಯಾಂಗ ಡಮರುಶೂಲಂಗಳ ಧರಿಸಿಹ

|| ೩ ||

ಪಂಚಾನನ ಪನ್ನಗಭೂಷಣ ಭೀಮ—ಭುವನಾಭಿರಾಮ

ಸಂಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವ ಸಂತತ ನೇಮ—ಶ್ರೀರಾಮನಾಮ ||

ಪಂಚಶರಾರಿ ವಿರಿಂಚಕುವರ ನಿ-

ಷ್ಠಿಂಚನರೊಡೆಯನ ಮಂಚಪದಾರ್ಹನೆ

|| ೪ ||

ರಾಮಕೃಷ್ಣಾದಿ ರೂಪಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸುವೆನು. ನಾನು ಸರ್ವಸಮರ್ಥನು. ಜ್ಞಾನಿಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಈಶ್ವರನೆಂದೂ ಕರೆಯುವರು. ನನ್ನಂತೆ, ನೀನು ಮೊದಲಾದವರು ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಅನಾದಿ ನಿತ್ಯರೇ ಇರುವಿರಿ, ಆದರೆ ಸ್ಥೂಲಭೌತಿಕದೇಹಸಂಬಂಧವುಳ್ಳವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿತ್ಯರಾದ ಜೀವಾತ್ಮರಿಗೆ ನಾಶವುಂಟೆಂದು ಶೋಕಿಸುವುದು, ಜೀವಸ್ವರೂಪದ ಅನಾದಿ ನಿತ್ಯತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗಲಾರದಷ್ಟೆ. (೧೨) ನಶ್ವರವಾದ ಸ್ಥೂಲದೇಹ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸುವುದೂ ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಯಾವನೊಬ್ಬ ಶರೀರಿಯು, ಈಗಿರುವ ಸ್ಥೂಲದೇಹದಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯ, ತಾರುಣ್ಯ ಮತ್ತು ಮುಪ್ಪುಗಳೆಂಬ ಅವಸ್ಥಾವಿಶಿಷ್ಟದೇಹಗಳನ್ನು ಒಂದಾದಮೇಲೊಂದನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೊಂದುವನೋ, ಹಾಗೆ ಬೇರೊಂದು ದೇಹವನ್ನೂ ಹೊಂದುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿನೇಕಿಯು ದೇಹನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಅರ್ಜುನ—ಒಂದು ದೇಹದ ಬಾಲ್ಯಾದಿ ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಕಳೆದುಹೋಗುವುದಕ್ಕೂ, ದೇಹವೇ ನಷ್ಟವಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಅದ್ವಿಲಿಯ ಸಾಮ್ಯ? ಈ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಏನು ತಿಳಿಯಲಿ? ವಿವರಿಸು, ದೇವ!

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಕೋಮಲವಾದ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಅವಯವಗಳುಳ್ಳದ್ದೆಂಬ ಮೊಸಲಾದ ಲಕ್ಷಣಸಹಿತವಾದ ಬಾಲ್ಯವೆಂಬ ಅವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ದೇಹವು ಹೋಗಿ, ಯೌವನವಿಶಿಷ್ಟವಾದ (ಈ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಸಹಜವಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ) ದೇಹವು ಬರುವುದು. ಅದು ಹೋಗಿ ಜರಾ (ಮುಪ್ಪು) ವಿಶಿಷ್ಟದೇಹವೂ ಬರುವುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾರೂ ದುಃಖಿಸುವುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ. ಅದೇಕೆ ದುಃಖಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಗೊತ್ತೇ? ಬೇರೊಂದು ಅವಸ್ಥಾವಿಶಿಷ್ಟದೇಹಲಾಭವಿರುವುದರಿಂದ!

ಅರ್ಜುನ—ಸಮಾನವಾದ ಅನ್ಯದೇಹಲಾಭವಿದ್ದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ದುಃಖಿಸುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ದೇಹವೇ ನಷ್ಟವಾದರೆ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲವೇ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಮರಣದಿಂದ ಸಹ ದೇಹಾಂತರಲಾಭವಿದ್ದೇ ಇದೆ.

ಯೌವನ ದೇಹವು ಹೋಗಿ, ಜೀರ್ಣದೇಹವು ಲಭಿಸಿದಾಗ, ಜೀರ್ಣದೇಹ ವನ್ನು ಯೌವನ ದೇಹದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟು ಕೊಂಡರೆ, ಸುತರಾಂ ಹೊಸದೇಹವೇ ದೊರೆತಾಗ ದುಃಖಿಸಲು ಕಾರಣ ವಿಲ್ಲವೆ !

ಅರ್ಜುನ—ಬಾಲ್ಯದೇಹಾದಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವಸ್ಥಾವಾತ್ಸಕ್ತೆ ನಾಶವು. ಮರಣದಲ್ಲಿಯಾದರೋ ಅವಸ್ಥಾವಿತಿಷ್ಠ ವಸ್ತುವಿಗೇ (ದೇಹಕ್ಕೇ) ನಾಶವು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಈ ವೈಷಮ್ಯವು ಇಲ್ಲಿ ಅನುಪಯುಕ್ತವು. ಭಂಗಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಪಡೆದು ಸಂತೋಷಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ ? ವಸ್ತುವೇ ಕಳೆದು, ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅನ್ಯವಸ್ತು ಲಾಭವಾದರೆ ದುಃಖ ವಿಲ್ಲವೆ ? ಇನ್ನು, ದೇಹನಾಶವೇ ಆತ್ಮನಾಶವೆಂದು ತಿಳಿದು ದುಃಖಿಸು ವುದೂ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ‘ಬಾಲ್ಯದೇಹವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದ ನಾನು ಈಗ ಯೌವನದೇಹವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಯೌವನದೇಹವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದ ನಾನೇ ಈಗ ಜೀರ್ಣದೇಹವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದೇನೆ’ ಎಂಬ ಅನುಭವವು, ಈ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಉಂಟಾಗುವದಷ್ಟೆ. ಈ ಅನುಭವವು ದೇಹಗಲ್ಲದೇ ಜಡದೇಹಕ್ಕಲ್ಲ. ಜಡವಸ್ತುವಿಗೆ ಅನುಭವವು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ದೇಹಭಿನ್ನನಾದ ಜೇತನನಿರುವನೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನುಭವವು ಅಂತಃಕರಣಕ್ಕೂ ಅಲ್ಲ. ದೇಹಶಬ್ದದಿಂದ, ದೇಹ, ಇಂದ್ರಿಯ, ಅಂತಃಕರಣ ಗಳ ಸಮೂಹವೇ ವಿವಕ್ಷಿತವೆಂದು ತಿಳಿ. ಬಾಲ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ದೇಹಾನು ಸಂಧಾನವು ಹೇಗೆ ಒಬ್ಬ ಜೀವನಿಗೇ ಬರುವುದೋ, ಹಾಗೆ ಅನೇಕ ದೇಹ ಗಳು ಸಹ ಒಬ್ಬ ಜೀವನಿಗೇ ಬರುವುವು. ಆದ್ದರಿಂದ ದೇಹನಾಶವು, ಜೀವ ನಾಶವಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸುವುದೂ ಸರಿಯಲ್ಲ.

ಅರ್ಜುನ—ಒಬ್ಬ ಜೀವನಿಗೆ ಅನೇಕ ದೇಹಗಳು ಬರುವುದಾದರೆ ಪೂರ್ವದೇಹಗಳ ಅನುಭವವೇಕೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಪೂರ್ವಾನುಭವವಿಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ. ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆ ಯಲ್ಲಾದ ಎಲ್ಲ ಅನುಭವಗಳೂ, ಮುಂದೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಣೆಗೆ

ಬರುವುವೇನು? ಒಂದೇ ದೇಹದಿಂದಾದ ಎಷ್ಟೋ ಅನುಭವಗಳು ಮಾಸಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕಾರರೂಪದಿಂದ ಉಳಿದಿದ್ದು, ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಭಗವದಿಚ್ಛಾದಿಪ್ರಬಲಕಾರಣಗಳಿಂದ ಉದ್ವಿಗ್ನವಾಗಿರುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ನಾನೇ ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದೇನೆಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯಕಾರದ ಅನುಸಂಧಾನವು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುದು. ಆಗತಾನೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಿಶುವಿಗೆ ತಾಯಿಯ ಮೊಲೆಯುಣ್ಣುವುದರಿಂದ ಹಸಿವಡಗಿ ಸುಖವಾಗುವುದೆಂಬ ಜ್ಞಾನವು ಹಿಂದಿನ ದೇಹಗಳಲ್ಲಾದ ಅನುಭವಮೂಲಕವಾದುದು. ಈ ಜೀವನಿಗೆ ಈ ದೇಹವಲ್ಲದೇ ಬೇರೆ ದೇಹಗಳು ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಸರ್ವಥಾ ಶಂಕಿಸಬೇಡ. ಚಾರ್ವಾಕನ ಕುತರ್ಕಗಳನ್ನು ಮಾರಿದವನು ಧೀರನು. ಅವನೆಂದಿಗೂ ಹೀಗೆ ಮೋಹಪಡುವುದಿಲ್ಲ. (೧೩)

ಅರ್ಜುನ—ಕೃಷ್ಣ! ನೀನು ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲ ಸತ್ಯವೆಂದು ಒಪ್ಪಿದರೂ ನನ್ನ ಶೋಕಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿದ್ದೇ ಇದೆ. ಜೀವಸ್ವರೂಪವು ಅನಾದಿನಿತ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಜೀವನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದೇಹನಾಶವೇ ಆತ್ಮನಾಶವೆಂದು ತಿಳಿದೂ ದುಃಖಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿನಿಧಿರೂಪವಾದ ಸಮಾಚೀನ ದೇಹಾಂತರವು ದೊರೆಯುವುದರಿಂದ, ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ ನಷ್ಟವಾಗತಕ್ಕ ಈ ದೇಹವು ನಾಶಹೊಂದುವುದೆಂದೂ ದುಃಖಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಂಧುಜನರ ಮರಣದಿಂದ, ಸುಖಹಾನಿಯೂ, ದುಃಖಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಅವರ ದರ್ಶನ, ಸಂಭಾಷಣ, ಆಲಿಂಗನಾದಿಗಳಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಸುಖವು ತಪ್ಪುವುದು. ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಘಾತದಿಂದ ತುಂಡರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅವರ ದೇಹದರ್ಶನಾದಿಗಳಿಂದ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಎಡೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೇನು ಹೇಳುವಿ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು, ಅರ್ಜುನ! ಬಂಧುಮಿತ್ರರ ದರ್ಶನಾದಿಗಳಿಂದ ಸುಖವೂ, ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅವಯವಗಳುಳ್ಳ ದೇಹದರ್ಶನ, ರೋದನ, ಶ್ರವಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ದುಃಖವೂ ಉಂಟಾಗುವವೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆಯಲ್ಲವೇ? ಸುಖದುಃಖಗಳಿಗೆ ಇವು ಕಾರಣವಲ್ಲ. ಸುಖದುಃಖಗಳ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ವಿಮರ್ಶೆಯಿಂದ

ತೀಳೆಯಬೇಕು. ಚಕ್ಷುರಾದಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ, ರೂಪ ಮೊದಲಾದ
ವಿಷಯಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಾಗುವಮಾತ್ರದಿಂದ ಸುಖದುಃಖಗಳಾಗುವು
ದಿಲ್ಲ. ವಿಷಯೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಜ್ಞಾನವೇ ಸುಖ
ದುಃಖಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಲ್ಲ. ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ನನಗೆ ಇಷ್ಟ ಎಂಬ
ರಾಗವೂ (ಸ್ನೇಹವೂ) ಇದು ಅನಿಷ್ಟವೆಂಬ ದ್ವೇಷವೂ ಸುಖದುಃಖಗಳಿಗೆ
ಕಾರಣವು. ರಾಗದ್ವೇಷ ಉಭಯಾತ್ಮಕವಾದುದು ಅಭಿವ್ರಾನವು. ನಾವು
ಉದಾಸೀನರಾದರೆ ವಿಷಯಗಳು ಸುಖವನ್ನಾಗಲಿ, ದುಃಖವನ್ನಾಗಲಿ,
ಉಂಟುಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮನೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಮನೆಯ
ಯಜಮಾನನ ಮಿತ್ರನು ದುಃಖಿಸುವನು ; ದ್ವೇಷಿಯು ಹರ್ಷಿಸುವನು.
ಉದಾಸೀನನು ಸುಮ್ಮನೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗುವನು. ಬಹು ಜನರ ಚಕ್ಷು
ರಿಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಗೋಚರಿಸುವ ಈ ದೃಶ್ಯವು ವಿವಿಧವಾದ ಭಾವಗಳನ್ನು
ಹುಟ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವರವರ ಅಭಿವ್ರಾನವೇ ಕಾರಣವಲ್ಲವೇ ? ಆದ್ದರಿಂದ
ಸುಖದುಃಖಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವು ರಾಗದ್ವೇಷಗಳು. ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸು
ವಾಗ ಎಲ್ಲ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಉಪರಮಹೊಂದಿದ್ದರೂ ತ್ವಗಿಂದ್ರಿಯವು
ಜಾಗೃತವಿರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಟ್ಟಿದೊಡನೆ ಮಲಗಿದವನು ಎಚ್ಚರ
ಗೊಳ್ಳುವನು. ಆದರೂ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಂಸತೂಲಿಕದ ಸುಖವೂ, ನೆಲದ
ಕಾಶಿಣ್ಣದ ದುಃಖವೂ ಇಲ್ಲ. ಎಚ್ಚಿತ್ತಾಗ, ಅಭಿವ್ರಾನವಿರುವುದರಿಂದ,
ಶೀತೋಷ್ಣಗಳಿದ್ದಾರಾ ಸುಖದುಃಖಾನುಭವಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ವಿಷಯೇಂದ್ರಿಯ
ಗಳ ಸಂಬಂಧಗಳು ಬಂದು ಹೋಗತಕ್ಕವುಗಳು. ಏ ಕ ಪ್ರ ಕಾರ ವಾಗ
ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ನಿತ್ಯವಾದವುಗಳೂ ಅಲ್ಲ. ಅಭಿವ್ರಾನಪರಿತ್ಯಾಗದಿಂದ,
ವಿಷಯೇಂದ್ರಿಯಸನ್ನಿ ಕರ್ಷದಿಂದಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸುಖದುಃಖಗಳಿಗೆ
ಕಾರಣವಾಗದಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ನಿನ್ನ ದುಃಖ ನಿವಾರಣೆಗೆ
ಪರಿಹಾರವು (೧೪)

ಅರ್ಜುನ—ಯುದ್ಧಮಾಡದಿದ್ದರೆ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ
ದಿರಲು, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ, ಅಭಿವ್ರಾನಪರಿತ್ಯಾಗದಿಂದ ದುಃಖನಿವಾ
ರಣೆಗಾಗಿ ಯತ್ನಿಸಲೇಕೆ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅಭಿಮಾನಶ್ವಾಗಕ್ಕೆ ದುಃಖಾಭಾವವು ಸ್ವಯಂ ಘರೂಪವಾದರೂ, ಆದು ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದು. ಹೇ ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠ ! ಪಾರ್ಥ, ವಿಷಯೇಂದ್ರಿಯಸಂಬಂಧಗಳು ಯಾವ ಶರೀರಿಯನ್ನು ಬಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಆತನೇ ಸಮದುಃಖಸುಖಿಯು, ಆತನೇ ಧೀರನು, ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರನು.

ಅರ್ಜುನ—ಸುಖವನ್ನೂ ದುಃಖವನ್ನೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದೆಂದರೇನು ? ಅವೆರಡನ್ನೂ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ತಿಳಿದರೆ ಭ್ರಮಿಸ್ತಾನೆನಿಸಲಾರನೇ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಸುಖವನ್ನು ದುಃಖವೆಂದಾಗಲಿ, ದುಃಖವನ್ನು ಸುಖವೆಂದಾಗಲಿ ಆ ಸಮದುಃಖಸುಖಿಯು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ದುಃಖವು ಹೇಗೆ ಅನಿತ್ಯವೋ, ತನ್ನ ಇಚ್ಛಾಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ಬಂದುದಲ್ಲವೋ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಯಸ್ಸಾಧನವಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸುಖವೂ ಸಹ ಅನಿತ್ಯವೆಂದೂ, ತನ್ನ ಅಧೀನವಲ್ಲವೆಂದೂ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷಸಾಧಕವಲ್ಲವೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಸುಖದುಃಖಗಳ ಕಾರ್ಯವಾದ ಹಿಗ್ಗು ಕುಗ್ಗುಗಳೆಂಬ ಚಿತ್ತವಿಕಾರವುಂಟಾಗದಂತೆ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಿಷಯಸುಖವನ್ನು ದುಃಖದಂತೆ ಹೇಯವೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ.

ಅರ್ಜುನ—ಗಾಢನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವವನಿಗೆ ದೇಹಾಭಿಮಾನವಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ ! ಅವನೂ ಸಮದುಃಖಸುಖಿಯೇ ? ಅಹುದಾದರೆ ಅವನಿಗೂ ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವವನಿಗೆ ಯತ್ನವಿಲ್ಲದವನಾಗಿ ಸಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಭಿಮಾನಶ್ವಾಗವಿಲ್ಲ. ಜಾಗ್ರದವನೈಯ್ಯಲಿ ಸುಖದುಃಖಗಳ ಸಮತ್ವವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದವನು ಸಮದುಃಖಸುಖಿಯು ; ಅವನೇ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಅರ್ಹನಾಗುವನು, ನಿದ್ರೆಮಾಡುವವನಲ್ಲ.

ಅರ್ಜುನ—ಸುಖದುಃಖಗಳಿಂದ ವೃಥಿತನಾಗದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸುವುದೇ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ — ಸಮುದುಃಖಸುಖಿತ್ವವು ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಅದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಮುಕ್ತಿಯು ದೊರೆಯದು. ಆದರೆ ಯಾವ ಅಧಿಕಾರಿ ಪುರುಷನು (ಗಂಡಾ ಗಲಿ, ಹೆಣ್ಣಾಗಲಿ) ಈ ಸಾಧನವನ್ನು ಗಳಿಸುವನೋ, ಆತನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ತತ್ವಜ್ಞಾನ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಬ್ರಹ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯು ಕಟ್ಟಿಟ್ಟ ಗಂಟಾಗುವುದು. (೧೫)

ಅರ್ಜುನ—ಬಂಧುನಾಶರೂಪವಾದ ಈ ಯುದ್ಧವು ಪರಲೋಕ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಪಾಪವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಈ ಪಾರತ್ರಿಕದುಃಖದ ಪರಿಹಾರ ಹೇಗೆ? ಅಂತೂ ನನ್ನ ಶೋಕಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ವಿದ್ದೇ ಇದೆ!

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅರ್ಜುನ! ದುಷ್ಟರ್ಮದಿಂದ ಸುಖವು ಎಂದೂ ಲಭಿಸದು. ಅದರಂತೆ ಸತ್ಕರ್ಮದಿಂದ ಎಂದೂ ದುಃಖವು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಯುದ್ಧವಾದರೋ ನಾರಾಯಣದ್ವೇಷಿಗಳ ಹಾಗೂ ಅವರ ಅನುಬಂಧಿಗಳ ನಿಗ್ರಹರೂಪವಾದುದು; ಭಗವತ್ತೀತಿಹರವಾದ ಸತ್ಕರ್ಮವು. ಇದರಿಂದ ಪಾಪವಾಗಲಿ ತನ್ನಿಮಿತ್ತವಾದ ಪಾರತ್ರಿಕದುಃಖವಾಗಲಿ ಸರ್ವಥಾ ಇಲ್ಲ. ಸತ್ಕರ್ಮದಿಂದ ದುಃಖವಾಗಲಿ, ದುಷ್ಟರ್ಮದಿಂದ ಸುಖವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ನಿರ್ಣಾಯಕಪರಂಪರೋಪದೇಶರೂಪಸಂಪ್ರದಾಯವು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಸಹ ಮಾನ್ಯವಿದೆ.

ಅರ್ಜುನ—ಹೇ ಸ್ವಾಮಿ! ಜೀವರು ಅನಾದಿನಿತ್ಯರೆಂದು ಈ ಮೊದಲು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೇ? ಹಾಗೆ ಒಪ್ಪಿದರೂ ನನ್ನ ಶೋಕಕಾರಣವು ತೊಲಗದೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ಮುಂದಿನ ಶಂಕೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಪಡೆದೆನು. ಆದರೆ ಜೀವಸ್ವರೂಪ ನಿತ್ಯತ್ವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಸಂಶಯಗಳು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿವೆ. ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಕೇಳು, ಅರ್ಜುನ! ಸಂಶಯಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ಮುಚ್ಚಿಡಬಾರದು.

ಅರ್ಜುನ—ಜೀವರು ಅನಾದಿನಿತ್ಯರೆಂದು ಸಿದ್ಧಮಾಡಲು, ಅನಾದಿ ನಿತ್ಯವಾದ ಬೇರೊಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿ ಉದಾಹರಿಸಲು ಬರುವುದೇ? ಸದೃಶವಸ್ತುವಿನ ಉದಾಹರಣೆಯೇ ದೊರೆಯದಿರಲು ನಿತ್ಯತ್ವವು ಸಿದ್ಧವಾಗಲಾರದಷ್ಟೆ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅನಾದಿನಿತ್ಯನಾದ ನನ್ನಂತೆಯೇ ನೀನು ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಜೀವರು ನಿತ್ಯರೆಂದು ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲವೇ? ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನೇ ದೃಷ್ಟಾಂತನು.

ಅರ್ಜುನ—ಹೇ ದೇವ! ಯದ್ಯಪಿ, ದೇಹಯೋಗವಿಯೋಗರಹಿತವಾದ, ಪ್ರಾಕೃತಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಸ್ವರೂಪನೆಂದು ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರುವಿ. ಇದನ್ನೊಪ್ಪದವರಿಗೆ ದೃಷ್ಟಾಂತವಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ!

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅದೇಕೆ, ಅರ್ಜುನ! ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಿವೆ. ಜಗತ್ಪಾರಣವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯೂ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೃಷ್ಣರೂಪದ ನನ್ನನ್ನು ಪರಿಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸದವರು, ಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಪರಿಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೂ ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವರಿಸುವೆನು, ಕೇಳು. ಹುಟ್ಟುವ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಅದು ಹುಟ್ಟುವ ಮೊದಲು, 'ಅದು ಇರಲಿಲ್ಲ'ವೆಂಬ ಅದರ ಅಭಾವವಿತ್ತಷ್ಟೆ. ಆ ವಸ್ತು ನಾಶವಾದಮೇಲೆ, 'ಅದು ಇಲ್ಲ'ವೆಂಬ ಅದರ ಅಭಾವವು ಇರುವುದಷ್ಟೆ. ಈ ಎರಡುವಿಧ ಅಭಾವಗಳು ಪ್ರಾಗಭಾವ, ಪ್ರಧ್ವಂಸಾಭಾವಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಜಗತ್ಪಾರಣವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಈ ಅಭಾವಗಳಿಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತಿಯು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಣವು, ಎಂದರೆ ಗಡಿಗೆಗೆ ಮಣ್ಣಿನಂತೆ ಉಪಾದಾನಕಾರಣವು. ಪ್ರಕೃತಿಯು 'ಅಸತ್' ಎಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. 'ಸತ್' ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಪರಿಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ಪ್ರಾಗಭಾವಪ್ರಧ್ವಂಸಾಭಾವಗಳಿಲ್ಲ. ಪರಿಬ್ರಹ್ಮನು, ಕುಂಬಾರನಂತೆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ನಿಮಿತ್ತಕಾರಣನು. ಪ್ರಕೃತಿಯು, ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪದಿಂದ ಇದ್ದು ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲ ಬರಲು, ವಿಕಾರಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಈ ಜಗತ್ತಿನ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉಪಾದಾನಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಂಖ್ಯರೇ

ಮೊದಲಾದವರೂ ಪ್ರಕೃತಿಪರಬ್ರಹ್ಮರನ್ನು ಅನಾದಿನಿತ್ಯರೆಂದು ಒಪ್ಪಿರುವರು. ಅಲ್ಲದೇ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳ ಪರಂಪರೋಪದೇಶರೂಪವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠಪ್ರಮಾಣವೂ ಇದೆ. (೧೬)

ಅರ್ಜುನ— ಇವೆರಡೇ ಅನಾದಿನಿತ್ಯವಸ್ತುಗಳೋ ಹೇಗೆ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅಲ್ಲ; ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳಿವೆ. ಅನಾದಿ ನಿತ್ಯವಸ್ತುಗಳೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಭ್ರಮೆಯು ನಿನಗಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ! ಚೇತನಭಿನ್ನವಾದ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಚೇತನನಿತ್ಯತ್ವಸಾಧನೆಗಾಗಿ ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿ ಉದಹರಿಸಬಹುದು. ಇದು ನಿತ್ಯ, ಅದು ನಿತ್ಯವೆಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹೇಳುವುದರಿಂದೇನು? ಅರ್ಜುನ! ಯಾವುದು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿರುವುದೋ (ಸರ್ವದೇಶವ್ಯಾಪ್ತವೋ) ಅದು ನಿತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾದ ಈ ಪ್ರಸಂಚವು ನಿರ್ವಿಕಾರವಾದ ಆಕಾಶದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ, ಅಕಾರಾದಿ ಸರ್ವವರ್ಣಗಳೂ ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿವೆ. ಆಕಾಶವರ್ಣಗಳೂ ಅನಾದಿನಿತ್ಯವಸ್ತುಗಳೇ. ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ನಿತ್ಯವಾದರೂ ಪ್ರಬಲವಾದ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ನಾಶಹೊಂದಬಹುದೆಂದು ಶಂಕಿಸಬೇಡ. ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಈ ನಿತ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಲು ಯಾರೂ ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ. (೧೭)

ಅರ್ಜುನ—ಜೀವನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬನೆಂದು ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರತಿಬಿಂಬವೆಂಬುದು ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಪ್ರತಿಮುಖದಂತೆ, ಉಪಾಧಿಯಿಂದಾದುದು. (ಕನ್ನಡಿಯಂತೆ ವಸ್ತುವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಪದಾರ್ಥವು ಉಪಾಧಿಯು). ಜೀವನೆಂಬ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಕ್ಕೆ ಈ ದೇಹವೇ ಉಪಾಧಿಯು. ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ದೇಹವಾದರೋ ನಾಶವುಳ್ಳದ್ದು. ದೇಹನಾಶವೇ ಉಪಾಧಿನಾಶವೆಂದು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಉಪಾಧಿನಾಶದಿಂದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವೂ ನಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲದೇ ಮುಖವೆಂಬ ಬಿಂಬವು ಕನ್ನಡಿಯ ಮುಂದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಪ್ರತಿಮುಖವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಿಂಬ ಮತ್ತು ಉಪಾಧಿಗಳ ಸನ್ನಿಧಿಯು (ಒಂದರ

“ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೊ ನಃ”

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಸಂಪುಟ ೪	ಶ್ರೀ ಜಯ—ಚೈತ್ರ ೧೯೫೪—ಮೇ	ಸಂಚಿಕೆ ೭
------------	--------------------------	-------------

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ಮೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

			ಪುಟ
ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ	....	....	೧
ಸಂಪಾದಕೀಯ	....	....	೨
ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥವಿಜಯ	....	....	೫
—ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯ			
ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಚರಿತಾನುವರ್ಣನೆ	....	....	೧೨
—ಶ್ರೀ ವರನಣಿ ರಾಮರಾವ್			
ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣರು	....	....	೧೪
—ಶ್ರೀ ಮು. ಶ್ರೀ. ಗುಂಡೂರಾವ್			
ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧಮಹಿಮಾನೃತ	....	....	೨೩
—ಶ್ರೀ ಮಹಿಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯ			
ಶ್ರೀ ವಿಜಯಾಂಕರತ್ನ-೧.	....	....	೨೫-೨೬
ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಸಂವಾದ	....	....	೨೧-೨೪
—ಶ್ರೀ ಭೀಮರಾವ್, ದಾವಣಗೆರೆ			

‘ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೊ ನಃ’

ಶ್ರೀ ಹರಿ ದಾಸ ಭಾರ ತೀ

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ .

ಪ್ರಥಮೋ ಹನುಮಾನ್ನಾಮ ದ್ವಿತೀಯೋ ಭೀಮ ಏವ ಚ ।

ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಸ್ತೃತೀಯಸ್ತು ಭಗವತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕಃ ॥

ಸಂಪುಟ	ಶ್ರೀ ಜಯ—ಚೈತ್ರ	ಸಂಚಿಕೆ
೪	೧೯೫೪—ಮೇ	೭

ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ

ಅರ್ಭಕನ ಬಿನ್ನಹ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳೊ
ಭೂರ್ಭುವ ವಿಜಯವಿಠಲ ಜಾರ ಜೋರ

॥ 'श्रीपतिर्मानदो नः' ॥

• ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಅಪೂರ್ವಸಂಧಿ

ಶ್ರೀಮಧ್ವಮುನಿಸೇವಾಸಂಘದಿಂದ ಈವರೆಗೆ ಶ್ರೀಸರ್ವಮೂಲಗ್ರಂಥ ಮಾಲೆಯು ಸುಜನಾದರಣೀಯವಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಹರಿಗುರು-ಭಕ್ತರನೇಕರಿಗೆ ವಿದಿತವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯಸಂಸ್ಕೃತಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರಿಗೂ ಸರ್ವಮೂಲಗ್ರಂಥದ ಹಿರಿತನವನ್ನು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಅರಿವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು, ಗುರುಪಸತ್ತಿಯಮೂಲಕ ಮೂಲಗ್ರಂಥರತ್ನಗಳನ್ನೇ ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಶ್ರೀಸಾಧಂಗಳವರಪೂರ್ಣ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸಾತ್ರನಾಗಲೇಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಹುಟ್ಟಿಸುವಷ್ಟು ಶ್ರೀಮಧ್ವ ಮುನಿಸೇವಾಸಂಘವು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿದ್ದೇ ತನ್ನ ಅಮೋಘ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಧ್ವಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದೆ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಈಗಾಗಲೇ ಆರು ಗುಚ್ಛಗಳ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಮಾಧ್ವರು ಸೇವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯವೃಂದಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಸಿ ಉಪಕಾರಮಾಡುತ್ತಿರುವ, ದ್ವೈತವೇದಾಂತ-ವಿದ್ವಾನ್, ದ್ವೈತವೇದಾಂತಶಿರೋಮಣಿ, ಶ್ರೀ ಅಗ್ರಹಾರನಾರಾಯಣ ತಂತ್ರಿಗಳು ನಿರ್ಮತ್ಸರರಾದ ಹರಿಭಕ್ತರಿಂದ ಅಭಿನಂದ್ಯರೇ.

ಪ್ರಕೃತ, ಗೀತಾಭಾಷ್ಯ ಮತ್ತು ಗೀತಾತಾತ್ಪರ್ಯಗಳಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತೆಯು ಹೊರಬಂದು ಸುಜನಮನೋನಯನ ಕಮಲಗಳ ವಿಕಸನಗಳಾಗಿವೆ. ಇದು ಏಳನೇ ಗುಚ್ಛಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು.

ಒಟ್ಟು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಅಧ್ಯಾಯಗಳು ನಮ್ಮ ಕರಗತಗಳಾಗಿವೆ. ಎರಡು ಭಾಗಗಳಾಗಿವೆ. ಮೊದಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ೧ರಿಂದ ೬ ಅಧ್ಯಾಯಗಳು; ೨ನೇ

ಭಾಗದಲ್ಲಿ ೭ ರಿಂದ ೧೪ ಅಧ್ಯಾಯಗಳು. ಒಟ್ಟು ಈಗಾಗಲೇ ೭೦೦ ಪುಟಗಳಾಗಿವೆ. ಇನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಅಧ್ಯಾಯಗಳು ಮುದ್ರಣವಾಗುತ್ತಲಿವೆ. ಒಟ್ಟು ೧೦೦೦ ಪುಟಗಳಿಗೇನೂ ಕಮ್ಮಿಯಾಗಲಾರದು.

ಇದರಲ್ಲಿ ಗೀತಾಭಾಷ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಪದಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯ, ವಿಶೇಷಾಂಶಗಳು ಕೊಡುತ್ತಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಗೀತಾ ತಾತ್ಪರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹ ಅದರಂತೆಯೇ. ಗೀತಾಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಪದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಶ್ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಪೀಠಿಕೆಗಳೂ ಕೊಡಲಾಗಿವೆ. ಎಲ್ಲ ವಾಕ್ಯಗಳೂ ಬೋಧಪ್ರದವಾಗಿ ಇವೆ.

ಮೂರನೇ ಭಾಗವು ಸದ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರಬೀಳಲಿದೆಯೆಂದೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮುನ್ನುಡಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದೆಂದೂ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

೧೫ ರೂ. ಕಳಿಸಿದರೆ ಇಂತಹ ಅಪೂರ್ವ ಗ್ರಂಥವು ಕರಗತವಾಗಿ ಗೀತೆಯ ಯಥಾರ್ಥ ತಿರುಳು ತಿಳಿವಳಿಕೆಗೆ ಬಂದು ಅದರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರೇ ಪರಮಶುದ್ಧವಾಗಿ ನಮಗೆ ತೋರಿದವರೆನ್ನುವ ದಾರ್ಢ್ಯಕೊಟ್ಟು, ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನೇ ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಿ ಗೀತಾಶಾಸ್ತ್ರವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ಹುಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಪುಸ್ತಕಗಳು ತಲುಪಲೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅಂಚೆಖರ್ಚಿನ ಹಣಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ V.P. (ವಿ.ಪಿ.) ಯನ್ನು ೧೫ ರೂ. ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟವರಿಗೆ ರವಾನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆಂದೂ ಮೂರನೇ ಭಾಗವನ್ನು ಕಳಿಸುವಾಗ, ಮೊದಲು ಹೇಳಿದಂತೆ ೧೦೦೦ ಪುಟಕ್ಕೆ ಮೀರಿದರೆ ಆ ಪುಟಗಳ ಬೆಲೆಯೊಡನೆ ಅಂಚೆ ವೆಚ್ಚ ಸೇರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇವೆಂದೂ ಈ ಸಂಘದ ಕೋಶಾಧಿಕಾರಿಗಳು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸಂಪೂರ್ಣ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬೇಗ ಭಕ್ತರ ಕರಗತಮಾಡಲೆಂದೂ, ಭರದಿಂದ ಶ್ರೀಭಗವತ್ಪಾದರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರಿಗೂ ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಡುವಂತೆಯೂ ಸಂಘದವರನ್ನು ವಿನಯದಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

ಒನೇ ಭಾಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯಾದರೂ, ಯಾವಯಾವ ಯೋಗವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನೂ ಮತ್ತು ಶ್ಲೋಕಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯನ್ನೂ ಮುದ್ರಿಸಿ ಓದುಗರಿಗೆ ಅನುಕೂಲಮಾಡುವರೆಂಬ ಭರವಸೆ ನಮಗಿದೆ.

ಇದರ ಭಾಷಾಂತರಮಾಡುವ ಮಹಾಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಉಪಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣತಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀ ಭಾರತಮುಖ್ಯಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಬಾದರಾಯಣಸ್ವಾಮಿಯ ಅನುಗ್ರಹ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಗಲೆಂದು ಒಮ್ಮೆ ನಸಿನಿಂದ ಬೇಡುತ್ತೇವೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು

ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಶೀರೂರುಮಠಾಧೀಶ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂದ್ರತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಗೀತಾದರ್ಶವು ೧೨ ಆಣೆಯ ಅಂಚೆ ಚೀಟಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟವರಿಗೆ ರಿಜಿಸ್ಟರ್ಡ್ ಪೋಸ್ಟ್ ಮೂಲಕ ಬರುವುದೆಂಬುದು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರ ಉದಾರತೆಗೆ ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಮಂತ್ರಾಲಯಪ್ರಭುಗಳವರ ಗೀತಾವಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಗೀತಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮಂದಬೋಧಿನಿಯಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವುದು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆಯೆನ್ನಬೇಕು.*

ಉಡುಪಿಯ ಶ್ರೀಮಧ್ವಮುನಿಸೇವಾಸಂಘದ ಈ ತೆರನಾದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಬಹಳ ಅಭಿನಂದನಾರ್ಹವೆಂದು ಹೇಳುವುದರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಾಧ್ವರೂ ಸಭಾಷ್ಯಸತಾತ್ಪರ್ಯಶ್ರೀಮಧ್ವಗವದ್ಗೀತೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಈ ಅಪೂರ್ವಸಂಧಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದಲ್ಲವೇ?

*ಈ ಪುಸ್ತಕ ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳ:—

ಶ್ರೀ ಅಗ್ರಹಾರ ನಾರಾಯಣತಂತ್ರಿಗಳು,
ಆಸ್ಥಾನ ಪಂಡಿತರು, ಶ್ರೀಶೀರೂರು ಮಠ,
ಉಡುಪಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ.

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥವಿಜಯ

ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯಃ,

ಹರಪನಹಳ್ಳಿ.

(ಮುಂದುವರಿದು)

ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನಾಧಿಪತ್ಯವು ದೊರೆಯುವಾಗ್ಗೆ ಕೇವಲ ೨೭ (ಇಪ್ಪತ್ತೇಳೇ) ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು ಆಗಿತ್ತು. ಇದು ಶಾ||ಶ|| ೧೮೨೬ ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ||ಶ|| ೧೯೦೪ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಎಂದು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ತಿಳಿಯ ಪಡಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಶ್ರೀ ತಿರುಪತಿ ಯಾತ್ರೆ ಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ಸಂಸ್ಥಾನವು ಮದರಾಸಿಗೆ ದಿಗ್ವಿಜಯಮಾಡಿತ್ತು. ನೂತನಯತಿಸಾರ್ವ-ಭೌಮರನ್ನು ಅಭೂತಪೂರ್ವ ಉತ್ಸವದಿಂದ ಮದರಾಸು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಗತಮಾಡಲಾಯಿತು. ಶ್ರೀಗಳವರು ತಿರುವಲ್ಲಿಕ್ಕೇಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪುರಾತನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣದೇವರ ಆಲಯ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣದೇವರಿಗೆ ಕುಂಭಾಭಿಷೇಕಾದ್ಯನೇಕ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಈ ಮಹೋತ್ಸವವು ಪರಾಭವ-ಸಂವತ್ಸರ ಫಾಲ್ಗುಣ ಬಹುಳ ತೃತೀಯಾ ದಿನ ನೆರವೇರಿತು. ಆಸೇತು ಶೀತಾಚಲ ಪರ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಶ್ರೀ ಉತ್ತರಾದಿಮಠದ ಸಂಪತ್ತು ಜಾಗರೂಕವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಶ್ರೀಗಳವರು ಯಾವ ಯಾವ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಕಟ್ಟಡಗಳು, ಮಠಗಳು, ಭೂಮಿಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳು ಇವೆ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಸರ್ವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಅಂದರೆ ಸಮಸ್ತ ಮಠಗಳ (ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ) ಸಂಪ್ರದಾಯ ವಿದರಾದ ಹಿಂದೂದೇಶದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆಚಾರ್ಯವರ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಪಾದಪುತ್ರ ಶೇತುರಾಮಾಚಾರ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾಚೀನಪ್ರತಿಗಳು, ರಾಯಸಗಳು, ಇತರ ಕಾಗದಪತ್ರಗಳು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶೋಧಿಸಿ “ಸಂಸ್ಥಾನ ಪದ್ಧತಿ—ಪರಮ-

ಹಂಸಯತಿಗಳ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪದ್ಧತಿ" ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಲೇಖನ ಮಾಡಿದರೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತಿದೆ. (ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಾದಾಗ್ಗೆ ಆ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ.) ಈ ದೆಶೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಧನೆ ನಡದಿದೆ.

ಈ ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಆಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇದ್ದ ಆಂಗ್ಲೀಯ ಗೌರ್ದರ್ ದೊರೆಯು ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದನು. ಆಗ್ಗೆ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯವರು ಕಾರ್ಯಾಂತರ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ಕೆಲ ಕಾಲಾವಧಿಯಾದನಂತರ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯ ರವರು ಬಂದನಂತರ ವಜ್ರಪ್ರಮುಖನವರತ್ನಮಯಮಂಟಪ ಮತ್ತು ನವರತ್ನಮಯಹಾರಗಳೂ ಪ್ರದರ್ಶನೆಮಾಡಿದರು. ಮೊದಲು ದೊಡ್ಡ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಮಂಟಪ, ಅದರೊಳಗೆ ಸುವರ್ಣಮಯ ಮಂಟಪ, ಅದರೊಳಗೆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನವರತ್ನಮಂಟಪ ಹೀಗೆ ಮೂರು ತರಂಗಮಂಟಪಗಳ ಅಭಿ ಪ್ರಾಯವೇನೆಂದು ಗವರ್ನರು ಕೇಳಿದನು. ಶ್ವೇತದ್ವೀಪ, ಅನಂತಾಸನ, ವೈಕುಂಠಗಳೆಂಬ ಸ್ಥಾನತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನೂ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಒಳಗೆ ವಜ್ರಮಂಟಪದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಜಾನಕೀಸಹಿತ ಮೂಲರಾಮ ದೇವರು—ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಸ್ಥಾನಾಪನ್ನರು. ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಾಕ್ಷಾ- ದ್ಭಾರತೀಪತಿಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರು ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಆವಿಷ್ಟರಾಗಿ ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ಮುಂತಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿದರು. ದೊರೆಯು ಪರಮಾನಂದಭರಿತನಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಈ ಭೇಟಿಯು ನಿರರ್ಥಕವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿಯ ಶ್ರೀ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮಠದ ಕಟ್ಟಡ ಮೊದಲಾದ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಗಳೂ ಸುಲಲಿತ ವಾದವು. ಗೌರ್ದರು ಧೊರೆಯಿಂದ 1000 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಕಾಣಿಕೆಯೂ ದೊರೆಯಿತೆಂದು ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನಮಠವೆಲ್ಲವೂ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಶ್ರೀಗಳವರು ನಿವೃತ್ತಿ ಸಂಗಮ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಮಾಡಿದರು.

ನಿವೃತ್ತಿ ಸಂಗಮಯಾತ್ರೆ

ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ವಿಶಾಲವಾದ ಶಿಲಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಾನದ ವೈಭವದೊಡನೆ ಶ್ರೀರಾಮವೇದವ್ಯಾಸಪೂಜಾ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವಿಸರ್ಜನೆಯಾದೊಡನೆಯೇ ಒಂದು ದಿನ ಒಂದು ಘಟಸರ್ದವು (ಕೃಷ್ಣ ಸರ್ದ) ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರ ಕಡೆಗೆ ಧಾವಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ಬುಸು ಗುಟ್ಟುನ ಕರಿನಾಗರಹಾವು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಸಕಲರೂ ಮಂಟಪದ ಕಟ್ಟೆಯ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ದೂರವಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು. ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯ ಶೇತೂರಾಮಾಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು “ದಯವಿಟ್ಟು ಏಳಬೇಕು” ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರು ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರವರನ್ನು ಸುಪ್ರಸನ್ನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೇ ಆಗಲಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏಳಲಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ದವು ಬಂದೂಬಿಟ್ಟಿತು. ಬಂದು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರ ಎಡಗಡಿಯ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಏರಿ ಬಲಗಡಿಯ ತೊಡೆಯಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಯಿಳಿದು ಅವರ ಅಭಿಮುಖದಲ್ಲಿರುವ ಮಂಟಪದ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತು ತನ್ನ ಮಾಣಿಕ್ಯದಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ, ಆಗಾಗ್ಯೆ ಹೊರಕ್ಕೆ ಚಾಚುತ್ತಿರುವ ನಾಲಿಗೆಯಿಂದಲೂ ವಿರಾಜಿಸಿತು. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರು ಅನ್ಯಗ್ರಚಿತ್ತರಾಗಿಯೇ ಕುಳಿತು ಸಮೀಪವರ್ದಿ ತುಳಸಿಯಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತಾನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮದಿಂದ ತುಳಸೀ ಅರ್ಚನೆ ದೇವರಿಗೆ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರ ಶಿಷ್ಯವರ್ಗವೂ, ಅಪ್ಪಶ್ರೀಷ್ಟರೂ ಎಲ್ಲರೂ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತರಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಪೂಜೆಯೂ ಮುಗಿಯಿತು. ಸರ್ದವೂ ಮಾಯವಾಯಿತು.

“ಎನ್ನ ಸ್ವಾಮಿ! ನೀ ಸರ್ದ ಸ್ವಾಮಿ !!

ಭಿನ್ನರಹಿತ ನಿಖಿಳಜಗದಂತರ್ಯಾಮಿ !!! ”

ಎಂದು ಶ್ರೀಗಳವರು ಹಸನ್ಮುಖಿಗಳಾಗಿ ನುಡಿದರು. ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯರು “ಹೀಗೆ ವಿಷಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವದು ಉಚಿತ

ವಲ್ಲ” ಎಂದು ಶ್ರೀಗಳವರ ಮುಂದೆ ನಿವೇದಿಸಲು “ಅಗ್ನ್ಯರ್ಕಾಂಬುವಿಷಾದಿ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗಳು ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಪೂರ್ದದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಹುಲಿಗಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಬುಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗಿದೆ. ಆಗ್ನಿ ರಕ್ಷಿಸಿದ ಸ್ವಾಮಿ ಈಗಿಲ್ಲವೇ? ಎಂದು ನಸುನಕ್ಕರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಭೋಜನಕ್ಕೆಂದು ಪಂಗ್ತಿಪಂಗ್ತಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದಿನಂಪ್ರತಿ ಶ್ರೀಗಳವರು ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕೂತು ಕೊಳ್ಳುವ ಕಲ್ಪುಶಿಲೆಯಮೇಲೆ ಎಲೆಹಾಕಿದರು. ಬಾಳೇಎಲೆಯನ್ನು ಆಸ್ತರಣಮಾಡಿದೊಡನೆಯೆ ಕೆಂಡದಮೇಲೆ ಎಸೆದ ಹಪ್ಪಳದಂತೆ ಎಲೆಯ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ಗುಳ್ಳಿಗಳಿದ್ದು ಪಟಪಟಶಬ್ದವಾಯಿತು. ತಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತಮಗೂ ಎಲೆಹಾಕಿಕೊಂಡು ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. “ಮಧ್ಯಭೋಜನ ದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಏಳಕೂಡದು” ಎಂದು ಶ್ರೀಗಳವರ ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆ ಯಾಯಿತು. ಮಧ್ಯಭೋಜನದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಕೃಷ್ಣಸದ್ಭವು ಮಧ್ಯಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಭೋಗರಿಯುತ್ತಾ ಬಂದು ಶ್ರೀಗಳವರ ಬಲಭಾಗಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಅದ್ಭುತ ವಾಯಿತು. ಸದ್ಭವಶನವಾದೊಡನೆಯೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರ ಆಜ್ಞೆಯ ಎಚ್ಚರವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿ ಓಡಿದರು. ಶ್ರೀಗಳವರ ಅಭಯ ವಚನವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಕೆಲವರು ಧೈರ್ಯಮಾಡಿದರು. ಅಂತೂಇಂತೂ ಭೋಜನವಾಯಿತು.

ಭೋಜನವಾದಕ್ಷಣವೇ ಶ್ರೀಶ್ರೀಗಳವರು ಪುಣವಜಪಕ್ಕೆ ಕೂಡು ವುದರೊಳಗಾಗಿ ಶ್ರೀಶ್ರೀಆಚಾರ್ಯರವರೂ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯರೂ ಕಲಿತು “ಇದೇನು ವಿಚಿತ್ರ ಘಟನೆಗಳು” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ಉತ್ತರಕೊಡುತ್ತಾ “ನಾವು ಕಾಶೀಯಾತ್ರಿಗೆ ತೆರಳುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಾಯಸುಧಾ ಪಾಠವಾಗಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಉದ್ಧರಿಸಲೋಸುಗ ಶ್ರೀಶ್ರೀ ಟೀಕಾಕೃತ್ವಾದರೇ ಮೂಲರೂಪದಿಂದ ದಯಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ನಾಳೆಯವರೆಗೂ ಇದ್ದು ಮಳಖೇಡಕ್ಕೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡೇ

ಹೋಗುತ್ತಾರೆಂದೂ ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಪರಿವಾರ ವೆಲ್ಲವೂ ಅತ್ಯಂತ ಭಯಭಕ್ತಿಭರಾನತಕಂಧರರಾಗಿ ಆರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಾ ಅದೇ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಕಾಲಕಳೆದರು.

ಅರುಣೋದಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಶ್ರೀಗಳವರು ಸ್ನಾನ ಆಹ್ನಿಕ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ದಿನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಒಂದು ಅಗ್ರೋದಕ ಹೆಚ್ಚು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಬಂದವರೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಹಿಂದಿನದಿನ ತಮ್ಮ ಎಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದಾಗ್ಗೆ ಸುಟ್ಟು ಅರಳಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಂಡೆಗಲ್ಲನ್ನು ಎತ್ತಿಸಿ ನೋಡಿದರು. ದಿವ್ಯ ವಾದ ಶ್ರೀಹನುಮಂತದೇವರ ಪ್ರತೀಕವೇಯಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾವೈಭವದೊಡನೆ ಪೂಜಿಸಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದರು. ಈಗಲೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಯಾತ್ರಿಕರಿಗೆ ಶ್ರೀಸತ್ಯಜ್ಞಾನವರದಅಂಜನೇಯನೆಂದು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ.

[ಮುಂದುವರಿಯುವುದು]

|| ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ||

ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಚರಿತಾನುವರ್ಣನೆ

ಲೇಖಕರು:— ಶ್ರೀ ವರನಣಿ ರಾಮರಾವ್, ಬೆಂಗಳೂರು
ಮೈಸೂರು ಗೌ|| ಕನ್ನಡ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಟರ್
[ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರಿದುದು]

ಗಾನಲೋಲ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲನು ಬೆರಳ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಮುರುಳಿ
ಯನ್ನು ಪಿಡಿದು ವಿವಿಧ ರಾಗಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತ ಆನಂದದಿಂದ
ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಮೋಹಗೊಳಿಸುತ್ತಿರಲು, ದಿವ್ಯತರವಾದ ಆ ಗಾನಮಾಧುರ್ಯ
ದಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತರಾದ ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರು, “ಕೊಳಲನೂದುವ ಚದುರ
ನ್ಯಾರೇ ಪೇಳಮ್ಮಯ್ಯ” “ಕೊಳಲನೂದುವ ಸುಂದರನ್ಯಾರೇ ನೀರೆ, ನಳಿನ
ನಾಭನ ನೋಡುವ ಬಾರೆ ನೀರೆ,” “ವೃಂದಾವನದೊಳಗಾಡುವನ್ಯಾರೇ,
ಚಂದಿರವದನೆ ನೋಡೋಣ ಬಾರೆ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಕುರಿತು
ಒಬ್ಬರು ಪರಿಯಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತ ಕೂಡಲೇ ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ
ಸೌಂದರ್ಯಸಾರನಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಸಂದರ್ಶನವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬ
ತಮ್ಮ ಔತ್ಸುಕ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರಂತೆ. ಓರ್ವ ಗೋಪಿಯಂತು ತನ್ನ
ಆಶ್ಚರ್ಯ ಮತ್ತು ಆನಂದಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಸೂಚಿಸಿದಳಂತೆ:—

“ಎಲ್ಲಿಯ ಸ್ವರವಿದು ಏನುರವ್ಯವೆ ಅವ್ವ !
ಎಲ್ಲಿಯ ಪುರುಷನು ಎಂಥ ಚೆಲುವನು ನೋಡೆ !
ಹುಲ್ಲೆ ಗೋವ್ವಳಹಿಂಡು ಚೆಲ್ಲಾಟಗಳೇನೆ !
ಕುಳ್ಳಿದ ಗಿಳಿ ಹಂಸೆಕುಲಗಳೆಲ್ಲವು ತಾವು
ನಲ್ಲಿದಾಡುವ ಬಗೆ ಏನೆ ರಮಣಿ !!

ಕಲ್ಲುಕರಗುವಂತೆ ವರದಗೋಪಾಲವಿಠಲ
ಬಲ್ಲಿದ ಕೊಳಲನೂದುವ ಸಖಿಯೆ ||”

ಮತ್ತೋರ್ವ ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯು ಮುರಳೀಧರನ ಸಕ್ಕಡ್ಡರ್ತನದಿಂದ
ತನಗುಂಟಾದ ಸುಖವನ್ನು ನೆನೆನೆನೆದು ಹಿಗ್ಗುತ್ತಾ ತನ್ನ ಧನ್ಯತೆಯನ್ನು
ತನ್ನ ಸಖಿಯರಿಗೆ ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳಂತೆ :—

“ಕಂಗಳಿಗೆ ತಂಗಿ ಹಬ್ಬವಾಯಿತೆ ಅವ್ವ
ಮಂಗಳಮಹಿಮ ಶ್ರೀರಂಗನ ಕಂಡೆನೆ
ಪೊಂಗೊಳಲನೂದುತ್ತ ಪಾಡುತಲಿಹ ಪರಮ
ಮಂಗಳ ಪುರುಷನ ಕಂಗಳಿಂದಲಿ ಕಂಡೆ
ಹಿಂಗದೆ ವರದ ಗೋಪಾಲವಿಠಲನ್ನ
ಸಂಗಸಂಗಿಗಳ ಸಹವಾಸದಿಂದ
ಮಂಗಳವಾಯಿತೆ ಮಾನಿನಿರನ್ನಳೆ”

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಗೋಪಿಕಾರಮಣಿಯು ತನ್ನ ಸಖಿಯನ್ನು ಕುರಿತು : “ಏಣ
ಲೋಚನೆ ಕೇಳವ್ವ ; ದಾನವಾಂತಕನಕೈಯ ವೇಣುಮಾಡಿದ ಸುಕೃತಫಲ
ವನ್ನು ನಾನೇನು ಹೇಳಲಿ. ಪ್ರಾಣದೊಲ್ಲಭೆಯರೆಲ್ಲ ಮಾಣದೆ ಸವಿವ
ಅಧರಪಾನನ ಆ ವೇಣು ತಾ ಸೂರೆಗೊಂಬುದ ನಾನೇನು ಪೇಳಲಿ. ಆ
ಕೃಷ್ಣನು ನೆಲಸಿದ ವೃಕ್ಷಮೂಲಗಳೇನು ಸುಕೃತವಮಾಡಿದುವೋ ! ಭೂ
ಲತಾ ವನ ಇವುಗಳ ಆ ಪುಣ್ಯಗಳೇನೆಂಬೆ ! ಕೃಷ್ಣರಾಯನ ವೇಣು ಗೀತಾ
ಮೃತವ ಸವಿವರೆ ನಾನುಮಾಡಿದ ಪೂರ್ವಸಂಚಿತ ಏನು ಒದಗಿತೋ !

ಹುಲ್ಲೆಯ ಹಿಂಡುಗಳೆಲ್ಲ ಪುಲ್ಲನಾಭನ
ಕೊಳಲ್ಲ ಧ್ವನಿಯ ಸೊಲ್ಲನಾಟೈಸುತವೇಗದಿ
ಚಿಲ್ಲಗಂಗಳಂತೆ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತವೆರಗಿ ಅನ್ಯ-
ವಿಲ್ಲದಿಪ್ಪ ಸಡಗರವನ್ನು |
ಪಲ್ಲವಾರುಣ ಪಾಣಿಯಿಂದ
ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಧುರಗೀತವ

ಕಲ್ಲುಕರಗುವಂತೆ ಹಾಡಲು
ಹುಲ್ಲುಮೇಯುವ ತುರುಗಳೆಲ್ಲ
ತಲ್ಲಣದಿಂದಲಿ ಬಂದು
ವಲ್ಲಭರಂತೆ ನೋಡಲು ||

ಅರಗಿಳಿ ಹಂಸಗಳೆಲ್ಲ ತರುಗಳ ಕೊಂಬೆಗಳನೇರಿ ಪರಮಹರುಷದಿ ಕುಳ್ಳಿದುರ್
ಕೊರಳ ಕಲರವಗಳುಳುಹಿ ಪರಮಪುರುಷನ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಯೋಗಿಗಳ
ತೆರದಿ ಮೈಮರೆದು:—

ಕರಗಿ ಕಂಬನಿಗಳ ಸುರಿಸುತ
ಸರಸಿಜಾಕ್ಷನ ವೇಣುಗೀತದ
ಸ್ವರಗಳನಾರೈದು ಬಾಹ್ಯವ
ತೊರೆದು ಪರಮಹಂಸರಂತೆ
ನಿರುತ ಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಯುಗಳ
ಸರಸಿಜದಲೋಲಾಡುವ ಸುಖವ ||

ಅಂಗನೆ ನೋಡುವ ಬಾರೆ”

ಎಂಬುದಾಗಿ, ತನ್ನ ಸಖಿಯರ ಚಾಪಲ್ಯವನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಬೃಂದಾವನದ ಆ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದಳಂತೆ.

ಹೀಗೆ ವೇಣುಗಾನದ ಮಧುರ ಸ್ವರದಿಂದಲೂ, ಮುರಳೀಗಾನ
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಬಗೆಬಗೆಯ ವರ್ಣನೆಗಳಿಂದಲೂ ಮನವು
ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸೂರಿಯಾಗಿ ಪರವಶರಾದ ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಕೋಟಿ
ಮನ್ಮಥಲಾವಣ್ಯಸ್ವರೂಪನಾದ ಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೈದಿ ಅವನನ್ನು ಹೊಂದು
ವುದರಲ್ಲಿಯೇ ನೆಟ್ಟಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾದುದರಿಂದ, ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣನ
ಬಳಿಗೈದುವ ಸಡಗರದಲ್ಲಿ ಅವರ ವರ್ತನೆಗಳು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ
ದುವಂತೆ!

“ತಂದೆಯ ಕಂದನೆಂದು ಕೊಂಕುಳೊಳಿಟ್ಟು
ಕಂದನ ಕೆಳಗಿಟ್ಟು

ಅಂದಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆ ಕಿವಿಗಳಿಗಿಟ್ಟು
 ಮುತ್ತಿನಬಟ್ಟು
 ಹೊಂದಿಸಿ ಗಲ್ಲದಲಿ ತಾನಿಟ್ಟು
 ಕಸ್ತೂರಿಯ ಬಟ್ಟು
 ಮುಂದಾಗಿ ಮೂಗಿನಮೇಲಳವಟ್ಟು
 ಮನೆಬಾಗಿಲ ಬಿಟ್ಟು ||
 ಕಂದರ್ಪನ ಶರದಿಂದ ನೊಂದು ಬಹು
 ಕಂದಿ ಕುಂದುತಲಿಂದುವದನೆಯರು
 ಇಂದಿರೇಶನಾನಂದದ ಗಾನಕೆ
 ಚಂದ್ರಮುಖಿಯರೊಂದಾಗುತ ಬರುತ್ತಿರೆ || ೧ ||

(ತುರುಗಾಯಬಂದ ಗೋಪಿಯಕಂದ—ಆನಂದದಿಂದ || ಪ ||

ಸುರನರತರುಮ್ನುಗ ಜಲಚರಮೋಹಿನಿ
 ತರಳರಮನ ಸೂರೆಯಾಗೆ ಕೊಳಲಿನಿಂದ || ಅ ||)

ಮುರುಳಿಯಸ್ವರಕೆ ಮೋಹಿತರಾಗೆ
 ಕರುಗಳನು ತಂದು
 ಕರದಿಂದಲೆತ್ತಿ ತೊಟ್ಟಿಲೊಳಗೆ
 ಇರಿಸುತ್ತ ಹಾಲ
 ಬೆರೆಸುತ್ತ ಮಜ್ಜೆಗೆ ಮೊಸರಿನೊಳಗೆ
 ಪರಮಾತ್ಮನ ನೆನೆದು |
 ಹೊರಟರು ಬಿಸಿಲು ಚಳಿಮಳೆಯೊಳಗೆ
 ಮನೆಮನೆಯೊಳಗೆ ||
 ತರಳರ ಬೆದರಿಸಿ ಮಾರ್ಜಾಲಕೆ ಮೊಲೆ
 ತ್ವರಿತದಿ ಉಣಿಸುತ ಸರಿಸರಿಯೆನುತಲಿ
 ಪರಿಪರಿ ಭ್ರಾಂತರಾಗಿ ನೋಡುತ
 ಪುರಮಾರ್ಗಕೆ ಬರುವರು ನಿರುಕಿಸುತ || ೨ ||

ಮದನ ಶತಕೋಟಿತೇಜನು ಬಂದ
 ಸ್ತ್ರೀಯರೆದುರು ನಿಂದ
 ಅಧರಾಮೃತಪಾನವ ಮಾಡಿರೆಂದ
 ಬಾಯಾರಿದಿರೆಂದ
 ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳ್ಳಿರಿಯೆಂದ
 ಅವರಿವರನೆ ನೋಡ್ತ
 ಚಿದುರೇರ ಮೋಹಕನೆ ನಾನೆಂದ
 ವಾಡ್ಯದ ರವದಿಂದ ||
 ಸದಯನೆದುರ ರಂಭಿಲೂರ್ವಶಿ ಮೇನಕೆ
 ಒದಗಿ ನಾಟ್ಯಗಳ ಚಿದುರತನದಲಾಡೆ
 ಮಧುಸೂದನ ಭಕ್ತರಕಾಯ್ವದಕೀ
 ವಿಧದೊಳಗಾಡಿದ ರಂಗವಿಠಲ ತಾ || ೩ ||

ಮುರಳೀಧರನ ಮನಮೋಹಕ ಸನ್ನಿಧಾನದಿಂದ ಶೋಭಿತವಾಗಿ
 ಪೇಣುನಾದಮಯವಾದ ಸುಂದರವೃಂದಾವನದ ವೈಭವವನ್ನು ಶ್ರೀ
 ವ್ಯಾಸರಾಯರು “ವೃಂದಾವನದಿ ನೋಡುವಬಾರೆ” ಎಂಬ ರಸವತ್ತಾದ
 ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಭಾವುಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುನಿಗಳೇ ಆ
 ವನದ ತರುಪಕ್ಷಿವೃಗಗಳಾಗಿಯೂ, ಸನಕಾದಿಗಳು ಗೋವುಗಳಾಗಿಯೂ,
 ದೇವತೆಗಳು ಗೋಪಾಲಕರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಓಲೈಸುತ್ತಿ
 ದ್ದರಂತೆ. ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿನ ವೃಕ್ಷಗಳು ವೇಣುಗೋಪಾಲನನ್ನು ಪರಿಪರಿ
 ಯಾಗಿ ಉಪಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದುವಂತೆ. ಪಕ್ಷಿಗಳು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ವೇಣುಗೀತೆಯ
 ರಸದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಮೌನವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರೆ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
 ಮಗ್ನರಾದ ಮುನಿಗಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದುವಂತೆ! ಗೋವುಗಳು
 ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವೇಣುನಾದವನ್ನು ಆಲೈಸುತ್ತಾ
 ಆನಂದಪರವಶವಾಗಿ ಮೇವು ತಿನ್ನುವುದನ್ನೇ ಮರೆತು, ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ
 ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದುವಂತೆ! ಚಂದ್ರನಂತೆ ಕಾಂತಿಯುತವಾದ ಗೋವಿಂದನ
 ಪಾದಗಳ ನಖದ ಚಂದ್ರಿಕೆಯು ಚಂದ್ರಕಾಂತತೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳಲು

ಆ ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಯು ಒಸರಿ ಹರಿದು ಯಮುನಾನದಿಯನ್ನು ಸೇರಿ
ತಂತೆ! ಅದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಗಂಗಾಯಮುನಾ ಸಂಗಮದಂತಿದ್ದಿತಂತೆ!
ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀ ರಮಣನ ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಮುಖ-
ಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ ಚಕೋರಪಕ್ಷಿಯು ಆ ಸಮಯವು ರಾತ್ರಿಯೆಂದೂ,
ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಕಾಸ್ತುಭರತ್ನವನ್ನು ನೋಡಿ ಸೂರ್ಯ
ಪ್ರಕಾಶವೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಚಕ್ರವಾಕವು ಆ ಸಮಯವು ಹಗಲೆಂಬು
ದಾಗಿಯೂ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದುವಂತೆ! ಮನವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುವ
ಮನ್ಮಥಜನಕನ ಮುರಳೀನಿನಾದದ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಗಿಡಗಳು ಹೂವಿನ
ಮೊಗ್ಗುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪುಳಕಾಂಕುರಗಳನ್ನು ತಾಳಿದುವಂತೆ! ಆ ನಾದದ
ಇಂಪಿಗೆ ಪರ್ವತವು ಕರಗಿ ಹರಿಯಿತಂತೆ; ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಜಲವು ಕೊಳಲ
ನಾದವನ್ನು ಕೇಳುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸುಳಿಯ
ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲೇ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತಂತೆ! ದುಂಬಿಗಳು ಗಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು
ವಂತೆ; ವನದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ ತಾಳಮೇಳಸಹಿತವಾಗಿ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದು
ವಂತೆ; ಆ ರಭಸಕ್ಕೆ ನವಿಲುಗಳು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ನಲಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದುವಂತೆ!
ವೇಣುಗಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನೀಲಮೇಘಶ್ಯಾಮನಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮಳೆ
ಗರೆಯುವ ಮೇಘವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಚಾತಕವು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಲಿ
ಯಿತಂತೆ! ಮಳೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು, ಮಿಂಚುಗುಡುಗು
ಇವೆಲ್ಲ ಇರಬೇಕಷ್ಟೆ? ಕೃಷ್ಣನು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದ ವನಮಾಲೆಯೇ
ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಂತೆ; ಸೀತಾಂಬರದ ಕಾಂತಿಯೇ ಮಿಂಚಂತೆ; ವೇಣುಗಾನದ
ದಿವ್ಯನಾದವೇ ಎಳೆಯಮೇಘಗರ್ಜನೆಯಂತೆ; ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ದೇಹವೇ
ಮೇಘವಂತೆ!

ಈ ಭವ್ಯ ಭಾವಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಆ ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ
ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ:—

ರಾಗ: ಶಂಕರಾಭರಣ ಅದಿತಾಳ

ವೃಂದಾವನದಿ ನೋಡುವಬಾರೆ ಗೋ || ಪ ||

ವಿಂದನಾಡುವ ಸಂದಣಿಸಾಲದೆ ಸಖಿ || ಅ ||

ಮುನಿಗಳು ತರುಪಕ್ಷಿ ವೃಗಂಗಳಾಗಿರೆ
 ಸನಕಾದಿಗಳು ಗೋವುಗಳಾಗಿರೆ
 ಅನಿಮಿಷರೆಲ್ಲರು ಗೋಪಾಲರಾಗಿರೆ
 ದನುಜಾಂತಕನು ಮನುಜನಂತಾಗಿರೆ || ೧ ||

ತಳಿತತೋರಣದಿಂ ತಂಪಿನ ನೆಳಲಿಂ
 ಮಳೆಯಾಗಿ ಸುರಿವಾ ಮಕರಂದ ಜಲದಿಂ
 ಫಲಪುಂಜಗಳಿಂ ಶುಕಚಾಟುಗಳಿಂ
 ನಳಿನನಾಭನನುಪಚರಿಪ ವೃಕ್ಷಗಳುಳ್ಳ || ೨ ||

ತಳಿರ ತರುಗಳೆಲ್ಲ ತಮತಮ್ಮ ಜಾತಿಯ
 ಉಲುಹನುಳಿದು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ತೆರೆಯುತ್ತ
 ನಳಿನನಾಭನ ವೇಣುಗೀತೆಯ ರಸದಲ್ಲಿ
 ಮುಳುಗಿ ಮುನಿಗಳಿಂತಿಪ್ಪ ಪಕ್ಷಿಗಳುಳ್ಳ || ೩ ||

ಚಿತ್ತ ಜನಯ್ಯನ ವೇಣುನಾದವ
 ಎತ್ತಿದ ಕಿವಿಯಿಂದ ಸವಿಯುತ್ತಲಿ
 ಮತ್ತಾದ ಸುಖಜಲ ಕಡಲಾಗಿ ಹರಿಯಲು
 ಚಿತ್ತರದಂತಿಪ್ಪ ತುರುವಿಂಡುಗಳುಳ್ಳ || ೪ ||

ರಂಗನ ಪದನಖ ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕಿಗೆ
 ತುಂಗ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆ ಒಸರಿ
 ಹಂಗದೆ ಹರಿದು ಕಾಳಿಂದಿಯ ಕೂಡಲು
 ಗಂಗೆಯಮುನೆಯರ ಸಂಗಮದಂತಿಪ್ಪ || ೫ ||

ಸಿರಿಯರಸನ ನಗೆಮೊಗವೆಂಬ ಚಂದ್ರನು
 ವರಕೌಸ್ತುಭವೆಂಬ ಬಾಲರವಿಯು
 ಎರಡನು ಕಂಡು ಚಕೋರ ಚಕ್ರವಾಕ
 ಇರುಳು ಹಗಲು ಎಂದು ಹೋರುತಲಿರುತಿಪ್ಪ || ೬ ||

ಹರಿಯಕೊಳಲ ಸ್ವರದತಿ ಮೋಹನಕೆ
ತರುಮೊಗ್ಗಿಗಳಿಂ ಪುಳುಕಿತವಾಗೆ
ಗಿರಿಯು ಝರಿಯಾನೆವದಿಂ ಕರಗಲು
ತೊರೆಯು ಸುಳಿಯ ನೆವದಿಂದ ತಾ ನಿಲ್ಲುವ || ೭ ||

ಅಳಿಗಳು ಗಾನದಿಂದುದುದಿದಾಡುತ್ತ
ಹಲವು ವರ್ಣದ ವನದೇವತಿಗಳೆಲ್ಲ
ಚಲುವಕುಂಡಲತಾಳಮೇಳದ ರಭಸಕ್ಕೆ
ನಲಿನಲಿದಾಡುವ ನವಿಲಹಿಂಡುಗಳುಳ್ಳ || ೮ ||

ನಳನಳಿಸುವ ವನಮಾಲೆ ಇಂದ್ರಚಾಪ
ಪೊಳೆವ ಪೊಂಬಟ್ಟಿ ಮಿಂಚು ವೇಣುಗಾನ
ಎಳೆಯ ಗರ್ಜನೆ ಶ್ಯಾಮಮೇಘ ಕೃಷ್ಣ
ಮಳೆಯ ಮೇಘವೆಂದು ಚಾತಕ ನಲಿಯುತ್ತ || ೯ ||

[ಮುಂದುವರಿಯುವುದು.]

ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣರು

ಲೇಖಕರು:—ಶ್ರೀ ಮು. ಶ್ರೀ. ಗುಂಡೂರಾವ್, ಬಿ.ಎ. (ಆನರ್ಸ್)

ಬೆಂಗಳೂರು

[೩ನೇ ಸಂಪುಟದ ೫ ಮತ್ತು ೬ನೇ ಸಂಚಿಕೆಗಳಲ್ಲಿನ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವ-
ವೈಭವ ಎಂಬ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಬಂಧವು ಈ ಲೇಖನಕ್ಕಿದೆ.]

—ಸಂ.

ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನು ಜೇಷ್ಠನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ, ಪ್ರೇಷ್ಠನೂ ಆಗಿರು
ವುದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪರಮಪ್ರೇಮಾಸ್ಪದನಾಗಿರುವುದೇ ಕಾರಣ. ಈ
ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು, ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು ಪ್ರಾತಸ್ಸಂಕಲ್ಪ
ಗಡ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ—

ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತ್ಯಾದಿನಂತಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣರಮಾವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಪೂರ್ವಪ್ರಸಿ
ದ್ಧ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತಾನಂತವೇದಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಮುಖ್ಯತಮಾನಂತಜೀವನಿಯಾಮಕಾ
ನಂತರೂಪಭಗವತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕಪರಮದಯಾಳುಕ್ಷಮಾಸಮುದ್ರಭಕ್ತ-
ವತ್ಸಲಭಕ್ತಪರಾಧಸಹಿಷ್ಣು ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾವತಾರಭೂತಾನಾಂ.....
ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕಾನೇಕ ಸುಗುಣಾತಿಶಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು.
ಶ್ರೀನಾದಿರಾಜರು—

ಈತನೇ ಲೋಕಗುರು ವೇದವಿಖ್ಯಾತ

ಭೂತಳದೊಳು ರಾಮದೂತನೆಂಬಾತ

ಎಂದು ನನುಗೆ ಈ ಮಹಾಮಹಿಮನನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯಸ್ವಾಮಿಗಳು—

ಜಾಣ ನೀನಹುದೋ ಗುರುಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ ನೀನಹುದೋ || ಪ||

ರಾಣಿ ಭಾರತಿರಮಣ ನಿನಗೆಣೆ

ಕಾಣೆ ತ್ರಿಭುವನದೊಳಗೆ

ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯದಲಿ ಮುಖ್ಯ-

ಪ್ರಾಣನೆಂದೆನಿಸಿದೆಯೋ ಧಿಟ್ಟ

ಎಂದು ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರು—

ಪಿಡಿಯನ್ನ ಕೈಯ್ಯ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ ಭುವನತ್ರಾಣಸದ್ಭವಪ್ರವೀಣ ||
ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ “ಹೀನಹೀನವಿವೇಕವಿಲ್ಲದೇಶವ | ನಾನಾವಿಧಪ್ರಾಣಿ
ಭ | ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನತ್ರಿಕಾಖಿಕ್ರಿಯಗಳು | ಹೇನಾಥ ನಿನ್ನಿಂದಲಿ ||
ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ ನಿವೇದಿಕೆಯನಿನಗೆ | ಶ್ರೀನಾಥನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ನಾನಾರೂಪ
ವಿಶಿಷ್ಟನಾದಿ ರಿಪು-ರಸ್ಸೇನೆಯಸಂಹರಿಸಿದೇ ||” ಎಂದುಹೇಳಿ—

ಮಾತಾ ಪಿತಾ ಮೇ ಗತಿರಾತ್ಮಬಂಧುಭ್ರಾತಾ ಸಖಾ ಮೇ
ಪರದೇವತಾ ಚ |

ರಾಜಾ ಗುರುಸ್ಸರ್ವಮಪಿ ತ್ವಮೇವ ಯತ್ತೇ ಪ್ರಿಯಂ ದೇಹಿ
ಸುಭಕ್ತ ಮದ್ಯ || ೧ ||

ತ್ವಯೈವ ಯಾ ಕಾರಿತಾ ತೇ ಮಯಾಽರ್ಚಾ ತಯಾ ಪ್ರಸನ್ನಃ ಸಹಿತಃ
ಸರ್ವದೇವೈಃ ||

ಭಕ್ತಿಂ ವಿರಕ್ತಿಂ ಸುಗುರೋಃ ಪ್ರಸಾದಂ ಸ್ತುತಿಂ ಮತಿಂ ದೇಹಿ ಚೇಷ್ಟಂ
ತವೇಶ || ೨ ||

ಎಂದು ಸರ್ವಸಮರ್ಪಣೆಮಾಡುವಂತೆ—

ತಂದೆ ಈತನು ಕಾಣೋ ತಾಯಿ ಈತನು ಕಾಣೋ | ಬಂಧು ಬಳಗ
ಸರ್ವಾರ್ಥವು ಈತನು | ಹಿಂದು ಮುಂದೆ ನಮಗಾಧಾರ ಈತನು |
ಎಂದೆಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಗನೀತನು | ಚಂದದ ರಸಾಯನಭೋಕ್ತನು
ಈತನು | ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನ ನಿಯಾಮಕ | ನಂದಮೂರುತಿ
ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠಲನಂಘ್ರ-ನಿಂದಿರಾರ್ಚಿಪ ಗರಳಭಂಜನ ದೇವ ||

ಮೂರವತಾರದ ಗುರುವೆ ಸುರತರುವೆ |

ವಾರವಾರಕ್ಕೆ ವಿಜಯವಿಠಲನ್ನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ||

ಎಂದು ಜತಿಗೂಡಿಸಿ ಹೊಗಳುತ್ತಾರೆ.

ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಾದರೋ—

ಭಾರತೀರಮಣ ಸದ್ಭಕ್ತಬಂಧೋ |
 ಘೋರಭವಭಯ ಪರಾಭವಗೈಸು ಬೇಗ || ಪ ||
 ಲೋಕಾಂತರಾತ್ಮಕನೆ ಈಕಮಲಜಾಂಡದೊಳು |
 ನಾಕಾಣೆ ನಿನ್ನುಳಿದುಸಾಕುವವರ ||
 ನೀ ಕೈಯ್ಯ ಪಿಡಿದು ಕೃಪಾವಲೋಕನದಿಂದ |
 ಜೋಕೆ ಮಾಡುವುದೆನ್ನ ಮೈನಾಕಿವರಜನಕ || ೧ ||
 ಅನಿಲ ಎನ್ನವಗುಣಗಳೆಣಿಸಲು ಕಡೆಯುಂಟಿ |
 ಕೊನೆಗೆ ನೀನೇ ಗತಿಯೋ ಅನಿಮಿಷೇಶ ||
 ಜನನಿಜನಕಭ್ರಾತಜನಪಗುರುವರಮಿತ್ರ |
 ಎನಗೆ ನೀ ಸಕಲಸೌಖ್ಯದನೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದೇ || ೨ ||
 ಹನುಮಭೀಮಾನಂದ-ಮುನಿರಾಯ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾ |
 ಥನಿ ಗೈಯುವರು ವಾಣಿಫಣಿಫಮೃಡರು ||
 ಅನಿಮಿತ್ತಬಾಂಧವ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲನ |
 ತನಯ ತಾವಕರ ಬಂಧನದ ಮೋಚನಮಾಡೋ || ೩ ||

ಎಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದಾರೆ.

ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರು ಮೊದಲೇ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆನಂದಾತಿಶಯ
 ದಿಂದ ಹೀಗೆ ಹಾಡಿದ್ದರು.

ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ ಎನ್ನ ಮೂಲಗುರುವೇ || ಪ ||
 ರಕ್ತಸಾಂತಕ ಶ್ರೀರಾಮನ ನಿಜದಾಸ || ಅ ||
 ತಂದೆ ನೀನೆ ಎನಗೆ ತಾಯಿ ನೀನೆ ಎನಗೆ |
 ಬಂಧು ನೀನೆ ಎನಗೆ ಬಳಗವು ನೀನೆ |
 ಎಂದೆಂದಿಗು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ರಕ್ಷಿಪನು ನೀನೆ || ೧ ||
 ತಾತ ನೀನೆ ಎನಗೆ ಕರ್ತ ನೀನೆ ಎನಗೆ |
 ವಿತ್ತ ನೀನೆ ಎನಗೆ ವಿಭವ ನೀನೆ |
 ಸತ್ಯ ನೀನೆ ಎನಗೆ ಸದಾಚಾರವು ನೀನೆ || ೨ ||

ಸುಖವು ನೀನೆ ಎನಗೆ ಸುಲಭವು ನೀನೆ ಎನಗೆ |

ಏಕಾಂತ ಶ್ರೀಪುರಂದರವಿಠಲನ |

ಭಕುತನಿಜದಾಸ ನೀನೆ || ೩ ||

ಮೇಲಿನ ಪದದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು ವಿಶದೀಕರಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಅದೇ ಒಂದು ಗ್ರಂಥವಾದೀತು. ಯಥಾಮತಿ, ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮೇಯಸಾರವನ್ನು ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ತೋರಿಸಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಛಾಂದೋಗ್ಯದಲ್ಲಿ “ಪ್ರಾಣೋ ಬ್ರಹ್ಮ ಕಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಖಂ ಬ್ರಹ್ಮೈತಿ ಸಹೋವಾಚ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು—

ಪ್ರಾಣೋ ಬ್ರಹ್ಮ ಬಲರೂಪಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಕಮಾನಂದರೂಪಂ ಖಂ ಜ್ಞಾನರೂಪಂ | ಅಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ ಪ್ರಾಣಃ ಸಾಕ್ಷಾದ್ವ್ಯೋ ಬಲದೇವತಾ | ಜ್ಞಾನಾನಂದಾತ್ಮಕಂ ಪೂರ್ಣಂ ಪರಂಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವಯಂ ಹರಿಃ || ಮೊದಲಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಬಲಜ್ಞಾನಾನಂದಾದಿಗುಣಭೂಷಣನಾದ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣನು ಅಪರಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಸರ್ವಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಬಲಜ್ಞಾನಾನಂದರೂಪಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಮಾತ್ರ. ಅವನ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದಲೇ ವಾಯುದೇವನು ಈ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಭಕ್ತಜನರಿಂದ ಉಪಾಸ್ಯನಾದವನು ಶ್ರೀಹರಿ. ಉಪಾಸನೆಗೆ ಒಂದು ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಅಧಿಷ್ಠಾನ ಬೇಕು. ಈ ಅಧಿಷ್ಠಾನವೇ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನು. ಬೇರೊಂದು ದೇವತಾಧಿಷ್ಠಾನದಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯ ಸಫಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದೇವಾಸುರರಿಗೆ ವಿರೋಧ ಬೆಳೆದು, ಯುದ್ಧಸಂಭವಿಸಿತು. ದೇವತೆಗಳು ಉದ್ವಿಗ್ನನಾಮಕ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಉಪಾಸನೆಯಿಂದ ಅಸುರರನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳ ಅಧಿಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರು. ಅಸುರರು ಇದನ್ನರಿತು

ಆಯಾ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಶಕ್ತಿಹೀನರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ದಿವಿಜರು ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಅಧಿಷ್ಠಾನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಹರಿಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅಸುರರ ಶೌರ್ಯ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನಲ್ಲಿ ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ವಿಜಯಿಗಳಾದರು. ಛಾಂದೋಗ್ಯಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯ ಹೀಗಿದೆ—

ಉದ್ಗೀಥಾಖ್ಯಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋರ್ವಿಶಿಷ್ಟಪ್ರತಿನಾ ವಾಯುರೇವ | ಆತಸ್ತಸ್ಯ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕಂ ತಸ್ಮಿಂತ್ತತೋಽಪ್ಯುತ್ತಮತ್ವೇನೋಪಾಸಿತ ಏವ ಭಗವಾನ್ ಸವ್ಯಕ್ ಫಲಂ ದದಾತೀತಿ ದರ್ಶಯತಿ ||

ಉದ್ಗೀಥಶಬ್ದವಾಚ್ಯಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರತಿನಾರೂಪಶ್ರೀವಾಯುದೇವನೇ ಸರ್ವಜೀವೋತ್ತಮನೆಂಬ ಜ್ಞಾನದಿಂದ, ವಿಷ್ಣುವು ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂದು ಉಪಾಸನೆಮಾಡಿದರೆ ಸಕಲಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ದಯಪಾಲಿಸುತ್ತಾನೆಂಬುದನ್ನೂ ವೇದದ ಈ ಭಾಗ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರು—

ಆಖನ್ಯಾಶ್ಶಾನಮೇವಾಸ್ಯ ಲೋಷ್ಟೋ ವಿಧ್ವಂಸತೇ ಯಥಾ |

ಪ್ರತಿನಾಂ ಪ್ರೇಯಸೀಂ ಪ್ರಾಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರಾಣಂ ತಥಾಸುರಾಃ ||

ಮಣ್ಣಿನ ಹೆಂಟಿಯನ್ನು ದೊಡ್ಡಬಂಡೆಯಮೇಲೆ ಬಲವಾಗಿ ಹೊಡೆದರೆ ಹೇಗೆ ಪುಡಿಪುಡಿಯಾಗುವುದೋ ಹಾಗೆ, ವಿಷ್ಣುಪ್ರಿಯನೂ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರತಿನಾಸ್ಥಾನೀಯನೂ ಆದ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಅಸುರರು ನಿರ್ವೀರ್ಯರಾಗಿ ಬಳಲಿ ಬಿಂಡಾಗಿಹೋದರು.

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)

|| ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧಗುರುರಾಜೋ ವಿಜಯತೇ ||

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಮಹಿಮಾಮೃತ

ಲೇಖಕರು:—ಶ್ರೀ ಮಹಿಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು,
ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

(ಮುಂದುವರಿದುದು)

ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ
ಮುರಾರಿರಾಜನ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು

ಗುರುವರ್ಧರೇ, ನನ್ನ ರಾಜ್ಯಕೋಶಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾನು ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಮುರಾರಿರಾಜನು ವಿನಯಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರಲಾಂಛನವಾದ ಮುದ್ರೆಯ ಉಂಗುರವನ್ನು ಗುರುಗಳ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಣಮಾಡಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿದನು.

ಮುರಾರಿರಾಜನ ಆದರಪುರಸ್ಕರವಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಮಂಗಳಾಂಗನಾದ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥಸ್ವಾಮಿಯಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಮಹಾರಾಜರಂತೆ ಸಕಲ ಪ್ರಜಾವರ್ಗದಿಂದಲೂ ಅಭಿವಂದನಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ವಾಸಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಷೇತ್ರವು ವೈಕುಂಠಸಮಾನವಾದುದು

ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಷೇತ್ರವು ಭಗವಂತನ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ವೈಕುಂಠಲೋಕದಂತೆ ವಿರಾಜಮಾನವಾಗಿರುವದು. ಕಮನೀಯವಾದ ಕಾವೇರಿನದಿಯೇ ವಿರಜಾನದಿಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವದು. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಾಧೀಶನಾದ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥಸ್ವಾಮಿಯೇ ವೈಕುಂಠವಾಸುದೇವಮೂರ್ತಿಯು. ಇಂತಹ ವೈಕುಂಠ

ಸದೃಶವಾದ ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುರಾರಿರಾಜನ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಪ್ರಕಾರ ವಾಸಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ದೇವೇಂದ್ರನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾಗಿದ್ದರು.

ತಪಸ್ಸು, ವಿದ್ಯಾ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಶ್ರೀಸೀತಾರಾಮಾರ್ಚನಾದಿಗಳಿಂದ ಸಂಶೋಭಮಾನರಾದ ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯಸ್ವಾಮಿಗಳು ಶ್ರೀರಂಗನಾಥಸ್ವಾಮಿಯ ಮಂಗಳಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಎರಡುವರ್ಷಗಳಪಠ್ಯಂತವಾಗಿ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಪವಿತ್ರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ಮುಂದೆ ಎರಡುವರ್ಷಗಳನಂತರ ತಮಗೆ ಸಂಭವಿಸುವ ಪರಮಾತ್ಮಲೋಕಗಮನದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು.

ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳು ವಿಶೇಷಾಕಾರವಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ದೈನಂದಿನ ವ್ಯಾಪಾರವು

ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಪ್ರತಿದಿವಸದಲ್ಲಿಯೂ ಅರುಣೋದಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ “ಹಿತ್ವಾ ಹರಜಟಾ ಗಂಗಾಂ ಯತ್ರೇಂದುರ-ತಪತ್ತಪಃ | ಚಂದ್ರಪುಷ್ಕರಿಣೀ ಸೇಯಂ ಮಂದಭಾಗ್ಯೈರ್ನ ಸೇವ್ಯತೇ” ಎಂದು ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜತೀರ್ಥಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣರಿಂದ ವರ್ಣಿತವಾದ ಚಂದ್ರಪುಷ್ಕರಿಣೀ ಸರೋವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠೇಯವಾದ ಯತ್ಯಾಶ್ರಮೋಚಿತಸತ್ಕರ್ಮಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಸಂತತ ಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವಚನವು

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಸನ್ಯಾಸಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟುವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಈ ಸಮಗ್ರವಾದ ಕಾಲವನ್ನು ಶಿಷ್ಯವರ್ಗಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪಾಠಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ವಿನಿಯೋಗಮಾಡಿದರು. ಅವಶಿಷ್ಟವಾದ ಮುಂದಿನ ಎರಡುವರ್ಷಕಾಲವನ್ನೂ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಸಾರ್ಥಕಪಡಿಸಿ ಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ಶಿಷ್ಯರುಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರವಚನವನ್ನು ಅದರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಡೆಸಿದರು.

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)

ಸ್ಥೆಟಿಕಾಭ ಕಾಪಾಲಿ ಕಾಮಿತಫಲದ-ಫಲ್ಲುಣಸಖಶ್ರೀದ-
ವಿಠಲಾಶ್ರಯ ವಿತ್ತಪಮಿತ್ರ ದ್ವಿರದ-ಚರ್ಮಾಂಬರನಾದ
ಕುಟಿಲರಹಿತ ಧೂರ್ಜಟಿ ವೃಷಭಧ್ವಜ
ನಿಟಿಲನಯನ ಸಂಕಟನ ನಿವಾರಿಸೊ || ೫ ||

೨೨. ರಾಗ : ಮಧ್ಯಮಾವತಿ ಆಟತಾಳ

ಧವಳಗಂಗೆಯ ಗಂಗಾಧರ ಮಹಲಿಂಗ || ಪ ||
ಮಾಧವನ ತೋರಿಸಯ್ಯ ಗುರುಕುಲೋತ್ತಂಗ || ಅ ||
ಅರ್ಚಿಸಿದವರಿಗಭೀಷ್ಟವ ಕೊಡುವ
ದುಶ್ಚರಿತರನೆಲ್ಲ ದೂರದಲ್ಲಿಡುವ |
ಹೆಚ್ಚಿದ ಅಘಗಳ ತರಿದು ಬಿಸುಡುವ ನ-
ಮ್ರಚ್ಯುತಗಲ್ಲದ ಅಸುರರ ಬಡುವ || ೧ ||
ಮಾರನ ಗೆಲಿದ ಮನೋಹರಮೂರ್ತಿ
ಸಾರಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಸುರಚಕ್ರವರ್ತಿ |
ಧಾರುಣಿಯೆಲ್ಲ ತುಂಬಿತು ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿ ಮು-
ರಾರಿಯ ತೋರಿಸೊ ನಿನಗೆ ಶರಣಾರ್ತಿ || ೨ ||
ಚನ್ನ ಪ್ರಸನ್ನ ಶ್ರೀಹಯವದನನ್ನ
ಅನುದಿನ ನೆನೆವಂತೆ ಮಾಡೊ ನೀನೆನ್ನ |
ಅನ್ಯನಲ್ಲವೊ ನಾನು ಗುರುವೆಂಬೆ ನಿನ್ನ
ಇನ್ನಾದರು ಹರಿಯ ತೋರೊ ಮುಕ್ತಗ್ಣ || ೩ ||

೨೩. ರಾಗ : ತೋಡಿ ಆದಿತಾಳ

ಶಂಭೋ ಸ್ವಯಂಭುಸಂಭವ—ನಂಬಿದೆ ಕಾಯೊ
ಜಂಭಾರಿನುತ ಅಭವ || ಪ ||
ಅಂಬರಪುರಹರ ಸಾಂಬ ತ್ರಿಯಂಬಕ
ಶಂಬರಾರಿಪು ಗಂಭೀರಕರುಣಿ || ಅ ||

ಭಸಿತಭೂಷಿತ ಶರೀರ—ಭಕ್ತರುದ್ಧಾರ
 ವಿಷಕಂಠ ದುರಿತಹರ |
 ಪಶುಪತಿ ಘನೀಪಹಾರ—ಪಾನನಾಕಾರ
 ತ್ರಿಶೂಲಡಮರುಗಧರ ||
 ನೊಸಲನಯನ ವಿಕಸಿತಾಂಬುಜಮುಖ
 ಶಶಿಧರ ಮತ್ತರಕ್ತಸಮದಮರ್ದನ
 ಘಸಣಿಗೊಳಿಪ ತಾಮಸವ ಕಳೆದು ಮಾ-
 ನಸದಲಿ ರಂಗನ ಬಿಸಜಪಾದನ ತೋರೊ || ೧ ||

ರಜತಪರ್ವತನಿವಾಸ—ನಿರ್ಮಲಭಾಸ
 ಗಜದೈತ್ಯನಾಶ ಗಿರೀಶ |
 ಸುಜನರ ಮನೋವಿಲಾಸ—ವೈರಮಕೇಶ
 ತ್ರಿಜಗದಲ್ಲಣ ಗೌರೀಶ ||
 ಅಜಸುತನಧ್ವರಭಜನೆಯ ಕೆಡಿಸಿದೆ
 ಅಜಗರಮಂದಿರ ಗಜಮುಖಜನಕನೆ
 ಗಜಗಮನ ಮುನಿತನುಜನ ಕಾಯ್ದನೆ
 ವ್ರಜಮುನಿವಂದಿತ ಭಜಿಸುವೆ ನಿನ್ನ || ೨ ||

ಮಧುರಾಪುರಿನಿಲಯ—ಮೃತ್ಯುಂಜಯ
 ಸದಮಲಸುಮನಗೇಯ |
 ಸದಾ ನಮಿಪರಹೃದಯ—ದೊಳಗುಳ್ಳ ಭಯ
 ಸದೆಯುತ್ತ ಕೊಡು ಅಭಯ ||
 ಸದಾಶಿವ ಜಾಹ್ನವಿಧರ ಕೃತಮಾಲಾ-
 ನದಿತೀರದಿ ವಾಸವಾಗಿಪ್ಪ ಸೌಂದರ್ಯ
 ಮಧುರಿಪುನಿಜಯವಿಠಲನ ಪದಾಬ್ಜಕೆ
 ಮಧುಪನಿನಿಪ ಪಂಚವದನ ಕೈಲಾಸ || ೩ ||

೨೪. ರಾಗ : ಕಾಂಬೋದಿ ಝಂಪತಾಳ

ಪಂಪಾಪುರನಿವಾಸ ಪ್ರಮಥಗಣಈಶ || ಪ ||
 ತ್ವಂ ಪಾಹಿ ಪಾಹಿ ತ್ರಿಪುರಾರಿ ತ್ರಿನೇತ್ರ || ಅ ||
 ಕೈಲಾಸಸದ್ಮ ಕೃತ್ತಿಚೈಲಭೂಷಣ ಮನೋ-
 ಮೈಲಿಗೆಯ ಪರಿಹರಿಸು ನೀಲಕಂಠ |
 ಕಾಲಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲನಿಯಾಮಕನ
 ಲೀಲೆಗಳ ತುತಿಪ ಸುಖ ನಾಲಿಗೆಗೆ ಕೊಡು ಸತತ || ೧ ||

ಪಾರ್ವತೀರಮಣ ನೀ ಮೋಹಶಾಸ್ತ್ರವ ರಚಿಸಿ
 ಶಾರ್ವರಿಚರರ ಮೋಹಿಸಿದೆ ಹಿಂದೆ |
 ದೂರ್ವಾಸಶುಕವ್ಯಾಧಜೈಗೀಷರೂಪದಲಿ
 ಈರ್ವಗೆ ಚರಿಯದಲಿ ಹರಿಯ ಮೆಚ್ಚಿಸಿದೆ || ೨ ||

ಸುರನದೀಧರ ನಿನ್ನ ಚರಿತೆಗಳ ವರ್ಣಿಸಲು
 ಸುರಪಮೊದಲಾದ ಸುಮನಸರಿಗಳವೇ
 ಸ್ಮರನಪಿತ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲನ ಸಂ-
 ಸ್ಮರಣೆಯನು ಕೊಟ್ಟು ಉದ್ಧರಿಸು ದಯದಿಂದ || ೩ ||

೨೫. ರಾಗ : ಮೋಹನ ಛಾಪುತಾಳ

ಶಂಭೋ ಸುರಗಂಗಾಧರನೆ ಪಾಲಿಸಂಬಾರಮಣ ಲಿಂಗ || ಪ ||
 ನಂಬಿದವರಘಕಾದಂಬಿನಿಪವನ ಹೇ-
 ರಂಬಜನಕ ಕರುಣಾಂಬುಧಿ ಗುರುವರ || ಅ ||
 ಮಾರಾರಿ ಮಹದೇವ—ನಿನ್ನಯ ಪಾದ-
 ವಾರಿಜದಳಯುಗ್ಮವ ||

ಸಾರಿದೆ ಸತತ ಸರೋರುಹೇಕ್ಷಣನ
 ಹೃದ್ವಾರಿಜದೊಳು ತೋರು ಗಾರುಮಾಡದಲಿನ್ನ ||
 ಆರುಮೊಗನಯ್ಯ ಅಮಿತಗುಣಗಣ-

ವಾರಿನಿಧಿ ವಿಗತಾಘ್ರ ವ್ಯಾಳಾ-
 ಗಾರ ವಿತ್ತಪಮಿತ್ರ ಸುಭಗಶ-
 ರೀರ ದುರಿತಾರಣ್ಯಪಾವಕ || ೧ ||
 ಇಳಿದೇರ ಇಂದುಮೌಳೀ—ಈಸ್ಥಿತಫಲ-
 ಸಲಿಸುವ ಘನತ್ರಿಶೂಲೀ ||
 ಸಲೆನಂಬಿದೆನೊ ಹಾಲಾಹಲಕಂಠ ಎನ್ನ ನೀ
 ಸಲಹೋ ಸಂತತ ರೌಪ್ಯಾಚಲವಾಸ ವರಪಂಪಾ-
 ನಿಲಯ ನಿರ್ಜರಸೇವಿತಾನಲ-
 ನಳಿನಸಖಸೋಮೇಕ್ಷಣನೆ ಬಾಂ-
 ದಳಪುರಾಂತಕ ನಿಜಶರಣವ-
 ತ್ಸಲ ವೃಷಾರೋಹಣ ವಿಬುಧವರ || ೨ ||
 ಧೃತಡಮರುಗಸಾರಂಗ—ನಿನ್ನಯಪಾದ-
 ಶತಪತ್ರಾರ್ಚಿಪರ ಸಂಗ ||
 ಸತತ ಪಾಲಿಸೊ ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲನ ಸ-
 ನ್ನುತಿಸುವ ನೆರೆಧೀರ ಸ್ತುತಿಧರಧೃತಧನ್ವಿ ||
 ಶತಮುಖನ ಜೈಸಿದನ ಪುತ್ರನ
 ಪಿತನ ಜನಕನ ಕೈಲಿ ಕೊಲಿಸಿದೆ
 ಅತುಳಭುಜಬಲ ಭೂತಪತೆ ಪಾ-
 ವರ್ತಮುಖಾಂಭೋರುಹದಿನಾಕರ || ೩ ||

೨೬. ರಾಗ: ಧನ್ಯಾಸಿ ಆದಿತಾಳ

ಚಂದ್ರಚೂಡ ಶಿವ ಶಂಕರ ಪಾರ್ವತಿರಮಣ ನಿನಗೆ ನಮೋನಮೋ ||ಪ||
 ಸುಂದರ ಮೃಗಧರ ಪಿನಾಕಧರ ಹರ ಗಂಗಾಧರ
 ಗಜಚರ್ಮಾಂಬರಧರ || ಅ ||

ನಂದಿವಾಹನಾನಂದದಿಂದ ಮೂರ್ಜಗದಿ ಮೆರೆವನು ನೀನೆ
 ಅಂದು ಅಮೃತಘಟದಿಂದುದುಸಿದ ವಿಷತಂದು ಭುಜಿಸಿದವ ನೀನೆ

ಕಂದರ್ಪನ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಕಣ್ಣಿರೆದು ಕೊಂದ ಉಗ್ರನು ನೀನೆ
ಇಂದಿರೇಶಶ್ರೀರಾಮನ ನಾಮವ ಚಂದದಿ ಪೊಗಳುನ ನೀನೆ ಶಿವನೆ || ೧ ||

ಬಾಲಮೃಕಂಡಜನ ಕಾಲನು ಎಳೆವಾಗ ಪಾಲಿಸಿದವನು ನೀನೆ
ವಾಲಯದಲಿ ಕಪಾಲಪಿಡಿದು ಭಿಕ್ಷುಬೇಡೊ ದಿಗಂಬರ ನೀನೆ
ಕಾಲಕೂಟವನು ಪಾನವಮಾಡಿದ ನೀಲಕಂಠನು ನೀನೆ
ಜಾಲಮಾಡಿದ ಗೋಪಾಲನೆಂಬ ಪೆಣ್ಣೆ ಮರುಳಾದವ ನೀನೆ ಶಿವನೆ || ೨ ||

ಧರೆಗೆ ದಕ್ಷಿಣಕಾವೇರಿತೀರ ಕುಂಭಪುರದಿವಾಸಿಪನು ನೀನೆ
ಕೊರಳೊಳು ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಭಸ್ಮವ ಧರಿಸಿದ ಪರಮವೈಷ್ಣವ ನೀನೆ
ಕರದಲಿ ವೀಣೆಯನುಡಿಸುವ ನಮ್ಮ ಉರಗಭೂಷಣನು ನೀನೆ
ಗರುಡಗಮನ ಶ್ರೀಪುರಂದರವಿಠಲಗೆ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯನು ನೀನೆ ಶಿವನೆ || ೩ ||

೨೭. ರಾಗ : ನಾಡನಾಮುಕ್ತಿಯ ಆದಿತಾಳ

ಕಂಡೆ ಕರುಣಾನಿಧಿಯ—ಗಂಗೆಯ ಮಂಡೆಯೊಳಿಟ್ಟ ಧೊರೆಯ|ಶಿವನ || ಪ ||
ರುಂಡಮಾಲೆಸಿರಿಯ—ನೊಸಲೊಳು—ಕೆಂಡಗಣ್ಣಿನ ಬಗೆಯ|ಹರನ || ಅ ||

ಕಪ್ಪುಗೊರಳ ಹರನ—ಕಂ—ದರ್ಪಪಿತನ ಸಖನ
ಮುಪ್ಪುರ ಗೆಲಿದವನ—ಮುನಿನುತ—ಸರ್ಪಭೂಷಣ ಶಿವನ|ಹರನ || ೧ ||
ಭಸಿತ ಭೂಷಿತ ಹರನ—ಭಕ್ತರ—ವಶದೊಳಗಿರುತಿಹನ
ಪಶುಪತಿಯೆನಿಸುವನ—ವಸುಧೆಯೊಳ್—ಶಶಿಶೇಖರ ಶಿವನ|ಹರನ || ೨ ||

ಗಜಚರ್ಮಾಂಬರನ—ಗೌರೀವರ—ಜಗದೀಶ್ವರನ
ತ್ರಿಜಗನ್ನೋಹನನ—ತ್ರಿಲೋಚನ—ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ಶಿವನ|ಹರನ || ೩ ||

ಕಾಮಿತಫಲಪ್ರದನ—ಭಕ್ತರ—ಪ್ರೇಮದಿ ಸಲಹುವನ
ರಾಮನಾಮಸ್ಮರನ—ರತಿಪತಿ—ಕಾಮನ ಸಂಹರನ|ಶಿವನ || ೪ ||

ಧರೆಗೆ ದಕ್ಷಿಣಕಾಶೀ—ಎನಿಸುವ—ವರಪಂಪಾವಾಸಿ
ತಾರಕಉಪದೇಶಿ—ಪುರಂದರವಿಠಲಭಕ್ತರಪೋಷಿ || ೫ ||

೨೮. ರಾಗ : ನವರೋಜು ಆದಿತಾಳ

ಗೌರೀವರನೆ ಎನ್ನ ಮೊರೆಕೇಳೋ ಚನ್ನ
 ಹೌರನೆ ಮತಿಯಿತ್ತು ಸಲಹಬೇಕೆನ್ನ || ಪ ||
 ಗೌರವಗಾತುರ ತಾರಮನೆಯ ಹರ
 ಕೌರವಾಂತಕರೊಳು ಶೌರಿಯ ತೋರಿಸೊ || ಅ ||
 ಮೃಗಲಾಂಛನ ಸನ್ಮೌಳಿ ಶಿವ ಮಹಾದೇವ
 ತ್ರಿಗುಣಾತುಮಗಾತುರ ಭಕ್ತಸಂಜೀವ |
 ನಿಗಮತುರಗ ಪಾಪವನಮೂಲದಾವ
 ಮೃಗಪಾಣಿ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಜಯ ಸುಪ್ರಭಾವ
 ನಗಪಗೆ ಮಗನನು ಮೃಗನೆವನದಿ ಕಾ-
 ಳಗಮಾಡಿ ಮೆಚ್ಚಿದೆ ಅಗಣಿತ ಗುಣಮಣಿ
 ಯುಗಯುಗದಲಿ ವಾಲಗ ನಿನ್ನ ವರೊಳು
 ಮಗುಳಿಮಗುಳಿ ಕೊಡು ಗಗನೇಶಜನಕ || ೧ ||

ಭವ ಹರ ತ್ರಿಯಂಬಕ ತ್ರಿಪುರಾರಾತಿ
 ಪವನಸಪುತಸಪ್ತ ವಂದಿತಖ್ಯಾತಿ |
 ಅವನಿಯೊಳ್ ಕೈಲಾಸವಾಸ ಅಪ್ರತಿ-
 ನವವಿಧ ಭಕುತಿಕೊಡು ಶಂಭು ಪಶುಪತಿ ||
 ದಿವಸ ದಿವಸ ವೈಶ್ರವಣಬಾಂಧವ ದೇ-
 ಹವೆ ನಿನಗೊಪ್ಪಿತು ಅವನಿಯೊಳುತ್ತಮ-
 ಶ್ರವಣದೊಳಗೆ ರಾಘವನ ಕಥಾಮೃತ
 ಸವಿದೋರುವುದೋ ಭುವನ ಪವಿತ್ರ || ೨ ||

ಅಜಭೃಕುಟಿಸಂಭೂತ ಭೂತಗಣೇಶ
 ಭುಜಗಕುಂಡಲ ಮಾಲಾವಿಭೂತಿಭೂಷ |
 ನಿಜಮಹಾಸ್ಮಶಾನವಾಸ ಉಗ್ರೇಶ
 ತ್ರಿಜಗಪಾವನ ಗಂಗಾಧರ ವಿಶ್ವೇಶ ||

ಸುಜನರ ಹೃದಯಪಂಕಜದೊಳ್ ಮಿನುಗುವ
ಗಜಪಾಲಕರಂಗವಿಜಯವಿಠಲನಂಭಿ-
ಭಜನೆಯಕೊಡು ಭೂಭುಜದೇವೋತ್ತಮ
ರಜತಾದ್ರಿನಿಲಯನೆ ಗಜಅಜಿನಾಂಬರ

|| ೩ ||

೨೯. ರಾಗ: ನಾಡನಾಮಕ್ರಿಯೆ ಆದಿತಾಳ

ಎಂಥಾ ಚೆಲುವಗೆ ಮಗಳನು ಕೊಟ್ಟನು ಗಿರಿರಾಜನು

ನೋಡಮ್ಮಮ್ಮ || ಪ ||

ಕಂತುಹರಶಿವ ಚೆಲುವನೆನ್ನುತ ಮೆಚ್ಚಿದನು ನೋಡಮ್ಮಮ್ಮ || ಅ ||

ಮೋರೆ ಐದು ಮೂರುಕಣ್ಣು ವಿಪರೀತವ ನೋಡಮ್ಮಮ್ಮ
ಕೊರಳೊಳು ರುಂಡಮಾಲೆಯ ಧರಿಸಿದ ಉರಗಭೂಷಣನ

ನೋಡಮ್ಮಮ್ಮ || ೧ ||

ತಲೆಯೆಂಬುದ ನೋಡಿದರೆ ಜಡೆಯು ತಾ ಹೊಳೆಯುತಿದೆ ನೋಡಮ್ಮಮ್ಮ
ಹಲವುಕಾಲದ ತಪಸಿರುದ್ರನ ಮೈಬೂದಿಯ ನೋಡಮ್ಮಮ್ಮ || ೨ ||

ಭೂತಪ್ರೇತಪಿಶಾಚಿಗಳೆಲ್ಲ ಪರಿವಾರವು ನೋಡಮ್ಮಮ್ಮ
ಈತನ ನಾಮವು ಒಂದೇ ಮಂಗಳ ಮುಪ್ಪುರಹರನ

ನೋಡಮ್ಮಮ್ಮ || ೩ ||

ಮನೆಯೆಂಬುವುದು ಸ್ಮಶಾನವು ನೋಡಿ ಗಜಚರ್ಮಾಂಬರವಮ್ಮಮ್ಮ
ಹಣವೊಂದಾದರು ಕೈಯೊಳಗಿಲ್ಲ ಕಪ್ಪರವನು ನೋಡಮ್ಮಮ್ಮ || ೪ ||

ನಂದಿವಾಹನನ ನೀಲಕಂಠನ ನಿರ್ಗುಣನ ನೋಡಮ್ಮಮ್ಮ
ಇಂದಿರೆರಮಣಶ್ರೀಪುರಂದರವಿಠಲನ ವೊಂದಿದವನ

ನೋಡಮ್ಮಮ್ಮ || ೫ ||

೩೦. ರಾಗ: ಕಾಂಬೋದಿ ಝಂಪೆತಾಳ

ಏಕೆಭಿಕ್ಷುವೊ ಚರ್ಮಚೇಲ ನಿನಗೆ

|| ಪ ||

ಶ್ರೀಕಂಠ ನಿನ್ನಷ್ಟು ಸಹಾಯ ಒಬ್ಬರಿಗಿಲ್ಲ

|| ಅ ||

ಕನಕಾಚಲವೆ ನಿನ್ನ ಕರದೊಳಗೆ ಇಹ ಧನುವು
 ಮನೆಯು ರಜತಾಚಲವು ಅನ್ನ ಪೂರ್ಣ
 ನಿನಗೆ ಪಟ್ಟದರಾಣಿ ಲೋಕವಿಘ್ನವಕಳೆವ
 ಗಣನಾಥ ನಿನ್ನ ಮಗ ಶಿವರೂಪಿ ನೀನು || ೧ ||
 ರಾಜಶೇಖರ ನೀನು ಸಕಲ ಕೋಶಾಧ್ಯಕ್ಷ
 ರಾಜರಾಜನು ನಿನಗೆ ಪರಮಸಖನು |
 ಮೂಜಗತ್ಪಾವನಳು ಸುರಗಂಗೆ ಜಡೆಯೊಳಗೆ
 ಸೋಜಿಗವಿದೇನಯ್ಯ ಜಗದೊಳಗೆ ಶಂಕರನಿ || ೨ ||
 ತ್ರಿಣಯನನು ನೀನು ಪಂಚಾಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಗನು
 ನಿನಗೊಬ್ಬ ಮಗನಿಹನು ಆರುಮೊಗನು
 ಅನಿಮಿಷಪ್ರಿಯ ಗುರುಗೋಪಾಲವಿಠಲ
 ನಿನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸುಪ್ರಿಯನಾಗಿರಲು ದೇವ || ೩ ||

೩೧. ರಾಗ : ಕಾಂಬೋದಿ ಝಂಪತಾಳ

ಭಿಕ್ಷವ್ಯಾತಕ್ಕೊ ಫಾಲಾಕ್ಷ ನಿನಗೆ || ಪ ||
 ಲಕ್ಷ್ಮಿಮಿಪತಿಯಂಥ ಸಖನಿದ್ದ ಬಳಿಕ || ಅ ||
 ರಜತಾದ್ರಿ ಅರಮನೆಯು ಹೇಮಗಿರಿಯೇ ಧನುವು
 ಗಜಗಮನಸುರನಿಕರ ಪರಿವಾರವು |
 ಭುಜಗೇಂದ್ರ ಭೂಷಣ ನಿಜರಾಣಿ ಅನ್ನ ಪೂರ್ಣ
 ಗಜಮುಖನು ಕುಮಾರ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಇರಲು || ೧ ||
 ಬೇಡುವುದ ಬಿಟ್ಟು ನಿನ್ನೆ ತ್ತು ಯಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು
 ಮಾಡಬಾರದೆ ಮುಯ್ಯ ಅವನ ಕೋಣ |
 ಜೋಡುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾತಿಮುಟ್ಟು ತ್ರಿಶೂಲ
 ಬೇಡಿದ್ದು ಬೆಳೆಯದೆ ಬರಿದೆ ಧಾವತಿಗೊಂಬೆ || ೨ ||
 ರೊಕ್ಕರೂಪಾಯಿಗಳು ಬೇಕೆಂಬೆಯ ಸಾಲ
 ತಕ್ಕೊಬಾರದೆ ಗೆಳೆಯ ಧನಪನಲ್ಲಿ |
 ಶುಕ್ರ ಒಕ್ಕಣ್ಣ ಮೋಹನವಿಠಲ ಇಕ್ಕಣ್ಣ
 ಮುಕ್ಕಣ್ಣ ನೀನಾಗಿ ಮುಂಜಿಮಂತ್ರವ ಪಿಡಿದಿ || ೩ ||

ಮುಂದೊಂದು ಇರುವಿಕೆ) ತಪ್ಪಿದರೂ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವು ನಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಪ್ರತಿಬಿಂಬನೆಂಬ ಜೀವನು ನಿತ್ಯನಾಗಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ — ಭರತಕುಲದೀಪ ! ಪಾರ್ಥ ! ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ಈ ಸ್ಥೂಲ ಭೌತಿಕದೇಹವೇ ಉಪಾಧಿಯಲ್ಲ. ಈ ಜೀವನಿಗೆ ಇಂತಹ ಅನೇಕ ದೇಹಗಳು ಮೇಲಿಂದಮೇಲೆ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಜೀವನಿಗೆ ನಿತ್ಯವಾದ ಸ್ವರೂಪದೇಹವಿದೆ. ಅದು ಅವನ ಸ್ವರೂಪವೇ. ಸ್ವರೂಪ ಬೇರೆ, ಆ ದೇಹ ಬೇರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ. ಜೀವಸ್ವರೂಪವೇ ಉಪಾಧಿಯು. ಆದ್ದರಿಂದ ಉಪಾಧಿಗೆ ನಾಶವಿಲ್ಲ. ಬಿಂಬವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೂ ನಿತ್ಯನು, ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವಗತನು. ಹೀಗಿರಲು ಬಿಂಬ ಮತ್ತು ಉಪಾಧಿಗಳ ಸಂಬಂಧವು ತಪ್ಪುವುದು ಹೇಗೆ ? ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವರೂಪದೇಹವೆಂಬ ನಿತ್ಯೋಪಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತನಾದ ಜೀವನು ನಿತ್ಯನೇ. ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೂ ನಾಶವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ, ದೇಹನಾಶದಿಂದ ಆತ್ಮನಾಶವೆಂದೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ, ದೇಹಾಂತರಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದಾಗಲಿ ಮುಕ್ತಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದಾಗಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ವ್ಯರ್ಥಮಾತುಗಳಾಗುವುವು. ಅರ್ಜುನ ! ನಿನ್ನ ಸಂಶಯಗಳು ದೂರಾದವೇ ? ಜೀವರು ಅನಾದಿನಿತ್ಯರೆಂದು ತಿಳಿ. ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲು, ಸತ್ಕರ್ಮರೂಪವಾದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗು, ಈಶ್ವರನ ಸಂಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸು. (೧೮)

ಅರ್ಜುನ — ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾದ ಜೀವಸ್ವರೂಪವೇ ಉಪಾಧಿಯೆಂಬುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ? ಪ್ರತಿಬಿಂಬವು ಉಪಾಧಿಜನ್ಯವಲ್ಲವೇ ? ಉಪಾಧಿಯಿಲ್ಲದೇ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವುಂಟೇ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ — ಮಳೆಬರುವ ಮುನ್ನ ಮೂಡುವ ಇಂದ್ರಚಾಪವನ್ನು (ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು) ನೋಡಿರುವೆಯಲ್ಲವೇ ? ಅದು ಸೂರ್ಯತೇಜಸ್ಸಿನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವು. ಸೂರ್ಯತೇಜಸ್ಸೇ ಬಿಂಬವಾದರೂ, ಬಿಂಬದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ಉಪಾಧಿ ಇಲ್ಲದೇ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಿರಬಹುದೆಂಬಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗುವುದು. ಹೀಗೆಯೇ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ಉಪಾಧಿಯಿಲ್ಲದೇ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಿರುವುದು ಶಕ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿ. ಸೋಪಾಧಿಕವೆಂದೂ, ನಿರುಪಾಧಿಕವೆಂದೂ

ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳು ಎರಡು ವಿಧ. ದೇಹದ ನೆರಳು ನಿರುಪಾಧಿಕ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತವು. ಭಿನ್ನವಾದ ಉಪಾಧಿಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವು ನಿರುಪಾಧಿಕ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವು. ಪ್ರಕೃತ, ಜೀವಸ್ವರೂಪವೇ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವು; ಅದೇ ಉಪಾಧಿಯು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನು, ಜೀವರು ಅಣುಗಳು. ಹೀಗಿರಲು ಪರಮಾತ್ಮನ ನಿತ್ಯಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಅಪೋಹವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜೀವರು ಪರಮಾತ್ಮನ ನಿತ್ಯಪ್ರತಿಬಿಂಬರು.

ಅರ್ಜುನ—ಜೀವ ಪರಮಾತ್ಮರಿಬ್ಬರೂ ನಿತ್ಯರಾದರೆ ಈಶ್ವರನೇಕೆ ಪೂಜ್ಯನು ಮತ್ತು ಜೀವರೇಕೆ ಪೂಜಕರು?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಇದೇನು ಅರ್ಜುನ! ಹೀಗೆ ಶಂಕಿಸುವಿ. ಉಭಯರೂ ನಿತ್ಯರಾದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಪೂಜ್ಯ ಪೂಜಕ ಭಾವವಿರುವುದು ಅಸಂಭಾವಿತವೇ? ಜೀವರು ನಿತ್ಯರೆಂಬುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಕಾಲತಃ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. ದೇಶತಃ ಮತ್ತು ಗುಣತಃ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಈಶ್ವರನಿಗಿದೆ, ಜೀವರಿಗಿಲ್ಲ. ಜೀವರು ಅಣುಸ್ವರೂಪರು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಾನಂದಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಅಲ್ಪರು. ಪ್ರತಿಬಿಂಬವು ಬಿಂಬಸದೃಶ ಮಾತ್ರ; ಮತ್ತು ಬಿಂಬಾಧೀನವು. ಬಿಂಬವು ಚೇಷ್ಟಿಸಿದರೆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವು ಚೇಷ್ಟಿಸುವುದು. ಪ್ರತಿಬಿಂಬವು ಸರ್ವದಾ ಅಸ್ವತಂತ್ರವಲ್ಲವೇ! ಉಭಯರೂ ನಿತ್ಯರೆಂಬುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಅವರ ನಿತ್ಯತ್ವದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಿದೆ. ಜೀವರ ನಿತ್ಯತ್ವವೂ ಈಶ್ವರಾಧೀನವು. ಅನಿತ್ಯತ್ವವು ಉಭಯರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಜೀವರು ನಾಶವುಳ್ಳವರು; ಈಶ್ವರನು ಸರ್ವಥಾ ಅವಿನಾಶಿಯು.

ಅರ್ಜುನ—ನಿತ್ಯರಾದ ಜೀವರಲ್ಲಿ ಅನಿತ್ಯತ್ವವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಜೀವರು ನಾಶವುಳ್ಳವರೆಂದರೇನು?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅನಿತ್ಯತ್ವ, ದೇಹಹಾಸಿ, ದುಃಖಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಅಪೂರ್ಣತೆಗಳೆಂದು ನಾಶವು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರವಾದುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದು ಬಗೆಯ ನಾಶವೂ ಇಲ್ಲದವನು ಈಶ್ವರನು. ಜೀವನು ಅನಿತ್ಯತ್ವರೂಪನಾಶಮಾತ್ರವಿಲ್ಲದವನು, ದೇಹನಾಶಾದಿ ಇತರ ಮೂರು ವಿಧ ನಾಶಗಳುಳ್ಳವನು. ಹೀಗೆ ಜೀವೇಶ್ವರರು ಅವಿನಾಶಿಗಳಾದರೂ ಅವರಲ್ಲಿ

ವಿಶೇಷವಿದೆ. ಬಿಂಬನಾದ ಈಶ್ವರನು ಗುಣಪೂರ್ಣನು, ಸ್ವತಂತ್ರನು ಮತ್ತು ಅವಿನಾಶಿಯು. ಪ್ರತಿಬಿಂಬನಾದ ಜೀವನು, ನಿತ್ಯನಾದರೂ ಅಲ್ಪನು ಮತ್ತು ಅಸ್ವತಂತ್ರನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಿಂಬನು ಪೂಜ್ಯನು, ಪ್ರತಿ ಬಿಂಬನು ಪೂಜಕನು, ಇದರಲ್ಲೇನು ಸಂಶಯ !

ಅರ್ಜುನ—ಜೀವನು ನಿತ್ಯನಾದರೂ ಪರತಂತ್ರನೆಂಬ ಮೊದಲಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಉಪದೇಶವು ಲೋಕರೂಢಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದು. ‘ಇವನು ಕೊಂದನು’, ‘ಇವನು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟನು’ ಇತ್ಯಾದಿ ವ್ಯವಹಾರವು ಜೀವನಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನೂ, ಅನಿತ್ಯತ್ವವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಈ ಲೋಕರೂಢಿಯು ಭ್ರಾಂತಿಮೂಲಕವಾದುದು. ಯಾರು, ಒಬ್ಬನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಕೊಲ್ಲುವನೆಂದು ತಿಳಿಯುವನೋ, ಮತ್ತು ಯಾರು, ಒಬ್ಬ ಜೀವನು ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಂದ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಡುವನೆಂದು ತಿಳಿಯುವನೋ, ಈ ಉಭಯರೂ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಕೊಲ್ಲುವುದೆಂಬ ಮೊದಲಾದ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನು ಸ್ವತಂತ್ರನೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದೂ ಮತ್ತು ಜೀವನಿಗೆ ಅನಿತ್ಯತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದೂ ಭ್ರಾಂತಿಯೇ ಸರಿ. ಅನಾದಿನಿತ್ಯನಾದ ಜೀವನಿಗೆ ಸ್ವರೂಪನಾಶವೆಲ್ಲಿದೆ ? ಬಿಂಬಾರ್ಥಿನವಾದ ಜೀವಿಯುಳ್ಳ ಪ್ರತಿಬಿಂಬನಾದ ಜೀವನು ಸ್ವತಂತ್ರ ವ್ಯಾಪಾರವುಳ್ಳವನಾಗುವುದು ಹೇಗೆ ?

ಅರ್ಜುನ—ಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ಈಶ್ವರನು ಜೀವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದೇ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅರ್ಜುನ ! ಈಶ್ವರನು ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದರೂ ಜೀವಸ್ವರೂಪ ವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಎಂದೂ ಮಾಡನು. ಜೀವರನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲ ; ನಿತ್ಯರಾಗಿ ಬಾಳಿಕೊಂಡಿರಲು ಬಿಡುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಕೊರತೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಆತನು ಎಲ್ಲ ನಿತ್ಯವಸ್ತುಗಳ ನಿತ್ಯತ್ವರಕ್ಷಕನು. ಕೊಲ್ಲುವದೆಂದರೆ ಜೀವ-ಜೀತನನ್ನು ದೇಹದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕುವುದೆಂದರ್ಥ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಹ ಒಬ್ಬನು ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ಈಶ್ವರನೇ

ಕೊಲ್ಲುವನು. (೧೯) ಜೀವೇಶ್ವರರ ಸ್ವರೂಪಗಳಿಗೆ ಉತ್ಪತ್ತಿವಿನಾಶಗಳಿಲ್ಲ. ಈಶ್ವರನು ದೇಹದಿಂದಲೂ ಉತ್ಪತ್ತಿರಹಿತನು; ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರನು. ಜೀವನು ದೇಹದಿಂದ ಹುಟ್ಟುಸಾವುಗಳುಳ್ಳವನು; ಆದ್ದರಿಂದ ಅಸ್ವತಂತ್ರನು. ಜೀವನು ಸ್ವರೂಪದಿಂದ (ಜೀವಸ್ವರೂಪವು) ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ, ನಾಶ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೇ ಇದ್ದು ಯಾವುದಾದರೊಂದು ವಿನಾಶ ಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದನೆಂಬ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವನೂ ಅಲ್ಲ. ಅಜನೂ (ಜನ್ಮರಹಿತನೂ), ನಿತ್ಯನೂ ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬನಾದ್ದರಿಂದ ನಿತ್ಯವಾದ ಬಿಂಬ ಸನ್ನಿಧಾನದಿಂದ ಶಾಶ್ವತನೆನಿಸುವನು. ದೇಹದಿಂದ ದೇಹಾಂತರಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದರೂ ದೇಹನಾಶದಿಂದ ನಾಶವಾಗತಕ್ಕವ ನಲ್ಲ. ಈಶ್ವರನಾದರೋ ದೇಹಯೋಗ ವಿಯೋಗಗಳಿಂದ ಸರ್ವದಾ ರಹಿತನು; ನಿತ್ಯದೇಹವುಳ್ಳವನು. ಆದರೂ ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣಾದಿರೂಪಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದನೆಂಬ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೊಳಗಾಗುವನು.

ಅರ್ಜುನ—ನಿತ್ಯದೇಹವುಳ್ಳವನಾದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಈಶ್ವರನು ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದು ಹೇಗೆ? ದಶರಥಕೌಸಲ್ಯೆಯರಿಂದ ರಾಮನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ವಸುದೇವದೇವಕಿಯರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನೀನೆಂದು ಹೇಳುವರು. ನಿನ್ನ ಹುಟ್ಟು ಸಾವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅರ್ಜುನ! ನನ್ನ ಹುಟ್ಟು ಸಾವುಗಳು ವಿಲಕ್ಷಣವಾದವು. ಈ ನನ್ನ ದೇಹವು ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರ ಮಲದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ. ರಾಮ, ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮಾದಿ ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ರೂಪಗಳೂ ಹೀಗೆಯೇ. ಈ ರೂಪಗಳು ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದವುಗಳಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಜ್ಞಾನಾನಂದಾತ್ಮಕವಾದವುಗಳೇ. ಇತರ ಭೌತಿಕಶರೀರಗಳಂತೆ ತೋರುವ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಜಡಶರೀರಗಳೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಬೇಡ. ನನಗೆ ಜಡಸಂಪರ್ಕವೇ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ನಿತ್ಯವಾದ ಅನಂತರೂಪಗಳುಳ್ಳವನು. ನನ್ನ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ ವಾಗಿ ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣಾದಿ ರೂಪಗಳನ್ನು ದಶರಥ-ಕೌಸಲ್ಯ, ವಸುದೇವ-ದೇವಕಿ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ನಿಮಿತ್ತಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸುವೆನು.

ಇದೇ ನನ್ನ ಜನನವು. ಪಾಮರದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗದಂತೆ ಮಾಡುವುದೇ ಮರಣವು. ನನಗೆಲ್ಲಿಯ ಜಡದೇಹಯೋಗ ವಿಯೋಗಗಳು! (೨೦)

ಅರ್ಜುನ—‘ನಾನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ’ ಎಂಬ ಮುಂತಾದ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಭ್ರಮಕ್ಕೂ, ‘ಅವನು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ’ ಎಂಬ ಮೊದಲಾದ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಅನಿತ್ಯತ್ವಭ್ರಮಕ್ಕೂ ಪರಿಹಾರವುಂಟೇ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಜೀವನಿತ್ಯತ್ವ ಮತ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸರ್ವಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ವಿಷಯಕವಾದ ಜ್ಞಾನನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಮುಖ್ಯ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯವು. ಈ ವಿಧಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನು, ‘ನಾನು ಹೊಡೆಯುತ್ತೇನೆ, ನಾನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ’ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಎಂದೂ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಆರೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. (೨೧)

ಅರ್ಜುನ—ಜೀವನು ದೇಹದಿಂದ ದೇಹಾಂತರಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವನೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೇ? ಕೌಮಾರಾದಿ ವಿವಿಧಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ದೇಹ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವೆಂಬ ವಿವೇಕವು ಯದ್ಯಪಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವದಾದರೂ, ದೇಹವು ನಾಶವುಳ್ಳದ್ದು, ಆತ್ಮನು ಅವಿನಾಶಿಯು ಎಂಬ ಅವಿವೇಕವು ಕೌಮಾರಾದಿ ದೇಹ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದ ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಅನುಭವಾರೂಢವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಈಶ್ವರನು ದೇಹದಿಂದಲೂ ನಿತ್ಯನಾದ್ದರಿಂದ, ಈಶ್ವರನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶೋಕಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ಜೀವನಾದರೋ ಕೌಮಾರಾದಿ ದೇಹಗಳಂತೆ ಪ್ರತಿ ನಿಧಿರೂಪವಾಗಿ ಅನ್ಯದೇಹಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದರೂ, ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಜನನಮರಣಗಳುಳ್ಳವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಜೀವವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶೋಕಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿದ್ದೇ ಇದೆ. ಈ ಸಂಶಯಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರವೇನು, ಪ್ರಭೋ!

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಕೌಮಾರಾದಿ ಅವಸ್ಥಾವಿಶಿಷ್ಟ ದೇಹಗಳು ಬಂದು ಹೋಗುವುದು ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಲ್ಲವೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರೆ, ದೇಹಯೋಗ, ವಿಯೋಗರೂಪವಾದ ಜನನಮರಣಗಳೂ ದುಃಖಕಾರಣಗಳಲ್ಲವೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನ್ಯದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದಲೂ ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ

ಇದನ್ನೇ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಜೀರ್ಣವಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮನುಷ್ಯನು ಹೊಸಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದಾಗ ದುಃಖಿಸುವನೇ? ಹೀಗೆಯೇ ಜೀರ್ಣದೇಹಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಹೊಸದೇಹಗಳನ್ನು ಜೀವನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸಲೇಕೆ? ಹೊಸಬಟ್ಟೆಗಳು ಸದಾ ಹೊಸದಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಇಚ್ಛಿಸುವರು. ಆದರೂ ಅವು ತಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವಾನುಸಾರವಾಗಿ, ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದೇ ಜೀರ್ಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದೇಹಗಳೂ ಜೀರ್ಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಮುಪ್ಪು ಬರಬೇಡವೆಂದರೆ ಬಿಡುವುದೇ? ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜೀವನು ಹೇಗೆ ಅಸ್ವತಂತ್ರನೋ ಹಾಗೆ ಸರ್ವವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಸ್ವತಂತ್ರನೆಂದು ತಿಳಿ. ಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ಈಶ್ವರನ ನಿಯಮಾನುಸಾರವಾಗಿ, ಜೀವನಿಗೆ ದೇಹಯೋಗ ವಿಯೋಗಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆಂದೂ, ಅಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ಜೀವನು ಇವುಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಕಾರಣನಲ್ಲೆಂದೂ ತಿಳಿದರೆ, ಶೋಕಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. (೨೨)

ಅರ್ಜುನ—ಜೀವನಿತ್ಯತ್ವವು ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದರೂ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಶಿರಚ್ಛೇದದಂತೆ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಬಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನಾಶವುಂಟಾಗಬಹುದೇ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅರ್ಜುನ! ಜೀವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಯಾವ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ಕತ್ತರಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಅಗ್ನಿಯು ಸುಡುವುದಿಲ್ಲ; ನೀರು ಮೃದುಗೊಳಿಸಿ ಶಿಥಿಲಪಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ವಾಯು ಒಣಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. (೨೩) ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ನಾಶವು ಸಂಭವಿಸಬಹುದೆಂದೂ ಶಂಕಿಸಬೇಡ. ಭೇದಾದಿಗಳಿಂದ ನಾಶಹೊಂದುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯೇ (ಅರ್ಹತೆಯೇ) ಜೀವಸ್ವರೂಪಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಜೀವಸ್ವರೂಪವು ಸ್ವಭಾವವಾಗಿಯೇ ಅಚ್ಛೇದ್ಯವು, ಅದಾಹ್ಯವು, ಅಕ್ಷೇದ್ಯವು (ತೋದು ಶಿಥಿಲವಾಗದ್ದು), ಅಶೋಷ್ಯವೂ ಆದುದೆಂದು ತಿಳಿ.

ಅರ್ಜುನ—ಜೀವಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ನಾಶಾನರ್ಹವಾದ ಈ ಸ್ವಭಾವವಿರಲು ಕಾರಣವೇನು?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಈಶ್ವರನು ದೇಹದಿಂದಲೂ ನಿತ್ಯನೆಂದು ಹೇಳಿದನಲ್ಲವೇ ? ಈಶ್ವರನ ದೇಹ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪಗಳಿಗೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ; ದೇಹಸ್ವರೂಪಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಭೇದವನ್ನು ತಿಳಿ. ಈಶ್ವರಸ್ವರೂಪವೂ ಅಚ್ಛೇದ್ಯ, ಅದಾಹ್ಯ, ಅಕ್ಷೇದ್ಯ, ಅಶೋಷ್ಯವಾದುದು. ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ಈಶ್ವರನು ಜಗದ್ವಸ್ತುಗಳಂತೆ ಚಲನವುಳ್ಳವನಲ್ಲ ಮತ್ತು ವಿಕಾರ ಹೊಂದತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಆತನು ವಿಚಿತ್ರ ಶಕ್ತಿಯುತನೆಂದು ವೇದಗಳೂ ಹೊಗಳುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಅನಂತ ಮಹಿಮೋಪೇತನಾದ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಸದಾ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರತಿಬಿಂಬನಾದ್ದರಿಂದ, ಜೀವನು ನಾಶಕ್ಕೆ ಅನರ್ಹವಾದ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನಾಗಿರುವನು.

ಅರ್ಜುನ—ಜೀವಸ್ವರೂಪವೂ, ಈಶ್ವರಸ್ವರೂಪದಂತೆ, ನಿತ್ಯ-ನಿರ್ವಿಕಾರವಾದುದೇ !

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅಹುದು, ಅರ್ಜುನ ! ಜೀವಸ್ವರೂಪವೂ ನಿರ್ವಿಕಾರವಾದುದೇ ! ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಜೀವಸ್ವರೂಪಧರ್ಮಗಳು ಎಂದೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಈಶ್ವರಾಧೀನತ್ವವೂ ನಿತ್ಯವಾದುದು. ವರಾದಿನಿಮಿತ್ತಗಳಿಂದ ಸಹ ಜೀವನ ಅಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ವೇದಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಕ್ತವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳಿಗೆ ಜೀವನು ಪಾತ್ರನು, ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪೂಜಕನು. (೨೪)

ಅರ್ಜುನ—ಅಣುರೂಪದ ಜೀವನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಆಧಾರನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಈಶ್ವರನು ಸರ್ವತ್ರ ಇರುವನಾದರೆ, ಅದೇಕೆ ಕಾಣನು ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಈಶ್ವರನು ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ಅವ್ಯಕ್ತನಾಗಿರುವನು ; ಅದು ಅವನ ಇಚ್ಛೆಯು. ಆದರೂ ಪ್ರಸನ್ನನಾದರೆ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗುವನು. ನಾಶರಹಿತನಾದ ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವನಾದರೂ ಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ಈಶ್ವರನು ಅಚಿಂತ್ಯವಾದ ಅಪರಿಮಿತ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾದ್ದರಿಂದ ಕಾಣಿಸದಂತಿರುವನು. ಈತನ ಶಕ್ತಿಯು ಯಾವಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಎಂದೂ ನಷ್ಟವಾಗತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ಮತ್ತು ಈ ಶಕ್ತಿಗೆ ಯಾವ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವೂ ಇಲ್ಲ. ಶ್ರುತಿಪ್ರಮಾಣಬಲದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವು ಹೀಗೆಂದೇ

ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಅರ್ಜುನ! ಮೂಲರೂಪವೋ ಅಥವಾ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಅದ್ಭುತವತಾರರೂಪವೋ ಈ ವಿಧ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ. ಅನಂತರೂಪಗಳುಳ್ಳ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರೂಪವೂ ಇಂತಹುದೇ ಸರಿ. ಹೀಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರನೂ, ಅಚಿಂತ್ಯಶಕ್ತಿಯುತನೂ ನಿತ್ಯಜ್ಞಾನಾನಂದಸ್ವರೂಪನೂ ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬನೂ ನಿತ್ಯಾಧೀನನೂ ಆದ ಜೀವಾತ್ಮನ ದುಃಖವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ನಿತ್ಯಾನಂದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ದುಃಖಿಸಬೇಡ. ಯುಧಿರೂಪವಾದ ಸ್ವಧರ್ಮವನ್ನಾಚರಿಸಿ ಆತನಿಗರ್ಪಿಸು. ಪರಿಶುದ್ಧ ಚಿತ್ತನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಲಾಭದಿಂದ ನಿತ್ಯಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದು. (೨೫)

ಅರ್ಜುನ—ಹೇ ಸ್ವಾಮಿ! ಜೀವಾತ್ಮರು ನಿತ್ಯರಾದರೂ ಜನನಮರಣಗಳುಳ್ಳವರಲ್ಲವೇ! ಯುಧದಿಂದ ಮರಣವು ತಪ್ಪದೇ ಸಂಭವಿಸುವುದು. ನಮ್ಮ ಜನರು ಅದರಿಂದ ದುಃಖಿಸುವರು; ಆಕಾಶದಿಂದ ನನಗೂ ದುಃಖವಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲದೇ ನಮ್ಮವರ ದುಃಖವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲವೇ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಜೀವೇಶ್ವರ ಸ್ವರೂಪ ವಿಷಯಕ ಅಜ್ಞಾನವೇ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು. ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ದುಃಖಿಸುವರೆಂಬುದು ಜ್ಞಾನಿಗಳ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದೇ? ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ದುಃಖಿಸುವರೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಸ್ವಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟುವುದು ಸರಿಯೇ? ಯೋಚಿಸು! ಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನುಳಿದು ಅನ್ಯರು ಅನ್ಯರಿಗೆ ದುಃಖವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವುದಾಗಲಿ, ಬರಲಿರುವ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ದುಃಖವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದಾಗಲಿ ಶಕ್ಯವೇ? ಈ ನಿನ್ನ ವಾದವು, ಇಲ್ಲದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಜೀವರಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿಸಿ, ಪ್ರವೃತ್ತವಾದುದಲ್ಲವೇ! ಜೀವನು ನಿಯತವಾದ ಜನನಮರಣಗಳುಳ್ಳವನೆಂದು ತಿಳಿದರೂ, ನೀನು ದುಃಖಿಸಬಾರದು. (೨೬)

ಅರ್ಜುನ—ಜನನಮರಣಗಳು ತಪ್ಪದೇ ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ದುಃಖಿಸಲಾಗದೇ? ಅದೇಕೆ, ಕೃಷ್ಣ!

“श्रीपतिर्मनिदो नः”

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಸಂಪುಟ ೪	ಶ್ರೀ ಜಯ—ನೈಶಾಖ ೧೯೫೪—ಜೂನ್	ಸಂಚಿಕೆ ೮
------------	----------------------------	-------------

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ಮೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ	....	....	ಪುಟ
ಸಂಪಾದಕೀಯ	....	....	೨
ಶ್ರೀರಾಮಸ್ತೋತ್ರಂ	....	....	೩
ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥವಿಜಯ	....	....	೪
—ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯ			
ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣರು	....	....	೧೧
—ಶ್ರೀ ಮು. ಶ್ರೀ. ಗುಂಡೂರಾವ್			
ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧಮಹಿಮಾನ್ಮತ	....	....	೧೬
—ಶ್ರೀ ಮಹಿಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯ			
ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಚರಿತಾನುವರ್ಣನೆ		....	೨೧
—ಶ್ರೀ ವರವಣಿ ರಾಮರಾವ್			
ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಸಂವಾದ	....	....	೨೯-೩೩
—ಶ್ರೀ ಭೀಮರಾವ್, ದಾವಣಗೆರೆ			

‘ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೋ ನಃ’

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸ ಭಾರತೀ

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಪ್ರಥಮೋ ಹನುಮಾನ್ನಾಮ ದ್ವಿತೀಯೋ ಭೀಮ ಏವ ಚ ।

ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಸ್ತೃತೀಯಸ್ತು ಭಗವತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕಃ ॥

ಸಂಪುಟ	} ಶ್ರೀ ಜಯ—ವೈಶಾಖ ೧೯೫೪—ಜೂನ್	} ಸಂಚಿಕೆ
೪		

ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ

ಉತ್ತಮಗೆ ನಮಿಸಿ ನೀಚಗೆ ನಮಿಸದ ಮನ-
ವಿತ್ತು ಕಾಯೋ ಪ್ರಾಣ ವಿಜಯವಿಠಲ ನಿತ್ಯ ॥

॥ 'श्रीपतिर्मानदो नः' ॥

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಶ್ರೀ ಚೀಕಲಪರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಜ್ಞಾನಸತ್ರದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಓದಿ, ಈಗಾಗಲೇ ಕೆಲಮಂದಿ ತಮ್ಮ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಪತ್ರಮೂಲಕ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕೂಡಲು ಸಹ ಹಲವರು ಒಪ್ಪಿಗೆಯ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರವರ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮುಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ನಂಬುಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಅನೇಕರಿಂದ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕೂಡುವ ಅಪೇಕ್ಷಾಪತ್ರ ಬಂದು, ಒಂದುನೂರು ಜನಕ್ಕೆ ಕಮ್ಮಿಯಿಲ್ಲದೆಯಾದರೂ ಪರೀಕ್ಷೆ ಕೊಡುವ ಸಮುದಾಯವು ಸೇರಿ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಬ್ಬವನ್ನುಂಟುಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಈ ಬಾರಿ ಶ್ರೀಗುರುದೇವತಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಯಶಸ್ವಿಯಾದರೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ಬಾರಿ ಈತೆರನಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲವಿದೆ. “ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತಯನ್ನ ಭಾಗ್ಯ ಇನ್ನು ಬೇರೆ ಎನಗಿಲ್ಲ” “ನಿನ್ನಿಚ್ಛೆ ನೀ ಪ್ರೇರಕ ನಿನ್ನದೋ ಎನ್ನ ಭಾರ” ಎಂಬ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲದಾಸರ ವಾಕ್ಯಾನುಸಂಧಾನವೇ ನಮ್ಮ ಧೈಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡಬೇಕಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಕೃತ, ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕೂಡುವವರು ಏಪ್ರಿಲ್ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಸತ್ರದ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿ ಬರೆದ ಗ್ರಂಥ (ವಿಷಯ)ಗಳೇ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಈ ಬಾರಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆ ಆದುದರಿಂದ ಯಾವ ತರಹೆಯ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನೂ ಆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಾರದು.

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಾಗಿ ಬರುವವರು ಎಷ್ಟು ಜನರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಬರುವವರೋ ಆ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮುಂಚೆಯೇ ತಿಳಿಸಿದರೆ

ಸ್ಥಳವಸತಿ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಮಾಡಲು ಆದಷ್ಟು ಅನುಕೂಲವಾದೀತು. ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಬಂದಷ್ಟೂ ನಮಗೆ ಸಂತೋಷ.

ಕಿಮಲಭ್ಯಂ ಭಗವತಿ ಪ್ರಸನ್ನೇ ಶ್ರೀನಿಕೇತನೇ

ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಒಲಿದರೆ ನಮಗೇನು ಕಮ್ಮಿ? ಎಂಬುದು ನಮಗೀಗ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನಬೇಕು. ೪-೫ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಕಮ್ಮಿ ಯಿಲ್ಲದೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಈ ಕಾಡ್ಯವು ಹೇಗೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾದೀತೆಂದು ನಾವು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಈಗಾಗಲೇ ೩-೪ ಕಡೆಯಿಂದ “ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ತಾವು ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ದೇವರು ತಮಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಿಸಿಯಾ ನೆ”ಂದು ಪತ್ರಗಳು ಬಂದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದವಾಗಿದೆ. ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸ ದಿಂದ ಆಶ್ವಯುಜಮಾಸದವರೆವಿಗೆ ಕರದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆದರದಿಂದ ಭಕ್ತರು ಕೊಡುವ ಧನ, ಧಾನ್ಯ, ಸಲಹೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವೆವೆಂದು ಈ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನರ ನೆರವು ದೊರೆಯ ಲೆಂದೂ ಶ್ರೀದಾಸರಾಯರಲ್ಲಿ ಬೇಡುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಜ್ಞಾನಸತ್ರಕ್ಕೆ ಸಹಾಯನೀಡುವವರಿಗೆ ಒಂದು ವಿಜ್ಞಾಪನೆ ಯೆಂದರೆ:—

ತಾವು ನೀಡುವ ಸಹಾಯದ್ರವ್ಯ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೊಡಬೇಕೆಲ್ಲದೆ ಅದರನೇಲೆ ಯಾವ ತರಹೆಯಸ್ವಾಮ್ಯವನ್ನೂ ಆಶಿಸಬಾರದೆಂಬುದೇ.

ಆದರೆ ಧನ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವರು ನಮ್ಮ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ (ರುಜು) ವಿರುವ ರಶೀದಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪಡೆಯಲೇಬೇಕೆಂದು ಸಫೆಯಿಂದ ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಇರಲಿ.

ಶ್ರೀರಾಮಸ್ತೋತ್ರಂ

[ದ್ವೈತದ್ವೈಮುಣಿ ಎಂಬ ಮಹಾಪ್ರೌಢಗ್ರಂಥನಿರ್ಮಾತೃಗಳಾದ ಲೋಕ ವಿಖ್ಯಾತಕೀರ್ತಿಶೇಷರಾದ ಶ್ರೀ ಪೂಜ್ಯ ಹುಲಿಗಿ ಶ್ರಿಯಾಸಪತ್ನಾಚಾರ್ಯವರ್ಮರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಈ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಸ್ತೋತ್ರವು ಅಭೀಷ್ಟದಾಯಕಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳುದು ದಾದಕಾರಣ ಇಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರ ಪಠನಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪದದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಾಥ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಇದು ಶ್ರಿಯಾಸಪತಿ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪರ್ಮಾಯಪದ. ಈ ಮಹಾತ್ಮರ ಚರಿತ್ರೆಯು ನಮ್ಮ ಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯಲ್ಲಿ ಅದಷ್ಟು ಬೇಗ ಪ್ರಕಟಮಾಡುತ್ತೇನೆ.]

—ಸಂ.

ರಾಗ: ಸಿಹೇಂದ್ರಮಧ್ಯಮ ಏಕತಾಳ

ವದ ರಸನೇ ಸತತಂ || ಪ ||

ದಶರಥನಂದನ ರಾಮೇತಿ | ಶ್ರೀರಾಮೇತಿ || ಅ. ಪ ||

ಜನಕಸುತಾನನವಾರಿಜವಿಕಸನ-

ಕಾರಣದಿನಮಣಿಕಿರಣೇತಿ | ಜಯಕಿರಣೇತಿ || ೧ ||

ಪವನಜಕಪಿಕುಲತಿಲಕಕರಾಂಬುಜ-

ಪೂಜಿತವೃದ್ಧಪದಕಮೃಲೇತಿ | ಗುಣವಿಮಲೇತಿ || ೨ ||

ವಾಸವವಂಚಿತಮುನಿವರಲಲನಾ-

ವೃಜಿನವಿಧೂನನನಾಥೇತಿ | ಶ್ರೀನಾಥೇತಿ || ೩ ||

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥವಿಜಯ

ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯಃ,

ಹರಪನಹಳ್ಳಿ.

[ಮುಂದುವರಿದು.]

ಶ್ರೀಮಳಖೇಡಯಾತ್ರೆ

ನಿವೃತ್ತಿ ಸಂಗಮಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಶ್ರೀಪಾದಗಳವರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ವೈಭವ ದೊಡನೆ ಶ್ರೀಮಳಖೇಡಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ದಿಗ್ವಿಜಯಮಾಡಿದರು. ಕಾಗಿಣೆನದಿ ಯನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿದ ತಕ್ಷಣವೇ ಮೇನೆಯಿಂದ ಇಳಿದು ಪಾದಚಾರಿ ಗಳಾಗಿ ಹೊರಟರು. ವಾಚಕಮಹಾಶಯರೇ !! ಈ ನದಿಯು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾದುದಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಒಂದುಸಲ ಶ್ರೀ ಅಗಸ್ತ್ಯಮಹಾಮುನಿಗಳು ಸರ್ವದಾ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಿಗಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಿದರೆ ಶಿಷ್ಯವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪಾಠಹೇಳಲು ಅನು ಕೂಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನವು ಅವಶ್ಯಮಾಡಲೇಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ ಇದೊಂದೇಸಲ ಹೋಗಿಬರುತ್ತೇವೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಹೊರಟು ಮೂವತ್ತುಮೂರುಕೋಟಿ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಿಂದು ಆಯಾ ತೀರ್ಥದ ಸಾರವನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಯೋಗಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಕರ್ಷಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕಮಂಡಲುಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡುಬರುತ್ತಾ ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ವಾದಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಲಶವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಶೌಚವಿಧಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಹೊರಟರು. ಇದೇ ಸಂಧಿಯನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಲಿದ್ದ ಇಂದ್ರದೇವರು ನಾಯಸರೂಪದಿಂದಬಂದು ಆ ಕಲಶವನ್ನು ಉರುಳಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಅದೊಂದು ನದಿಯಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸಿತು. ಶ್ರೀ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಬಂದು ನೋಡಿ ಸರ್ವತೀರ್ಥ ಸಾರಭೂತವಾದ ಈ ನದಿಯು ತಮ್ಮ ಕಮಂಡಲಾದಕದಿಂದ ಹೊರಡು ವುದನ್ನು ಕಂಡು ಕೋಪಿಸುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಇಂದ್ರದೇವರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಲಿರುವ ಮಳಖೇಡದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥ ವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ನಾನೇ ಕಾಗೆಯರೂಪದಿಂದ ಹೀಗೆಮಾಡಿದುದಾಗಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಲು, ತಥಾಸ್ತು—ನೀನು ಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿದಿರುವೆ, ಈ

ನದಿಯು 'ಕಾಗಿಣಿ' ಎಂಬ ನಾಮದಿಂದಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಲೆಂದು ವರವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದರೆಂದು ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಯಿರುವುದಾಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಜ್ಞ ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅತಏವ ಶ್ರೀಗಳವರು ಪರಮಾದರಮಾಡಿದುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು? ನದಿಯನ್ನುದಾಟಿ ಶ್ರೀ ಟೀಕಾಕೃತ್ವಾದರ ಮಠದಕಡೆಗೆ ಬಂದು, ದರ್ಶನಕ್ಕೊಂದು ದ್ವಾರದಹತ್ತಿರ ಹೋಗಲು ಕೋಟಿಗುಣಿತವಿದ್ಯದ್ವೀಪದಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಅದ್ಭುತ ಪ್ರಕಾಶವು ತೋರಿತು. ಆ ಮಹತ್ಪ್ರಕಾಶವನ್ನುನೋಡಿ ಕಣ್ಣುಕುಕ್ಕಲು ಶ್ರೀಗಳವರು ಥಟ್ಟನೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಅಲೌಕಿಕಪ್ರಕಾಶಸಂದರ್ಶನ-ಸಂಜಾತನೇತ್ರವೇದನೆಯಿಂದ ಶ್ರೀಗಳವರು ಭತ್ರದಲ್ಲಿ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಘಂಟೆಯಕಾಲ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಶ್ರೀಗಳವರು ಏನೇನೋ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಆ ನಂದ ಬಾಷ್ಪವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಪುನರ್ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ ದರ್ಶನಗೈದು ಧೂಳಿದರ್ಶನಾನಂತರ ಸ್ನಾನಜಪದೇವತಾರ್ಚನಾದಿ ಆಹ್ನಿಕವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುವಾಸಿನೀ ಭೋಜನಾನಂತರ ಅಮೋಘಸಂಕಲ್ಪಾನುಗುಣವಾಗಿ ಶ್ರೀಗಳವರು ಗೋಗರ್ಭಪುಟಶುದ್ಧಲಬ್ಧವಾದ ನವಣಕ್ಕಿಯಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಅನ್ನದಿಂದ ಚಾಂದ್ರಾಯಣವ್ರತವನ್ನು ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಸಾಯಂಕಾಲ ಶ್ರೀ ಟೀಕಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಣೆಮಾಡಿ, ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿರುವಾಗ್ಗೆ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದಪುತ್ರ ಆಚಾರ್ಯ ಶೇತೂರಾಮಾಚಾರ್ಯರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ದಿವಾ ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯರು ಉಭಯರೂ ಮಿಳಿತರಾಗಿ "ಇದೇನು ವಿಚಿತ್ರ?" ಎಂದು ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಕೇಳಲು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನ್ಯಾಯಸುಧಾಚಾರ್ಯರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಮಾಡಿ ಮೂಲರೂಪದಿಂದ ಸಂದರ್ಶನಕೊಡಲು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದರು. ಪರಿವಾರಕ್ಕೆ ಭಯವಾಗುವುದಾದ್ದರಿಂದ ಯಥಾರೀತೀ ದರ್ಶನವಾಗಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ಪರಮಾನುಗ್ರಹಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅನವರತ ಚಾಂದ್ರಾಯಣಾದಿ ವ್ರತಗಳಿಂದ ದೇಹವನ್ನೂ, ಅನವರತ ಶ್ರೀಮನ್ಯಾಯಸುಧಾಪಠನ ಚಿಂತನಾದಿಗಳಿಂದ ಆತ್ಮವನ್ನೂ ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಭಗವದರ್ಪಿತದೇಹಾತ್ಮ

ಪ್ರಾಣರಾಗುವುದಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗಳಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದೇ
ವೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಅದರಂತೆಯೇ ಅನುಷ್ಠಾನಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದರು.
ಶ್ರೀಮನ್ಮಾಯಸುಧಾಪಾತವು ಪೂರ್ಣವಾದನಂತರ ಮಂಗಳವನ್ನು ಮಾಡಿ
ಮುಂದೆ ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿಕವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣ ಸರ್ವರೂಪದಿಂದ ದರ್ಶನವಿತ್ತ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ
ಜಯತೀರ್ಥರ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ಶ್ರೀಉಡುಪಿಯಾತ್ರಿಗೆ ಹೊರಡುವುದಾಗಿ
ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದರು.

ಈ ಚಾಂದ್ರಾಯಣವು ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ನವಣಕ್ಕಿ
ಯನ್ನು ಆಕಳಿಗೆ ಇಡಿಸುವುದು ಅದನ್ನು ತಿಂದು ಆ ಗೋವು ಗೋಮಯ
ವನ್ನು ಹಾಕಿದಮೇಲೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಬಂದ ನವಣಕ್ಕಿಯನ್ನು ಶುದ್ಧಿ
ಮಾಡಿಸಿ ಕ್ಲಪ್ತಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಬಳದಿಂದ ೧೫ ಕವಳಗಳವರೆಗೂ
ದಿನಾಲೂ ಒಂದೊಂದು ತುತ್ತ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದು.
ಅದರಂತೆಯೇ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಕಡಮೆಮಾಡುತ್ತಾ ಒಂದುತುತ್ತಿಗೆ
ಇಳಿಸುವುದು. ಈ ಒಂದೊಂದು ಕವಳವನ್ನೂ ಒಂದುಧರಣೆ ಗೋಮೂತ್ರ
ಮತ್ತು ಒಂದು ತುಳಸಿದಳ ಇದರಂತೆ ತೋಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ
ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಆಹಾರವು ಶರೀರಕ್ಕೆ ತೇಜೋರೂಪದಿಂದ ಉಪಚಯವಾಗುವ
ವರೆಗೂ ಪ್ರಣವಜಪ ಅನಂತರ ಶ್ರೀಮನ್ಮಾಯಸುಧಾವಾಕ್ಯಾವೃತಪ್ರಾಶನ
ಮಾಡುತ್ತಲೇ ನಿಖಿಳವೇದಾಂತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ, ಶ್ರೀ
ಮೂಲರಾಮ, ವೇದವ್ಯಾಸಾದಿಸಂಸ್ಥಾನ ಪೂಜಾಮಾಡುತ್ತಲೇ ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ
ಉಡುಪಿಗೆ ದಿಗ್ವಿಜಯಮಾಡಿ ಶ್ರೀರಾಮನವಮಿ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಆ ವರ್ಷ
ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆರವೇರಿಸುವುದಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು.

ಶ್ರೀ ಉಡುಪಿಯಾತ್ರಿ

ಶ್ರೀಶ್ರೀಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ತಮಗೆ ಅನುಕೂಲರಾದ
ಪರಿವಾರ ಜನರನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ್ಗೆ ಶ್ರೀಯಲಗುರೇಶನಸೇವಾನಿರತ
ರಾದ ಅರ್ಚಕಸತ್ಸಮಾಜವನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಗೆ ಬರಲು
ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರು. ಆ ಜನರಿಗೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೀಗಳವರೊಂದಿಗೆ ಉಡುಪಿಗೆ ಹೊರಡ

ಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಟೇಚ್ಛೆಯಿದ್ದರೂ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಭಕ್ತವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅನಾನುಕೂಲವಾಗದಂತೆ ನಿತ್ಯ ದೇವರ ಪೂಜಾದಿ ಸೇವಾಮಾಡುವವರಿಲ್ಲದಂತಾಗುವದೆಂದು ಚಿಂತಾಬ್ಧಿನಿಮಗ್ನರಾದರು. ಶ್ರೀಯಲಗುರಪ್ರಾಣದೇವರು ರಾತ್ರಿ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸೇವಕರ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದು “ನಾನೂ ಕೂಡಾ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಸಂಗಾತ ಉಡಿಸೀಯಾತ್ರಿಗೆ ಹೊರಟದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ಈಗ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಉಡಿಸೀಯಾತ್ರಿಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಪರ್ಯಂತ ನೀವು ಕೂಡ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಸೇವೆಮಾಡುತ್ತಾ ಯಾತ್ರಿಗೆ ಹೊರಡಿರಿ” ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ತಿಳಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಅತ್ಯಂತ ಹರ್ಷ ಭರಿತರಾಗಿ ಯಾತ್ರಿಗೆಂದು ಹೊರಟರು.

ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಕರಾಂಬುಜಸಂಪೂಜಿತಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಸಂದರ್ಶನೈಕಬದ್ಧ-ಕಂಕಣರಾದ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಉಡಿಸಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಂದ ಸತ್ಕೃತರಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದರ್ಶನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅನೇಕ ರತ್ನಹಾರಗಳನ್ನೂ ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪರಾಶಿಯನ್ನೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪಾದಪಂಕಜಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಮೂಲರಾಮಾದಿ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಪೂಜೆಮಾಡಿ ದಿನಂಪ್ರತಿ ಅನೇಕಸಹಸ್ರ ಜನರಿಗೆ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ ಶ್ರೀ ಉತ್ತರಾದಿಮಠದಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರಮಾಡಿದ್ದರು. ಅಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವರ ರಥೋತ್ಸವವೂ ನೆರವೇರಿತು. ಆದರೆ ರಥವು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರವಾಗಿಬಂದು ಶ್ರೀ ಉತ್ತರಾದಿಮಠದ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪತಟಸ್ಥವಾಯಿತು. ಆಗ್ಗೆ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಆಹ್ವಾನವು ಹೋಯಿತು. ತಕ್ಷಣವೇ ಧಾವಿಸಿಬಂದು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕರ್ಪೂರದ ಆರತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿದೊಡನೆಯೇ ಯಥಾರೀತಿಯಾಗಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ಸವವು ಸಾಗಿತು.

ತರುವಾಯ ಉಡಿಸಿಯಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಅನೇಕ ವಿದ್ವತ್ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಗೂ, ಶ್ರೀ ಉಡಿಸಿಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಗೂ ಪರಸ್ಪರಸೌಹಾರ್ದಸಂಭ್ರಮಸಂಪನ್ನವಾದ ಮಾನಮರ್ಯಾದೆಗಳು ಜರುಗಿ ಸರ್ವಸಜ್ಜನಹೃದಯಾನಂದಕರವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಉಡಿಸಿಯಯಾತ್ರಿ

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀರಾಮನವಮೀ ಉತ್ಸವವೂ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗ ನೆರವೇರಿದವು. ಇದರಿಂದ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಆದ ಆನಂದವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಲು ನಾವೆಷ್ಟರವರು?

ಶ್ರೀ ಉಡಿಸಿಯಾತ್ರಾನಂತರ ಸಂಸ್ಥಾನವು ಘಟ್ಟವನ್ನು ಇಳಿದು ಬರಲಾರಂಭಿಸಿತು. ವರ್ಣನಾತೀತವಾದ ಹಿಮಬಿದ್ದು ವಿಶೇಷ ಭಳಿಯಾಗಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಸ್ತ್ರಪರಿಧಾನದಿಂದಲೂ ಅನಿವರ್ತ್ಯವಾದ ಶೀತಬಾಧೆಯಾಯಿತು. ಪರಿವಾರವು ತತ್ತಳಿಸಿತು.

ಪ್ರಚಂಡ ವೈರಾಗ್ಯ

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರೇನೋ ಅರುಣೋದಯದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನ, ಜಪ, ತಪ, ದೇವಾರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅಣುವಾತ್ರಕಾಲ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಕೌಪೀನಾಚ್ಛಾದನಾತಿರಿಕ್ತ ವಸ್ತ್ರವಿಲ್ಲದೇನೇ ನಿರುಪದ್ರವವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದುದಿನ ತಮಗೆ ತಡೆಯಲಾರದಷ್ಟು ಶೀತಬಾಧೆಯಾಗಲು ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರವರಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಅಗ್ರಜರಾದ ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯರು ಒಂದು ಕಾಶ್ಮೀರದಶಾಲು ತಂದು ಶ್ರೀಗಳವರಮೇಲೆ ಹೊದಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಎಚ್ಚತ್ತು ನೋಡಿ ತಮಗೆ ಪ್ರಥಮದೃಷ್ಟರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಪುನಃ ಮತ್ತೊಂದು ಶಾಲು ತಂದು ಹೊದಿಸಿದರು. ಶೀತಾರ್ತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇದನ್ನು ಉಪಯೋಗಮಾಡಲೆಂದು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಹೀಗೆಯೇ ಮೂರುಸಾರಿಯೂ ಆದನಂತರ ಶ್ರೀಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯರು ಏನೂ ತೋಚದೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು. ಶ್ರೀಗಳವರು ನಗುತ್ತಾ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಎಲ್ಲಾ ಶಾಲುಗಳೂ ಆಗಿಹೋದವೋ ಅಥವಾ ಇನ್ನೂ ಉಗ್ರಾಣದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡಿ ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಸರ್ವಸಂಗವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ನಮಗೆ ಇಷ್ಟು ಉಪಚಾರಬೇಕಾದರೆ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತೆಷ್ಟು ಆವಶ್ಯಕವೋ ನೀವೇ ವಿಚಾರಿಸಿರಿ ಎಂದು ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಭಾಷಣಮಾಡಿದ್ದು “ಶ್ರೀಗಳವರ ವೈರಾಗ್ಯದ ಪರಿಮಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಹೀಗೆ ಉಪಚರಿಸಿದೆವೆ”ದು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯರು ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಯಿತು. ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಸ್ನಾನ ದೇವತಾರ್ಚನಾದಿ
 ಅಪ್ಪೀಕವು ನೆರವೇರಿದವು. ಹಿಮವರ್ಷರವಿಪ್ರಭಾಸಹನಶೀಲರಾದ
 ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಮಾನವರ ಅಳತೆಯಿಂದ ಅಳದು ನೋಡುವುದೂ
 ತಾಯಿ ತಂದೆ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮ ಎಂಬ ಪ್ರೇಮಪಾಶನಿಬದ್ಧರಾದವರ ಸ್ವಭಾವ
 ವೆಂತಲೂ, ಗೋಮೂತ್ರ ಗೋಮಯಪರಿಷ್ಕೃತ ಧಾನ್ಯದಿಂದ ಚಾಂದ್ರಾ
 ಯಣಾದ್ಯನೇಕ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಸರ್ವಸಾಧಾರಣವಾದುದಲ್ಲ.
 ಸ್ವಯಂ ಅಗ್ನಿಗೆ ಶೀತಬಾಧೆಯು ಹೇಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅದರಂತೆಯೇ
 ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೂ ಭೂತಗ್ರಾಮನಿಮಿತ್ತಿಕ ಹಿಂಸೆಯು ಸರ್ವಥಾ ಆಗಲಾರ
 ದೆಂದೂ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ಣರಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯ ಶೇತೂರಾಮಾಚಾರ್ಯರವರು ಉದ್ಗಾರ
 ತೆಗೆದರು.

[ಮುಂದುವರಿಯುವುದು]

ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣರು

ಲೇಖಕರು:—ಶ್ರೀ ಮು. ಶ್ರೀ. ಗುಂಡೂರಾವ್, ಬಿ.ಎ. (ಆನರ್ಸ್)
(ಮುಂದುವರಿದು)

ಏತಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸಂಸಾರಾನ್ಮುಕ್ತಮೇಷ್ಯತ್ಯಸಂಶಯಂ |
ವಿಷ್ಣುಮಪ್ಯಂತತೋ ವೇತ್ತಿ ಪ್ರಾಣವೇತ್ತಾ ಯತಃ ಸ್ಫುಟಂ ||

ಇಂತಹ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿಳಿದವನು ಸಂಸಾರವನ್ನು ದಾಟಿ ಮೋಕ್ಷಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾನೆ. ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಹರಿಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದು ನಿಸ್ಸಂಶಯ. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಮಾತಿನ 'ಸ್ಫುಟಂ' ಎಂಬ ಶಬ್ದಪ್ರಯೋಗದ ಧ್ವನಿಶಕ್ತಿಯ ಸೊಗಸನ್ನು ಸಜ್ಜನರು ಸವಿಯಬಹುದು.

ಇಂತಹ ಅಸಾಧಾರಣ ಶಕ್ತಿಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಆವಾಸಸ್ಥಾನ, ಮೊದಲು ಶ್ರೀಹರಿ. ನಂತರ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ. ಚೇತನಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಜಡಜಗತ್ತನ್ನೂ ಈತನು ಹೊತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಶೇಷದೇವನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುತ್ತಾನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವನ ಕ್ಷೇಮಾರ್ಥವಾಗಿ ಕೂರ್ಮರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ನಿಜವಾಗಿ ಹೊತ್ತಿರುವವನು ವಾಯುದೇವ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರು—

ಆವ ಕಚ್ಛಪರೂಪದಿಂದಲಂಡೋದಕದಿ
ಓವಿ ಧರಿಸಿದ ಶೇಷಮೂರುತಿಯನು
ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಕಾಠಕೋಪನಿಷದ್ಭಾಷ್ಯದ—

ಸ ಏಷ ಕೂರ್ಮರೂಪೇಣ ವಾಯುರಂಡೋದಕೇ ಸ್ಥಿತಃ |
ವಿಷ್ಣುನಾ ಕೂರ್ಮರೂಪೇಣ ಧಾರಿತೋಽನಂತಧಾರಕಃ ||

ಉಪಾಕ್ಷೇ ಕೂರ್ಮರೂಪಂ ಯೋ ವಾಯುಂ ಸಂಸ್ಥಿತಮಾಪ್ನು-
ಯಾತ್ |

ಇಚ್ಛಯಾ ವಿನಿವೃತ್ತಿಂ ವಾ ಲೋಕಂ ಚಾನ್ವೃತ್ತಿವರ್ಜಿತಂ ||
ಎಂಬುದು ಪ್ರಮಾಣ.

ಈ ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನದ ಫಲ, ಸರ್ವದಾ ಸುಖವಾಗಿರುವುದು ;
ವೈಕುಂಠಲೋಕವಾಸ ; ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಹಿಂದಿರುಗಿ
ಬರುವುದು.

ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನ ಧಾರಕಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಾಶ್ರಯವನ್ನು ಮತ್ತು
ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.—

ನ ಕೇವಲಂ ಪ್ರಾಣ ಏವ ಚೇತನಾನಾಂ ವಿಧಾರಕಃ |

ಕಿಂತು ವಿಷ್ಣುಂ ಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಪ್ರಾಣೋ ಜೀವಾನ್ ಬಿಭೃತ್ಯಯಂ |

ಅತೋ ಮುಖ್ಯಾಶ್ರಯೋ ವಿಷ್ಣುಶ್ಚೇತನಾನಾಂ ಸ್ವತಂತ್ರತಃ ||

ಅಂತೂ ಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಖ್ಯ-
ಪ್ರಾಣನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಧಾರಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ “ಅಪಮೃತ್ಯು ಪರಿಹರಿಸೋ ಅನಿಲದೇವ”
ಎಂಬ ಪದ ಇದುವರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡುಬಂದ ತತ್ವಾರ್ಥವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಳ
ಗೊಂಡಿದೆ.

ಅಪಮೃತ್ಯು ಪರಿಹರಿಸೋ ಅನಿಲದೇವ

ಕೃಪಣವತ್ಸಲನೆ ಕಾವರ ಕಾಣೆ ಜಗದೊಳಗೆ || ಪ ||

ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮರಣಕ್ಕೆ ಅಂಜುವುದಿಲ್ಲ. ಲೌಕಿಕವಾದ ಅಪಮೃತ್ಯುವಿಗೆ
ಹೆದರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಅಪಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅವರಿಗೆ
ಭಯ ಹೆಚ್ಚು. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಸುರರಿಂದ ಅಪಮೃತ್ಯು ಬಂದಿತ್ತು.
ಸುರರ ಸ್ವರ್ಗವಾಸಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿತಂದಿದ್ದರು. ಆಗ ವಾಯುದೇವನನ್ನು
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನಿಂದ ಹರಿಪ್ರಸಾದ ಸಂಪಾದಿಸಿದರು. ಕೃಪಣ
ವತ್ಸಲನಾದ್ದರಿಂದ ಸದೃಕ್ತರನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತಾನೆ.

ನಿನಗಿನ್ನು ಸಮರಾದ ಅನಿಮಿತ್ತ ಬಾಂಧವರು
ಎನಗಿಲ್ಲ ಆವಾಸ ಜನುಮದಲ್ಲಿ
ಅನುದಿನವು ಎಮ್ಮನು ಉದಾಶೀನಮಾಡುವುದು
ಅನುಚಿತನುಚಿತವು ಸಜ್ಜನಶಿಖಾಮಣಿಯೆ || ೧ ||

ಹೀಗೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಕರಣಾಭಿಮಾನಿಗಳು ಕಿಂಕರರು ಮೂರ್ಛಾಕ-
ಥೂರೆಯೆ ನಿನ್ನೊಳಗಿಪ್ಪ ಸರ್ವಕಾಲ
ಪರಿಸರನೆ ಈ ಭಾಗ್ಯ ದೊರೆತನಕೆ ಸರಿಯುಂಟೆ
ಗುರುವರನೆ ನೀ ದಯಾಕರನೆಂದು ಬಿನ್ನೈಪೆ || ೨ ||

ನೀನು ಜೀವೋತ್ತಮನೂ, ಮಾಧವಪ್ರಿಯನೂ ಅದುದರಿಂದ ಸಂಸಾರ
ದಿಂದ ದಾಟಿಸೆಂದು—

ಭವರೋಗಮೋಚಕನೆ ಪವಮಾನರಾಯ ನೀ-
ನ್ನವರವನು ನಾನು ಮಾಧವಪ್ರಿಯನೆ
ಜವನ ಬಾಧೆಯ ಬಿಡಿಸು ಅವನಿಯೊಳು ಸುಜನರಿಗೆ
ದಿವಿಜಗಣ ಮಧ್ಯದೊಳು ಪ್ರವರ ನೀನಹುದೋ || ೩ ||

ಜ್ಞಾನಬಲಾದಿರೂಪನು ನೀನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ—

ಜ್ಞಾನಾಯುರೂಪಕನು ನೀನಹುದೋ ವಾಣಿಪಂ-
ಚಾನನಾದ್ಯಮರರಿಗೆ ಪ್ರಾಣದೇವ
ದೀನವತ್ಸಲನೆಂದು ನಾ ನಿನ್ನ ಮರೆಹೊಕ್ಕೆ
ದಾನವಾರಣ್ಯಕೃಶಾನ್ಯ ಸರ್ವದ ಎಮ್ಮ || ೪ ||

ಸಾಧನ ಶರೀರವಿದು ನೀ ದಯದಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದು
ಸಾಧಾರಣವಲ್ಲ ಸಾಧುಪ್ರಿಯನೆ
ವೇದವಾದೋದಿತಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲನ
ಪಾದಭಜನೆಯನಿತ್ತು ಮೋದಕೊಡು ಸತತ || ೫ ||

ಮಾನವಜನ್ಮವೇ ದೊಡ್ಡದಾದ್ದರಿಂದ ಹುಚ್ಚಪ್ಪಗಳಂತೆ ಅದನ್ನು ಹಾನಿಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಧರ್ಮವನ್ನು ಗಳಿಸಿ, ಭಗವತ್ಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಬೇಕು. ಇದನ್ನು ತಮ್ಮ ಮೂರವತಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಾಯುದೇವನು ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ತೋರಿದ್ದಾನೆ. ಗ್ರಂಥವಿಸ್ತಾರ ಭಯದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸವಿಯನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸಲು ಸಜ್ಜನರಿಗೇ ಬಿಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಜ್ಜನರ ಸಾಧನೆ ವಾಯುದೇವನಿಂದಲೇ ಎಂದು ತೋರಿಸಲು ಶ್ರೀಮದ್ಧರಿಕಥಾವೃತ್ತಸಾರದಿಂದ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ—

ಅನಿಲದೇವನು ವಾಙ್ಮನೋಮಯ—

ನೆನಿಸಿ ಪಾವಕವರುಣಸಂಕ್ರಂ—

ದನಮುಖಾದ್ಯರೊಳಿದ್ದು ಭಗವದ್ರೂಪಗುಣಗಳನು

ನೆನೆನೆನೆದು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಲಿ ನ—

ಮೃಗು ಸದಾ ಸಂತೈಸುವನು ಸ—

ನ್ಮನಿಗಣಾರಾಧಿತಪದಾಂಬುಜಗೋಜ ಸುರರಾಜ ||

ಶ್ರೀ ಪಾದರಾಯರು ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನಿಗೆ “ಗುರುಕುಲತೀಲಕಮುಖ್ಯ ಪವಮಾನ” ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಔಚಿತ್ಯದ ಸೊಗಸನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ಈ ಗುರುಕುಲ ತೀಲಕನ ಪಾದಧೂಳಿನಿಂದಲೇ ಸಜ್ಜನೋದ್ಧಾರವಾಗಬೇಕು. ಅದುದರಿಂದಲೇ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಸಂಹಿತಾಚಾರ್ಯರು—

ಶ್ರೀಮದ್ವಿಷ್ಣುಂ ಘ್ರಿಸಿಷ್ಠಾತಿಗುಣಗುರುತಮಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಾಚಾರ್ಯಪಾದೋಜ್ವಲಜಲಜಸತ್ವಾಂಸವೋಸ್ಯಾ ಪುನಂತು || ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಾಯು ಅವತಾರರಾದ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು “ಪ್ರೇಷ್ಠಂ ಮೇ ಸತತಂ ಪ್ರಿಯಾ-ತ್ರಿಯತಮಂ ನಿತ್ಯಂ ಸದೋಪಾಸ್ಮಹೇ” ಎಂದು ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಾವು ವಾಯು ದೇವನನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಪ್ರೇಷ್ಠ, ಪ್ರಿಯಾತ್ ಪ್ರಿಯ ಮೊದಲಾದ ವಿಶೇಷಣ

ಗಳಿಂದ ಅರ್ಥಾನುಸಂಧಾನಪೂರ್ವಕ, ಭಕ್ತಿಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಪವಮಾನನ ಕಾರುಣ್ಯವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ನಾವು ಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಪವಮಾನ ಶಬ್ದದ ಶ್ರವಣ, ಮನನ, ನಿಧಿಭ್ಯಾಸನಾದಿಗಳೇ ಅನಿಷ್ಟಗಳನ್ನು ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಪವಮಾನ ಎಂದರೆ ಸಂಸಾರ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ದಾಟಿಸಿ ಮಹಾದಾನಂದ ರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡತಕ್ಕ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣನೆಂದರ್ಥ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಪವಿತ್ರವಾದ ಈ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಕಂಡುಬರುವುದು.

ಯತ್ರ ಜ್ಯೋತಿರಜಸ್ರಂ ಯಸ್ಮಿಂಲ್ಲೋಕೇ ಸ್ಪರ್ಹಿತಂ |
ತಸ್ಮಿನ್ಮಾಂ ಧೇಹಿ ಪವಮಾನಾಮೃತೇ ಲೋಕೋ ಅಕ್ಷಿತ ಇಂದ್ರಾ-
ಯೇಂದೋ ಪರಿಸ್ರವ ||

ಹೇ, ಸಂಸಾರಮೋಚಕ, ಇಷ್ಟಪ್ರದ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೇ,
ನ ತದ್ಭಾಸಯತೇ ಸೂರ್ಯೋ ನ ಶಶಾಂಕೋ ನ ಪಾವಕಃ |
ಯದ್ಗತ್ವಾ ನ ನಿವರ್ತಂತೇ ತದ್ಭಾಮ ಪರಮಂ ಮಮ ||

ಎಂಬ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ದಿವ್ಯತೇಜಃಪೂರ್ಣವಾದ, ಆನಂದರೂಪಿ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಮೋಕ್ಷರೂಪ, ಕ್ಷಯ ರಹಿತ ದಿವ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಸೇರಿಸು; ಅಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪರಮಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆನಾಡು. ಎಂತಹ ಉದಾತ್ತಭೈಯ ದಿಂದ ಕೂಡಿದ ದಿವ್ಯಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಇದು !

ಈ ಅರ್ಥಾನುಸಂಧಾನದಿಂದಲೇ ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರು—

ಪವಮಾನ ಮದ್ಗುರುವೆ ಪವಮಾನ || ಪ ||
ಪವಮಾನ ಗುರುವೆ ಪರಾಕು, ನಾನು
ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು ವಾಕು, ಆಹ
ತವಕದಿಂದಲಿ ಸತ್ಯವಿಕುಲದಲಿ, ಸಂ
ಭವಿಸುವ ಮತಿಯಿತ್ತು ಭವದಿಂದ ಕಡಗೆತ್ತು || ೧ || ಎಂದುದು.

[ಮುಂದುವರಿಯುವುದು]

॥ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧಗುರು ರಾಜೋವಿಜಯತೇ ॥

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಮಹಿಮಾಮೃತ

ಲೇಖಕರು :—ಶ್ರೀ ಮಹಿಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು,
ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

(ಮುಂದುವರಿದು)

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತರಾದ ಶ್ರೀ ಹರ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಪುತ್ರರಾದ
ಶ್ರೀ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅದುವರೆಗೆ ಶ್ರೀ ಗುರುಗಳು ಅಧ್ಯಯನ
ಮಾಡಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳು

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಶ್ರೀ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ
ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಪಾಠಹೇಳಿದರು. ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತ-
ಕೌಮುದೀ, ಅದರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾದ ಪ್ರೌಢಮನೋರಮಾದಿ ಗ್ರಂಥ
ಗಳನ್ನೂ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗುವಂತೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿದರು.

ಸಿದ್ಧಾಂತಕೌಮುದೀ, ಮನೋರಮಾದಿಗ್ರಂಥಗಳ ಅಸಾಂಗತ್ಯವನ್ನು
ಪ್ರದರ್ಶನಮಾಡಿ ಅವುಗಳ ಖಂಡನರೂಪವಾಗಿ ತಾವು ವಿಸ್ತಾರವಾದ
ಉಪನ್ಯಾಸರೂಪವಾಗಿ ರಚನಮಾಡಿದ ಉದ್ಗ್ರಂಥಗಳ ಪಾಠವನ್ನು
ಹೇಳಿದರು.

ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಂಡುಲಗೋಪಾಲನೆಂಬ ಪಂಡಿತನು
ಘಜಾಂತಪ್ರೀನ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸಂಬಂಧಶಬ್ದವನ್ನು, ಘಾಂತ (ಘ ಪ್ರತ್ಯ-
ಯಾಂತ) ವೆಂದು ವಾದಮಾಡಿದನು. ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಆ ಪಂಡಿತನ
ವಿತಂಡವಾದವನ್ನು ಖಂಡನಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಶ್ರೀ ರಂಗಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ
ರಾಜನ ಪ್ರಾರ್ಥನಾನುಸಾರ ವಾಸಮಾಡಿ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಶ್ರೀ ಮೂಲರಾಮ

ಪೂಜಾತಪೋವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾದಿ ವೈಭವಗಳೆಂದು ಒಂದು ವರ್ಷಕಾಲವನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ಕಳೆದರು.

ಗುರುಚರಣಸರೋಜದ್ವಂದ್ಯಭೃಂಗಾಂತರಂಗನಾದ ಮು ರಾ ರಿ ರಾಜನು ಶ್ರೀಪಾದಗಳವರ ಶುಶ್ರೂಷಾವಿಶೇಷದಿಂದ ಶ್ರೇಯೋಭಿಲಾಷಿಯಾಗಿ ಗುರುವರ್ಯರನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಧಾನವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ತ್ರಿಶಿರಃಪುರಕ್ಕೆ (ತಿರುಚನಾಪಲ್ಲಿಗೆ) ಅತಿಶಯಿತವಿಭವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಯತಿವರರು ಜಯಸಿಂಹರಾಜನಿಂದ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಂತೆ ಮುರಾರಿರಾಜನಿಂದ ಪ್ರತಿದಿನದಲ್ಲಿಯೂ ಪೂಜಾಸ್ವೀಕಾರಮಾಡುತ್ತಾ ಬಹುತಿಂಗಳುಗಳಪರ್ಯಂತ ತ್ರಿಶಿರಃಪುರದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀಪಾದಗಳವರ ಉತ್ತರದೇಶದ ದಿಗ್ವಿಜಯವು

ತಿರುಚನಾಪಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಗು ರು ವ ರ ರು ಉರುತಮಮರುದಾಗಮ ಪ್ರವಚನೋಪದೇಶಾದಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನಜನವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸುರತರುಸಂಕಾಶರಾಗಿ ವಾಸಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಜರ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಗ್ವಿಜಯವು

ಯತಿವರರು ಲೋಕೋತ್ತರವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದ ಲೋಕವಿಸ್ಮಯಜನಕರಾಗಿ ಉತ್ತರದೇಶದ ಸಂಚಾರವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ದಕ್ಷಿಣದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಬೆಳೆದರು.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರು ದಕ್ಷಿಣದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರದೇಶ ವಿಶೇಷಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ದೇಹಾಲಸ್ಯಯುತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಹರಿಲೋಕಗಮನ ಸಂದರ್ಭವನ್ನರಿತು ಕೇವಲ ಬಾಲ್ಯಮಾರಭ್ಯ ತಮ್ಮಿಂದ ಪರಿಪಾಲಿತರಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಗುರುಭಕ್ತಿಭಾಗ್ಯಧುರಂಧರರಾದ ನಿರಹಂಕಾರಿಗಳಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಧಿಷಣಾವಿಭೂಷಿತರಾದ ನಿಜೋಪದಿಷ್ಟಾನವದ್ಯಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದರಾದ ಸುವಿಮಲಕುಲಸಂಭೂತರಾದ ನಿಜಶಿಷ್ಯರಾದ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದರು.

ಗುರುಗಳು ರಾಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿದ ವಿಷಯವಿಶೇಷವು

ಪ್ರಿಯತಮ, ರಾಮಾಚಾರ್ಯ, ಪರಮಪಾವನವಾದ ಭಾಗವತ-
ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ “ಪ್ರೀತಿರ್ಮಮ ಗರೀಯಸೀ” ಎಂದು
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿತವಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪರಮಪ್ರೀತಿ
ಜನಕವಾದ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ನಮ್ಮ ಹಸ್ತದಿಂದ ಅತಿಶೀಘ್ರವಾಗಿ
ನೀನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಶ್ರೀಮದುತ್ತರಾದಿಮಠದ ಸಂಸ್ಥಾನಾಧೀಶನಾಗಿ
ಶ್ರೀಮೂಲರಾಮವೇದವ್ಯಾಸದೇವರ ಪೂಜಾಧಿಕಾರಧುರಂಧರನಾಗಿ ಧರಿತ್ರಿ
ತಳದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರತಮನಾಗಿ ಜಗದ್ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ದಿವ್ಯ
ಸಂಸ್ಥಾನಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಧುರಂಧರನಾಗಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗುವಂತೆ ನಿನಗೆ
ಪರಮಾನುಗ್ರಹಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಆದುದರಿಂದ ಸ್ವತಃ ಏನ ಪರಮಾದರದಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವಾದ
ವರೀಯವಾದ ತುರೀಯಾಶ್ರಮವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಮಾಡು. ಗುರುಹೃತ್ಕಮಲ
ಮಧ್ಯವಿದ್ದೋತಮಾನನಾದ ಭಗವಂತನ ಅಮೋಘಾನುಗ್ರಹದಿಂದ
ನಿರ್ಭಯದಿಂದ ಈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿಪಾಲನಮಾಡಲು ನೀನು
ಸಮರ್ಥನಾಗುವಿ.

ಆದರೆ ನೀನು ಈ ವರಾಶ್ರಮವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಮಾಡಿದಮೇಲೆ ದುಷ್ಟನಾದ
ಯವನಾಧೀಶನಿಂದ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಅಮೌಲ್ಯವಸ್ತುಗಳು ಅಪಹರಿಸಲ್ಪಡು
ವುವು. ಆ ಮಹಾವಿಪತ್ತು ಗುರ್ವನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪರಿಹೃತವಾಗಿ ಅಪಹೃತ
ವಾದ ಸಕಲವಸ್ತುಗಳೂ ನಿನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನವಾಗುವುವು. ಇದರಿಂದ ದಿಗಂತ
ವಿಶ್ರಾಂತವಾದ ಕೀರ್ತಿಯು ನಿನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು.

**ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ವಿದ್ವತ್ಸಭಾದಲ್ಲಿ ವಾದವಿಶಾರದನಾದ ವಾದಿಯ
ವಿಜಯವನ್ನು ಹೊಂದುವಿ ಎಂಬ ಗುರ್ವನುಗ್ರಹವು**

ಪರಮಹಂಸಾಶ್ರಮವಿಭೂಷಿತನಾಗಿ ಸರ್ವಜ್ಞಪೀಠವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ
ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ರಾಜಸಭಾಪ್ರವೇಶವಾಗುವುದು. ಆ
ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧವಿದ್ಯಾವಿಭೂಷಣರಾದ ವಿದ್ವಜ್ಜನರು ಸಮ್ಮಿಳಿತರಾಗುವರು.

ಸಭಾಲಂಕಾರಪ್ರಾಯನಾದ ವಾದಿಯೊಡನೆ ವಾದವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು. ಅನಿತರಸಾಧಾರಣವೈದ್ಯಭೂಷಿತನೆಂದು ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಆ ಪಂಡಿತನನ್ನು ನೀನು ವಿಮಲಜಲಜಾಹ್ನವೀಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ವಾದವಾಗ್ಧಾ ರಾಸಂಪಾತಶೋಭಿತವಾದ ಉಪನ್ಯಾಸದಿಂದ ವಾದಸಮರದಲ್ಲಿ ಪರಾಜಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಶರಚ್ಚಂದ್ರಚಂದ್ರಿಕಾಧವಳಕೀರ್ತಿಸಂಪನ್ನನಾಗುವಿ, ಎಂದು ಸತ್ಯವರಪ್ರದಾನಪ್ರಭಾವಶೋಭಿತರಾದ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪ್ರಿಯರು ಶುಭಾಶಂಸನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಶ್ರೀ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಇತರಾಸಾಧ್ಯವಾದ ಅದ್ಭುತವ್ಯಾಪಾರಗಳು ನಿನ್ನಕಡೆಯಿಂದ ನಡೆಯುವುವು, ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭೋ ರಾಮಾಚಾರ್ಯ, ಕೆಲವು ಮಹಾನಗರಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮಠವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಲಾಮಯವಾದ ಅತಿವೃದ್ಧವಾದ ಭವ್ಯವಾದ ಉತ್ತರಾದಿಮಠವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪುರಾಣವೇದಿಕಾಗಳನ್ನು ರಚನಮಾಡಿಸಿ ದಿವ್ಯಕೀರ್ತಿಯು ನಿನ್ನಿಂದ ಗಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಗುರುವರ್ಯರು ಒಂದೊಂದು ಆಶೀರ್ವಚನವೂ ಚಿತ್ತಾಕರ್ಷಕವಾಗಿಯೂ ಭಕ್ತಿಸಂವರ್ಧಕವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು.

ಭವ್ಯವಾದ ದಿವ್ಯಸುವರ್ಣಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಮೂಲರಾಮಪ್ರಭೃತಿ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನಮಾಡಿ ಮಂತ್ರಮಹತ್ವಬೋಧಕ ಶ್ರೀಮತ್ತಂತ್ರಸಾರೋಕ್ತರೀತ್ಯಾ ದೇವತಾಧ್ಯನಮಾಡಿ ಶತಾರ್ಥಸಂಶೋಭಿತ ಪ್ರತ್ಯೇಕನಾಮಪ್ರೋಲ್ಲಸಿತವಿಶ್ವಾದಿವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮಗಳಿಂದಲೂ ಕೇಶವಾದಿ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿಮೂರ್ತಿನಾಮಗಳಿಂದಲೂ ಮತ್ಸ್ಯಾದಿ ದಶಾವತಾರ ನಾಮಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯಸುಜನಾನುಕಂಪಾರೂಪಮಂದರಾಚಲ-ವಿಲೋಲಿತಶ್ರೀವ್ಯಾಸಮಾನಸಸುಧಾಸಾಗರಸಮುದಿತಸುಧಾಸ್ಥಾನೀಯ-ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಪರಮಪ್ರಿಯವಾದ ಶ್ರೀತುಳಸೀ ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳನ್ನು ನಿರಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ನಿರಂತರಾಯದಿಂದ ರಮಾರಮೇಶರಿಗೆ

ಸಮರ್ಪಣಮಾಡಿ ನಿಖಿಳಲೋಕಸಾರ್ವಭೌಮನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಭಾಗ್ಯಭಾಜನನಾಗೆಂದು ಜಗದ್ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯ ತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು.

[ಹರಿದಾಸಭಾರತೀವರಭಾರತೀಪೀಯೂಷಪಾನಾನಂದಿತಹೃದಯ ಮಹಾಶಯರೇ, ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣದಿಂದ ಪ್ರೀತಿಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಸಂಜೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶ್ರೀಮಾನ್ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಗುರುವರರಿಂದ ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ಪಡೆದು ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧ ರೆಂಬ ಆಶ್ರಮನಾಮಾಲಂಕೃತರಾಗುವ ಯತಿವರರೆಂಬುದನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ಮೃತಿಸ್ತುತಿಪಥದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ.]

ಆಶ್ರಮಸ್ವೀಕಾರಾನಂತರದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಮಹಾರಜತಮಂಟಪ ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿಸಲು, ಗುರುಚರಣರ ಪ್ರಚೋದನಾ.

ಭೋಃ ರಾಮಾಚಾರ್ಯ, ದಶಸ್ಯಂದನನಂದನನಾದ ಸದ್ಗುಣಸಾಂದ್ರ ನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಪೂಜಾರ್ಥವಾಗಿ ಉನ್ನತವೂ ವಿಶಾಲವೂ ಆದ ರಜತಮಂಟಪವನ್ನು ಚತುರರಾದ ಶಿಲ್ಪಿಗಳಿಂದ ರಚನಮಾಡಿಸಬೇಕು.

ಸರ್ವತ್ರಮಠನಿರ್ಮಾಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನಚಿನವು

ಯಾವ ನಗರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮಠವು ಇರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅತಿವಿಶಾಲವೂ ಸುದೃಢವೂ ಸುಂದರವೂ ಆದ ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕು.

ತತ್ತದ್ವೇಶನಿವಾಸಿಗಳಾದಮಹಾಕುಲಸಂಭೂತರಾದಜ್ಞಾನಿಗಳ ಪುತ್ರರು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಶಿಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ನೆಹಿಸಿ ಶ್ರೀಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುವರು.

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)

|| ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ||

ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಚರಿತಾ ನುರ್ವರ್ಣನೆ

ಲೇಖಕರು:— ಶ್ರೀ ವರವಣಿ ರಾಮರಾವ್, ಬೆಂಗಳೂರು
ಮೈಸೂರು ಗೌ|| ಕನ್ನಡ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಟರ್

[ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರಿದುದು]

ಗಾನಲೋಲಗೋಪಾಲನಸನ್ನಿಧಾನದಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ತರುನಾಗಿ, ಲತೆಯಾಗಿ, ಜಲಚರನಾಗಿ, ಖೇಚರನಾಗಿ, ಮೃಗನಾಗಿ, ಅಥವಾ ಗೋಪಾಲಕರಾಗಿ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಾಳುವ ಸುಯೋಗವನ್ನು ಕರುಣಿಸು ಎಂಬುದಾಗಿ ಪವಿತ್ರಾತ್ಮರಾದ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸ ರಾಜರವರು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೇ ವೃಂದಾವನ-ಪತಿಯೆ, ಈ ದಿವ್ಯ ವನದಲ್ಲಿ:

ಫಲಭಾರಗಳಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿ, ಶುಕಪಿಕಲಕಲದೊಳು ನಿನ್ನ ತುತಿಸಿ, ತುಂಬಿಗಳ ಗಳರವದಿಂದ ಪಾಡಿ, ಪೂಮಳೆಯಗರೆವ ತರುಲತೆಯ ಜನ್ಮವನು ದಯದಿಂದಲಿನಗೆ ಕೊಡು;

ಕೊಳಲ ಶ್ರುತಿಯ ಕೇಳಿ ಸುಖದ ಸಂಭ್ರಮದಿ ಹೊಲಬು ತಪ್ಪಿ ಅರೆಗಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ, ನಳಿನಾಸನದಿ ಮೌನಗೊಂಡು ಪರಮಹಂಸಕೂಲದಂತೆ ಧ್ಯಾನಿಸ ಹಂಸಜನ್ಮವನು ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಕೊಡು;

ನಖಗಳೆಂಬ ಸಂತತ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನ ಅಕಳಂಕನವಚಂದ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಸವಿದು, ಸುಖದ ಸುಗ್ಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೊಕ್ಕೆಯೋಗಿಗಳಂತೆ ಅಖಿಳವ ಮರೆವ ಚಕೋರ ಜನ್ಮವನು ಕೊಡು;

ಭಾವಜನಯ್ಯನ ಕಡು ಚಲ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಭಾವಿಸಿ ನಿಡುಗಂಗಳಿಂದ ದಣಿದುಂಡು, ಗೋವಳೇರಂತೆ ಮನೆಮಕ್ಕಳ ಹಿಂಗಿ ನಿನ್ನ ಆವಾಗ ಈಕ್ಷಿಸುವ ಗೋವಳ ಜನ್ಮವನು ಕೊಡು ;

ತೋಳದಂಡಿಗೆಮಾಡಿ, ಹೀಲಿಯ ಚಾಮರವ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿದ ತಾವರೆ ಗೊಡೆಯಿಂದ, ಓಲೈಸಿ ನಿನ್ನನು ಒಲಿಸಿ ಮುಕುತರಂತೆ ಸಾಲೋಕ್ಯ ಸುಖ ವೆಂಬ ಗೋಪರ ಜನ್ಮವನು ಕೊಡು ;

ಕೊಳಲ ಧ್ವನಿಯ ಕೇಳಿ ಎದುರುಗೊಳ್ಳುತ ನಿನ್ನ ನಳಿನನಾಭ ಅವಧಾರೆಂದು ಪೊಗಳಿ, ತಳಿಗೆ ಆರತಿಯೆತ್ತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆ ನಿನ್ನ ಜೆಲುವ ಸವಿನಂಥ ಗೋಪೇರ ಜನ್ಮವನು ಕೊಡು ;

ಇಂದಿರೆಯರಸ, ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದಿವಂದಿತ, ಎಂದು ಮೊಸರ ಕಡೆಯು ತ್ತಲಿ ನಿನ್ನ, ಅಂದಿನ ಶ್ರುತಿಯೋಲುಪ್ಪವಡಿಸ ವ್ರಜದ ಇಂದುಮುಖಿಯರ ಜನ್ಮವನು ಶಿರಿಕೃಷ್ಣ ದಯದಿಂದಲೆನಗೆ ಕೊಡು.

ಹೀಗೆಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರವರಲ್ಲಿ ಭಾವಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿರತಕ್ಕ ದಿವ್ಯತರವಾದ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಒಂದುದಿನ ಕೃಷ್ಣನು ಬೆಳದಿಂಗಳಲ್ಲಿ, ತ್ರಿಲೋಕವನ್ನೂ ಮೋಹಿಸುವ ಕೊಳಲನ್ನು ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಆ ಮಧುರ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತವಾದ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥರಾಗದೆ ಗೋಪಿಕಾ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅವರ ಬಂಧುಗಳು ಅವರನ್ನು ಎಷ್ಟು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದರೂ ಕೇಳದೆ ತ್ವರದಿಂದ ತಮ್ಮ ಮಂದಿರವ ಬಿಟ್ಟು ಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು,

ವಿಧುಬಿಂಬದುದಯಮಂ ಪಳಿವ ವರಮೂರುತಿಯ

ವಿಧವಿಧದ ಚಲ್ವಿಕೆಯ ನೋಡಿ ಮನಸೋಲ್ಲು

ಅವನೊಡನೆ ನಾನಾ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡೆಗಳನ್ನಾಡಿ ಸುಖಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು, “ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಗಂಡ ಮತ್ತು ಬಂಧು ಬಳಗಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕ್ರೂರಜಂತುಗಳು ಓಡಾಡುವ ಈ ವನಕ್ಕೆ ಈ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪರಪುರುಷನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಸೇರಲು

ಬಂದುದು ನಿಮಗೆ ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಈಗಲಾದರೂ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿ, ನಿಮ್ಮ ಪತಿಗಳೊಡನೆ ಕಾಲಯಾಪನೆಮಾಡುವುದೇ ನಿಮಗೆ ಧರ್ಮ ಎಂದು ಬೋಧಿಸುವುದು, ಆಗ ಗೋಪಿಯರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅಗಲಿ ಪೋಗಲು ಮನಸ್ಸುಬಾರದೆ ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳುವರು:—

ರಾಗ : ಆನಂದಭೈರವಿ ರೂಪಕತಾಳ

ನಿನ್ನ ನಗಲಿ ಪೋಗಲಾರೆವೋ ನಿರಜಾಕ್ಷ

ನಿನ್ನ ಸೇರಿ ಸುಖಿಸಬಂದೆವೋ

|| ಪ ||

ಮನ್ನಿಸದೆ ಮಮತೆಯಿಂದ ಭಿನ್ನ ನುಡಿಗಳಾಡಿ ನಮಗೆ

ಹಣ್ಣು ತೋರಿ ಕಾಲಕೂಟವನ್ನು ಕೊಡುವರೇನೋ ಕೃಷ್ಣ

|| ಅ ||

ಐದುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಲ್ಲದ—ಅಪ್ರಮೇಯ

ಆದಿಪುರುಷ ಅಮರಸನ್ನುತ |

ಶ್ರೀದ ನಮ್ಮ ಕೈಯಬಿಡದೆ ಆದರಿಸಬೇಕು ಪರಮ-

ರಾದರೇನು ನಿನ್ನ ಶರಣರಾದಮೇಲೆ ಬಿಡುವುದುಂಟೆ

|| ೧ ||

ಬಂಧುವರ್ಗವನ್ನು ಬಿಡುವುದು—ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ

ಸಿದ್ಧವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವೇಳ್ವುದು

ಎಂದಿಗೊಂದಿಗೆಮಗೆ ನೀನೆ ಬಂಧುವೆಂದು ಬಂದಿಹೆವೊ

ಸಿಂಧುಶಯನ ಎಮ್ಮ ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಇಂದು ಹೋಗಿರೆಂಬೆ ನೀನು

|| ೨ ||

ಶಮದಮಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದಲಿ—ಸಜ್ಜನರು

ಕ್ರಮದಿ ನಿನ್ನ ಮೂರ್ತಿ ಮನದಲಿ |

ಮಮತೆಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತ ಗಮಿಸುವರೊ ನಿನ್ನ ಪುರಕೆ

ನಮಗೆ ಮಾತ್ರ ಪತಿಸುತಾದ್ಯರಮಿತ ಸುಖವ ಕೊಡುವರೇನೊ || ೩ ||

ಮೋಕ್ಷ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ನಿನ್ನನು—ಭಜಿಸ ಜನರ

ಪಕ್ಷವಹಿಸಿದಂತೆ ನಮ್ಮನು |

ರಕ್ಷಿಸದೆ ಬಿಡುವರೇ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಈಕ್ಷಿಸದೆ

ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿ ನಿಮಗೆ ಬಹಳಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಮೋಹಿಸಿದಳೆ

|| ೪ ||

ಯೋಗ ವಿಯೋಗಗಳು ಜೀವಾತ್ಮರ ವಶವಲ್ಲ. ಅಸ್ವತಂತ್ರರಾದ ಜೀವಾತ್ಮರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಪರ್ಯಂತವೂ ಜನನಮರಣಗಳು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸಬಾರದು ಮತ್ತು ಜೀವರು ಸ್ವತಂತ್ರರೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಹೊಂದಬಾರದು. ತಿಳಿಯಿತೇ ? (೨೮)

ಅರ್ಜುನ—ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ಸ್ವತಂತ್ರನೇ ? ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲದೇ ಬೇರೆ ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತಾಳಲಾಗದೇ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಜ್ಞಾನೇಚ್ಛಾಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಗಳು ಜೀವಸ್ವರೂಪದ ಸ್ವಭಾವಗಳು. ಜೀವರು ಜಡವಿಲಕ್ಷಣರು. ಆದರೂ ಜಡದಂತೆ ಅಸ್ವತಂತ್ರರು. ಈಶ್ವರಶಕ್ತಿ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ ಕಾರ್ಯಸಮರ್ಥರಾಗಿರುವರು. ಸ್ವತಂತ್ರನೂ ಅಚಿಂತ್ಯಶಕ್ತಿಯುತನೂ ಆದ ಈಶ್ವರನು ಸರ್ವಗತನಾಗಿರಲು ಬೇರೊಂದು ವಸ್ತುವು ಸ್ವತಂತ್ರನೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಕೇವಲ ಭ್ರಮೆಯೇ ಸರಿ. ಈಶ್ವರಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುವ ಸ್ವಭಾವದ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳೇ ಬಹಳವಾಗಿರುವರು. ಸಾಧು ಸ್ವಭಾವದ ಜೀವರು, ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯುವರು, ಹೇಳುವರು, ಮತ್ತು ಕೇಳುವರೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು, ಕೇಳು. ಯಾವನೊಬ್ಬ ಸುಜ್ಞಾನಿಯು, ಸ್ವತಂತ್ರನು ಹೇಗಿರುವನೋ ಹಾಗೆ ಇರುವವನ್ನಾಗಿ, ಈಶ್ವರನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಗಗನವು (ಆಕಾಶವು) ಗಗನಾಕಾರವೇ ಎಂಬಂತೆ ಸ್ವತಂತ್ರನನ್ನಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಈಶ್ವರ-ಸದೃಶವಾದ ಅನ್ಯ ಸ್ವತಂತ್ರ ವಸ್ತುವಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸಾಗರಕ್ಕೆ ಸಾಗರವೇ ಉಪಮಾನವು ; ಅನ್ಯ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನೋಡಿದವನಂತೆ ಹೇಳುವವನೂ ಸಹ ಈಶ್ವರನೇ ಸ್ವತಂತ್ರನೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ-ಬಲದಿಂದ ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈಶ್ವರಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕೇಳುವ ಸಾಧುಜೀವಿಯೂ ಈಶ್ವರನೇ ಸ್ವತಂತ್ರನೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ರಾಮರಾವಣರ ಯುದ್ಧವು ಈಗ ನೋಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡುವವನು, ಅದನ್ನು ರಾಮರಾವಣರ ಯುದ್ಧದಂತೆ ಅನುಪಮವೆಂದೇ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಅತ್ಯದ್ಭುತನಾದ ಈಶ್ವರನನ್ನು, ನೋಡಿದವನೂ, ಹೇಳುವವನೂ, ಕೇಳುವವನೂ,

ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೋಡಲಿಲ್ಲ, ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕೇಳಲಿಲ್ಲವೆಂದೇ ತಿಳಿ. ಅರ್ಜುನ ! ಹೀಗಿರುವ ಈಶ್ವರನ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದಮೇಲೂ ಅನ್ಯರು ಸ್ವತಂತ್ರರೆಂದು ಶಂಕಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲಿದೆ ! (೨೯).

ಈಶ್ವರನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬನಾದ ಜೀವನೂ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೀಗೆಯೇ ಆಶ್ಚರ್ಯನು. ಈಶ್ವರಸದೃಶಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳವನು ; ಈಶ್ವರನಂತೆ ಜನನಾದಿ ದೋಷರಹಿತ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನು ; ಈಶ್ವರಾಧೀನನು. ಜೀವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ನೋಡುವ, ಹೇಳುವ ಮತ್ತು ಕೇಳುವ ವನೂ ದುರ್ಲಭನು. 'ನಾನು' ಎಂಬ ಅನುಭವರೂಪವಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜೀವಜ್ಞಾನವು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಇರುವುದು. ಆದರೂ, ಜೀವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಂಡು ತಿಳಿದ ಜ್ಞಾನಿಯೂ ದುರ್ಲಭನೇ ! ಹೀಗಿರಲು ಈಶ್ವರನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾತಿಶಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನು ದುರ್ಲಭನೆಂದು ಹೇಳಬೇಕೇ ?

ಅರ್ಜುನ—ಜೀವರೆಲ್ಲರೂ ಅನಾದಿನಿತ್ಯ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವರೆಂದು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ನೀನೇ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವಿ. ಈ ನಿತ್ಯತ್ವವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ್ದರಿಂದ ಈಶಾಧೀನವಲ್ಲ. ಹೀಗಿರಲು ಸರ್ವವೂ ಈಶಾಧೀನವೆಂದೂ ಆದ್ದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನೆಂದೂ ಹೇಳುವುದು ಆಯುಕ್ತವಲ್ಲವೇ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅರ್ಜುನ ! ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಜೀವನಿತ್ಯತ್ವವೂ ಈಶಾಧೀನವೇ. ಎಲ್ಲ ಜೀವರ ಬಿಂಬನು ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದು ಹೇಳಿರುವೆನಲ್ಲವೇ ? ಮತ್ತು ವಸ್ತುಸ್ವಭಾವವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಂಕಲ್ಪವು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಜೀವರ ನಿತ್ಯತ್ವರಕ್ಷಕನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಜೀವರು ನಿತ್ಯರು. ಮತ್ತು ಆಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅವಧ್ಯರು. ಇಷ್ಟುಮಾತ್ರವಲ್ಲ ; ಜೀವರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಸ್ವರೂಪಭಿನ್ನವಾದ ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೇಹಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ರಕ್ಷಕನಾಗಿರುವನು. ಅವುಗಳನ್ನು ಸಹ ಯಾರೂ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ನಾಶಗೊಳಿಸಲಾರರು. ಹೀಗೆ ಸರ್ವಜೀವರ ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮದೇಹಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಲಿಂಗದೇಹಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮಾತ್ಮನು

ರಕ್ಷಕನಾಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ಜೀವರೂ ನಿತ್ಯರು ಮತ್ತು ಅವಧ್ಯರು. ಹೇ ಪಾರ್ಥ! ಹೀಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದರೆ ಯಾರನ್ನು ಕುರಿತು ದುಃಖಿಸಲು ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲ. (೨೦)

ಅರ್ಜುನ—ಜೀವಾತ್ಮರು ನಾಶರಹಿತನಾದ ನಿತ್ಯಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವರೆಂಬ ಮಾತ್ರದಿಂದ ದುಃಖಿಸಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳುವೆಯಾ? ಈ ಘೋರವಾದ ಯುದ್ಧಕರ್ಮದಿಂದ ಪರಲೋಕ ಸುಖಹೇತುವಾದ ಧರ್ಮವು (ಪುಣ್ಯವು) ಸಾಧಿಸಲ್ಪಡಬಹುದೇ? ಈಶ್ವರಾಧೀನನಾದ ಜೀವನು, ಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತನಾಗುವನೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸುವ ಮಾತ್ರದಿಂದ, ಯುದ್ಧಕರ್ಮದಿಂದ ಅಧರ್ಮವು (ಪಾಪವು) ಅವನಿಗೆ ಘಟಿಸದಿರಬಹುದೇ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅರ್ಜುನ! ಭಯಪಡದಿರು. ಯದ್ಯಪಿ ಜೀವೇಶ್ವರ-ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಉತ್ತಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ತಿಳಿದ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಶೋಕಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲ. ಜೀವಾತ್ಮರು ನಿತ್ಯರಾದಮಾತ್ರದಿಂದ ಶೋಕಪಡದಿರೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಹ ಯುದ್ಧವು ಶೋಕಕಾರಣವಲ್ಲ. ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾದ ನಿನಗೆ ಈ ಯುದ್ಧವು ಸ್ವಧರ್ಮವು. ಶ್ರೀಹರಿಪೂಜಾರೂಪವಾದ ಸ್ವಧರ್ಮಾಚರಣೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾಧಕವಾದ ಕರ್ಮವು ಕ್ಷತ್ರಿಯನಿಗೆ ಬೇರಾವುದಿದೆ? ಇದರಿಂದ ಪಾಪ ಸಂಘಟನೆಯಾಗುವುದೆಂದು ಸರ್ವಥಾ ಶಂಕಿಸಬೇಡ. ಸ್ವಧರ್ಮವನ್ನನುಲಕ್ಷಿಸಿದರೂ ನೀನು ನಿರ್ದುಃಖದಿಂದ ಯುದ್ಧಮಾಡಲೇಬೇಕು. (೨೧)

ಅರ್ಜುನ—ಈ ಯುದ್ಧವು ರಾಜ್ಯಲೋಭದಿಂದ ನಮ್ಮಿಂದಲೇ ಆರಂಭಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದಲ್ಲವೇ? ಇದು ಸ್ವಧರ್ಮರೂಪವಾದುದೇ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಈ ಯುದ್ಧವು ಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದೊರಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದಲ್ಲ. ಯುದ್ಧವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೂ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲವೇ?

ಸಂಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಿ ಯುದ್ಧವು ಕೈಗಟ್ಟಿದಂತೆ ಯತ್ನಿಸಿದೆನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೇ ಕೇವಲ ಈಶ್ವರೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿ. ಹೇ ಪಾರ್ಥ! ಸ್ವರ್ಗದ್ವಾರವು ತೆರೆದಿದೆ. ಪುಣ್ಯವಂತರಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ವಿಧವಾದ ಧರ್ಮಯುದ್ಧವು ಲಭಿಸುವುದು. ಸ್ವಜನರನ್ನು ಕೊಂದು ಹೇಗೆ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲೆಂದು ಶಂಕಿಸಬೇಡ. ಪುಣ್ಯಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಈ ಭಗವತ್ಪೂಜೆಯನ್ನು ಬಿಡದಿರು. (೩೨)

ಅರ್ಜುನ—ಇಹದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಭೋಗವನ್ನೂ ಪರದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ ದೊರಕಿಸುವ ಈ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆಗುವುದೇನು? ಇಹ ಪರ ಸುಖಭೋಗಗಳು ತಪ್ಪುವುವಲ್ಲವೇ? ಅವು ನನಗೆ ಬೇಡವೆಂದು ಮೊದಲೇ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆನು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಈ ಯುದ್ಧರೂಪದ ಭಗವತ್ಪೂಜೆಯು ನಿನ್ನ ಸ್ವಧರ್ಮವು. ಭಗವದಿಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಯುದ್ಧ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಸ್ವಧರ್ಮ, ಕೀರ್ತಿಗಳ ಹಾನಿಯಾಗುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಸ್ವಧರ್ಮ-ತ್ಯಾಗದಿಂದ ಪಾಪವನ್ನೇ ಹೊಂದುವಿ. ಪಾಪದ ಫಲವು ನರಕಾದ್ಯನರ್ಥವೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡ. (೩೩)

ಅರ್ಜುನ—ಕೃಷ್ಣ! ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಿಯೆಂದು ಹೇಳುವಿ. ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಲಾಷೆಯೇ ನನಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ!

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಹೊಸದಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಬರುವ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಬೇಡೆನ್ನುವಿ. ಈಗಿರುವ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ಬಿಡಲು ಸಿದ್ಧನಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಯುದ್ಧಪರಿತ್ಯಾಗದಿಂದ ಕೀರ್ತಿಹಾನಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಪ್ರತ್ಯುತ, ಶಾಶ್ವತವಾದ ಅಪಕೀರ್ತಿಯೇ ನಿನಗೆ ಕಟ್ಟುವುದು. ಮಾನವಂತ ಪುರುಷನಿಗೆ ಅಪಕೀರ್ತಿಯು ಮರಣಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ದುಃಖಕರವಲ್ಲವೇ? (೩೪)

ಅರ್ಜುನ—ಹಾಗೇಕೆ! ಈ ಘೋರ ಯುದ್ಧದಿಂದ ನಿವೃತ್ತನಾದ ಪಾರ್ಥನು ಮಹಾಕೃಪಾಳುವೆಂಬ ಕೀರ್ತಿಯೇ ನನಗುಂಟಾಗಬಹುದಲ್ಲವೇ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಮಹಾರಥಿಕರಿಂದಲೂ ಈ ವರೆಗೆ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನೀನು ಲಾಘವವನ್ನೇ ಹೊಂದುವಿಯಲ್ಲದೇ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನಲ್ಲ. ನೀನು ಭಯದಿಂದ ಯುದ್ಧಮಾಡದೇ ಹಿಂತಿರುಗಿದೆಯೆಂದೇ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಿಳಿಯುವರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲ. (೩೫)

ಅರ್ಜುನ—ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಲಾಘವಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾ ದರೆ ನನಗಾಗುವ ಹಾನಿಯೇನು ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಲಾಘವಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸುಮ್ಮನಿರುವರೆಂದು ತಿಳಿಯುವೆಯಾ ? ನಿನ್ನ ಶತ್ರುಗಳೂ ಸಹ ಅವಾಚ್ಯ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸುವರು. ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಹಳಿಯುವರು. ಶತ್ರುನಿಂದೆ ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ದುಃಖವುಂಟೇ ? (೩೬)

ಅರ್ಜುನ—ಜಯಾಪಜಯಗಳು ಸಂದಿಗ್ಧವೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿ ರುವೆನು. ಜಯ ದೊರೆತರೆ ರಾಜ್ಯೈಶ್ವರ್ಯವೂ, ಅಪಜಯವಾದರೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮರಣದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವೂ ಲಭಿಸುವುವೆಂದು ತಿಳಿಯಲೇ ? ಅಪಜಯವು ಕೀರ್ತಿನಾಶಕರವಲ್ಲವೇ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಜಯದಿಂದಲೇ ಕೀರ್ತಿಯೆಂಬುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಯುದ್ಧ ದಲ್ಲಿ ಮಡಿದವರೂ ಮಹಾಶೂರರೆಂಬ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವರು. ಅಪಜಯದಿಂದ ಅಕೀರ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೇ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸತ್ತರೇ ಸ್ವರ್ಗ ವೆಂದು ಯಾರು ಹೇಳಿದರು ? ಜಯ ಹೊಂದಿದವರೂ, ಇಹ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಭೋಗಿಸಿ, ನಂತರ ಮೃತರಾಗಲು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೇ ಹೊಂದುವರು. ಮಡಿದರೆ ಸ್ವರ್ಗ, ಗೆದ್ದರೆ ರಾಜ್ಯವೆಂಬುದು ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಾಗುವ ಫಲಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೇ ಕೌಂತೇಯ ! ಯುದ್ಧವನ್ನೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಎದ್ದುನಿಲ್ಲು. (೩೭)

ಅರ್ಜುನ—ಜಯಾಪಜಯಗಳೆಂಬ ಉಭಯಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಫಲ ವುಂಟೆಂದು ತಿಳಿದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರೆ, ಅದು ಭಗವತ್ಪ್ರಜಾತ್ಮಕ ವಾಗುವುದೇ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಉಭಯಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಫಲವಿರುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲದೇ

ಆ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೋರಿ; ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ದುಃಖವನ್ನು ಯಾರೂ ಕೋರುವುದಿಲ್ಲ; ಅದು ಅನುಪಾದೇಯವು. ಹಾಗೆಯೇ (ಇಹ ಪರ ವೈಷಯಿಕ) ಸುಖವೂ ಅನುಪಾದೇಯವೆಂದು ತಿಳಿ. ಹೀಗೆ, ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನೂ, ಲಾಭಾಲಾಭಗಳನ್ನೂ ಜಯಾಪಜಯಗಳನ್ನೂ ಸಮವೆಂದು ತಿಳಿದು ಸ್ವಧರ್ಮವಾದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಈಶ್ವರಾರಾಧನೆಯೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾಡು. ಪಾಪಲೇಶವೂ ನಿನ್ನನ್ನು ತಗಲದು; ಮಹಾಪುಣ್ಯವೇ ಲಭಿಸುವುದು. ಆ ಪುಣ್ಯ ಫಲವಾದರೋ ಅಲಭ್ಯವಾದ ಭಗವತ್ಸನ್ನತೆಯೇ ಆಗಿರುವುದು. (೩೮) ಪಾರ್ಥ! ಈ ವರೆಗೆ ಜೀವೇಶ್ವರರ ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಉಪದೇಶವು ನಿನ್ನ ಮನಮುಟ್ಟಿತಷ್ಟೆ! ನಿನ್ನ ಸಂಶಯಗಳು ತೊಲಗಿದವೇ? ನೋಡು! ಕೇವಲ ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ವಿಷಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ಸಾಲದು; ಸ್ವಾನುಭವದಿಂದ ಆ ಜ್ಞಾನವು ಸ್ಥಿರಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗಾಗಲು ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸಾಧಕನೂ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಉಪಾಯವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ಸಾವಧಾನದಿಂದ ಕೇಳು; ಅದರಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಹೊಂದು. ಜೀವೇಶ್ವರ ಸ್ವರೂಪವಿಷಯಕ ಜ್ಞಾನವು ಸಾಂಖ್ಯವೆಂದೂ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದಿಂದಲೇ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಆ ಜ್ಞಾನನಿಶ್ಚಯಕ್ಕಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಮಾರ್ಗವು ಯೋಗವೆಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಫಲಾಶೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವವಿಹಿತ ಕರ್ಮವನ್ನು ಭಗವದಾರಾಧನಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸುವುದೇ ಆ ಮಾರ್ಗವು. ಅಂತೂ ಯೋಗವೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನೋಪಾಯವೆಂದು ತಿಳಿ. ಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕರ್ಮಬಂಧರೂಪವಾದ ಈ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುವಿ. (೩೯). ಯೋಗರೂಪವಾದ ಈ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾತ್ರವೂ ನಿಷ್ಕಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆರಂಭಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿಚ್ಛೇದ ಬಂದರೂ ಪ್ರತ್ಯವಾಯವಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷ್ಣುಪೂಜಾತ್ಮಕ ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮದ ಏಕಾಂಶವೂ ಸಹ ಸಂಸಾರಭಯದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. (೪೦).

ಅರ್ಜುನ—ಹೇ ಪ್ರಭೋ! ಜ್ಞಾನೋಪಾಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ವಾಕ್ಯಗಳು, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮತಭೇದದಿಂದ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿವೆ. ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಹೀಗಿರಲು ಈ ನಿನ್ನ ಉಪದೇಶವೇ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವೆಂದು ಹೇಗೆ ವಿಶ್ವಾಸಹೊಂದಲಿ?

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ—ಹೇ ಕುರುನಂದನ! ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ನಿರ್ಣಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅರ್ಥನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಉಪದೇಶವು, ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನೋಪಾಯವನ್ನು ಒಂದೇ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾದುದು. ಪ್ರಮಾಣನಿರ್ಣಿತಾರ್ಥನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲದವರು ವಿರುದ್ಧವಾದ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರವ ಅನಂತಸಾಧನೋಪಾಯಗಳಿರುವುವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದುವುಗಳಲ್ಲ. ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಅನೇಕಮತಗಳ ವಿನಾದವು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ನನ್ನ ಉಪದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಅವಿಶ್ವಾಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡದಿರಲಿ. ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳು. ನನ್ನ ಉಪದೇಶವು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವೆಂದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡುತ್ತದೆ. (೪೧).

ಅರ್ಜುನ—ವೇದಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನೊಪ್ಪದ ಅವೈದಿಕಮತಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸಮಾಡದಿದ್ದರೂ, ವೈದಿಕಮತಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಏಕವಾಕ್ಯತೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು ದೊಡ್ಡ ಕೊರತೆಯು. ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲಗಳೇ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳೆಂದೂ, ಅವುಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾಗಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನಾಚರಿಸುವುದೇ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದೂ ಕೆಲವರು ವೇದಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುವರು. ಹೀಗಿರಲು ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳೇ ಹೇಗೆ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹವಾಗುವುವು?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಹಾಗೆ ಹೇಳುವವರು ವೇದತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದವರಲ್ಲ, ಅವರು ವೇದಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲ, ವೈದಿಕರಲ್ಲ-ವೈದಿಕಾಭಾಸರು. ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಆಪಾತತಃ ತೋರುವ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ಗ್ರಹಿಸಿ, ವೇದಗಳು ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಹೇಳುವುವೆಂದು ನಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರುತಿ, ಲಿಂಗ, ವಾಕ್ಯ, ಪ್ರಕರಣ,

ಸಮಾಖ್ಯಾದಿಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದೌರ್ಬಲ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯಿಂದ ವೇದಗಳ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಯರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲಗಳೇ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುವರು. ವೃಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಫಲಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಪುಷ್ಪದ ಉದಯವಾಗುವುದಷ್ಟೆ. ಫಲಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯರು ಪುಷ್ಪದಿಂದಲೇ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗುವಂತೆ ಇವರಾದರೂ ವೇದಗಳು ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನೂ, ಪರಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿರೂಪಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಮುಖ್ಯಫಲವಿರುವುದೆಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೇ, ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಾಮಿಸಿ, ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಮುಖ್ಯಫಲವೆಂದು ನಂಬಿ ಕೇವಲ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವರು. ಜನ್ಮಕರ್ಮಫಲಪ್ರಾಪಕಗಳಾದ ಬಹು ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ವೇದಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಭೋಗ್ಯಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಲು ಉಪದೇಶಿಸುವರು. ಭೋಗ್ಯಶ್ವರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತರಾದ, ಮೇಲೆತೋರುವ ಅರ್ಥಗಳಿಂದ ಅಪಹೃತವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ, ಈ ವೈದಿಕಾಭಾಸಕರಿಗೆ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಪ್ರಮಾಣನಿರ್ಣೇತವಾದ ಅರ್ಥನಿಶ್ಚಯವು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟುವುದು? ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರ ವಾದವು ಅವೈದಿಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಂತೆ ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕವೆಂದು ತಿಳಿದು ನನ್ನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಆದರವನ್ನು ಹೊಂದು. (೪೨-೪೩-೪೪)

ಅರ್ಜುನ—ಹೇ ದೇವ! ವೇದಗಳ ಮುಖ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವೇನು ಮತ್ತು ವೇದ ಸಮ್ಮತವಾದ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೋಪಾಯವಾವುದೆಂಬುದನ್ನು ಕರುಣಿಸು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಸತ್ಯ, ರಜಸ್ಸು ಮತ್ತು ತಮಸ್ಸುಗಳೆಂದು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮೂರು ಗುಣಗಳು. ಇವುಗಳಿಂದ ಜನ್ಮವಾದವುಗಳು ಸ್ವರ್ಗಾದಿಸಕಲ-ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳು. ಇವುಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದೂ, ತದರ್ಥವಾಗಿ ಯಾಗಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸುವಂತೆಯೂ, ವೇದಗಳು ಹೇಳುವುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ದೇಹಯೋಗವಿಯೋಗರೂಪವಾದ ಈ ಸಂಸಾರವೂ

ಜೀವನಿಗೆ ತ್ರಿಗುಣಗಳಿಂದಲೇ ಆದುದು. ಈ ಸಂಸಾರರೂಪ ವಿಷವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ವೇದಗಳು ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿವೆಯೆಂದು ತಿಳಿ. ಮೇಲೆತೋರುವ ಅರ್ಥವೇ ವೇದಗಳ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಬೇಡ. ಶಾಶ್ವತಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ದೊರಕಿಸುವ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದೇ ಎಲ್ಲ ವೇದವಾಕ್ಯಗಳ ಮಹಾ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವು. ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲಗಳು ನಶ್ವರವಾದವುಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ಷುದ್ರವಾದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗದೇ, ಫಲಗಳಿಂದ ಹಿಗ್ಗು ಕುಗ್ಗುಗಳೆಂಬ ಚಿತ್ತವಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದದೇ ನಿತ್ಯಸದ್ಗುಣ ಪೂರ್ಣನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ನಿನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯೆಂಬ ಸಂತತ ಸ್ಮರಣೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಹೊಂದುವ ಮತ್ತು ಹೊಂದಿದ್ದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರವಿರುದ್ಧವಿಷಯಕವಾದ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡು. ಇದೇ ಪ್ರಧಾನಜ್ಞಾನೋಪಾಯವು—ಯೋಗವು ; ಇದರಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷವು. (೪೫)

ಅರ್ಜುನ—ಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾನಫಲವಿಲ್ಲದಿರುವಂತೆ, ಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲಗಳು ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೂ ಇಲ್ಲ ; ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಫಲಗಳನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸಿ, ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವುದೆಂಬ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಯತ್ನಿಸಬೇಕೆ? ಅಲ್ಲದೇ ಒಬ್ಬರ ಫಲ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ, ನೀನು ಹೇಳುವ ಯೋಗವೇ ಅನುಷ್ಠೇಯವೆಂದು ಹೇಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಕರ್ಮಿಗಳ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಭೋಗರೂಪಫಲಗಳು ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ. ಕೂಪದಿಂದಾಗುವ (ಸಣ್ಣ ಭಾವಿ) ಸ್ನಾನ ಪಾನಾದಿ ಅಲ್ಪಪ್ರಯೋಜನವು ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಸರೋವರಾದಿ ಜಲಾಶಯಗಳಿಂದ ಆಗುವದಿಲ್ಲವೇ? ಆಗಿಯೇ ಆಗುವುದು ; ಅಷ್ಟುಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಇತರ ಪ್ರಯೋಜನಗಳೂ ಆಗುವವು. ದೊಡ್ಡ ಜಲಾಶಯದಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನದಲ್ಲಿ ಕೂಪದಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವು ಅಂತರ್ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಜ್ಞಾನಿಗೆ (ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನ ಪಡೆದ

ವನಿಗೆ) ಮಾತ್ರ ಈ ವಿಧ ಮಹತ್ಫಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ. ವೇದಾದಿ-
ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನವು ಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪದ
ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ (ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ) ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಪರೋಕ್ಷ-
ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಸಹ ಕರ್ಮಗಳ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲಗಳು ಅಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಲಭಿಸು-
ತ್ತವೆ. ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗೆ ಲಭ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಲೇನು? ಪ್ರಳಯೋದಕ-
ಸ್ಥಿತನೂ, ಅನ್ಯಪಾಲಕರಿಹಿತನೂ, ಕಾಲಾದಿಚೇಷ್ಟಕನೂ, ಪೂರ್ಣಾ-
ನಂದಾದಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಗುಣಭರಿತನೂ ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದರೆ
ಸಕಲಪುರುಷಾರ್ಥಗಳೂ ಸಿದ್ಧಿಸುವುವು. 'ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳೂ ಪರಮಾತ್ಮ-
ಜ್ಞಾನಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ; ಪರಮಾತ್ಮನೇ ವೇದಮುಖ್ಯಾರ್ಥನು; ಭಗವತ್ಪರ-
ವಾದ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲುಮಾತ್ರ ವೇದಗಳು ಸ್ವರ್ಗಾದಿ
ಫಲಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ' ಎಂದು ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥವಿಶೇಷಗಳನ್ನು
ತಿಳಿದು ಜ್ಞಾನೋಪಾಯವಾದ ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮ ರೂಪ ಯೋಗದಲ್ಲಿ
ತೊಡಗಿದವನಿಗೆ ಯಾವ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ? ಎಲ್ಲವೂ
ದೊರೆಯುವುವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ
ಆರಾಧನೆಯೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ವಿಹಿತಕರ್ಮಗಳನ್ನಾಚರಿಸುವುದೇ
ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಮಾರ್ಗವು. ಇದೇ ನಿವೃತ್ತಕರ್ಮವು—ಯೋಗವು.
ಮಹಾಫಲಪ್ರದವಾದ ಯೋಗದ ಅನುಷ್ಠಾನವು ಅಯುಕ್ತವೆಂದು
ಸರ್ವಥಾ ಶಂಕಿಸದಿರು. (೪೬)

ಅರ್ಜುನ—'ಸ್ವರ್ಗಕಾಮೋ ಯಜೇತ' ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯೇ, ಕಾಮ-
ನಾವಿಶಿಷ್ಟಯಾಗವನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಫಲಕಾಮನೆಯೂ ವಿಧ್ಯುಕ್ತ-
ವಾಯಿತು. ವಿಹಿತವನ್ನಾಚರಿಸುವುದೂ ತಪ್ಪೇ? ಫಲೇಚ್ಛೆಯಿಂದ
ಕರ್ಮಮಾಡುವವರ ನಿಂದೆಯು ಹೇಗೆ ಸಮಂಜಸವು?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅರ್ಜುನ! ಶ್ರುತಿಯು ಕರ್ಮವನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತದೆ; ಫಲ-
ಕಾಮನೆಯನ್ನಲ್ಲ. ಕಾಮವನ್ನು ಅನುವಾದಮಾಡಿ ಯಾಗವನ್ನು ವಿಧಿಸು-
ತ್ತದೆ. 'ಕುರ್ವನ್ನೇವೇಹ....' ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸು. ಕರ್ಮ-
ವನ್ನು ವಿಧಿಸಿ, 'ಏವಂ ತ್ವಯಿ' ಇತ್ಯಾದಿ ಉತ್ತರಾರ್ಥವಾಕ್ಯದಿಂದ,

ಕರ್ಮ ಬಿಟ್ಟರೆ, ಪ್ರತ್ಯವಾಯ (ದೋಷ-ಪಾಪ) ವುಂಟೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಫಲವನ್ನು ಕಾಮಿಸದಿದ್ದರೆ ಪ್ರತ್ಯವಾಯ ವುಂಟೆಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಫಲೇಚ್ಛೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ವಿಹಿತ ಕರ್ಮವನ್ನಾಚರಿಸಬೇಕು. ಜೀವರು ಕರ್ಮಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಶಕ್ತರು (ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯುತರು). ಫಲಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ. ಜೀವರ ಯೋಗ್ಯತೆಯೇ ಅಷ್ಟು. ಫಲದಾತನು ಈಶ್ವರನು. ಈ ಕರ್ಮದಿಂದ ಈ ಫಲವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವೆನೆಂಬ ಭಾವನೆಯೇ ಸಾಧುವಲ್ಲ—ಅಯೋಗ್ಯವು. ಜೀವಾತ್ಮನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರತ್ವವನ್ನು ಆರೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮಹಾ ಅನರ್ಥಕರವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ಮ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಫಲವು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಕಾರಣವಾಗಬಾರದು. ಅಲ್ಲದೇ ಸ್ವಯಂ ಕ್ಲೇಶರೂಪವಾದುದೆಂದು ಕರ್ಮವನ್ನೇ ಬಿಡುವುದೂ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಕರ್ಮತ್ಯಾಗಕ್ಕೆ ಮನಗೊಡದಿರು. ಹೇ ಪಾರ್ಥ! ನೀನಾದರೋ ಜ್ಞಾನಿಯು, ನೀನು ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಸದೃಶರಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಕರ್ಮಕೃಷ್ಣಿಯೇ ಬಂದವರು; ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಫಲಗಳು ನಿನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಗಳ ಅತಿಶಯವನ್ನೂ, ಭಗವತ್ಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನೂ ಕೋರಿ ಯುದ್ಧಮಾಡು. ಇವುಗಳನ್ನು ಕಾಮಿಸುವುದು ಯಾವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ನಿಂದಿತವಲ್ಲ. (೪೭)

ಅರ್ಜುನ—ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕೆಂದಮೇಲೆ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿವರಿಸು, ಸ್ವಾಮಿ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಹೇ ಧನಂಜಯ! ಜ್ಞಾನೋಪಾಯವಾದ ಯೋಗವನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸು; ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡು. ಫಲವು ಸಿದ್ಧಿಸಲಿ, ಸಿದ್ಧಿಸದಿರಲಿ, ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತವು ವಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದದಿರಲಿ. ಭಗವತ್ಪ್ರಸನ್ನತೆಗಾಗಿ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಮಚಿತ್ತನಾಗಿ ಮಾಡು. ಸಮತ್ವವೇ ಯೋಗವೆನಿಸುವುದು.

ಅರ್ಜುನ—ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಿಡುವುದೂ ಯೋಗವೆಂದು ಹೇಳುವಿ. ಸಮತ್ವವನ್ನೂ ಯೋಗವೆಂದು ಹೇಳುವಿ. ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಯೋಗತ್ವವುಂಟೇ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಫಲಾಶೆಯನ್ನು ಬಿಡುವುದಷ್ಟೇ ಯೋಗವಲ್ಲ. ಫಲ-
ಸ್ನೇಹವಿಲ್ಲದೇ ಅಚರಿಸುವ ಕರ್ಮದಿಂದ ಸಹ, ಫಲವು ಸಿದ್ಧಿಸಬಹುದು
ಅಥವಾ ಸಿದ್ಧಿಸದಿರಬಹುದು. ಸಿದ್ಧಿಸುವ ಫಲವು ಇಷ್ಟವಾದುದಿರಬಹುದು
ಅಥವಾ ಅನಿಷ್ಟವಿರಬಹುದು. ಸಿದ್ಧಿಅಸಿದ್ಧಿಗಳಿಂದಲೂ, ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟಫಲ
ಗಳಿಂದಲೂ ಹಿಗ್ಗು ಕುಗ್ಗು ಗಳೆಂಬ ಚಿತ್ತವಿಕಾರವಾಗಬಹುದು. ಈ
ಮನೋವಿಕಾರಕ್ಕೂ ಎಡೆಗೊಡದಿರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಹೇ ಪಾರ್ಥ !
ಫಲತ್ಯಾಗಪೂರ್ವಕವಾದ ಸಮತ್ವವೇ ಯೋಗವೆಂದು ತಿಳಿ. (೪೮)
ಕಾಮಿಸಿದರೆ ದೊರೆಯುವ ಫಲವು ಅಲ್ಪವು; ಜ್ಞಾನೋಪಾಯವಾದ
ಯೋಗದಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಫಲಕ್ಕಿಂತ ಅತ್ಯಂತ ಅಧಮವು. ಅಲ್ಲದೇ
ಜ್ಞಾನಲಬ್ಧವಾದ ಮಹಾಫಲದೊಂದಿಗೆ ಈ ಅಲ್ಪಫಲವು ಅನಪೇಕ್ಷಿತವಾಗಿ
ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲು ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ತೊಳಲುವವರು ದೀನರು.
ಹೇ ಧನಂಜಯ ! ಯೋಗಲಬ್ಧವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸು. ಕಾಮ್ಯ-
ಕರ್ಮವು ಪ್ರವೃತ್ತಕರ್ಮವೆಂದೂ, ಸಮತ್ವಸಹಿತನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮವು
ನಿವೃತ್ತಕರ್ಮವೆಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಪ್ರವೃತ್ತಕರ್ಮದಿಂದ ಲಭ್ಯ
ವಾದ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಿದ ನಂತರ ಇಹ ಲೋಕವನ್ನೋ,
ಹೀನತರವಾದ ಇತರ ಅಭೋಲೋಕಗಳನ್ನೋ ಹೊಂದಬೇಕಾಗುವುದು.
ನಿವೃತ್ತಕರ್ಮದಿಂದ ಈ ವಿಧವಾದ ನಶ್ವರಫಲಗಳಿಲ್ಲ ನೋಡು ! ಜ್ಞಾನವೇ
ಅದರ ಫಲವು.

ಅರ್ಜುನ—ಕರ್ಮಕ್ಕಿಂತ ಜ್ಞಾನವೇ ಉತ್ತಮವಾದರೆ, ಉತ್ತಮ
ಜ್ಞಾನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ಈಶ್ವರೈಕ್ಯಭಾವವನ್ನು
ಹೊಂದುವುದು ಯುಕ್ತವಾಗಬಹುದೇ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಇದೇನು ಪಾರ್ಥ ! ಈಶ್ವರೈಕ್ಯವೆಂಬ ಈ ಅಸಂಗತ
ಕಲ್ಪನೆಯು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಯುಕ್ತವೆಂದು ತೋರಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ ? ಅಜ್ಞಾನಿಗಳ
ಸಂಶಯ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಿರುವೆಯೆಂದು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು.
ಅಣುಸ್ವರೂಪದ ಜೀವನು, ಸ್ವತಂತ್ರನೂ, ಸರ್ವಗತನೂ, ಅನಂತಗುಣ-
ನಿಧಿಯೂ ಆದ ಈಶ್ವರನ ನಿತ್ಯಾಧೀನಪ್ರತಿಬಿಂಬನೆಂದು ಹೇಳಿದುದನ್ನು

ಮರೆತಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ. ಹೀಗಿರಲು ಜೀವನು ಈಶ್ವರತ್ವವನ್ನು ಎಂದೂ ಹೊಂದಲಾರನು. ನಿವೃತ್ತಿಕರ್ಮಲಭ್ಯವಾದ ಜ್ಞಾನವು, ಈಶ್ವರಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನೂ, ಸ್ವಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ದೊರಕಿಸುವುದಲ್ಲದೇ ಈಶ್ವರೈಕ್ಯವನ್ನೂ ಬಹುಜಾಗ್ರತ! ಈ ಐಕ್ಯಭಾವನೆಯು ಮಹಾನಿರ್ಭ್ರಾಪಕವು. ಈ ಭಾವನೆಯುಳ್ಳವರು ಕೃಪಾವಿಷಯರು; ಅವರಿಗಾಗುವುದು ತಮಃಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯೋಗಲಭ್ಯವಾದ ಜ್ಞಾನವು ಸಿದ್ಧಿಸಿದರೂ ಈಶ್ವರಶರಣಾಗತಿಯನ್ನೇ ಇಚ್ಛಿಸು. (೪೯)

ಅರ್ಜುನ—ಪ್ರಭೋ! ಕರ್ಮಫಲಕ್ಕಿಂತ ಜ್ಞಾನಫಲವು ಹೇಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣವೆಂಬುದನ್ನು ಇನ್ನೂ ವಿಶದಗೊಳಿಸು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಯೋಗಲಭ್ಯವಾದ ಜ್ಞಾನವು ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರರೂಪವಾದುದೇ. ಇದನ್ನು ಪಡೆದವನು, ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳೆರಡರಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತನಾಗುವನು. ಕರ್ಮಬಂಧದಿಂದ ನಿರ್ಮುಕ್ತನಾಗಿ ನಿತ್ಯಾನಂದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.

ಅರ್ಜುನ—ಸುಖಸಾಧನವಾದ ಪುಣ್ಯವೂ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಷ್ಟವಾಗುವುದಾದರೆ, ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಸುಖಾಭಾವವನ್ನೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುವುದಲ್ಲವೇ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಹಾಗೆ ಶಂಕಿಸಬೇಡ, ಅರ್ಜುನ! ಜ್ಞಾನಿಯ ಸುಖವು ಸಾಧನವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಲ್ಲ; ಸಾಧನ ಜನ್ಯವಾದುದೂ ಅಲ್ಲ; ಸ್ವಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತವಾದ ಆನಂದದ ಅವಿಭಾವವು. ಅನಿಷ್ಟಪುಣ್ಯವೆಂದೂ, ಇಷ್ಟಪುಣ್ಯವೆಂದೂ ಪುಣ್ಯವು ಎರಡು ವಿಧ. ಮಾನುಷ್ಯದೇಹಾದಿಗಳಿಗೂ, ಮದಜನಕವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿ ಫಲಗಳಿಗೂ ಕಾರಣವಾದುದು ಅನಿಷ್ಟಪುಣ್ಯವು. ಭಗವದುಪಾಸನಾದಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಪುಣ್ಯವು ಇಷ್ಟಪುಣ್ಯವು. ಅದು, ಜ್ಞಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ, ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆನಂದದ ಉನ್ನತಹಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಅನಿಷ್ಟಪುಣ್ಯವನ್ನೂ, ಸರ್ವಪಾಪಗಳನ್ನೂ, ಜ್ಞಾನಿಯು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ; ಇಷ್ಟಪುಣ್ಯ

ವನ್ನಲ್ಲಿ. ಹೀಗೆ ಸರ್ವಾನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾದ ಮೌಕ್ತಿಕಾನಂದಾ-
ಭಿವೃದ್ಧಿಯೇ ಜ್ಞಾನಲಭ್ಯವಾದ ಮಹಾಫಲವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞಾನೋ-
ಪಾಯರೂಪವಾದ ನಿವೃತ್ತಕರ್ಮವೇ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವು.
ಸಾರಾಂಶ, ಫಲಾಶೆಯನ್ನು ನೀಗಿ ಈಶ್ವರಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ವಿಹಿತಕರ್ಮ-
ಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದೆಂಬುದೇ ಕರ್ಮಚರಣೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಕೌಶಲ್ಯವು.
ಕರ್ಮಕುಶಲತೆಯೇ ಯೋಗವು. (೫೦) ಯೋಗವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ, ವೇದಾದಿ
ಸಚ್ಚಾಸ್ತ್ರಶ್ರವಣ, ಮನನಗಳಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಹಾಮಹಿಮೆಗಳ
ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಈ ವಿಧವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಜನ್ಯಪರೋಕ್ಷ
ಜ್ಞಾನವು ಪರಿಪಕ್ವವಾದರೆ, ಧ್ಯಾನವು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು. ಧ್ಯಾನಗಮ್ಯನಾದ
ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟದಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡವರು ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳೆನಿಸು-
ವರು. ಅವರೇ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳು; ಜನನಮರಣರೂಪ ಸಂಸಾರದಿಂದ
ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದಿ ದುಃಖವೃರ್ತವಿಲ್ಲದ ನಿತ್ಯಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದಲರ್ಹರು.
(೫೧)

ಅರ್ಜುನ—ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಿಯು ಈಶ್ವರಾರಾಧನರೂಪನಿಷ್ಠಾಮಕರ್ಮ-
ಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅನ್ಯಥಾಜ್ಞಾನಲಕ್ಷಣದೋಷವು ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು
ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗುವವರೆಗೂ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸಾಧನ-
ಗಳಾದ ಶ್ರವಣ, ಮನನ, ಧ್ಯಾನಗಳಿಗೆ ಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನವು ಉಪಕಾರ-
ಕವು. ನಿವೃತ್ತಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಪುಣ್ಯರೂಪವಾದ
ಅದೃಷ್ಟವು (ಶಕ್ತಿವಿಶೇಷವು), ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನರೂಪವಾದ (ಅಯಥಾರ್ಥ-
ವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದೆಂಬ) ಮನೋದೋಷವನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಾ
ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿ, ಧ್ಯಾನಯೋಗ್ಯವಾದುದನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ, ದೋಷಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಅಂತಃಕರಣವು
ಶುದ್ಧವಾಗುವ ಪರ್ಯಂತವೂ ಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನವು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಚಿತ್ತ
ಶುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನು, ಶ್ರೇಷ್ಠರಿಂದ ತಿಳಿದು ಆಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮತ್ತು ತಿಳಿದು
ಆಚರಿಸಲರ್ಹವಾದ ಸಕಲಕರ್ಮಗಳ ಅತ್ಯಂತಲಾಭವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದ ಮುಖ್ಯಫಲಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಾಗುತ್ತಾನೆ. (೫೨)

ಅರ್ಜುನ—ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನವೆಂಬ ದೋಷದ ಸ್ವರೂಪವೆಂತಹುದು ?
ಅದನ್ನು ದಾಟಿರುವೆವೆಂದು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ವೇದಾದಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮಹಾತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸದೇ ತದ್ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಗಳನ್ನೇ ಗ್ರಹಿಸುವ ಬುದ್ಧಿದೋಷವು ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನವೆನಿಸುವುದು ; ಅದೇ ಮೋಹಕಲಿಲವು. ವೇದಾರ್ಥಾನುಸಾರಿಯಾದ ತತ್ವನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಪಡೆದರೆ, ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತೆಯೇ. ಇದೇ ಅದರ ದಾಟುವಿಕೆಯು. ದೋಷಯುಕ್ತವಾದ ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಯಾವಾಗ ವೇದಾರ್ಥಾನುಸಾರಿಯಾದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ, ಅವುಗಳ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದೋ, ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ದುರ್ಮತಗಳ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರಕ ಬೋಧೆಗಳಿಂದ ಸಂಶಯಗೊಳ್ಳದೇ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದೋ ಆಗ ಮಾತ್ರ ಧ್ಯಾನವು ಸಾಧಿಸುವುದು, ಧ್ಯಾನದ ಸಿದ್ಧಿಯೇ ಸಮಾಧಿಯು. ಭೇರಿತಾಡನಾದಿಗಳಿಂದ ಸಹ ಬಹಿರ್ಮುಖವಾಗಲಾರದ (ಬಾಹ್ಯವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ದ್ವಾರಾ ಹರಿಯದ) ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯು ಅಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ-ಸಮಾಧಿಯೆನಿಸುವುದು. ಆಗ ಯೋಗಫಲವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು (ಭಗವದ್ವರ್ತನವನ್ನು) ಹೊಂದುವಿ. ತಿಳಿಯಿತೇ, ಅರ್ಜುನ ! ಇದನ್ನೇ ಪುಷ್ಪಗೊಳಿಸುವೆನು, ಕೇಳು. ಭಗವತ್ತತ್ವದ ಪರೋಕ್ಷನಿಶ್ಚಯವು ದೊರಕುವ ಮೊದಲು ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುವ ಯೋಗವು (ನಿವೃತ್ತಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವು), ಪರೋಕ್ಷತತ್ವನಿಶ್ಚಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಪರೋಕ್ಷ-ತತ್ವನಿಶ್ಚಯವೇ ಅವಧಿಯು. ನಂತರ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುವ ಯೋಗವು, ದುರ್ಮತಗಳ ಆಘಾತದಿಂದ ಪರೋಕ್ಷತತ್ವನಿಶ್ಚಯದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ-ಶಂಕೆಯುಂಟಾಗದಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಈ ವಿಧತತ್ವನಿಶ್ಚಯದಾರ್ಥ್ಯವಿದ್ದಾಗ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುವ ಯೋಗಕ್ಕೆ ಭಗವದಪರೋಕ್ಷವೇ ಫಲವು ಮತ್ತು ಅವಧಿಯು. ಜ್ಞಾನೋತ್ತರಕಾಲೀನವಾದ ನಿವೃತ್ತಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನವೈಶದ್ಯವೂ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆನಂದಾತಿಶಯವೂ ಫಲವು. ಸಾಧ್ಯಾನಂದಸ್ವರೂಪರಾದ ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಯಾವಕರ್ಮದಿಂದ ಏನೂ ಆಗಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. (೫೩)

“ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮನದೊ ನಃ”

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಕ್ತಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಸಂಪುಟ ೪	ಶ್ರೀ ಜಯ—ಜೈಷ್ಠ ೧೯೫೪—ಜುಲೈ	ಸಂಚಿಕೆ ೯
------------	----------------------------	-------------

ವಾರ್ಷಿಕಚಂದಾ ಮೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಪುಟ

ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ	....	....	೧
ಸಂಪಾದಕೀಯ	....	....	೨
ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥವಿಜಯ	....	....	೨೫
— ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯ			
ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣರು	....	....	೧೧
— ಶ್ರೀ ಮು. ಶ್ರೀ. ಗುಂಡೂರಾವ್			
ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧಮಹಿಮಾನ್ಮತ	....	....	೧೨೫
— ಶ್ರೀ ಮಹಿಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯ			
ವಿಜಯಾಂಕರತ್ನ-೧	....	....	೨೫-೩೬
ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಸಂವಾದ	....	....	೧೨೫-೨೨೨
— ಶ್ರೀ ಭೀಮರಾವ್, ದಾವಣಗೆರೆ			

‘ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೊ ನ:’

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸ ಭಾರತೀ

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಪ್ರಥಮೋ ಹನುಮಾನ್ನಾಮ ದ್ವಿತೀಯೋ ಭೀಮ ಏವ ಚ ।
ಪೂರ್ಣಪ್ರಭಸ್ತೃತೀಯಸ್ತು ಭಗವತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕಃ ॥

ಸಂಪುಟ	ಶ್ರೀ ಜಯ—ಜ್ಯೇಷ್ಠ	ಸಂಚಿಕೆ
೪	೧೯೫೪—ಜುಲೈ	೯

ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ

ಕೀರ್ತಿ ಅಪಕೀರ್ತಿ ನಿನ್ನದುಕಣ್ಣೊ ದೀಪುತ-
ಮೂರ್ತಿ ವಿಜಯವಿಠಲ ಎನ್ನಾಳುವಸ್ವಾಮಿ.

॥ 'श्रीपतिर्मानदो नः' ॥

ಸಂಪಾದಕೀಯ

‘ವಿದ್ವಚ್ಛಕ್ರಚೂಡಾಮಣಿ’ ಎಂಬ ಬಿರುದಿನಿಂದ ಸುಜನ ಮಾನ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಯುಃಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ದ್ವೈತದ್ವೈತಮಣಿ ಎಂಬ ದಿವ್ಯಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪರಮೋಪಕಾರ ಮಾಡಿದ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಈ ಪೂಜ್ಯರು ಗಾನಸುಧಾರಸವನ್ನೂ ಪಾನಮಾಡಿಸಿ ಶಿಷ್ಯಜನರಿಗೆ ಆನಂದ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಪದಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿ, ಹಾಡಿ ನಲಿಯುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆಧುನಿಕಕವಿಗಳೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕೇಳುವಷ್ಟು ಇಂಪೆನಿಸಿದರೂ ಪಾರತ್ರಿಕ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಸಾಧಕವೇನಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿಜ. ವರ್ಣಾಭಿಮಾನದೇವತೆಗಳ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಿಲ್ಲದವರ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಶನು ಎಂದಿಗೂ ಸಂತೋಷಪಡಲಾರನೆಂಬುದು ವಿವೇಕಿಗಳೆಲ್ಲ ಒಪ್ಪುವ ಮಾತು. ಅಂದಮೇಲೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಒಲಿಮೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಬೇಕಷ್ಟೆ!

ಸುಜ್ಞಾನಿಗಳ ಕೃತಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಶ್ರೀಕೃತಿಪತಿಗೆ ಮನ ಮೆಚ್ಚು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸಾರ್ಯರ ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀದವಿಠಲ ದಾಸಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಾಭಿಮಾನದೇವತೆಗಳೇ ತಾವಾಗಿ ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದರಫಲವಾಗಿ ರೂಪಗೊಂಡದ್ದು ಶ್ರೀ ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ ವೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಸಾಲದೇ?

ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರವನ್ನು ಶ್ರೀದವಿಠಲದಾಸರಿಂದ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣೇಶದಾಸರಿಂದ ಲೇಖನಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಹಾಗೆ ನಕ್ಕು ರಂತೆ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸಾರ್ಯರು. ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸಿತು ಈ ಇಬ್ಬರು

ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ. ಇದೇನು ಗುರುವರ್ಯ, ನಕ್ಕುದುದರ ರಹಸ್ಯವೇನು? ಎಂದರು. “ನಾವು ಉಚ್ಚರಿಸುವಾಗ ಶ್ರೀ ವರ್ಣಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳು ನಾವು ಮುಂಚೆ ತಾವು ಮುಂಚೆ ಎಂದು ಬಂದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ: ಯಾರನ್ನು ಮುಂಚೆ ಕರೆದರೆ ನನ್ನ ಆಶಯವು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡುತ್ತದೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಮುದುಕನಿಗೆ, ಆ ದೇವತೆಗಳ ಉತ್ಸಾಹ, ಸಡಗರ ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ತಡೆಯಲಾರದ ಆನಂದದಿಂದ ನಗು ಬಂತೆಂದರಂತೆ” ಶ್ರೀ ದಾಸಾರ್ಯರು.

ಇಂತಹ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ “ಅಕ್ಕರದಲೀಕಾವ್ಯದೊಳ-
ಗೊಂದಕ್ಕರವ ಬರೆದೋದಿದವ, ದೇವರ್ಕ್ಕಳಿಗೆ ದುಸ್ತ್ಯಜನೆನಿಸಿ ಧರ್ಮಾರ್ಥ
ಕಾಮಗಳ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಲೋಕೈಕನಾಥನ ಭಕ್ತಿಭಾಗ್ಯವ ಪಡೆವ” ಎಂದುದು
ಶ್ರೀಶ್ರೀದವಿಠಲನ ಭಕ್ತರಾದ ಶ್ರೀ ಕರ್ಜಿಗಿದಾಸರು.

ಪ್ರಕೃತ, ಶ್ರೀ ಶ್ರಿಯಃಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರವರ ದಿವ್ಯವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ
ಪದವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಶುಕ್ರವಾರದ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ
ದೇವರ ಮಂಗಳಾರತಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಹನ್ನೊಂದು ನುಡಿಗಳ ಶ್ರೀ
ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಸ್ತವನವನ್ನು ಹಾಡಿ ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಇಂದಿಗೂ ಅಭೀಷ್ಟೆ
ಯನ್ನು ಭಕ್ತರು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ದಾರಿದ್ರ್ಯರೋಗನಾಶಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ
ತರದ ಔಷಧವಿದು.

ರಮಾ ಸ್ತೋತ್ರ

ರಾಗ : ಯದುಕುಲ ಕಾಂಬೋದಿ. ಅದಿತಾಳ.

ಜಯ ಕೊಲ್ಲಾ ಪುರನಿಲಯೇ ಭಜದಿಷ್ಟೈತರನಿಲಯೇ |

ತವ ಪಾದೌ ಹೃದಿ ಕಲಯೇ ರತ್ನರಚಿತವಲಯೇ

|| ೧ ||

ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ವದರಸನೇ ಸತತಂ ಮತ್ತು ಈ ಜಯ ಕೊಲ್ಲಾ ಪುರ
ನಿಲಯೇ ಇವೆರಡು ಪದಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟ, ಕೊಪ್ಪಳದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತ
ಇರುವ, ನ್ಯಾಯವೇದಾಂತರತ್ನಂ ಶ್ರೀ ಹುಲಗೀ ಹುಚ್ಚಾಚಾರ್ಯರವರಿಗೆ ಅಭಿ
ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸಂ.

ಜಯ ಜಯ ಸಾಗರಜಾತೇ ಕುರು ಕರುಣಾಂ ಮಯಿ ಭೀತೇ
 ಜಗದಂಬಾಭಿದಯಾ ತೇ ಜೀವತಿ ತವ ಪ್ರೀತೇ || ೨ ||
 ಜಯ ಜಯ ಸಾಗರಸದನಾ ಜಯಕಾಂತ್ಯಾ ಜಿತಮದನಾ |
 ಜಯ ದುಷ್ಟಾಂತಕಕದನಾ ಕುಂದಮುಕುಲರದನಾ || ೩ ||
 ಸುರರಮಣೀನುತಚರಣೇ ಸುಮನಸ್ಸಂಕಟಹರಣೇ |
 ಸುಸ್ವರರಂಜಿತವೀಣೇ ಸುಂದರನಿಜಕಿರಣೇ || ೪ ||
 ಭಜದಿಂದೀವರಸೋಮಾ ಭವಮುಖ್ಯಾಮರಕಾಮಾ |
 ಭಯಮೂಲಾಳಿವಿರಾಮಾ ಭಂಜಿತಮುನಿಭೀಮಾ || ೫ ||
 ಕುಂಕುಮರಂಜಿತಫಾಲೇ ಕುಂಜರಬಾಂಧವಲೋಲೇ |
 ಕಲಧೌತಾಮಲಚೀಲೇ ಕೃಂತಕುಜನಜಾಲೇ || ೬ ||
 ಧೃತಕರುಣಾರಸಪೂರೇ ಧನದಾನೋತ್ಸವಧೀರೇ |
 ಧ್ವನಿಲವನಿಂದಿತಕೀರೇ ಧೀರದನುಜದಾರೇ || ೭ ||
 ಸುರಹೃತ್ಪಂಜರಕೀರಾ ಸುಮಗೇಹಾರ್ಪಿತಹಾರಾ |
 ಸುಂದರಕುಂಜವಿಹಾರಾ ಸುರವರಸರಿವಾರಾ || ೮ ||
 ವರಕಬರೀಧೃತಕುಸುಮೇ ವರಕನಕಾಧಿಕಸುಷಮೇ |
 ವನನಿಲಯಾದಯಭೀಮೇ ವದನವಿಜಿತಸೋಮೇ || ೯ ||
 ಮದಕಲಭಾಲಸಗಮನೇ ಮಧುಮಧನಾಲಸನಯನೇ |
 ಮೃದುಲೋಲಾಲಕರಚನೇ ಮಧುರಸರಸಗಾನೇ || ೧೦ ||
 ವ್ಯಾಘ್ರಪುರೀವರನಿಲಯೇ* ವ್ಯಾಸಪದಾರ್ಪಿತಹೃದಯೇ |
 ಕುರು ಕರುಣಾಂ ಮಯಿ ಸದಯೇ ವಿವಿಧನಿಗಮಗೇಯೇ || ೧೧ ||

* ಹುಲಗಿ ಎಂಬ ಊರಿನಲ್ಲಿ (ಒಂದಂಶದಿಂದ) ವಾಸಮಾಡುವವಳೇ.

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥವಿಜಯ

ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯಃ,

ಹರಪನಹಳ್ಳಿ.

[ಮುಂದುವರಿದು.]

ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರ ಸಂದರ್ಶನ

ಒಂದು ದಿನ ಎಕ್ಕುಂಡಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಾನವು ಬಿಡಾರ ಮಾಡಿದಾಗ್ಗೆ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯವರ್ಯಶೇತೂರಾಮಾಚಾರ್ಯರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಗಳ ವರು ಉಭಯರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾಡುಯಸುಧಾ ಅವಲೋಕನ ನಡೆದಿತ್ತು. ಆಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಕ್ಲಿಷ್ಟವಿಷಯಗಳೆಂದು ತೋರಿಬರುತ್ತಿದ್ದ ವಿಷಯಗಳ ವಿಚಾರವು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಆ ಪೈಕಿ ಯಾವದೋ ಒಂದು ವಿಷಯವು ಅತಿಗಡಸಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆಬಾರದೇ ಉಭಯರೂ ಸ್ತಂಭಿತರಾಗಿ ನಿಂತರು. ಅರುಣೋದಯವಾಯಿತು. ಈವರೂ ನಡಿಯುತ್ತ ಪ್ರಾತರ್ವಿಧಿನಿಮಿತ್ತ ಹೊರಟು ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಳನಮಾಡುವನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಶ್ರೀಗಳವರು ಮಾತ್ರ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರವರು ದಂಡಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಆಗ್ಗೆ ಪ್ರವಾಹದೊಳಗಿನಿಂದಲೇ ಒಂದು ತೇಜೋಮಯಮೂರ್ತಿಯು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದು “ಶಾಸ್ತ್ರಾಪರೋಕ್ಷಿಗಳಾದ ನಿಮ್ಮ ಗುರುಗಳಿಗೂ ಈ ವಿಧಿಯೇ? ಚನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿರಿ. ಅನ್ಯಥಾಖ್ಯಾತವಾದವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವಾಗ್ಗೆ ನಾವು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆದಿರುತ್ತೇವೆ” ಎಂದು ಮಾತನಾಡಿದರು. ನೀವು ಯಾರೆಂದು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರು ವಿಚಾರಿಸಿದೊಡನೆ “ನಮ್ಮನ್ನು ಯಾದವಾರ್ಯರೆಂದು ಜನರು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದೃಶ್ಯರಾದರು. ಆಗ್ಗೆ ಪರಮಾನಂದೋದ್ರೇಕಸಂಜಾತರೋಮಾಂಚಿತಗಾತ್ರರಾಗಿ ಶ್ರೀಗಳ ವರು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿಬಂದು ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರವರನ್ನು ಮನಸಾ ಆಲಂಗಿಸಿ

ಕೊಂಡು ಎಷ್ಟು ಜನ್ಮದ ಸುಕೃತವೋ ನಮಗೆ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಧ್ಯರ ಸಂದರ್ಶನವಾಯಿತು. ಅವರು ನಮಗೆ “ಶಾಸ್ತ್ರಾಪರೋಕ್ಷಿಗಳು” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರೆಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಾನಂದನಿರ್ಭರರಾಗಿ ಸಂಭಾಷಿಸುತ್ತಾ ಮನೆಗೆ ದಯ ಮಾಡಿಸಿದರು. “ದರ್ಶನಾದೇವ ಸಾಧವಃ” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವು ಎಷ್ಟು ಸತ್ಯವಾದುದೋ ನೋಡಿದಿರಾ! ಎಂದು ಉದ್ಗಾರತೆಗೆದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಅನಂದದಲ್ಲಿ ತಾವೂ ಭಾಗಿಗಳಾಗಿ ಮಠದಲ್ಲಿದ್ದ ಯಾವದ್ವಿದ್ವನ್ಮಣಿಗಳೂ ಪ್ರಮೋದಾರ್ಕವಿಕಸಿತಮನೋನಯನಾರವಿಂದರಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸಿದರು.

ದಧ್ಯೋದನ ನೈವೇದ್ಯ ಸಮರ್ಪಣೆ

ಸಂಚಾರಗತ್ಯಾ ಶ್ರೀ ಸಂಸ್ಥಾನವು ಹನುಮಸಾಗರ ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ದಿಗ್ವಿಜಯಮಾಡಿತ್ತು. ಭಯಂಕರವಾದ ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲ. ಒಂದು ಊರಿನಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಊರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಸೌಕರ್ಯವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಬಹಳದೂರವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಮಧ್ಯೆ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಕುಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಮೇನೆದಿಂದ ಇಳಿದು ಮಹದುಗ್ರಾಣ ಸಹಿತವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇಳಿದುಬಿಡಲು ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದರು. ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಏನು ಕೊರತೆ? ಅಲ್ಲಿಯೇ ಭಕ್ತವೃಂದವು ಸೇರಿತು. ಸುತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಜನರೆಲ್ಲ ಸೇರಿದರು. ಶ್ರೀ ಮೂಲರಾಮದೇವರ ಪೂಜಾ ಒಂದು ದಿನವಾಯಿತು. ಮರುದಿನ ಇಲ್ಲಿ ಮಿಳಿತರಾದ ಜನರು 500 ಜನ ಇದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುವಾಸಿನಿಯವರಿಗೆ ಮೊಸರುಬುತ್ತಿ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಶೀತಲಪಾನೀಯದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವುದು ಸುಲಭ. ಸಣ್ಣಕ್ಕೆ ಅನ್ನ ಕೆನೆಮೊಸರು ಎಷ್ಟು ದೊರೆಯುತ್ತದೋ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಶೇಖರ ಮಾಡಿರೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆಯಾಯಿತು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಪಾಠಹೇಳುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟರು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ೧೦ ಘಂಟೆ ೧೧ ಘಂಟೆ ಹೊತ್ತು ಏರಿತು. ಎಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿದರೂ ಸಣ್ಣಕ್ಕೆಯ ಶಬ್ದವೂ ಇಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಈ ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ದಧ್ಯೋದನದಿಂದ ಜನರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸುವುದು

ಬಹಳ ದುಸ್ತರವಾದ ಕಾಡ್ಯವೇ. ಶ್ರೀಗಳವರೂ ಹೀಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದರೆ ಗತಿಯೇನು? ಎಂದು ಸಂಸ್ಥಾನದ ದಿವಾನ್ ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯರು ತಟಬಡಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ರಾಮದೇವರ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಬಂದ ಕಾಡ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಶ್ರೀ ಮಾರುತೀಶನು ಸಮರ್ಥನೇ ಇದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಶ್ರೀಗಳವರು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಕಾಲು ಘಂಟೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬ ಅಪೂರ್ವವ್ಯಕ್ತಿಯು ಲಂಬಾಯಮಾನವಾದ ಕೃಷ್ಣ ವರ್ಣವಿಶಿಷ್ಟ ದೇಹದಿಂದಲೂ, ಧೂಳಿಧೂಸರಿತವಾದ ಮುಂಗಾಲುಗಳಿಂದಲೂ, ಹೆಗಲಮೇಲಿಟ್ಟ ದೊಡ್ಡ ಕಾವಡಿಯಿಂದಲೂ ಮಠದಮುಂದೆ ಬಂದು ಕಂಡವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಖವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿನೋಡುತ್ತಾ ಯಾರನ್ನೂ ಹುಡುಕುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದನು. “ಸ್ವಾಮಿ, ಒಳಗೆ ಯಾರು ಇದ್ದೀರಿ? ಇದನ್ನು ನಿಮಗೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿಸುವಂತೆ ಧನಿಯರ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಿದೆ” ಎಂದು ಗಂಭೀರ ಸ್ವರದಿಂದ ಕೂಗಿ ಕರೆದನು. ದಿವಾನರವರೆಗೂ ಇದ್ದ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಪಾರುಪತ್ತೇಗಾರರು ಯಾರು ಬಂದರೂ ಹೆಗಲಮೇಲಿದ್ದ ಕಾವಡಿಯು ಮಾತ್ರ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಈ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರೇ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಹಾ!! ಇವರೇ!!! ಎಂದೂ ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಧ್ವನಿಮಾಡಿ ನಗುತ್ತಾ ಕಾವಡಿಯನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿದನು. ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ೩೦ ಸೇರು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆನ್ನೆ ಮೊಸರಿನ ಕುಂಭ. ೫೦ ಸೇರು ಗಾರೀ ಸಣ್ಣ ಕೈಯ ಚೀಲ ಈ ಎರಡನ್ನೂ ಅಪ್ಪಾವರು ನಿಮಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿಬರುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಿಂತನು. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ, ಶ್ರೀ ಪದ್ಮಾವತೀಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪರಿಣಯದ ವೃತ್ತಾಂತಶ್ರವಣಸಂಜಾತಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಉದ್ವಿಗ್ನಚಿತ್ತರಾದ ಶ್ರೀ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಾಯಿತು. ಆನಂದ ಬಾಷ್ಪಾಂಬುಸಂಭೃತನಯನವಾರಿಜಯುಗಳರಾದ ಶ್ರೀಗಳವರು ತೀವ್ರವಾಗಿ ದಿವಾನರನ್ನು ಕರೆದು ಈ ‘ಕಾವಡಿಯ’ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಉಗ್ರಾಣದಿಂದ ಅವಲಕ್ಕಿ ಬೆಲ್ಲ ತಕ್ಷಣವೇ ಕೊಡಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಅರ್ಧ ಸ್ನಾನವಾಯಿತು. ಥಟ್ಟನೆ ಬಂದು ಅಡಿಗೆಯವರು ಅಡಿಗೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ

ಪಾಕಶಾಲೆಗೆ ಬಂದು ಈ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿಯನ್ನೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ಮಾಡಿ ದಿವ್ಯ ಬುತ್ತಿ ತಯಾರುಮಾಡಿರಲು 'ಕಾವಡಿಯನ್ನು ತಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅವಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರೋ' ಎಂದೂ ಕೇಳಿದರು. ನಾವು ಪಾರುಪತ್ತೆಗಾರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇವೆಂದರು. ಅವರು ಉಗ್ರಾಣೀಕರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದೆ ಎಂದರು. ಉಗ್ರಾಣೀಕರು ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗೌರವದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೆನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಓಡಿಬಂದು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಹುಡುಕಿದರು. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಅತ್ಯಪ್ತಹೃದಯರಾಗಿ ಮೌನ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ತಾಳಿ ಶ್ರೀ ಸಂಸ್ಥಾನ ದೇವಪೂಜಾ ಪೂರ್ಣ ಗೊಳಿಸಿ ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ದಧ್ನೋದನವನ್ನು ಬಡಿಸಿದರು. ಸಪ್ತಮಾಡಿಟ್ಟ ಬುತ್ತಿಯು ಅಕ್ಷಯವಾಗಿ ಆಬಾಲಗೋಪಾಲತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಉದ್ಭವಿಸಿತು. ಸರ್ವತ್ರ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದನಂತರ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರು ಪರಮಾನಂದದಿಂದ ಭೋಜನಮಾಡಿ ಪ್ರಣವಜಪ ಮಾಡುತ್ತಾ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು. ಆಗ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರವರೂ ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯರವರೂ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಭೇಟಿ ಯಾಗಲು "ಈ ಜನರಿಗೆ ಮೊಸರು ಬುತ್ತಿಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಆಗದು. ನಿಮ್ಮಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಅಕ್ಕಿಯೂ ಇಲ್ಲಿ ದುರ್ದಭ. ಈ ನಿಮ್ಮ ಸಂಕಲ್ಪವು ದುಷ್ಟರವೆಂದು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಹೇಳಿದಿರಿ. ಅದು ಹೇಗೆ ಜರುಗಿತ್ತು! ನೋಡಿ—ಶ್ರೀರಾಮಕಾರ್ಯಸಾಧಕನು ಶ್ರೀ ಆಂಜನೇಯನು. ಆತನೇ ಈ ಮಠಾಧಿಪತಿ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನುಡಿಸುವನು. ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನ ದೂತನಾದ ಭಾರತೀಶನಿಗೆ ಈ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಸತ್ಯಗೊಳಿಸುವುದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ! ಆದರೆ ನೀವು ಮಾತ್ರ ಅಪ್ರಯತ್ನ ಸುಲಭವಾದ ಲಾಭವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರಿ. ಮೂರ್ತಿಮಂತನಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಶ್ರೀರಾಮದೂತನಿಗೆ ಆತನ ಉಗ್ರಾಣದಿಂದಲೇ ಆತನಿಗೆ ಅವಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ನೀವು ಕೊಡದಿದ್ದರೂ ಉಗ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಆತನೇ ಫಲಹಾರಮಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿರುವನು. ಬೇಕಾದರೆ ನೋಡಿರಿ" ಎಂದರು. ಭಯಭ್ರಾಂತರಾಗಿ ಯಾರೂ ಉಗ್ರಾಣದಕಡೆಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಶ್ರೀಗಳವರು ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಸ್ವಾಮಿ

ಗಳವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಅದೇನೆಂದರೆ:—

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಪ್ರತಿಕಪ್ಪಿ ನೈವೇದ್ಯದ ಆಚಾರ್ಯರಿದ್ದರು. ಆ ನೈವೇದ್ಯಕಲಾಪವಿರಲಿಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಮವಾಯಿತು. ಸ್ವಾಮಿಗಳಾದ ನಂತರವೂ ಇವರ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಆ ಆಚಾರ್ಯರು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ್ಗೆ ಶ್ರೀಗಳವರೇ ಅವರನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಚಾರ್ಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಂಗಾರಮಂತ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟು “ಎಲಾ! ಯಾರು ಇದ್ದೀರಿ? ಈ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಉಗ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಿ ಬಾಗಿಲುಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಿರಿ ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವಾದ ಒಂದು ಕಪಿಕುಲಾಗ್ರಣಿಯು ಒಂದು ಚೀಲದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಚೀಲಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಅಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೂ ಇವರನ್ನು ದುರದುರನೆ ವೀಕ್ಷಿಸಿದಂತೆಯೂ ಕಾಣಿಸಿತು. ಘಾಬರಿಗೊಂಡ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಅಡಿಗೆಯ ಶಾಲಾದಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಲು ಗಲ್ಲೇ ಮೀಸಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತ ಸುಂದರವದನಾರವಿಂದವುಳ್ಳ ಬೃಹತ್ಕಾಯನಾದ ಕುರುಕುಲಾಗ್ರಣಿ ಭೀಮಸೇನದೇವರು ದೊಡ್ಡದಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸೌಟನ್ನು ಪರಮಾನ್ನದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಯಾಡಿಸಿ ಇವರನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಭೀತರಾಗಿ ಆಕ್ರಂದನಮಾಡಿದ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ದೇವಗೃಹದಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಲು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀಮೂಲರಾಮವೇದವ್ಯಾಸಾದಿ ಸಂಸ್ಥಾನ ಪ್ರತಿಮಾ ಪೂಜಾಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಿದರು.

ನೋಡಿದಿರಾ! ಮಠದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ ದೇವರು ಮೂರುರೂಪಗಳಿಂದಲೂ ಕಾರ್ಯಮಾಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾನ ವನ್ನು ತಾವೇ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುವರು. ನಾವು ಕೇವಲ ಔಪಚಾರಿಕ ಅರ್ಚಕರು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಶ್ರೀಪ್ರಾಣದೇವರೇ ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪ ಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೈವೇದ್ಯಮಾಡುವವರು ನಾವೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡಿರಿ ಎಂದು ಬುದ್ಧಿವಾದವನ್ನು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದರು. ಅದರಂತೆ ಈಗಲೂ ಉಗ್ರಾಣದ ಆಧಿಪತ್ಯ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವರದೇ ಎಂದು

ಹೇಳಿದೊಡನೆ ಆಗಿದ್ದ ಉಗ್ರಾಣೀಕನು ಭೀತನಾಗಿ ಆ ಕಾರ್ಯಮಾಡಲು
ಹಿಂಜರಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀಗಳವರು ನಸುನಕ್ಕು ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಸ್ತುತಿಯನ್ನು
ಪಾರಾಯಣಮಾಡಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಉಗ್ರಾಣದ ಅಧಿಪತ್ಯವು
ಜಯಪ್ರದವಾಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಿ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಮೀಚೀನ
ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಹೀಗೆ ಅಪರೋಕ್ಷೀಕೃತಶ್ರೀರಾಮರಾಮ
ದೂತರಾದ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮಹಿಮೆಯು ಲೋಕವೆಲ್ಲಾ ವಿಸ್ತೃತವಾಯಿತು.
ಶ್ರೀಗಳವರು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ದಿಗ್ವಿಜಯಮಾಡಿ ಬಿಜಾಪುರ
ಜಿಲ್ಲಾ ಕೋರವಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು.

[ಮುಂದುವರಿಯುವುದು]

ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣರು

ಲೇಖಕರು:—ಶ್ರೀ ಮು. ಶ್ರೀ. ಗುಂಡೂರಾವ್, ಬಿ.ಎ. (ಆನರ್ಸ್)
(ಮುಂದುವರಿದು)

ಮಹಾನುಭಾವರು ಪವಮಾನಪದಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿದ ನುಡಿ
ಯಲ್ಲಿಯೇ ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೊಗಸಾಗಿ ವಿವರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದಲ್ಲವೆ
ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಪದಪ್ರಯೋಗದ ಮಹಿಮೆ!

ಪವಮಾನ ನಮ್ಮ ಗುರು ಪವಮಾನ

ಪವಮಾನ ಪಾವನ್ನು ಚರಿತ, ಪದ್ಮ -

ಭವನ ಪದಾರ್ಥನೆ ನಿರತ, ಆಹ

ಶ್ರವಣವೇ ಮೊದಲಾದ ನವವಿಧಭಕುತಿ ಜ್ಞಾ -

ನವನಿತ್ತು ಸಲಹೋ ಮೂರವತಾರಾತ್ಮಕ ದೇವ ||

ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಮೇಲಿನ ಮಾತುಗಳು ಎಷ್ಟು ಅಭಿಮಾನಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆ
ಎಂಬುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. “ನಮ್ಮ ಗುರು ಪವಮಾನ ಪಾವನ್ನು
ಚರಿತ”ನ ದಯದಿಂದ “ನವವಿಧ ಭಕುತಿ ಜ್ಞಾನ” ದೊರೆತರೆ “ಅಮಲಾ
ಭಕ್ತಿಶ್ಚ ತತ್ಸಾಧನಂ” ಎಂಬ ಪೂಜ್ಯರ ನುಡಿಯಂತೆ ಶ್ರೀಹರಿಪ್ರಸಾದ
ದೊರೆಯುತ್ತದೆ; ಮೋಕ್ಷವು ಕರಗತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಪವಮಾನ
ರನ್ನು ಸದಾ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ—

ಪವಮಾನರಾಯಾ-ಪಾವನಕಾಯಾ-

ಕಾಯೋ-ದಿವಿಷತ್ಪೂಜಿತ ಕವಿಜನಗೇಯ || ಪ ||

ಭಕ್ತವತ್ಸಲನೆ ದೇವ-ರವಿತೇಜ

ಸರ್ವೋದ್ರಿಕ್ತ ಪ್ರಣತಜನಸುರಭೂಜ

ಶಕ್ತ ಲೋಕೈಕ ಅನಂತಜ

ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿದ ದಿತಿಜಾಹಿದ್ವಿಜರಾಜ ||

ಕುಟಿಲರಹಿತ, ಋಜುಗಣಾಧೀಶ |

ಶ್ರೀಧೂರ್ಜಟವಂದ್ಯ, ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಪ್ರಾಣೇಶ |

ವಿಠಲನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತ ಸದ್ಭಾಷ್ಯ

ವನ್ನು ಪಠನೆಮಾಡಿಸೋ ದಯದಿಂದನಿಶ||

ಎಂದು ಪ್ರಾಣೇಶದಾಸರು ಹೇಳುವಂತೆ ಸಂತತ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು.

ಪವಮಾನ ಶಬ್ದದ ಮತ್ತೊಂದರ್ಥ, ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಐತರೇಯ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಸಕಲಲೋಕವನ್ನೂ ವಾಯುದೇವನು ಪವಿತ್ರವನ್ನಾಗಿಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪವಮಾನನೆಂದು. ಈ ಪವಮಾನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ—

ಪವನನೆಂದರೆ ಪಾಪಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು |

ಪವನನೆನ್ನಿ ಪವಿತ್ರನಾಹ ಭಾರತೀ-

ಧವ ಜೀವಾತ್ಮನಿನ್ನ ಮಗ ಮುಖ್ಯ ಗುರುವೆನಲು |

ಭುವನದಲಿದ್ದ ತನ್ನನೂರೊಂದು ಕುಲಕೋಟಿ |

ತವಕದಿಂದಲಿ ಸುಪಥಕ್ಕೆದಿಸುವ |

ಭವದೂರನಾಗುವ, ದಶಪ್ರಮತಿಯೆಂದೆನ್ನ |

ಕವಿಯಾಗುವನು | ಹನುಮ ಭೀಮನನ್ನೆ |

ನವವಿಧ ಭಕುತಿಲಿ ಪೂರ್ಣಗುಣನಾ

ಗುವ ಸುಖತೀರ್ಥ ಮಧ್ವಮುನಿರಾಯ

ನೆನಲು ಪವನಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀರಘುಪತಿವಿಠಲರೇಯನ ತೋ

ರುವ ಹರಿಗೆ ಪ್ರಥಮಾಂಗವಾಯು ||

ವಾಯುದೇವನಿಗೆ ಅನಂತನಾಮಗಳುಂಟು. ಅದರಲ್ಲಿ ವಾಮನ ಪುರಾಣೋಕ್ತ ಶತನಾಮಗಳನ್ನು ನಿತ್ಯಪಾರಾಯಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಪಾಹಿ ಕಲ್ಪಿ ಸುತೇಜ ದಾಸನೆ |

ಪಾಹಿ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಖಂಡನ |

ಪಾಹಿ ವರ್ಚಸ್ವಿಯೆ ಖಷಣ ನಮೋ ಸಾಧುಮಹಿಪತಿಯೆ ||

ಪಾಹಿ ಸದ್ಧರ್ಮಜ್ಞ ಧರ್ಮಜ |

ಪಾಹಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶುಚಿ ವೈಕೃತ

ಪಾಹಿ ಅಂಜನ ಸರ್ವಪನೆ ಖರ್ವಟನೆ ಶ್ರದ್ಧಾಹ್ವ || ೧ ||

ಪಾಹಿ ಸಂಧ್ಯಾನ ವಿಜ್ಞಾನನೆ |

ಪಾಹಿ ಮಹಸುಜ್ಞಾನ ಕೀರ್ತನ |
 ಪಾಹಿ ಸಂಕೀರ್ಣಾಖ್ಯ ಕಥನ ಪಾಹಿ ಬುದ್ಧಿ ಜಯ ||
 ಪಾಹಿ ಮಹತ್ತರ ಸುವೀರ್ಯನೆ |
 ಪಾಹಿ ಮಾಂ ಮೇಧಾವಿ ಜಯಜಯ
 ಪಾಹಿ ಮಾಂ ರಂತಿಮ್ಮ ಮನು ಮಾಂ ಪಾಹಿ ಮಾಂ ಪಾಹಿ || ೨ ||

ಪಾಹಿ ಮೋದ ಪ್ರಮೋದ ಸಂತನೆ
 ಪಾಹಿ ಆನಂದ ಸಂತುಷ್ಟನೆ
 ಪಾಹಿಮಾಂ ಚಾರ್ವಂಗ ಚಾರುಸುಬಾಹು ಚಾರುಪದ |
 ಪಾಹಿ ಪಾಹಿ ಸುಲೋಚನನೆ ಮಾಂ
 ಪಾಹಿ ಸಾರಸ್ವತ ಸುವೀರನೆ
 ಪಾಹಿ ಪ್ರಾಜ್ಞನೆ ಕಸಿಯಲಂಪಟ ಪಾಹಿ ಸರ್ವಜ್ಞ || ೩ ||

ಪಾಹಿ ಮಾಂ ಸರ್ವಜನ್ಮಿತ್ರನೆ
 ಪಾಹಿ ಪಾಪವಿನಾಶಕನೆ ಮಾಂ
 ಪಾಹಿ ಧರ್ಮವಿನೇತ ಶಾರದ ಓಜ ಸುತಪಸ್ವಿ |
 ಪಾಹಿ ಮಾಂ ತೇಜಸ್ವಿ ನಮೋ ಮಾಂ
 ಪಾಹಿ ದಾನ ಸುಶೀಲ ನಮೋ ಮಾಂ
 ಪಾಹಿ ಯಜ್ಞ ಸುಕರ್ತ ಯಜ್ಞ ಯಾಗವರ್ತಕನೆ || ೪ ||

ಪಾಹಿ ಪ್ರಾಣ ತ್ರಾಣ ಅನುಯಷಿ
 ಪಾಹಿ ಮಾಂ ಉಪದೇಷ್ಯ ತಾರಕ
 ಪಾಹಿ ಕಾಲಕ್ರೇಡನ ಸುಕರ್ತಾ ಸುಕಾಲಜ್ಞ |
 ಪಾಹಿ ಕಾಲಸುಸೂಚಕನೆ ಮಾಂ
 ಪಾಹಿ ಕಲಿಸಂಹರ್ತ ಕಲಿ ಮಾಂ
 ಪಾಹಿ ಕಾಲಸ್ವಾಮರೇತ ಸದಾರತ ಸುಬಲನೆ || ೫ ||

ಪಾಹಿ ಪಾಹಿ ಸಹೋ ಸದಾಕಪಿ
 ಪಾಹಿ ಗನ್ಯ ಜ್ಞಾನದ ಶಕಲ
 ಪಾಹಿ ಮಾಂ ಶ್ರೋತ್ರವ್ಯ ನಮೋ ಸಂಕೀರ್ತಿತವ್ಯ ನಮೋ |
 ಪಾಹಿ ಮಾಂ ಮಂತವ್ಯ ಕವ್ಯನೆ

ಪಾಹಿ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯನೇ ಸುಸಖ್ಯನೇ

ಪಾಹಿ ಮಾಂ ಗಂತವ್ಯ ಕ್ರವ್ಯನೇ ಪಾಹಿಸ್ಮರ್ತವ್ಯ || ೬ ||

ಪಾಹಿ ಸೇವ್ಯ ಸುಭವ್ಯ ನಮೋ ಮಾಂ

ಪಾಹಿ ಸ್ವರ್ಗವ್ಯ ನಮೋ ಭಾವ್ಯನೇ

ಪಾಹಿ ಮಾಂ ಜ್ಞಾತವ್ಯ ನಮೋ ವಕ್ತವ್ಯ ಗವ್ಯ ನಮೋ |

ಪಾಹಿ ಮಾಂ ಲಾತವ್ಯ ವಾಯುವೇ

ಪಾಹಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರಿಯ

ಪಾಹಿ ಪಾಹಿ ಸರಸ್ವತೀಪತೆ ಜಗದ್ಗುರುವರ್ಯ || ೭ ||

ಫಲಶ್ರುತಿ—

ವಾಮನ ಪುರಾಣದಲಿ ಪೇಳಿದ

ಈ ಮಹಾತ್ಮರ ಪರಮ ಮಂಗಳ

ನಾಮಗಳ ಸಂಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕ ನಿತ್ಯಸ್ಮರಿಸುವರ

ಶ್ರೀಮನೋರಮನವರುಬೇಡಿದ

ಕಾಮಿತಾರ್ಥಗಳಿತ್ತು ತನ್ನ ಶ್ರಿ-

ಧಾಮದೊಳಗನುದಿನದಲಿಟ್ಟುನಂದ ಪಡಿಸುವನು || ೮ ||

ವಾಯುದೇವನನ್ನು ಅನಿಲನೆಂದೂ, ಅಮೃತನೆಂದೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ
ಅಧಿಕಾರಿಯು ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ; ಅವನಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿ
ಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ—

ಯ ಏವಂ ವೇದ ತಂ ವಾಯುಮಮೃತಂ ಸರ್ವನಾಮಕಂ |

ಪೂರ್ಣಾನಂದೇನ ಹರಿಣಾ ಗೃಹೀತಂ ತದ್ವಶಂ ಸದಾ ||

ಸ ಮುಕ್ತೋ ಲೋಕಮಾಪ್ನೋತಿ ವಿಷ್ಣೋರ್ಮುಕ್ತಶ್ಚ ದೃಶ್ಯತೇ ||

ಮತ್ತು

ತಸ್ಮಾನ್ಮೋಕ್ಷೇ ಸುಖೇ ಜ್ಞಾನೇ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತ್ಯಾದಿಕೇಷ್ಟಸಿ |

ಸರ್ವೇಭ್ಯಶ್ಚಾದಿಕೌ ತೌ ಹಿ ತಯೋರ್ವಿಷ್ಣುಃ ಪರಸ್ಪದಾ ||

ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಸುಖದಲ್ಲಿಯೂ, ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೂ, ಶ್ರೀಹರಿಭಕ್ತಿ
ಯಲ್ಲಿಯೂ, ಸರ್ವಸ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಗಳೇ ಶ್ರೇಷ್ಠರು. ಅವರಿಗೆ
ಪ್ರಭು ಶ್ರೀಹರಿ.

ಇತಿ ಶರ್ಮ

|| ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧಗುರುರಾಜೋ ವಿಜಯತೇ ||

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಮಹಿಮಾಮೃತ

ಲೇಖಕರು:—ಶ್ರೀ ಮಹಿಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು,
ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

(ಮುಂದುವರಿದು)

ಶ್ರೀಮದುತ್ತರಾದಿಮತದ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಾಲಕರುಗಳ
ಧರ್ಮೋಪನಯನ ವಿವಾಹಾದಿಗಳು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ನಡೆಯುವವು

ರಾಮಾಚಾರ್ಯನೇ, ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮಹಾಪದವಿಯು ನಿನ್ನಿಂದ
ಅನುಭವಿಸಲ್ಪಡುವಾಗ ನೂರಾರು ಬಡಬ್ರಾಹ್ಮಣಬಾಲಕರ ಧರ್ಮೋಪ-
ನಯನಗಳೂ ವಿವಾಹಾದಿಮಂಗಳಕಾರ್ಯಗಳೂ ಸಂಸ್ಥಾನದ ದ್ರವ್ಯದಿಂದ
ನಡೆದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಮುದಾಯವು ಪ್ರಮೋದಭರಿತವಾಗುವುದು.

ದೇವಸ್ಥಾನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗೃಹಸಮೂಹ ನಿರ್ಮಾಣಾದಿ

ಲೋಕೋಪಕಾರ ಕಾರ್ಯಗಳು

ಭೂವಲಯದ ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ದೇವಾಲಯಗಳ
ನಿರ್ಮಾಣವೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಂದಿರನಿರ್ಮಾಣಕಾರ್ಯಗಳೂ ಸಂಸ್ಥಾನದ
ಪೂರ್ಣಸಹಾಯದಿಂದ ನಡೆದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ನಿವಾಸ
ಮಾಡುತ್ತಾ ಆಸ್ತಿಕಶಿರೋಮಣಿಗಳಾಗಿ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಾದಿಗಳಿಂದ ವಿರಾಜ
ಮಾನರಾಗುವದರ ಮೂಲಕ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯು ದಶದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗುವದು.

ಭೋ, ಪುರುಷಸಿಂಹರಾಮಾಚಾರ್ಯ, ನಿನ್ನ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಸಂಚಾರ
ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಯಾವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಪರಮ
ಮಂಗಳಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮವೇದವ್ಯಾಸದೇವರ ಪೂಜಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ

ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತತತ್ವರಹಸ್ಯೋಪದೇಶ ಭಗವನ್ನಿವೇದಿತಾರ್ಥ-
ಪ್ರಸಾದವಿತರಣಾದ್ಯನನ್ಯಸಾಧಾರಣಗಳಾದ ಪ್ರಶಂಸನೀಯೋದಾರ
ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಿಯೋ ಆಯಾಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿಪುರ
ಸ್ಸರವಾಗಿ ಮಾನ್ಯರಾದ ಬಹುಜನ ಅಧಿಕಾರಿವರ್ಗದವರೂ ವಿದ್ವಚ್ಛಿರೋ
ಮಣಿಗಳೂ ತತ್ವಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳೂ ದೇವದರ್ಶನ, ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದಾಭಿಲಾಷಿ
ಗಳಾದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತವರ್ಗದವರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ಶ್ರೀಸೀತಾರಾಮ
ವೇದವ್ಯಾಸಾದಿ ಸಂಸ್ಥಾನ ದೇವವೃಂದಸಂದರ್ಶನ, ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದಸ್ವೀಕಾರ,
ಭವನ್ಮುಖಾರವಿಂದನಿರ್ಗತವಾದ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಪುರಾಣಾದಿಪ್ರಮೇಯೋಪ
ದೇಶಶ್ರವಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸರ್ವರೂ ಅಭೂತಪೂರ್ವವಾದ ಮಹಾ
ನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವರು.

ಮತ್ತು ನೀನು ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವಾ
ಶ್ರಮದ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರೂ ಸಕಲಭೂಪಾಲಕರೂ ಸಹ ಅತ್ಯಂತ ವಿಧೇಯತೆ
ಯಿಂದ ಭವದೀಯಸೇವಾಧುರಂಧರರಾಗಿ ಧರಾಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜ
ಮಾನರಾಗುವರು.

ಅಶ್ರಮಸ್ವೀಕಾರಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಭಾಗೀರಥೀ ಪ್ರತಕ್ಷವಾಗುವದೆಂಬ

ಅನುಗ್ರಹವಾಣಿಯು

ಪರಮಹಂಸೋಚಿತಪ್ರವರತಪೋವಿದ್ಯಾವ್ಯಾಖ್ಯಾತೃವೂ, ಜಾನಕೀ
ಜಾನಿಪದಪಂಕಜಸಾನುರಾಗಪೂಜನ ಧ್ಯಾನಾದ್ಯನವರತಭಜನಜನಿತ ಜಗ-
ದೀಶಾನುಗ್ರಹಭಾಗ್ಯಭಾಜನನೂ ಆದ ನಿನಗೆ ತತ್ಪದಾಂಬುಜಜಾತಳಾದ
ಪ್ರಯುಕ್ತ ವಿಷ್ಣುಪದೀಯಂಬ ಸಾರ್ಥಾಭಿಧಾನದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ
ಗಂಗಾದೇವಿಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಳಾಗುವಳು :

ಕಿಂಚ, ದುರ್ಮಾರ್ಗಗಾಮಿಗಳಾದ ನೃಪರು ತ್ವದೀಯಸುತಪಃ-
ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸನ್ಮಾರ್ಗವಲಂಬಿಗಳಾಗುವರು. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹ
ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನನ್ನಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ತವಾದ ಪ್ರಕೃಷ್ಟವಾದ ಈ ವಾಕ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ
ಸತ್ಯಾರ್ಥಸಂಶೋಧನಮಾನಗಳಾಗುವವು, ಎಂದ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥ
ಗುರುವರ್ಯರು ಪ್ರಿಯತಮರಾದ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಸಂಖೋಧಿಸಿ
ನುಡಿಯುವವರಾದರು.

ಗುರುಚರಣಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ಗುರುಭಕ್ತಿಭರಿತರಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರು ವರಾಶ್ರಮಸ್ವೀಕಾರವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಗುರುವರರ ಪರಮಾಜ್ಞೆಯನ್ನು “ತಥಾಸ್ತು” ಎಂದು ಶಿರಸಾ ಧಾರಣಮಾಡಿ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಶ್ರೀಪಾದಪದ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ದಂಡಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಣಮಾಡಿದರು. ಮತ್ತು ಪ್ರಶಂಸನೀಯತಮವಾದ ಪ್ರತಿವಚನವನ್ನು ನುಡಿದರು.

ಸನ್ಯಾಸಪರಿಗ್ರಹವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಜಸತೀಸಮ್ಮತಿಯು

ಸಾಧುವರ್ಯರಾದ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರ ಸಾಧ್ವೀಶಿರೋಮಣಿಗೆ ನಾಲ್ಕುವರ್ಷವಯಸ್ಸಿನ ಸುಕುಮಾರಾಂಗನಾದ ಕುಮಾರನು ಇದ್ದನು. ಮತ್ತು ಈ ವನಿತಾಶಿರೋಮಣಿಯು ದ್ವಿಮಾಸ ಪೂರ್ಣಗರ್ಭಧಾರಣ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಸಾಂಸಾರಿಕ ವಿಷಯಸುಖಾನುಭವದ ಆದಿಭಾಗವು. ಇಂತಹ ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಂತಾನನೇಂದುಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತಹ ಭಯಂಕರವಾದ ಸನ್ಯಾಸವು ನವಯುವತಿಯರಿಗೆ ಹೇಗೆತಾನೆ ಅನುಮೋದನೀಯವಾಗುವದು !

ರಾಮಾಚಾರ್ಯರು ತರುಣರಾದರೂ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಮರ್ಶಸಂಜಾತ-ವಿವೇಕಸಂಸಾರಾಸಾರತಾದಿಸಾರಜ್ಞಾನಭಾಸುರರಾದಕಾರಣ ವಿಷಯ-ವೈರಾಗ್ಯಭಾಗ್ಯವೇ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪರಮಪ್ರಿಯವಾದುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಆರ್ಯಜನಾದರಣೀಯಚರಿತಳಾದ ಭಾರ್ಯೆಯನ್ನು ವಿವಿಧೋಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ ಸನ್ಯಾಸಸ್ವೀಕಾರಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಅನಂತರ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

ರಾಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸನ್ಯಾಸಪ್ರದಾನವು

ಜಗದ್ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ರಾಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು.

ಪ್ರಣವಮಂತ್ರೋಪದೇಶವು

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಗುರುವರರು ಅಧಿಕಾರಿಯೋಗ್ಯತಾತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ತ್ರಿಮಾತ್ರಪೂರ್ವಾನಂತಮಾತ್ರಾನುಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ, ಜಗತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಿಷ್ಟನಾದುದರಿಂದ ಅಥವಾ ಬ್ರಹ್ಮನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಿಷ್ಟನಾದುದರಿಂದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವಾಚಕವಾದ ಓಂಕಾರಾಪರಪರ್ಯಾಯ ಪ್ರಣವ ಮಂತ್ರವೇ ಮುಂತಾದ ಪವಿತ್ರ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ನಯವಿನಯಾದಿ ಗುಣಾನ್ವಿತರಾದ ನೂತನಯತಿಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದರು.

ಯತ್ಯಾಶ್ರಮನಾಮಕರಣವು

ಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನಪರಿಪಾಲನದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತಸಮರ್ಥರಾದ ಗುರುವಾರ್ಯರು ನೂತನಯತಿಗಳ ಉತ್ತಮಾಂಗದಲ್ಲಿ (ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ) ರತ್ನವಜ್ರಾದಿ ಖಚಿತವಾದ ವ್ಯಾಸಮುಷ್ಟಿವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಸ್ಥಾಪನಮಾಡಿ ಶ್ರೀಮದುತ್ತರಾದಿಮೂರ್ತಿಯಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನಪರಿಪಾಲನಮಹಾಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧತೀರ್ಥರೆಂದು ನಾಮಕರಣಮಾಡಿದರು.

ಸತ್ಯಬೋಧರೆಂಬ ಅಭಿಧಾನವು ಅನ್ವರ್ಥಕನಾಯಿತು

ಸತ್ಯಃ ಬೋಧಃ ಎಂಬ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಮಾಣಭೂತ (ಯಥಾರ್ಥ) ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರಾದುದರಿಂದಲೂ, ಸತ್ಯಃ ಬೋಧಃ ಯಸ್ಮಾತ್ ಎಂಬ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯಿಂದ ನಿಜಪಾದಾಂಬುಜಭಜಕರಾದ ಜನಗಳಿಗೆ ಅಜ್ಞಾನ ಅನ್ಯಥಾಜ್ಞಾನನಿರಸನಪೂರ್ವಕ ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವವರಾದುದರಿಂದಲೂ ಸತ್ಯಬೋಧಃ ಎಂಬ ನಾಮಧೇಯವು ಅನ್ವರ್ಥಕವಾಗಿ ಶೋಭಿಸಿತು.

ರೀತ್ಯಂತರದಿಂದಲೂ ಸತ್ಯಬೋಧರೆಂಬನಾಮವು ಉಚಿತನಾಯಿತು

ಸಚ್ಚಿದ್ವಿಘ್ನ ಉತ್ತಮಂ ಬ್ರೂಯಾದಾನಂದಂ ತೀತಿ ವೈ ವದೇತ್, ಯೇತಿ ಜ್ಞಾನಂ ಸಮುದ್ದಿಷ್ಟಂ ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣಾನುಸಾರ ಉತ್ತಮಾನಂದಜ್ಞಾನ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ್ದರಿಂದ (ಸತ್ಯಂಬೋಧಯತೀತಿ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಃ) ಸತ್ಯಶಬ್ದವಾಚ್ಯ

ನಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ತತ್ವಜಿಜ್ಞಾಸುಜನಸಂದೋಹಕ್ಕೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರಾದುದರಿಂದಲೂ ಸತ್ಯ ಬೋಧರೆಂಬ ನಾಮವು ಅರ್ಥವತ್ತಾಯಿತು.

ನೂತನ ಯತಿಗಳು ಮಾತೃಂಡಮಂಡಲದಂತೆ ಶೋಭಿಸಿದರು

ಸತ್ಯಪ್ರಿಯದತ್ತ ಸತ್ಯಬೋಧನಾಮಧೇಯಶೋಭಿತರಾದ ಅಭಿನವ-ಭಿಕ್ಷುವರ್ಯರು (ನೂತನ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು) ಕಾಷಾಯವಸ್ತ್ರಧಾರಣಮಾಡಿ ಕೌಪೀನೋತ್ತರೀಯದಂಡಕಮಂಡಲುಮಾತ್ರದಿಂದವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿ ಕಟಕಕುಂಡಲಮುಕ್ತ ಮಾಲಾದ್ಯಾಭರಣಜಾಲಗಳಿಂದರಹಿತರಾಗಿದ್ದರೂ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಉದಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಬಾಲಸೂರ್ಯನಂತೆ ಸಹಜ ಪ್ರಭಾವಿಭಾಸಮಾನರಾದರು.

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧರ ಯತಿಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ-ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಅಶೇಷರೂ ಆನಂದಭರಿತರಾದರು

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಸನ್ಯಾಸಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ-ಸ್ವೀಕಾರಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಘನಾಂತವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿದ ವೇದ-ಪಾಠಕರ ಘನಗಂಭೀರವಾದ ವೇದೋಚ್ಚಾರಣಧ್ವನಿಯೂ ಕರ್ಣಾನಂದ ದಾಯಕವಾದವಾದ್ಯಗಳ ಮಂಗಳಧ್ವನಿಯೂ ದಿಗಂತವನ್ನುವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಮಿಳಿತರಾದ ಸಕಲಪ್ರಜೆಗಳೂ ಮಂಗಳಮಜ್ಜನಾದಿಗಳಿಂದ ಹೇಗೆ ಆನಂದಾನುಭವಮಾಡುವರೋ ಹಾಗೆ ಈ ಮಹೋತ್ಸವ ಅವಲೋಕನಧುರಂಧರರಾದ ಸಕಲಸುಜನರೂ ಆನಂದಬಾಷ್ಪಸಲಿಲಧಾರೆ ಯಿಂದ ಮಂಗಳಸ್ನಾನವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರು.

ಗುರುದತ್ತಂ ಗುರುಪದಂ ಪದಂ ಸಕಲಸಂಪದಾಂ |

ಸುತರಾಂ ಸತ್ಯಧಿಷಣಃ ಪ್ರತಿಪದ್ಯವಿದಿದ್ಯುತೇ ||

ತಾತ್ಪರ್ಯ:—ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ನಿಜಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಐಹಿಕಪಾರಲೌಕಿಕೋಭಯಸಂಪತ್ತುಗಳಿಗೂ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಮೋಕ್ಷಾಖ್ಯಾಚತುರ್ವಿಧವುರೂಪಾರ್ಥಗಳಿಗೂ ಹೇತುಭೂತವಾದ ವೇದಾಂತ

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನರೂಪವಾದ ಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನಪದವಿಯನ್ನು ಆದರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಂಗೀಕಾರಮಾಡಿ ವಿದ್ವದ್ವೃಂದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೋತ ಮಾನರಾದರು.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಯತೀಶ್ವರರ ಮುಮೂರ್ಷಾವಸ್ಥೆಯು

ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗಳಪ್ರೀತಿಯುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನಪದವೀ ಪರಿಪಾಲನಸ್ವಾಭಿಮತಯೋಗ್ಯಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಸನ್ಯಾಸಪ್ರದಾನ ಈ ಉಭಯ ಮನೋರಥಗಳೂ ಸಿದ್ಧಿಸಿದುದರಿಂದ ಧನ್ಯರಾದ ಜಗನ್ಮಾನ್ಯಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಾದಿ

ಸಚ್ಚಾಸ್ತ್ರಪಾರಾಯಣವು

ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥರು ತಮ್ಮ ಮುಮೂರ್ಷಾದಶೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಭಾಷ್ಯಾನುವ್ಯಾಖ್ಯಾನನ್ಯಾಯಸುಧಾದಿ ಸಚ್ಚಾಸ್ತ್ರಪಾರಾಯಣವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ನಿಜಶಿಷ್ಯವೃಂದಕ್ಕೆ ಆಜ್ಞಾ ಮಾಡಿದರು.

ಗುರುವರ್ಯರಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುಪಾದಾರವಿಂದದ್ವಂದ್ವದಲ್ಲಿ ಗುರು ಭಕ್ತಿಭರಿತರಾದ ಅಂತೇವಾಸಿಗಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರು ಗುರ್ವಾ-ಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಿಯಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಮಗ್ರಗ್ರಂಥಪಾರಾಯಣ ವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

[ಮುಂದುವರಿಯುವುದು]

೩೨ ರಾಗ : ನಾಟ ರುಂಪಿತಾಳ

ಶರಣು ಶರಣು || ಪ ||

ಶರಣು ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಶರಣು ಸಜ್ಜನರ ಭಯ
ಪರಿಹರಿಸು ಕರುಣಾಳು ಬಿನ್ನಪವ ಕೇಳು || ಅ ||

ವಾಸವಾಡ್ಯಮರನುತ ವನಜಸಂಭವನ ಸುತ
ನೀ ಸಲಹೊ ಕೈಲಾಸವಾಸ ಈಶ |

ಕ್ಷೇಶಮೋದಾದಿ ಸಮ ತಿಳಿಸು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ
ಶ್ರೀಶುಕ ದೂರ್ವಾಸ ಸ್ಫಟಿಕಸಮಭಾಸ || ೧ ||

ವೈಕಾರಿಕಾದಿತ್ರೈರೂಪ ನಿನ್ನಯ ಕೋಪ
ಶೋಕಕೊಡುವುದು ದೈತ್ಯಜನಕೆ ನಿತ್ಯ |
ಲಾಕಿಕಗಳೆಲ್ಲ ವೈದಿಕವಾಗಲೆನಗೆ ಮೈ-
ನಾಕೆ ಹೃತ್ಪುಮುದೇಂದು ಭಕ್ತಜನಬಂಧು || ೨ ||

ಪವಮಾನತನಯ ನಿನ್ನವರಲ್ಲಿ ಕೊಡು ವಿನಯ
ದಿವಸ ಸವನಗಳಲ್ಲಿ ಎನ್ನಿರವ ಬಲ್ಲಿ |
ಪವನದ್ವಿತಿಯರೂಪ ಸತತ ಎನ್ನಯಪಾಪ
ಅವಲೋಕಿಸದಲೆನ್ನ ಸಲಹೊ ಸುರಮಾನ್ಯ || ೩ ||

ಶೇಷನಂದನ ಶೇಷಭೂಷಣನೆ ನಿಶ್ಶೇಷ
ದೋಷರಹಿತ ತೋರು ಕರುಣವನು ಬೀರು |
ಶ್ರೀಷಣ್ಮುಖನ ತಂದೆ ಸತತ ನೀ ಗತಿಯೆಂದೆ
ಶೋಷಿಸು ಭವಾಮಯವ ಬೇಡುವೆನು ದಯವ || ೪ ||

ಗರ್ಗಮುನಿಕರಪದುಮಪೂಜ್ಯಚರಣಾಬ್ಜ ಮಮ
ದುರ್ಗುಣಗಳೆಣಿಸದಲೆ ಜಗದ ಮೇಲೆ |

ನಿರ್ಗತಾಶನ ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲನ ಸ-
ನ್ಮಾರ್ಗವನೆ ತೋರು ಈ ದೇಹ ನಿನತೇರು || ೫ ||

೩೩ ರಾಗ : ಪೂರ್ವಕಲ್ಯಾಣ ಅಟತಾಳಿ

ಸೋಮಶೇಖರ ತಾನೆ ಬಲ್ಲ || ಪ ||

ಶ್ರೀರಾಮನಾಮಾವೃತ ಸವಿಯನೆಲ್ಲ || ಅ ||

ಮದನಸಿಂಹನೆಂದು ಕುಣಿಕುಣಿದಾಡಲು

ಕೆದರಿದ ಕೆಂಜೆಡೆಗಳ ಪುಂಜದಿ |

ಒದಗಿದ ಗಂಗೆತುಂತುರು ಹನಿಗಳ ಕಂಡು

ಪದುಮಜಾಂಡಹಿತ ರಾಮರಾಮ ಎಂಬ || ೧ ||

ಆನಂದಜಲದ ಸೋನೆಗೆ ಲಲಾಟ-

ದಾನೇತ್ರ ಬಡಬಾನಲನಂತಿರೆ |

ಎನೆನ್ನ ಲಿಬಹುದು ಸುಖಸಾಗರದೊಳು

ತಾನೆದ್ದು ಮುಳುಗುತ ರಾಮರಾಮ ಎಂಬ || ೨ ||

ಶಿರದ ಗಂಗೆಯೆ ವರಅಗ್ನಿಣಿಯಾಗಿದೆ

ಸರಸಿಜಬಾಂಧವ ಚಂದಿರ ದೀಪ |

ಉರಿಗಣ್ಣಿನ ಹೊಗೆ ಧೂಪವನೇರಿಸಿ

ಕರಣವೆ ನೈವೇದ್ಯವೆಂದು ರಾಮ ಎಂಬ || ೩ ||

ಚಂದದ ಸ್ಪಟಿಕದ ಕರಡಿಗೆಯಲ್ಲಿವು

ಇಂದ್ರನೀಲದ ಚನ್ನ ಪುತ್ಥಳಿಯಂತೆ |

ಚಂದದಿ ತನ್ನಯ ಹೃದಯಮಧ್ಯದಿ ರಾಮ-

ಚಂದ್ರಹೊಳೆಯೆ ಶ್ರೀರಾಮರಾಮ ಎಂಬ || ೪ ||

ಐದುಮುಖಗಳಿಂದ ಹರಿಯ ಕೊಂಡಾಡಲು

ಸ್ವಾರ್ಥಿನಭೂಷಣ ಫಣಿಗಳೆಲ್ಲ |

ಮೋದದಿಂದಾಡಲು ಫಣಿಮಣಿಯಾಘಾತ-

ನಾದ ತಾಳವಾಗೆ ರಾಮರಾಮ ಎಂಬ || ೫ ||

ಒಮ್ಮೆ ಹರಿಯಗುಣ ಅಜಪೇಳಲಾ ಎಂಬ

ಒಮ್ಮೆ ನಾರದ ವಾಡೆ ತತ್ತ್ವ ಎಂಬ |

ಒಮ್ಮೆ ರಾಣಿಗೆ ಪೇಳಿ ಶಿರವನೊಲಿದಾಡುವ
ಒಮ್ಮೆ ತನ್ನೊಳು ನೆನೆಸಿ ರಾಮರಾಮ ಎಂಬ || ೬ ||
ಅರಸಂಜೆಯಕಂಜವುಂಜಗಳಲ್ಲಿಪ್ಪ
ಅರೆಮುಚ್ಚಿದ ಹದಿನೈದು ನೇತ್ರಗಳಿಂ |
ಹರಿಯ ಕೊಂಡಾಡುತ ಪಂಚಮುಖಗಳಿಂದ
ಸಿರಿಕೃಷ್ಣ ಮುಕುಂದ ನರಹರಿರಾಮ ಎಂಬ || ೭ ||

೩೪ ರಾಗ : ಮೋಹನ ಆದಿತಾಳ

ವೃಷಭನೇರಿದ ವಿಷಧರನ್ಯಾರೇ ಪೇಳಮ್ಮಯ್ಯ || ಪ ||
ಹಸುಳೆ ಪಾರ್ವತಿಯ ತಪಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದ
ಹಸನು ಜಟಾಮಂಡಲಧರನಮ್ಮ || ಅ ||
ಕೈಲಾಸವಾಸದ ಧೊರೆಯುವನಮ್ಮ-ಅದುಅಲ್ಲದೆ ಕೇಳಿ
ಬೈಲಸ್ತಶಾನದ ಮನೆಯಿವಗಮ್ಮ-ಸಂಕರ್ಷಣನೆಂದು
ಪೇಳಿಮಹಿಯೊಳು ಪೊಗಳುವರಮ್ಮ-ಇದು ನೈಜವಮ್ಮ ||
ನಾಲಿಗೆಸಾಸಿರಫಣಿಭೂಷಣನಮ್ಮ
ಹಲಧರನನುಗಜಗೆ ಮೊಮ್ಮಗನಮ್ಮ || ೧ ||
ಬಾಲೇದಾಕ್ಷಾಯಣಿ ಪತಿ ಇವನಮ್ಮ-ಮಾವನ ಯಾಗದಲಿ
*ಭಾಳ ಕೃತ್ಯಗಳ ನಡೆಸಿದನಮ್ಮ-ಸಾಗರದಲಿ ಬಂದ
ಕಾಳಕೂಟವ ಭಕ್ಷಿಸಿದನಮ್ಮ-ರಾಮನ ದಯವಮ್ಮ ||
ಮೇಲೆ ಉಳಿಯಲು ಶೇಷಗರಳವು
ನೀಲಕಂಠನೆಂದೆನಿಸಿದನಮ್ಮ || ೨ ||
ಇರುತಿರೆ ಹರ ವೈಕುಂಠಕೆ ಬರಲು-ತಾತಗೆ ವಂದಿಸುತ
ತರುಣೀರೂಪವ ನೋಡಬೇಕೆನಲು-ಹರಿ ತಾ ನಸುನಗುತ
ಕರೆದು ಸೈರಿಸಲಾರೆ ನೀ ಎನಲು-ಹಟಮಾಡುತಲಿರಲು ||

*ಬಹಳ

ಕರುಣಿಗಳರಸನು ಹರನ ಮನವ ನೋಡಿ

ತರಣಿ ಉದಯಕೆ ಬಾರೆಂದು ಕಳುಹಿದ || ೩ ||

ಅರುಣೋದಯಕೆ ಗಂಗಾಧರ ತಾ ಬರಲು-ಹದಿನಾರುವರುಷದ

ತರುಣೀರೂಪದಿ ಹರಿ ವನದೊಳಗಿರಲು-ಚರಣನಖಾಗ್ರದಿ

ಧರೆಯ ಬರೆಯುತ್ತಲಿ ಅವ ನಿಂತಿರಲು-ಸೆರಗಪಿಡಿಯೆ ಬರಲು ||

ಕರದಿ ಶಂಖ ಗದೆ ಚಕ್ರವ ತೋರಲು

ಹರನು ನಾಚಿ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ನಿಂತನು || ೪ ||

ಮಂಗಳಾಂಗನೆ ಮಾರಜನಕ-ನಾ ಮಾಡಿದತಪ್ಪು

ವ್ಯಂಗ್ಯವೆಣಿಸದಲಿರೊ ಯದುಕುಲತಿಲಕ-ವಕ್ಷದೊಳೊಪ್ಪುವ ನಿ-

ನ್ನಂಗನೆ ಅರಿಯಳು ನಖಮಹಿಮಾಂಕ-ಹೀಗೆನುತಲಿ ತವಕ ||

ರಂಗವಿತಲನ ಪದಂಗಳಪಿಡಿದು ಸಾ-

ಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ ಕೈಲಾಸಕೆ ನಡೆದ || ೫ ||

ಶ್ರೀ ಶೇಷದೇವರ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು

೩೫ ರಾಗ: ಪೂರ್ವಿ ತ್ರಿಪುಟತಾಳ

ಶೇಷದೇವ-ವಾರುಣೀಪತಿ ಪಾಹಿ || ಪ ||

ಶೇಷದೇವ ತ್ರೈಘೋಷಣಮುಖ ಪರಿ-

ಪೋಷಿಸು ಎಮ್ಮಭಿಲಾಷೆಯ ಸಲಿಸಿ || ಅ ||

ಭಜಿಸುವೆ ಸರ್ವದಾ ಸುಜನರಭೀಷ್ಟದ

ಸುಜನಾರಾಧಕ ಭುಜಗೋತ್ತಂಸ || ೧ ||

ಪುಣ್ಯಚರಿತ ಸುಶರಣ್ಯನೆ ಸುಬ್ರ-

ಹ್ಮಣ್ಯದೇವ ಕಾರುಣ್ಯಮೂರುತಿ || ೨ ||

ವಾರುಣಿಮುಖಸರೋರುಹದಿನಕರ

ತೋರು ತವಾಂಘ್ರಿ ಮಹೋರಗರಾಜ || ೩ ||

ಪನ್ನ ಗಾಶನವಾಹನ ಪತಿತಪಾವನವಾಹನ
 ಸನ್ನ ತಿಪಭಕ್ತರನು ಸಲಹುವ ವಾಹನ |
 ಪನ್ನ ಗಾದ್ರಿನಿವಾಸ ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲಗೆ
 ಉನ್ನತಪ್ರಿಯವಾದ ಶ್ರೀ ಗರುಡವಾಹನ || ೫ ||

ಶ್ರೀ ಭಾರತೀದೇವಿಯ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು

೩೮ ರಾಗ : ಸುರಟಿ ಆದಿತಾಳ

ಭಾರತಿ ಭಕುತಿಯನು ಕೊಡುವುದು
 ಮಾರುತಪತಿ ನೀನು || ಪ ||
 ಭಾರತಿಭಕುತಿಗೆ ಸಾರಥಿಯಾಗಿ ನೀ
 ಪೂರತಿಕರಪಿಡಿ ಮಾರುತನರಾಣಿ || ಅ ||
 ಸುರರ ಸತಿಯರಿಗೆ, ಧರೆಯೊಳವ
 ತರಿಸಿ ಶಾಪಪರಿದೆ |
 ದರುಶನಮಾತ್ರದಿ ವರವಿತ್ತು ಅವರಿಗೆ
 ಪರಿಹರಿಸಿದೆ ಬಂದ ದುರಿತಗಳನು ತಾಯೆ || ೧ ||
 ಜ್ಞಾನಶುಭಕಾಯಳೆ, ಸಜ್ಜನರಿಗೆ
 ಜ್ಞಾನಪ್ರದಾಯಕಳೆ |
 ಮಾನವಜನುಮದಿಂದೇನು ಸಾಧನವುಂಟು
 ನ್ಯೂನಮಾಡಿಸದೆ ನಿದಾನದಿ ಪಾಲಿಸೆ || ೨ ||
 ನಂಬಿದೆ ನಿನ್ನ, ಪದಯುಗ-
 ದಿಂಬುತೋರನಗೆ |
 ಕಂಬುಚಕ್ರಾಂಕಿತ ಗೋಪಾಲನಿಲನ
 ಅಂಬಕದಲಿ ನೋಳ್ವ ಸಂಭ್ರಮ ಪಾಲಿಸೆ || ೩ ||

೩೯ ರಾಗ : ತೋಡಿ ಆದಿತಾಳ

ಶ್ರೀಮಾರುತನ ಮಾನಿನಿ-ಭಾರತೀದೇವಿ
 ಆ ಮಹಾಭಕುತಿಗಭಿಮಾನಿ || ಪ ||

ಕಾಮಾಂತಕಸುತ್ರಮಕಾಮರವಿ-
 ಸೋಮವಿನುತೆ ಮದಸಾಮಜಗಮನೆ || ೮ ||
 ನೀಲಕುಂತಳೆ ಮೋಹನ್ನೆ-ಸುವಾಣಿ ಚೆನ್ನೆ
 ಬಾಲಾರ್ಕತಿಲಕರನ್ನೆ |
 ಫಾಲವಿಶಾಲೆ ಗುಣರನ್ನೆ-ಕುಂದರದನೆ
 ಮೂರ್ಲೋಕದೊಳು ಪಾವನ್ನೆ ||
 ಕಾಳವ್ಯಾಳವೇಣಿ ಮೇಲೆ ರ್ಯಾಗಟಿ ಪೊ-
 ನ್ನೋಲೆ ಚವುರಿಗೊಂಡ್ಯ ಹೆರಳು ಭಂಗಾರ ಕು-
 ಟ್ತಲಚಂಪಕನಾಸಿಕ ನೀಲೋ-
 ತ್ಪಲನೇತ್ರಳೆ ಪಾಂಚಾಲಿ ಕಾಳಿ ನಮೋ || ೧ ||
 ಪೊಳೆವ ಕೆಂದುಟಿ ನಸುನಗೆ-ಪತ್ತುದಿಕ್ಕಿಗೆ
 ಬೆಳಕು ತುಂಬಿರಲು ಮಿಗೆ |
 ಥಳಕು ವೈಯಾರದ ಬಗೆ-ಮೂಗುತಿ ಸರಿಗೆ
 ಸಲೆ ಭುಜಕೀರ್ತಿ ಪಟ್ಟಿಗೆ ||
 ಥಳಥಳಿಸುವ ಕೊರಳೊಳು ತ್ರಿವಳಿ ನ್ಯಾ-
 ವಳಿ ತಾಯಿತು ಸರಪಳಿಯ ಪದಕ ಪ್ರ-
 ವಳ ಮುತ್ತಿನ ಸರಪಳಿಗಳು ತೂಗಲು
 ಎಳೆ ಅರುಣನ ಪೋಲುವ ಕರತಳದ || ೨ ||
 ಕಡಗಕಂಕಣಮಣಿದೋರೆ-ದೋಷವಿದೂರೆ
 ಝಡಿತದುಂಗುರ ಶೃಂಗಾರೆ |
 ಮುಡಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆ ವಿಸ್ತಾರೆ-ಕಂಚುಕಥರೆ
 ಉಡಿಗೆ ಶ್ವೇತಾಂಬರ ನೀರೆ ||
 ಬಡನಡುಕಿಂಕಣಿ ನಿಡುತೋಳ್ಳದಳಿಯ
 ತೊಡೆ ಪದದಂದಿಗೆ ಉಡುಗೆಯಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತ
 ಪೊಡವಿಗೊಡೆಯನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲನ
 ಅಡಿಗಳರ್ಚಿಪುದಕೆ ದೃಢಮನ ಕೊಡುವಳೆ || ೩ ||

ಅಸಿತವಸನ ಹಲಮುಸಲಾಯುಧಧರ
ದ್ವಿಸಸ್ರೇಕ್ಷಣ ಸುಶರಣಪಾಲ || ೪ ||
ಪಾತಾಳಪವುರುಹೂತನುತ ಜಗ-
ನ್ನಾಥವಿಠಲನ ಪ್ರೀತಿವಿಷಯನೆ || ೫ ||

೩೬ ರಾಗ : ಕಾಂಬೋದಿ ರುಂಪಿತಾಳ

ಬಲುರವ್ಯವಾಗಿದೆ ಹರಿಯ ಮಂಚ || ಪ ||
ಯಲರುಣಿಕುಲರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಮಂಚ || ಅ ||
ಪವನತನಯಮಂಚ ಪಾವನತರಮಂಚ
ಭುವನತ್ರಯವಪೋತ್ತ ಭಾರಿಮಂಚ |
ಕಿವಿಗಳಿಲ್ಲದ ಮಂಚ ಶ್ರೀನಿಕೇತನಮಂಚ
ಶಿವರೂಪದಲಿ ಹಿಂದೆ ಹರಿಯನೊಲಿಸಿದ ಮಂಚ || ೧ ||

ನೀಲಾಂಬರವನುಟ್ಟು ನಳನಳಿಸುವ ಮಂಚ
ನಾಲಿಗೆ ಎರಡುಳ್ಳ ನೈಜಮಂಚ |
ನಾಲ್ವತ್ತುಕಲ್ಪದಿ ತಪವ ಮಾಡಿದ ಮಂಚ
ತಾಲಮುಸಲಹಲವ ಪಿಡಿದಿರುವ ಮಂಚ || ೨ ||

ರಾಮನನುಜನಾಗಿ ರಣವ ಜಯಿಸಿದ ಮಂಚ
ತಾಮಸರುದ್ರನನು ಪಡೆದ ಮಂಚ |
ಭೀಮಾವರಜನೊಳು ಆವೇಶಿಸಿದ ಮಂಚ
ಜೀಮೂತಮಂಡಲವ ತಡೆಗಟ್ಟಿದ ಮಂಚ || ೩ ||

ಜೀವನಾಮಕನೆನಿಸಿ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿ ಹರಿಯ
ಸೇವಿಸಿ ಸುಖಿಸುವ ದಿವ್ಯಮಂಚ |
ಸಾವಿರಮುಖದಿಂದ ತುತಿಸಿ ಹಿಗ್ಗುವ ಮಂಚ
ದೇವಕೀಜಠರದಿಂದ ಸೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ಮಂಚ || ೪ ||

ವಾರುಣೀದೇವಿಗೆ ವರನೆನಿಸಿದ ಮಂಚ
 ಸಾರುವ ಭಕುತರ ಸಲಹೊ ಮಂಚ |
 ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿಜಗನ್ನಾಥನಿತ್ಯಲನ ನಿ-
 ಹಾರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಿಮಲಶೇಷಮಂಚ || ೫ ||

ಶ್ರೀ ಗರುಡದೇವರ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು

೩೭ ರಾಗ : ಕಾಂಬೋದಿ ರುಂಪತಾಳ

ಅತಿಶೋಭಿಸುತಿದೆ ಶ್ರೀಪತಿವಾಹನ || ಪ ||
 ಚತುರದಶಲೋಕದಲಿ ಅಪ್ರತಿವಾಹನ || ಅ ||
 ವಿನತೆ ಕಶ್ಯಪಮುನಿಗೆ ತನಯನೆನಿಸಿದ ವಾಹನ
 ಅನುಜರನು ಕದ್ದೊಯ್ದ ಅತ್ಯಾಡ್ಯವಾಹನ |
 ವನಧಿಮುಘ್ನದಿ ನಾವಿಕರ ಭಕ್ಷಿಸಿದ ವಾಹನ
 ಜನಕನಾಜ್ಞದಿ ಕೂರ್ಮಗಜರನುಂಗಿದ ವಾಹನ || ೧ ||
 ಕುಲಿಶಪಾಣಿಯಕೂಡೆ ಕಲಹಮಾಡಿದ ವಾಹನ
 ಒಳಹೊಕ್ಕು ಪೀಯೂಷತಂದ ವಾಹನ |
 ಮಲತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳನು ಮರುಳುಗೊಳಿಸಿದ ವಾಹನ
 ಬಲಿರಾಯ ವೈದ ಮಕುಟವ ತಂದ ವಾಹನ || ೨ ||
 ಕಾಲನಾಮಕನಾಗಿ ಕಮಲಭವನಲಿ ಜನಿಸಿ
 ಕಾಲಾತ್ಮಹರಿಯ ಸೇವಿಪ ವಾಹನ |
 ಕಾಳಗದಿ ಕಪಿವರರ ಕಟ್ಟುಬಿಡಿಸಿದ ವಾಹನ
 ನಾಲಖಿಲ್ಕರ ಪಿಡಿದ ವರವಾಹನ || ೩ ||
 ಕೂಪಾರದೆಡೆಗೆ ಮಂದರವೈದವಾಹನ ನಿಜ-
 ರೂಪದಿಂದ ಸೇವೆಯಗೈದವಾಹನ |
 ಆ ಪಿತೃಗಳಿಗಮೃತಪ್ರಾಪ್ತಿಸಿದ ವಾಹನ
 ಸೌಪರ್ಣಿಕಪತಿಯೆಂಬ ಹೊಂಬಣ್ಣ ವಾಹನ || ೪ ||

ತನುಜಠರವು ಜಾಡ್ಡ ವಿಸುಳಿನಾಭಿಯು
ಘನಸ್ತನಯುಗಳ ಚಂದನಲೇಪಿತಳೆ || ೨ ||
ದುಂಡುಮುತ್ತಿನಕೊರಳಹಾರ—ಮಿಣಿಮಿಣಿಸುವಲು
ದ್ವಂದಮನೋಹರ ಹೊನ್ನಿನಸರ—ಕರಿರಾಜಪೋತನ
ಸೊಂಡಲಿನಂತೆ ಭುಜದಭಾರ—ನಡೆವ ವಯ್ಯಾರ ||

ಮಂಡಿತವಾದಕಂಕಣತೊಳ್ಳಳೆಗಳು
ದುಂಡುಹವಳಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟು ಮುದ್ರಿಕೆಯು || ೩ ||

ನಸುನಗೆಮುಖವು ನಾಸಾಭರಣ—ಎಸೆವಕಪೋಲ
ಹೊಸಕುಂದಣ ಚಳತುಂಬುಳ್ಳಶ್ರವಣ—ಬಿಸಜದಳದಂತೆ
ಲಸಿತಕರ್ಣಾಂತವಾದ ನಯನ—ತಿಲಕದ ಹಸನ ||
ಶಶಿಸೂರ್ಯರ ಆಭರಣ ಸುಶೋಭಿತೆ
ಕುಸುಮಮುಡಿದ ಮೂರ್ಧ್ನಜವುಳ್ಳವಳೆ || ೪ ||

ಶೃಂಗಾರವಾದ ಜಡೆಭಂಗಾರ—ಹೊಂಗೇದಿಗೆಮುಡಿದ
ಭಂಗಾರದ ಹೆರಳಿನರಾಕಟವರ—ಭೃಂಗದಸ್ವರ
ಹಿಂಗದೆ ಭಕ್ತರ ಸಲಹುವಭಾರ—ಕಂಗಳಮನೋಹರ ||
ರಂಗಪುರಂದರವಿಠಲರಾಯನ
ಮಂಗಳಮೂರ್ತಿಯ ತೋರೆ ಶುಭಾಂಗಿ || ೫ ||

೪೨ ರಾಗ: ವಸಂತಭೈರವಿ ಅದಿತಾಳ

ವಾಣೀ ನೀ ತೋರೆ ವಾರಿಜನಾಭನ—ಮಹಲಭನ
ನಿತ್ಯಶುಭನ—ಭಾನುಸನ್ನಿಭನ || ಪ ||
ಕ್ಷೋಣಿಯೊಳಗಣಪ್ರಾಣಶ್ರೇಷ್ಠ ಜಗ-
ತ್ರಾಣನತೋರಿಸೆ ಭಾನುಸನ್ನಿಭಳೆ || ಅ ||
ಜೈತನ್ಯರಾಣಿ ಪುಸ್ತಕರಾಣಿ—ಸುನೀಲವೇಣಿ
ಅತ್ಯಂತಮಹಿಮಾಗುಣಗಣಶ್ರೇಣಿ—ತ್ರಿಲೋಕ್ಯಜನನಿ ||

ಸತ್ಯವ ತೋರುತ ನಿತ್ಯೋಪಾದಿಲಿ
 ದೈತ್ಯರ ಮರ್ದಿಸಿ ಮುಕ್ತಿಯ ಕೊಡುತಿಹ
 ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪಳೆ ನಿತ್ಯದಿ ಪೂಜಿವೆ
 ತ್ವತ್ಪಾಪಾಂಬುಜವಿತ್ತು ನೀ ಸಲಹೆ || ೧ ||
 ನಾಲಿಗೆಯಲಿ ಬಂದುನಿಂತು—ದಯದಿಂದ ಇಂದು
 ಶ್ರೀಲೋಲಹರಿಯೆ ದೈವವೆಂದು—ಕೊಂಡಾಡೆ ಮುಂದು—
 ಬೀಳುವ ಭವಣೆಯ ಕಾಲಹಿಂಗಿಸಿ ವಿ-
 ಶಾಲಮತಿಯ ಕೊಟ್ಟು ಆಳುಗಳೊಡನೆ ಸು-
 ಶೀಲಜ್ಞಾನವಿತ್ತು ಅಲಸ್ಯಮಾಡದೆ
 ಶೀಲಮುಕ್ತಿಗನುಕೂಲವಾಗುವುದಕೆ || ೨ ||
 ಜನ್ಮಬಂದಿದೆ ಕಡೆಗೆಮಾಡು—ದಯದಿಂದ ನೋಡು
 ಘನ್ನ ಕೀರ್ತಿವಂತೆ ಅಭಯವ ನೀಡು—ನಿನಗಿಲ್ಲ ಈಡು ||
 ಕನಸಿಲಿ ಮನಸಿಲಿ ಮನಸಿಜನಯ್ಯನ
 ನೆನೆಸುವ ಭಾಗ್ಯವನನುದಿನ ಕೊಟ್ಟು
 ಘನಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ವಿಜಯವಿಠಲನಂಘ್ರಿ-
 ವನಜತೋರಿ ಸನ್ನೋದವ ನೀಯೆ || ೩ ||

೪೩ ರಾಗ: ಧನ್ಯಾಸಿ ಅದಿತಾಳ

ಶಾರದೆಯೇ ಕರುಣಾವಾರಿಧಿಯೇ || ಪ ||
 ಸಾರಾಂಶವಚನಕೊಟ್ಟು ಸಲಹೆ ಎನ್ನನು ತಾಯೇ || ಅ ||
 ಚಂದ್ರಕಿರಣಪೋಲ್ವಳೆ ಜಗದಂಬೆ ನಾನು ನಿನ್ನ
 ಕಂದ ಎನ್ನ ಮತಿಗೆ ಸಾಕಾರವಾಗಿರು ಎಂಬೆ || ೧ ||
 ಸರಸೀರುಹದಳನೇತ್ರ ಸಾಮಜಸಮಯಾತ್ರಿ
 ಪರಮಪಾವನಚರಿತ್ರೆ ನೀ ಗತಿ ಜಗಕೆ ಮಿತ್ರ || ೨ ||
 ಅಜನ ಪಟ್ಟದರಾಣಿ ಅಂಬುಜಪಲ್ಲವಪಾಣಿ
 ವಿಜಯವಿಠಲನ ಸೊಸೆ ಮುದ್ದುವಾಣಿಯೆ || ೩ ||

೪೦ ರಾಗ : ಶಂಕರಾಭರಣ ಅಟಿತಾಳ

ಭಾರತಿ-ಮಜ್ಜನನಿ-ಭಾರತಿ || ಪ ||
 ಭಾರತಿ ಭರತನರ್ಧಾಂಗಿ-ಕರು-
 ಣಾರಸಪೂರಿತಾಪಾಂಗಿ-ಆಹ |
 ತಾರಹ್ಯಪ್ರಮುಖ ವೈಕಾರಿಕದೇವಗ-
 ಣಾರಾಧಿತಾಂಘ್ರಿಸರೋರುಹ ಪಾಲಿಸೆ || ಅ ||

ವಿದ್ಯುನ್ನಾಮಕೆ ವಿಧಿಜಾತೇ-ಕೃತಿ-
 ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಜಠರಸಂಭೂತೇ-ಅನ-
 ವದ್ಯ ಸದ್ಗುಣಗಣವ್ರಾತೇ-ಬ್ರಹ್ಮ-
 ವಿದ್ಯವ ಪಾಲಿಸು ಮಾತೆ-ಆಹ ||
 ಬುದ್ಧಾಭಿಮಾನಿಯೆ ಸದ್ವೈಜಾತನವೆತ್ತ
 ಶ್ರದ್ಧಾನಾಮಕೆ ಅನಿರುದ್ಧನ ತೋರಿಸೆ || ೧ ||

ಗುಣತ್ರಯಾತ್ಮಕವಾದ ಲಿಂಗ-ದೊಳ-
 ಗಣುರೂಪಳಾಗಿ ತುರಂಗ-ಮುಖ
 ಅನಲಾಂತರ್ಗತಪಾಂಡುರಂಗ-ನಂಘ್ರಿ-
 ವನಜಯುಗಳ ಮತ್ತಭ್ಯಂಗ-ಆಹ ||
 ಎನಿಸಿ ತತ್ತ್ವಕಾರ್ಯ ಅನಿರುದ್ಧದೇಹಸ್ಥ
 ಅನಿಮಿಷರೊಳು ಪೊಕ್ಕು ದ್ವಿನವರೂಪದಿಮಾಳ್ವೆ || ೨ ||

ಕಾಳಿ ದ್ರೌಪದಿ ಶಿವಕನ್ಯಾ-ಮನ್ಮ-
 ನಾಲಯದೊಳು ನಿಲ್ಲಿ ಘನ್ನ-ಪ್ರಾಜ್ಞ-
 ಮೌಳಿಮಣಿಯೆ ಸುಪ್ರಸನ್ನ-ಪರಿ-
 ಪಾಲಿಸು ನಂಬಿದೆ ನಿನ್ನ-ಆಹ ||
 ಶೈಲಜೆಶ್ಯಾಮಲೆಪಾಲೋಮಿಲುಷೇರಿಂದ
 ಓಲಗಕ್ಕೆಕೊಂಬ ಕಾಲಾಭಿಮಾನಿಯೆ || ೩ ||

ವಂದಿವೆ ನಿನಗಿಂದ್ರಸೇನಾ-ನಳ-
 ನಂದಿನಿ ಕರುಣಿಸು ಜ್ಞಾನ-ಶ್ರೀಮು-
 ಕುಂದನ ಪರಮಕಲ್ಯಾಣ-ಗುಣ-
 ಸಿಂಧುವಿನೊಳಗೆ ಪಾರೀನ-ಆಹ ||
 ದಂದದಿಚರಿಸುವ ಗಂಧವಾಹನರಾಣಿ
 ಸಿಂಧೂರಗಮನೆ ಪುರಂದರಾರಾಧಿತೆ || ೪ ||

ನಿಗಮತತಿಗಳಭಿಮಾನಿ-ನಿನ್ನ
 ಪೊಗಳಲೆನ್ನೊ ಶವೆ ಕಲ್ಯಾಣಿ-ಆ ಪ-
 ನ್ನ ಗರಾಜಸಹಸ್ರವಾಣಿ-ಯಿಂದ
 ಬಗೆಬಗೆ ತುತಿಪ ಸುಶ್ರೋಣಿ-ಆಹ ||
 ಮುಗಿವೆ ಕರಗಳೆನ್ನ ವಗುಣಗಳೆಣಿಸದೆ
 ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲನಂಘ್ರಗಳ ಧ್ಯಾನವನೀಯೆ || ೫ ||

೪೦ ರಾಗ : ವಸಂತಭೈರವಿ ಆದಿತಾಳ

ನಲಿದಾಡೆ ಎನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯಮೇಲೆ—ಸರಸ್ವತಿದೇವಿ || ಪ ||
 ಸಲಿಲಜೋದ್ಭವನ ವದನನಿಲಯಳೆ
 ಇಳೆಯೊಳಪ್ರತಿಮಗುಣಾಂಬುಧಿ ತಾಯೆ || ಅ ||
 ಘಲುಘಲುಘಲುಗೆಜ್ಜೆಯನಾದ—ಭಳಿಭಳಿರೆ ನಿಮ್ಮ
 ಹೊಳೆವೋಬೆರಳುಂಗುರ ಕೆಣಿಕೆಣಿನಾದ—ಎಳೆಯಮಾವಿನ
 ತಳಿರವೋಲುವ ದಿವ್ಯಪಾದ—ಚಿಲ್ವಪೆಂಡೆಯಭೇದ ||
 ನಲಿನ ಯುಗಳಜಂಘೆಜಲಗುಳ್ಳೆಯಂತೆಜಾನು
 ಥಳಥಳಿಸುತ ತೊಡೆಹೊಳೆವ ಸುಗುಣಿಯೆ || ೧ ||

ದಿನಕರಕೋಟಿತೇಜದಿ ಹೊಳೆವ—ಅನುಪಮವಾದ
 ಕನಕವಸನದಿಂದ ಎಸೆವ—ಘನವಾದ ಜಘನ
 ಗಗನದಂದದ ಸುಂದರಕಟೆಯಲಿ ಮೆರವ—ಮಣಿದಾಮವಿಭವ ||

ಅರ್ಜುನ—ಹೇ ಕೇಶವ! ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳೇನು? ಅಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದವನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುವಿ. ಆದರೆ, ಶುಕಾಚಾರ್ಯರೇ ಮೊದಲಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಸಹ ಬಾಹ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳವರೆಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಅಚಂಚಲವಾದ ಮನಸ್ಸು ಅನ್ಯವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲೆಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗುವುದು? ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದು ಆನಂದಿಸುವನೆಂಬ ಲಕ್ಷಣವನ್ನುಳಿದು, ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಯ ಇತರ ವ್ಯವಹಾರಯೋಗ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸು. ಯಾವ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಯಾವನೊಬ್ಬನು ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದ ಜ್ಞಾನಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು? ಅಂಥ ಜ್ಞಾನಿಯು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬಾಹ್ಯವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತನಾಗುವನು? ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನಭ್ಯವಾದ ಪರಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾದವನು ಮಾತನಾಡುವುದು, ಕೂಡುವುದು, ನಿಲ್ಲುವುದು, ನಡೆವುದು ಮುಂತಾದ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಏತಕ್ಕಾಗಿ ತೊಡಗುವನು? (೫೪)

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ— ಸಿದ್ಧವಾದ ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನವುಳ್ಳವನಾದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಯು ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವನು. ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞನು ಬಾಹ್ಯವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತನಾಗುವನೆಂಬ ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ನಂತರ ಉತ್ತರಿಸುವೆನು. ಆತನ ವ್ಯವಹಾರೋಪಯೋಗಿಯಾದ ಇತರ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಿಯು ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತಾನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞನು ಮನೋಗತವಾದ ಸರ್ವಕಾಮಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ, ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟ ಚಿತ್ತವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಆತನ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದಲೇ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿರುವನು.

ಅರ್ಜುನ—ಮನೋಗತವಾದ ಕಾಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನೆಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವೇನು? ಮನೋಗತವಾಗದ ಕಾಮವಿದೆಯೇ? ಮತ್ತು ಸರ್ವಕಾಮಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದೆಂದರೇನು? ಭಗವತ್ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಕಾಮಗಳನ್ನೂ ಬಿಡುವುದೇ?

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ—ಅರ್ಜುನ! ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆ; ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ಕಾಮಪರಿತ್ಯಾಗವೆಂಬುದರಿಂದ ಕ್ರೋಧವೇ ಮೊದಲಾದ ಇತರ ದೋಷಗಳನ್ನೂ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಕಾಮವೆಂದರೆ ನಿಷಿದ್ಧವಿಷಯಭೋಗಲಾಲಸೆಯು. ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಯು ನಿಷಿದ್ಧ ಸರ್ವಕಾಮಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವನು. ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ನಿಷಿದ್ಧ ಕಾಮಾದಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾದವುಗಳು ಮತ್ತು ಎರಡೂ ಮನೋಗತವಾದವುಗಳು. ಪರಮಾತ್ಮವಿಷಯಕಜ್ಞಾನವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಲು, ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾದ ಕಾಮಾದಿಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ತೊಲಗುವುವು. ಆವರೆಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದ್ದ ನಿಷಿದ್ಧ (ಅತವಿವ ವಿರುದ್ಧ) ಕಾಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ 'ಮನೋಗತ' ವಾದ ಕಾಮಗಳೆಂದು ಹೇಳಿದುದು. ಭಗವತ್ಸಂಬಂಧವಾದ ಸತ್ಕಾಮಗಳು (ಅನಿಷಿದ್ಧಕಾಮಗಳು) ಜ್ಞಾನದೊಂದಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿರತಕ್ಕವುಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಕಲ ವಿರುದ್ಧಕಾಮಾದಿ ಪರಿತ್ಯಾಗಪೂರ್ವಕವಾದ ಭಗವದೇಕಚಿತ್ತತ್ವದಿಂದ ಲಭಿಸುವ ಸಂತೋಷವೇ ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞನ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ತಿಳಿ. ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಿಗಳು ಈ ಮೊದಲಾದ ನಾನು ಹೇಳುವ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜ್ಞಾನಿಗಾದರೋ ಅವು ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುವು. (೫೫)

ಅರ್ಜುನ—ಕಾಮಶಬ್ದದಿಂದ ಸೂಚಿತವಾದ (ಉಪಲಕ್ಷಿತವಾದ) ಇತರ ದೋಷಪರಿತ್ಯಾಗವೆಂಬ ಜ್ಞಾನಿಲಕ್ಷಣಗಳಾವುವು?

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ—ದುಃಖಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಉದ್ವೇಗಹೊಂದದಿರುವುದು; ವಿಷಯಸುಖಗಳನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸದಿರುವುದು; ರಾಗ, ಭಯ, ಕ್ರೋಧಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿರುವುದು; ಭಗವದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಮರೆಯದಿರುವುದು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞನ ಲಕ್ಷಣಗಳು. ಅಶುಭವಾದುದನ್ನು ಶುಭಕರವೆಂದು ಮೋಹಿಸುವುದು ರಾಗವು. ಜ್ಞಾನಿಯು ಇದರಿಂದ ರಹಿತನು. ಶುಭಗುಣಪೂರ್ಣನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಿಯು ಸದಾ ರತನಾಗಿಯೇ ಇರುವನು. (೫೬)

ಅರ್ಜುನ—ಜ್ಞಾನಿಗೆ, ರಾಗ, ಭಯ ಕ್ರೋಧಗಳಿಲ್ಲದಿರಲು ಕಾರಣ ವೇನು?

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ—ಜ್ಞಾನಿಯು ಸರ್ವವಿಷಯಕಸ್ನೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವನು. ಅದರಿಂದಲೇ ಶುಭಾಶುಭಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದರೂ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ದ್ವೇಷಭಾವಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರೀತಿ ದ್ವೇಷಭಾವಗಳೇ ರಾಗ, ಭಯ, ಕ್ರೋಧಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವು. (೫೭)

ಜ್ಞಾನಿಯು, ಶ್ರೋತ್ರಾದಿ ಎಲ್ಲ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಉಪಸಂಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿರುವನು. ಅಶುಭ ವಿಷಯಗಳಿಂದ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸೆಳೆದು ಹಿಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವನು. ಶುಭವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೊಳಿಸುವನು. ಈ ವಿಧವಾದ ಶಕ್ತಿಯು ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಮಾತ್ರ; ಸಾಧಕನಿಗಿಲ್ಲ. (ಸಾಧಕ=ಜಿಜ್ಞಾಸು-ಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುವವನು). ಆಮೆಯು (ಕೂರ್ಮ) ತನ್ನ ಬೆನ್ನುಚಿಪ್ಪಿನೊಳಗೆ, ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ನಿರ್ಭಯದಿಂದ ಅಸಾಯರಹಿತವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುವಂತೆ, ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಉಪಸಂಹಾರವು (ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು) ಸಹಜವಾಗಿ ಸಿದ್ಧವು ಮತ್ತು ನಿರ್ಭಯದಿಂದ ಭಗವದ್ಭಾವದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ದೋಷಲೇಪವಿಲ್ಲದವನಾಗಿರುವನು. (೫೮)

ಅರ್ಜುನ—ವಿಷಯ ಭೋಗಪರಿತ್ಯಾಗದಿಂದ ಕಾಮಾದಿಗಳ ಜಯವೂ ಅದರಿಂದ ಜ್ಞಾನವೂ ಲಭಿಸುವುದಾದರೆ, ಎಲ್ಲರೂ ಏಕೆ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಪಾರ್ಥ! ಕಾಮಾದ್ಯುಪದ್ರವಗಳ ಪರಿಹಾರವು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ತಮ್ಮಿಂದ ಭೋಗಯೋಗ್ಯವಾದ ಶಬ್ದರೂಪರಸಾದಿ ವಿಷಯಗಳು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಬಾಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಅವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಬಾರದು. ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದರೂ ಅವುಗಳ

ಎದುರಾಗುವಂತೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅಪಹರಿಸಬಾರದು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದರೂ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಷಯರಾಗುವು ಹುಟ್ಟಬಾರದು. ಹೀಗಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಜೀವಾತ್ಮನು ಕೋಭೆಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಇಂದ್ರಿಯಜಯವು. ಈ ವಿಧವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಜಯವು, ಬಾಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಭೋಗಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದು ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಷಯರಾಗವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವುದು, ಎಂಬ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರದ ಸಾಧನಗಳಿಂದ ಲಭಿಸುವದೆಂದು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಬಹುದು. ಇವೆರಡು, ಜಿಜ್ಞಾಸುವಿಗೆ ನಿರಾಹಾರ ದಿಂದಲೂ, ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನದಿಂದಲೂ ದೊರೆಯುವುದು. ಹೀಗೆ ಹೇ ಪಾರ್ಥ! ಇಂದ್ರಿಯಜಯವು ಮಹಾಪ್ರಯತ್ನಸಾಧ್ಯವಾದುದು. ನಿರಾಹಾರವೆಂದರೆ ಚಕ್ಷುರಾದಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಭೋಗ್ಯವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸದಿರುವುದು. ನಿರಾಹಾರದಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಭೋಗಶಕ್ತಿಯು ನಿವೃತ್ತವಾಗುವುದಲ್ಲದೇ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯು ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮನ ದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ವಿಷಯ ರಾಗವೆಂಬ ಈ ರಸವು ದೇಹಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗುವುದು. ಅಲ್ಲದೇ ಪಂಚಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮಧ್ಯೆ ರಸನೇಂದ್ರಿಯವು ಬಹು ಪ್ರಬಲ ವಾದುದು. ಇತರ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಭೋಗಶಕ್ತಿಯೂ, ಮಾನಸಿಕ ಭೋಗೇಚ್ಛೆಯೂ ನಿರಾಹಾರದಿಂದ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿವೃತ್ತಿ ಹೊಂದಿದರೂ ರಸನೇಂದ್ರಿಯದ ಭೋಗಶಕ್ತಿಯೂ ಮಾನಸಿಕ ಭೋಗೇಚ್ಛೆಯೂ ಭಗವದ್ದರ್ಶನದಿಂದ ಮಾತ್ರ ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ನಾಶಹೊಂದಬಲ್ಲದು. (೫೯)

ಅರ್ಜುನ— ಇಂದ್ರಿಯಜಯಸಂಪಾದನೆಗೆ ನಿರಾಹಾರರೂಪ ಮಹಾಪ್ರಯತ್ನವೇಕೆ ಅವಶ್ಯಕ? ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ದುರ್ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿ ಸದ್ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುವದೆಂಬ 'ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ'ವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಯತ್ನಗಳಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ಬ್ರಹ್ಮಾ ಪರೋಕ್ಷವಾದರೂ ಏತಕ್ಕೆ? ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ ವಿವೇಕಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಷಯಲಾಲಸೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ—ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರಾದಿ ಸಾಧಾರಣಯತ್ನಗಳುಳ್ಳ ವಿದ್ವಾಂಸನ (ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನವಿಲ್ಲದ ಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಯ) ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಸಹ, ಆತನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅಪಹರಿಸುತ್ತವೆ. ವಿಷಯಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಿಷಯಾಭಿಮುಖಗೊಳಿಸಿ, ವಿಷಯರಾಗಯುಕ್ತನಾದುದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ರಾಗಯುಕ್ತನಾದ ಮನಸ್ಸು ದೇಹಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ಜೀವನನ್ನು ವ್ಯಾಕುಲಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂಥವನು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ವಿಜಿತನಲ್ಲದೇ, ಇಂದ್ರಿಯಜಯವುಳ್ಳವನಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಿಯಜಯವೇ ಇಲ್ಲದಿರಲು ವಿವೇಕಜ್ಞಾನವಾಗಲಿ, ಅದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಭೋಗಲಾಲಸೆಯು ತಪ್ಪುವುದಾಗಲಿ, ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವೇ ಸರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಜಯವು ನಿರಾಹಾರಾದಿ ಮಹಾಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೇ ಲಭ್ಯವು ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ವಿಷಯಲಾಲಸೆಯ ನಿಶ್ಚೇಷ ನಾಶವು. (೬೦)

ಅರ್ಜುನ—ಸಾಮಾನ್ಯ ಯತ್ನಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ವಿವೇಕ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಜಯವು ದೊರೆಯದಿದ್ದರೆ, ನೀನು ಹೇಳುವ ಮಹಾಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೂ ಅಶಕ್ಯವೆಂದೇ ತೋರುವುದು. ಈ ಜಯವು ನಿರಾಹಾರದಿಂದ ಲಭಿಸುವದೆಂಬುದೂ ಯುಕ್ತವಲ್ಲ; ನಿರಾಹಾರದಿಂದ ದೇಹವೇ ಕ್ಷಯಿಸುವುದು. ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನದಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೆಂದರೆ, ಇಂದ್ರಿಯಜಯವಿಲ್ಲದೇ ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನವಿಲ್ಲ—ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನವಿಲ್ಲದೇ ಇಂದ್ರಿಯಜಯವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯದೋಷದಿಂದ, ಅದೂ ಅನುಪಪನ್ನವಾಗುವುದು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಜಯವು ನಿರಾಹಾರಾದಿ ಮಹಾಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯವಾದುದು. ನಿರಾಹಾರಾದಿ ಯತ್ನಗಳೇ ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ದೇಹನಾಶಸರ್ವತೋಮುಖವಾದ ನಿರಾಹಾರವನ್ನು ಹೇಳಿದನೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಡ. ಅಶಕ್ತರು ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಈ ಸಾಧನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಉಪಸಂಹರಿಸಿಕೊಂಡು, ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂಬ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಆತನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಇದೇ ಮುಖ್ಯ

ಸಾಧನವು. ನಿರಾಹಾರಾದಿಗಳು ಯತ್ನದ ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥದರ್ಶನಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಆಗ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಷಯ ರಾಗವು ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ನಾಶಹೊಂದುವುದು ; ಇಂದ್ರಿಯಜಯವು ಆತನಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ, ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಆತನ ವಶದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದು. ಬ್ರಹ್ಮಾಸರೋಕ್ಷದಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ತಿಳಿದರೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯಶ್ರಯದೋಷವೆಲ್ಲಿರುವುದು ? ಇಂದ್ರಿಯಜಯವು ಶಾಸ್ತ್ರಜನ್ಯ ನಿಶ್ಚಯಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಯತ್ನಶೀಲನಿಗಲ್ಲದೇ ಆಯಾಸಭೀರುಗಳಿಗಲ್ಲ, ತಿಳಿಯಿತೇ, ಪಾರ್ಥ ! (೬೧)

ಅರ್ಜುನ—ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಯೋಜಿಸುವುದೇ ಇಂದ್ರಿಯಜಯಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನವೆಂದು ಹೇಳಿದಮೇಲೆ, ಅದೊಂದೇ ಸಾಧನವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರಾಯಿತು. ನಿರಾಹಾರಾದಿ ಮಹಾಪ್ರಯತ್ನ ಸಾಧ್ಯವಾದ ವಿಷಯರಾಗಾದಿ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳೇಕೆ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ರಾಗಾದಿಗಳ ಪರಿಹಾರವೂ ಇಂದ್ರಿಯಜಯಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಅನ್ಯಸಾಧನವು. ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕ ಮನೋಯೋಗವು ಇತರ ಸಾಧನಗಳಿಗೆ ಸಾಧನತ್ವವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಫಲಕಾರಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಮುಖ್ಯಸಾಧನವು. ಅನ್ಯಸಾಧನಗಳಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಜಯವು ಕ್ರಮೇಣ ಸಾಧಿಸುತ್ತ ಬಂದಂತೆ, ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಜ್ಞಾನವಾದರೂ ದೃಢವಾಗುತ್ತ, ಆ ಇತರ ಸಾಧನಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಫಲಪ್ರದವಾಗುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸುತ್ತದೆ ; ಮನಸ್ಸಿನ ರಾಗದ್ವೇಷಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಪರಿಶುದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಗಾದಿಗಳ ಕಾರಣವನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಪರಿಣಾಮವನ್ನೂ (ಫಲವನ್ನೂ) ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು. ಇದರಿಂದ, ರಾಗಾದಿ ಪರಿತ್ಯಾಗಯತ್ನವು ಸಂಭವಿಸುವುದು, ಮತ್ತು ಉಕ್ತವಾದ ಅನ್ಯಸಾಧನೆಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನೂ ಮನಗಾಣುವಿ. ರಾಗ, ಭಯ, ಕ್ರೋಧಾದಿರಾಹಿತ್ಯವು

ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಸಿದ್ಧವು ; ಜಿಜ್ಞಾಸುವಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವು (ಸಾಧಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಾದುದು). ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಹ ರಾಗಾದಿಗಳ ಕಾರಣ ಮತ್ತು ಫಲಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುವುದು ಅಯುಕ್ತವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. *ಷಟ್ಕಲಾಂಜಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಭೋಗ್ಯವಾದ ರೂಪಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಹಿತಸಾಧಕವೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಚಿಂತಿಸಹತ್ತಿದರೆ, ಆ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಕಾಮವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಬಂಧಕದಿಂದ ಕಾಮವು ಈಡೇರದಿದ್ದರೆ ಕ್ರೋಧವು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. (೬) ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಅಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟಾಗುವುದು. ಮಾಡಬಾರದುದನ್ನು ಮಾಡಿಯಾದರೂ ಇಚ್ಛಿತವನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಸಂಮೋಹವೆನಿಸುವುದು. ಪರದ್ರವ್ಯಾಪಹಾರವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಧರ್ಮವು ಧರ್ಮವೆಂದೇ ತೋರಲಿಕ್ಕಾರಂಭವಾಗುವುದು ; ಈ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನವು ಬೆಳೆಯುವುದು. ಸಂಮೋಹ, ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇದು ಅಕಾರ್ಯವೆಂಬ ಸ್ಮರಣೆಯೂ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಮೊದಲಾಗಿದ್ದ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮವಿವೇಕಬುದ್ಧಿಯೂ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ, ಅಧರ್ಮಾಚರಣೆಯು ಪ್ರಬಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಧರ್ಮದ ಫಲವು ನರಕಾದ್ಯನರ್ಥಗಳು. ಹೀಗೆ ರಾಗದ್ವೇಷಗಳಿಗೆ ವಿಷಯಧ್ಯಾನವೇ ಕಾರಣವು ; ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ನರಕಾದ್ಯನರ್ಥಗಳೇ ಫಲವು. (೬)*

ಅರ್ಜುನ—ರಾಗದ್ವೇಷಗಳು ಪರಿಹಾರವಾದನಂತರ ಮುಂದೇನಾಗುವುದು ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಪುರುಷನ ವಶವಾಗುವುವು. ವಶವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ, ಕೇವಲ ದೇಹಧಾರಣೆಗಾಗಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಿದರೂ, ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿರುವುದು ; ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಸೆಳೆಯಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ನಿರ್ವ್ಯಾಕುಲವಾಗಿ ಸದಾ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿರುವುದು. ಮನೋಜಯ ಮತ್ತು ಮನಃಪ್ರಸನ್ನತೆಗಳೇ ಇಂದ್ರಿಯಜಯದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಫಲವು. ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಫಲವಾದರೋ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನವೇ ! (೬೪)

ಅರ್ಜುನ—ಮನಃಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ಮುಂದೇನು ? ಅಪರೋಕ್ಷ-
ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದು ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಯಾವ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಇಲ್ಲದೇ ಮನಸ್ಸು ವಿಷಯಗಳನ್ನು
ಕುರಿತು ಧಾವಿಸದಿರುವುದೇ ಮನಃಪ್ರಸಾದವು ; ಈ ಸ್ಥಿತಿಯ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ
ಪುರುಷನಿಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಸಕಲ
ದುಃಖಗಳ ಪರಿಹಾರವೆಂಬುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವು. (೬೫)

ಅರ್ಜುನ—ಶ್ರವಣ, ಮನನಗಳಿಂದ ಸಹಕೃತವಾದ ಧ್ಯಾನವೇ ಬ್ರಹ್ಮ-
ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಸಾಧನವೆಂದು ಈ ಮೊದಲು ಹೇಳಿರುವಿ. ಈಗ ಮನಃ-
ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನವೆಂದು ಹೇಳುವಿ. ಈ ವಿರೋಧದ ಪರಿಹಾರ
ವೆಂತು ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಪಾರ್ಥ ! ವಿರೋಧವೆಲ್ಲಿದೆ ? ಧ್ಯಾನದಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮ-
ದರ್ಶನವೆಂಬುದು ನಿಜ. ಮನಃಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಲ್ಲದೇ ಧ್ಯಾನವು ಕೂಡು-
ವುದೇ ? ವ್ಯಗ್ರಚಿತ್ತನಿಗೆ ಏಕಾಗ್ರತೆಯುಂಟೇ ? ಮನಃಪ್ರಸಾದರಹಿತನಿಗೆ
ಚಿತ್ತನಿರೋಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ; ಚಿತ್ತನಿರೋಧವಿಲ್ಲದೇ ಧ್ಯಾನವಿಲ್ಲ. ಧ್ಯಾನ
ವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನವಿಲ್ಲ ; ಅದಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲ. ಅಮುಕ್ತ-
ನಿಗೆ ಸುಖವೆಲ್ಲಿದೆ ! ಮುಕ್ತನಾದರೋ ಸಂಸಾರಿಗಳಿಂದ ಅಲಭ್ಯವಾದ
ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ಸದಾ ಅನುಭವಿಸುವನು. (೬೬)

ಅರ್ಜುನ—ಶ್ರವಣ, ಮನನಗಳಿಂದ ಧ್ಯಾನವು ಉಪಪನ್ನವಾಗು-
ತ್ತಿರಲು ಮನಃಪ್ರಸಾದವೇಕೆ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಚಕ್ಷುರಾದಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದರೆ
ಈಶ್ವರಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವುದು. ಮನಸ್ಸು
ವಿಷಯಾರೂಢವಾದರೆ ಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನನಿಶ್ಚಯವೂ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.
ಶ್ರವಣಮನನಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ ; ದೊರೆಯಬಹುದಾದ

“ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮನಿದೋ ನಃ”

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಸಂಪುಟ	}	೧೯೫೪—೫೫	}	ಸಂಚಿಕೆ
೪				೧೦

ನಾಸ್ತಿಕಚಂದಾ ಮೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

			ಪುಟ
ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ	....	....	೧
ಸಂಪಾದಕೀಯ	....	....	೨
ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧಮಹಿಮಾನ್ಯತ	....	....	೪
—ಶ್ರೀ ಮಹಿಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯ			
ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥವಿಜಯ	....	....	೯
—ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯ			
ವಿಜಯಾಂಕರತ್ನ-೧	....	....	೩೭-೪೮
ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಸಂವಾದ	....	....	೫೩-೬೮
—ಶ್ರೀ ಭೀಮರಾವ್, ದಾವಣಗೆರೆ			

‘ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೊ ನ:’

ಶ್ರೀ ಹರಿ ದಾಸ ಭಾರ ತೀ

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಪ್ರಥಮೋ ಹನುಮಾನ್ನಾಮ ದ್ವಿತೀಯೋ ಭೀಮ ಏವ ಚ ।
ಪೂರ್ಣಪ್ರಭಸ್ತೃತೀಯಸ್ತು ಭಗವತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕಃ ॥

ಸಂಪುಟ	ಶ್ರೀ ಜಯ—ಶ್ರಾವಣ	ಸಂಚಿಕೆ
೪	೧೯೫೪—ಆಗಸ್ಟ್	೧೦

ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ

ದಯಮಾಡೋ ಎನ್ನೊಡೆಯ, ದಾಸನೆಂಬುವುದು ನಿ-
ಶ್ಚಯವಾಗಿ ನಿರತ ವಿಜಯವಿಠಲ ಎನಗೆ

॥ 'श्रीपतिर्मानदो नः' ॥

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಶ್ರೀ ಚೀಕಲಪರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿರುವ ಜ್ಞಾನಸತ್ಪದಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಿರುವ ಪಠ್ಯಭಾಗವನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರಂತೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ನೀಡಲು ೧೦-೨೦ ಜನಗಳು ಸಿದ್ಧವಿರುವರು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ೧೦೦ ಮಂದಿಗಳಿಗೆ ಕಮ್ಮಿಯಾಗಬಾರದೆಂಬುದು. ಅದುದರಿಂದ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಹರಿಭಕ್ತರು ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಮ್ಮ ಆಶೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲು ಕೋರುತ್ತೇನೆ. ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕೂಡಲು ವಯಸ್ಸಿನ ನಿಯಮವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದೆ ಅಪೇಕ್ಷಾ ಪತ್ರವನ್ನೇಕೆ ಕಳಿಸಬಾರದು ?

ಶ್ರೀ ಹರಿಕಥಾವೃತ್ತಸಾರವನ್ನು ಅರ್ಥಸಹಿತ ಮುಖೋದ್ಗತಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಬರುವವರ ಒಂದು ಪತ್ರವೂ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಇದು ಶೋಚನೀಯ. ಇದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು (ಸಮರ್ಥರು) ಇಲ್ಲದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಕೂತೂಹಲಿಗಳಲ್ಲವೋ ಏನೋ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಅಂತಹವರು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನೇನಾದರೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ಕೈಲಾದಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿ ನೀಡಲು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದೇನೆ.

ಇನ್ನು, ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕೂಡಬಹುದೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯುಳ್ಳ ಪತ್ರಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಉತ್ತರವಿಷ್ಟೆ : ದೂರದ

ಈ ಜ್ಞಾನಸತ್ಪದ ಮಾಹಿತಿಯು ೪ನೇ ಸಂಪುಟದ ೬ನೇ ಮತ್ತು ೭ನೇ ಸಂಚಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಒದಗಬಹುದಾದ ಅಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಿ ಧೈರ್ಯಬಾರದೆ ಆಹ್ವಾನ ಕೊಡಲು ಹಿಂಜರಿದಿದ್ದೆವು: ಈಗ ಈ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಕಂಡಮೇಲೆ, ಅವರವರ ಹಿತ್ಯೈಷಿಗಳಾದ ಗಂಡಸರನ್ನು ಜೊತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗಳ ಅನುಗ್ರಹ ಪಡೆಯುವೆವೆನ್ನುವ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಬರಲು ಈ ಮೂಲಕ ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಕಥಾವೃತಸಾರದ (ಪೂರ್ಣಗ್ರಂಥದ) ಅರ್ಥಾನುವಾದ ಮಾಡುವ ತರಗತಿಯ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕೂಡಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಸಮಾಖ್ಯೆಯೊಡನೆ ವಿಷಯಾನುವಾದ ಮಾಡುವುದು ಎಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಹಕ್ಕು ಅಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಹೀಗೆನ್ನ ಬೇಕಾಯಿತು.

ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೇಳುವ ಮಾತೆಂದರೆ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕೂಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಬೇಗ ಬೆಳೆದು ಕಾಣಲೆಂಬ ಆಶೆ ನಮಗಿದೆ ಎಂದು ಮಾತ್ರ.

|| ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧಗುರುರಾಜೋ ವಿಜಯತೇ ||

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಮಹಿಮಾಮೃತ

ಲೇಖಕರು:—ಶ್ರೀ ಮಹಿಷಿ ನಾಲ್ಮೀಕಿ ಗೋಸಾಲಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು,
ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

(ಮುಂದುವರಿದುದು)

ಗುರುವರ್ಯರ ಪರಲೋಕಗಮನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರುಗಳಿಗೆ, ಗೋಭೂವಸ್ಮಾಭರಣಾದಿ
ವಸ್ತುಜಾತವಿತರಣವೈಭವವು

“ದಾತೃತ್ವಂ ಪ್ರಿಯವಕ್ತೃತ್ವಂ, ಧೀರತ್ವಮುಚಿತಜ್ಞತಾ |
ಅಭ್ಯಾಸೇನ ನ ಲಭ್ಯಂತೇ ಚತ್ವಾರಿ ಸಹಜಾ ಗುಣಾಃ ||”

ಎಂಬ ಸೂಕ್ತಿಯಂತೆ ಶ್ರೀ ಪಾದಂಗಳವರು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ
ಟೆದಾರ್ಯಾಖ್ಯಮಹಾಗುಣಸಂಪನ್ನರು. ಏತಾದೃಶದಾತೃತ್ವ, ಅನನ್ಯ-
ಸಾಧಾರಣವೈದುಷ್ಯ, ಇವೆರಡೂ ಶ್ರೀಉತ್ತಮಯತಿಗಳಿಗೆ ಪರಂಪರಾಸಿದ್ಧ
ವಾದ ಸಂಪತ್ತು. ಇಂತಹ ಕಾಂತಗುಣಾನ್ವಿತರಾದ ಶ್ರೀಕಾಂತ್ಯಕಾಂತ-
ಭಕ್ತರಾದ ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಶ್ರೀರಾಮವೇದವ್ಯಾಸ
ದೇವರಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ವೈದುಷ್ಯದಿಸುಗುಣಭೂಷಣರಾದ ಪಾತ್ರತಮ
ರಾದ ವಿಮೋತ್ತಮರುಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷದಕ್ಷಿಣಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ಗೋದಾನ,
ಭೂದಾನ, ಸುವರ್ಣದಾನ, ವಸ್ಮಾಭರಣ, ಕುಂಡಲಾಂಗುಲೀಯಕ
ಸಾಲಿಗ್ರಾಮಗೋಪೀಚಂದನಖಂಡಾದಿದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ವಿದ್ವತ್ಕುಲಕಮಲಭಾಸ್ಕರರಾದ ಗುರುವರರು ದಶೋಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು
ಸರ್ವಜ್ಞ ಭಾಷ್ಯಭಾಷಿತಮಹಾರ್ಥಾನುಸಂಧಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಮೀಪ
ವರ್ತಿಗಳಾದ ಜನಗಳ ಶ್ರವಣಗೋಚರವಾಗುವಂತೆ ಸ್ಪಷ್ಟೋಕ್ತಿಯಿಂದ
ಪಠನಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಪರಲೋಕಯಾತ್ರೆಯು

ಧನ್ಯಮಾನ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು, ರುಧಿರೋದ್ಗಾರಿ ಸಂವತ್ಸರದ ಜೈತ್ರಶುಕ್ಲ ತ್ರಯೋದಶೀ ದಿನಸ, “ಸಂತತಂ ಚಿಂತಯೇನಂತಮಂತಕಾಲೇ ವಿಶೇಷತಃ” ಎಂದು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದಂತೆ ರಮಾರಮಣರಮಣೀಯಚರಣಸ್ಪರ್ಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ‘ಕಣ್ಣನೂರು’ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಭೌತಿಕದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ವಿಷ್ಣುಲೋಕವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದರು.

ನಿಜಗುರುಗಳಕಳೇವರತ್ಯಾಗಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಕರ್ತವ್ಯ ಕಾರ್ಯಭಾಗಗಳನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯಾಭಿಜ್ಞರಾದ ಅಭಿಜ್ಞಶಿರೋಮಣಿಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿ ನಿರ್ಧರಮಾಡಿ ಕೃತಸ್ನಾನರಾಗಿ ಧೃತದ್ವಾದಲೋರ್ವ್ವ-ಪುಂಡ್ರರಾದ ಸ್ವಕೀಯ ಶಿಷ್ಯರಾದ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮರುಗಳದ್ವಾರಾ ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ದೇಹವನ್ನು ನಿಕಟವರ್ತಿಯಾದ ವಾನರವೀರಾಮಧುರಾಖ್ಯನಾದ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಈ ಗ್ರಾಮವು ‘ಮಾನಾಮಧುರೆ’ ಯೆಂಬ ನಾಮದಿಂದ ಈಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವದು.

ಶ್ರೀ ಗುರುಗಳ ಕಳೇವರವನ್ನು ಘೃತಮಾಲಾನದಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಹೋದರು

ತತ, ಅನದ್ಧ, ಸುಷಿರ, ಘನಗಳೆಂದು ಕ್ರಮಸಂಕೇತಯುಕ್ತಗಳಾದ, ವೀಣಾ, ಮೃದಂಗ, ವೇಣು, ತಾಳಗಳೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧವಾದ್ಯಗಳ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಅಂಬರವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರುಗಳದ್ವಾರಾ “ರೂಕ್ಷಪಾಪಾಟವೀದಾಹದಕ್ಷಜ್ಞಾನಾನಳೋನ್ನತೇಃ | ಸತತಂ ಹೇತುಭೂತೇಯಂ ಘೃತಮಾಲಾ ವಿರಾಜತೇ” ಎಂದು ವರ್ಣಿತಪ್ರಭಾವಪ್ರಭಾಸಮಾನವಾದ ಘೃತಮಾಲಾನದೀಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಹೋದರು.

ವೃಂದಾವನ ಸ್ಥಾಪನೆಯು

ಘೃತಮಾಲಾನದಿಯ ವಿಮಲಜಲದಲ್ಲಿ ಗುರುಕಳೇವರಕ್ಕೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ನೂತನೋದಿತರವಿಮಂಡಲದಂತೆ ಅರುಣವರ್ಣೋಪೇತವಾದ

ಕೌಪೀನಕಟಿಸೂತ್ರ, ಕಾಷಾಯವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿಸಿ ದ್ವಾದಶೋ-
ರ್ಧ್ವಪುಂತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ತುಳಸೀಮಣಿಮಾಲಾದಿಂದಲೂ ಸಮಲಂಕೃತ
ವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಿ ಜೀತನದಂತೆ ಕಾಂತಿಯುತವಾದ ಗುರುಕಳೇವರವನ್ನು
ಪವಿತ್ರವಾದಭೂಗರ್ತದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನಮಾಡಿ ಲವಣಪೂರಿತವನ್ನಾಗಿಸಿ
ತದುಪರಿಸುಂದರವೃಂದಾವನವನ್ನು ಸ್ಥಾಪನಮಾಡಿದರು.

ಮಾನಾಮಧುರೆಗೆ ನಾನಾಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸಮಾಗಮವು

ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯರ ಪರಲೋಕವಾರ್ತಾಶ್ರವಣಮಾಡಿ ಬಹುಜನ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರುಗಳು ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಮಾನಾಮಧುರೆಗೆ ಬಂದರು.
ಗುರುವರಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ
ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಜಪ್ಯಮಂತ್ರಸ್ತೋಮವನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಬಹುವಿಧ
ಗಳಾದ ಪೂಜಾಸಾಧನಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮವೇದವ್ಯಾಸದೇವರ
ಪೂಜಾವನ್ನು ಪರಮವೈಭವದಿಂದ ನಡೆಸಿದರು.

ನೂತನವೃಂದಾವನ ಪೂಜಾಲಂಕಾರವೈಭವವು

ನೂತನಯತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು
ತಮ್ಮಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ನಿಜಗುರುಗಳಸುಂದರನವವೃಂದಾವನದ ಪೂಜೆ
ಯನ್ನು ಕೋಮಲದಳಗಳಿಂದ ವಿಲಸಿತವಾದ ತುಳಸೀಮಾಲಾಗಳಿಂದಲೂ,
ಸುಗಂಧಬಂಧುರವಾದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಮಾಲತೀಬಕುಳಚಾಂಪೇಯಚಂಪಕಾದಿ
ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕಾರಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಪೂಜಾಮಾಡಿ ಹಸ್ತೋದಕ
ಮಂಗಳಾರ್ತಿಕ್ಯಾದಿ ವೈಭವಗಳಿಂದ ಸಮಾಗತರಾದ ಅಶೇಷಯೋಷಿತ್ಪು
ರುಷ ಸಮುದಯಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮೋದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದರು.

ಸಮಸ್ತಪ್ರೀತುರುಷಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನಭೋಜನವು

“ಅಶ್ವಾತ್ಥನಂತಃ ಖಲು ತತ್ಸಕೋವಿದ್ಯೈಃ ಶ್ರದ್ಧಾಹುತಂ ಯನ್ಮುಖ
ಈಜ್ಯನಾಮುಭಿಃ” ಎಂದು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೋಕ್ತರೀತ್ಯಾ ತ್ರಿವಿಧಪರಿ-
ಚ್ಛೇದಶೂನ್ಯನಾದಪ್ರಯುಕ್ತ ಅನಂತಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ ಶ್ರೀಕಾಂತನಿಗೆ
ಪರಮಪ್ರಿಯವಾದ ಪರಸ್ಪರಪ್ರೀತಿಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಸಂತರ್ಪಣೆ

ಯನ್ನು ನಡೆಸಿ ಅಶೇಷಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರುಗಳಿಗೂ ರಸಭರಿತವಾದ ವಿವಿಧ ಸತ್ವಾನ್ನಗಳನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಮಾಡಿ ಅತಿಶಯವಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದರು.

ದಕ್ಷಿಣಾವಿನಿಯೋಗದ ವೈಚಿತ್ರ್ಯವು

ವರ್ಣನಾತೀತವಾದ ವೃಷ್ಟಾನ್ನದಾನಕ್ಕೆ ಅನುರೂಪವಾಗಿ ಶ್ರೀಸತ್ಯ-ಬೋಧತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಪುರುಷರಿಗೂ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಬಾಲಕರುಗಳಿಗೂ ಶಿಶುಗಳಿಗೂ ತಾರತಮ್ಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ವಿತರಣಮಾಡಿದ ಅಪಾರವಾದ ದಕ್ಷಿಣಾದ್ರವ್ಯರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಪ್ತಾಂಜನಲೋಚನರಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರೂ ತಾಮ್ರದನಾಣ್ಯವು ಏಕಮಾತ್ರವೂ ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

**ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ದೇವಾಂಶಸೂಚಕವಾದ
ಅಮಾನುಷವ್ಯಾಪಾರವು**

ಯಾವ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಗುರುವರ್ಯರಿಗೆ ದಿವಾಕರನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಸೂರ್ಯದೇವನು ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಖರಕಿರಣಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿ ಲೋಚನಗೋಚರನಾದನೋ, ಮಹಾಮಹಿಮರಾದ ಮಹಾದೇವರಿಂದಲೂ ಮಾನ್ಯಳಾಗಿ ಲೋಕವಿಖ್ಯಾತಳಾದ ಗಂಗಾದೇವಿಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಳಾಗಿ ಅದ್ವ್ಯಾಪಿ ಸವಣೂರಿನಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿಷ್ಣುತೀರ್ಥವೆಂಬ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತಳಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವಳೋ ಏನಮಾದ್ಯ ನ್ಯಾಸಾಧಾರಣಮಹಿಮಸ್ತೋಮಗಳಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವ ಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರಿಗೆ ವರ್ಣಿತವಾದ ಗುರ್ವಾರಾಧನಾದಕ್ಷಿಣಾದ್ರವ್ಯವಿತರಣಾದಿ ಕಾರ್ಯವು ಅಗಾಧವಾದುದಲ್ಲವೆಂದು ಗುರುಮಹಿಮಾಭಿಜ್ಞರಾದ ಪ್ರಾಜ್ಞಶಿರೋಮಣಿಗಳಿಗೆ ಭಾಸವಾಗದಿರದು.

**ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ವಿಪ್ರೋತ್ತಮರು
ಗಳಿಗೆ ವಿತರಣಮಾಡಿದ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಾದಿಗಳು**

ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಜರ ಆರಾಧನಾಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ರೇಷ್ಮೆಅಂಚಿನ ಅಂತರೀಯವಸ್ತ್ರ (ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಬಟ್ಟೆ)ಗಳನ್ನೂ ಹೊದಿಯುವ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೂ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ದಾನಮಾಡಿದರು.

ಗುರ್ವಾರಾಧನಾಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಮುತ್ತುಗಳಿಂದ
ಯುಕ್ತವಾದ ಸುವರ್ಣಾತ್ಮಕವಾದ ಕರ್ಣಾಭರಣಗಳನ್ನು ವಿದ್ವಜ್ಞನರಿಗೆ
ವಿನಿಯೋಗಮಾಡಿದರು.

ಚಾರುಚಾಮಿಕರೀಯಾಣಿ ಮುಕ್ತಾಯುಕ್ತಾನಿ ತನ್ಮಹೇ |

ವಿಪಶ್ಚಿದ್ಭ್ಯಸ್ತು ಕೇಭ್ಯಶ್ಚಿತ್ಕೃವಣಾಭರಣಾನಿ ಚ ||

ಸ.ವಿ.ಸ. ೬ ಶ್ಲೋ ೨೪.

ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಕತಿಪಯವಿಮೋತ್ತಮರಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನಾಮಾಂ-
ಕಿತವಾದ ಭಂಗಾರದ ಉಂಗುರಗಳನ್ನೂ ಕೆಲವು ಪಂಡಿತರುಗಳಿಗೆ
ಕಾಶ್ಮೀರದ ಶಾಲುಗಳನ್ನೂ ಭಂಗಾರದ ಕಂಠೀಸರಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟರು.

ರಾಮನಾಮಾಂಕಿತಾ ಹೈಮೀಃ ಕೇಭ್ಯಶ್ಚಿತ್ತೇಭ್ಯ ಊರ್ಮಿಕಾಃ |

ಊರ್ಣಾವಸ್ತ್ರಾಣಿ ಕೇಭ್ಯಶ್ಚಿತ್ಕೇಭ್ಯಶ್ಚಿತ್ಕಂಠಮಾಲಿಕಾ ||

ಸ.ವಿ.ಸ. ೬ ಶ್ಲೋ ೨೫.

ಗುರ್ವಾರಾಧನಾಮಹೋತ್ಸವಾರ್ಥಂ ಸಮಾಗತರಾದ ಸಮಸ್ತಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ-
ತ್ತಮರೂ—ಆನಂದಭರಿತರಾದರು. ಆರಾಧನಾ ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಮಿಳಿತ
ರಾದ ಸಕಲಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೂ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನಭೋಜನ ದಕ್ಷಿಣಾದ್ರವ್ಯ
ಲಾಭಾದಿಗಳಿಂದ ಆನಂದಿತರಾಗಿ ಈ ಮಹೋತ್ಸವವು ಧರ್ಮರಾಜನ
ರಾಜಸೂರ್ಯಾರ್ಧ್ವರ ಕಲ್ಪವಾಯಿತೆಂದು ಶ್ಲಾಘನ ಮಾಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮ
ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು.

ಸದೃಶಂ ಪಾಂಡವೇಯೋಯರಾಜಸೂಯಸಮೇನ ತೇ |

ಅದ್ಧಾ ತಮುದ್ಧವಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತುಷ್ಟಾ ಯಾತಾ ಧರಾಮರಾಃ ||

ಸ.ವಿ.ಸ. ೬ ಶ್ಲೋ ೨೬.

[ಮುಂದುವರಿಯುವುದು]

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥವಿಜಯ

ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯಃ,

ಹರಪನಹಳ್ಳಿ.

[ಮುಂದುವರಿದು.

ಪ್ರಾಣದೇವರ ವರಪ್ರಸಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ

ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀಶ್ರೀಗಳವರು ಸಂಚಾರಕ್ರಮದಿಂದ ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೋರವಾರ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿದರು. ಆ ರಾತ್ರಿಯೇ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬಂದು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕೋರವಾರಕ್ಕೆ ಬಂದೇ ತೀರಬೇಕು; ಬಂದರೆ ನನ್ನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆಯೇ ಇರುವ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರಪೂಜೆಯಾಗಲಿ ಎಂದು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಹೆಗ್ಗುರುತು ಉಳ್ಳ ಗೃಹವನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಶ್ರೀಗಳವರು ಅಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. “ನೀವು ಯಾವ ಸೀಮೆಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು? ಸನ್ಯಾಸಿಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದಾಗ ನಮಸ್ಕರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನೀವು ಅಭ್ಯಾಸಿಸಿಲ್ಲವೋ, ಇದೇನು ಅವಿನಯವೋ ಅಥವಾ ಅನಭ್ಯಾಸದೋಷವೋ?” ಎನಲು, “ನಾವು ನಮಸ್ಕರಿಸುವ ಬಗೆಯನ್ನು ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗಲೇ ನಿಮಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತೇವೆ. ದಾರಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಇಡಿಸಿರಿ. ಮರೆಯ ಬೇಡಿರಿ.” ಎಂದು ನುಡಿದು ಅದೃಶ್ಯನಾದನು.

ಶ್ರೀಪಾದಗಳವರಿಗೆ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ಉಹಾವೋಹಗಳು. ಒಮ್ಮೆ ಧೈರ್ಯ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಭಯ, ಮಗದೊಮ್ಮೆ ಸಂದೇಹ. ಹೀಗಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ಡೋಲಾಯಮಾನವಾಯಿತು. ಸ್ವಯಂಸ್ಥಿರಚಿತ್ತರಿಗೂ ದೈವಲೀಲೆಯಿಂದ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರ ಚಿತ್ತವಿಕಲವಾಗುವುದುಂಟು. ತಕ್ಷಣವೇ ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತರಾದ ಶ್ರೀಪಾದಗಳವರು ಅರುಣೋದಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು

ಬೆಳಸಿ ೧೦ ಘಂಟೆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಕೋರವಾರಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿದರು. ಸ್ವಪ್ನ-
 ದೃಷ್ಟವಾದ ಗೃಹವನ್ನು ಅನ್ವೇಷಣಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಡಾರಮಾಡಿ
 ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಇಳಿಸಲು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀಮಂತರ
 ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಇಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಇವತ್ತು
 ಮಾತ್ರ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಶ್ರೀಗಳವರು. ಈ ಮನೆಯ ಬಡಬ್ರಾಹ್ಮಣನು
 ಗದ್ದದಾಯಮಾನನಾಗಿ ನಡುಗಿಹೋದನು. ಹುಟ್ಟಿದುದ್ರನಾದ ನಾನು
 ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಉತ್ತರಾದಿ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸಂಜಾತ ಭಿಕ್ಷೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದೆಲ್ಲಿ?
 ಎಂದನು. ಇದಾವುದನ್ನೂ ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಶ್ರೀಗಳವರು, ದೇವರಸಹಿತ
 ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದೇಬಿಟ್ಟರು. ಇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಕಸಗುಡಿಸುವುದೊಂದು
 ಕಾಡ್ಯನೂ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಘಟನೆಯಾಗಿತ್ತುಷ್ಟೆ? ಸ್ನಾನಾತ್ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ
 ಶ್ರೀಗಳವರು ಪಾದಚ್ಛಾಯೆಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾ ಸುತ್ತಮುತ್ತಿನ ಪ್ರದೇಶ
 ವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವಲೋಕಿಸಿ ಸುದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀಪ್ರಾಣದೇವರ ದೇವಾಲಯ
 ವನ್ನು ಕಂಡರು. “ಏನಾದರೂ ಆಗಲಿ” ಎಂದು ಈ ದೇವಾಲಯದಿಂದ
 ಶ್ರೀ ಸಂಸ್ಥಾನವು ಇಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಮನಿಯ ಪಥಂತರ ಮಾರ್ಗ
 ವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶುದ್ಧಮಾಡುವುದಾಗಿ ಆಜ್ಞೆ ಇತ್ತರು. ಶ್ರೀಗಳವರ ಬಾಯಿಂದ
 ಆಜ್ಞೆ ಬರುವುದೇ ತಡ, ಉಭಯ ಶ್ರೇಣಿಯ ಪಥಂತರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ
 ಕಸಬಳಿದು ಥಳಿರಂಗೋಲಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಗಳವರ ಸ್ನಾನ
 ವಾಯಿತು. ದೇವತಾರ್ಚನೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಸರ್ವರೂ ನೋಡು
 ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀ ಅಂಜನೇಯಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಲುಮಿಂಚು ಹೊಳೆ
 ದಂತೆಯೇ ಹೊಳೆದು ಘನವಾದ ಶಬ್ದಯುಕ್ತವಾದ ಘಾಳಿಯು ಹೊರಟು
 ಶ್ರೀಗಳ ದೇವತಾರ್ಚನಾಸ್ಥಳದ ಪಥಂತರ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಬಂದು
 ಅಡಗಿತು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಥಟ್ಟನೆ ಎದ್ದುನಿಂತರು. ಸುಮಾರು ೧೦ ನಿಮಿಷ
 ಗಳ ಪಥಂತರ ಶ್ರೀ ತುಳಸೀವೃಷ್ಟಾಕ್ಷತಾಲಂಕೃತ ಅಂಜಲಿಗಳಾಗಿ
 ನಿಮಾಲಿತನೇತ್ರರಾಗಿ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ನಿಂತರು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ
 ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಬಿರುಗಾಳಿಯು ಬೀಸಿ ಪುನಃ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ
 ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದುದು ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿಕವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಬೇರೆ ಯಾವ
 ಪೂಜೆಯ ಗೋಜಿಗೂ ಹೋಗದೆ ಒಡನೆಯೇ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ತರಿಸಿ

ಅರಿಸಿದರು. ಸಂಸ್ಥಾನದ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಮಂಗಳಾರತಿಗಳು ಬೆಳಗಿದವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವೇದಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ದಾಸರು ಪದಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡುವ ಸಂರಂಭ ನಡೆದಿತ್ತು. ಶ್ರೀಗಳವರ ನೇತ್ರದಿಂದ ಆನಂದಬಾಷ್ಪ ಧಾರೆಧಾರೆಯಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯರ ಬಾಯಿಂದ ಸ್ವರಪೂರ್ವಕ ಹೊರಡುವ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಕೈಂತಲೂ ಸರಳವಾಗಿ ಬಾಷ್ಪಾಂಬುಪ್ರವಾಹವು ತೋರಿತು.

ವಾಚಕರೆ!!! ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ. ಯಾವ ಮೂರುತಿಯ ಸನ್ನಿಧಾನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ ಮೂಲರಾಮಾದಿ ಸಂಸ್ಥಾನ ದೇವಪೂಜಾ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವು ಬಂದಿರುವುದೋ, ಅಂತಹ ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮಾರುತಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಬಂದು ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾನಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ತಾನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪೂಜಿಸಿ ಹೊರಟುಹೋದುದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರಕಂಡರೆ ಯಾರಿಗೆ ಆನಂದೋದ್ರೇಕವಾಗಲಾರದು? ಅಸಮರ್ಥರಾದವರಿಗೆ ನೋಡುವುದೇ ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವಿದು. ಶ್ರೀಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ನಿಸ್ತೀರ್ಣಾನೇಕ ಯೋನಿಸಹಿತಯಾತನರಾದುದರಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮಾರುತೀಕರಕಂಜಯುಗಳ ಸಂಪೂಜಿತಚರಣಾಂಬುರುಹನಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮ ಚಂದ್ರ ನನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಪರಿಪೂರಿತಹೃದಯರಾದರು. ರುದ್ರೇಂದ್ರಾಧ್ಯಮರೇಂದ್ರರು, ಯಾರ ದರ್ಶನಕ್ಕೇಂದು ಕಾದುಕೊಂಡಿರುವರೋ ಅಂಥಹ ಪ್ರಭಂಜನಾತ್ಮಜನು ಒಲಿದು ಬಂದು ಸಂದರ್ಶನವಿತ್ತರೆ ಶ್ರೀಶ್ರೀಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಎಷ್ಟು ಮಹಾಮಹಿಮರೋ ವಾಚಕರೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥರು.

ರಂಗಾಪುರದ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದರ್ಶನ

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಹರಪನಹಳ್ಳಿಯ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಹುವ್ವಿನಹಡಗಲಿ ಎಂದು ಹೆಸರುಳ್ಳ ಒಂದು ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ೧೫ ಮೈಲಿಯಲ್ಲಿ “ಮಾಗಳ” ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಈ ಮಾಗಳಕ್ಕೆ ೧ ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ “ರಂಗಾಪುರ”

ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಉತ್ತರಾದಿ ಮಠದ ಗ್ರಾಮವೊಂದಿದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮವು ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡೆದಿತ್ತು. ಶ್ರೀ ಹೆಂನೆಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಗೆ ಗೋಪುರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಬಿಷ್ಣುಪ್ರಯ್ಯ ನವರು ಈ ಊರಿನವರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ಮನೆಯು ಈಗಲೂ ಇದೆ.

ಈ ರಂಗಾಪುರವು ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹಕ್ಷೇತ್ರವು. ಇಲ್ಲಿ ಈಗ ಸುಮಾರು ೨,೦೦೦ ವರ್ಷದ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಉಗ್ರನರಸಿಂಹದೇವರ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ದೇವರು ಆರು (೬) ಬಾಹುಗಳಿಂದಲೂ, ಅರ್ಭಟದಿಂದ ಗರ್ಜಿಸುವ ಕಾಲದ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸನದಿಂದಲೂ, ಭಯಂಕರ ನೇತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಇದ್ದು ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಉದರವನ್ನು ನಿಶಿತನಖಮುಖದಿಂದ ಸೀಳುವ ರಭಸದ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿಯೇ ಪೂರ್ದದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಶ್ರೀ ಬಿದರಹಳ್ಳಿಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ಶ್ರೀ ಸರ್ವಜ್ಞ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಚಿಂತನಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

[ಮುಂದುವರಿಯುವುದು]

೪೪. ರಾಗ: ನಾಟ ತ್ರಿಪುಟಿತಾಳ

ಶರಣು ಶರಣು || ಪ ||

ಶರಣು ಭಾರತಿದೇವಿಗೆ | ಶರಣು ವಾಯುರಮಣಿಗೆ
ಶರಣು ಶರಣರ ಪೊರೆವ ಕರುಣೆಗೆ | ಶರಣು ಸುರವರದೇವಿಗೆ || ಅ ||
ಸುರರು ಮೊದಲಾದವರಿಗೆಲ್ಲ | ಪರಮ ಮಂಗಳವೀವಳೆ
ಚರಣಕಮಲಕೆ ಮೊರೆಯ ಹೊಕ್ಕನು | ಕರುಣಿಸೆನಗೆ
ಸುಮಂಗಳ || ೧ ||

ಪಿಂಗಳ ರೂಪಕೆ ಮಂಗಳ ಮಹಿಮಕೆ | ಹಿಂಗದಲೆ ಕೊಡು
ಹರಿಭಕ್ತುತಿಯ
ರಂಗನಾಥಪದಾಬ್ಜಭೃಂಗನ | ಅಂತರಂಗಪ್ರೀಯಕೆ || ೨ ||
ಪಕ್ಷಿವಾಹನಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣನ | ದಕ್ಷಮಧ್ವಪತಿವಿಠಲನ
ಅಕ್ಷಯದಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಭಕ್ತುತಿಯ | ರಕ್ಷಿಸೆನ್ನನು ಅನುದಿನ || ೩ ||

೪೫. ರಾಗ: ಧನ್ಯಾಸಿ. ಅಟಿತಾಳ

ಶರಣಜನರನ್ನು ಪೊರೆವ ಭಾರತಿ ನಿನ್ನ
ಚರಣಕ್ಕೈರಗುವೆ — ಕೈಮುಗಿವೆ || ಪ ||
ಕರೆಕರೆಗೊಳಿಸುವ ಕರಿಣ ಭವವನೆಲ್ಲ
ಪರಿಹರಗೈ ಸಬೇಕು—ಪರಾಕು || ಅ ||
ತುತಿಯ ಮಾಡುವೆ ನಿನ್ನ ಸುತನ ಬಿನ್ನಪವನ್ನು
ಅತಿಶಯದಿ ಕೇಳಬೇಕು—ಈ ವಾಕು ||
ಮತಿವಂತಜನರೆನ್ನ ಮಾನ್ಯಗೊಳಿಸುವಂಥ
ಜಿತವಾದ ಭಾಗ್ಯವೀಯೆ ನೀ ಕಾಯೇ || ೧ ||
ಕಾಮಾದಿಗಳನೆಲ್ಲ ನೇಮದಿ ಗೆಲುವಂಥ
ಪ್ರೇಮಕವಚ ತೊಡಿಸೇ—ಉದ್ಧರಿಸೇ

ಹೇಮಕಾಮಿನಿಭೂಮಿ ಹೇಯವೆಂದೆನ್ನಿಸೆ

ಸೋಮಶೇಖರಜನನಿ—ಸುಜ್ಞಾನಿ

|| ೨ ||

ಮಾತೆ ಎನ್ನದು ಒಂದು ಮಾತು ಲಾಲಿಸುವುದು

ವಾತನ ನಿಜದಯಿತೆ—ಪ್ರಖ್ಯಾತೆ

ದಾತಶ್ರೀವರದ ಗೋಪಾಲವಿಠಲನ್ನ

ಆತುಮದೊಳು ನಿಲಿಸೆ—ಸುಮನಸೆ

|| ೩ ||

೪೬. ರಾಗ : ಕಾಂಬೋದಿ. ಝಂಪತಾಳ

ಏನು ಮರುಳಾದೆಮ್ಮ ಎಲೆ ಭಾರತಿ

|| ಪ ||

ವಾನರನಿಕರದೊಳು ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವಗೆ

|| ಅ ||

ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದವಳ ಗರ್ಭದಲಿ ಜನಿಸಿ ಬಂದು

ನಿನ್ನ ತೊರೆದು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾದ |

ಹೆಣ್ಣಿಗಾಗಿ ಹೋಗಿ ವನವ ಕಿತ್ತೀಡಾಡಿ

ಉಣ್ಣ ಕರೆದರೆ ಎಂಜಲೆಡೆ ಒಯ್ದಕಪಿಗೆ

|| ೧ ||

ಹುಟ್ಟಿದನು ಗುರುತಲ್ಪಗಾಮಿಯ ಕುಲದಲ್ಲಿ

ನಟ್ಟರಳು ಒಬ್ಬ ಅಸುರಿಯ ಕೂಡಿದ |

ಹೊಟ್ಟಿಗಿಲ್ಲದೆ ಪೋಗಿ ಭಿಕ್ಷದನ್ನವನುಂಡ

ಅಟ್ಟಹಾಕುವನಾಗಿ ಕುಲವ ಕೊಂದವಗೆ

|| ೨ ||

ಮಂಡೆ ಬೋಳಾಗಿ ಭೂಮಂಡಲವ ತಿರುಗಿದನು

ಕಂಡವನಾರಿವನ ಗುಣಗಣಗಳ |

ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ಸಿರಿಪುರಂದರವಿಠಲನ

ಕೊಂಡಾಡುತ ಬೋರೆಮರದಡಿಯ ಸೇರಿದಗೆ

|| ೩ ||

೪೭. ರಾಗ : ಅರಭಿ. ಅದಿತಾಳ

ಮಾರುತನ್ನ ಜಾಯೆ ಮರೆಯ ಹೊಕ್ಕಿನು ಕಾಯೆ

ಮಾರಾಂತಕಶಂಬರಾರಿಬಿದುರಧರ-

ತಾರಿಶರವಿನುತೇ ಅನ್ಮಯ್ಯ

|| ಪ ||

ಭ್ರಮರಕುಂತಳೆ ಜಾಣೆ ಅಮರವಂದಿತಚರಣೆ
ಸುಮನಸೇಶನ ಪದಕಮಲ ಪೂಜಿಪುದಕೆ
ವಿಮಲಮತಿಯನೀಯೇ ಅಮ್ಮಯ್ಯ

|| ೧ ||

ಕೃತಿದೇವಿಯರಲ್ಲಿ ಸುತೆಯಾಗಿ ಜನಿಸಿದೆ
ಸತತ ಎನ್ನಯ ದುರ್ಮತಿ ಖಂಡಿಸಿಸು
ಮತಿವಂತನ ಮಾಡೆ ಅಮ್ಮಯ್ಯ

|| ೨ ||

ಎರಡೇಳು ಭುವನ ಜಠರದೊಳಗಿಂಬಿಟ್ಟು
ಪರಿಪೂರ್ಣಕಾಮ ಶ್ರೀ ಮೋಹನ್ನ ವಿಠಲನ
ಚರಣಭಕ್ತಿಯನೀಯೆ ಅಮ್ಮಯ್ಯ

|| ೩ ||

೪೮. ರಾಗ : ಸುರಟಿ. ಅದಿತಾಳ

ಭಾರತಿ ಭಕ್ತಿಯನು ಕೊಡುವುದು
ಮಾರುತಸತಿ ನೀನು

|| ಪ ||

ಮೂರುಲೋಕದೊಳಗಾರು ನಿನಗೆ ಸರಿ
ಮಾರಾರಿಗಳಿಂದಾರಾಧಿತಳೆ

|| ಅ ||

ಶರಣುಮಾಡುವೆ ನಿನಗೆ ಸತತ ಶ್ರೀ-
ಹರಿಯ ತೋರಿಸೆನಗೆ |

ತರಳವಾದ ಕರುವಿನ ಮೊರೆಗಾವು-
ತ್ಯರದಿ ಬಂದು ಸುಖಗರೆದ ತೆರದಲಿ

|| ೧ ||

ಸುಂದರಿ ಶುಭಕಾರಿ—ಸುಮನಸ-
ವೃಂದಶೋಭಿತಕಬರಿ |

ಮಂದಹಾಸಮುಖದಿಂದ ನೋಡಿ ನಿನ್ನ
ಕಂದನೆಂದು ಕರಿ ಮುಂದಕೆನ್ನನು

|| ೨ ||

ವಾಣಿ ಎನ್ನ ವದನ—ದಲ್ಲಿದು
ಮಾಣದೆ ಹರಿಸ್ತವನ |

ವೀಣಾಧೃತಸುಜ್ಞಾನಿಯೆ ಪಂಕಜ-
ಪಾಣಿಯೆ ಕೋಕಿಲವಾಣಿಯೆ ಎನಗೆ

|| ೩ ||

ದಿವಿಜರ ಸತಿಯರಿಗೆ ಧರೆಯೊಳು-
ದ್ಭವಿಯ ಶಾಪವಾಗೆ
ತವಕದಿಂದಲಿ ಪೊರೆದತೆರದಲೆನ್ನ
ಕವಳಬುದ್ಧಿಯನು ಕಳೆದು ಕುಶಲಕೊಡೆ

|| ೪ ||

ಮಂಗಳಾಂಗಿ ಎನ್ನ—ಅಂತ-
ರಂಗದಲಿರು ಮುನ್ನ |
ತುಂಗವಿಕ್ರಮತಂದೆಗೋಪಾಲವಿಠಲನ
ಹಿಂಗದೆ ನೆನೆವ ಸುಖಂಗಳ ಕೊಡುವಳೆ

|| ೫ ||

೪೯. ರಾಗ: ವಸಂತ. ಅದಿತಾಳ

ಕೊಡು ಬೇಗ ದಿವ್ಯಮತಿ ಸರಸ್ವತಿ
ವೃಡಹರಿಹಯಮುಖರೊಡೆಯಳೆ ನಿನ್ನಯ
ಅಡಿಗಳಿಗೆರಗುವೆ ಅಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮನ ರಾಣಿ
ಇಂದಿರಾರಮಣನ ಹಿರಿಯ ಸೊಸೆಯು ನೀನು
ಬಂದೆನ್ನ ವದನದಿ ನಿಂದು ನಾಮವ ನುಡಿಸೆ
ಅಖಿಲವಿದ್ಯಾಭಿಮಾನಿ ಆಜನ ಪಟ್ಟದರಾಣಿ
ಸುಖವಿತ್ತು ಪಾಲಿಸೆ ಸುಜನಶಿರೋಮಣಿ
ಪತಿತಪಾವನೆ ನೀನೇ ಗತಿಯೆಂದು ನಂಬಿದೆ
ವಿತತಪುರಂದರವಿಠಲನ ತೋರಿಸೆ

|| ೬ ||

|| ೭ ||

|| ೮ ||

|| ೯ ||

|| ೧೦ ||

೫೦. ರಾಗ: ತೋಡಿ. ಝಂಪಿತಾಳ

ಒಂದೆ ಮನದೊಳು ಭಜಿಸು ವಾಗ್ಗೇವಿಯ
ಇಂದು ಮತಿಕೊಡುವಳು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಧ್ಯಾನದೊಳು

|| ೧೧ ||

|| ೧೨ ||

ಹಿಂದೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಕಮಲಜನಸತಿಗೆರಗಿ
ಬಂದು ಆರಾಧಿಸಲು ಹರಿವಿಶ್ವಮಯನೆಂದು
ಬಂದವಿಷ್ಣುವ ಕಳೆದು ಭಾವಶುದ್ಧಿಯನಿತ್ತು
ಹೊಂದಿಸಿದಳಾಗ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಚರಣವನು || ೧ ||

ಅಂದು ದಶಮುಖನನುಜ ವಂದಿಸದೆ ವಾಣಿಯನು
ಬಂದು ತಪವನು ಗೈಯೆ ಬಹುಕಾಲಕೆ
ಅಂದದಿಂದಜ ಮೆಚ್ಚಿ ವರವಧಿಕ ಬೇಡೆನಲು
ಬಂದು ಜಿಹ್ವೆಯಲಿ ನಿದ್ರೆಯನು ಬೇಡಿಸಿದಳು || ೨ ||

ಅರಿತುಭಜಿಸಲು ಬಿಡದೆ ಅಜನರಸಿಯ ನಿತ್ಯ
ಉರುತರವಾದ ವಾಗ್ಬುದ್ಧಿಯನಿತ್ತು
ನಿರುತ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರಿತ್ಯಲನ ಸೇವೆಯೊಳು
ಪರತತ್ವಹರಿಕಥಾಮೃತವನುಣಿಸುವಳು || ೩ ||

೫೧. ರಾಗ: ಕಾಂಬೋದಿ. ಝಂಪತಾಳ

ಕಿಂಕರನ ಧ್ವನಿಗೆ ನೀ ಕೊಡು ಮತಿಯನು || ಪ ||
ಪಂಕಜನಾಭನ ಸೊಸೆ ಸರಸ್ವತಿಯೆ || ಅ ||

ಸಕಲವಿದ್ಯಾರಂಭಿ ಕನಕಪುತ್ಥಳಿಬೊಂಬೆ
ವಿಕಸಿತಸುಲಲಿತಾಂಬೆ ಸುಭನಿತಂಬೆ |
ನಿಕುರುಂಬೆ ಸುರರಂಭಿ ದಂತದಾಳಿಂಬೆ
ಭಕುತಿಯಲಿ ನಾ ಕಾಂಬೆ ನಿನ್ನ ನಾಮವನುಂಬೆ || ೧ ||

ಗಂಗೆಯಮುನೆ ಉಭಯಸಂಗಮೆ ಭಕ್ತಭಯ-
ಹಿಂಗಿಸಿ ಕೊಡು ಅಭಯ ಅಖಿಲಧೈಯೆ |
ಮಂಗಳಶುಭಮಣಿಯೆ ಅಭ್ಯುದಯೆ ಅತಿಸದಯೆ
ರಂಗುಮಾಣಿಕಪ್ರಭೆಯೆ ಸುಜನಾಬ್ಧಿಗೇಯೆ || ೨ ||

ಪ್ರಯಾಗವರಕ್ಷೇತ್ರವಾಸೆ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರೈ
 ಕ್ಷಯರಹಿತ ಮುನಿಸ್ತೋತ್ರೈ ಶುಭಚರಿತ್ರೆ |
 ನಯವಿನಯನೇತ್ರೈ ಪವಿತ್ರೈಽಜಕಳತ್ರೈ
 ಜಯಜಯ ವಿಜಯವಿಠಲನ ಪಾತ್ರೈ

|| ೩ ||

೫೨. ರಾಗ : ತೋಡಿ, ಅದಿತಾಳ

ವಾಣೀ ಪರಮಕಲ್ಯಾಣಿ—ವಾರಿಜೋದ್ಭವನ
 ರಾಣಿ ನಾರೀಶಿರೋಮಣಿ

|| ಪ ||

ಕ್ಷೋಣಿಯೊಳಗೆ ಸರಿಗಾಣೆನು ನಿನಗೆ ಸು-
 ಪ್ಪಾಣಿಯೆ ಹರಿಪದರೇಣು ಧರಿಸೆ ಸದಾ

|| ಅ ||

ಸರಸ್ವತಿ ನಿತ್ಯಾಸಾವಿತ್ರಿ—ದೇವಿಗಾಯತ್ರಿ
 ಸರಸಿಜದಳ ಸುನೇತ್ರಿ

ಸುರಮುನಿನಿಕರಸ್ತೋತ್ರಿ—ಶೋಭನಗಾತ್ರಿ
 ಕರುಣಾಸಾಗರೆ ಪವಿತ್ರಿ ||

ಚರಣದಂದಿಗೆ ಪಂಚಬೆರಳಭೂಷಣ ಧ್ವನಿ
 ಸರವು ಕನಕಗೆಜ್ಜೆ ಸರಪಳಿ ಪೊಳೆವಾಂ-

ಬರಧರೆ ಸುಂದರಿ ಎರಗುವೆ ಎನ್ನನು
 ಎರವು ಮಾಡದೆ ತ್ರಿಕರಣಶುದ್ಧನ ಮಾಡೆ

|| ೧ ||

ಸರ್ವರಾತ್ಮಕೆ ಪ್ರಖ್ಯಾತೆ—ಧವಳಗೀತೆ
 ಸರ್ವರಿಗೆ ಮಹಾಪ್ರೀತೆ

ನಿರ್ವಾಹವಂತೆ ಪತಿವ್ರತೆ—ನಿರ್ಮಲಚರಿತಾ-
 ಪೂರ್ವದೇವತೆ ಹರಿಜಾತೆ

ಉರ್ವಿಯೊಳಗೆ ಮದಗರ್ವದಮತಿ ನಾ
 ನೋರ್ವನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊರ್ವನ ಕಾಣೆನು

ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಪಾಪಪರ್ವತದಂತಿದೆ

ನಿರ್ವಾಹವನು ಮಾಡೆ ದೂರ್ವಾಂಕುರದಿ

|| ೨ ||

ನಗೆಮೊಗದ ಜಗದಂಬಿ—ನೀ ಗಂಧಲೇಪಿನಿ
ನಿಗಮಾಭಿಮಾನಿ ಸುಜ್ಞಾನಿ
ಬಗೆಬಗೆ ವಿದ್ಯಾಭಾಸಿನಿ—ಶುಭಲಕ್ಷಣೆ
ಅಗಣಿತ ಫಲದಾಯಿನಿ ||

ಝಗಝಗಿಸುವ ಕರಯುಗಳ ಭೂಷಣ ಪ-
ನ್ನಗವೇಣಿ ಕುಂಕುಮವ್ಯಗಮದವೊಪ್ಪಲು
ಜಗತ್ಪತಿ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ವಿಜಯವಿಠಲನ
ಮಗಳೆ ಸುಖಾತ್ಮಕೆ ಜಗದಿ ಶುಶ್ರೂಣೆ

|| ೩ ||

೫೩. ರಾಗ : ಆರಭಿ ಆದಿತಾಳ

ವಾಣೀ ಪರಮಕಲ್ಯಾಣೀ-ನಮೋನಮೋ

|| ಪ ||

ಅಜನರಾಣಿ ಪಂಕಜಪಾಣಿ

|| ಅ ||

ಭಳಿಭಳಿರಿ ಎಂಬೆ ಭಕ್ತಜನ ಸುಖದಾಂಬೆ

ಸುಳಿದಾಡು ಶುಭನಿತಂಬೆ ಅಂಬೆ

|| ೧ ||

ಹೊಳೆಹೊಳೆವ ಮುಖಮುಕುರ ಬಿಂಬೆ

ಇಳೆಯೊಳಗೆ ಸರಿಗಾಣೆ ಶಾರದಾಂಬೆ ಪುತ್ಥಳಿಬೊಂಬೆ

|| ೨ ||

ಶರಣು ಶರಣಲೆದೇವಿ ಸ್ಮರಣೆಮಾತ್ರದಿ ಕಾಯ್ವಿ

ಚರಣದಂದಿಗೇರಿವಿ ಮೆರೆವ ವಾಗ್ದೇವಿ

|| ೩ ||

ನಲಿನಲಿವಾಭರಣಗಳ ಧರಿಸಿ ನಟಿಸುವ ದೇವಿ

ಇಳೆಯೊಳಗೆ ಹರಿಣಾಕ್ಷಿ ಸಲಹು ಕಾಮಾಕ್ಷಿ

|| ೪ ||

ಜಯಜಯತು ಜಗನ್ಮಾತೆ ಜಗದೊಳಗೆ ಪ್ರಖ್ಯಾತೆ

ದಯಮಾಡು ಧನಳಗೀತೆ ಮಾತೆ

|| ೫ ||

ನಿನ್ನಿಂದ ವಿದ್ಯೆ ಬುದ್ಧಿ ಹರಿಯೊಲುಮೆಯಮ್ಮ

ನಿನ್ನ ನಂಬಿದೆ ತಾಯೆ ನೀ ಬಂದು ಕಾಯೆ

|| ೬ ||

ಸತತ ಶ್ರೀ ಹಯವದನ ಪದಸೇವಕಪ್ರೀತಿ
ಕ್ಷೀತಿಯೊಳಗೆ ನಯದಿಂದ ಗೆಲಿಸೆನ್ನ ಮಾತೆ-ವಿಧಿಜಾತೆ || ೭ ||

೫೪. ರಾಗ: ಮಧ್ಯಮಾವತಿ ಏಕತಾಳ

ವಂದಿಪೆನಮ್ಮ ಮುದ್ದು ಶಾರದೆ-ಶರ-
ಚ್ಚಂದಿರವದನೆ ಶಾರದೆ || ಪ ||
ಇಂದೀವರಾಕ್ಷಿ ಶತಾನಂದನಸ್ತ್ರಿಯೆ
ಕುಂದು ನೋಡದೆ ಶ್ರುತಿವಂದ್ಯೆ ಜ್ಞಾನವ ನೀಡೆ || ಅ ||
ಸಿತಾಬ್ಜಾಸನೆ ಸುಖದಾಯಕಿ-ಸುರ-
ನಾಥಾರಾಧಿತೆ ವಿಶ್ವನಾಯಕೀ |
ವೀತದುರಿತೆ ಶಿವಮಾತೆ ಸದ್ಗುಣಮಣಿ
ವ್ರಾತೆ ವೇದೋಪನಿಷದ್ಗೀತೆ ವಾಗ್ಧೇವಿ ಮಾತೆ || ೧ ||
ಕೋಕಿಲವಾಣಿ ಕವಿಸೇವಿತೆ ಎನ್ನ
ವಾಕು ಲಾಲಿಸೆ ಮುನಿವಂದಿತೆ |
ತೋಕನೆಂದು ಸುವಿವೇಕಬುದ್ಧಿಯನಿತ್ತು
ಸಾಕು ಸಜ್ಜನರನ್ನು ವಾಕು ಮನ್ನಿಸು ತಾಯೆ || ೨ ||
ಪಾತಕಿಗಳೊಡನಾಡಿ ನಾ ನಿನ್ನ
ಪೂತಾಬ್ಜ ಪದ ಭಜಿಸದ್ದೊಡೆ ನಾ |
ಪಾತಕವೆಣಿಸದೆ ಸೀತಾರಮಣ ಜಗ-
ನ್ನಾಥವಿಠಲನಂಘ್ರಿ ಗೀತಾಮೃತವನುಣಿಸು || ೩ ||

೫೫. ರಾಗ: ಮಧ್ಯಮಾವತಿ ಅಟಿತಾಳ

ದಯಮಾಡೆ ದಯಮಾಡೆ ತಾಯೇ ವಾಗ್ಧೇವಿ || ಪ ||
ದಯದಿಂದ ನೀನೆನ್ನ ನೋಡೇ ವಾಗ್ಧೇವಿ || ಅ ||
ಹಿತದಿ ಸನ್ಮತಿಯ ಶ್ರೀಮತಿ ದೇವಿ ನೀಡೆ
ವ್ರತತಿಜನೇತ್ರೇ ಭಾರತಿ ನೀ ದಯಮಾಡೆ || ೧ ||

ಸುಮುಖಿ ತ್ವಚ್ಚರಣಾಬ್ಜದ್ರುಮಭಾಯಾಶ್ರಿತರ
ಸುಮತಿಗಳೊಳಗಿಟ್ಟು ಮಮತೆಯಿಂ ಸಲಹೆ || ೨ ||

ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲನಂಘ್ರಿಗಳ ಸೇವೆಯೊಳು
ಸುಗುಣಿ ಸಮ್ಮತಿಗೊಟ್ಟು ಬೇಗೆನ್ನ ಸಲಹೆ || ೩ ||

ಶ್ರೀ ವಾಯುದೇವರ ಸ್ತೋತ್ರಪರವಾದ ಕೀರ್ತನೆಗಳು

ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣದೇವರ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು

೫೬. ರಾಗ: ಶಂಕರಾಭರಣ ಅಟತಾಳ

ಪವಮಾನ-ನಮ್ಮಗುರು-ಪವಮಾನ || ಪ ||

ಪವಮಾನ ಪಾವನ ಚರಿತ-ಪದ್ಯ-

ಭವನ ಪದಾರ್ಥನೆ ನಿರತ-ಆಹಾ ||

ಶ್ರವಣವೆ ಮೊದಲಾದ ನವವಿಧ ಭಕುತಿ ಜ್ಞಾ-

ನವಿತ್ತು ಸಲಹೊ ಮೂರವತಾರಾತ್ಮಕ ದೇವ || ಅ ||

ಪ್ರಾಣಾಪಾನ ವ್ಯಾನೋದಾನ-ಹೇ ಸ-

ಮಾನರೂಪಕನೆ ವಿಜ್ಞಾನ-ತತ್ತ್ವ-

ಮಾನಿಯೆ ಅಮೃತಾಭಿಧಾನ-ಚತು-

ರಾನನ ತನಯ ಗೀರ್ವಾಣ-ಆಹಾ ||

ಸೇನಾಪತಿಯೆ ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರದ

ಮಾನವರನು ಕಾಯ್ವ ಮೌನಿಧ್ಯಾನಗಮ್ಯ || ೧ ||

ನಾಗಕೂರ್ಮದೇವದತ್ತ-ಕೃಕಲ

ಯೋಗಿವರಿಯ ಮುಕ್ತಾಮುಕ್ತ-ಕ್ಲುಪ್ತ-

ಭೋಗಂಗಳೇವ ಸುಶಕ್ತ-ತಲೆ-

ಬಾಗಿ ಬೇಡುವೆ ಸರ್ವೋದ್ರಿಕ್ತ-ಆಹಾ ||

ಹೋಗುತಲಿದೆ ಹೊತ್ತು ಜಾಗುಮಾಡದೆ ನಿಜ-

ಭಾಗವತರೊಳಿಡೊ ಮೈಗಣ್ಣ ಪದವಾಳ್ || ೨ ||

ಮೂರುಕೋಟಿ ರೂಪಧರನೆ-ಲೋಕಾ-
 ಧಾರಕ ಲಾವಣ್ಯಕರನೆ-ಸರ್ವ-
 ಪ್ರೇರಕ ಭಾರತೀವರನೆ-ತ್ರಿಪು-
 ರಾರಿಗೆ ವಜ್ರಪಂಜರನೆ ಆಹಾ
 ನೀರಜಜಾಂಡದಿ ಮೂರೇಳು ಸಾವಿರ-
 ದಾರುನೂರು ಜಪ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾಪ್ಪ

|| ೩ ||

ಮೂಲೇಶನಂಘ್ರ ಸರೋಜ-ಭೃಂಗ
 ಏಳೇಳುಲೋಕಾಧಿರಾಜ-ಇಷ್ಟ-
 ತ್ರೇಳುರೂಪನೆ ರವಿತೇಜ-ಲೋಕ-
 ಪಾಲಕರಾಕ್ಷ ಮಹೋಜ-ಆಹಾ ||
 ಕಾಳೀರಮಣ ನಿನ್ನ ಕಾಲಿಗೆರಗುವೆ-ಕೃ-
 ಪಾಳೋ ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಮಾಲಯ ಕರುಣಿಸೋ

|| ೪ ||

ಶ್ರೀ ವಲ್ಲಭಗೆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ-ನಾಗಿ
 ಜೀವವೇದಕಾಲಸ್ತಂಭ-ಗತ
 ಆನಾಗ ಹರಿರೂಪಕಾಂಬ-ಶಕ್ತ
 ನೀನೊಬ್ಬನಹುದೊ ನಾನೆಂಬ-ಆಹಾ ||
 ದೇವತೆಗಳಿಗುಂಟೆ ಈ ವಿಭವ ಜಗ-
 ಜ್ಜೀವ ದಯಾಶೀಲ ನಾ ವಂದಿಸೆ ನಿತ್ಯ

|| ೫ ||

ಆಖಣಾಶ್ವ ಸಮಚರಣ-ಪದ್ಮ
 ಲೇಖರ ಮಸ್ತಕಾಭರಣ-ಕಲ್ಪ-
 ಶಾಖೆಯಂತೆ ಅತಿಕರುಣ-ದಿಂದ
 ಈ ಖಂಡದೊಳು ಮಿಥ್ಯಾವರಣ-ಆಹಾ ||
 ನೀ ಖಂಡಿಸಿದೆ ದಂಡಮೇಖಲಭೂಷಣ
 ಆಮುವಾಹನಸಿತ ಆಖಂಡಲಾರ್ಚಿತ

|| ೬ ||

ದಕ್ಷಿಣಾಕ್ಷಿಗತವತ್ಸ-ರೂಪ
 ದಕ್ಷನಹುದೊ ಪರನೋತ್ಸ-ಚಾರು

ತ್ಯಕ್ತಾದಿಸುರರೊಳಧ್ಯಕ್ಷ-ಸರ್ವ-
ವೇಕ್ಷವರ್ಜಿತನೇ ಸ್ವೇಚ್ಛಾ-ಆಹಾ ||
ಮೋಕ್ಷಾದಿ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶಲಕ್ಷಣಪುರುಷ-ನಿ-
ರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕರುಣದಿ ರಕ್ಷಿಸು ಎನ್ನನು

|| ೭ ||

ಅಧಿಭೂತ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಗತನೇ-ವಿಮಲ
ಅಧಿದೈವರೊಳು ಪ್ರವಿತತನೇ-ಕಲಿ-
ಹೃದಯ ವಿಭೇದನರತನೇ-ಎನ್ನ
ವದನದಿ ನೆಲೆಸೊ ಮಾರುತನೇ-ಆಹಾ ||
ಬದರಿಕಾಶ್ರಮದೊಳು ಹದಿನಾರುಸಾವಿರ
ಸುದತೇರ ಕಾಯ್ದ ನಾರದಮುನಿಸನ್ನತ
ಮಾತರಿಶ್ವ ಮಹಾಮಹಿಮ-ಸರ್ವ-
ಜೇತನ ಹೃದ್ಗತಹನುಮ-ಭೀಮ
ಭೂತಳದೊಳು ಮಧ್ವನಾಮ-ದಿಂದ
ಜಾತನಾಗಿ ಜಿತಕಾಮ-ಆಹಾ ||
ಆ ತಿಪ್ಪಣಾದಿವಿಖ್ಯಾತಮಾಯ್ಗಳ ಗೆದ್ದ
ಸೀತಾರಮಣ ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲದೂತ

|| ೯ ||

೫೭. ರಾಗ : ಶಂಕರಾಭರಣ ಆಟತಾಳ.

ಪವಮಾನ-ಮದ್ಗುರುವೆ-ಪವಮಾನ
ಪವಮಾನ ಗುರುವೆ ಪರಾಕು-ನಾನು
ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು ವಾಕು-ಆಹಾ ||

|| ಪ ||

ತವಕದಿಂದಲಿ ಸತ್ಯವಿಹುದಲಿ-ಸಂ
ಭವಿಸುವ ಮತಿಯಿತ್ತು ಭವದಿಂದ ಕಡೆಗೆತ್ತು

|| ಅ ||

ಆಶ್ರಿತಜನ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ-ನಿನ್ನ
ಆಶ್ರಯಿಸಿದೆ ಬಲುದಕ್ಷ-ಗುಣ-

ರಾಶಿವಿರಾಗ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ-ವಾಗೆ

ದಾಸತ್ವಕೊಡು ಬಲುದೀಕ್ಷ-ಆಹಾ ||

ಏಸು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿದ್ದ ದೋಷವ ಕಳೆದು ಸಂ-

ಶೋಷವಾಗುವ ಕರ್ಣಭೂಷಣ ಕೃಪೆಮಾಡು

|| ೧ ||

ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಣೋತ್ತಮರೂಪ-ನಿನ್ನ

ನಾ ನಂಬಿದೆನೊ ಸುಪ್ರತಾಪ-ಸುರ-

ಧೇನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸಮಾಪ-ಜಗ-

ತ್ಪ್ರಾಣ ಕಪಿಕುಲಾಧಿಪ-ಆಹಾ ||

ಅನಾದಿಯಲಿ ಬಂದಜ್ಞಾನವ ನೋಡಿಸಿ

ಮಾನಸದಲಿ ಭೇದಜ್ಞಾನವ ಕರುಣಿಸು

|| ೨ ||

ಹರಿದಾಸರೊಳು ಅಗ್ರಣಿಯೆ-ನೋಡಿ

ಸುರರೊಳು ನಿನಗ್ಯಾರಣೆಯೆ-ಸರ್ವ-

ಪರಮಸುಂದರಗುಣಮಣಿಯೆ-ಚಿಂತಾ-

ತುರರಿಗೆ ಆನಾಗ ಹೊಣೆಯೆ-ಆಹಾ

ಕರವ ಮುಗಿವೆ ಸಂತೈಸು ಸದ್ಗಮದ

ಮರವೆ ಕೊಡದೆ ವಿಸ್ತರವಾಗಿ ಪ್ರತಿದಿನ

|| ೩ ||

ತತುವೇಶ ಜನರೆಲ್ಲ ನೆರೆದು-ಅಹಂ-

ಮತಿಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಕಾರ ಮರೆದು-ನಿನ್ನ

ತುತಿಸದೆ ಅತಿಶಯ ಜರಿದು-ತಮ್ಮ

ಗತಿಯೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮರೆದು-ಆಹಾ

ಚತುರಾನನ ಸಿರಿಪತಿ ನೋಡುತ್ತಲಿರೆ

ಪ್ರತಿಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ ಸಂತತ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡೆ

|| ೪ ||

ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ನಿಯಾಮಕನೆ-ಗುಣ-

ವೃಂದ ನಿರ್ಜರನಾಯಕನೆ-ಪಾಪ-

ಸಿಂಧುಬತ್ತಿಪ ಪಾವಕನೆ-ನಿಜ-

ಅಲ್ಪಜ್ಞಾನವೂ, ಗಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಷ್ಟವಾಗುವ ನಾವೆಯಂತೆ, ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ತನಿರೋಧವಿಲ್ಲದ ಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನವು ಧ್ಯಾನೋಪಯೋಗಿಯೂ ಅಲ್ಲ. (೬೭) ಇಂದ್ರಿಯಜಯವುಳ್ಳವನಿಗೇ ಮನಃಪ್ರಸಾದವು. ಮನಃಪ್ರಸಾದವುಳ್ಳವನಿಗೇ ಚಿತ್ತನಿರೋಧರೂಪವಾದ ಯೋಗವು ; ಅದರಿಂದಲೇ ಶ್ರವಣಮನನಗಳು ಸಂಭವಿಸುವುವು. ಶ್ರವಣಮನನಗಳಿಂದ ತತ್ತ್ವನಿಶ್ಚಯವೂ, ಅದರಿಂದ ಧ್ಯಾನವೂ, ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನವೂ (ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನವೂ) ಲಭಿಸುವುವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೇ, ಮಹಾಬಾಹೋ ! ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹವುಳ್ಳವನಿಗೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವು. (೬೮) ಈ ಮುಖ್ಯನಿರ್ಣಯಗಳ ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿರುವೆಯಷ್ಟೆ.

ಅರ್ಜುನ—ತಿಳಿದೆನು, ದೇವ ! ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನಲಭ್ಯವಾದ ಪರಮಾನಂದದಿಂದ ತೃಪ್ತನಾದ ಜ್ಞಾನಿಯು, ಭಾಷಣ, ಗಮನಾಸನಾದಿ ಲೌಕಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ತೊಡಗುವನೆಂಬ ನನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಪಾರ್ಥ ! ಕೇಳು, ಈಗ ಅದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನೂ ತಿಳಿಯದಿರುವಂತೆ, ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿಯರು. ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹವುಳ್ಳ ಜ್ಞಾನಿಗಾದರೋ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವು ಹಗಲಿನಂತಿರುವುದು. ಎಂದರೆ, ಹಗಲಿನಲ್ಲಾಗುವ ವಸ್ತುಜ್ಞಾನದಂತೆ ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಆಸಕ್ತರಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವ ರೂಪಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಯು ಅರಿಯದಂತಿರುವನು. ವಿಷಯಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಿಯು ಜಾಗೃತನಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳ ಹಗಲೇ ರಾತ್ರಿಯು ; ರಾತ್ರಿಯೇ ಹಗಲು. ಅವರ ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿ ಇವನ ನಿದ್ರೆ ; ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರ.

ಅರ್ಜುನ—ಜ್ಞಾನಿಯು ಭಗವದಿತರವಸ್ತುಗಳನ್ನೇ ತಿಳಿಯನೆಂದರೆ ಭಾಷಣ, ಭಿಕ್ಷುಟಿನ ಮೊದಲಾದ ಆತನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಅಸಂಭಾವಿತ ವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನದಿಂದ ಬಂಧಕವಾದ ಸಕಲ ಪೂರ್ವಕರ್ಮಗಳೂ ನಾಶಹೊಂದುವುವು. ಮುಂದಿನ ಕರ್ಮಗಳು ಲೇಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ದರ್ಶನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಫಲೋನ್ಮುಖವಾದ 'ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮ'ವನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಯೂ ಸಹ ಅವಶ್ಯ ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ಮುಗಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವು ತಿರೋಧಾನ ಹೊಂದುವುದು. (ಮರೆಯಾಗುವುದು). ಆಗ ವಾಸನಾಬಲದಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಯೂ ಇತರ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಸಂಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗುವನು. ಪ್ರಾಯಃ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ ಈ ವಿಧ ಅಭಿಸಂಧಿಯಿಂದ ಆತನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಉನ್ಮತ್ತನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಂತೆ ಉಪಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದು ದೇವತೆಗಳಲ್ಲದ ಇತರ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ವಿವಕ್ಷೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದುದೆಂದು ತಿಳಿ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಇಂದ್ರಿಯಾದಿ ಪ್ರೇರಕರಾಗ ಉತ್ತಮ ದೇವತೆಗಳು ಇತರ ಪ್ರವೃತ್ತಿರಹಿತರಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತರಾದರೆ, ಪ್ರಾಣಿಪ್ರೇರಕವ್ಯಾಪಾರವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿ ಲೋಕಯಾತ್ರೆಯೇ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಗುವುದು. ಆದರೆ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯು ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಉತ್ತಮ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಇತರತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಭಿಸಂಧಿಯುಳ್ಳವರಾದರೂ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವು ಅವರಿಗೆ ಮರೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿ. (೬೯)

ಅರ್ಜುನ—ಬಾಹ್ಯಾನುಸಂಧಾನವಿಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಪ್ರಮತ್ತನಂತೆ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ನಡೆವುದು, ಕೂಡುವುದು, ಏಳುವುದು ಮೊದಲಾದ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಸಂಭವಿಸಬಹುದಾದರೂ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸಿದ್ಧವಾದ ಆತನ ವಿಷಯ ಭೋಗವು ಹೇಗೆ ಕೂಡುವುದು ? ನಿಯತವಾದ ಸಾಧನಸಾಧ್ಯಗಳ ಅನುಸಂಧಾನವಿಲ್ಲದೇ ವಿಷಯಾನುಭವವೇ ಹುಟ್ಟಲಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಯ ವಿಷಯಾನುಭವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿಚ್ಛಿಸುವೆನು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ನಾನಾ ನದೀಜಲಗಳು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೂ, ಸಮುದ್ರವು ವೃದ್ಧಿವಿಶೇಷವನ್ನು ಹೊಂದದೇ ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಬಿಡದೇ

ಇದ್ದಂತೆ ಇರುವುದು. ಅದರಂತೆ ಸಕಲ ಕಾಮಗಳು (ಭೋಗ್ಯ ವಿಷಯಗಳು) ಜ್ಞಾನಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೂ, ಅವುಗಳಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಯು ಯಾವ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಹೊಂದದೇ ಇದ್ದಂತೆ ಇರುವನು. ನದಿಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸದಿದ್ದರೆ ಸಮುದ್ರವು ಬತ್ತುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ನದಿಗಳು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರಲು ಸಮುದ್ರವು ಯಾವ ಯತ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಜ್ಞಾನಿಯು ವಿಷಯಗಳ ಅಭಾವದಿಂದ ಕೊರಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾವ ಯತ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಷಯಭೋಗದಿಂದ ಉತ್ಸಾಹಗೊಳ್ಳುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾಗಿರುವನು. ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಿದರೂ ಜ್ಞಾನಿಯು ಕಾಮಕಾಮಿಯಲ್ಲ. ಅವನಿಗೇ ಪರಮಶಾಂತಿರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷವು ; ತುಚ್ಛವಾದ ವಿಷಯ ಭೋಗವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವವನಿಗಲ್ಲ. (೭೦) ನಿಷಿದ್ಧವಾದ ಸಕಲೇಚ್ಛೆಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ, ಯಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವನ್ನು ಆರೋಪಿಸದೇ, ನಾನು ಭೋಗಿಸುತ್ತೇನೆಂಬ ಕರ್ತೃತ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಸರ್ವಕಾಮಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸುವವನೇ ಜ್ಞಾನಿಯು ; ಆತನೇ ನಿಜವಾಗಿ ಸರ್ವಕಾಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನು ; ಅವನಿಗೇ ಮೋಕ್ಷವು. (೭೧) ಹೀಗೆ ಸರ್ವಕಾಮಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ನಿತ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನುಸ್ಮರಣೆಯುಳ್ಳ ಜ್ಞಾನಿಯು, ನಿತ್ಯಬ್ರಹ್ಮ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳವನಾಗಿರುವನು. ಹೇ ಪಾರ್ಥ ! ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನು, ಸಂಸಾರಕ್ಷೇಶಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದೇಹವನ್ನು ಬಿಡುವಾಗಲೂ ಅದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅಪ್ರಾಕೃತಶರೀರಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮ ಶೇಷವಿದ್ದರೆ, ದೇಹಾಂತರವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅದನ್ನು ಭೋಗಿಸಿ ಕಳೆದು ನಂತರ ಮುಕ್ತನಾಗುವನು. (೭೨)

ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಅಧ್ಯಾಯ ೩

[ಜೀವೇಶ್ವರರ ಸ್ವರೂಪವಿಷಯಕಜ್ಞಾನವನ್ನು (ಸಾಂಖ್ಯ) ನಿರೂಪಿಸಿ, ಆ ಜ್ಞಾನದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗಲು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಮಾಡಬೇಕಾದ ನಿವೃತ್ತಕರ್ಮರೂಪಜ್ಞಾನೋಪಾಯವನ್ನು (ಯೋಗ) ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಯಿತು. ಯೋಗವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರದಿಂದ ತಿಳಿಯಲಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಅರ್ಜುನನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ.]

ಅರ್ಜುನ—ಪುರುಷಾರ್ಥಸಾಧನವಾದಜ್ಞಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಲ್ಪಫಲಕವಾದ ಕರ್ಮವು ಅಧಮವೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೇ? ಹೇ ಜನಾರ್ದನ! ಜನನಾದಿದೋಷರಹಿತನಾದ ನೀನು, ಜೀವಾತ್ಮರ ಸಂಸಾರಬಂಧವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಮಹಾಪ್ರಭುವು. ಕರ್ಮವು ಅಧಮವೆಂದೇ ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿರಲು, ನನ್ನನ್ನೇಕೆ ಈ ಘೋರವಾದ ಯುದ್ಧರೂಪ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಿರುವಿ? ಹೇ ಕೇಶವ! ಫಲವನ್ನಿಚ್ಛಿಸಲಿ, ಅಥವಾ ಬಿಡಲಿ, ಸರ್ವಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಫಲೋತ್ಪತ್ತಿಯೆಂಬುದುಂಟಲ್ಲವೇ? ಯುದ್ಧ ಕರ್ಮವಾದರೂ ಫಲವುಳ್ಳದ್ದೇ ಸರಿ. ಗೆದ್ದರೆ ರಾಜ್ಯ, ಸೋತರೆ (ಮಡಿದರೆ) ಸ್ವರ್ಗವೆಂದು ನೀನೇ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಿ. ಯತ್ಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೆವಿಹಿತವಾದ ಶಮ, ದಮಾದಿಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಇಂತಹ ಫಲಗಳಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನವೇ ಫಲವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದರಿಂದ ಯತ್ಯಾಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸೆಂದು ನೀನು ನನಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಬೇಕಿತ್ತು; ಯುದ್ಧಮಾಡೆಂದಲ್ಲ. (೧) 'ಫಲೇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದೇ ಮಾಡುವ ಯುದ್ಧರೂಪಕರ್ಮಕ್ಕೂ ಜ್ಞಾನವೇ ಫಲವೆಂದು ಹೇಳಿರುವೆನಲ್ಲ!' ಎನ್ನಬೇಡ. ಯುದ್ಧಕರ್ಮವು, ಕೆಲವುನೇಳೆ, ಸ್ವರ್ಗ ಫಲವುಳ್ಳದ್ದೆಂದೂ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಫಲವುಳ್ಳದ್ದೆಂದೂ ಹೇಳುವುದು ಸಂದೇಹವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಮಿಶ್ರಸ್ವಭಾವದ ಮಾತಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲದೇ, ಯುದ್ಧದಿಂದ ಕಾಮಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗವೂ, ನಿಷ್ಕಾಮಿಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾನವೂ ದೊರೆಯುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ, ಈ ವಿಕಲ್ಪಕ್ಕೇ ಅವಕಾಶ

ವಿಲ್ಲದ ಯತಿಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಒಮ್ಮೆ ಕರ್ಮವನ್ನೂ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಪ್ರಶಂಸಿಸುವ ಈ ಮಿಶ್ರೋಪದೇಶದಿಂದ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸಿದರು. ಹೇ ಸ್ವಾಮಿ! ನನ್ನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಒಂದು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಉಪದೇಶಿಸು. (೨)

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಹೇ ಪಾಪರಹಿತ! ಪಾರ್ಥ! ಬುದ್ಧಿಮೋಹಕ್ಕೆಡೆಯಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಸಂಶಯವು ನಿರಾಧಾರವಾದುದು. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥ ಮತ್ತು ಸನ್ಯಾಸಗಳೆಂದು ಆಶ್ರಮಗಳು ನಾಲ್ಕು. ಮೊದಲಿನ ಮೂರು ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ವಿಹಿತವಾದ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ವೈಕಲ್ಪಿಕವಾದವುಗಳೇ. ಕಾಮಿಸಿದರೆ ಫಲಕೊಡುವುವು; ನಿಷ್ಕಾಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸಿದರೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಯತಿಧರ್ಮಗಳಾದ ಶಮದಮಾದಿಗಳು ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಫಲವುಳ್ಳವುಗಳು. ನರಕಾದ್ಯನರ್ಥಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವುಗಳಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿಜ. ಆದರೆ, ಜನಕ, ಪ್ರಿಯವ್ರತಾದಿಗಳಂತೆ ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರವುಳ್ಳ ನೀನು ಯತಿಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಸ್ವಧರ್ಮವಾದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಪಾಪತಗಲದಂತೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಭಗವತ್ಪೂಜೆಯಿಂದಾಚರಿಸಲು ಶಕ್ತನಾದ ನೀನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದೇ ಯೋಗ್ಯವಾದುದು; ಅದ್ದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಈ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಆತ್ಮಂತಿಕ ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿಯೆಂಬ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು, ಸಾಧಕವರ್ಗದ ಜೀವರಿಗೆ ಈ ಮೊದಲು ಹೇಳಿದಂತೆ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರದ ಸಾಧನಗಳಿವೆ. ಜ್ಞಾನಪ್ರಧಾನರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಸನಕಾದಿ ಯತಿಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾನಯೋಗವು. ಜ್ಞಾನಯೋಗವೆಂದರೆ, ಅಪ್ರಚುರಕರ್ಮ ಸಹಿತವಾದ ಪ್ರಚುರಜ್ಞಾನೋಪಾಯಗಳಾದ, ಜಪ, ಧ್ಯಾನಾದಿಗಳು. ಇವುಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವವರು ಜ್ಞಾನಯೋಗಿಗಳು. ಕರ್ಮರೂಪದ ಉಪಾಯವುಳ್ಳವರಿಗೆ, ಅಪ್ರಚುರವಾದ ಜ್ಞಾನೋಪಾಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಚುರಕರ್ಮೋಪಾಯವೆಂಬ ಕರ್ಮಯೋಗವು. ಇದರಿಂದ

ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವವರು ಕರ್ಮಯೋಗಿಗಳು. ಉಭಯರೂ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು; ಅದರಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವರು. ಸ್ವಯೋಗ್ಯಾನಂದಾನುಭವರೂಪವಾದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮುಕ್ತಿಯು, ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಸಹಿತವಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಲಭ್ಯವು; ಕರ್ಮಸಹಕೃತವಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರದಿಂದಲ್ಲ. ಸನಕಾದಿಗಳು, ಸ್ವಗತಜ್ಞಾನ ಕರ್ಮಗಳಮಧ್ಯೆ, ಜ್ಞಾನಬಾಹುಳ್ಯವುಳ್ಳವರು. ಜನಕಾದಿ ಗೃಹಸ್ಥರು ಕರ್ಮಬಾಹುಳ್ಯವುಳ್ಳವರು. ಉಭಯರೂ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿಯೇ ಮುಕ್ತರಾಗುವರು. ಅವರವರ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು (ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು) ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ಭಗವಂತನು ಹಾಗೆ ಕ್ಲಪ್ತಿಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ, ಅವರು ಆಯಾ ಸಾಧನಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತರಾಗುವರು. ನೀರು ಮಿಶ್ರವಾದ ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಕ್ಷೀರವೆಂದು ಕರೆಯುವಂತೆಯೂ, ಕ್ಷೀರಮಿಶ್ರವಾದ ನೀರನ್ನು ನೀರೆಂದು ಕರೆಯುವಂತೆಯೂ, ಪ್ರಾಚುರ್ಯ, ಅಪ್ರಾಚುರ್ಯ ವಿವಕ್ಷೆಯಿಂದ, ಸಾಧನಮಾರ್ಗಗಳು ಜ್ಞಾನಯೋಗ, ಕರ್ಮಯೋಗಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. (೩)

ಅರ್ಜುನ— ಪ್ರಭೋ! ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು 'ನೈಷ್ಕರ್ಮ್ಯ'ವೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಕರ್ಮರಹಿತವಾದ ಅವಸ್ಥಾವಿಶೇಷವೆಂದಷ್ಟೇ ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯವು? ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರೆ ಕರ್ಮಾಕರಣ (ಕರ್ಮರಹಿತ) ಸ್ಥಿತಿಯು ಎಂದಿಗೂ ಲಭಿಸಲಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ಮಬಿಡುವುದನ್ನು ಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆರಂಭಮಾಡದಿರುವುದರಿಂದ ನೈಷ್ಕರ್ಮ್ಯವೆಂಬ ಮುಕ್ತಿಯು ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪುರುಷನು ಮುಕ್ತಿಸರ್ಯಂತವಾಗಿ (ಸ್ಥೂಲ ಅಥವಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ) ಯಾವುದಾದರೊಂದು ದೇಹದಿಂದ ಬದ್ಧನಾಗಿಯೇ ಇರುವನು. ಸಂಸಾರಿ ಜೀವನನ್ನು 'ಪುರುಷ'ನೆಂದು ಕರೆಯುವುದೂ ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ. ಯಾವ ಕರ್ಮಕ್ಕೂ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದ (ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ) ದೇಹ ಬಂದಾಗ, ಕರ್ಮಮಾಡದಿರುವುದರಿಂದಲೇ

ಮೋಕ್ಷವೆಂದು ಹೇಳುವಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಆ ದೇಹದಿಂದ ಮೋಕ್ಷದೊರೆಯ ಬೇಕಾಗುವುದು. ಆದರೆ, ಹಾಗಿಲ್ಲ, ನೋಡು! ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮನುಷ್ಯ ದೇಹವನ್ನು ಪಡೆದು ಯೋಗ್ಯಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿಯೇ ಮುಕ್ತನಾಗಬೇಕು. ಅರ್ಜುನ! ನೈಷ್ಠರ್ಮ್ಯ ಶಬ್ದಾರ್ಥವನ್ನು ನೀನು ವಿಸರೀತವಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವಿ. ಮುಕ್ತಿಯು ಕ್ರಿಯಾಶೂನ್ಯವಾದ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲ. ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಗಳಿಂದ ದೊರೆಯದ ಸ್ಥಿತಿಯೆಂಬುದು ನೈಷ್ಠರ್ಮ್ಯ ಶಬ್ದದ ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥವು. ನಾನಾದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಂಥ 'ನಿಷ್ಕಾಮ' ಅಥವಾ ನಿವೃತ್ತಕರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಯೋಜಿಸುತ್ತಿರುವೆನು.

ಅರ್ಜುನ—ಕರ್ಮವೇ ಸಂಸಾರ ಬೀಜವು. ಸಂಸಾರದ ನಿವೃತ್ತಿಯೇ ಮುಕ್ತಿಯು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಕ್ತಾರ್ಥವಾಗಿ ಕರ್ಮ ಪರಿತ್ಯಾಗವು ಅವಶ್ಯಕವಲ್ಲವೇ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಕರ್ಮದಿಂದ ಬಂದ ಈ ಸಂಸಾರ ಬಂಧವು ಜೀವನಿಗೆ ಅನಾದಿಯಾದುದು. ಅನಂತ ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಸದಾ ದೇಹಯುಕ್ತನಾಗಿ ಅನಂತಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಜೀವನು, ಈಗಿರುವ ದೇಹದಿಂದಮಾತ್ರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸಬಹುದೇ! ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ಮತ್ಯಾಗದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲ.

ಅರ್ಜುನ—ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೇ? ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನ್ಯಫಲವಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. ಕರ್ಮತ್ಯಾಗಕ್ಕೂ ಅನ್ಯಫಲವಿಲ್ಲ. ಅನ್ಯಫಲರಾಹಿತ್ಯವು ಉಭಯಸಮಾನವಾಯಿತು. ಕರ್ಮತ್ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಆಯಾಸವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಗುಣವೂ ಇದೆ. ಕರ್ಮ ಪರಿತ್ಯಾಗದಿಂದಲೂ ಮೋಕ್ಷವು ಏಕೆ ದೊರೆಯಬಾರದು? ಕರ್ಮಪರಿತ್ಯಾಗದಿಂದ ದೋಷವುಂಟೆಂದು ಹೇಳುವ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಮೋಕ್ಷಾಪೇಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲದ ಇತರರ ವಿಷಯವೆಂದು ಏಕೆ ತಿಳಿಯಬಾರದು?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಕರ್ಮಪರಿತ್ಯಾಗದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ಸರ್ವಥಾ ದೊರೆಯಲಾರದು. ಅಷ್ಟೇಕೆ; ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಪರಿತ್ಯಾಗ (ಸನ್ಯಾಸ) ದಿಂದಲೂ

(ಉಪಲಕ್ಷಣದಿಂದ ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಸಹ) ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಅದರಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಅಂತಃಕರಣಶುದ್ಧಿ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಶ್ರವಣ, ಮನನ, ಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ದೊರೆಯುವುದು. ಹೀಗೆ ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ, ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಮನಃಶುದ್ಧಿ ಮೊದಲಾದ ಫಲಗಳುಂಟು, ಸುಖದುಃಖಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಬಂಧಕ ಫಲಗಳಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನವಾದ ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮದಿಂದ ಅನ್ಯಫಲಗಳೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಮೋಕ್ಷಹೇತುಗಳಾದ ಮನಃಶುದ್ಧಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಕರ್ಮಪರಿತ್ಯಾಗದಿಂದ ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ಮತ್ಯಾಗದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲ. ಯತ್ಯಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳಾದ ಶಮ, ದಮ, ಶ್ರವಣ, ಮನನ, ಧ್ಯಾನಾದಿಗಳೂ ಸಹ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಭಗವಂತನ ವಿಶೇಷಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನು ದೊರಕಿಸುವುದರಮೂಲಕ ಮೋಕ್ಷಹೇತುಗಳಾಗುತ್ತವಲ್ಲದೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯತಿಧರ್ಮಗಳಿಗೂ ಅನ್ಯಫಲರಾಹಿತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕರ್ಮಪರಿತ್ಯಾಗಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯವಾಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ; ಮೋಕ್ಷಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ಮಪರಿತ್ಯಾಗದಿಂದಲೂ ಮೋಕ್ಷವು ದೊರೆಯಲಿಂಬ ನಿನ್ನ ಯುಕ್ತಿಯು ಸಾಧುವಲ್ಲ. (೪)

ಅರ್ಜುನ—ಕರ್ಮದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾಗುವರು. ಮುಕ್ತಿಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾದ್ದರಿಂದ, ಕರ್ಮವು ತ್ಯಾಜ್ಯವಲ್ಲವೇ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಸರ್ವಥಾ ಕರ್ಮವು ತ್ಯಾಜ್ಯವಲ್ಲ; ಮುಕ್ತಿಪ್ರತಿಬಂಧಕವೂ ಅಲ್ಲ. ಕರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬಂಧಿಸಲ್ಪಡುವರೆಂಬ ಪ್ರಮಾಣವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ, ಕರ್ಮಶಬ್ದವು ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮವೆಂಬ ಸಂಕುಚಿತಾರ್ಥವುಳ್ಳದ್ದು. ಪಾರ್ಥ! ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಲಿ, ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗಲಿ, ಯಾವ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಒಂದುಕ್ಷಣವಾದರೂ ಕರ್ಮಮಾಡದೇ ಇರಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸ್ವತಂತ್ರಕರ್ತನಾದ ಭಗವಂತನಿಂದಲೂ, ವಿಕಾರಿಕರ್ತೃಭೂತಸತ್ವಾದಿ

ಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರೇರಿತವಾದ ಜೀವಸಮುದಾಯವು ಸದಾ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿರುವುದು. ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳು ಪ್ರಕೃತಿವಿಕಾರಗಳು. ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅತ್ಯಲ್ಪವಿಕಾರದಿಂದ ಈ ಮೂರು ಗುಣಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದರಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಸತ್ವಾದಿಗುಣಾತ್ಮಕವೆಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದು. ಸತ್ವಾದಿ ಗುಣಗಳು ಭಗವದಿಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಸಮೂಹವನ್ನು ಬಂಧಿಸುವುವು. ಸತ್ವಾದಿ ಗುಣಗಳು ಭಗವದಿಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಸಮೂಹವನ್ನು ಬಂಧಿಸುವುವು. ಪ್ರಕೃತಿಯು ವಿಕಾರಹೊಂದುವುದಾದರೂ ಭಗವದಿಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ. ಈ ಗುಣಗಳು ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕನುಗುಣವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುವು. ಗುಣಗಳ ಈ ವಿಕಾರಿಕರ್ತೃತ್ವವೂ ಭಗವದಧೀನವಾದುದೇ. ನಿತ್ಯ ಭಗವದಧೀನರಾದ ಜೀವರು, ಭಗವಂತನ ಸ್ವತಂತ್ರಕರ್ತೃತ್ವದಿಂದಲೂ, ಸತ್ವಾದಿ ಗುಣಗಳ ವಿಕಾರಿ ಕರ್ತೃತ್ವದಿಂದಲೂ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ, ಪ್ರವರ್ತಿಸುವರಾದ್ದರಿಂದ, ಸರ್ವಾತ್ಮನಾಕರ್ಮ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಲು ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿರುವರು. (೫).

ಅರ್ಜುನ—ಶರೀರವೋಷಣಾದಿಗಳ ನಿರ್ವಾಹಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದರೂ, ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದು ಶಕ್ಯವಷ್ಟೆ. ಕರ್ಮವು ಬಂಧಕವೆಂದು ಹೇಳುವ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಶಬ್ದವು ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಪರವೆಂದು ಏಕೆ ತಿಳಿಯಕೂಡದು ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಪಾರ್ಥ! ಮುಖ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿ. ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಅಥವಾ ಬಿಡುವುದು ಬಂಧಮೋಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಲ್ಲ; ಮನಸ್ಸೇ ಪ್ರಧಾನಕಾರಣವು. ಜೀವನನ್ನು ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವ ವಾಕ್, ಪಾಣಿ (ಕೈಗಳು), ಪಾದ, ಪಾಯು (ಗುದ), ಉಪಸ್ಥ (ಗುಹ್ಯ), ಹಾಗೂ, ಚಕ್ಷು, ಶ್ರೋತ್ರ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರಸನ (ಜಿಹ್ವೆ), ಘ್ರಾಣ (ನಾಸಿಕ) ಗಳೆಂಬ ದಶೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ, ಇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥಗಳಾದ ರೂಪಾದಿವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮನಸಾ ಇಚ್ಛಿಸಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರುವ ಡಾಂಭಿಕನು ವಿಮೂಢನೆನಿಸುವನು. (೬). ಚಕ್ಷುರಾದಿ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ

ಗಳನ್ನು ಮನಸಾ ಜಯಿಸಿ, ಫಲಸ್ವೇಹವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ, ವಾಗಾದಿ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮೋಚಿತ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನರೂಪವಾದ ಕರ್ಮಯೋಗವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವವನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಕಪಟಾಚಾರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮನಲ್ಲವೇ! ವಶವರ್ತಿಯಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನು ಮಾತ್ರ ಇಂದ್ರಿಯ ಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಕರ್ಮಯೋಗಪರನಾಗಬಲ್ಲನು. ಮನೋಜಯವಿಲ್ಲ ದಿದ್ದರೇ ಬಂಧವು, ಇದ್ದರೆ ಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಮನೋನಿಗ್ರಹವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲ, ನಿಗ್ರಹವಿದ್ದರೆ ಮೋಕ್ಷವುಂಟು. ಬಂಧಮೋಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಮನೋಜಯರಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಮನೋಜಯಗಳೇ ಪ್ರಯೋಜಕಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಧಾನ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಿದೆನು, ತಿಳಿಯಿತೇ? ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ, ಕರ್ಮಕರಣ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಪರಿತ್ಯಾಗಗಳೇ ಬಂಧ ಮೋಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳೆಂದು ಸರ್ವಥಾ ತಿಳಿಯಬೇಡ. ಅಲ್ಲದೇ ಯಜ್ಞಾದಿ ಕರ್ಮಗಳೇ ಬಂಧಕವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದೂ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಫಲ ಸ್ವೇಹ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುವ ಯಜ್ಞಾದಿ ಕರ್ಮಗಳು ಉತ್ತಮ ಜ್ಞಾನೋಪಾಯಗಳೆಂದು ತಿಳಿ (೭). ಕರ್ಮ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಕ್ಕಿಂತ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ್ದರಿಂದ ನಿಯತವಾದ ವರ್ಣಾಶ್ರ ಮೋಚಿತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡು. ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನಿಗೆ ದೇಹ ನಿರ್ವಾಹವೂ ಸಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನೀನೇ ಹೇಳಿರುವಿ; ಅದು ಸತ್ಯವೂ ಅಹುದು. (೮). ಕರ್ಮ ಸಾಮಾನ್ಯವೇ ಮುಕ್ತಿಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾದ್ದರಿಂದ ತ್ಯಾಜ್ಯವೆಂಬ ಸಂಶಯವು ಸರಿಯಾದ ವಿಮರ್ಶೆಯಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುದು. ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ ಯಜ್ಞನಾಮಕನು. ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಆಚರಿಸ ಲ್ಪಡದಿರುವ ಕರ್ಮಗಳುಮಾತ್ರ ಲೋಕದ ಜನರನ್ನು ಬಂಧಿಸುವುವು. ತನ್ನನ್ನು ಇತರ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಅಶೇಷ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಿಳಿದ ಸರ್ವಜ್ಞ ನಾದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು (ಪರಮಾತ್ಮನು) 'ಜ್ಞ' ಎನಿಸುವನು. ಆತನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿಯೇ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಕರ್ಮವು ಯಜ್ಞವೆನಿಸು ವುದು. ಯಜ್ಞಶಬ್ದದ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದೆಯಾ? ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನ ಪೂಜಾರ್ಥವಾಗಿ, ಆತನ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನುಳಿದು, ಬೇರಾವ

ಫಲವನ್ನೂ ಕೋರದೇ ವಿಹಿತಕರ್ಮಗಳನ್ನಾಚರಿಸು. ಅದೇ ಯಜ್ಞವು ; ಅದರಿಂದಲೇ ಸಂಸಾರ ಬಂಧದ ಪರಿಹಾರವು (೯).

ಅರ್ಜುನ—ವರ್ಣಾಶ್ರಮೋಚಿತವಾದ ವಿಷ್ಣು ಪೂಜಾತ್ಮಕಕರ್ಮಾ ನುಷ್ಠಾನವೇ ಯಜ್ಞವೆಂದು ತಿಳಿದೆನು. ಯಜ್ಞವು ಸರ್ವಥಾ ಕರ್ತವ್ಯ ವೆಂಬುದನ್ನು ಸಯುಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ ದೃಢಪಡಿಸು ದೇವ!

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ—ಪಾರ್ಥ! ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಪರಮ ಸಾಧುವಾದುದು. ಈ ಪ್ರಮೇಯವನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾದುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವೇ ಸರಿ. ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು. ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಆಪಾತತಃ (ನೋಡುವ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ) ತೋರುವ ಅರ್ಥಗಳಿಂದ ಮೋಹಗೊಳ್ಳದಿರದೂ, ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದೂ ಈ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಮರೆತಿಲ್ಲ ವಷ್ಟೆ! ಉಪಕ್ರಮ—ಉಪಸಂಹಾರ, ಅಭ್ಯಾಸ, ಅಪೂರ್ವತಾ, ಫಲ, ಅರ್ಥವಾದ ಮತ್ತು ಉಪಪತ್ತಿಗಳೆಂಬ ಆರು ಲಿಂಗಗಳಿಂದ ವೇದಗಳ ಹೃದಯವನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು. ಯಾವುದೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿ ಸುವ ಪ್ರಕರಣದ, ಮೊದಲಿನ ಮತ್ತು ಕೊನೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸ ಬೇಕು. (ವಿಷಯವು ಹೇಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿ ಗೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸದೇ ನಿಜವಾದ ತಾತ್ಪರ್ಯವು ತಿಳಿಯುವು ದಿಲ್ಲ.) ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಅಂಶವು (ಅಭ್ಯಾಸ) ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ ವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ವಿಶೇಷ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಅರ್ಥ, ಫಲನಿರೂಪಣೆ, ಯುಕ್ತಿನಿರೂಪಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಶಂಸೆ ಗಳನ್ನು ಸಹ ಲಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಇವೆಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಸರಿದೂಗುವ ಅರ್ಥವೇ ಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗುವುದು. ಬೋಧ್ಯವಾದ ಅರ್ಥಪ್ರಶಂಸೆಯು ಸ್ತುತಿರೂಪ ವಾಗಿರಬಹುದು ; ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥದ ನಿಂದಾರೂಪವಾಗಿರಬಹುದು ; ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದೆಂದು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾ, ಶ್ರೇಷ್ಠರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುವುದಾಗಿರಬಹುದು. ಇದನ್ನೇ ಸ್ತುತಿ, ನಿಂದಾ, ಪರಕೃತಿ, ಪುರಾಕಲ್ಪ ರೂಪದ ಅರ್ಥವಾದವೆನ್ನುವರು. ಇತರ ಲಿಂಗಗಳಿಂದ ನಿರ್ಣೀತವಾದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಾದವು ವಿಶೇಷ ದಾಢ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡು

ತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೇ ಪಾರ್ಥ! ಯಜ್ಞವು ಸರ್ವಥಾ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂಬಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಾದವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ಕೇಳಿ, ಉಕ್ತಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವನಾಗು. ಸೃಷ್ಟಿ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪತಿಯು (ಬ್ರಹ್ಮನು) ಯಜ್ಞಸಹಿತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿದನು. “ಹೇ ಪ್ರಜೆಗಳಿರಾ! ಯಜ್ಞವು ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಕಾಮಧೇನುವು. ಅದರಿಂದ ನಿಮಗಿಷ್ಟವಾದ ಸಕಲ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಿರಿ. (೧೦). ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸು ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಗೊಳಿಸಿ. ಹಾಗೆ ತೃಪ್ತರಾದ ದೇವತೆಗಳು ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಲಿ. ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಪರಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಸಾಧಿಸಿರಿ (೧೧). ಹವಿರಾದಿಗಳನ್ನಿತ್ತು ಯಜ್ಞದ್ವಾರಾ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿರುವುದನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಬಿಡಬೇಡಿರಿ. ದೇವತೆಗಳಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಅನ್ನಾದಿಭೋಗಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸದೇ ಭೋಗಿಸುವವನು ಕಳ್ಳನೆನಿಸುವನು. (೧೨). ದೇವತೆಗಳು ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಪರಿವಾರದವರು. ಆತನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ಅನ್ನಾದಿ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಿಮಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವರು. ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿಷ್ಣುಪರಿವಾರದವರೆಂದು ತಿಳಿದು, ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿರಿ. ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಆತನ ಪರಿವಾರದವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿ ಉಳಿದುದನ್ನೇ ನೀವು ಭೋಗಿಸಿರಿ. ಆಗ ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುವಿರಿ. ಹಾಗಲ್ಲದೇ ಕೇವಲ ನಿಮಗಾಗಿ ಅನ್ನಾದಿ ಪಾಕಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಉಂಡರೆ ನಿಮಗೆ ಪಾಪವು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಪಾಕಮಾಡುವ ಧಾನ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕುಟ್ಟುವುದು, ಬೀಸುವುದು, ಹುರಿಯುವುದು, ತೋಯಿಸುವುದು, ಕೇರುವುದು ಮೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದರಿಂದ ಅನೇಕಪ್ರಾಣಿಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ (ಪಂಚಸೂನಾ) ದೋಷವು ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ಬರುವುದು. ಅದರ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ವೈಶ್ವದೇವಾದಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ನಂತರ ಪಾಕ ಸಿದ್ಧವಾದ ಅನ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ಅತಿಥಿ

ಅಭ್ಯಾಗತರಿಗೆ ಉಣಿಸಿ, ಮಿಕ್ಕ ಅನ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ಭೋಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇವು ಯಜ್ಞಾವಶಿಷ್ಟಪ್ರಸಾದಗಳೆನಿಸುವುವು. (೧೩). ವರ್ಣಾಶ್ರಮೋಚಿತವಾದ ಕರ್ಮಗಳು ಸರ್ವಥಾ ಕರ್ತವ್ಯಗಳೆಂಬಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನೂ, ಅವುಗಳ ಪರಿತ್ಯಾಗದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಅನರ್ಥಗಳನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸುವೆನು, ಕೇಳು. ಅನ್ನದಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. (ಅನ್ನವು ರೇತಸ್ಸಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಪ್ರಾಣಿದೇಹಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ.) ಅನ್ನವು ಮೇಘಚಕ್ರಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ಪರ್ಜನ್ಯನಾಮಕ ಆದಿತ್ಯನಿಂದ ಹುಟ್ಟುವುದು. (ಪರ್ಜನ್ಯನು ಮಳೆಗರೆಯುವನು; ಅದರಿಂದ ಅನ್ನವು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ). ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಲ್ಪಡುವ ತುಪ್ಪ (ಆಜ್ಯ) ಮೊದಲಾದ ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಪರ್ಜನ್ಯನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಮಳೆಗರೆಯುವನು. (ಪರ್ಜನ್ಯನಿಂದ ಮಳೆಯು ದೊರೆಯುವುದರಿಂದ, ಮಳೆಗರೆಯುವ ಮೇಘಸಮೂಹವೇ ಪರ್ಜನ್ಯನೆಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವುದು. ಯಜ್ಞದಿಂದ ಪರ್ಜನ್ಯನ ಉದ್ಭವವಾಗುವುದು). ದೇವತೋದ್ದೇಶವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ದ್ರವ್ಯತ್ಯಾಗರೂಪವಾದ ಯಜ್ಞವು ತದಂಗಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಸಂಭವಿಸುವುದು. (ಯಜ್ಞವು ಕರ್ಮದಿಂದಾಗುವುದು). (೧೪). ಕರ್ಮವು ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಹುಟ್ಟುವುದು; ಎಂದರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕರ್ಮಶಕ್ತಿಯು ಸ್ವತಂತ್ರಕರ್ತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದಲೇ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿ. ಪರಬ್ರಹ್ಮನು (ಅಕ್ಷರದಿಂದ) ಅನಾದಿನಿತ್ಯವೇದಗಳಿಂದಲೇ ವೇದ್ಯನು. ವೇದಗಳಿಂದ ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೇ ಯಜ್ಞಾದಿ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವನು. ವೇದಗಳು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಉಚ್ಚಾರಾದಿಗಳಿಂದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುವು. ಹೀಗೆ ಸರ್ವಗತನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನು ಪರಂಪರೆಯಿಂದ, ಯಜ್ಞದಿಂದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನಾದ್ದರಿಂದ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವನು. ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಈ ಜಗಚ್ಛಕ್ತವು ಪ್ರವರ್ತಿತವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಸಕೃತವುಂಟಾಗುವಂತೆ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಸುಕೃತವೂ ಯಜ್ಞದಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುವುದು. (೧೫).

ಅರ್ಜುನ— ವರ್ಣಾಶ್ರಮೋಚಿತ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನರೂಪವಾದ

ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳ ಪರಿತ್ಯಾಗದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಅನರ್ಥಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೇ? ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆಯಾ ಸ್ವಾಮಿ !

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ— ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಭಗವಂತನಿಂದಲೇ ಪ್ರವರ್ತಿತವಾದ ಈ ಜಗಚ್ಛಕ್ರವನ್ನು ಯಾವನು ಅನುಸರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಎಂದರೆ, ಚಕ್ರವು ಉರುಳುತ್ತಿರಲು ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅವನು ಕೇವಲ ಪಾಪನಿಮಿತ್ತವಾದ ಆಯುಷ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗುವನು. ಚಕ್ರಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲೆತ್ತಿಸಿದರೆ, ಜಗತ್ತಿನ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಯತ್ತಿಸಿದಂತಲ್ಲವೇ? (ಇಂಥವನಿಂದ ಚಕ್ರವು ನಾಶಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ; ಪರಂತು, ವಿರುದ್ಧಪ್ರವರ್ತನೆಯುಳ್ಳ ತಾನೇ ನಾಶಹೊಂದುವನು). ಆತನು ಕೇವಲ ವಿಷಯಭೋಗಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ, ಹೇ ಪಾರ್ಥ ! ವ್ಯರ್ಥಜೀವನವನ್ನು ನೀಗಿ, ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವನು.

ಅರ್ಜುನ— ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳಂತೆ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾದಿ ಉಳಿದ ಮೂರು ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಯಜ್ಞಾದಿ ಕರ್ಮಗಳೇ ಇಲ್ಲದಿರಲು, ಜಗಚ್ಛಕ್ರಾನುಸರಣವು ಅವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಕೊಡುವುದು?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಯಜ್ಞ, ದಾನ, ತಪಸ್ಸುಗಳೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಕರ್ಮಗಳು ಎಲ್ಲ ಆಶ್ರಮದವರಿಗೂ ಇರುವುವು. ಇಲ್ಲವೆಂದು ಯಾರು ಹೇಳಿದರು? ವಿದ್ಯಾದಾನ, ಅಭಯದಾನ, ತಾವು ಉಂಬ ಅನ್ನದಾನಗಳೆಂಬ ದಾನವೂ; ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನಗಳೆಂಬ, ವಾಚನಿಕ, ಮಾನಸಿಕ ಯಜ್ಞವೂ; ಚಾಂದ್ರಾಯಣಾದಿ ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನರೂಪತಪಸ್ಸೂ ಗೃಹಸ್ಥರಲ್ಲದ ಇತರ ಆಶ್ರಮದವರಿಗೂ ಇವೆ.¹ ಆದ್ದರಿಂದ ಜಗಚ್ಛಕ್ರದ ಅನುವರ್ತನವು ಅವರಿಗೂ ಇರುತ್ತದೆ. (೧೬)

¹ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥ ಮತ್ತು ಸನ್ಯಾಸಗಳೆಂದು ಆಶ್ರಮಗಳು ನಾಲ್ಕು. ಇವು, ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ದ್ವಿಜರಿಗೆ (ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಮತ್ತು ವೈಶ್ಯರೆಂಬ ವೇದಾಧಿಕಾರವುಳ್ಳ ಮೂರು ವರ್ಣದವರಿಗೆ) ವಿಹಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿವರಗಳನ್ನೂ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮದ ಅವಾಂತರಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ, ಗ್ರಂಥಾಂತರಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಅರ್ಜುನ—ಹೇ, ದೇವ! ನೀನು ಹೇಳುವಂತೆ ಕರ್ಮಪರಿತ್ಯಾಗದಿಂದ ಅನರ್ಥವೇ ಸಂಭವಿಸುವುದಾದರೆ,² ಅಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತಸಮಾಧಿರೂಪ ಮನೋಯೋಜನೆಯೂ ಅಕಾರ್ಯವೆಂದೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು. ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಕರ್ಮಲೋಪವು ಒದಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲನಿಲ್ಲಲು ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವು. ಆತನು, ಭಗವದ್ದರ್ಶನಜನ್ಯವಾದ ಅಲೌಕಿಕಸುಖದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿರುವನು. ಭಗವದಿತರವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾಗತಿಯಿಲ್ಲದವನಾಗಿರುವನು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತನಾಗಿರುವನು. ಅನ್ಯತ್ರ ರತಿಯಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆಯೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದುದು. ದರ್ಶನಲಭ್ಯವಾದ ಮಹಾಸುಖವೂ ಅನ್ಯತ್ರ ಅಲಂಬುದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣವು. ಹೀಗೆ ಭಗವದ್ದರ್ಶನದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ, ಬಹಿರ್ವ್ಯಾಪಾರರಹಿತನಾದ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿ ಯಾವ ಕರ್ತವ್ಯಕರ್ಮಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾದ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಕರ್ಮಲೋಪದಿಂದ ಜಗಚ್ಚಕ್ರವನ್ನು ಅನುವರ್ತಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ದೋಷವಿಲ್ಲ. (೧೭)

ಅರ್ಜುನ—ಅದೇಕೆ, ಕೃಷ್ಣ! ಕರ್ತವ್ಯಕರ್ಮವನ್ನಾಚರಿಸಬೇಕಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿಯಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸೆಂದು ಮತ್ತೆತ್ತಿಬ್ಬನಿಗೆ ಹೇಳಿ, ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಆತನಿಂದ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉದ್ಬೋಧಿತನಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದಲ್ಲವೇ?

² ಧಾರಣ, ಧ್ಯಾನ, ಸಮಾಧಿಗಳೆಂಬುವು, ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿತಿವಿಶೇಷಗಳು. ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತವಾದ ಮನಸ್ಸು, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರೆ, ಎಂದರೆ ಆ ವಸ್ತುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯತ್ರ ಚಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಧಾರಣವೆಂದೂ, ಏಕಧಾರೆಯಂತೆ ಒಂದೇ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತರೆ ಧ್ಯಾನವೆಂದೂ, ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೇ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ (ಏಕತ್ರ ಚಲಿಸದಂತೆ) ನಿಂತರೆ ಸಮಾಧಿಯೆಂದೂ, ಮನಸ್ಸಿನ ಅವಸ್ಥಾವಿಶೇಷಗಳು ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಭೇರಿತಾಡನ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಸಹ ಹೊರಮುಖವಾಗದಂತೆ ಮನಸ್ಸು ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾದರೆ, ಅಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತಸಮಾಧಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ— ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಬೇರಾವ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದಲೂ, ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಿಂತ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಥವಾ ಸಮವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಯಾರೂ ಸಾಧಿಸಲಾರರು.

ಅರ್ಜುನ—ನಿತ್ಯನೈಮಿತ್ತಿಕಕರ್ಮಗಳಪರಿತ್ಯಾಗದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯವಾಯ (ದೋಷ) ವಿಲ್ಲವೇ? ಅದರ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿಯಾದರೂ, ಸಮಾಧಿಯಿಂದ ಏಳಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯಕವಲ್ಲವೇ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿ ಆಯಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠೇಯವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿರುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ಪ್ರತ್ಯವಾಯವೂ ಇಲ್ಲ.

ಅರ್ಜುನ—ಗುರುವು ಸನ್ನಿಹಿತನಾದರೂ (ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತರೂ) ಸಮಾಧಿಸ್ಥನು ಉದ್ಬೋಧಿತನಾಗಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲವೇ? ಗುರುಪೂಜಾದಿಗಳ ಅಭಾವದಿಂದಲೂ ಪ್ರತ್ಯವಾಯವಿಲ್ಲವೇ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಿಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬೇಕಾದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾರ ದರ್ಶನ, ಸಂಭಾಷಣ, ಪೂಜಾದಿ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗತಕ್ಕ ಅರ್ಥವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮರತಿಗೆ (ಪರಮಾತ್ಮನ ದರ್ಶನಸುಖಕ್ಕೆ) ಸಮವಾದ ಸುಖವು ಈ ಯಾವ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದ ಲಭಿಸಬಹುದು? ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥರೂಪವಾದ ಶ್ರೀಹರಿದರ್ಶನವೇ ಲಭಿಸಿರಲು, ಆತನು ಬೇರಾವಕರ್ಮದಿಂದಲೂ ಏನನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ್ದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆತನಿಗೆ ಈ ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಅಭಾವದಿಂದ ಯಾವ ಅನರ್ಥವೂ ಇಲ್ಲ.

ಅರ್ಜುನ—ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರೆ, ಜಗಜ್ಜಕ್ರಪ್ರವರ್ತಕತ್ವವೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವು ಅವಶ್ಯಕವೆಂಬುದು, ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವೆಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಹಾಗಲ್ಲ, ಅರ್ಜುನ! ಅಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವವನಿಗೆ ಕರ್ಮಪರಿತ್ಯಾಗದಿಂದ ದೋಷವಿಲ್ಲೆಂದುಮಾತ್ರ ಸಿದ್ಧ

“ श्रीपतिर्मानंदो नः ”

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಸಂಪುಟ
೪

೧೯೫೪—ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್

ಸಂಚಿಕೆ
೧೧

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

			ಪುಟ
ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ	....	....	೧
ಸಂಪಾದಕೀಯ	....	....	೨
ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥವಿಜಯ	....	....	೭
—ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯ			
ಕರುಣೆ ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಘವೇಂದ್ರರು	....	....	೧೪
—ಶ್ರೀ ಮು. ಶ್ರೀ. ಗುಂಡೂರಾವ್			
ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧಮಹಿಮಾನ್ಮತ	....	....	೨೦
—ಶ್ರೀ ಮಹಿಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯ			
ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಸಂವಾದ	....	....	೬೯-೮೦
—ಶ್ರೀ ಭೀಮರಾವ್, ದಾವಣಗೆರೆ			

‘ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೊ ನ:’

ಶ್ರೀ ಹರಿ ದಾ ಸ ಭಾ ರ ತೀ

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಪ್ರಥಮೋ ಹನುಮಾನ್ಮಾಮ ದ್ವಿತೀಯೋ ಭೀಮ ಏವ ಚ ।
ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಸ್ತೃತೀಯಸ್ತು ಭಗವತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕಃ ॥

ಸಂಪುಟ	} ೧೯೫೪—ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್	} ಸಂಚಿಕೆ
೪		

ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ

ಭಕ್ತುತರಿಚ್ಛೆಯಂತೆ ನಡೆಸುವ ಮಹಮಹಿಮು
ಅಖಿಳಜೀವರಭಿನ್ನ ವಿಜಯವಿಠಲ ನೀನೇ

॥ 'श्रीपतिर्मानदो नः' ॥

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸಾರ್ಯರು ಯಾರು ?

ಮಾನವಿಯ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು “ಕೂಸೀಮಗ ದಾಸನ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಭೋಜನಮಾಡುವುದು ನನ್ನಂತಹ ಘನವಿದ್ವಾಂಸನಿಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಸರಿಹೊಂದೀತೆ” ಎಂದು, ಹೀಗೆಂದುದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮಶೂಲಿಯನ್ನು ಘನವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುದು ಎಲ್ಲ ಹರಿದಾಸರೂ ಕೇಳಿದುದು. ಪರಿಣಾಮಶೂಲಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಾರದೆ ಹರಿವಾಯುಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನೆಷ್ಟು ಮಾಡಿದರೂ ಅವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೂ ತಿಳಿದದ್ದೇ. ಕೊನೆಗೆ ಕಲಿಯುಗದ ಕಾಮಧೇನು ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರನ್ನು ಮೊರೆ ಹೊಕ್ಕಾಗ ನಡೆದ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡಾಗ ಶ್ರೀ ರಾಯರ ಭ್ರಾತೃವಾತ್ಸಲ್ಯವೂ ಶ್ರೀಆಚಾರ್ಯರ ಸ್ವರೂಪದ ಹಿರಿಮೆ ಇವೆರಡೂ ತಿಳಿಯುವುದು. ಶ್ರೀರಾಯರ ದಿವ್ಯವಾಣಿಯಂತೆ ನಡೆದುದರ ಫಲವಾಗಿ ಗುರುಪ್ರಸಾದಲಬ್ಧವಾದ ಅಂಕಿತ ಪಡೆದು ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಾದ ಮಹನೀಯರ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದಂಶವನ್ನು ನೆನೆದು ಅವರ ಪುಣ್ಯದಿನದ ಭಾದ್ರಪದ ಶುದ್ಧ ನವಮಿ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತೆಂದುಕೊಂಡರೆ ಅಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀದಾಸರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹವಿಶೇಷ ಮಾಡಿಯಾರೆಂದು ನಮ್ಮ ನಂಬುಗೆ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು (ಅಂಕಿತ ಪಡೆಯುವ ಮುನ್ನ ಅವರನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದು) ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಶ್ರೀರಾಯರಲ್ಲಿ ಮೊರೆಬೀಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೃಂದಾವನದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ತೆವಳಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ; ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಶಕ್ತಿಕುಂದಿ ಹಾಗೆಯೇ ಕಣ್ಣು ಕತ್ತಲೆ ಬಂದು ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಬಂದು

ಮಾತಾಡುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯುಂಟಾದರೆ “ಅಗವ್ಯಮಹಿಮಾಲೋಕೇ ರಾಘವೇಂದ್ರಃ” ಇಂದ್ರಿಯೋದ್ಭವಾಃ ದೋಷಾಸ್ತೇ ನಾಶಮಾಯಾಂತಿ ರಾಘವೇಂದ್ರಪ್ರಸಾದತಃ” “ಇಷ್ಟಾರ್ಥಾ ಸ್ಯುರ್ನ ಸಂಶಯಃ” ಭಕ್ತನು “ಇಹಾಮುತ್ರಾಪ್ತಸರ್ವೇಷ್ಟೋ ಮೋದತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ” ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರೀ ಅಪ್ಪಣಾಚಾರ್ಯರ ಮಂತ್ರಸದೃಶವಾಕ್ಯಗಳು ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸುಳ್ಳಾಯಿತೆ ಗುರುರಾಜ ಎಂದು ಕುಂಠಿತಧ್ವನಿಯಿಂದ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ; ಪುನಃ ಶಕ್ತಿವಿಹೀನರಾಗಿ ಮಲಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ್ಗೆ ಕರುಣಿಳರಸ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ “ತಮ್ಮ ನಿನ್ನ ರೋಗವು ವೈದ್ಯರಿಂದಲಾಗಲಿ, ನನ್ನಿಂದಲಾಗಲಿ ವಾಸಿಯಾಗುವದಲ್ಲ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು:—ಪ್ರಭೋ, ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಸಾಕುಮಾಡುವಿರಾದರೆ ನಾನು ತಮಗೆ ಚಿರಮಣಿ.

ಶ್ರೀ ರಾಯರು.—ಬಹು ದುರ್ಲಭವಾದ ವೈಷ್ಣವ ಶರೀರವನ್ನು ಕಳೆದು ಲಾಭವೇನು?

ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯ.—ತಮ್ಮ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವ ಸಾಧನೆಗೆ ಅನು ವಾಗದ ಶರೀರವಿದ್ದೇನು ಲಾಭ ಗುರೋ?

ಶ್ರೀ ರಾ.—ಸಾಧನೆಗೇ ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂಬಾಸೆ ನಮಗುಂಟು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುವರ ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣಪತಿಗೆ ಬಹು ಬೇಕಾದವರು. ಅವರ ದ್ರೋಹಕ್ಕೆ ನೀನು ಪಾತ್ರನಾದುದರಿಂದ ಅವರೂ, ನೀನು ಸೇವೆ ಮಾಡಿದರೂ ಕರುಣಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟರು. ಶ್ರೀಭಾರತೀಶರೇ ಹಾಗೆಂದಮೇಲೆ ನಮ್ಮಿಂದ ಆಗುವದಾದರೂ ಏನು? ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಿನಗೇನೂ ಅನುಕೂಲಿಸದು.

ಶ್ರೀ. ಶ್ರೀ.—ನೊಂದು ಬೆಂಡಾದ ನನಗೆ ಮುಂದೇನು ಗತಿ ಮಹಾ ಪ್ರಭೋ?

ಶ್ರೀ. ರಾ.—ಅಂದು ಯಾರನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದೆಯೋ, ವಿಜಯ ವಿಠಲನ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕೆಂದು ಮನೆ ಮುಂದೆ

ಬಂದು “ಪ್ರಾಣದೇವರ ಗುಡಿಗೆ ಹರಿಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು” ಹೇಳಿದ ಯಾರ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದೆಯೋ ಅವರೊಬ್ಬರ ಪಾದವೇ. ಅವರನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಹೊಂದು ಮುಂದಿನ ಗತಿ. ಅವರನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ, ಅವರ ಕರುಣೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ದೇಹಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಲೆಂದು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಡಬಲ್ಲವು ಮಂತ್ರಪೂತಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು. ತಡಮಾಡಿದರೆ ಫಲವಿಲ್ಲ, ತೆರಳು ತಮ್ಮ; ಸ್ವೋತ್ತಮ ದ್ರೋಹನಾಡಬಾರದೆಂಬುದನ್ನೇಕೆ ಮರೆತಿದ್ದುದು ತಮ್ಮ, ಎಂದು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದರು ಶ್ರೀ ಗುರುವರರು.

ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಾಯ್ತು. ಪ್ರಭೋ ರಾಘವೇಂದ್ರ, ಗುರೋ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಎಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರಾಡಿಸುತ್ತಾ ತೆರಳಿದರು. ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ರಾಯ ಪ್ರಭೋ, ನನ್ನನ್ನು ಕೈ ಬಿಡಬಾರದು ಸ್ವಾಮಿ ಎಂದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ರಾಯರು ಕೊಟ್ಟ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನೂ ಅಭಯವಾಕ್ಯವನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಅವರ ದಯಾಮಯತೆಯನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾ ಚೀಕಲಪರಿವಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿ, ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಶ್ರೀ ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷವನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರ ಪಾದಪದ್ಮವನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ದಿನದಮೇಲೆ ನೋಡಿ ನಲಿದಾಗ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಮಂತ್ರಾಲಯಮಂದಿರರ ಕರುಣೆ, ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ಪಾದಾನುಸರಣೆ, ಸದಾ ಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು. ಎಷ್ಟೋ ನೆಮ್ಮದಿ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಪ್ರಕೃತ, ಶ್ರೀ ಮಂತ್ರಾಲಯದ ದೊರೆಗಳು “ತಮ್ಮ, ತಮ್ಮ” ಎಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ತತ್ವವನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣೇಶದಾಸಾರ್ಯಾದಿಗಳು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಣ್ಣವರನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸುವಾಗ ‘ತಮ್ಮ’ ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯಂತಲ್ಲ ವೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಆಚಾರ್ಯರ ಅಂಶವಾವುದು? ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದರೆ, ಅಂಕಿತ ಪಡೆದು ಶುದ್ಧಾತ್ಮರಾದ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ (ರಂಗ ಒಲಿದ ದಾಸರ), ಅಂಶವನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ ಹೇಳುವ ಈ ಪದವನ್ನು ನೋಡಿ,—

೪೭. ರಾಗ : ಸಾವೇರಿ. ಆದಿಪಾಳ

ತಿಳಿಯನು ಎಂದೆಂದಿಗನ್ಯ ರಂಗ-
ಒಲಿದ ದಾಸರು ಜಗನ್ನಾನ್ಯ || ಪ ||

ಅಲವ ಮಹಾತ್ಮರೆಂಬ ಪುಣ್ಯ-ಕೀರ್ತಿಗಳ ನಿತ್ಯ ಕೇಳು-
ನರ ಧನ್ಯ || ಅ.ಪ. ||

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಜಸಹ್ಲಾದನೇನೆ
ಎರಡನೆ ಜನ್ಮ ಶಲ್ಯನಾದ
ಗುರುವಾದಿರಾಜರ್ನರ್ಚಿಸಿದ ನಮ್ಮ
ಪುರಂದರದಾಸರಲ್ಲದಿಸಿದ || ೧ ||

ಐದನೆರೂಪವಿಗೀದಂತೆ ಬಹುದು
ಮುಂದೇಳು ಜನುಮಗಳಂತೆ
ಮೋದಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಗೇನೋ ಅಂತೇ ಎಂಬ
ವಾದಿಗಳಿಗೆ ಅಂತಿಗಂತೆ || ೨ ||

ದಾಸಕೂಟಸ್ಥ ರಿಗೀಮಾತು ಸರ್ವ-
ದೇಶದೊಳಗೆ ಅನುಭವವಾಯ್ತು
ಈ ಸುಕಥಾಲಾಪವಲ್ಲಾಯ್ತು ನಮ್ಮ
ಪ್ರಾಣೇಶವಿಠಲನಲ್ಲಿಹನಾತು || ೩ ||

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಮಗನಾಗಿ ಶ್ರೀಸಹ್ಲಾದರಾಯರಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸು
ತ್ತಿದ್ದು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯರಾಜರಾಗಿ ಬಂದವರೇ ಮೂರನೇ
ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರ ಮಠದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೊಂಡಪ್ಪನೆಂದು
ಅವರ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನಾಲ್ಕನೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸ
ರಾಯರ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ, ಅವರೇ ಈಗ ಶ್ರೀ ಗುರುವರ
ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ನುಡಿದ ಶ್ರೀಪ್ರಾಣೇಶದಾಸರು,
ಮುಂದೆ ಏಳು ಜನುಮಗಳು ಇವರಿಗೆ ಉಂಟೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀರಾಯರಿಂದ 'ತಮ್ಮ' ಎಂಬ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸಾಮಂಜಸ್ಯವಿದೆ! ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನಲ್ಲಿ ತಾವು ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾಜರಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದುದನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ನೆನಪು ಕೊಡುವುದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಷ್ಟು ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಆ ಚಾರ್ಯರಿಗೆ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆಯಲ್ಲವೇ? ಅರಿತವರಾದಿದ ಮಾತಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಬೆಲೆ ಇದೆ!

ಶ್ರೀ ರಾಯರ ಹೃದಯವನ್ನು ಅರಿತ ಶ್ರೀಪ್ರಾಣೇಶದಾಸರ ಕೃತಿಗೆಷ್ಟು ಬೆಲೆ! ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರವರ ದಿವ್ಯವಾಣಿಯನ್ನು ಅವರ ಸ್ವರೂಪದ ದೊಡ್ಡಿಸ್ತಿಕೆಯ ನೆನೆಪಿನೊಡನೆ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥವಿಜಯ

ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯಃ,

ಹರಪನಹಳ್ಳಿ.

[ಮುಂದುವರಿದು.]

ಈ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಸಂಚಾರ-
ಗತ್ಯಾ ದಿಗ್ವಿಜಯಮಾಡಿದರು. ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಆ
ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ದಿವ್ಯದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಸ್ಥಾನಪೂಜಾ ನೆರವೇರಿಸಿ
ಪಂಚಾವೃತಾಭಿಷೇಕದಿಂದ ದೇವರಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಶ್ರೀಗಳವರೇ ಸ್ವಹಸ್ತ
ದಿಂದ ಮಾಡಿ ಪಂಚಭಕ್ಷ್ಯಗಳ ನೈವೇದ್ಯ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು. ದೇವಾಲಯ
ದಲ್ಲಿಯೇ ಪಾಠಪ್ರವಚನವಾಯಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಇಳಿಹೊತ್ತಾದನಂತರ ನದೀತೀರ
ದಲ್ಲಿಯೇ ಶಿಷ್ಯಮಂಡಲಿಯೊಡನೆ ಪಾದಚ್ಛಾಯೆಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾ
ನದಿಯ ಆಚೆಯ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ವಿಠಲಾಪುರ, ಬಿದರಹಳ್ಳಿ ಮುಂತಾದ
ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಬೆರಳಿನಿಂದ ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೀಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಶ್ರೀ
ಯಾದವಾಧ್ಯರ ಮತ್ತು ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರ ಅತ್ಯಪೂರ್ವ ಗುರುಶಿಷ್ಯಭಾವ
ವನ್ನೂ ಅತ್ಯದ್ಭುತ ಜ್ಞಾನತಪೋಬಲವನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾ ಹಿಂದಿರುಗಿ
ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ಆಗ ಪ್ರದೋಷ ಕಾಲ; ದೇವರದರ್ಶನ
ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾಗಳ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಾನದ ತೊಟ್ಟಿಲು ಪೂಜಾಕ್ಕೆ
ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ನಿಯಮಿತವಾಗಿತ್ತು. ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಒಂದಾಯಿತು, ಎರಡಾಯಿತು, ಮೂರು,
ನಾಲ್ಕು, ಹತ್ತು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಗಳಾದವು. ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯು ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ.
ಮತ್ತೆರಡು ಮೂರು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯಾದೊಡನೆಯೇ ದೇವಾಲಯದೊಳಗಿನಿಂದ
ಘುಡುಘುಡಿಸುವ ಧ್ವನಿಯು ಹೊರಟಿತು. ಈ ಘನಗರ್ಜನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ
ಭಯಭ್ರಾಂತರಾಗಿ ಮರಿಯ ಸಮಸ್ತರೂ ಶ್ರೀಗಳವರು ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿ
ರುವರೆಂಬುದನ್ನೇ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟು ಮಾಗಳಕ್ಕೆ ಪಲಾಯನಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು.

ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರವರಿಗೆ ಈ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೊಡನೆಯೇ ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ವೇಗದಿಂದ ಶ್ರೀಗಳವರ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಮೈಲಿಗೇನೇ ಸೋಡುಮಶಕೃವಾದ ಮತ್ತು ತೀಕ್ಷ್ಣ ಯುಕ್ತವಾದ ಗರ್ಜನೆಯು ಕೇಳಿಸಿತು. ಅದರೂ ಶ್ರೀ ಪ್ರಹ್ಲಾದಕೃತ ನರಸಿಂಹ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಆಚಾರ್ಯರೊಬ್ಬರೇ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಗುಡಿಗೆ ಬಂದರು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಗುಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾಜರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರವರು ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ತಾವೇ ಮುಟ್ಟಿ ಹಸ್ತಲಾಘವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೊರಗಿನ ಪ್ರಾಕಾರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರ ಅನಂದಬಾಷ್ಪ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರವರು ತೇಲಿಕೊಂಡೇ ಹೋಗುವರೋ ಎಂಬಂತೆ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರವರಿಗೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನ ಹೊಂದಲು ಸ್ವಾಮಿ!! ನೀವೇ ಧನ್ಯತಮರು. ವಿರಕ್ತಶಿರೋರತ್ನ ರೆಂದೆನಿಸುವ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ತಮಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾದರು. ಸರ್ವಜ್ಞಕಲ್ಪರಾದ ಶ್ರೀಮಟ್ಟೇಕಾಕೃಜ್ಜಯತೀರ್ಥರೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾದರು. ಸರ್ವಜ್ಞರೂ ಜಗದೇಕಗುರುಗಳೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಕೋರವಾರದ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರು ಮೂರ್ತಿಮಂತರಾಗಿ ಬಂದು ದರ್ಶನವಿತ್ತರು.

ಈಗ ಶ್ರೀ ಪ್ರಹ್ಲಾದವರದ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹದೇವರು ಅವಿಭೂತರಾಗಿ ದರ್ಶನವಿತ್ತರು. ತಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾರವೇಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಶ್ರೀಜಗತ್ಪ್ರಾಜ್ಞವರರಾದ ಅಚಾರ್ಯರವರೇ ಮುಕ್ತಕಂಠದಿಂದ ಹೊಗಳಿ ಶ್ರೀಗಳವರೊಡನೆ ಮಾಗಳಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ಸಂಸ್ಥಾನಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಡೋಲೋತ್ಸವವಾಯಿತು.

ಅಂತಹ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಲೇಖನಮಾಡಲು ಉದ್ಯುಕ್ತರಾದ ನಾವೂ ಪರಮಧನ್ಯರಲ್ಲವೇ?

[ಟಿಪ್ಪಣಿ :-

ರಂಗಾಪುರವು ಶ್ರೋತ್ರೀಯಗ್ರಾಮವಾಗಿದ್ದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಎಲ್ಲಾ ಇನಾಂಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಯಿದೆ

ಅನ್ವಯಿಸಿ ಇದನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವರು. ಈ ಗ್ರಾಮವು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಉತ್ತರಾದಿಮಠದ ಇನಾಂಗ್ರಾಮ. ಇಲ್ಲಿಯ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹ ದೇವರು—ಉಗ್ರನರಸಿಂಹ—ಸ್ವಾಮಿಯು ಬಹು ಜಾಗರೂಕನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ನಾನವಿಲ್ಲದೇ ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.]

ಶ್ರೀ ಬಿದರಹಳ್ಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಅವರಿಗೆ ವಿವಾಹವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬಸಹಿತ ಇದ್ದುಕೊಂಡೇ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯಿತು. ತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಯಾದವಾರ್ಯರು ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು. “ನೀವು ಕುಟುಂಬ ಸಮೇತರಾಗಿ ನದಿಯ ಈಚೆಗೆ ಇರುವ ಶ್ರೀ ರಂಗಾಪುರದ ಉಗ್ರನರಸಿಂಹ ದೇವರ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡೇ ಶ್ರೀ ಸರ್ವಜ್ಞರ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು”—ಗುರ್ವಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅಕ್ಷರಶಃ ಪಾಲನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ‘ಅಶಿವತ್ರವನ’ ಅಥವಾ “ಅಸಿಧಾರಾ” ವ್ರತದಿಂದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ತೀರ್ಥರು ವಾಸಿಸಿದ್ದರು. ಅದೆಂತಹ ಆಜ್ಞೆ? ಇದೆಂತಹ ಪರಿಪಾಲನೆ? ಈ ಗುರು ಶಿಷ್ಯರೇ ಬಲ್ಲರು !!!

ದೇವರ ಎದುರಿಗೆ ನದಿಯ ಆಚೆಯ ದಡದಲ್ಲಿ ವಿಠಲಾಪುರವೆಂಬ ಸಣ್ಣ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಆ ಗ್ರಾಮವು ಪ್ರತಿಸರ್ಪವೂ ವೈಶಾಖದಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯ ಭಯವಾಗಿ ದಗ್ಧವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವರೆದುರಿಗೆ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭ ಇಡಿಸಿದರು. ಅಗ್ನಿಭಯವು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮವನ್ನೇ ಕಿತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡರು. ಅಗ್ನಿ ಭಯವು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಎಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರಿಗೆ ಶರಣುಬರಲು ಅವರು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾಜರ ಪ್ರತೀಕವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ತಾವೇ ಪೂಜಿಸಿ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ದೇವರಿಗೆ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಯು ಶಾಂತನಾಗಿರುವನೆಂತಲೂ, ಅಗ್ನಿಭಯವು ತಪ್ಪಿತೆಂತಲೂ ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರು ಸಂಚಾರಗತ್ಯಾ ದಿಗ್ವಿಜಯಮಾಡಿ ಮಾನ್ವಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವಸುಸ್ವಾಗತವಾಯಿತು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸವರ್ಧರ ಮಠದಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ಬೇರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ

ಬಿಡಾರನಾಡಿದರು. ಆದಿನ ರಾತ್ರಿ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರು ಶ್ರೀಗಳವರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರದೇವರ ದಿವ್ಯದರ್ಶನವು ನಮಗೂ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಮ್ಮ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಾಳೆ ಪೂಜೆ ನೆರವೇರಿಸಬೇಕೆಂದು” ಸೂಚಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರು ಅರುಣೋದಯಕ್ಕೆ ಎದ್ದವರೇ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಆಲಯದಲ್ಲೇ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆ ನಡೆಯತಕ್ಕದೆಂದು ಆಜ್ಞೆಯಿತ್ತು ದಾಸರಾಯರ ಆಲಯಕ್ಕೆ ದಿಗ್ವಿಜಯಮಾಡಿಯೇಬಿಟ್ಟರು. ದೇವತಾರ್ಚನೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಶ್ರೀರಾಮದೇವರಿಗೆ ಸಹಸ್ರ ತುಳಸಿ ಅರ್ಚನೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಸ್ವಯಂ ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮಾವಳಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀಗಳವರೂ ನಾಮಾವಳಿಯನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಬಿಟ್ಟೇಬಿಟ್ಟರು. ಸಂಸ್ಥಾನದ ಶಿಬ್ಬಂದಿಯವರು ಎಡಬಲಸೇವೆಯವರೂ ಎಲ್ಲರೂ ನಿಶ್ಯಬ್ದರಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು. ಸಂಸ್ಥಾನಪದ್ಧತಿಯಮೇರೆಗೆ ಜರುಗುವ ಧೂಪಾರತಿ ಮಂಗಳಾರತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಘಂಟಾನಾದವೂ ಸಹಾ ನಿಲ್ಲದೇ ನಡೆದುಹೋದವು. ಇದು ಹೀಗೇಕೆಂದು ಕೇಳುವ ಧೈರ್ಯವು ಯಾರಿಗೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಇದೇನೋ ಮತ್ತೊಂದು ಮಹಿಮೆಯೇ ಇರಬೇಕು ಎಂದು ಕೆಲವರು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯಶೇತೂರಾಮಾಚಾರ್ಯರವರನ್ನು ಕರೆತಂದರು. ಅವರು ಬಂದು ಸ್ತಬ್ಧರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನೂ, ಅಪೂರ್ವವೂ ಅತಿಗಂಭೀರವೂ ಆದ ದೇವಲೋಕದ ಸಂಗೀತ-ಸಾಹಿತ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ಕನ್ನಡ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿರುವ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದರು. ಯಾರೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. “ತೀವ್ರವಾಗಿ ಶ್ರೀಗಳವರು ಪೂಜಾಸಾಂಗಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುವಾಸಿನಿಯರು ಹಸಿದಿರುವರೆಂದು” ಪರಾಕು ಹೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಧ್ವನಿಕೇಳಿಸುವುದು ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಥಟ್ಟನೆ ಆಸನದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಅನಂದ ಬಾಷ್ಪಪೂರಿತಲೋಚನಯುಗಳರಾಗಿ ದೇವರನ್ನು ಒಂದು ಅರಘಳಿಗೆಯಲ್ಲೇ ಭುಜಂಗಿಸಿ ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದವಿನಿಯೋಗವಾಗಲೆಂದು ತೀರ್ಥವನ್ನೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕೊಟ್ಟು ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೂಡಲು

ಅಪ್ಪಣೆಯಿತ್ತು ತಾವು, ಶ್ರೀಆಚಾರ್ಯರವರು ಮಾತ್ರ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೋಜನವಾಗುತ್ತಿದ್ದಷ್ಟು ಕಾಲವೂ ಶ್ರೀಗಳವರು ದಿನಾನರಮುಂದೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. “ದೇವತಾರ್ಚನೆಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ದಾಸವರ್ಯರು ನರ್ತನ ಸೇವಾದಿಯಾವತ್ತು ಸೇನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಅನ್ಯತಪ್ರಾಯವಾದ ಕನ್ನಡಪದಪದ್ಯಗಳ ಸುರಿಮಳೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿದರು. ಇತರ ರಾಗ ವಿಸ್ಮಾರಕವಾದ ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರ ಗಾನಾವ್ಯತಮತ್ತಚಿತ್ತರಾದ ನಮಗೆ ಮತ್ತಾವುದೂ ಬೇಕಾಗಲಿಲ್ಲದು” ಎಂದು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಆನಂದಬಾಷ್ಪ ವನ್ನು ಸುರಿದರು. ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರವರು “ನಮಗೂ ಕೇಳಿಸಿದ ಅಪೂರ್ವ ಧ್ವನಿಯೂ ದಾಸರಾಯರದೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ನಾವೇ ಅಲ್ಲವೇ ಧನ್ಯರು” ಎಂದು ಉಭಯರೂ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆದು ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲೇ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಆಪೋಶನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತಕ್ಷಣವೇ “ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ” ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ದಾಸರಾಯರ ಸ್ತಂಭದಿಂದ ಹೊರಟಿದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು. ವಾಚಕರೆ!! ಮುಂದೆ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೇ ಭೋಜನವು ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಬೇಕಾದೀತೇ? ಶ್ರೀ ರಾಮದೇವರ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪರಮಾನಂದಭರಿತರಾಗಿ, ಆದಿನವೆಲ್ಲಾ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸವಾಗಿದ್ದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ದಿಗ್ವಿಜಯಮಾಡಿದರು. ಇಲ್ಲಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ರಾಜಮಹೇಂದ್ರಪುರದಕಡೆಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನವು ದಿಗ್ವಿಜಯಮಾಡಿತು. ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅನೇಕ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ತೋರುತ್ತಾ ಯಾವ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಯಾರ್ಯಾರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಂಭಾವನೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಹುಟ್ಟುವುದೋ ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅಷ್ಟು ದ್ರವ್ಯ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕರಣಾದಿಗಳನ್ನು ವಿತರಣಮಾಡುತ್ತಾ, ಹಾದಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಭವಭಯನಿವರ್ತಕವಾದ ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿ ವೈರಾಗ್ಯಗಳೆಂಬ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತುತ್ತಾ ಶ್ರೀರಾಜಮಹೇಂದ್ರಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀ ಗೋದಾವರೀತೀರಸ್ಥವಾದ ರಾಜಮಹೇಂದ್ರಪುರ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ಶ್ರೀಗಳವರು ಶ್ರೀಆಚಾರ್ಯ ಸೇತೂರಾಮಾಚಾರ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀಮನ್ಮಾಯ-ಸುಧಾ, ಚಂದ್ರಿಕಾ ನ್ಯಾಯಾಮೃತಾದಿಗ್ರಂಥಸ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸದಾ

ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತಾ ದೇಹಾಲಸ್ಯನಿಮಿತ್ತಕ ವೇದನೆಯನ್ನೂ ಮರೆತು ನಿತ್ಯ ದೇವತಾರ್ಚನಾದಿ ಅಭ್ಯಾಸಕತತ್ಪರರಾಗಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಜ-ಮಹೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥರೆಂಬ ಶ್ರೀ ಉತ್ತರಾದಿ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಯತೀಶ್ವರರ ವೃಂದಾವನ ಉಳ್ಳ ಮಠವು ಇದ್ದೇ ಇದ್ದಿತು. ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಕಾಯಿಲೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿ ವೈರಾಗ್ಯನಿಧಿಗಳಾದ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಮೌನವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಲಯಚಿಂತನೆಕ್ರಮದಿಂದ ತಮ್ಮ ಪಾರ್ಥಿವ ಶರೀರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಶ್ರೀಸತ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥರ ವೃಂದಾವನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ತಮಗೆ ವೃಂದಾವನ ಆಗಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದರು. ಸ್ಥಳವು ಶೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ಶ್ರೀಗಳವರು ದೇಹಯಾತ್ರಾಮಾಡುವರೆಂಬ ವಾರ್ತೆಯು ದೇಶದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಭಕ್ತರು, ಆಪ್ತರು, ತಂಡೋಪತಂಡವಾಗಿ ಆಗಮಿ ಸಿದರು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸಭಾ ಏರ್ಪಾಟು ಇದ್ದುದರಿಂದ ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಿಂದ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಮಹದಾಚಾರ್ಯರುಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಸ್ತ ಸದ್ವೈಷ್ಣವವೃಂದಮುಖ್ಯ ದಲ್ಲಿಯೂ, ಶ್ರೀಗೋದಾವರೀ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ, ತತ್ರಾಪಿ ಶ್ರೀಸತ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಒಂದು ದಿವ್ಯ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ (A.D. 1911) ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾನ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೇರೆಗೆ ಶ್ರೀಆಚಾರ್ಯ ಸೇತೂರಾಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಾಧ್ಯಾನತೀರ್ಥರೆಂದು ನಾಮಕರಣಮಾಡಿ ಅವರಿಂದ ಶ್ರೀ ಸಂಸ್ಥಾನಪೂಜಾ ಮಾಡಿಸಿ, ಪೂಜಾಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಾಗಿನ ದಿವ್ಯಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರ ಕಂಡು ತೃಪ್ತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ದೇಹವನ್ನು ಯೋಗಿಗಳಂತೆ ತ್ಯಜಿಸಿದರು. ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂಶದಿಂದ ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿದ್ದು ಭಜಕರ ಮನೋಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಾ ಅನೇಕಾಂಶಗಳಿಂದ ಕಾಕಿನಾಡಾ, ಕಾಮಲಾಪುರ, ಮದ್ರಾಸು ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶಾಖಾವೃಂದಾವನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿ ಅದ್ವೈತ ಪೂಜಾ ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಇಂತಹ ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಗುರುಗಳ ಮೂಲವೃಂದಾವನವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದ ಕುಂ|| ಸೌ|| ದೇವಕೀದೇವಿ

ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳ ಕುಷ್ಟರೋಗವು ನಿವೃತ್ತವಾದುದು ಲೋಕನಿಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ. ಪಾರ್ಥಿವ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗಲೂ, ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಪ್ರಕಟಮಾಡಿದ ಮಹಿಮೆಗಳೂ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಇದ್ದರೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುವುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪಠಿಸಿದವರಿಗೆ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯ ಐಶ್ವರ್ಯಾಡ್ಯಖಿಳೇಸ್ಥಿತಗಳು ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದರಲ್ಲೇನಚ್ಚರಿ !!

|| ಶ್ರೀಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು || ಇತಿ-ಶಮ್ ||

ಮಂತ್ರಾಲಯದ ದೊರೆ ಕರುಣಿ ಶ್ರೀಗುರುರಾಘವೇಂದ್ರರು

ಲೇಖಕರು:—ಶ್ರೀ ಮು. ಶ್ರೀ. ಗುಂಡೂರಾವ್, ಬಿ.ಎ. (ಆನರ್ಸ್)
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಮೂಕೋಟಿ ಯತ್ಸ್ರಸಾದೇನ ಮುಕುಂದಶಯನಾಯತೇ |
ರಾಜರಾಜಾಯತೇ ರಿಕ್ಕೋ ರಾಘವೇಂದ್ರಂ ತಮಾಶ್ರಯೇ ||

ಮಂಜಾಲರಾಯರ ಮಹಿಮೆ ಮಂದಮತಿಗಳಿಗೆ ನಿಲುಕುವುದಿಲ್ಲ. “ಅಗನ್ಯಮಹಿಮಾ ಲೋಕೇ ರಾಘವೇಂದ್ರೋ ಮಹಾಯಶಾಃ | ಶ್ರೀಮಧ್ವಮತದುಗ್ಧಾಬ್ಧಿಚಂದ್ರೋನವತು ಸದಾನಘಃ||” ಎಂದು ಶ್ರೀ ಅಪ್ಪಣಾಚಾರ್ಯರು ಗುರುರಾಯರ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಹನೀಯರು ಮಾಡಿದ ಸ್ತೋತ್ರ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸಜ್ಜನನ ದಿವ್ಯಮಂತ್ರವಾಗಿದೆ. ಯತಿಗಳ ಶಿರೋರತ್ನರಾಗಿ, ಯೋಗಸಂಪನ್ನರಾಗಿ, ಮರುತಮತಾಂಬುಧಿ ಸೋಮನಿಸ್ಸೀಮರಾಗಿ, ನೆರೆನಂಬಿದ ಭಕ್ತರ ಸುರತರುಚಿತಾಮಣಿಗಳಾಗಿ, ಕಾಮಿತಾರ್ಥಗಳ ಮಳೆಗರೆವ ಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರ ಲೋಕವಿಲಕ್ಷಣಮಹಿಮೆಗಳು ವರ್ಣಿಸಲು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಮ್ಮ ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಕೃತ್ವಕ್ಕಾಗಿ, ಅವರ ಹೃದಯಾಂತರಗತ ಆರಾಧ್ಯದೇವತೆಯಾದ ಶ್ರೀವೇಣುಗೋಪಾಲನ ಸ್ಮರಣೆಮಾಡಿ, ರಾಯರ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ನೆರೆನಂಬಿ, ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ದಾಸವರ್ಯರುಗಳು ಶ್ರೀಮಂತ್ರಾಲಯಪ್ರಭುಗಳ ದಿವ್ಯಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಯಥಾಮತಿ ಸ್ಮರಿಸುವುದೇ ಈ ಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶ.

ಶ್ರೀಗುರುರಾಯರು ಸಕಲಸೂಕ್ಷ್ಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರೂ, ನಿಸ್ಸೀಮ ಎಷ್ಟು ಭಕ್ತಿ ಯುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿ ಅಗಾಧ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತೋರಿದ್ದಾರೆ. ಸುಖತೀರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಸುಧಾರಸವನ್ನೂ ತಾವು ಪಾಠಮಾಡಿ

ಭಕ್ತರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು (ಸುಮಾರು ೪೭) ರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿವೆ. ಪರಿಮಳ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪರಿಮಳಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ಹೆಸರುಗೊಂಡ ಗುರುರಾಯರ ಒಂದೊಂದು ಗ್ರಂಥವೂ ಒಂದೊಂದು ಮುಕ್ತಾಫಲ. ಒಂದು ಗೀತಾ ವಿವೃತಿ, ಒಂದು ತತ್ವಮಂಜರಿ, ಒಂದು ನ್ಯಾಯಮುಕ್ತಾವಳಿ, ಹೆಚ್ಚೇಕೆ, ಒಂದು ಪ್ರಾಂತಸ್ತಂಕಲ್ಪ ಗದ್ಯ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅಪ್ರತಿಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಕದೇಶವನ್ನೂ ವಿಸ್ತರಿಸತೊಡಗಿದರೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗ್ರಂಥರಾಶಿಗಳೇ ಆದಾವು. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದರೂ, ಗುರುರಾಯರಿಗೆ ಕನ್ನಡದಮೇಲೂ ಮಮತೆ ಹೆಚ್ಚು. ಶ್ರೀವೇಣುಗೋಪಾಲನು ಗುರುರಾಯರ ಸುಧೃಢಸರ್ವತೋಧಿಕಸ್ನೇಹಪಾಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದು ಅವರ ಅರ್ಚನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದರ್ಶನವನ್ನೀಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂತೆ! ಅಂತಹ ಆನಂದಾಧಿಕ್ಯದ ಮಹಾಮಹಿಮೆ ಗುರುರಾಜರ ಅಮೃತವಾಣಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೇವರನಾಮವು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದೆ.

ರಾಗ: ಭೈರವಿ, ತ್ರಿಪುಟಿತಾಳ

ಇಂದು ಎನಗೆ ಗೋವಿಂದ ನಿನ್ನ ಪದಾರ-

ವಿಂದನ ತೋರೋ ಮುಕುಂದನೇ

|| ಪ ||

ಸುಂದರವದನನೆ ನಂದಗೋಪನ ಕಂದ

ಮಂದರೋದ್ಧರ ಆನಂದ ಇಂದಿರಾರಮಣ ||೩|| ಅ.ಪ. ||

ನೊಂದಿನಯ್ಯ ಭವಬಂಧನದೊಳು ಸಿಲುಕಿ

ಮುಂದೆ ದಾರಿಗಾಣದೆ ಕುಂದಿದೆ ಜಗದೊಳು

ಕಂದ ನಾನೆಂದೆನ್ನ ಕುಂದುಗಳೆಣಿಸದೆ

ತಂದೆ ಕಾಯೋ ಶ್ರೀ ಕಂದರ್ಪಜನಕನೆ

|| ೧ ||

ಮೂಢತನದಿ ಬಲು ಹೇಡಿಜೀವನನಾಗಿ

ದೃಢಭಕುತಿಯನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೋ ಹರಿಯೇ

ನೋಡಲಿಲ್ಲವೋ ನಿನ್ನ ಪಾಡಲಿಲ್ಲವೋ ಮಹಿಮೆ

ಗಾಡಿಕಾರಕೃಷ್ಣ ಬೇಡಿಕೊಂಬೆನೋ ಸ್ವಾಮಿ || ೨ ||

ಧಾರುಣಿಯೊಳು ಬಲು ಭಾರಜೀವನನಾಗಿ

ಮೇರೆದಪ್ಪಿನಡೆದು ಸಾರಿದೆ ಕುಜನರ

ಯಾರೂ ಕಾಯುವರಿಲ್ಲ ಸೇರಿದೆ ನಿನಗಯ್ಯ

ಧೀರವೇಣುಗೋಪಾಲ ಪಾರಗಾಣಿಸೋ ಸ್ವಾಮಿ || ೩ ||

ಅನೇಕವೇಳೆ ವೀಣಾಪಾಣಿಗಳಾಗಿ ತಮ್ಮ ಇಂಚರದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಗುರುರಾಜರು ಹಾಡಿದಾಗ ವೇದಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನೂ, ಮುಕ್ತಿದಾತನೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಮುದ್ದು ಗೋಪಾಲನು ತನ್ನ ಸುಮಧುರ ವೇಣುನಾದವನ್ನು ಭಕ್ತನ ಹಾಡಿನ ಹಿಮ್ಮೇಳವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು! ಗುರುರಾಯರ ವಾಣಿಯಿಂದ ಹೊರಟಿರುವ ಒಂದೊಂದು ಪದವೂ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದುದು, ಶಾಸ್ತ್ರಪೂರ್ಣವಾದುದು. ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾಯರು ರೌದ್ರಪೂರ್ಣ ಅದ್ಭುತ ವೀರ ನರಸಿಂಹರೂಪಕ್ಕೂ ಭಯಪಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಹೆದರಿ ನಡುಗಿದುದು ದುಸ್ಸಹವಾದ ಸಂಸಾರಚಕ್ರಕ್ಕೆ. ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾಜರ ನುಡಿಗಳ ಭಾವಾನುವಾದವೋ ಅನ್ನುವಂತಿದೆ ಮೇಲಿನ ಮಾತುಗಳು

“ನಾಹಂ ಬಿಭೇಷ್ಯಜಿತ ತೇಽತಿಭಯಾನಕಾಸ್ಯಜಿಹ್ವಾರ್ಕನೇತ್ರ-
ಭೃಕುಟೇರಭಸೋಗ್ರದಂಷ್ಟ್ರತ್ | ಆಂತ್ರಪ್ರಜಃಕ್ಷತಜಕೇಸರಶಂಕುಕರ್ಣಾ-
ನ್ನಿಹ್ರಾದಭೀತದಿಗಿಭಾದರಿನ್ನಖಾಗ್ರತ್ || ತ್ರಸ್ತೋಽಸ್ಮ್ಯಹಂ ಕೃಪಣ-
ವತ್ಸಲ ದುಸ್ಸಹೋಗ್ರಸಂಸಾರಚಕ್ರಕದನಾದ್ಗ್ರಸತಾಂ ಪ್ರಣೇತಃ | ಬದ್ಧ
ಸ್ವಕರ್ಮಭಿರುಶಕ್ತಮ ತೇಽಂಘ್ರಿಮೂಲಂ ಪ್ರೀತೋಽಪವರ್ಗಶರಣಂ
ಹ್ವಯಸೇ ಕದಾನು || ೨ || ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ರಿಯಾಪ್ರಿಯವಿಯೋಗಸುಯೋಗ
ಜನ್ಮಶೋಕಾಗ್ನಿನಾ ಸಕಲಯೋನಿಷು ದಹ್ಯಮಾನಃ ದುಃಖಾಷಢಂ ತದಪಿ
ದುಃಖಮತದ್ಧಿಯಾಽಹಂ ಭೂಮ್ ಭ್ರಮಾಮಿ ವದ ಮೇ ತವ ದಾಸ್ಯ-
ಯೋಗಮ್ || ೩ ||

ಅಜಿತನಾಮಕ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾಯರು ಅನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿ, ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿ ರೂಪವಾದ ಶಾಶ್ವತ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯಲು

ದಾಸ್ಯಭಾವವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಭಕ್ತ ಶಿಖಾಮಣಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾಯರು ನಾಲ್ಕು ಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಸಜ್ಜನರಿಗೋಸ್ಕರ ಅವತಾರ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ರಾ ಯೆನ್ನೆ ರಾಶಿದೋಷಗಳ ದಹಿಸುವುದು | ಘಾ ಯೆನ್ನೆ ಘನ-
ಜ್ಞಾನ ಭಕುತಿ ನಿತ್ತು | ವೇಂ ಯೆನ್ನೆ ವೇಗದಿ ಜನನ ಮರಣ ಗೆದ್ದು |
ದ್ರ ಯೆನ್ನೆ ದ್ರವಿಣೋದಶ್ರುತಿಗೇವೆಘನಕಾಂಬ ||
ಎಂದು ಗೋಪಾಲದಾಸರ ವಚನ. ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರ “ರಾಘವೇಂದ್ರ
ಗುರುರಾಯ ರಮಣೀಯಕಾಯ” ಮೂಢಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಸಜ್ಜನ
ರೊಡನೆ ಕೂಡಿಸೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ—

ನಾಮಾಭಿನಾಸಿ ವಿಡಿದು | ಉಮಾಪತಿ ಪರಿಯಂತ | ಈ ಮನ
ಁರಗಲಿ ಯಾಮಯಾಮಕೆ | ಕಾಮಿವೆ ಯಿದನೆ ಗುರುವೆ | ವಾಮದಕ್ಷಿಣ
ಭಾಗ ಮಾರ್ಗ | ನೇಮ ತಪ್ಪದಂತೆ ತಿಳಿಸಿ | ಭ್ರಾಮ ಬುದ್ಧಿ ಓಡಿಸುವುದು ||
ನಮೋನಮೋ ಯತಿರಾಜ ಮಮತೆ ರಹಿತ | ಅನುಪಮಚರಿತ ಚಾರು
ಹಾಸವೆನಿಸ ನಿನ್ನ | ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದಲಿ ಯಿಪ್ಪವರ | ಬೊಮ್ಮವಿಜಯ
ವಿಠಲನಾ—ತುಮ್ಮದೊಳರ್ಚಿಸ ಜ್ಞಾನೋತ್ತಮ ತುಂಗಭದ್ರವಾಸ ||
ಎಂದು ಹೇಳಿ “ಸಿರಿವಿಜಯವಿಠಲ ಪರದೈವನೆ ಯೆಂದು | ಸ್ಥಿರವಾಗಿ
ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಮೆರದ ನಿರ್ಮಲಕಾಯ”ರನ್ನು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಂದಿಸು
ತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಗುರುಗೋಪಾಲವಿಠಲದಾಸರವರು ರಾಯರ ಮೊದಲಿನ
ಒಂದು ಪದದಲ್ಲಿ, “ಸರ್ವಧರ್ಮಾ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂ ವ್ರಜ”
ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಗೀತಾಚಾರ್ಯನವಾಣಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತೃಗಳಾದ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯ
ರವರ ಭಾಷ್ಯಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಗುರುರಾಯರ ಉದ್ಧಾಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಎದ್ದು
ಕಾಣುವಂತೆಯೂ, ಸೊಗಸಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾವುಕರು ಅದರ
ರಸವನ್ನು ಸವಿಯಲೆಂದು ಪೂರ್ತಿಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ರಾಗ : ಮಧ್ಯಮಾವತಿ ಅಟತಾಳ.

ಕರುಣೆ ಕಾಯೋ ರಾಘವೇಂದ್ರಗುರುವೆ | ನೆರೆನಂಬಿದವರ ಕಾಮಿತ
ಕಲ್ಪತರುವೆ || ಪ || ತೀರ್ಥಪಾದನ ಪಾದಪಂಕಜಭೃಂಗ | ಧೂರ್ತವಾದೀ
ಅಂಧಂತಿಮಿರಪತಂಗ | ಕಾರ್ತಸ್ವರಲೋಷ್ಣ ಸಮಚಿತ್ತಪಾಂಗ | ಆರ್ತಜನರ

ಪಾಲ ಅತಿದಯಪಾಂಗ || ೧ || ಚಪಲ ಚಿತ್ತರು ತಮ್ಮ ಜಪತಪದಿಂದ |
 ವಿಪರೀತಕರ್ಮ ಪೋಗುವವು ಹೀಗೆಂದು | ಅಪಹಾಸ ಅಲ್ಲವೆ ಅದು
 ಯೇನೋ ಭಂದ | ಕೃಪಣವತ್ಸಲ ಕಾಯೋ ಅತಿದಯದಿಂದ || ೨ ||
 ಫಲಬೇಡಿ ಸೇವೆಮಾಡುವ ದಾಸನಲ್ಲ | ಫಲಕೆ ಸೇವಿಯು
 ಯಿಚ್ಛಿಸುವ ಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲ | ಹಲವು ಮಾತೇನು ಈ ವಿನರವನೆಲ್ಲ |
 ತಿಳಿದ ಸರ್ವಜ್ಞರಿಗೆ ಬಿನ್ನೈಸೊ ಸೊಲ್ಲ || ೩ || ಸ್ವೋತ್ತುಮಾ(ಹ) ನಿಷ್ಠ
 ಪುಣ್ಯಗಳೇ ತಾಬಂದು | ಭೃತ್ಯರ ಸುಖಕೆ ಕಾರಣವಾಹವೆಂದು | ಕ್ಲುಪ್ತವಾಗಿದು
 ನಮಗೆ ವಲಿದನೆ ಇಂದು | ಇತ್ತು ಪಾಲಿಸಬೇಕೋ ದೀನಜನುಂಧು
 || ೪ || ಮರದಂಶಮಧ್ವಮತಾಬ್ಧಿ ಚಂದಿರನೆ | ಪರಮಕಲ್ಯಾಣಸದ್ಗುಣ
 ರತ್ನಾಕರನೆ | ದುರಿತ ಜೀಮೂತಕೆ ಚಂಡಮಾರತನೆ, ಗುರು
 ಗೋಪಾಲ ವಿಠಲನ ಶರಣನೆ || ೫ || ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಗುರುರಾಯರಿಗೆ
 ಶರಣಾಗತರಾಗಿ, “ಗುರುವೆ ಕಾಮಿತಕಲ್ಪತರುವೆ ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞ | ವರಯೋಗಿ
 ಅನಘ ನೀಸಂಗ | ದುರಿತ ಅಕಾಲ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಗಂಟಲಗಾಣ | ಪರಮ
 ಹಂಸರ ಕುಲತಿಲಕ | ಮರುತಾಂತರ್ಗತ ಗುರುಗೋಪಾಲವಿಠಲನ್ನ |
 ಸರುವ ಸ್ಥಾನದಿ ಸಮದರ್ಶಿ | ಕರವ ಮುಗಿದು ಬಿನ್ನೈಸುವೆನೋ ಲಾಲಿಸಿ
 ಬೇಗ ಪೊರೆವ ಭಾರ ನಿನ್ನದೋ ಕರುಣೆ” || ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹೃದಯಾಂತ
 ರಾಳದಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿರುವ ಈ ಮಾತುಗಳು ಯಥಾರ್ಥವಾದುವು.
 ಗುರುರಾಯರ ಸೇವೆಮಾಡಿದವನು ಪರಮಧನ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾನ್ಯ.
 ಇವನ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಈಡಿಲ್ಲ. ಇವರ ಸೇವೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಶ್ರೀ ಗುರು
 ಶ್ರೀಶ ವಿಠಲ ದಾಸರು—

ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದನುಸರಿಸೆ ಕಷ್ಟಗಳು ದೂರ | ಮನೋಭಿಷ್ಟಗಳ ಪೂರೈ
 ಪರೋ || ಅಷ್ಟಸೌಭಾಗ್ಯವನು ಕೊಟ್ಟು ಸುಜನರಿಗೆ | ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು
 ದಾಸ್ಯವತೋರ್ಪರೋ ||

ಎಂದು, ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ—

ಹರಿದಾಸರಿದ್ದ ಸ್ಥಳ ವರಕಾಶಿ ನೊದಲಾದ | ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕಿಂತಧಿಕವೋ |
 ಸುರ ಮುಷಿ ಮುನಿಗಳು ಇಲ್ಲಿಹರು | ವೈಕುಂಠಸರಿಮಿಗಿಲು ಎಂದೆನಿಪರೋ ||

ಪರಮಸುಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೀಫಲವು ದೊರಕುವುದು | ತರತಮದಿ ಇತರ ಜನಕೆ |
ಗುರುಶ್ರೀಶವಿಠಲನು ಇವರ ರೂಪ ನಾಮದಲಿ | ಪರಿಪರಿ ವರವಗರೆವಾ
ಪೊರೆವಾ || ಎಂದು ಅನಂದಿಸಿದರು.

ಹೀಗೆಯೇ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು
ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೆ ತಾನೇ ಮುಗಿದೀತು ! ಅದರೂ ತತ್ವಮಂಜರಿಯ
ಅದ್ಭುತಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನಾದರೂ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಪುನೀತರಾಗೋಣ.

ಸಮಸ್ತಗುಣಸಂಪೂರ್ಣಂ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಂ |
ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಂ ವಂದೇ ಭಕ್ತಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾಯಿನಂ ||
ಸಂಸಾರಕ್ಷೇಶಸಂಶ್ರಾಂತಸಜ್ಜನಾವನತತ್ಪರಾಃ |
ದಯಾಳವೋ ಮಹಾಂತೋ ಯೇ ಗುರುಸ್ಸತ್ವಾ ಹರಿಂ ಭಜೇ ||
ಪೂರ್ಣಚಿತ್ತುಖದೇಹಾಯ ದೋಷದೂರಾಯ ವಿಷ್ಣವೇ |
ನಮಃ ಶ್ರೀಪ್ರಾಣನಾಥಾಯ ಭಕ್ತಮುಕ್ತಿಪ್ರದಾಯಿನೇ ||

ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಜರು ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಗಡೆಗೆಳೆಸುವ ಶ್ರೀ
ಹರಿವಾಯುಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಲಿ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು || ಶ್ರೀಹರಿಪ್ರೀತಿರಸ್ತು ||

|| ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧಗುರುರಾಜೋ ವಿಜಯತೇ ||

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಮಹಿಮಾಮೃತ

ಲೇಖಕರು:—ಶ್ರೀ ಮಹಿಷಿ ನಾಲ್ಮೀಕಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು,
ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

(ಮುಂದುವರಿದುದು)

ನೂತನಯತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದುರಾಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಗುರುದ್ರೋಹಿ
ಯಾದ ಗುರುರಾಯಾಚಾರ್ಯರ ವಿಚಾರವು.

ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಸಂಸ್ಥಾನಪರಿಪಾಲನಕಾಲ
ದಿಂದಲೂ ಉತ್ತರಾದಿಮಠದಲ್ಲಿ ಗುರುರಾಯಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಒಬ್ಬ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಲೌಕಿಕಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ
ಅಧಿಕಾರವಿಶೇಷವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಇವರು ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥ
ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದಮೇಲೆ ನೂತನಸನ್ಯಾಸಿಗಳಾದ
ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರನ್ನು ಅಧಿಕ ದ್ರವ್ಯ ಯಾಚನ
ಮಾಡಿದರು.

ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ವಿಶೇಷದ್ರವ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸ್ವಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ
ಪ್ರಯಾಣಿಸನ್ನದ್ಧರಾದುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಶ್ರೀಶ್ರೀಗಳವರು ಇವರ ಅಪೇಕ್ಷಾನು
ಸಾರವಾಗಿ ದ್ರವ್ಯದಾನ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಗುರುರಾಯಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ
ಗುರುವರ್ಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾದ್ರೋಹಬುದ್ಧಿಯುದಯಿಸಿತು.

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಶ್ರೀರಾಮೋತ್ಸರಯಾತ್ರೆಯು.

ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಶ್ರೀರಾಮದೇವರಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ
ವಾದ ಈಶ್ವರಲಿಂಗದಿಂದ ವಿರಾಜಮಾನವಾದ ದಕ್ಷಿಣಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲಿ

ಸಂಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮೇಶ್ವರಕ್ಷೇತ್ರಯಾತ್ರಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀರಾಮೇಶ್ವರಯಾತ್ರಾಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯ ಬೋಧತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಪರಿವಾರಪರಿವೃತರಾಗಿ ವಿದ್ಯಾವಿನಯಾದಿ ಸದ್ಗುಣಭೂಷಣರಾದ, “ಆಚಾರಃ ಪ್ರಥಮೋ ಧರ್ಮಃ” ಯಂದು ಸ್ಮೃತಿ ಪ್ರಶಂಸಿತನಾದ ಸದಾಚಾರದಿಂದ ಸಂಪನ್ನರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರು ಗಳನ್ನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ದಿಗ್ವಿಜಯಮಾಡಿದರು.

ಪ್ರಸಕ್ತರಾದ ಗುರುರಾಯಾಚಾರ್ಯರು ರಾಜಕೀಯಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಪೈಶುನ್ಯ(ಛಾಡಿ) ವಾದವು.

ಗುರುರಾಯಾಚಾರ್ಯರು ಅಧಿಕಾರಪ್ರಧಾನಸ್ಥಾನವಾದ ರಾಮ ನಾಥಪುರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ವಿವರಿಸುವಂತೆ ಮಿಥ್ಯಾವಿಚಾರವನ್ನು ವಿಜ್ಞಾಪನಮಾಡಿಕೊಂಡರು :—

ಸ್ವಾಮಿ, ಪ್ರಭುವರ್ಯರೇ, ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಶ್ರೀಮದುತ್ತರಾದಿಮಠದ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧ-ತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮಗೆ ಸಮ್ಮತರಾದ ಬೇರೊಬ್ಬಪಂಡಿತರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಮರಣೋನ್ಮುಖರಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಠದ ಪರಿವಾರದವರಾದ ಕೆಲವರು ದ್ರವ್ಯಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಕೈಯಿಂದ ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಸ್ವಾಮಿಗಳವರಿಗೆ ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೊಡಿಸಿ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸರ್ವಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಅವರ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸಕಲವೈಭವಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಶ್ರೀಸಂಸ್ಥಾನದ ಮೂಲರಾಮದೇವರೇ

ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ದೇವರುಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀರಾಮೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಜಯಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಸೇವಕರಾದ ರಾಜಭಟರುಗಳನ್ನು ಪಾಂವಾರುನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿದ್ದು ರಾಮೇಶ್ವರ ಧನುಷ್ಕೋಟೆ ಯಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ವಾಪಸುಬರುವಾಗ ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಅವಲೂಕಿಸಿದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೊಡನೆ ಬಂಧಿಸುವಂತೆ ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿ, ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡ ತಕ್ಕದ್ದು.

ರಾಜಭಟರು ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡುಬಂದನಂತರ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸಕಲವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡಿಸಿಕೊಡಬೇಕು.

ಈ ಮಹೋಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ತಮಗೆ ನಾನು ಹತ್ತುಸಹಸ್ರ ವರಹಗಳನ್ನೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಒಂದು ಆನೆಯನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು.

ಈತನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಧಿಕಾರಿಯು ದ್ರವ್ಯಾಶಾಸನನಾಗಿ ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಶ್ರೀರಾಮೇಶ್ವರಯಾತ್ರಾ ನೈಭವವು.

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧತೀರ್ಥಗುರುವರ್ಯರು ಶ್ರೀರಾಮೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪವಿತ್ರಯಾತ್ರಾಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಮಾನವಾದ ಪುರ ಗ್ರಾಮಪ್ರವೇಶಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಾನಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ನಿರುಪಮಸಂಪತ್ಪುಷ್ಕವಾದ ಗಂಭೀರಭೇರೀಧ್ವನಿಯಿಂದ ನಭೋಮಂಡಲವನ್ನು ಪೂರಣಮಾಡುತ್ತಾ ಗುರ್ಮಗಮನವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಣಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನಿಜಶಿಷ್ಯಮಂಡಲಿಯ ಸಾದರಾಹ್ವಾನವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ, ತತ್ಪನ್ನಗರ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ದಿಗ್ವಿಜಯಮಾಡಿ ಶ್ರೀರಾಮಪೂಜಾತಪೋವ್ಯಾಖ್ಯಾನ

ಸಿದ್ಧಾಂತ ತತ್ವೋಪದೇಶ, ತಪ್ತಮುದ್ರಾಧಾರಣಾದಿಗಳಿಂದ ಶಿಷ್ಯವೃಂದಕ್ಕೆ ಮಹಾನಂದದಾಯಕರಾದರು.

ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರೇ ಮುಂದೆಮುಂದೆ ಸಂಚಾರಮಾಡುತ್ತಾ ವನ-ಮಧ್ಯವಿದ್ಯೋತಮಾನವಾದ ದರ್ಭಶಯನಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಥಾನಪರಿವಾರ ಪರಿವೃತರಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರರಾಜನ ಆಗಮನನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ತ್ರಿರಾತ್ರಪರ್ಯಂತ ಶಯನಮಾಡಿದ ಪರಮ ಪವಿತ್ರಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ದರ್ಭಶಯನಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಸೀತಾಪತಿಯಾದ ರಾಮ ಚಂದ್ರದೇವರನ್ನು ಪರಮಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕಪೂಜಾಮಾಡಿದರು.

ಗುರುವರ್ಯರು ದರ್ಭಶಯನಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಬೆಳೆಸಿದುದು.

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಮುಂದೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ಶ್ರೀರಾಮೇಶ್ವರಕ್ಷೇತ್ರಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಪರಮವಿಭವಪೂರ್ವಕ ಬಿಜಯಂಗೈದು ಸ್ವಕೀಯಶರಚ್ಚಂದ್ರಚಂದ್ರಿಕಾಧವಳಯಶೋರಾಶಿಯಂತೆ ಬಾಭಾಸಮಾನವಾದ ಜಲರಾಶಿಯೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಸಿಂಧುರಾಜನನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದರು.

ಕಾವ್ಯಕಾರಕೃತಸಮುದ್ರವರ್ಣನೆಯು.

ಹಾರೇಣ ಸಹಿತಂ ಸ್ತೇನ ರಾಮಂ ಪಜ್ಜುರಘೋದ್ಭವಂ |

ವಿಲೋಕ್ಯೈತಂ ಚಲದ್ಭಂಗಂ ವೇಷಮಾನಂ ಭಯಾದಿನ

—ಶ್ರೀ ಸ.ವಿ. ಸರ್ಗ ೬ ಶ್ಲೋ. ೪೬

(ನ್ಯಾ.) ಹಾರೇಣ=ಹರಿಃಭಕ್ತಿಃ ಭಜನೀಯೋಽಸ್ಯೇತಿಹಾರಃ (ಹರಿಭಕ್ತಃ) (ತೇನಭಕ್ತಿರಿತ್ಯಣಾಪ್ರತ್ಯಯಃ) ಸ್ತೇನ=ಸ್ವಾತ್ಮನಾ, ಹಾರೇಣ (ಹರೇಃ ವಾಯೋಃ ಅಪತ್ಯಂ ಹಾರಃ (ಹನುಮಾನ್) ತೇನೇತಿ ಧ್ವನಿಃ |

ಕವಿಗಳ ಆಶಯವು.

ಹರಿಭಕ್ತರಾದ ತಮ್ಮಿಂದ (ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧರಿಂದ) ಸಹಿತರಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಚಂದ್ರಮೂರ್ತಿಯು, ದಿಗ್ವಿಜಯಮಾಡಿದುದನ್ನು ಕಂಡು ವಾಯು ಕುಮಾರನಾದ ಹನುಮಂತನಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ಬಂದಂತೆ ಭಾಸವಾಗಿ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾವಣಕುಂಭಕರ್ಣಾದಿ, ರಾಕ್ಷಸರ ಸಂಹಾರಾರ್ಥ ವಾಗಿ ಹನುಮದಾದಿ ವಾನರಸೈನ್ಯಸಮಾವೃತನಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ದಂತೆ ಈಗಲೂ ನನ್ನನ್ನು ಬಂಧಿಸಲು ಬಂದನೋ ಕೌಸಲ್ಯಾನಂದನನೆಂದು ಭಯದಿಂದ ನಡಗುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿರುವ ಚಂಚಲತರಂಗಸಂಘಗಳಿಂದ ಸಂಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವನೂ,

ತತಸ್ತಸ್ಯ ಸ ವೈದೇಹೀವರಾಲೋಕನಜನ್ಮನಾ |

ಮುದಾ ನೃತ್ಯಂತಮಿವ ಸಂಚಲಂ ಮಂದ್ರಸ್ತವಸ್ವನಂ ||

—ಸ.ವಿ.ಸ. ೬ ಶ್ಲೋ. ೪೭

ತನ್ನ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ವರೂಪಳಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನೂ, ಅಳಿಯ ನಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುರೂಪನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನೂ ಸಂದರ್ಶನಮಾ ದುದರಿಂದ ಸಂಜಾತವಾದ ಸಮ್ಮೋದಾತಿಶಯದಿಂದ ನರ್ತನಮಾಡುತ್ತಿರು ವಂತೆಯೂ, ತನ್ನ ಗಂಭೀರನಾದದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ ಸಮುದ್ರರಾಜನು ವಿರಾಜಮಾನನಾದನು.

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಾರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಪರಮ ಪ್ರಿಯವಾದ ವರಾಶ್ರಮವನ್ನು (ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು) ಗುರುಗಳ ಕರಸರೋಜದಿಂದ ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿ ಅನಾದಿಕಾಲೀನವಾದ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಶೇಷನದಿ(ಪಾಂವಾರು)ಯನ್ನು ತರಣಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಧನುಷ್ಕೋಟೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯು.

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಶೇಷನದಿ(ಪಾಂವಾರು)ಯನ್ನು ದಾಟಿದಮೇಲೆ “ ಕಾಮದ್ವಿಷಂಕಾಮಿತದಾನದಕ್ಷಂ ಶ್ರೀಮಜ್ಜಟಾಜೂಟ- ವಿಭಾಸಿಗಂಗಂ | ರಾಮೇಶ್ವರಂ ರಾಮಕೃತಪ್ರತಿಷ್ಠಂ ರಾಮಾಗೃಹೀತಾರ್ಥ-

ತನುಂ ನತೋಽಸ್ಮಿ” ಯಂದು ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜ ಪೂಜ್ಯ ಚ ರಣಂ ದ ವರ್ಣಿತವಾದ ಮಹಾಮಹಿಮೋಪೇತವಾದ ಶ್ರೀರಾಮೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದರು.

ಧನುಷ್ಕೋಟೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆಯು ತೀರ್ಥಪ್ರಬಂಧಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಈರಿತಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ—

“ಜನಾ ನಾನಾದಾನಾಧ್ಯಯನಯಜನಾಪೂರ್ತವಿಧಿನಾ
ವೃಥಾಖಿನ್ನಾ ದೈನ್ಯಂ ಭಜಥ ನಿಜನಿಶ್ರೇಯಸಕೃತೇ |
ಸುರಶ್ರೇಣೀಕ್ಷೋಣೀಸಕಲಸುಜನಾಭೀಷ್ಟಫಲದಾ
ಧನುಷ್ಕೋಟೀ ಪೇಟೇ ಸುಕೃತಸುಧನಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಮಹತೀ “

ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವು.

ಎಲೈ ಜನಗಳಿರಾ, ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೋಸ್ಕರ ಶರೀರೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಾಶಾಸಜನಕವಾದ ನಾನಾವಿಧವಾದ ದಾನಾಧ್ಯಯನಯಜನಾದಿಗಳನ್ನು ಯಾಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ; ಶ್ರೀರಾಮದೇವರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಧನುಷ್ಕೋಟೀರ್ಥವು ಸಕಲಸುರರಿಗೂ ಮಹೀಸುರ (ಬಾಹ್ಮಣರು) ರಿಗೂ ಅಪೇಕ್ಷಿತಫಲಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಪುಣ್ಯರಾಶಿಯೆಂಬ ಧನವನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಧನುಷ್ಕೋಟಿಯು ಸುಧೃಢವಾದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಾಗಿರುವುದು. (ಧನುಷ್ಕೋಟಿಯು ಪರಮಪುಣ್ಯ ಸಂಪಾದಕವಾದುದೆಂದು ಮುಖ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯವು.)

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾವೃತವನ್ನು ಸಚ್ಚಿಷ್ಣುರೇಮುಂತಾದ ಸುಜನವೃಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರವಚನೋಪದೇಶಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಪರಮಾದರದಿಂದ ಹ್ಯಾಗೆ ಸೇವನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೋ ಅದರಂತೆ ಧನುಷ್ಕೋಟೀರ್ಥವನ್ನು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸಕಲಪರಿವಾರಧುರಂಧರರಾಗಿ ಸ್ನಾನದಾನ, ವಿವ್ರೋತ್ತಮರುಗಳಿಗೆ ಸುವರ್ಣಾದಿಮಹಾದಾನ ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣಾದಿಗಳ ದ್ವಾರಾ ಸೇವನಮಾಡಿದರು. ಧನುಷ್ಕೋಟೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕರ್ತವ್ಯವಾದ ಕರ್ಮಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಮಾಡಿ ತಿರುಗಿ ರಾಮೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು.

**ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಶ್ರೀ ರಾಮೇಶ್ವರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ
ದೇವಸೇವಾಪೂಜಾನಸ್ತುಜಾತವಿತರಣಾದಿ ವೈಭವವು.**

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಗುರುರಾಜರು ಸಂಸ್ಥಾನಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀಮೂಲ-
ರಾಮದೇವರನ್ನು ಆದರಾತಿಶಯದಿಂದ ಪೂಜಾಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕ್ಷೇತ್ರ
ಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ರಾಮೇಶ್ವರದೇವನನ್ನೂ, ಸೇತುಮಾಧವದೇವನನ್ನೂ ನಾನಾ
ವಿಧಪೂಜಾಸಾಧನಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಪರಮಾದರಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಪೂಜಾ
ಮಾಡಿದರು.

ತಮ್ಮಿಂದ ಸಂಪೂಜಿತರಾದ ದೇವರುಗಳ ಪ್ರೀತಿಸಂಪಾದನಾಭಿ-
ಲಾಷುಕರಾಗಿ ಭೂದೇವತೆಗಳಾದ ಬಾಹ್ಯಣೋತ್ತಮರುಗಳನ್ನು ಸುಧಾ-
ಸೋದರಸುಮಧುರಸುಸ್ವಾದುವ್ಯಷ್ಟಾನ್ನಭೋಜನದಾನದಿಂದ ಪರಮಾ-
ನಂದಪಡಿಸಿದರು.

**ವಿದ್ವನ್ನಣಿಗಳಾದ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮರುಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀಶ್ರೀಗಳವರು
ವಿತರಣಮಾಡಿದ ಸುವರ್ಣಾಭರಣಸಮುದಯವು.**

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಗುರುವರ್ಯರು ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಬಾಹ್ಯಣೋತ್ತಮರು
ಗಳಿಗೆ ಮಾಡುವ ದಾನವು ಅನಂತಫಲಸಂಪಾದಕವಾಗುವದೆಂಬ ಅನು-
ಸಂಧಾನದಿಂದ ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾದ ಹಸ್ತಾಭರಣ(ಕಡಗ) ಕರ್ಣಾಭರಣ
(ಕಿವಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ವಂಟೆ), ಉಂಗುರಗಳು, ಕಟಿಸೂತ್ರ (ಉಡುದಾರ)
ಮೊದಲಾದ ಅನರ್ಘ್ಯವಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಪ್ರದಾನಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಶ್ರೀರಾಮೇಶ್ವರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಸಿಗಳಾದ
ಪುರೋಹಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣರುಗಳು ಯಾವಯಾವ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಂಗುಲಿ-
ಯಿಂದ ಪ್ರದರ್ಶನಮಾಡಿದರೋ ಆಸನುಸ್ತತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿ
ಪೂರ್ವಕಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಶ್ರೀರಾಮಪೂಜಾತಪೋ-
ವ್ಯಾಖ್ಯಾನನಿರತರಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮೇಶ್ವರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿದ್ವದ್ವೃಂದವಂದಿತರಾಗಿ

ಒಂದು ಮಂಡಲ (೪೦ ದಿವಸ) ಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಪ್ರವೋದದಿಂದ ವಾಸ ಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀಶ್ರೀಗಳವರು ಶ್ರೀರಾಮೇಶ್ವರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಮಾನವಾದ ಕೋಟಿ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಿಜಪರಿವಾರಸಮೇತರಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶ್ರೀರಾಮಪೂಜಾ ನೈವೇದ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಮಸ್ತಜನರಿಗೂ ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಭೋಜನೋತ್ತರ ಶ್ರೀರಾಮೇಶ್ವರಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಹೊರಟು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಕ್ತವಾದ ಶೇಷನದಿಯ (ಪಾಂವಾರುನದಿ) ದಕ್ಷಿಣತೀರಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ರಾಜಪುರುಷರುಗಳ ಆಗಮನವು.

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಪಾಂವಾರುನದಿಯ ತೀರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವೋದಿತರಾದ ಗುರುರಾಯಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿತರಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಡೆಯಿಂದ ದೂತರುಗಳು (ರಾಜಪುರುಷರುಗಳು) ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಆಜ್ಞಾಪ್ರಕಾರ ಬಂದ ಭಯಂಕರವಾದ ಆಕಾರದಿಂದ ಯುಕ್ತರಾದ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರಾದ ರಾಜಭಟರುಗಳನ್ನು ಅವಲೋನಮಾಡಿ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಾದ ಜನಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮಬುದ್ಧಿಕೌಶಲ್ಯವುಳ್ಳವರಾದಾಗ್ಯೂ ಭಯಭ್ರಂತರಾಗಿ ಇತಿಕರ್ತವ್ಯತಾಮೂಢರಾದರು.

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಗುರುವರ್ಯರ ಧೈರ್ಯಸ್ಥೈರ್ಯವು.

ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸಕಲವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಸ್ವಾರ್ಥಿನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾಪ್ತರಾದ ರಾಜಭಟರುಗಳ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರೇ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಭಗವಂತನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳಾದುದರಿಂದ ಧೈರ್ಯದಾದಾರ್ಯಾದಿಸುಗುಣಭರಿತರಾದ ಈಮಹನೀಯರು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿಷಾದಪಡದೆ ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತರಾಗಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀಶ್ರೀಗಳವರನಿರ್ವಿಕಾರಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವು.

ನಿಜಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ತಮಗೆ ಸನ್ಯಾಸಪ್ರದಾನಮಾಡಿದಕಾಲದಲ್ಲಿ “ಪರಿಪಾಲಯೇತ್ವದಮಿದಂ ಸುಬ್ಬ-ಹತ್ಸುಚಿರಾಯ ನಿರ್ಭರಮಭೀತಿಯುತಃ” (ಈ ಮಹಾ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ದೀರ್ಘಕಾಲಸರ್ವಂತವಾಗಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಪರಿಪಾಲನಮಾಡುವಿ) ಯಂದುಮಾಡಿದ ಆಶೀರ್ವಾದದಲ್ಲಿ ದೃಢವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳವರಾದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಸ್ವಾಮಿಗಳವರು “ವಿಪದಿ ಧೈರ್ಯಮಥಾಭ್ಯುದಯೇ ಕ್ಷಮಾ” ಯಂಬ ನ್ಯಾಯಾನುಸಂಧಾನದಿಂದ ನಿರ್ವಿಕಾರಚರಿತರಾಗಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಸಂಸ್ಥಾನದೇವತಾರ್ಚನಸಮಾರಂಭವು.

ಯತಿವರ್ಯರು ನಿಯತಸ್ನಾನಾಹ್ನಿಕಗಳನ್ನು ಸಮಾಪಿಸಿ ಶ್ರೀಸೀತಾ ರಾಮರ ಪೂಜಾವನ್ನು ಪರಮವೈಭವದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿದರು. ಆಸಮಯಕ್ಕೆಸರಿಯಾಗಿ ವರಿಷ್ಠಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ರಾಜ ಪುರುಷರ ವೃಂದಕ್ಕೆ ನಿಯಾಮಕನಾದ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾದರು.

[ಮುಂದುವರಿಯುವುದು]

ವಾಯಿತು. ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸದಾ ಸಮಾಧಿಸ್ಥರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲದಾಗ ಕರ್ತವ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅವರೂ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಸಮಾಧಿಸ್ಥನು ಮುಕ್ತಸದೃಶನು. ಮುಕ್ತಿಪರ್ಯಂತ ವಿಹಿತಾನುಷ್ಠಾನವು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಅಮುಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ, ಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಲಿ, ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಲಿ, ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಜಗಚ್ಛಕ್ರವನ್ನು ಅನುವರ್ತಿಸಬೇಕು. ಮುಕ್ತನಾದರೋ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ವರೂಪಾನಂದವುಳ್ಳವನು, ಕೃತಕೃತ್ಯನು ಮತ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತುಷ್ಟನು. ಮುಕ್ತನಿಗೆ ಕರ್ತವ್ಯಕರ್ಮವೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಮುಕ್ತನು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯನಲ್ಲ; ಸ್ವೇಚ್ಛಾವಿಹಾರಿಯು; ಮನಬಂದ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವನು. ಮುಕ್ತಿಯು ಸರ್ವಕರ್ಮಗಳ ಫಲರೂಪವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯು. ಫಲಾಂತರವೇ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಫಲಪ್ರಾಪಕವಾದ ಯಾವ ಕರ್ಮಗಳೂ ಅವನಿಗಿಲ್ಲ. (೧೮) ಆದ್ದರಿಂದ ಫಲಸ್ನೇಹರಹಿತನಾಗಿ (ಅಸಕ್ತನಾಗಿ) ಕರ್ತವ್ಯಕರ್ಮವನ್ನು ಭಗವತ್ಪೂಜೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಬಿಡದಂತೆ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರು.

ಅರ್ಜುನ— ಕರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಮುಕ್ತನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂಬುದಿಲ್ಲವೋ, ಹಾಗೆ, ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೂ (ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಕೋರುವ ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮಿಗೂ) ಕರ್ಮದಿಂದ ಫಲವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಏರ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲವೇ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪುರುಷನೂ ಫಲಸ್ನೇಹವನ್ನು ತೊರೆದು ಕರ್ಮಗಳನ್ನಾಚರಿಸಿಯೇ ಜ್ಞಾನದ್ವಾರಾ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಮುಮುಕ್ಷುವಿನ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನರೂಪವಾದ ಫಲವಿದೆ. ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮವು ಜ್ಞಾನೋಪಾಯವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಮರೆತಿಯಾ? ಮುಕ್ತನು ಕೃತಕೃತ್ಯನು; ಅವನಿಗೆ ಲಭಿಸಬೇಕಾದ ಯಾವ ಫಲವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಕ್ತ ಮತ್ತು ತತ್ಸದೃಶನಾದ ಸಮಾಧಿಸ್ಥನ ವಿನಾ ಇತರರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವುಂಟು. ಅತ ಏವ ಕರ್ತವ್ಯವೂ ಉಂಟು. (೧೯)

ಅರ್ಜುನ—ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾದಮೇಲೆ ಜ್ಞಾನಿಗೆ

ಕರ್ತವ್ಯಕರ್ಮಗಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಜ್ಞಾನಿಯೂ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೇ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅರ್ಜುನ! ಜನಕ, ಪ್ರಿಯವ್ರತಾದಿಗಳು ಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಆದರೂ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ಪೂರ್ಣವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

ಅರ್ಜುನ—ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರಲು, ಪುನಃ ಕರ್ಮ ಮಾಡಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದರೆಂಬುದರ ಅರ್ಥವೇನು?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ಸಿದ್ಧವೆಂಬುದು ನಿಜ.* ಆದರೂ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆನಂದಾತಿಶಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಕರ್ಮ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈಶ್ವರಪ್ರೀತಿದ್ವಾರಾ, ಮುಕ್ತಿಹೇತುವಾದ ಲೋಕಸಂಗ್ರಹರೂಪವಾದ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಕರ್ಮದಿಂದಾಗುವುದು. ಅಜ್ಞಾನಿಜನರಿಗೆ ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೇ ಲೋಕಸಂಗ್ರಹವು. ಇದರಿಂದ ಭಗವತ್ಪ್ರೀತಿಯೂ, ಅದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸುಖಾತಿಶಯವೂ ಉಂಟೆಂದು ತಿಳಿ. (೨೦)

ಅರ್ಜುನ—ಜ್ಞಾನಿಕರ್ಮದಿಂದ ಇತರರಿಗೆ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದು? ಜ್ಞಾನಿಯಂತೆ ಕರ್ಮ ಮಾಡಲು ಇತರರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೇ?

* ಸೂಚನೆ—ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಯೋಗ್ಯವಾದ ಆನಂದವು ಲಭಿಸಿದರೂ ಜ್ಞಾನಾನಂತರ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುವ ಕರ್ಮದ ಫಲರೂಪವಾಗಿ ಆನಂದವು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ಹಾಲು ಇದ್ದಷ್ಟೇ ಇದ್ದರೂ, ಉಕ್ಕಿದಾಗ ತುಂಬಿಬರುವಂತೆ ಸ್ವಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯವು (ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು) ಉಂಟಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಜ್ಞಾನಾನಂತರದ ಕರ್ತವ್ಯಪರಿತ್ಯಾಗದಿಂದಲೂ, ನಿಷಿದ್ಧಾಚರಣೆಯಿಂದಲೂ, ದೇವತೆಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಉತ್ತಮ ಜೀವರಿಗೆ ನಿಯತವಾದ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಹ್ರಾಸವುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯಾದಿ ಅಲ್ಪಜೀವರಿಗೆ ಹ್ರಾಸವೂ ಉಂಟು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ, ಎಲ್ಲ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ದುಃಖ ಮಿಶ್ರವಲ್ಲದ ನಿತ್ಯಾನಂದವು ಲಭಿಸುವುದು ನಿಶ್ಚಯ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ— ಮಹಾತ್ಮನಾದವನು (ಜ್ಞಾನಿಯು) ಯಾವ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಾಕ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಆಚರಣೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುವನೋ, ಅದನ್ನು ಲೋಕದ ಜನರು ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ನಂಬುವರು. ಅಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನಿಯು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವ ಲೌಕಿಕ ವೈದಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಂಚಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುವರು. (೨೧) ನೋಡು, ಅರ್ಜುನ! ಕರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲದ ನಾನೂ ಸಹ ಲೋಕಸಂಗ್ರಹಾರ್ಥವಾಗಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದಮೇಲೆ ಆನಂದಾತಿಶಯರೂಪವಾದ ಪ್ರಯೋಜನವುಳ್ಳ ಜ್ಞಾನಿಯು ಕರ್ತವ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಡಕೂಡದೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದೇನು? ಹೇ ಪಾರ್ಥ! ನನ್ನಿಂದ ಕರ್ತವ್ಯವಾದ ಯಾವ ಕರ್ಮವೂ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನನಗೆ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ (ಎಲ್ಲಿಯೂ) ಹಿಂದೆ ದೊರೆತಿರದ ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನಾಂಶವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುವೆನಷ್ಟೆ! (೨೨) ನಾನೊಮ್ಮೆ ಆಲಸ್ಯದಿಂದ ಕರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟೆನಾದರೆ, ನನ್ನ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನೇ ಎಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯರೂ ಅನುಸರಿಸಿ, ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೂಡುವರು. (೨೩) ಕರ್ಮತ್ಯಾಗದಿಂದ ನರಕಾದ್ಯನರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವರು; ಕರ್ಮಲೋಪ ದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ವರ್ಣವಿವೇಕವೂ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿ ನಾನೇ ವರ್ಣ-ಸಾಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದಂತಾಗುವುದು; ಅದರಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳ ನಾಶಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಕಾರಣನಾಗುವೆನು. (೨೪)

ಅರ್ಜುನ—ಅಜ್ಞಾನಿಯಂತೆ ಜ್ಞಾನಿಯೂ ಆಗ್ರಹದಿಂದ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದಾದರೆ, ಜ್ಞಾನಿಕರ್ಮಕ್ಕೂ ಅಜ್ಞಾನಿಕರ್ಮಕ್ಕೂ ಯಾವ ವಿಶೇಷವೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು. ಈ ಉಭಯರ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವೇನು?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ಫಲದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡುವರೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಜ್ಞಾನಿಯೂ ಫಲಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಲೋಕಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಜ್ಞಾನಿಯು

ಫಲೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನು; ಜ್ಞಾನಿಯು ಅನಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಮಾಡುವನು. ಇದೇ ಉಭಯಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಶೇಷವು. ಹೊರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉಭಯರ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಶೇಷವೂ ತೋರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿಜ. ಜ್ಞಾನಿಕರ್ಮದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದೆಯಾ? (೨೫) ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡರಿಯದಿದ್ದರೂ, ಫಲೇಚ್ಛೆಯಿಂದಾದರೂ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವರು, ಅಂಥವರ ಕರ್ಮೇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಯು ತಪ್ಪಿಸಬಾರದು. ತಾನೂ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಚರಿಸುತ್ತಾ ಅವರ ಕರ್ಮಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ತಾನು ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳೂ ಭಗವತ್ಸ್ವಜೆಯೆಂಬ ಅನುಸಂಧಾನವುಳ್ಳವನಾಗಿರಬೇಕು. ಇದೇ ಅಜ್ಞಾನ ಸೇವೆಯು. ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ಫಲಸ್ನೇಹಪರಿತ್ಯಾಗದಿಂದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು. ಕರ್ಮವನ್ನೇ ಬಿಡುವುದರಿಂದ ಎಂದೂ ಜ್ಞಾನಲಾಭವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. (೨೬)

ಅರ್ಜುನ—ಜ್ಞಾನಿ ಮತ್ತು ಅಜ್ಞಾನಿಗಳ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಿಚ್ಛಿಸುವೆನು. ಅನುಗ್ರಹಿಸು, ಕೃಷ್ಣ!

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು. ಸಾಧು, ಅಸಾಧು ಮತ್ತು ಮಿಶ್ರವೆಂದು ಕರ್ಮಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರಗಳೆಂದು ತಿಳಿ. ಈ ಮೂರು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳು ಸಮಾವೇಶವಾಗುವುವು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಜ್ಞಾನ, ಇಚ್ಛೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಂಬ ಸ್ವತಂತ್ರ ಧರ್ಮ (ಗುಣ) ಗಳಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳೂ ಸಂಭವಿಸುವುವು. ಭಗವಂತನ ಈ ಧರ್ಮಗಳು, ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಅಧಮಗಳೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಜೀವರಾಶಿ ಸ್ವಭಾವಗಳಾದ, ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ಮಿಶ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನ ಈ ರೂಪವಾದ ಈಶಾಧೀನಜೀವಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ, ಜಡಪ್ರಕೃತಿಯ ಸತ್ತ್ವರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಮಿತ್ತಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ತ್ರಿವಿಧಜೀವಸ್ವಭಾವವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಪ್ರಕೃತಿವಿಕಾರಗಳಾದ ಜೀವನ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾಂತಃಕರಣಗಳಿಂದ, ಸತ್ವಾದಿಗುಣರೂಪಉಪಾದಾನಕಾರಣವನ್ನು ನಿಮಿತ್ತೀಕರಿಸಿ, ಸ್ವತಂತ್ರ

ಕರ್ತನಾದ ಈಶ್ವರನು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅಹಂಕಾರವಿಮೂಢನಾದ ಜೀವನು, ತಾನೇ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. (೨೭) ಆದರೆ ಗುಣಕರ್ಮ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿದ ವಿದ್ವಾಂಸನು ಹಾಗೆಂದಿಗೂ ಭಾವಿಸನು. ಇ ಚ್ಛಾದಿ ಭಗವದ್ಗುಣಗಳ, ಸತ್ವಾದಿಪ್ರಕೃತಿಗುಣಗಳ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿವಿಕಾರಗಳಾದ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾಂತಃಕರಣಗಳ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ವಿಭಾಗವನ್ನೂ, ಸ್ವತಂತ್ರಭಗವತ್ಕರ್ತೃಕವೂ ಮತ್ತು ವಿಕಾರರೂಪ-ಪ್ರಕೃತಿಕರ್ತೃಕವೂ ಆದ ಕರ್ಮವಿಭಾಗವನ್ನೂ, ಜ್ಞಾನಿಯು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಭಗವದಿಚ್ಛಾದಿಗುಣಗಳು, ಜೀವಸ್ವಭಾವಕರ್ಮಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತವೆಂದೂ, ಭಗವದಿಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಶಬ್ದಾದಿ-ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುವೆಂದೂ ತಿಳಿದು, ಜೀವನಲ್ಲಿ (ಸ್ವತಂತ್ರ) ಕರ್ತೃತ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಆರೋಪಿಸದೇ ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾಗಿರುವನು; ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. (೨೮) ಹೀಗೆ ಈಶ್ವರನ ಇಚ್ಛೆ, ಜ್ಞಾನ, ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಂಬ ಧರ್ಮಗಳು ಎಲ್ಲರ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾ ಸ್ವತಂತ್ರಕಾರಣಗಳಾಗಿರಲು ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳು ತಮ್ಮ ಅಧೀನವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ, ತಾವೇ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕರ್ತೃಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯುವ ಅಯೋಗ್ಯ ಜನರು ಸದಾ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುವರು. ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಗುಣಕರ್ಮವಿಭಾಗವನ್ನರಿತ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿಯು, ಇಂಥವರನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲೆತ್ನಿಸುವುದು ವ್ಯರ್ಥವೇ ಸರಿ. (೨೯) ಆದ್ದರಿಂದ ಅರ್ಜುನ! ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ನೀನು ನನ್ನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೊರೆದು, ಸ್ವತಂತ್ರಕರ್ತನೆಂಬ ಅಭಿಮಾನಲೇಶವನ್ನೂ ಹೊಂದದೇ, ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ನಾನೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿದ್ದು ಮಾಡಿಸುವೆನೆಂಬ ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತದಿಂದ, ಎಲ್ಲವೂ ನನ್ನ ಪೂಜೆಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ, ನನಗೇ ಅರ್ಪಿಸು; ಶೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯುದ್ಧಮಾಡು. (೩೦)

ಅರ್ಜುನ—ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಗುಣಕರ್ಮಗಳ ವಿಭಾಗವನ್ನು ತಿಳಿದು ಕರ್ಮಗಳನ್ನಾಚರಿಸುವ ಜೀವರಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಫಲವೇನು ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನವೂ ಅದರಿಂದ ಲಭ್ಯವಾದ ಮೋಕ್ಷವೂ ಜೀವರಿಗೆ ಫಲಗಳು. ನನ್ನ ಈ ಉಪದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿ ಕೃಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಮಾನವರು (ಶ್ರದ್ಧಾವಂತರು) ಅಸೂಯಾರಹಿತರಾಗಿ, ಎಂದರೆ ಕಷ್ಟ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವೆನೆಂಬ ದೋಷದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೊಂದದೇ, ಗುಣಕರ್ಮವಿಭಾಗಜ್ಞಾನಸಹಿತರಾಗಿ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ನನ್ನ ಮತವನ್ನು ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಿ, ಜ್ಞಾನದ್ವಾರಾ ಮುಕ್ತರಾಗುವರು. ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮುಕ್ತರಾಗುವರೆಂದು ಹೇಳಲೇನು! (೩೧).

ಅರ್ಜುನ—ಈ ನಿನ್ನ ಮತವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸದವರಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಗತಿಯಾವುದು, ದೇವ!

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಗುಣಕರ್ಮವಿಭಾಗಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೇ ತಾವೇ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕರ್ತರೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ, ಕಷ್ಟಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಿಸುವೆನೆಂಬ ದೋಷವನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸಿ (ಅಸೂಯೆಯಿಂದ) ನನ್ನ ಮತವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡದಿರುವ ವಿಮೂಢರು, ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಸರ್ವವನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತಿಳಿದು, ನರಕಾದ್ಯನರ್ಥಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವರು. (೩೨)

ಅರ್ಜುನ—ನಿನ್ನ ಮತಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವೂ, ಅನ್ಯಥಾ ಅನರ್ಥವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದಾದರೆ ಸರ್ವರೂ ನಿನ್ನ ಮತವನ್ನೇಕೆ ಅನುಸರಿಸುವುದಿಲ್ಲ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ನನ್ನ ಮತದಂತೆ ನಡೆದರೆ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅನರ್ಥವೆಂದೂ ತಿಳಿದವನು ಸಹ ತನ್ನ ಪೂರ್ವಸಂಸ್ಕಾರಜನ್ಯ ರಾಗದ್ವೇಷಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗುವನು. ಹೀಗಿರಲು ತಿಳಿಯದ ಅಜ್ಞರು ನನ್ನ ಮತವನ್ನು ಹೇಗೆ ಅವಲಂಬಿಸಬಲ್ಲರು?

ಅರ್ಜುನ—ಮನೋನಿಗ್ರಹದಿಂದ ರಾಗದ್ವೇಷಗಳು ತೊಲಗಲು ನಿನ್ನ ಮತಾನುಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ತರಾಗಬಹುದಲ್ಲವೇ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವಾನುಗುಣವಾಗಿ

ವರ್ತಿಸುವರು. ಮನೋನಿಗ್ರಹವು ಹೆಚ್ಚಿನೂ ಮಾಡಲಾರದು. ತತ್ತ್ವೋಪ-
ದೇಶದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವರಾದರೂ ಸ್ವಭಾವಾನು-
ಗುಣವಾಗಿ ಚೇಷ್ಟಿಸುವರಲ್ಲದೇ ಜ್ಞಾನಾನುರೂಪವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳವ-
ರಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಭಾವವೇ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲ ಕಾರಣವು. ಸ್ವಭಾವ-
ವಾದರೋ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಆಯೋಗ್ಯಸ್ವಭಾವದವರನ್ನು
ತತ್ತ್ವೋಪದೇಶದಿಂದ ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತರುವ ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಕೂಡದೆಂದು
ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದೆನು. ಇಂಥವರಿಗೆ ಮನೋನಿಗ್ರಹವು ವ್ಯರ್ಥವೇ
ಸರಿ. (೩೩)

ಅರ್ಜುನ—ಮನೋನಿಗ್ರಹವು ವ್ಯರ್ಥವೆಂದೂ, ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳು
ತಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವಾನುಸಾರವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗುವರೆಂದೂ ಹೇಳಿದರೆ
ಕರ್ಮವನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿಧಿಸುವುದೂ, ಅದರಿಂದ
ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಮಹಾ ಫಲವುಂಟೆಂದು ಹೇಳುವುದೂ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಮಾತು
ಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ —ಮನೋನಿಗ್ರಹವು, ಯದೃಪಿ ಸ್ವಭಾವಾನುಗುಣವಾದ
ಚೇಷ್ಟೆಯನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಲಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅಯೋಗ್ಯಜನರ
ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬದಲಿಸುವ ಯತ್ನವು ವ್ಯರ್ಥವು. ಆದರೆ ಯೋಗ್ಯ
ಸ್ವಭಾವದ ಜೀವರು (ಸಾಧುಸ್ವಭಾವದವರು) ಮನೋನಿಗ್ರಹದಿಂದ
ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಫಲವನ್ನು ಕಾಣದಿದ್ದರೂ ಬಹುಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಫಲವನ್ನು
ಪಡೆಯುವರು. ಇದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವೆನು, ಕೇಳು.
ಚಕ್ಷುರಾದಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ರೂಪಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲ-
ವಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗವೂ, ಪ್ರತಿಕೂಲವಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ
ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ವಿಷಯೇಂದ್ರಿಯಸನ್ನಿರ್ವಹದಿಂದ ಅನುಕೂಲ-
ಪ್ರತಿಕೂಲವೇದನೆಗಳುಂಟಾಗುವುದು ಈಶ್ವರಾರ್ಥಿನವಾದ ಸಹಜ-
ವ್ಯಾಪಾರವು, ರಾಗದ್ವೇಷಗಳಂತೆಯೇ (ಕಾಮಕ್ರೋಧಗಳಂತೆಯೇ),
ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಣಿ-
ಗಳು ತದನುರೂಪವಾದ ಚೇಷ್ಟೆಗಳನ್ನುಳ್ಳವಾಗುತ್ತವೆ. ರಾಗ ದ್ವೇಷಾದಿ

ಭಾವಗಳು ಪಾಪಹೇತುಗಳು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಯೋವಿಘಾತಿಗಳು. ಶ್ರೀಯೋರ್ಥಿಯು ಇವುಗಳ ವಶನಾಗದಿರಬೇಕಾದುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಮನೋನಿಗ್ರಹವು ಇವುಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುವುದು. (೩೪)

ಅರ್ಜುನ—ಯುದ್ಧರೂಪವಾದ ಕರ್ಮವು ರಾಗದ್ವೇಷಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಎಡೆಕೊಡುವ ಘೋರಕರ್ಮವು. ರಾಗದ್ವೇಷಗಳು ಪಾಪಹೇತುಗಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆ. ಕ್ಷತ್ರಿಯೋಚಿತಕರ್ಮವೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುವುದು ಉಚಿತವೆನಿಸುವುದೇ? ಕೃಷ್ಣ !

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅರ್ಜುನ ! ರಾಗದ್ವೇಷಗಳಿಗೆ ವಶನಾಗದೇ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ನನ್ನ ಪೂಜೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಯುದ್ಧಮಾಡೆಂದು ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲವೇ? ಮನೋನಿಗ್ರಹವು ಕ್ಷತ್ರಿಯನಿಗೂ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವೇ ಸರಿ. ಕ್ಷತ್ರಿಯೋಚಿತಕರ್ಮವೆಂಬ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಯುದ್ಧಮಾಡೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಪರಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಮಹದನರ್ಥವನ್ನು ಗಮನಿಸಿಯೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಸರ್ವಾಂಗಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡಬಹುದಾದ ಅನ್ಯವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಅಂಗವೈಕಲ್ಯದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ (ಅಷ್ಟು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಲ್ಲದಿದ್ದರೂ) ಸ್ವವರ್ಣಾಶ್ರಮೋಚಿತಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವು. ಪರಧರ್ಮವು ನಿಸಿದ್ಧವಾದ್ದರಿಂದ (ನರಕಾದಿ) ಅನರ್ಥಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದು. ಸ್ವಧರ್ಮವಾದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದರೂ ಅದೇ ಶ್ರೀಯಸ್ಕರವು, ಈ ಘೋರವೆನಿಸುವ ಯುದ್ಧವು ನಿನಗೆ ಸ್ವಧರ್ಮವಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಅದನ್ನೇ ಕೈಗೊಳ್ಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆನು. (೩೫)

ಅರ್ಜುನ—ಹೇ ವೃಷ್ಣಿ ಕುಲೋದ್ಭವ ! ಚಕ್ಷುರಾದಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ನಿಸಿದ್ಧವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗವೂ, ಸದ್ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವೂ ಲೋಭಾದಿ ಇತರಭಾವಗಳೂ ಹುಟ್ಟಲು ಕಾರಣವೇನು? ಸರ್ವಪ್ರೇರಕನಾದ ಈಶ್ವರನನ್ನುಳಿದು, ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಪ್ರೇರಕರಿರುವರೇ? ಪಾಪಹೇತು

ಗಳಾದ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳ ಜಯವು ಶಕ್ಯವೆಂದೂ, ಮನೋನಿಗ್ರಹವು ಆ ಜಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕವೆಂದೂ ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ ? ಯೋಗ್ಯಜೀವನವು ಪಾಪಕರ್ಮವನ್ನಾಚರಿಸಲು ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದವನಾದರೂ, ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ನಿಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಂತೆ ಪಾಪವನ್ನೇಕೆ ಆಚರಿಸುವನು ? ಆ ಪಾಪ ಪ್ರವರ್ತಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲನು ಯಾರು ? ಮಹತ್ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಆತನನ್ನೇ ಮೊದಲಿಗೆ ಜಯಿಸುವೆನು. (೩೬)

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಕಾಮಾದಿ ಶತ್ರುಗಳೇ ಪಾಪಪ್ರವರ್ತಕರು. ಜೀವಸ್ವಭಾವ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ (ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನೂ), ಪೂರ್ವಸಂಸ್ಕಾರಾನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾಂತಃಕರಣಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನೂ ನಿಮಿತ್ತೀಕರಿಸಿ, ಈಶ್ವರನು ಸಕಲಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಿಸುವನೆಂದು ಹೇಳಿದನಷ್ಟೆ. ಈಶ್ವರೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಕಾಮಾದಿಗಳು ಪಾಪಕರ್ಮಗಳ ಪ್ರಚೋದಕರಾಗಿರುವರು. ಕಾಮಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ಕಾಲಕೇಮಿ ಎಂಬ ದೈತ್ಯನು ಮುಖ್ಯ ಪಾಪಪ್ರೇರಕನು. ರಾಗ (ಕಾಮ)ವೇ ಮೊದಲಾದ ಷಡ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ, ಕಾಮವೇ ಪಾಪಮೂಲವಾದ್ದರಿಂದ, ಕಾಲನೇಮಿಯೇ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲನು. ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳ ಅಭಿಮಾನಿ ದೈತ್ಯರು ಈತನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವರು. ಕಾಮದಿಂದ ಕ್ರೋಧವು ಹುಟ್ಟುವುದು. ಕಾಮ ನಿಮಿತ್ತವಾದ ಈ ಕ್ರೋಧವು ರಜೋಗುಣದ ಪರಿಣಾಮವು. ಕಾಮವು ತೊಲಗಿದರೆ ಪಾಪಹೇತುಗಳಾದ ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟುವುವು. ಅಪೇಕ್ಷಿತ ವಸ್ತುಗಳನ್ನಿತ್ತು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಕಾಮವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಬಹುದೆಂದು (ಜಯಿಸಬಹುದೆಂದು) ತಿಳಿಯಬೇಡ. ಏನು ಕೊಟ್ಟರೂ, ಎಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟರೂ ತೃಪ್ತಿಗೊಳ್ಳದ ಮಹಾಭೋಕ್ತನಿವನು. ತನಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿ ಮಹಾಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸುವನು. ಸದಾ ದುಷ್ಕರ್ಮಪ್ರವರ್ತಕನಾದ ಈತನು ಪ್ರಬಲ ಮೋಕ್ಷವಿರೋಧಿಯು. ಸಕಲ ಐಹಿಕ, ಅಮುಷ್ಮಿಕ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯಜೀವರಿಗೆ ಈತನೇ ಪ್ರಬಲ ಶತ್ರುವೆಂದು ತಿಳಿ. (೩೭)

ಅರ್ಜುನ—ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಾದ್ಯಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಅಸುರರಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲ ನೆಂಬ ಈ ಕಾಮಾಭಿಮಾನಿಯ ಯಾವ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ಈತನು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಬಲಿಷ್ಠನೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ? ಈತನ ಅಸಾಧಾರಣ ಕಾರ್ಯವಾವುದು ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಕೇಳು, ಅರ್ಜುನ! ಈ ಕಾಮನ ವ್ಯಾಪಾರವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ಅಗ್ನಿಯು ಹೊಗೆಯಿಂದ ಆವರಿಸಲ್ಪಡುವಂತೆ ಉತ್ತಮ ಜೀವಸಮೂಹವೂ, ಕನ್ನಡಿಯು ಕೊಳೆಯಿಂದ (ಮಲದಿಂದ) ಆವರಿಸಲ್ಪಡುವಂತೆ ಮಧ್ಯಮ ಜೀವಜಾತವೂ, ಗರ್ಭವು ತನ್ನನ್ನು ಬಿಗಿದಿರುವ ಚರ್ಮದಿಂದ ಆವರಿಸಲ್ಪಡುವಂತೆ ಅಧಮಜೀವಸಮೂಹವೂ ಈ ಕಾಮನಿಂದ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಉತ್ತಮರನ್ನು ಹೊಗೆಯಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೂ, ಮಧ್ಯಮರನ್ನು ಮಲದಂತೆ ಅಧಿಕವಾಗಿಯೂ, ಅಧಮರನ್ನು ಗರ್ಭವೇಷ್ಟನಚರ್ಮದಂತೆ ಅತ್ಯಂತವಾಗಿಯೂ, ಕಾಮನು ಆವರಿಸಿ, ತ್ರಿವಿಧ ಜೀವಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಪರಾಪರತತ್ವಜ್ಞಾನಪ್ರತಿಬಂಧಕನಾಗುವನು. ಜೀವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೀಗೆ ಆವರಿಸುವನೆಂದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಅಗ್ನಿಯು ಪ್ರಕಾಶರೂಪವುಳ್ಳವನಾದರೂ ಹೊಗೆಯಿಂದ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅನ್ಯರಿಂದ ಹೇಗೆ ಕಾಣಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಹಾಗೆ ಕಾಮನು ಈಶ್ವರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸುವುದರಿಂದ, ಈಶ್ವರನು ಸ್ವಯಂ ಸರ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯುವನಾದರೂ ಜೀವನಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸೇ ಮೊದಲಾದ ಅಂತಃಕರಣವು ಕಾಮನಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿ, ಧೂಳಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಕನ್ನಡಿಯು ಮುಖವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥವಾಗುವಂತೆ, ಈಶ್ವರನನ್ನಾಗಲಿ, ಜೀವನನ್ನಾಗಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಉಲ್ಬ (ಗರ್ಭವನ್ನು ಬಿಗಿಯುವ ಚರ್ಮ) ದಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಗರ್ಭವು, ತನ್ನ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಚಲಿಸುವಿಕೆ ಮೊದಲಾದ ಯಾವ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನೂ ಮಾಡಲು ಅಸಮರ್ಥನಾಗುವಂತೆ ಕಾಮಾವೃತನಾದ ಜೀವನು ಈಶ್ವರಾದಿ ಸಂಬಂಧಯಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಮನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಜ್ಞೇಯನಾದ ಈಶ್ವರ, ಜ್ಞಾನಕರಣವಾದ ಮನಸ್ಸು (ಅಂತಃಕರಣ)

ಮತ್ತು ಜ್ಞಾತೃವಾದ ಜೀವ ಇವರುಗಳ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾಮನು ಪ್ರತಿಬಂಧಕನಾಗುವನು. (೩೮)

ಅರ್ಜುನ—ಶಾಸ್ತ್ರಜನ್ಯಜ್ಞಾನವೂ ಭಗವದಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನವನ್ನು ದೊರಕಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಲಾರದೇ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಇಲ್ಲ, ಅರ್ಜುನ ! ಶಾಸ್ತ್ರಸಾಂಡಿತ್ಯವುಳ್ಳವರ ಜ್ಞಾನವೂ ಸಹ ಕಾಮನಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿ, ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನವನ್ನು ದೊರಕಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥವಾಗುವುದು. ಕೇವಲ ಗುರೂಪದೇಶ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಲಭ್ಯವಾದ ಜ್ಞಾನವು ಅಪರೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೇಗೆ ದೊರಕಿಸಬಲ್ಲದು ? ಈ ಕಾಮನೆಂಬ ವೈರಿಯ ಇಚ್ಛಿತವನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವನು, ಅಷ್ಟು ದೊರೆತರೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಬೇಕೆಂಬ ಮಹಾಭೋಗಿಯು. ಇವನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಈತನನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನಿಯೂ ಸಹ ಎದುರಿಸಿ ಗೆಲ್ಲಲಾರನು. (೩೯)

ಅರ್ಜುನ—ಶತ್ರುವಿನ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ, ಶತ್ರುವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಹಾ ಪ್ರಬಲನಾದ ಈ ಕಾಮನ (ಕಾಲನೇಮಿಯ) ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸು ಸ್ವಾಮಿ !

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಕಾಮನೆಂಬ ಈ ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಶತ್ರುವಿಗೆ, ಚಕ್ಷುರಾದಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿ*ಗಳೇ ಅಧಿಷ್ಠಾನವು. ವಿಷಯ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ಈ ಮನೋಬುದ್ಧೀಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯಾಗದಂತೆ ಕಾಮನು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸುವನು. ಹಾಗೂ ಹುಟ್ಟಬಹುದಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು, ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನವನ್ನು ದೊರಕಿಸುವುದೆಂಬ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಸಮರ್ಥನಾಗುವಂತೆ ನಿರ್ವೀರ್ಯಗೊಳಿಸಿ, ಜೀವನನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುವನು. (೪೦) ಆದ್ದರಿಂದ, ಹೇ ಭರತಕುಲಮಣಿಯೇ ! ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನಿಯಮನ ಮಾಡಬೇಕು ; ವಿಷಯಸಂಗ

* ಸೂಚನೆ.—ಭಗವದಿತರವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗುವ ಮನಃಪ್ರಭೇದ. ರೂಪ ಶಕ್ತಿಯ ಕಾರ್ಯ.

ವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು ; ಸಂಗವಾದರೂ ಮನೋಬುದ್ಧಿಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳದಂತೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರಬೇಕು. ಮನೋಬುದ್ಧಿಗಳು ವಿಕಾರ ಹೊಂದದಂತೆ ಮಹಾ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇದ್ದಂತೆ (ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸದೆ), ಅವುಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಶೇಷ ಧರ್ಮಗಳೊಂದಿಗೆ, ಗ್ರಹಿಸುವ ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ವಾಪಸುಮೂಲನಾದ ಈ ಕಾಮನನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬೇಕು—ಕೊಲ್ಲಬೇಕು. ಶತ್ರುವಿನ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡಲ್ಲದೇ ಶತ್ರುಜಯವೆಂಬುದು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಮಾತಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯ ಜಯವೇ ಕಾಮ ಜಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಧನವು. (೪೧)

ಅರ್ಜುನ—ಈ ಶತ್ರುವಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಆಯುಧವಾವುದು ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಈಶ್ವರನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ಮಹಾಪ್ರಭುವೆಂಬ ಜ್ಞಾನವಲ್ಲದೇ ಬೇರಾವ ಆಯುಧವೂ ಇಲ್ಲ.

ಅರ್ಜುನ—ಈ ಸರ್ವೋತ್ತಮಜ್ಞಾನವು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾದುದಾದರೆ ಆಯುಧರೂಪವಾಗುವುದು ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಆ ಜ್ಞಾನವು ತಾರತಮ್ಯಸಹಿತವಾದ ಉತ್ತಮಜ್ಞಾನವಾಗಬೇಕು. ಅದನ್ನೇ ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳು (ಸುಜೀವಿಗೆ ಉತ್ತಮಜ್ಞಾನಸಾಧನಗಳಾದ್ದರಿಂದ) ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದವುಗಳೇ. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸು ಅವುಗಳಿಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮವಾದುದು ; ಮನಸ್ಸಿನ ದೆಶೆಯಿಂದ ಬುದ್ಧಿಯು* ಶ್ರೇಷ್ಠವು. ಬುದ್ಧಿಗಿಂತ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ತಮವು ಪರಮಾತ್ಮನು.

ಅರ್ಜುನ—ಇದೇನು, ಕೃಷ್ಣ ! ಜಡವಿವಕ್ಷೆಯಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಉತ್ತಮತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆನ್ನುವಿಯಾ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಹಾಗಲ್ಲ, ಅರ್ಜುನ ! ಕಾಮನೆಂದರೆ ಕಾಮಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ಕಾಲನೇಮಿಯೆಂಬ ದೈತ್ಯನನ್ನು ವಿವಕ್ಷಿಸುವಂತೆ, ಇಲ್ಲಿಯೂ

*ಸೂಚನೆ.—ಭಗವದ್ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಯೋಚಿಸುವ ನಿರ್ಮಲ ಬುದ್ಧಿ ತತ್ವ.

“श्रीपतिर्मानदो नः”

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಸಂಪುಟ ೪	೧೯೫೪—ಅಕ್ಟೋಬರ್	ಸಂಚಿಕೆ ೧೨
------------	---------------	--------------

ವಾರ್ಷಿಕಚಂದಾ ಮೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

			ಪುಟ
ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ	....	....	೧
ಸಂಪಾದಕೀಯ	....	....	೨
ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧಮಹಿಮಾನೃತ	....	....	೫
—ಶ್ರೀ ಮಹಿಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯ			
ಶ್ರೀ ತುಲಸೀಮಹಿಮೆ	....	....	೮
—ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯ			
ಜೀವೇಶ್ವರಭೇದ	....	....	೧೨
—ಶ್ರೀ ಮು. ಶ್ರೀ. ಗುಂಡೂರಾವ್			
ಶ್ರೀಹಯಗ್ರೀವಾಷ್ಟಕಮ್	....	....	೨೨
ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಸಂವಾದ	....	....	೮೧-೯೨
—ಶ್ರೀ ಭೀಮರಾವ್, ದಾವಣಗೆರೆ			

‘ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೊ ನ:’

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

“ಪ್ರಥಮೋ ಹನುಮಾನ್ನಾಮ ದ್ವಿತೀಯೋ ಭೀಮ ಏವ ಚ ।
ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಸ್ತೃತೀಯಸ್ತು ಭಗವತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕ:”

ಸಂಪುಟ ೪	೧೯೫೪—ಅಕ್ಟೋಬರ್	ಸಂಚಿಕೆ ೧೨
------------	---------------	--------------

ಪ್ರಾಸಾದಿಕನಾಣೀ

ಬಿಟ್ಟವರ ಭವಪಾಶದಿಂದಲಿ ಕಟ್ಟುವನು ಬಹುಕಠಿಣನಿವ ಶಿ-
ಷ್ಯೇಷ್ಟನೆಂದರಿದನವರತ ಸದ್ಭಕ್ತಿಪಾಶದಲಿ
ಕಟ್ಟುವರ ಭವಕಟ್ಟುಬಿಡಿಸುವ ಸಿಟ್ಟಿನವನಿವನಲ್ಲ ಕಾಮದ
ಕೊಟ್ಟು ಕಾವನು ಸಕಲಸೌಖ್ಯವನಿಹಪರಂಗಳಲಿ

—ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರವರು

✓ "ರಾಜ-ತಾಳ-ಭಾವ"

॥ 'ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮನದೊ ನಃ' ॥

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಶ್ರೀ ಮತ್ಸ್ಯ ರಾಜ ಪ್ರಜ್ಞ ರ ವಾಕ್ಯಾವೃತ್ತರಸವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ ಯೋಗಿವರೇಣ್ಯರೆನಿಸಿ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಂಚಾರದಿಂದ ಪವಿತ್ರ ಮಾಡಿದ ಹರಿದಾಸವರ್ಯರು ಇಂದಿಗೂ ತಮ್ಮ ಅಮರವಾಣಿಯ ರೂಪದಿಂದ ನೆನೆಸಿದವರ ಅಘನಾಶಕರಾಗಿ ಸಂಚಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆನ್ನಬೇಕು. ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದರೂ ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಮಹನೀಯ-ಪಾದರ ವಾಕ್ಯಗಳು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳ ಬಾಯಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ವೃದ್ಧರ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಸಹ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮುವುದನ್ನು ನಾವು ಕೇಳಿದಾಗ, ದೇವಾಂಶರಲ್ಲದವರ ಮಾತಾಗಿ ದ್ದರೆ ಇಷ್ಟುಕಾಲ ನೀತಿಬೋಧಕಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಚತುಃಷಷ್ಟಿಕಲಾಕೋವಿದರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾಮಹಿಮರು ವೇದಾಂತಸಾವಿತ್ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತಿಗಳಾಗಿ ಬೆಳಗಿ, ಪರವಾದಿನಿಗ್ರಹ, ತಮ್ಮ ಪಾದಾಶ್ರಿತರಿಗೆ ಜ್ಞಾನದಾನಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದು, ಇಷ್ಟೊಂದು ಕನ್ನಡಕೃತಿಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಪಾದಕ್ಕೆ ಕಮಲಪುಷ್ಪಗಳಂತೆ ಒಪ್ಪುವಹಾಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅದಾವಕಾಲವನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಯುಃಪರಿಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದರೋ ಎನ್ನುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯಜನಕವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಮದಾನಂದತೀರ್ಥರವರ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ನಡೆಯುವ ಹರಿದಾಸರ ಮುಖದಿಂದ ಪ್ರಸೃತವಾದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ರಾಗ ತಾಳ ಭಾವಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ರಸಗತಿ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಹಾಡುವಾಗ, ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗ, ಅದು ದೊರೆಯಬೇಕಾದರೆ ಹಲವು ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ತಾಳ ಅಂದರೆ

ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಅಂದರೆ ಆ ಹರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಾಂಚಲ್ಯಮನಸ್ಸು ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ನಿಷ್ಕಳಂಕಜ್ಞಾನ ನಂತರ “ರಸೋ ವೈ ಸಃ” ಆ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ಪರಮ-ಪುರುಷಾರ್ಥರೂಪನೆಂಬ ದಾಡ್ಯ, ಸಕಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆತನೊಬ್ಬನೇ ಗತಿ ಎಂಬ ಒಂದೇ ಒಂದು ಪರಮದಾಡ್ಯ ಇವುಗಳೇ ಮಾನವ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರವೇ ಹೊರತು ಮತ್ತಾವುದೂ ಆಶಿಸುವುದಲ್ಲವೆಂಬ ಆ ಹರಿ-ಪದಭಕ್ತರ ಅನೋಘ ಉಪದೇಶಸಾರದ ಘನತೆಯು ಎಂಥವನ್ನಾದರೂ ಮುಗ್ಧನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡದಿರದು. ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಸಂಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಪ್ರಥಮತಃ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಶೇಷ ನಿಲ್ಲುಗಡೆ (ಮನೋಜಯ)ಗಾಗಿ ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಹರಿ ಭಕ್ತರು ಒಂದುಗೂಡಿ ಹರಿಗುಣಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲಿಸಲೆಂದೇ ನಮ್ಮ ತಾರಕಗುರುಶ್ರೀಮಧ್ವಮುನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿಷ್ಯವರ್ಯರಾದ ಯತಿಗಣವನ್ನೂ, ತಮ್ಮ ದ್ವಾದಶ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ದೇವರ ಮುಂದೆ ಹಾಡಿ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲೂ ನಲಿಯರೆಂದು ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದೇ!

ತಮ್ಮ ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವಾಚಾರ್ಯವರ್ಯರಾದ ಆ ಯತೀಶ್ವರರು

“ಅನಂದತೀರ್ಥಮುನಿನಾ ಹರೇರಾನಂದರೂಪಿಣಃ

ಕೃತಂ ಸ್ತೋತ್ರಮಿದಂ ಪುಣ್ಯಂ ಪಠನ್ನಾನಂದತಾಮಿಯಾತ್”

ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಇಂತಹ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಿದರೆ ಸ್ವರೂಪಾನಂದಾನುಭವವು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದೆಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂತಹ ಪೂಜ್ಯಚರಣರ ಪಾದಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿ ಗಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಬೋಧಕರುಗಳಲ್ಲವೇ ನಮ್ಮ ಹರಿದಾಸರು! ಇಂತಹವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲವೇ ನಮ್ಮ ಅಚ್ಯುತನ ಮನಮೆಚ್ಚು !!

ನಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರಕರಾದ ಇಂತಹ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಕವಿತೆಗಳನ್ನೂ, ಇಂತಹವರ ದಿವ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಭಾರತೀ ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ೪ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಬೀರಿದು ದಾಯ್ತು.

ಈ ನಮ್ಮ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ನೆರವು ನೀಡಿದ ಗ್ರಾಹಕರಾದ ತಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ, ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಅಪೂರ್ವವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕಳಿಸಿ ಪತ್ರಿಕೆಯು

ಸುಜನಪ್ರಿಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ— ಮಾಡುತ್ತಿರುವ— ಮಾಡುವ ಮಹನೀಯರಿಗೂ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು.

ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ನಮ್ಮ ಜನ್ಮವನ್ನು ನಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆಗನುಸರಿಸಿ ಸಾರ್ಥಕಮಾಡಿಸಲೆಂದು ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಡುತ್ತೇವೆ.

ತಮ್ಮ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಮಿತ್ರರುಗಳ ಸಹಕಾರ ಸಹಾಯಸಂಪತ್ತು ಅಭಿವರ್ಧಿಸುವಂತೆ ಕೋರಿ, ಇಂದಿನವರೆಗಿನ ನಮ್ಮ ಈ ಪ್ರಚಾರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಂತರಿಕಬೆಂಬಲನೀಡಿದ ಶ್ರೀ ವಿಜಯಗುರುವರರ ಅಂತರ್ಮನಜವರ್ಮಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರಂಗರಂಗಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಗಂಗಾಜನಕ ಶ್ರೀಪಾಂಡುರಂಗವಿಠಲನನ್ನು ಇತೋ-ಷ್ಠಧಿಕಾನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಳ್ಳಲಿರುವ ಚನಾ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಧೈರ್ಯಸ್ಥೈರ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡೆಂದು ಶ್ರೀ ವಿಜಯಗುರುವರದನನ್ನು ಈಗಲೇ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬೇಡುತ್ತೇವೆ.

“ ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೋ ನಃ ”

॥ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧಗುರುರಾಜೋ ವಿಜಯತೇ ॥

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಮಹಿಮಾಮೃತ

ಲೇಖಕರು:—ಶ್ರೀ ಮಹಿಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಗೋಸಾಲಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು,
ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

(ಮುಂದುವರಿದು)

ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಜರ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಆಗತರಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ
ಗುರ್ವಾಗ್ರಹದಿಂದ ಗುರುತರವಾದ ಉದರವೇದನೆಯು

ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧತೀರ್ಥಶ್ರೀವಾದಂಗಳವರು ಸ ಪ ರಿ ವಾ ರ ನಾ ದ
ಸೀತಾಕಾಂತನಾದ ಶ್ರೀಮೂಲರಾಮದೇವರಿಗೆ ವಿವಿಧಪೂಜಾಸಾಧನ
ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ತಂತ್ರಸಾರೋಕ್ಷರೀತ್ಯಾ ಬಹುವೈಭವದಿಂದ ಪೋಷಿತೋ-
ಪಚಾರಪೂಜಾವನ್ನು ಭಕ್ಯುಪ್ರೇಕ್ಷದಿಂದ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಇದ್ದರು.

ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಯು, ಶ್ರೀರಾಮಾರ್ಚನಧುರಂಧರರಾದ ಪರಮ-
ತಪೋನಿಧಿಗಳಾದ ಗುರುವರರನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿದರು.

ದ್ರವ್ಯಸಂಪಾದನೆಗೆ ಇದು ಸುಸಮಯವೆಂಬ ದುರುದ್ದೇಶದಿಂದ
ಬಂದ ಗುರುದ್ರೋಹದ ಫಲವಾಗಿ ಸಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಉದರ-
ವೇದನೆಯು ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ನಿಮಿಷನಿಮಿಷಕ್ಕೂ ಅದು ಪ್ರಬಲ
ವಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತು.

ಮಹನೀಯರ ಆಗ್ರಹದ ಫಲವಾಗಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದ
ಉದರವೇದನೆಯು ನನಗೆ ಸಂಭವಿಸಿತೆಂದು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ
ಅಧಿಕಾರಿಯು ಗುರುವರರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡು—

ಅಧಿಕಾರಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು

“ಭವಾನ್ ಮಹಾನುಭಾವೋಸ್ತಿ ಕೃಪಾಕೂಪಾರ ಪಾಮರೇ |
ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಮತೇ ವಿಧತ್ತಾಂ ಮಯ್ಯನುಗ್ರಹಂ”

(ಸ. ವಿ. ಸ. ೬ ಶ್ಲೋ ೬೨)

(ಅರ್ಥ)

ಸ್ವಾಮಿ, ಕೃಪಾಸಮುದ್ರರಾದ ಗುರುವರ್ಯರೇ, ತಾವು ಮಹಾ-
ಮಹಿಮಸಂಪನ್ನರು. ಇದು ಸತ್ಯವಾದುದು, ಸತ್ಯವಾದುದು. ಮೂರ್ಖನಾದ
ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಬೇಕು, ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು.

ಅಧಿಕಾರಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಕಾರಣವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದುದು

“ಪ್ರಭುಣಾ ಪ್ರೇಷಿತಸ್ತ್ವಾಹಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಗಂತುಮಾಗತಃ |
ಬಾಧಿತ್ವಾತ್ರ ಬಹುದ್ರವ್ಯೇ ಭವೇಯಮಿತಿಬುದ್ಧಿಯುಕ್ ||
ಅಮುನಾಸ್ಸಸಂ ಜಾತಜೀವಹಾರಿಕುಪ್ತವ್ಯಥೋದಯಃ |
ಭೂರ್ಮ ಭೂಮೀಮಿಮಾಮದ್ಯ ಹಿತ್ವಾಜಿಗಮಿಷಾಮ್ಯಹಂ ||”

(ಸ. ವಿ. ಸ. ೬ ಶ್ಲೋಕ ೬೩-೬೪)

(ಅರ್ಥ)

ಗುರುವರ್ಯರೇ,

ನಮ್ಮ ಪರಿಷ್ಕಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧನ
ಮಾಡಿ ಅವರ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಬಂದೆನು.
ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ತಮಗೆ ಅನೇಕತರಹ ಕಿರುಕುಳವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು
ಬಹು ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ದುರಾಲೋಚನೆಯನ್ನು
ಮಾಡಿದೆನು.

ಈ ದುಷ್ಕರ್ಮದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಹರಣ-
ಮಾಡುವ ಈ ಉದರವೇದನೆಯು ಉದಯಿಸಿತು. ಇದನ್ನು ಸಹಿಸಲು

ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಈ ಲೋಕದ ಆಶೆಯನ್ನೇ ತೊರೆದಿರುತ್ತೇನೆಂದು ಬಹು ದುಃಖದಿಂದ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಅಧಿಕಾರಿಯಲ್ಲಿ ದಯಾಳುಗಳಾದ ಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹವು

ಅಧಿಕಾರಿಯು ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಉದರವೇದನೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಆರ್ತಸ್ವರದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ತಂದು ದಯಾಪೂರ್ಣರಾದ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಸರ್ವಾರಿಷ್ಠ-ನಿವಾರಕವಾದ ಭಗವಂತನ ಅಂಗಾರವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಆತನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಅಂಗಾರವನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಯು ತನ್ನ ಅಂಗಾಂಗಗಳಿಗೆ ಲೇಪನಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅದರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅಸರಿಹಾರ್ಯವೂ ಅಸಹನೀಯವೂ ಆದ ಆ ಉದರವೇದನೆಯು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಮನವಾಯಿತು.

[ಮುಂದುವರಿಯುವುದು]

ಶ್ರೀತುಲಸೀಮಹಿಮೆ

ಬರೆದವರು :

ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯಃ,

ಹರಪನಹಳ್ಳಿ.

ಪೂರ್ದದಲ್ಲಿ ದೇವದಾನವಸಂಘಾತಸನ್ಯಾಸಸಮಾಕೃಷ್ಯಮಾಣ-
ಮಂದರಾಚಲದಿಂದ ಮ ಥಿ ಸ ಲ್ಪ ಟ್ಟ ಮಹಾರ್ಣವಮಧ್ಯದಿಂದ
ಅಮೃತೋತ್ಪತ್ಯನಂತರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಆವಿರೂಪಿತಳಾದಳು. ಆ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವಿಯು ಪದ್ಮಮಾಲಾಧೃತಕರಾಂಬುಜಳಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ
ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ದೇವತೆಯೂ ಸರೋತ್ತಮತ್ವಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾದ ದೋಷಯುಕ್ತ
ನೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾ ಪರಿಶೇಷಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಸಕಲದೋಷ-
ದೂರನೂ ಸರ್ವಶುಭಗುಣಗಣಾರ್ಣವನೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಮಹಾ-
ವಿಷ್ಣುವೇ ತನಗೆ ಅನುರೂಪನಾದ ವರನೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾ
ಪರಮಾತ್ಮನ ಕಂಠದೇಶದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಮಾಲಿಕೆಯನ್ನರ್ಪಿಸಿ ರತ್ನಸಿಂಹಾಸನಸ್ಥ
ಭಗವಂತನ ವಾಮಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನಳಾದಳು. ಶ್ರೀಮಹಾ
ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಅಧಿಕ ಸಂತೋಷವಾಗಬೇಕೆಂತಲೂ ಇತರದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಹರ್ಷ
ವಾಗಬೇಕೆಂತಲೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ಆನಂದಬಾಷ್ಪಾಂಬುಪೂರಿತನೇತ್ರನಾ
ದನು. ಆಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಕರಕಂಜವಿಭೂಷಿತವಾದಅಮೃತಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಭಗವನ್ನಯನಪಂಕೇಜದಿಂದ ಬಾಷ್ಪದಬಿಂದುವು ಬೀಳಲು ಪೂರ್ಣವಾದ
ಅಮೃತಕಲಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲದೇ, ಅಮೃತಸಂಪರ್ಕಸಹಿತವಾದ ನೇತ್ರೋದಕವು
ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪತಿತವಾಯಿತು. ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀತುಲಸೀವೃಕ್ಷವು
ಉದ್ಭವಿಸಿ ಸೃಷ್ಟವಾಗಿ ನಿಂತಿತು. ಶ್ರೀತುಲಸೀದರ್ಶನಸಂಜಾತಮಹಾನಂದ
ದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳೂ ಜಯಜಯಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಆಸಮಯ
ದಲ್ಲಿ ಲೋಕದೃಷ್ಟಾಂತಿ ಜಾತಾಹ್ಲಾದನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಶ್ರೀತುಲಸೀ
ದೇವಿಗೆ ಸರ್ವಪೂಜ್ಯತ್ವಾದಿಮಹಾವರಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿ:—

“ ತುಳಸೀದಳಮಾತ್ರೀಣ
ಮಾಮೇಕೇನೈವ ಯಃ ಪುಮಾಃ
ಪೂಜಯೇದ್ಭಕ್ತಿಭಾವೇನ
ತಂ ರಕ್ಷ್ಯಾಮೀತಿ ಮತ್ಪಣಃ ”

ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಲೋಕಪ್ರಖ್ಯಾತಮಾಡಿದನು. ಅದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ “ ತುಲಸೀಯಿಲ್ಲದಪೂಜೆ ವಲ್ಲನೋ ಹರಿ ಕೊಳ್ಳನೋ ” ಎಂದು ದಾಸರಾಯರು ತಮ್ಮ ಅನುರವಾಣಿಯಿಂದ ಹಾಡಿ ತೋರಿಸಿದರು. ಶ್ರೀತುಲಸೀಯಿಲ್ಲದಗೃಹದಲ್ಲಿ ನಾನು ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾರಾಯಣನು ಕಂಠೋಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿರುವನು. ಆದರೆ ಈ ತುಳಸಿಯನ್ನು ಗೃಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವರೀತಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂದರೆ :—

ವೃಂದೋಪಾಖ್ಯಾನ

ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಜಲಂಧರನೆಂಬ ಅಸುರನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ “ ತನಗೆ ಮರಣವೇ ಬರಕೂಡದೆಂತಲೂ, ಸರ್ವಲೋಕದಿಗ್ವಿಜಯಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರಬೇಕೆಂತಲೂ ” ವರವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನು. ಇಂತಹ ಅಮೋಘವರವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದರೂ ಸ್ವಭಾವದುಷ್ಟರಿಗೆ ಇಂಥಾ ವರವನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ್ಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು “ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವು ಕಲುಷಿತವಾದವಿನಾ ನಿನಗೆ ಮರಣವು ಬರಬೇಡ ” ಎಂದು ವರಪ್ರದಾನಮಾಡಿದನು. ಇದು ರಹಸ್ಯಮಯವಾಗಿ ಉಳಿಯಿತು. ವರದರ್ಪಿತನಾದ ಜಲಂಧರನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮಹೋಪದ್ರವವನ್ನು ಕೊಡಲು, ಸಮಸ್ತರೂ ಬಹ್ಮರುದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತರಾಗಿ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ದೇವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡರು. ಸರ್ವಜ್ಞ ಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತವರರಹಸ್ಯವನ್ನರಿತು ಜಲಂಧರಪತ್ನಿಯಾದ ವೃಂದಾದೇವಿಯ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನು ಭಂಗಗೈದನು. ಅಸ್ಮೃಷ್ಟದೋಷಗಂಧನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಅರಿತವರಾರು? ಈ ವೃತ್ತಾಂತವು ವೃಂದಾದೇವಿಗೆ ವೇದ್ಯವಾಗಲು

ದೇವರನ್ನು ಬಹುಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯರಕ್ಷಕನಾದ ನೀನೇ ನನ್ನನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟರೆ ಅನ್ಯರಕ್ಷಕರುಂಟೇ? ಎಂದು ವಿಚ್ಛಾಪಿಸಿ ದೇವಾ! ನನಗೆ ಪೂಜ್ಯತೆಯೇ ಹೊರಟುಹೋಯಿತು. ನಿಷ್ಕರುಣಿಯಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಭಂಗಗೈದುದಕ್ಕೆ ನೀನು ಪಾಪಾಣನಾಗೆಂದು ನುಡಿದಳು. ದೇವರು ಅದನ್ನು ಲಾಲಿಸಿ, “ವೃಂದೇ! ಕೇಳು, ನೀನು ಶ್ರೀತುಳಸೀವೃಕ್ಷವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಆಧಾರಪ್ರತೀಕಳಾಗು. ಶ್ರೀತುಳಸಿಯೊಂದಿಗೆ ಸದಾ ಸರ್ವಲೋಕಪೂಜ್ಯಳಾಗೆಂದು ವರಪ್ರದಾನಮಾಡಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಕಂಟಕನಾಗಿದ್ದ ಜಲಂಧರನನ್ನು ದಂಡಿಸಿ ನಿರುಪದ್ರವವಾಗಿಮಾಡಿದನು. ವೃಂದಾ ದೇವಿಯ ಬಾಯಿಂದ “ಕಲ್ಲಾಗು” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವು ಬಂದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆಯು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಉದಯಿಸಿತು.

ಪಿಂಗಲೋಸಾಖ್ಯಾನ.

ಪಿಂಗಲಾನಾಮಕ ವೇಶ್ಯಾಪ್ರಿಯು ಪತಿವ್ರತಾಧರ್ಮದಿಂದ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ವೇಶ್ಯೆಯರಿಗೆ ಯಾವನಿಶಿಯಲ್ಲಿ ದೈವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಯಾವ ಪುರುಷನು ಉಪಲಭ್ಯನಾಗುವನೋ ಆ ದಿನಕ್ಕೆ ಆ ಪುರುಷನೇ ಪತಿಯು. ಅವನಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಪತಿಭಾವನೆಯಿಂದವರಿಸಿದರೆ ಆ ವೇಶ್ಯೆಯ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಸದ್ಗತಿಯನ್ನೈದುವಳೆಂದು ವಿಧಿಯಿದೆ.

ಆ ಪಿಂಗಲೆಯು ಒಂದುದಿನ ಅಲಂಕಾರಯುಕ್ತಳಾಗಿ ನಡುರಾತ್ರಿಯ ವರೆಗೂ ಕಾದಿರಲು, ಆಕೆಯ ಮೋಕ್ಷಕಾಲವು ಬಂದೊದಗಿದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅನಂತ ಅಸಹ್ಯದುರ್ಗಂಧಾಡ್ಯವೇತರುಗ್ಗತಾರ್ಜುನ ವೃದ್ಧಗಾತ್ರನಾಗಿ ಆಕೆಯ ಪತಿದೇವನಾಗಿ ಆ ರಾತ್ರಿ ಲಭಿಸಿದನು. ಪಿಂಗಲೆಯೂ ಸಹ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಯನ್ನು ಮೀರದೆ, ಪರಮಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಪತಿವ್ರತೆಯ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ವರಿಸಿದಳು. ಅರುಣೋದಯದಲ್ಲಿ ದೇಹವನ್ನೆ ತ್ಯಜಿಸಿದಂತೆ ನಟಿಸಿದ ಆ ವೃದ್ಧನಹಿಂದೆಯೇ ತಾನು ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾಗುವವರಿವಿಗೂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಆಕೆಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದನು. ಪರಮಸಂತುಷ್ಟಾಂತರಂಗಳಾಗಿ ಆ ಪಿಂಗಲೆಯು ‘ನನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ನೀನು

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಜನಿಸಬೇಕೆಂಬ'ವರವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದಳು. ಆಗ ದೇವರು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಪಿಂಗಳೇ !!! ನೀನು ಈ ದೇಹದಿಂದಿರಲು ನಿನ್ನ ವರವನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು ದುಃಸಾಧ್ಯವು. ನೀನು "ಗಂಡಕೇ" ಎಂಬ ನದಿಯಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸು. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಾನು ಶಾಲಿಗ್ರಾಮರೂಪದಿಂದ ಜನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಸಾಲಿಗ್ರಾಮ, ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವರ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ, ಮುಂತಾದ ನಾಮಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಅಭಯವಿತ್ತು ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ನದಿಯ ರೂಪದಿಂದ ಪ್ರವಹಿಸಿದ ಆ ಗಂಡಕೇನದಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮರೂಪೀ ಹರಿಯು ದೊರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ವಿವಾಹಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಆನಂದಬಾಷ್ಪವು ಅಮೃತಕಲಶದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉದುರಲು ಜನಿಸಿದ ಶ್ರೀತುಲಸೀದೇವಿಯು, ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಭಂಗಪರಿತೋಷಿತ ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ವಲ್ಲಭಳಾದ ವೃಂದಾದೇವಿಯ ರೂಪಾಂತರವಾದ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಾ ಪತಿವ್ರತಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಾಕ್ಯಪರಿಪಾಲನಾರ್ಥವಾಗಿ ಗಂಡಕೇ ನದೀರೂಪದಿಂದ ಪ್ರವಹಿಸುವ ಪಿಂಗಳಾಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಸನ್ನಿಧಾನೋಪೇತ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮರೂಪಿಯಾಗಿ ಜನಿಸಿದ ಈ ದಿವ್ಯಕಥಾಮೃತವನ್ನು ಅನು ಸಂಧಾನಮಾಡುವ ಮಹನೀಯರು ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರೆಂದು ಬೇರೇ ಹೇಳ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಈ ಅಮೃತಪ್ರಾಯವಾದ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸವರರ ಶಿಷ್ಯರಾದ, ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ, ಶ್ರೀವೇಣುಗೋಪಾಲದಾಸರು ಬಹು ಸುಂದರ ವಾಗಿ ಪದಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿ ಲೋಕೋಪಕಾರಮಾಡಿರುವರು. ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರ ಮಹೋಪಕಾರವು ತಾಯಿಯ ಋಣದಂತೆ ತೀರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಷ್ಟು ಗಂಭೀರವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿದ ನರನೇ ಧನ್ಯನು.

ಜೀವೇಶ್ವರಭೇದ

ಬರೆದವರು :

ಶ್ರೀ ಮು. ಶ್ರೀ. ಗುಂಡೂರಾವ್, ಬಿ.ಎ. (ಅನರ್ಸ್.)

ಬೆಂಗಳೂರು

ಜೀವೇಶ್ವರಭೇದವು ಅನಾದಿಯಾದುದು. ವೇದೋಪನಿಷದಾದಿಸಕಲ-
ಸಚ್ಚಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ಭೇದವನ್ನೇ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಮಾಡುತ್ತವೆ. ನಿಶ್ಚಿತಜ್ಞಾನವು
ಯಥಾರ್ಥವಿಷಯವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ಅಂಕುರವಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸ-
ರಾಯರು ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನವು ಅಸರಾಧವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಮದಾ-
ಚಾರ್ಯರ ಸತ್ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಭೇದಜ್ಞಾನವೇ ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನ.
ಪಂಚಭೇದಜ್ಞಾನವನ್ನರಿತು ಶ್ರೀ ಹರಿಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವ, ವಾಯುಜೀವೋ-
ತ್ತಮತ್ವಗಳೆಂಬ ಮೂಲಮಂತ್ರವನ್ನು ತಾರತಮ್ಯದ ತಳಹದಿಯಮೇಲೆ
ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವವನೇ ಸದ್ವೈಷ್ಣವ, ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗಳ ನಿಜವಾದ ದಾಸ.
ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನ, ವಿಪರೀತಜ್ಞಾನಗಳಿಂದ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮರ ಐಕ್ಯ-
ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರೆ ಅಂಧತಮಸ್ಸಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಮಾರ್ಗವೇ ಇಲ್ಲ.
ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನೂ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನೂ ಆದ ಶ್ರೀಹರಿ ಎಲ್ಲಿ? ಭ್ರಷ್ಟಸಂಕಲ್ಪನೂ,
ಆಸ್ವತಂತ್ರನೂ, ಅಲ್ಪಜ್ಞನೂ ಆದ ಜೀವನಲ್ಲಿ? ಇದೆಂದಿಗೂ ಸಿದ್ಧವಾಗು-
ವುದಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನಾನಂದಾದಿಪೂರ್ಣನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಅನಂತಾನಂತ
ಮಹಿಮೆಗಳು ಭೇದಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯನಿಗೆ ಸರ್ವಥಾ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ
ಹರಿಪ್ರಸಾದರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷವು ದೊರೆಯಬೇಕಾದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನು
ಜೀವನಿಂದ ಭಿನ್ನನೆಂದೂ ಜೀವವಿಲಕ್ಷಣನೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ
ತಿಳಿಯುವುದೇ ನಿಜವಾದ ಭೇದಜ್ಞಾನ. ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತ
ವಾಗಿರುವ ಈ ಪರಮಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದ ಜ್ಞಾನವು ನಮ್ಮ ಹರಿದಾಸ-
ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೊಗಸಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸತ್ಯಂ ಜಗತಿಮು ಪಂಚಭೇದನು, ನಿತ್ಯ ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದನ || ಪ ||

ಕೃತ್ಯವರಿತು ತಾರತಮ್ಯದಿ ಕೃಷ್ಣನಧಿಕನೆಂದು ಸಾರಿವೆ || ಅ ||

ಜೀವ ಈಶಕೆ ಭೇದ ಸರ್ವತ್ರ | ಜೀವಜೀವಕೆ ಭೇದನು

ಜೀವಜಡಕೆ, ಜಡಜಡಕೆ ಭೇದ | ಜೀವಜಡಪರಮಾತ್ಮಗೆ ||

ವಾಯುವಿಗೆ ಸಮರಿಲ್ಲ ಜಗದೊಳು | ವಾಯುದೇವರೆ ಬ್ರಹ್ಮರು

ವಾಯುಬ್ರಹ್ಮಗೆ ಕೋಟಿ ಗುಣದಿಂದ | ಅಧಿಕಮಹಿಮಳು ಶ್ರೀ

ರಮಾ ||

ಅನಂತಗುಣಗಳಿಂದಧಿಕ ಲಕುಮಿಗೆ | ಆದಿಪುರಂದರವಿಠಲನು

ಘನರು ಸಮಾರೂ ಇಲ್ಲ ಜಗದೊಳು | ಹನುಮಹೃತ್ಪದ್ಮವಾಸಗೆ ||

ದಾಸರಾಯರ ಮುದ್ದು ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಏನು ಕೊಟ್ಟರೆ ತೀರೀತು? ಸಮಸ್ತ
ಪ್ರಮೇಯಸಾರಗಳೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿವೆ. ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರ

ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಮತೇ ಹರಿಃ ಪರತರಃ ಸತ್ಯಂ ಜಗತ್ತತ್ವತೋ |

ಭೇದೋ ಜೀವಗಣಾ ಹರೇರನುಚರಾಃ ನೀಚೋಚ್ಚಭಾವಂ ಗತಾಃ |

ಮುಕ್ತಿನೈಗೃಜಸುಖಾನುಭೂತಿರಮಲಾ ಭಕ್ತಿಶ್ಚ ತತ್ಸಾಧನಂ |

ಹೃಕ್ಕಾದಿತ್ರಿತಯಂ ಪ್ರಮಾಣಮಖಿಲಾನ್ನಾಯೈಕವೇದ್ಯೋ ಹರಿಃ ||

ಎಂಬ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವೈಷ್ಣವನೂ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಧರಿಸಿ
ಬೇಕಾದ ನವಪ್ರಮೇಯರತ್ನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶ್ಲೋಕವು ಶ್ರೀ ಪುರಂದರ
ದಾಸರಾಯರ 'ಸತ್ಯಜಗತಿಮು' ಎಂಬ ನುಡಿಯ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೇಳಿದುದರ
ವಿಸ್ತಾರವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣೇಶದಾಸರು, ಪಂಚಭೇದದ ಮಹಾತ್ಮ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿ-
ಪಾದಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು 'ಕರ್ತುಂ ಅಕರ್ತುಂ ಅನ್ಯಥಾ ಕರ್ತುಂ'
ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೆಂದೂ, ಅಚಿಂತ್ಯಾದ್ಭುತಲೋಕವಿಲಕ್ಷಣಮಹಿಮನೆಂದೂ,
ಹಾಗೆಯೇ ಜೀವನು ತದ್ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮೋಪೇತನೆಂದೂ, ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ

ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಿರಿಯರು ಹಾಕಿದ ಗೆರೆಯನ್ನು ಮೀರದೆ, ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಗಳ ಸಮಾಖ್ಯಾರೂಪವಾದ ಆ ಸುಂದರವಾದ ಮಾತುಗಳ ಸೊಗಸನ್ನು ಸಜ್ಜನರು ಸವಿಯಬೇಕಾದುದು.

ಪಂಚಭೇದ ತಿಳಿವದು ಪ್ರತಿದಿನದೀ | ಮುಂಚಿನಜ ಮಧ್ವಮುನಿ
ಮತವನನುಸರಿಸಿದವೂ || ಪಂಚಭೇದವ || ಪ || ಜೀವೇಶರಿಗೆ ಭೇದ
ಜೀವಜೀವಕೆ ಭೇದ | ದೇವರಿಗೆ ಜಡಕು, ಜಡಕೆ ಜಡಭೇದಾ | ಆನಾಗ
ಜೀವರಿಗೆ ಜಡಗಳಿಗೆ ಭೇದಮಂಟು | ಈ ವಿವರ ಪೇಳ್ವೆ | ಯನ್ನಾಪನಿತು
ಕೇಳುವುದೂ || ೧ ||

ಈಶ ನಿತ್ಯ ಅನಾದಿಸ್ವರತ ಸರ್ವಗ ಸ್ವಪ್ರ | ಕಾಶ ಸರ್ವಜ್ಞ ವಿಶ್ವ-
ವಿಲಕ್ಷಣಾ | ಮೇಶ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಮೂರ್ತಿ, ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ | ತಾ ಸಾಕ್ಷಿ
ಯಾಗಿ ಬಹು ಕರ್ಮಗಳ ಮಾಡಿಸುವ || ೨ ||

ಶ್ರೀಮುಖ ಜಗತ್ಯಕುತ್ವತ್ಯಾದಿಕಾರಣ ಮ | ಹಾಮಹಿಮ ಸರ್ವ-
ತಂತ್ರಃಸ್ವತಂತ್ರ | ಆನುಯವಿದೂರ ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಬಲಪೂರ್ಣ | ಸೀಮೆ
ಯಿಲ್ಲದ ಸುಗುಣ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಸ್ವರೂಪ || ೩ ||

ಸುಖದುಃಖಭೋಗಿ ಜೀವನು ಅಸ್ವತಂತ್ರ ಬಹು | ಕಕುಲಾತಿ
ಉಳ್ಳವನು ದುರ್ವಿಷಯದೀ | ಲಕುಮೀಶನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿವಿವರ್ಜಿತನು ಪ್ರತಿ-
ಕ್ಷಣಕೆ ಅನಂತಅಪರಾಧಿ ಜನ್ಮಮೃತಿ ಉಳ್ಳವನು || ೪ ||

ಆಧಿವ್ಯಾಧಿಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತನು ಅಜ್ಞಾನಿ | ಮಾಧವನ ಬಂಧಕ ಶಕುತಿ
ಯೊಳಗಿಹ್ಯಾ | ತಾ ಧರಿಸಿಹನು ಪ್ರಾಕೃತಪ್ರಾಕೃತಾನರಣ | ಭೇದವೆ
ಸಿದ್ಧಿಯಂಥ ಜೀವಗೂ ಹರಿಗ್ಯೂ || ೫ ||

ಎಂತಹ ವೀರ್ಯವತ್ತವಾದ ಮಾತುಗಳು! ಹರಿಗುಣಗಾನಲಹರಿಯ
ಮಾಧುರ್ಯವು ನಿಸ್ಸೀಮಚರಮಸೀಮೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿವೆ. ಮೇಲಿನ ಐದು
ನುಡಿಗಳಿಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತ ಹೋದರೆ ಒಂದು ಉದ್ಗ್ರಂಥ

ರಾದೀತು ! ಒಂದೊಂದು ವಿಶೇಷಣದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಪ್ರಮೇಯಮಾಲೆಯ
ನಿವೃತ್ತಿರಭವನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುತ್ತಹೋದರೆ ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಪೀಯೂಷ-
ಸಾನವಾದೀತು ! ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗಳು ಮತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮಂದನಲ್ಲಿ
ನಿಂತು ನುಡಿಸಬೇಕು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ನುಡಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಶ್ರೀಪ್ರಾಣೇಶದಾಸರ ಪದವು ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ
ಸಂದೇಹವೇನು ? ಮಹನೀಯರು ಪಂಚಭೇದವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ,
ಕೊನೆಗೆ—

ಈ ಪಂಚಭೇದಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವ ಶ್ರೀಮುದ್ರಿ | ಗೋಪಿಚಂದನ ಧರಿಸಿದರು
ಫಲವೇನೂ | ಈ ಪೊಡವಿಯೊಳು ವೇಷಧಾರಿಗಳು ಜೀವಿಸರೆ | ಆ ಪರಿಯ
ಭಾಸ ವೈಷ್ಣವನಂದರಿಯಬೇಕೂ || ೨೨ ||

ಹೀನರೊಳು ಬೆರಿಯದಲೆ ಪಂಚಭೇದವ ತಿಳಿದು | ಸಾನು
ರಾಗದಲಿ ಹರಿಸರ್ವೋತ್ತಮಾ | ಪ್ರಾಣದೇವರೆ ಗುರುಗಳೆಂದರಿತು
ಭಜಿಸುವರು | ಕಾಣರು ಕುಸಂಸಾರ ಧಾಮತ್ರವೈದುನರು || ೨೪ ||

ಹ ರಿ ದಾ ಸ ರ ವಾ ಣಿ ಶ್ರುತಿಸಮ್ಮತವೋ ಸ್ವಕಪೋಲಕಲ್ಪಿತವೋ
ಎಂಬ ಕೇವಲ ಸಂದೇಹವೂ ಪಾಪಕರವಾದುದು. ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳ
ಆನಂದಾನುಭವದ ಮಾತುಗಳು ಸತ್ಯಭೂತವಾದುವು. ತಾವು ನುಡಿಯು
ವನರು, ತಾವು ನಡೆಯುವವರೆಂದು ಅವರು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ತಿಳಿದವರಲ್ಲ.
ಸರ್ವನಿಯಾನುಕ, ಸರ್ವಪ್ರೇರಕನಾದ ಶ್ರೀಹರಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನುಡಿಸಿ
ದರೆ, ನುಡಿಯುವೆನೆಂದು ಅನುಸಂಧಾನವುಳ್ಳ ದಾಸಾರ್ಯರುಗಳ ದಿವ್ಯ
ವಾಣಿ, ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸರ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ವಿರುದ್ಧವಾಗಲಾರವು.
ಅಂದಮೇಲೆ ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದ ಪ್ರಮೇಯಗಳು
ಪ್ರಾಕೃತರೂಪವೆಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ.

“ಸತ್ಯ ಅತ್ಮಾ ಸತ್ಯೋ ಜೀವಃ ಸತ್ಯಂ ಭಿದಾ, ಸತ್ಯಂ ಭಿದಾ, ಸತ್ಯಂ
ಭಿದಾ” ಶ್ರೀಹರಿ ಸತ್ಯ, ಜೀವನು ಸತ್ಯ, ಭೇದವು ಸತ್ಯ, ಭೇದವು ಸತ್ಯ.

ಭೇದವು ಸತ್ಯವೆಂದು ಪೈಂಗಿಶ್ರುತಿಯು ಶಪಥಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ,

ನಿತ್ಯೋನಿತ್ಯಾನಾಂ ಚೇತನಶ್ಚೇತನಾನಾಂ ಏಕೋ ಬಹೂನಾಂ
ಯೋ ವಿದಧಾತಿ ಕಾಮಾನ್ | ತಮಾತ್ಮಸ್ಥಂ ಯೋನುಪಶ್ಯಂತಿ ಧೀರಾಃ
ತೇಷಾಂ ಸುಖಂ ಶಾಶ್ವತಂ ನೇತರೇಷಾಂ |

ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯ ಘಂಟಾಘೋಷವಾದ ನಿರ್ಧಾರವಾಕ್ಯ ನಿರ್ದಿವಾದವಾದುದು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ನಿತ್ಯಾನಾಂ ನಿತ್ಯಃ ; ಅಂದರೆ ಯಾವುವು ನಿತ್ಯವಾದ, ಶಾಶ್ವತವಾದ ವಸ್ತುಗಳೋ ಅವುಗಳಿಗಿಂತ ನಿತ್ಯನಾಗಿ ಅತಿಶಯನಾದವನು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಜ್ಞಾನಾನಂದಾದಿಗುಣಪೂರ್ಣನಾಗಿ ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೂ ದೇಹದಿಂದಲೂ ನಿತ್ಯನಾದವನು. ಇತರ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಅವನು ನಿತ್ಯತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಉಂಟು, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಇಲ್ಲ. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಚೇತನಶ್ಚೇತನಾನಾಂ. ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚೇತನರಿಗೂ ನಿರುಪಚರಿತಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನು; ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪಿಯಾಗಿ, ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿ, ಜ್ಞಾನಪ್ರೇರಕನಾಗಿ, ಜ್ಞಾನಗಮ್ಯನಾದವನು. ಇತರರ ಜ್ಞಾನವು ವೃದ್ಧಿಹ್ರಾಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾದರೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಲೋಕವಿಲಕ್ಷಣ ಜ್ಞಾನವು ಹಾಗಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಏಕಃ. ಸಮಾಭ್ಯಧಿಕರಿಲ್ಲದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಬಹೂನಾಂ ವಿದಧಾತಿ ಕಾಮಾನ್. ಅನಂತಕೋಟಿ ಜೀವರಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಸರ್ವವನ್ನೂ ದಯಪಾಲಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು. ತಮಾತ್ಮಸ್ಥಂ ಯೋನುಪಶ್ಯಂತಿ ಧೀರಾಃ ತೇಷಾಂ ಸುಖಂ ಶಾಶ್ವತಂ. ಇಂತಹ ಅನಂತಕಲ್ಯಾಣಗುಣಪೂರ್ಣನಾದ, ಸರ್ವಹೃದಯಗುಹಾವಾಸಿಯಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುವ ಸುಜೀವನೇ ಅತ್ಯಂತ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿ, ಅವನೇ ಜ್ಞಾನಿ, ಅವನಿಗೇ ನಿರುಪನಿರತಿಶಯಸುಖಪೂರ್ಣ-ಶಾಶ್ವತಮೋಕ್ಷ, ನೇತರೇಷಾಂ. ಇತರರಿಗೆ ಖಂಡಿತ ಇಂತಹ ಭಗವತ್ಪ್ರಸಾದ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮದ್ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಓಂ ಪೃಥಗುಪದೇಶಾತ್ ಓಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು,

ಭಿನ್ನೋಽಚಿಂತ್ಯಃ ಪರಮೋ ಜೀವಸಂಘಾತ್ಪೂರ್ಣಃ ಪರೋ ಜೀವ-
ಸಂಘೋ ಹ್ಯಪೂರ್ಣಃ | ಯತಸ್ತ್ವಸೌ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತೋ ಹ್ಯಯಂ ಚ

ಬಂಧಾನೋಕ್ತಂ ತತ ಏವಾಭಿವಾಂಛೇತ್ || ಇತಿ ಸೋಪಪತ್ತಿಕೌಶಿಕ-
ಶ್ರುತೇರ್ಭಿನ್ನ ಏವ ಜೀವಃ ||

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಶ್ರುತಿಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ, ಜೀವರಿಂದ
ಶ್ರೀಹರಿ ಖಂಡಿತ ಭಿನ್ನ ನಾದವನು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸಾಕಲೈನ ಶ್ರೀರಮಾ-
ದೇವಿಯ ಚಿಂತಿನಿಗೂ ನಿಲಕದವನು. ಜೀವಸಂಘದಿಂದ ಅನಂತಾಧಿಕ-
ಉತ್ತಮಗುಣಗಣಪರಿಪೂರ್ಣ. ಜೀವಸಮುದಾಯವಂತೂ ಸರ್ವದಾ
ಅಪೂರ್ಣ. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಬಂಧಕಶಕ್ತಿಗೊಳಪಟ್ಟ ಜೀವಸಂಘ ಶ್ರೀಹರಿ
ಯಿಂದಲೇ ಸಂಸಾರಸಂಕೋಲೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ.
ಹೀಗೆ ಶ್ರುತಿಯು ಸಾರುವುದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ ಹರಿಯಿಂದ ಜೀವನು
ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಭಿನ್ನನೇ ಹೌದು. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಸ್ಮೃತಿಸಮ್ಮತಿ
ಬೇಕಾದರೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಭವಿಸ್ಯತ್ಪರ್ವಣಿ ಚ | ಭಿನ್ನಾಃ ಜೀವಾಃ ಪರೋ ಭಿನ್ನಸ್ತಥಾವಸಿ
ಜ್ಞಾನರೂಪತಃ | ಪ್ರೋಚ್ಯಂತೇ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪೇಣ ವೇದವಾರಿಷು ಸರ್ವಶಃ

|| ಇತಿ ||

ಜೀವರು ಶ್ರೀಶನಿಂದ ಭಿನ್ನರು. ಪರಾತ್ಪರವಸ್ತುವಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿ ಜೀವ
ದಿಂದ ಭಿನ್ನನು. ಅವಿವೇಕಿಗಳು ಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ಐಕ್ಯ ಹೇಳುವುದು ಜ್ಞಾನ-
ಸ್ವರೂಪಸಾಮ್ಯತ್ವದಿಂದ ಅಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮನೂ ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪಿ; ಜೀವನೂ
ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪಿ; ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರದಿಂದ ಐಕ್ಯಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲ,
ಭೇದವೇ ಶತಸ್ತಿದ್ಧವೆಂಬುದೇ ಮುಖ್ಯತಾತ್ಪರ್ಯ. ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನೇ
ಕಸಿಲಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿರುತ್ತಾನೆ.

ಯಥೇಲ್ಯುಕ್ತಾದ್ವಿಸ್ಫುಲಿಂಗಾದ್ಧೂ ಮಾದ್ವಾಪಿ ಸ್ವಸಂಭವಾತ್

ಅಪ್ಯಾತ್ಮತ್ವೇನಾಭಿನುತಾದ್ಧಾಹಕೋಗ್ನಿಃ ಸೃತಜ್ಜುತಃ |

ಭೂತೇಂದ್ರಿಯಾಂತಃಕರಣಾತ್ಪ್ರಧಾನಾತ್ ಜೀವಸಂಜ್ಞತಾತ್

ಆತ್ಮಾ ತಥಾ ಸೃಥಕ್ ದೃಷ್ಟಾ ಭಗವಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮಸಂಜ್ಞಿತಃ ||

ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ನಾವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೊಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆ, ಕಿಡಿ

ಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆ, ಹೊಗೆಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆ, ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ದಾಹಕಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಅಗ್ನಿಯಿಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಆದರೂ, ಕೊಳ್ಳಿ ಮೊದಲಾದುವೇ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲ, ಅವು ಗಳಿಗೂ ಅಗ್ನಿಗೂ ಐಕ್ಯ ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಬಹುಗುಣಪೂರ್ಣ ನಾದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದೂ, ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ್ದರಿಂದ ದ್ರಷ್ಟನೆಂದೂ, ಸ್ಪಷ್ಟ-ಶ್ವರ್ಯಪೂರ್ಣನಾದ್ದರಿಂದ ಭಗವಾನೆಂದೂ ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿ ಕರೆಯಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಪಂಚಭೂತಗಳು, ದಶೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಮನಸ್ಸು, ಪ್ರಕೃತಿ, ಜೀವಸಮುದಾಯ ಇವುಗಳಿಂತ ಅತ್ಯಂತ ಭಿನ್ನನಾದವನು. ಆದರೂ, ತದಂತರ್ಗತನಾಗಿ, ತದಾಶ್ರಯನಾಗಿ, ತತ್ಪ್ರೇರಕನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮರ ಭೇದವನ್ನು ಓಂ ಭೇದವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಚ ಓಂ, ಓಂ ಭೇದ ವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಚಾನ್ಯಃ ಓಂ, ಓಂ ಭೇದ ವ್ಯಪದೇಶಾತ್ ಓಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣದೇವರು ನಿರ್ಧರಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತಮಃ ಪುರುಷಸ್ತ್ವನ್ಯಃ ಪರಮಾತ್ಮೈತ್ಯದಾಹೃತಃ ಎಂದು ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಾಭಿನ್ನಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನೂ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಕ್ಷರಾಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ಮಾರಿದವನು ಶ್ರೀ ಹರಿ. ಅವನು ಪುರುಷೋತ್ತಮ. ಈ ಭೇದವು (ಪಂಚಭೇದ).

ನಿತ್ಯಾಸ್ಪರ್ವಾವಸ್ಥಾಸು ಸರ್ವಶಃ | ಕಲ್ಪಿತಶ್ಚೇನ್ನಿವರ್ತೇತ ನ ಚಾ-
ಸೌ ವಿನಿವರ್ತತೇ | ದ್ವೈತಂ ನ ವಿದ್ಯತ ಇತಿ ತಸ್ಮಾದಜ್ಞಾನಿನಾಂ ಮತಂ |
ಹಿ ಜ್ಞಾನಿನಾಮೇತತ್ ಮಿತಂ ತ್ರಾತಂ ಚ ವಿಷ್ಣುನಾ | ತಸ್ಮಾತ್ಸತ್ಯಮಿತಿ
ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪರಮೋ ಹರಿರೇವ ತು ||

ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಂಚಭೇದ ನಿತ್ಯವಾದುವು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಕಲ್ಪಿತಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ನಾಶಹೊಂದಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ನಾಶವಿಲ್ಲ. ಅಭೇದವು ಅಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮತ. ಭೇದವು ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮತ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಸಮ್ಮತ. ಶ್ರೀ ಹರಿಯೊಬ್ಬನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮ. ಮತ್ತೇನು ಹೇಳಬೇಕು? ಜಗದಾಖ್ಯವ್ಯಕ್ತದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ಪುರಂದರ ದಾಸರು,

ಶುಕನೆಂಬಕ್ಕಿ ಹೇಳುತ್ತದಪ್ಪ, ಜಗವೆಂಬೋ ಗಿಡ ಹುಟ್ಟುತ್ತಣ್ಣ
ಹಣ್ಣುಗಳೆರಡೂ ಐದಾವಪ್ಪ, ಮೂರು ಬುಡದ ಗಿಡ ಕೇಳಣ್ಣ
ಹಣ್ಣಿನ ಒಳಗೆ ನಾಲ್ಕು ರಸವು, ಐದು ದೊಡ್ಡ ಹರೆ ಕಾಣಪ್ಪ
ಆರು ಬಗೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಕೇಳು, ಏಳು ಬಗೆಯ ತೊಗಟುಂಟಣ್ಣ
ಸಣ್ಣ ಗರಿಗಳು ಎಂಟೈದಾವೆ, ಅಕ್ಷವು ಇದಕ್ಕ ಒಂಭತ್ತೈತೆ
ಎಲೆಗಳು ಹತ್ತು ಐದಾವಪ್ಪ, ಒಂದೇ ಹಕ್ಕಿ ಹಣ್ಣಿಂತ್ತೈತೆ
ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕಿ ನೋಡುತ್ತದಪ್ಪ, ಹಣ್ಣಿಂಧಕ್ಕಿ ಬಡವಾಗೈತೆ
ತಿನ್ನದ ಹಕ್ಕಿ ಬಲಿತ್ತೈತಣ್ಣ, ಸುಳ್ಳಲ್ಲ ನೀ ಕೇಳೋ ತಮ್ಮ
ದ್ವಾ ಸುಪರ್ಣದ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲೈತೆ, ಒಂದೇ ಕುಲದ ಹಕ್ಕಲ್ಲಣ್ಣ
ಒಂದೇ ಕುಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿ ಬೇಡ, ತಿಳಿದರೆ ನಿನಗೆ ಕೇಡಾದೀತು

ಮೊದಲಾಗಿ ಸರ್ವ ಶ್ರುತಿಸಾರವನ್ನು ತಿಳಿಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ
ಜಗದಾಖ್ಯವೃಕ್ಷದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮೇಲಿನ ಪದದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಗುಟ್ಟನ್ನು
ಬಿಡಿಸುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗದೆ, ದಾಸರಾಯರು ಉದಾಹರಿಸಿರುವ
“ದ್ವಾ ಸುಪರ್ಣಾ” ಶ್ರುತಿಯನ್ನು ನೋಡೋಣ.

ದ್ವಾ ಸುಪರ್ಣಾ ಸಯುಜಾ ಸಖಾಯಾ ಸಮಾನಂ ವೃಕ್ಷಂ ಪರಿ
ಷಸ್ವಜಾತೇ | ತಯೋರನ್ಯಃ ಪಿಪ್ಪಲಂ ಸ್ವಾದ್ವತ್ಸೃತೃನ್ನನ್ಯೋ ಅಭಿ
ಚಾಕಶೀತಿ || ೧ ||

ಸಮಾನೇ ವೃಕ್ಷೇ ಪುರುಷೋ ನಿಮಗ್ನೋಽನೀಶಯಾ ಶೋಚತಿ
ಮುಹ್ಯಮಾನಃ | ಜುಷ್ಟಂ ಯದಾ ಪಶ್ಯತ್ಯನ್ಯಮೀಶಸ್ಯ ಮಹಿಮಾನಮಿತಿ
ವೀತಪೋಕಃ || ೨ ||

ಮೇಲಿನ ಅರ್ಥವೂ ಹೋಪನಿಷತ್ತಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ರೂಪವಾದ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಶ್ಲೋಕವನ್ನು ನೋಡಿ,

ಸುಪರ್ಣಾವೇತೌ ಸದೃಶೌ ಸಖಾಯೌ ಯದೃಚ್ಛಯೈತೋ ಕೃತ-
ನೀಡೌ ಚ ವೃಕ್ಷೇ | ಏಕಸ್ತಯೋಃ ಖಾದತಿ ಪಿಪ್ಪಲಾನ್ನಮನ್ಯೋ ನಿರ-
ನ್ಯೋಽಸಿ ಬಲೇನ ಭೂಯಾನ್ ||

ನಮ್ಮ ದೇಹಾಖ್ಯಾತವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿರೂಪವಾದ ಜೀವೇಶ್ವರರು ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅನ್ಯೋನ್ಯಸ್ನೇಹಿತರಾದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ವಿಯೋಗವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಆಲಿಂಗನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು. ಆದರೆ ಜೀವನಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಈಶನ ಆಶ್ರಯ ಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ಈಶನಿಗೆ ಜೀವನ ಆಶ್ರಯ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಜೀವನು ತನ್ನ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ತಾನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ರುಚಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಬಹು ರುಚಿಯೆಂದು ಫಲರೂಪವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಷ್ಟು ತಿಂದರೂ ಪುಷ್ಟನಾಗಿಯೂ ಇಲ್ಲ, ತೃಪ್ತನಾಗಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಹರಿಯಾದರೋ ಕರ್ಮನಿರೋಪನಾದುದರಿಂದ ಅವನು ಏನನ್ನೂ ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ, ತಿನ್ನಬೇಕಾದುದೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನು ಆತ್ಮಕಾಮ, ನಿತ್ಯತೃಪ್ತ. ಹೀಗೆ ತಿನ್ನದಿದ್ದರೂ ತುಷ್ಟನೂ ಪುಷ್ಟನೂ ಆಗಿ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ಜಗತ್ಪ್ರಾಪ್ಯಾದಿವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಸ್ವಪ್ರಯೋಜನರಹಿತನಾಗಿ ಲೀಲಾರೂಪವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಮಹಿಮಾಪೂರ್ಣನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೇ ಯಾವನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಅನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿಸುಖಪ್ರಾಪ್ತಿರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಇವನು ಜೀವಾದನ್ಯಃ ಸ್ವತಂತ್ರೋಽಯಂ ಯತೋಽತಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ || ಅಂದರೆ ಜೀವದಿಂದ ಭಿನ್ನನಾಗಿ ಸರ್ವತಂತ್ರನಾದುದರಿಂದ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಒಂದು ವಿಹಂಗಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭೇದಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಿಮೋಚನೇ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೊರಟರೆ ಸುಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಸಿಗುವ ಮುಖಾರ್ಥವು 'ಸತ್ಯಂ ಭಿದಾ' ಎಂಬುದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದಲ್ಲ. ಛಾಂದೋಗ್ಯ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತೋರಿಕೆಗೆ ಅಭೇದಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಾಡುವಂತೆ ತೋರುವ ಸುಮಾರು ೪೧ ವಾಕ್ಯಗಳಿದ್ದರೂ, ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅವುಗಳಿಗೆ ಯಥಾರ್ಥವಾದ ಭೇದಬೋಧಕವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸಪ್ರಮಾಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ದಾಸಾಚಾರ್ಯರ ದೀಕ್ಷಾಬದ್ಧವಾದ ಮಾತನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಕಥ್ಯಂತೇ ದ್ವಿದಶಾಹ್ಯರ್ಥಾಃ ಛಂದೋಗಾನಾಂ ಶ್ರುತೇಸ್ತತಃ |

ವಿದಾಂಕುರ್ವಂತು ವಿದ್ವಾಂಸಃ ಸತ್ಯಾಂ ಜೀವೇಶಯೋರ್ಭಿದಾಂ ||

[illegible]

ಅಕ್ಕರ್ಗಡ್ಡೋಪನಿಷತ್ತಿಗ್ಗೆ ಎರಡು ಗುಂತ್ರಾಕ್ಕು ಗುಲಿಗ್ಗೆ ಜನಗ್ರಾಂತಿ
ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆಯೆಂಬುದನ್ನೂ ಸಜ್ಜುಗರು ಕಾಣಬಹುದು. ಒಟ್ಟೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೀ
ಹರಿಯು ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿ, ಗನ್ನ ಪ್ರಭು, ನಾನಾ ಅವನ ಚರಣದಾಸ ಎಂದು
ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸುಜೀವಿಯೂ ಉಪಾಸನೆಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರೀ ಹರಿಪ್ರಸಾದ
ಗನ್ನ ಭೇದಜ್ಞಾನದಿಂದವೇ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು.

481

ನೂರೆಂಟುಕೊಂಬಿಗೆ ಹಾರಿತು, ಅದು | ಹಾರಿ ಮೇಲಕ್ಕೇರಿ ವಿಾರಿತು |
ವಿಾರಿ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ ನಿಮ್ಮನು | ಜೇರಿ ಸುಖಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿತು ರಂಗ

ಶ್ರೀ ಜಯ—ಚಿತ್ತಯುಜ

೨೬

ತತ್ತ್ವಮಸ್ಯಾದಿವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಂದದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಭೇದಪ್ರತಿಪಾದವಾದ
ಅರ್ಥ ತೋರಬಹುದು. ಆದರೆ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈ ಅತಿವೇದ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೇದ-
ಪರವಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯಕ್ಕೂ ಇನ್ನೆತ್ತ ಇನ್ನೆತ್ತ ಅರ್ಥ ಹೇಳುತ್ತೇ-
ವೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮಹಾಮಹಿಮರು. 'ದ್ವಾ ಸುಪಣ್ಣಾರ್' ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯ ಮುಠಿತಾರ್ಥವನ್ನು ದಾಸರಾಯರ ಕೆಳಗಿನ ಮದದೃ-
ಶ್ವಾಣಬಹುದು. ಹಾಗೇ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಎರಡೂ ಒಂದಾಗದು, ರಂಗ || ಪ ||

ಎರಡು ಒಂದಾಗದು ಎಂದೊದಿಗು ರಂಗ || ಅ ||

ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತದೃಶ್ವಿ ಎರಡು ಪಕ್ಷಗಳು | ಒಂದೆ ಗೊಡಿನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿಹವು |
ಒಂದು ಪಕ್ಷಿ ಫಲಗಳನುಂಬುದು, ಮತ್ತೊಂದು ಫಲಗಳನುಣಿದು
ರಂಗ || ೧

ಹಲವು ಕೊಂಬಿಗೆ ಒಂದು ಹಾರಿತ್ತು, ಒಂದು | ಹಲವು ಕೊಂಬಿಗೆ

ಹಾರಲರಿದುದು | ಹಲವನ್ನೆಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಲ್ಲಿದು, ಒಂದು | ಹಲವನ್ನೆಲ್ಲಿ

ಅರಿವುದು ರಂಗ || ೨ ||

ಶ್ರೀಹಯಗ್ರೀವಾಷ್ಟಕಮ್

ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದವರು

ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯಃ,
ಹರಪನಹಳ್ಳಿ.

[ಶ್ರೀಮತ್ಪೂಜ್ಯಹುಲಿಗೀಆಚಾರ್ಯರ ಸದ್ವಂಶಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಲೇಖನಮಾಡುವವರಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರಕೃತ, ಶ್ರೀಮದ್ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ-ಭಾಷ್ಯಕ್ಕೆ “ಭಾಷ್ಯಾರ್ಥಪ್ರಕಾಶವೆಂಬ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನೂ, ಪ್ರಮಾಣ-ಪದ್ಧತಿಗೆ “ಆದರ್ಶ”ವೆಂಬ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ, ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಶ್ರೀಹುಲಿಗೀನರಸಪ್ಪಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ ಶ್ರೀಹಯಗ್ರೀವಾಷ್ಟಕವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಜೀರ್ಣವಾದ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವುದರಿಂದ ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಪುಡಿಯಾಗುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಗ್ರಂಥಲೋಪಭೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾಡಲು ಈಗಲೇ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ.]

ಶ್ರೀಮದ್ಧಯಾಸ್ಯ ನಿಖಿಳಾಗಮವೇದ್ಯರೂಪ ! |
ವಕ್ತಾ ಶೃತೇಃ ಸ್ವಗುಣಪೂರ್ತಿವಿಬೋಧಿಕಾಯಾಃ ||
ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಸರ್ವಸುರವರ್ಯಮುಖಾನ್ ಪ್ರತೀಶ |
ಜ್ಞಾನಪ್ರದಾಖಿಳಮನೋವಿನಿಯಾಮಕಾತ್ಮನ್ !

|| ೧ ||

ಅನಾದಿಕಾಲಾದಭಿರಕ್ಷಕಾತ್ಮನ್ |
ಮಾತ್ರಾದಿಷು ಶ್ರೀಶ ಭವಾನ್ ಸ್ಥಿತಸ್ಸನ್ ||
ಶಕ್ತಿಸ್ತು ನಾಸ್ತೀವ ಚ ಶ್ವಾಸಮೋಕ್ಷೇ- |
ಷ್ಯಥಾಪಿ ಮೇ ದೇವ ಸಮಸ್ತಶಕ್ತೀಃ

|| ೨ ||

ದತ್ತೇಶ ಮೇ ಜ್ಞಾನಮುಖಾನ್ ಗುಣಾನ್ ಪ್ರಭೋ |
 ರಕ್ಷಸ್ಯಭೇಶಾನ ಕೃಷ್ಣೇನ ಕಾರಣಂ ||
 ಜಾನಾಮಿ ನ ತ್ವಾಮಖಿಲೇಶ ನಿತ್ಯಂ |
 ಸರ್ವತ್ರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮತಿಃ ಪರಾತ್ಮನ್ || ೩ ||

ತ್ವಯೈವ ದತ್ತಂ ಧನವಜ್ಜನೇಷು |
 ಸಹಾಯಕಾರಿಷ್ಟಪಿ ಸಂಸ್ಥಿತೇನ ||
 ಧನಂ ತಥಾ ತತ್ರ ಮಯಿಸ್ಥಿತಸ್ಸನ್ |
 ತದ್ವ್ಯಚನಾದೌ ಜನಯನ್ ಮತಿಂ ಮೇ || ೪ ||

ಸಹಾಯಭೂತಾನಪಿ ಮೇಳಯಿತ್ವಾ |
 ಯತ್ನಂ ಸಮುತ್ಪಾದ್ಯ ಚ ತೇಷು ದಾತುಂ ||
 ಮತಿಂ ಸಮುತ್ಪಾದ್ಯ ಚ ದತ್ತಮೀಶ |
 ಸರ್ವಂ ಮದೀಯಂತ್ಪ್ರತಿ ಮನ್ಯಮಾನಃ || ೫ ||

ಮಮೇಶ ಕಾರ್ಯಂ ಖಲು ಸಾಧಿತಂ ಚೇತ್ |
 ಆರಾಧಯಾಮೀತಿ ಚ ಪ್ರಾರ್ಥಯಾಮಿ ||
 ಸಂಪೂರ್ಣಕಾಮಸ್ಯ ಸುಪೂರ್ಣಶಕ್ತೇಃ |
 ತವೇಶ ದತ್ತೇನ ಧನೇನ ಕಿಂ ಭವೇತ್ || ೬ ||

ದಾನೇ ತು ಶಕ್ತಿಃ ಖಲು ದೇವ ಮೇಽಸ್ಮಿ ಕಿಂ |
 ಕ್ಷಮಾಸಮುದ್ರ ಕ್ಷಮಸೇ ತ್ವಮೀಶ! ||
 ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಾಣಾಂ ಚ ನಿಯಾಮಕಸ್ತ್ವಂ |
 ಮಯ್ಯಸ್ಮಿ ಮೇ ದೇವ ದಯಾಸುಪೂರ್ಣ! || ೭ ||

ನ ಚೀತ್ಸ್ವಯಿಶಾನ ಕಥಾಸು ಭಕ್ತಿಃ |
 ಮತಿಶ್ಚ ಮೇ ದೇವ ಕಥಂ ಭವೇದ್ಧಿ ||
 ತನ ಪ್ರಸಾದಾನ್ ಭವೇದ್ಧಿ ಹ್ರಾಸಃ |
 ವೃದ್ಧಿಭವೇದೇವ ಮತೇಶ್ಚ ಭಕ್ತೇಃ

|| ೮ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಘ್ರಪೂರ್ವಾಸಿನರಸಿಂಹಕೃತಾಷ್ಟಕಂ |
 ಶ್ರೀಹಯಾಸ್ಯಪ್ರಾರ್ಥನಂ ಮೇ ದದ್ಯಾತ್ಸರ್ವೇಷ್ಟಮಂಜಸಾ ||

ಇಂದ್ರಿಯಾಡ್ಯಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಾಕೃತವಸ್ತುಗಳು ಸ್ವತಃ ಯಾವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅಸಮರ್ಥಗಳಾಗಿರುವುವು. ಪ್ರೋತ್ರ, ಸ್ಪರ್ಶ, ಚಕ್ಷು, ರಸನ ಮತ್ತು ಘ್ರಾಣಗಳೆಂಬ ಪಂಚಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಚಂದ್ರ, ಕುಬೇರ, ಸೂರ್ಯ, ವರುಣ ಮತ್ತು ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು ಅಭಿಮಾನಿಗಳು. ಅಗ್ನಿ, ಇಂದ್ರ, ಜಯಂತ, ಯಮ ಮತ್ತು ದಕ್ಷ ಇವರು ಕ್ರಮದಿಂದ, ವಾಕ್, ಪಾಣಿ, ಪಾದ, ಪಾಯು ಮತ್ತು ಗುಹ್ಯಗಳೆಂಬ ಪಂಚ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು. ಇವರೆಲ್ಲ ಉತ್ಕೃಷ್ಟರಾದವರೇ. ಇವರಿಗಿಂತ, ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳ ವಿಷಯಗಳಾದ ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ ಮತ್ತು ಗಂಧಗಳೆಂಬ ಇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾದ, ಸೌಪರ್ಣೀ (ಗರುಡ ಪತ್ನಿ), ವಾರುಣೀ (ಶೇಷಪತ್ನಿ) ಮತ್ತು ಉನಾ (ರುದ್ರಪತ್ನಿ) ಇವರು ಶ್ರೇಷ್ಠರು. ಇವರಿಗಿಂತ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾದ, ಗರುಡ, ಶೇಷ ಮತ್ತು ರುದ್ರರು ಶ್ರೇಷ್ಠರು. ಇವರಿಗಿಂತ ಬುದ್ಧಿ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಅಭಿಮಾನಿಯಾದ ಸರಸ್ವತಿಯು ಶ್ರೇಷ್ಠಳು. ಈಕೆಗಿಂತ ಮಹತ್ತತ್ವಕ್ಕೆ ಅಭಿಮಾನಿಯಾದ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನು ಶ್ರೇಷ್ಠನು. ಈತನಿಗಿಂತಲೂ ಅವ್ಯಕ್ತ ತತ್ವಕ್ಕೆ (ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಗೆ) ಅಭಿಮಾನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಶ್ರೇಷ್ಠಳು. ಈಕೆಗಿಂತ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ಅನಂತಮಡಿ ಅಧಿಕನು. ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಸಮರಿಲ್ಲ: ಉತ್ತಮರಂತೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. (೪೨) ಹೀಗೆ ಬುದ್ಧಿಗಿಂತ, ಎಂದರೆ ಬುದ್ಧಿ, ಮಹತ್ತತ್ವ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾದ, ಸರಸ್ವತಿ, ಚತುರ್ಮುಖ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯರಿಂದ ಸಹ ಸರ್ವತೋಧಿಕನೆಂದು, ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿದು, ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಶ್ಚಲವಾದುದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಹೇ ಮಹಾಬಾಹೋ! ದುರಾಸದನಾದ (ಬಹುಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ) ಈ ಕಾಮಾಖ್ಯಶತ್ರುವನ್ನು ಜಯಿಸು. ಕಾಮಾದಿ-ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ಮನ ಮೊದಲಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು, ದುರ್ವಿಷಯಗಳಿಂದ ದೂರವಿಟ್ಟು, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತವಾಗುವಂತೆ

ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ, ಜ್ಞಾನಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾದ ದೋಷಗಳು ನಿವೃತ್ತವಾಗಿ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯದರ್ಶನಲಾಭವಾಗುವುದು. ಅದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಾದಿ-ಸಕಲ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳೂ ಸಿದ್ಧಿಸುವುವು.

ಮೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಅಧ್ಯಾಯ ೪

[ಈಹಿಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವೂ, ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂದು ತಾರತಮ್ಯಪೂರ್ವಕ ನಿರೂಪಿತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೂ ಮತ್ತು ಆತನ ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನವೂ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿತ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.]

ಅರ್ಜುನ—ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮರೂಪಜ್ಞಾನೋಪಾಯದ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಮಹತ್ಪಲವನ್ನೂ, ಬಿಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಅನರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವೆಯಷ್ಟೆ. ಹೇ ದೇವ! ಯೋಗವೆಂಬ ಈ ಜ್ಞಾನೋಪಾಯವನ್ನು ಪೂರ್ವಿಕರು ಅನುಷ್ಠಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ? ಅಥವಾ ನೂತನವಾಗಿ ಈಗ ನೀನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಿರುವೆಯೋ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅವ್ಯಯವಾದ ನಿತ್ಯಸುಖಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾದ ನಿವೃತ್ತ-ಕರ್ಮಲಕ್ಷಣವಾದ ಯೋಗವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಈ ಜ್ಞಾನೋಪಾಯವನ್ನು ನಾನೇ, ಹಿಂದೆ, ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದೆನು. ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಶ್ರಾದ್ಧದೇವನೆಂಬ ಮನುವಿಗೆ ಅದನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಆತನು ಅದನ್ನೇ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುರಾಜನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅದನ್ನು ಉಪದೇಶಗೊಂಡು ಆಚರಿಸಿದರು. (೧) ಹೀಗೆ ಜ್ಞಾನಿಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಈ ಧರ್ಮವನ್ನು ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಪುತ್ರ

ನಾದ ನಿಮಿ ಮೊದಲಾದ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠರೂ, ಅನೇಕ ಋಷಿಗಳೂ ತಿಳಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತಾ ಅನ್ಯರಿಗೂ ಉಪದೇಶಮಾಡುವವರಾದರು.

ಅರ್ಜುನ— ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಈಗಿನ ಜನರಿಗೆ ಅದು ತಿಳಿಯದಿರಲು ಕಾರಣವೇನು ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಹೇ ಪರಂತಪ ! ಅದು ಬಹು ಹಿಂದಿನ ಮಾತು. ಕಾಲವು ಗತಿಸುತ್ತ ಬಂದಂತೆ ಆಚಾರವು ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತಾ ಬಂದು ಈಗ ಅದು ಕಾಣದಂತಾಗಿದೆ. (೨)

ಅರ್ಜುನ—ನಷ್ಟವಾದುದನ್ನು ನೀನು ಮತ್ತೇಕೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ನೀನು ನನ್ನ ಸಖನು ; ನನ್ನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿರುವ ಭಕ್ತನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪುರಾತನವಾದ ಈ ಯೋಗವನ್ನು ನಿನಗಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಇದನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ರಹಸ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿ. ಆದರೆ ದಿಂದ ಶ್ರವಣಮಾಡಿ ಅನುಷ್ಠಾನಮಾಡು. ನಿತ್ಯ ಸುಖ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಯೋಗವನ್ನಳಿದು ಅನ್ಯೋಪಾಯವಿಲ್ಲ, ಪ್ರಾಚೀನ ಮಹಾತ್ಮರ ಆಚಾರವು ಉತ್ತಮಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ತಿಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಸೂರ್ಯನು ನನ್ನಿಂದ ಉಪದೇಶಗೊಂಡು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದನೆಂಬ ಮುಂತಾದ ಪೂರ್ವ-ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸಿದೆನು. (೩)

ಅರ್ಜುನ— ಹೇ ಭಗವತ್ ! ಸೂರ್ಯನು ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನ-ಕಾಲದವನು. ನೀನಾದರೋ ಮೊನ್ನೆಮೊನ್ನೆ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ನೀನೇ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದವನೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಲಿ ? (೪)

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಹೇ ಭಾರತ ! ನನಗೂ ನಿನಗೂ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳು ಆಗಿಹೋಗಿವೆ. ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ಈಗಲೂ ತಿಳಿದಿರುವೆನು. ನೀನು ತಿಳಿಯೆ. ಒಂದಾನೊಂದು ಹಿಂದಿನಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನೇ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದೆನು. ಹೀಗೆಂಬುದು ಅವಿಚಾರದಿಂದ ಅಜ್ಞರು ಮಾಡಬಹುದಾದ ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಉತ್ತರವಾಗುವುದು. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಭಾವವನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು. ಸರ್ವಪ್ರಕಾರದಿಂದ

ನಾನು ಉತ್ಪತ್ತಿ-ನಾಶರಹಿತನೆಂಬುದನ್ನು ನನ್ನಿಂದಲೇ ಈ ಮೊದಲು ಶ್ರವಣಮಾಡಿ ತಿಳಿದಿರುವ ನೀನು, ಉತ್ತವಾದ ಜೀವೇಶ್ವರಭೇದವನ್ನು ಭಿನ್ನಲಕ್ಷಣಗಳ ನಿರೂಪಣಪೂರ್ವಕ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿರುವೆ. ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು. ಸಕಲಜೀವಾತ್ಮರ ಬಿಂಬರೂಪಿಯಾದ ನನಗೂ, ಪ್ರತಿಬಿಂಬರಾದ ಜೀವಜೀತನರಿಗೂ ಅನಂತಜನ್ಮಗಳು ಆಗಿಹೋಗಿವೆ. ಬಿಂಬನಾದ ನನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದಲೇ ಪ್ರತಿಬಿಂಬರಾದ ಜೀವರಿಗೆ ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ಪರಾಧೀನರಾದ ಜೀವರು ಯಾವ ಯಾವ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಏನೇನು ನಡೆಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯರು. ಅವರು ಅಲ್ಪಜ್ಞರು. ಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ನಾನು ಸರ್ವಜ್ಞನು. ಆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸದಾ ಬಲ್ಲೆನು. ನಾನು ನಿಯಾಮಕನು, ಜೀವರು ನಿಯಮ್ಯರು, ನಾನು ಸರ್ವಜ್ಞನು, ಜೀವರು ಅಲ್ಪಜ್ಞರು. ನಾನು ಸ್ವತಂತ್ರಕರ್ತನು, ಜೀವರು ಪರಾಧೀನಕರ್ತರು. ಆದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಪೂಜ್ಯತ್ವವೂ ಜೀವರಿಗೆ ಪೂಜಕತ್ವವೂ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. (೫)

ಅರ್ಜುನ—ನಿನಗೂ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳು ಕಳೆದಿದ್ದರೆ, ನಿನಗೆ ಜನನ ಮರಣರಾಹಿತ್ಯವೂ, ಈಶ್ವರತ್ವವೂ ಇಲ್ಲದೇಹೋಗಬೇಕಾಗುವುದಲ್ಲವೇ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಹೇ ಅರ್ಜುನ! ಜೀವನಿಯಾಮಕಬಿಂಬರೂಪದಿಂದ ಮಾತ್ರ ನಾನು ನಿತ್ಯನಲ್ಲ. ನನ್ನ ಅವತಾರರೂಪಗಳೂ ನಿತ್ಯವಾದವುಗಳೇ. ದೇಹದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯೆಂಬುದು ನನಗಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೂ ಅದರಿಂದ ಅಭಿನ್ನವಾದ ನನ್ನ ದೇಹವೂ ನಾಶರಹಿತವಾದುದು. ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿನಿಯಾಮಕಅನಂತಬಿಂಬರೂಪಗಳಿಂದ ಸಕಲಜೀತನಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿರುವವನೂ ನಾನೇ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಜನಿಸಿದನೆಂಬ ಲೋಕವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೊಳಗಾಗುವೆನು.

ಅರ್ಜುನ—ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೂ ದೇಹದಿಂದಲೂ ಅನಾದಿನಿತ್ಯನಾದ ನಿನಗೆ ಜನನಮರಣಗಳೆಂಬ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಹೇಗೆ ಸಲ್ಲುವುವು ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಪ್ರಾಕೃತದೇಹವುಳ್ಳ ವಸುದೇವ, ದೇವಕಿ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ, ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಆವಿರ್ಭವಿಸುತ್ತೇನೆ. ದೇವಕ್ಯಾದಿ-

ಸ್ಥಾನಮೂಲಕ ನನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ಜನರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಕ್ಕೆ ಗೋಚರವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೇ ನನ್ನ ಜನನವು. ಆ ರೂಪವನ್ನು ತಿರೋಧಾನಗೊಳಿಸುವುದೇ (ಮರೆಮಾಡುವುದೇ) ಮರಣವು. ನಿಮ್ಮಿಲ್ಲರಂತೆ ಪ್ರಾಕೃತದೇಹ-ಯೋಗವಿಯೋಗರೂಪವಾದ ಜನನಮರಣಗಳು ನನಗೆ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಜನನಮರಣರಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಈಶ್ವರತ್ವಗಳಿಗೆ ಹಾನಿ ಎಲ್ಲಿದೆ? ಅಜ್ಞಲೋಕವು, ಎಲ್ಲರಂತೆ ನಾನೂ ಹುಟ್ಟಿ ಸಾಯುವೆನೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುವುದು.

ಅರ್ಜುನ—ವಸುದೇವಾದಿಗಳನ್ನು ನಿಮಿತ್ತೀಕರಿಸಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸುವುದರಿಂದ ನಿನಗಾವಪ್ರಯೋಜನವುಂಟು?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾದ ನನಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಲಭಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನಿರುವುದು? ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಕಾಲವಿಶೇಷಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ರೂಪವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿ ಲೋಕವನ್ನು ದೃಶಿಸುವುದು ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವವು. (೬)

ಅರ್ಜುನ—ಹೀಗೆ ನೀನು ಅವತರಿಸುವ ಕಾಲವಾವುದು? ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಅವತಾರರೂಪಗಳಿಂದ ನೀನು ಸಾಧಿಸುವ ಲೋಕೋದ್ಧಾರಕಾರ್ಯಗಳಾವುವು?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಧರ್ಮದ ಹಾನಿಯೂ, ಅಧರ್ಮದ ವೃದ್ಧಿಯೂ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವುದೋ ಆಗಿಲ್ಲ ನಾನು ಅವತರಿಸುವೆನು. ಸಜ್ಜನರ ರಕ್ಷಣೆಯೂ, ದುರ್ಜನರ ವಿನಾಶವೂ, ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನೆಯೂ ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧಿಸಲ್ಪಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವತರಿಸುವುದು ನನ್ನ ಲೀಲೆಯು. ಅವತಾರವಿಲ್ಲದೇ ಸಾಧುಪರಿರಕ್ಷಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾರೆನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ. ಇಚ್ಛಾಮಾತ್ರದಿಂದ ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲೆನು, ಆದರೆ ಅವತರಿಸಿ ಸಾಧಿಸುವುದು ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವ. (೭-೮) ನನ್ನ ಜನ್ಮ-ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ತಿಳಿದು, ಲೋಕವಿಲಕ್ಷಣಗಳೆಂಬ ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರು ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನಂತರ ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನೇ ಹೊಂದಿ ಮುಕ್ತರಾಗುವರು. (೯)

ಅರ್ಜುನ—ಇದೇನು, ಕೃಷ್ಣ ! ಹೀಗೆ ಹೇಳುವಿ. ನಿನ್ನ ಜನ್ಮ-ಕರ್ಮಗಳು ದಿವ್ಯವೆಂದು (ಲೋಕವಿಲಕ್ಷಣಗಳೆಂದು) ತಿಳಿಯುವ ಮಾತ್ರ ದಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತರಾಗುವುದಾದರೆ, ನಿವೃತ್ತಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವೇ ಮೊದಲಾದ ಜ್ಞಾನೋಪಾಯಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇಕೆ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಹೀಗೆ ತಿಳಿ, ಪಾರ್ಥ ! ಜನ್ಮಕರ್ಮಸಂಬಂಧವಾದ ನನ್ನ ಏಕದೇಶಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದುದು ಸ್ವಶಕ್ತ್ಯನುಸಾರವಾದ ನನ್ನ ಗುಣಜ್ಞಾನದ ಉಪಲಕ್ಷಣಾರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿ. ಸ್ವಯೋಗ್ಯವಾದ ಯಥಾರ್ಥಪೂರ್ಣಗುಣಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿಯು, ನನ್ನ ಮಹಿಮೆಗಳ ಏಕದೇಶವಾದ ನನ್ನ ಜನ್ಮಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಉಕ್ತಪ್ರಕಾರದಿಂದಲ್ಲದೇ ವಿರೋಧವಾಗಿ ತಿಳಿದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿಯು ಸರ್ವಥಾ ದೊರೆಯದು.

ಅರ್ಜುನ—ಹೀಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ತಿಳಿದು ಮುಕ್ತರಾದವರಿರುವರೇ ? ಈ ವಿಧಜ್ಞಾನವು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅರ್ಜುನ ! ಇರುವರು. ಬಹುಮಂದಿ ಹೀಗೆ ನನ್ನನ್ನು ತಿಳಿದು ಮುಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನವಿಷಯಕವಾದ ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಅವರು ಮೊದಲಿಗೆ, ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಸತ್ತಾಪ್ರತೀತ್ಯಾದಿ(ಅಸ್ತಿತ್ವಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಾದಿ ಸರ್ವ)ಪ್ರದನೆಂದು ಅರಿಯುವರು ; ರಾಗದ್ವೇಷಭಯಾದಿಗಳಿಂದ ರಹಿತರಾಗಿ ನಾನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರಾಗುವರು. ನನ್ನನ್ನೇ ಅನನ್ಯ-ಭಾವದಿಂದ ಶರಣುಹೊಂದುವರು. ಜ್ಞಾನರೂಪವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣವುಳ್ಳವರಾಗುವರು ; ನನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ದಗ್ಧವಾದ ಕರ್ಮಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತಿರೂಪವಾದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಯಥಾರ್ಥವಾದ ನನ್ನ ಗುಣಜ್ಞಾನವು ಹೇಗೆ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವದೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತೆಯಾ ? (೧೦)

ಅರ್ಜುನ—ನೀನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಅನ್ಯದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಪಿತೃಗಳನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತಕರ್ಮ

ಗಳನ್ನಾಚರಿಸಿ, ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು' ಎಂಬುದಾಗಿ ಸಕಲ ವನ್ನಾ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಅರ್ಪಿಸುವವರಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಫಲವಾವುದು? ಅವರಿಗೂ ಮೋಕ್ಷವು ದೊರೆಯುವುದೇ? ಹಾಗಾದರೆ ನಿನ್ನ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದು ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿನಗೇ ಅರ್ಪಿಸಿ, ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸುವವರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇನು?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅನ್ಯದೇವತೆಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಆಚರಿಸಿದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವವರು ತ್ರೈವಿದ್ಯರೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವರು. ಕೇವಲ ನನ್ನನ್ನೇ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಆಶ್ರಯಿಸುವವರು ಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಈ ಉಭಯರಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಫಲದಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯವಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮೋಕ್ಷೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಸೇವಿಸುವರು; ತ್ರೈವಿದ್ಯರು ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಫಲಗಳನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸಿ ಅನ್ಯದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವರು. ಉಭಯರಿಗೂ ಫಲದಾತನು ನಾನೇ. ಅವರವರ ಸೇವಾನುಸಾರವಾಗಿ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವೆನು. ಅವರ ಸೇವೆಯ ವೈಷಮ್ಯವೇ ಫಲವೈಷಮ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು. ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವರು; ತ್ರೈವಿದ್ಯರು ಸ್ವರ್ಗಾದಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವರು. ಈ ಉಭಯರೂ ನನ್ನ ಮಾರ್ಗಾನುವರ್ತಿಗಳೆಂದೇ ತಿಳಿ. ಸಕಲ ಕರ್ಮಪ್ರೇರಕನೂ ನಾನೇ; ಫಲದಾತನೂ ನಾನೇ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಮಾರ್ಗಾನುವರ್ತಿಗಳೆನಿಸುವರು. (೧೧)

ಅರ್ಜುನ—ಉಭಯರೂ ನಿನ್ನ ಮಾರ್ಗಾನುವರ್ತಿಗಳಾದರೆ, ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸೇವೆಗೂ, ತ್ರೈವಿದ್ಯರ ಸೇವೆಗೂ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವೇನು?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಜ್ಞಾನಿಗಳು ನನ್ನನ್ನೇ ಸರ್ವಕರ್ಮಪ್ರೇರಕನೆಂದೂ, ಸರ್ವಯಜ್ಞಫಲಭೋಕ್ತನೆಂದೂ ತಿಳಿದು, ನಿಷ್ಕಾಮರಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ತ್ರೈವಿದ್ಯರು ಇದನ್ನರಿಯದೇ ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು (ಫಲವನ್ನು) ಕೋರಿ ಅನ್ಯದೇವತೆಗಳನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅರ್ಜುನ—ಜೀವರು ಅಸ್ವತಂತ್ರರೆಂಬುದು ಅನುಭವಸಿದ್ಧವಿರುವುದರಿಂದ ನೀನು ಸರ್ವರ ಸರ್ವಕರ್ಮಪ್ರೇರಕನೆಂಬುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು.

ಆದರೆ ನೀನು ಸರ್ವಕರ್ಮಫಲಭೋಕ್ತನೆಂದರೇನು ? ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ — ಕರ್ಮಜನ್ಯವಾದ ಫಲವು ಮನುಷ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ದೊರೆಯುವುದನ್ನು ಕಂಡು ನಾನೇ ಫಲಭೋಕ್ತನೆಂದು ತರ್ಕಿಸಬಹುದಲ್ಲವೇ ? ನಾನು ಯಜ್ಞಭೋಕ್ತನಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಅದರ ಫಲವು ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಲಭಿಸುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಯಜ್ಞಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವ ಇತರ ದೇವತೆಗಳೂ ಅಸ್ವತಂತ್ರರು. ಅವರು ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿ ಫಲ ಕೊಡಲು ಶಕ್ತರಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ, ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಭಗವಂತನೇ ಯಜ್ಞಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಫಲಕೊಡುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದಲ್ಲವೇ ? ಫಲಭೋಕ್ತನೂ, ಫಲದಾತನೂ ನಾನಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಯಾವ ಕರ್ಮಕ್ಕೂ ಫಲಸಿದ್ಧಿಯೇ ಆಗದಿರಬೇಕಾದೀತು ! ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಲ್ಪಡುವ ಹವಿಸ್ಸು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನೂ (ಪೂಜಾರೂಪವಾದ ಸಕಲಕರ್ಮವನ್ನೂ) ನಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಫಲವು ಯಜಮಾನನಿಗೆ ದೊರೆಯಲೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸುವುದೇ ಭೋಗವು. ಅನ್ಯಥಾ, ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾದ ನನಗೆ ಭೋಗವೆಂದರೇನು ? ನಿತ್ಯತೃಪ್ತನಿಗೆ ನೂತನವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವ ತೃಪ್ತಿಯೆಂಬುದುಂಟೇ ? ಆದರೂ ಜೀವರ ಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಭೋಗಿಸುವೆನು. ನನ್ನ ಈ ಭೋಕ್ತೃತ್ವವು ಅತ್ಯಂತ ವಿಲಕ್ಷಣವಯ್ಯಾ, ಅರ್ಜುನ !

ಅರ್ಜುನ — ಅನ್ಯದೇವತೆಗಳನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವ ತ್ರೈವಿದ್ಯರು ನಿನ್ನ ಮಾರ್ಗಾನುವರ್ತಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡಲು ಹೇಗೆ ಅರ್ಹರೆನಿಸುವರು ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ — ತ್ರೈವಿದ್ಯರು ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನಾಚರಿಸಿ ಅನ್ಯದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲಗಳನ್ನು ಕೋರಿದರೂ, ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವುದರಿಂದ ಅವರೂ ವೈಷ್ಣವಮಾರ್ಗಾನು-

ವರ್ತಿಗಳೇ ಸರಿ. ಹಾಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಫಲ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲಗಳಾದರೂ ಹೇಗೆ ದೊರೆಯಬೇಕು? ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿಸಹ ನನಗೆ ಅರ್ಪಿಸಲ್ಪಡದ, ಹಾಗೂ ಭೂತಪ್ರೇತಾದಿಪೂಜಕರ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಐಹಿಕಸುಖದಾಯಕಫಲಗಳಾಗಲಿ, ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲಗಳಾಗಲಿ ಸರ್ವಥಾ ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದುಃಖಪ್ರಾಪಕನರಕಾಡ್ಯನರ್ಥಗಳೇ ದೊರೆಯುವುವು. ಅವರಿಗೆ ಲಭಿಸುವಂತೆಕಾಣುವ ಐಹಿಕಭೋಗಗಳಿಗೂ ಅವರ ಈಗಿನ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಕಾರ್ಯಕಾರಣಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಡ, ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳು ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಮಹಾದುಃಖಸಾಧನಗಳೇ ಆಗುವುವು. (೧೨)

ಅರ್ಜುನ—ಹೇ ಪ್ರಭೋ! ನಿನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸದವರ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅದೇಕೆ ಫಲವಿಲ್ಲ? ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಿಗಳಂತೆ ತ್ರೈವಿದ್ಯರಿಗೂ ಮಹಾಫಲವು ಅದೇಕೆ ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ? ಅವರೂ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿನಗೇ ಅರ್ಪಿಸುವರಷ್ಟೆ!

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ನಾನು ಸ್ವತಂತ್ರಫಲದಾತನು ಮತ್ತು ಸರ್ವರ ತಂದೆಯು. ತಂದೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯರನ್ನು ಭಜಿಸುವ (ಸೇವಿಸುವ) ಕೇವಲ ಅನ್ಯ ದೇವತೋಪಾಸಕರಿಗೆ ಯಾವ ಫಲವೂ ಇಲ್ಲ. ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣವೆನ್ನುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಪಫಲಗಳಾದರೂ ತ್ರೈವಿದ್ಯರಿಗೆ ದೊರೆಯುವುವು. ಅವೂ ನನ್ನಿಂದಲೇ ದೊರೆಯುವುವು. ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ನನ್ನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಮೋಕ್ಷರೂಪವಾದ ಮಹಾಫಲವು ಅವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ದೊರೆಯಬೇಕು!

ಅರ್ಜುನ—ಜನರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿವರ್ಣಯೋಗ್ಯವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು. ವಿಹಿತಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಫಲವು ದೊರೆಯಲೇಬೇಕಲ್ಲವೇ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ— ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿವರ್ಣವಿಭಾಗವೂ ಸಹ ನನ್ನಿಂದಲೇ ಆದುದು. ಸೃಷ್ಟಿಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ (ಈ ಕೃಷ್ಣ ರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿದನಂತರವಲ್ಲ) ನಾನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿನಾಲ್ಕುವರ್ಣಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು, ಗುಣಕರ್ಮಗಳ ವಿಭಾಗದಿಂದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿ, ವರ್ಣಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದ

ನನ್ನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಿರೆಂದು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದೆನು. ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯದ ಕರ್ತನು ನಾನೇ. ನನಗೊಬ್ಬ ಅನ್ಯ-ಕರ್ತನಿಲ್ಲ-ನಿಯಾಮಕನಿಲ್ಲ. ಸ್ವತಂತ್ರಕರ್ತನಾದ ಮುಖ್ಯಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಮರೆತು, ವರ್ಣವಿಹಿತಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಅನ್ಯರನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಆಚರಿಸಿದರೆ ಫಲವೆಂತು ದೊರೆಯುವುದು? ಪ್ರಭುವಿನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಿ ಆತನಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದರೆ (ಅರ್ಪಿಸಿದರೆ) ಆತನು ಫಲ ಕೊಡುವನು. ಫಲದಾತನನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಿ, “ಕರ್ಮಮಾಡಿದ್ದೇನೆ, ಫಲ ಬರಲಿ” ಎಂದು ಸ್ವಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಕುಳಿತರೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿಯಾದರೂ, ಫಲ ದೊರೆಯುವುದು ಕಂಡಿದೆಯೇ?

ಅರ್ಜುನ—ಗುಣಕರ್ಮಗಳ ವಿಭಾಗದಿಂದ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆನೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೇ? ಆ ವಿಭಾಗಗಳ ವಿವರವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸು, ಸ್ವಾಮಿ!

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಅರ್ಜುನ! ಜನರು, ಸಾತ್ವಿಕಸಾತ್ವಿಕರೆಂದೂ ರಾಜಸ-ಸಾತ್ವಿಕರೆಂದೂ, ತಾಮಸಸಾತ್ವಿಕರೆಂದೂ ತ್ರಿವಿಧರಾಗಿರುವರು. ಇವರ ಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರಾಕೃತಗುಣಮಯವಲ್ಲ; ಜೀತನಾತ್ಮಕವು ಮತ್ತು ನಿರ್ವಿಕಾರವಾದುದು. ಬಾಹ್ಯದೇಹದಲ್ಲಿರುವ, ಇಂದ್ರಿಯ, ಮನಸ್ಸು ಮೊದಲಾದವುಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಾಕೃತಸತ್ತ್ವರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳ ವಿಕಾರಗಳು. ಈ ಗುಣಗಳು ಜೀವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವ್ಯಂಜನಮಾಡುತ್ತವೆ. ಸಾತ್ವಿಕಸಾತ್ವಿಕರು ದೇವತೆಗಳು. ರಾಜಸಸಾತ್ವಿಕರು ಮನುಷ್ಯೋತ್ತಮರು. ತಾಮಸ-ಸಾತ್ವಿಕರು ದೈತ್ಯಭೃತ್ಯರು. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯರು. ರಾಜಸ-ಸಾತ್ವಿಕರಾದ ಮನುಷ್ಯೋತ್ತಮರೂ ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯರೇ. ತಾಮಸ-ಸಾತ್ವಿಕರು ತಮೋಯೋಗ್ಯರು. ತಾಮಸರಾಜಸರು ಮತ್ತು ತಾಮಸ-ತಾಮಸರೆಂಬವರು ಹಿರಿಯದೈತ್ಯರು. ರಾಜಸರಾಜಸರು ನಿತ್ಯಸಂಸಾರಿಗಳು. ಇವರೇ ಮನುಷ್ಯಮಧ್ಯಮರು. ರಾಜಸತಾಮಸರು ಮನುಷ್ಯಾಧಮರು. ಇವರೂ ತಮೋಯೋಗ್ಯರೇ. ಸ್ವರೂಪಭೂತವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವಾದಿಗಳೂ ಉಂಟು. ಆದರೆ ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯರಾದ ಮನುಷ್ಯವರ್ಗದವರ ಪ್ರಾಕೃತದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳನ್ನು ವಿವಕ್ಷಿಸಿ ವರ್ಣವಿಭಾಗವು ಹೇಳಲ್ಪಡು

ವುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿವರ್ಣದವರ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳು ಪ್ರಾಕೃತಗುಣ ವಿಭಾಗದಿಂದ ಹೇಗೆ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುವುವೆಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ರಜೋಗುಣಕ್ಕಿಂತ ಬಹಳ ಅಧಿಕವಾದ ಸತ್ವಗುಣವುಳ್ಳವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ರಜೋಗುಣಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಧಿಕವಾದ ಸತ್ವಗುಣವುಳ್ಳವರು ಕ್ಷತ್ರಿಯರು. ತಮೋಗುಣಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾದ ಸತ್ವಗುಣಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ರಜೋಗುಣವುಳ್ಳವರು ವೈಶ್ಯರು. ರಜೋಗುಣಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾದ ತಮೋಗುಣವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾದ ಸತ್ವಗುಣವುಳ್ಳವರು ಶೂದ್ರರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿವರ್ಣದವರಿಗೆ ಕರ್ಮಗಳೂ ವಿಭಾಗದಿಂದ ವಿಹಿತವಾಗಿವೆ. ಶನು, ದಮ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಬಾಹ್ಯಾಣಿಗೆ ವಿಶೇಷ ವಾಗಿ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಧರ್ಮಗಳು. ಶೌರ್ಯ, ಧೈರ್ಯ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿರುಗದಿರುವಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಕ್ಷತ್ರಿಯಧರ್ಮಗಳು. ಕೃಷಿ, ಗೋರಕ್ಷಣೆ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮೊದಲಾದವು ವೈಶ್ಯರಿಗೂ, ಮೇಲಿನ ಮೂರು ವರ್ಣದವರ ಪರಿಚಾರ್ಯಾದಿಗಳು ಶೂದ್ರರಿಗೂ ವಿಹಿತವಾದ ಧರ್ಮಗಳು.

ಅರ್ಜುನ—ನೀನು ಈ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕರ್ತನಾದರೆ, ನಿನಗೊಬ್ಬ ಅನ್ಯ-ಕರ್ತನಿರುವನೇ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ನನಗೆ ಕರ್ತನಿಲ್ಲ ; ನನ್ನ ಕರ್ತೃತ್ವವು ಸ್ವತಂತ್ರವೆಂದು ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲವೇ ? ನಾನೇ ಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ಸರ್ವಕರ್ತನು. ನನ್ನ ಕರ್ತೃತ್ವವು ನಾಶರಹಿತವಾದುದು ; ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿರುವುದು. (೧೩)

ಅರ್ಜುನ—ಇರಲಿ, ಕೃಷ್ಣ ! ಕರ್ತೃತ್ವವುಳ್ಳ ನಿನಗೆ ಕರ್ಮದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಪರಿತ್ಯಾಗದಿಂದ ಫಲಸಂಬಂಧವಿರಬೇಕಷ್ಟೆ. ಕರ್ತೃತ್ವವುಳ್ಳ ಜೀವರು, ಹೇಗೆ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ಬಿಡುವುದರಿಂದ, ಫಲಾಫಲಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವರೋ, ಹಾಗೇ ನೀನಾದರೂ ಗುರಿಯಾಕಬೇಕಲ್ಲವೇ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಹೇ ಪಾರ್ಥ ! ನನ್ನ ಕರ್ತೃತ್ವವು ಜೀವಕರ್ತೃತ್ವದಿಂದ ಅತ್ಯಂತವಿಲಕ್ಷಣವಾದುದು. ಜೀವರು ಕರ್ಮಫಲದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಕರ್ಮಲೇಪವುಂಟು. ನನಗೆ ಕರ್ಮಫಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಶೆಯೂ ಇಲ್ಲ; ಕರ್ಮಲೇಪವೂ ಇಲ್ಲ. ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿ ಸರ್ವಾಂತ, ಜೀವರು ಚಂಚಲಮನಸ್ಕರಾಗಿರುವರು. ಈ ವಿಧವಾದ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಿವೇಶನವು ನನಗಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನನಗೆಲ್ಲಿಯ ಕರ್ಮಲೇಪ! ಅಷ್ಟೇಕೆ, ಅರ್ಜುನ! ಸುತರಾಂ ಫಲೇಚ್ಛಾರಹಿತನೆಂದೂ ಕರ್ಮಲೇಪವಿಲ್ಲದವನೆಂದೂ ನನ್ನನ್ನು ಯಾರು ತಿಳಿಯುವರೋ ಅವರೂ ಸಹ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಬಂಧಿತರಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಕರ್ಮಲೇಪವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲೇನು! (೧೪)

ಅರ್ಜುನ—ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ನಿಷ್ಕಾಮರಾಗಿ ಸದಾ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಭಜಿಸುವ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಕರ್ಮಬಂಧವಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ. ಅವರೇಕೆ ವರ್ಣೋಚಿತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಮಾಡಬೇಕು?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವು ತಪ್ಪದೇ ಲಭಿಸುವದೆಂಬುವುದು ನಿಜ. ಆದರೂ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆನಂದಾತಿಶಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮತ್ತು ಲೋಕಶಿಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ವಿಹಿತಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಲೇ ಬೇಕು. ಪೂರ್ವೀಕರ ಆಚರಣೆಯೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣವು. ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಜನಕವಿವಸ್ವತಾದಿಗಳು ವಿಹಿತಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತೊರೆದರೇ? ಹೇ ಅರ್ಜುನ! ನೀನೂ ಜ್ಞಾನಿಯೇ. ನೀನಾದರೂ, ಅತಿಪ್ರಾಚೀನ ಪೂರ್ವಿಕರಿಂದ ಸಹ ಆಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ, ವಿಹಿತಕರ್ಮಗಳನ್ನಾಚರಿಸು. (೧೫)

ಅರ್ಜುನ—ಅವಶ್ಯಕತೆವ್ಯವೆಂದು ನೀನು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಕರ್ಮದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಿಚ್ಛಿಸುವೆನು. ಕರ್ತವ್ಯಕರ್ಮಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಯಾವುದೊಂದು ಕರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಮೊದಲು ಬಹುಪರಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಕರ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನರಿಯುವುದು ಬಹು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಯ್ಯಾ! ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಯಾವುದನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತರೂ ಭ್ರಾಂತರಾಗುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ